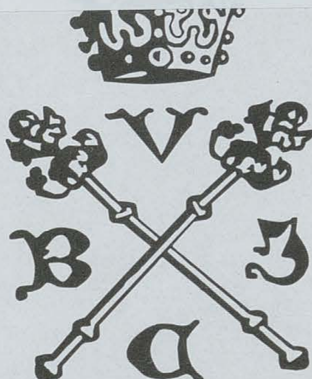

V
B J
C

Silesiaca.

In hoc Tomo continentur:

1. Martini Hanckii de Silesiorum Rebus Exercitationes.
2. ——————— de Silesior. Nominibus.
3. — — — — de Siles. Majoribus.
4. — — — — de Silesiis indigenis eruditis.
5. — — — — de Sil. alienigenis eruditis.
6. Jos. Henr. Cunradi Silesia Togata.
7. M. Christ: Stiefs Ep: de Urnis Lignicensibus.
8. Diss: Schurtzfleischii: de Lemmatibus Historiis ad Silesiam pertinentibus.
9. Diss: Gudi: de Originibus Lignicii.
10. Diss. Wernsdorfii: de Fanaticis Silesiorum.
11. Diss. Löscheri: de Schwenckfeldismo in pietismo redivivo.
12. Kungii Miscellan. Literaria de ineditis Silesior. Scriptoribus Spec. I. et II.
13. Gottlob Krantzii: Memorabilia Bibliothecæ Vratisl. Elisabethanæ
14. Coleri Oratio de Bibliotheca Mariae-Magdalenea.
15. Diss. Jacobi: de Terra medicata Silesiæ.
16. Diss: Eyselii: de Uromantia in Siles. necessaria.
17. Diss: M. Sommeri: de Onophagia Silesiorum

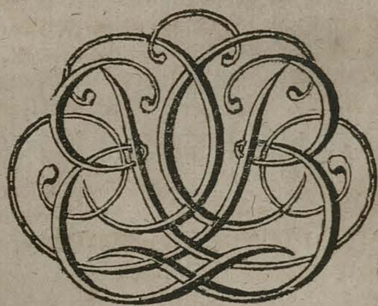
Ad hoc Argument: Rer: Silesiac: pertinent:

1. Diss. Jos. Sam. Stryckii: de Jure singulari Vratislaviensium in processu. quam vid. in Vol. 1. Dissp. mear. Diss. XVIII.
2. Diss. Sam. Stryckii: De Jure Silesior. Saxonico. Vol. II. Dissp. Diss. 1.
3. — Sam. Stryckii: De Feudis Ducatuum Siles. Swidnicensis et Jauravienssis. Vol. II. Dissp. II.
4. Diss. Feltzii: De Constitut: Bolconis II. Ducis Siles. de Successione ab intestato. Vol. II. Diss. III.
5. Panegyris Kölbings à Pitschmanno Gymn. Zittav. conscripta de Familia Comitum à Rhedern. in Fasciculo meo Programmatum.

Ex D. Patris mei Bibliotheca huc faciunt:

Breßlauische Statuten. — Breßlauische Chronica geschrieben. — Vor.
erneuerte [illegible] Landes Ordnung. — Oppolische u. Rattiborsche Lands-Ordnung.
Lignizische u. Brigische Privilegia. — Appellations-Instruction.
Glogauische Privilegia. — Fürstl. Constitut. des Fürstenth. Lignitz. — Historia
H. Chronicon Bohemiae. — Daniel Czepkonis Gynecaeum Silesiacum.
Goldasti Comentar. in Priv. Regni Bohemiae. — Neugebauers Histor. Polon.
Schickfusii Jus feudale Silesiac.

MARTINI HANKII
DE
SILESIIS INDIGENIS
ERUDITIS
POST LITERARUM CULTURAM,
CUM CHRISTIANISMI STUDIIS,
ANNO 965 SUSCEPTAM,
AB ANNO 1165 AD 1550.
LIBER SINGULARIS.
Additi ſunt ſex INDICES.

LIPSIÆ,
Sumtibus CHRISTIANI BAUCHII,
Bibliopolæ Vratislavienſis. M. DCC. VII.

NOBILISSIMO DOMINO

IOHANNI WEISIO,

SERENISSIMI SAXONUM DUCIS

MARTISBURGENSIS

INTRA SUPREMUM INFERIORIS LUSATIÆ REGIMEN

CONSILIARIO,

EX SILESIORUM LEOBSCHUCIENSIUM

GEORGII FRANTZKII, VIRI SUMMI,

GERMANORUM PRINCIPIBUS INSTAR ORACULI,

PROSAPIA GENITO,

IURIS ET CIVILIS, ET FEUDALIS SCIENTIAM

SCRIPTIS EGREGIIS COMPLEXO:

ANTE XXXXVIII ANNOS,
INTRA GOTHANUM AUDITORIUM EXTRAORDINARIUM,
QUO MAGIS ALIOS PRÆCELLENTI,
EO MAGIS AD SPEM, IMO SUPRA SPEM,
AD CELSIORA VIRTUTIBUS ET MERITIS PROGRESSO,
AUDITORI SUO,
HUNC DE SILESIIS INDIGENIS ERUDITIS CODICEM,
IN FAVORIS SEMPER CONSTANTIS,
GRATO ANIMO AGNITI,
QUODDAM, NON REDHOSTIMENTUM,
SED DOCUMENTUM,
SÆPIUS PRIVATIM, PUBLICE TANDEM
EDITUM,
ADDICTISSIMUS SENI SENEX
OFFERT
MARTINUS HANKIUS,
ANNO M. DCC. VII. DIE XV. FEBRUARII,
NATALI SUO LXXV.

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

I.

ILESIORUM Historiis Accessiones, diuturnis Curis, ex Latebris profundioribus, conquisitas, in apertam Lucem proferendi quodnam Consilium nobis placuerit, Opuscula nostra, præterlapso Quinquennio edita, Lectoribus patefaciunt. Nam, de potioribus SILESIORUM Momentis Observationes, in Adversaria nostra per Annos Quinquaginta, & quod excurrit, conjectas, sub Ordinem justum redactas, communi appetentium Usui repræsentare, dudum fixa nobis Sententia steterat: cum tandem SILESIORUM prius de NOMINIBUS, postea de MAIORIBUS, ab Orbe condito ad Annum Christi 550, ANTIQVITATES: præterea de REBUS ab Anno 550 ad 1170, EXERCITATIONES publicaremus.

II. Has,

II.

Has, ſi Propoſito noſtro Succeſſum ſæpe novus auxiſſet Succeſſus, jam exciperent noſtri, quemadmodum Materiâ, ſic Formâ conſimiles, de SILESIORUM MEMORABILIBUS ab Anno 1170 ad noſtrum Tempus ANNALES. Hactenus univerſos elaborare, non in noſtra fuit Manu: cui perennis ordinariorum, eorumque multiplicium Officiorum Nexus rarum Otium conceſſit: ipſa non nunquam Senectutis gravior Imbecillitas Sufflamen injecit.

III.

Quamobrem, cum ANNALIUM noſtrorum Corpus totum brevi conſummare, ſupra Vires noſtras eſſe videremus, quoddam Membrum ſeparatum, de SILESIORUM VITIS, perficere conſtituimus. Eos, Mentione dignos, non unius Notæ SILESIOS invenimus: plurimos INDIGENAS: intra Sileſiam natos, quorum Pars ibi, Pars alibi ſuam Ætatem conſumſit: cæteros ALIENIGENAS, extra Sileſiam natos, quibus ea Ius Civitatis donavit, Sedis Perpetuitatem contulit: utroſque diſſimillimus Proprietatibus, Familiis, Literis, Armis, aliis cenſendos. In tot SILESIORUM Varietatibus, ſolos huic Codici deſtinavimus ſimul & INDIGENAS, & ERUDITOS.

IV.

ERUDITORUM autem Titulo deſignamus omnes Scientiis, maximè Scriptis, Scientiarum Indicibus, æſtimabiles: quos

quos pares, quanquam ipſa diſpar, Eruditio facit. Ideo aliis Prærogativis tam eminentes, quam carentes, tanquam æquabiles, uni eidemque Nomini ſubjecimus, non ut Illuſtres ſed ut ERUDITOS. Non enim reperire potuimus, cur ERUDITUM vocari turpe cuiquam ſit habendum, ſi turpe non eſt, ERUDITUM eſſe: potiſſimum iis, quorum & Provinciis ad Amuſſim gubernandis, & Dignitatibus ex Merito retinendis neceſſaria eſt ERUDITIO.

V.

Eà certè quisquis præditus non eſt, plenam Hominis Excellentiam non habet. Hæc enim ad optima quæque duabus velut Manibus Poſſeſſorem ſuum inſtruit, corroborat, exornat: quarum Siniſtra eſt ERUDITIO, Rationis Bonum: Dextra eſt VIRTUS, Bonum Voluntatis. Eruditionis Pars nobiliſſima eſt Scientia Virtutis. Cuicunque Natura Virtutis perſpectiſſima non eſt, is quæ Virtutis, non dicam, Miracula edere, ſed Officia præſtare, ſicut par eſt, poteſt? Contra, quô plus Eruditionis poſſidemus, eô plus Virtutis, etſi non ſemper conſequimur, ſemper tamen conſequi valemus. Imo, ſi Fas eſt, profiteri, quod Res eſt: non aliud quicquam in Hominem cadit, quô mereatur veram durabilemque Laudem, niſi ERUDITIO & VIRTUS. Iis quando Generis, Poteſtatis, & alios Honores, cum exſpirantibus Mortalibus exſpirantes, dubium, magis delicatus, an depravatus Sæculi Genius præfert: quid Caſu, non quid Studio: nec quid Iure, ſed quid Conſuetudine Sublimem Famam obtineat, docemur. Quid multa? Poſtremo Die, qui temporariis noſtris, tam Voluptatibus, quam Dignitatibus Fatum in toto Mundo ſupremum afferet, nemo, niſi ob ingenuam Eruditionis Virtutisque Societatem, fideli-

fideliter acquiſitum in Terris, feliciter conſummatum in Cælis retinebit Decus. Non videmus igitur, quare ſit faſtidienda Virtutis & Genetrix, & Nutrix, quanquam non in omnibus, Eruditio.

VI.

Quanti fecerit Eruditionem Antiquitas, ex Summorum Virorum Exemplis Documentum capimus, qui glorioſis Natalibus, Stationibus, Divitiis, Iuribus Honores Academicos, Magiſtris Doctoribusque conferri ſolitos, in aliquod Eruditionis, non deinde promerendum, ſed jam promeritum Præmium, ſuperadditos, etſi Comites, Barones, Equites, ne tum quidem abjicere ſuſtinuerunt, cum ad Epiſcoporum, Abbatum, Canonicorum, etiam Præfectorum, ſeu Urbanorum, ſeu Provincialium aſcenderunt Faſtigium. Talis Conditionis multos, in Academicarum Rerum Scriptoribus paſſim obvios, tam SILESIOS, quam Exteros indicare poſſumus, ſed ſuperſedebimus: de quibus generatim quædam Teſtimonia in medium afferre ſufficiat. Martinus Volckmannus in Academiæ Pragenſis Gloria, Encomio XXIII, de Studio Theologico: *Tanta olim in Æſtimatione fuit, ut nemo, niſi Theologico Honore aliquo decoratus, aut opulentius Sacerdotium, aut Dignitatem in Eccleſia quampiam conſequeretur.* Encomio XXVI: *Quid mirum, ſi Cæſaris* (Caroli IV. publicas Diſputationes Philoſophicas Præſentiâ ſuâ condecorantis) *Exemplum ipſi Sereniſſimi Reges, Celſiſſimi Principes, Illuſtriſſimi Comites & Barones, Flosque univerſæ Nobilitatis, & Scientiæ huic dederunt Operam, & in hac Facultate ſupremam adipiſci voluerint Lauream: quos vetus MStus Codex in Actis Philoſophicis copioſè recenſet.* Nicolaus Henelius in Sileſiographia Renovata, Cap. VIII. §. 115

Nec

Nec illud Silentio prætereundum est, fuisse Tempus, cum primarii è Nobilitate Silesiaca Viri Literarios sive Academicos Titulos minimè abhorrerent, aut Genere suo indignos censerent. Ibidem, cum è Silesiis quosdam, præter Baronem, Equites nominavisset: *Tantum abest, ut Titulos illos Academicos, magna Eruditionis Laude partos (quod nostra Ætate à non nemine, ut nobilem se ac suos esse dein doceret, factum novimus) abjurarent, ut potius, quoad vixerunt, iis salutari in Literis, qua publicis, qua privatis, pulchrum sibi atque honorificum duxerint.* Inter nostrates Moris veteris retinentissimos eminet Iacobus SALZA, Eques, Iuris utriusque Doctor, in Glogoviensium & Freystadiensium Ducatu Cæsareus Capitaneus: in cujus duobus Edictis, apud Andream Gryphium, inter Glogoviensia Privilegia exstantibus, Anno M. D. XIII, scriptis, hæc inveniuntur: *Ich lakuwf vom SALCZA, von Schreibersdorf, baider Recht Doctor, der Furstenthwmer Grossenglogaw, Freynstad, zc. Volmechtiger Hawbtman.* Videlicet, quemadmodum in Magistratibus Reges permanent Reges, quamvis etiam sint Duces, Comites, Barones: sic in Eruditis Equites permanent Equites, quamvis etiam sint Doctores, Magistri, Baccalaurei.

VII.

Quæ cum ita sint, neque Placitis antiquis hodierna respondeant: etsi, propter Academicos Titulos SILESIIS nostris ERUDITIS annexos, non erit, cur ab omnibus Gratiam: erit tamen, cur à cordatioribus Veniam nobis polliceamur. Certè, si veteres Silesios, de quibus agimus, Indumento quemque suo, depictos intuendosque proponeremus:

quis paulô aut ſapientior, aut verecundior mirabiles Formas, olim venerabiles, tanquam ridiculas, temere nauſeabit, in Dehoneſtamentum converſurus? Quaſi non ſit quotidianum, ut in arbitrariis ſemper Ritum Habitumque priorem aboleat poſterior: & recentiores, ut fœdum, ſpernant, quod ut pulchrum, vetuſtiores aliquandiu coluerunt. Iam, ſi Ornamenta Corporum priſca, olim pretioſa, prudenter curioſus adeo non faſtidit, ut potius, quô rariora, eô deſideratiora, in Oblectamentum aſpiciat: quis per ſe laudabiliter inventos Eruditorum Titulos Literarios, etiam celſis Capitibus aſſumtos, quibus ſe, citra Temporis ſui Nævum, multô humilioribus Studiorum Sociis, Eruditione conformes oſtendere, non dubitaverunt, in Memoriam Poſteris revocare, damnaverit Iure?

VIII.

Quanquam verò SILESIOS noſtros, ut ERUDITOS, in hunc librum aggregavimus: tamen ipſorum Vitis, non, niſi quod Eruditionem redolet, ſed, quicquid Annotatione dignum geſſerunt, adjiciendum ſtatuimus: ne diſtraheremus unius Autoris Actiones, Eruditionem aut Ducem, aut Comitem nactas, itaque cohærentes.

IX.

Ingenui Narratoris Partes implere, Conatu magno laboravimus. Acta nudum in Modum expoſuimus: quamvis non ignoraverimus, commendari Amatoribus, Oſoribus reprehendi, ſeu Iudicium, ſeu Affectum dominari patientibus. Hiſtorico-

ricorum enim, omnia proponere fideliter: distinguere ſolerter, Bonis an Malis annumeranda ſint, Philoſophorum, Iurisperitorum, Theologorum eſt. Nihil proinde liber noſter, contra Veritatis Legem, Sinceritatisque Morem, nec ut Culpator injurioſus, nec ut adulatorius Laudator immiſcet. Quô purius Speculum Lectoribus eſſe poteſt, in quô & imitanda, & emendanda Contemplatores acutius intueantur.

X.

Ideò etiam, ut Severitatis cenſoriæ Notam effugeremus, Miracula, quæ non nullis Eruditis Sileſiis, præter alios, Abrahamus Bzovius & Bohuslaus Balbinus adſcripſerunt, ubi commemorata reperiantur, indicavimus, ipſa non enarravimus: quædam plane Silentio præterire maluimus, præſertim credulis, non ſagacioribus Lectoribus proponenda: quæ Cultoribus Eccleſiæ Romanæ circumſpectioribus ipſis adeo non arrident, ut potius Bilem moveant. Inter quos Melchior Canus, Epiſcopus Canarienſis, Tridentini Concilii Aſſeſſor, in Locis Theologicis, Lib. XI. Cap. VI, de Scriptoribus Paganis: *Quidam eorum*, inquit, *aut Veritatis Amore inducti, aut ingenui Pudoris Verecundia, usque adeo â Mendacio abhorruerunt, ut jam pudendum fortaſſe ſit, Hiſtoricos Gentium quosdam veraciores fuiſſe, quam noſtros. Dolenter hoc dico potius, quam contumelioſè: multô â Laërtio ſeverius Vitas Philoſophorum ſcriptas, quam â Chriſtianis Vitas Sanctorum: longeque incorruptius & integrius Suetonium Res Cæſarum expoſuiſſe, quam expoſuerint Catholici, non Res dico Imperatorum, ſed Martyrum, Virginum & Confeſſorum. Illi enim in probis, aut Philoſophis,*

aut Principibus, nec Vitia, nec Suſpiciones Vitiorum tacent: in improbis etiam Colores Virtutum produnt. Noſtri autem plerique vel Affectibus inſerviunt, vel de Induſtria quoque ita multa confingunt, ut eorum me nimium non ſolum pudeat, ſed etiam tædeat. Ibidem poſt quædam: *Eccleſiæ igitur Chriſti hi vehementer incommodant, qui Res Divorum præclarè geſtas non ſe putant egregiè expoſituros, niſi eas fictis & Relationibus, & Miraculis adornarint.*

XI.

Ne cui tædioſum ſit noſtrum ſcribendi Genus: â Dictionibus, quantum fieri potuit, abſtinuimus vel ambiguis, vel ingratis. Cum Sileſiorum cuique Ducatui ab Urbe primaria Nomen inditum ſit: Equites, id eſt, Ordinis Equeſtris Viros, invicem diſtincturi, non ab Urbibus, ſed â Ducatibus, alios Vratislavienſes, alios Lignicenſes, alios Bregenſes nominamns: quem in Modum ipſos Ducatuum Dominos appellamus Vratislavienſes, Lignicenſes, Bregenſes Duces. Præterea, quoniam plerumque Nominum inveteratorum cum novitiis Permutatio genuiam Rerum Notitiam vel obſcurat, vel intercipit, Neceſſitas ipſa nos interdum adhibere juſſit aut prorſus barbaras, aut parum Latinas Voces, noſtro Sæculo, in Rebus Eccleſiaſticis, Politicis, Militaribus, aliis, evidenter indicandis, uſitatas, felicius Oratori, quam Hiſtorico evitabiles. Ad hæc in Diebus, ſecundum Faſtos aſſignandis, propterea non Romano, ſed Germanico, ut vocari ſolet, Calendario utimur: quoniam illius in hujus Dies, citra Moleſtiam vertere, non eorum eſt, quibus Romanorum priſcorum non eſt familiariter cognitum Hemerologium.

XII. Cæ-

XII.

Cæterum, quoniam Eruditio nemini connaſcitur, nemini ordinarium in Modum, niſi per Doctores imprimitur, SILESIIS noſtris ERUDITIS addidimus, quibus addere potuimus, Præceptores, Parentibus æquandos, imo anteponendos: omnino Memoria dignos. Quis enim neſcit, etiam nobiliſſimos debere ſuis, ut Genitoribus amabilem Gentis, ita Formatoribus venerabilem Mentis Nobilitatem: quarum prior alienum Nativitatis, externum Sortis: poſterior internum Laboris, proprium Virtutis Opus eſt. Ideoque ſuarum quidem maximarum Notitiarum Oſtentatores, optimorum vero Magiſtrorum Contemtores ſimillimi Spectatoribus temerariis ſunt, qui Radices humiles Arborum poſthabent, quarum celſiſſimos Ramos admirantur: &, qui Turrium Faſtigia commendant Oculis, Fundamentis advertunt Pedes.

XIII.

Ordine Sileſios noſtros non alio, quam eô, quô ex humanis Rebus Mors exemit, locavimus: Narrationibus congruenter proferendis, evidenterque capiendis apto: licet imi ſummos interdum præcedant. Ita Liber noſter inæquales fecit æquales, quales facere conſuevit Cœmeterium.

XIV.

Quicquid de Sileſiis noſtris commemoramus, hauſimus ex multiplicibus Monumentis editis: quorum Autores, cum

passim allegemus, hoc Loco referre, nihil attinet: potissimum ex MStis: (I) Chronicis: quorum meminimus in nostrarum Exercitationum de Silesiorum Rebus ad Lectorem Præfatione, §. XV. (II) Epistolis, cum intra publicas, tum etiam intra privatas Bibliothecas obviis. (III) Observationibus, quas diligentissimi de Silesiorum Gestis Annotatores nobis reliquerunt. Inter quos multa nobis suggesserunt, Daniel HEIDENREICHIUS, Davides RHENISIUS, Stanislaus KLUGIUS, Johannes BLAUFUSIUS, Johannes PARICIUS, Jeremias TSCHONDERUS, Nicolaus HENELIUS, Matthias MACHNERUS, Chrysostomus SCHULZIUS, Balthasar THOMÆ.

XV.

Tot è Fontibus vetustiores in hoc Opusculum traduximus SILESIOS, INDIGENAS, ERUDITOS, præcipue SCRIPTORES, post Literarum Culturam, cum Christianismi Studiis, Anno 965 susceptam, ab Anno 1165, ad 1550 mortuos. Quô, velut Specimine quodam, Spem de Silesiis Eruditis apud non nullos dudum excitatam, sed quam longa Mora propemodum totam exstinxit, etsi non explere, tamen corroborare voluimus. Accedit, quod horum Silesiorum Vitæ, cum non adeo paucas Res publicas privatis admixtas contineant, nostras de Silesiorum Rebus Exercitationes ad Annum 1170 extensas, quodammodo in Supplementum, ad Annum 1550 adaugeant. Ad quem Annum productum etiam de SILESIIS ALIENIGENIS ERUDITIS Opusculum nostrum brevi Lucem conspiciet.

XVI.

XVI.

Reſiduos SILESIOS ERUDITOS, tam INDIGENAS, quam ALIENIGENAS, ad Annum 1550, vivis ereptos, in quorum Cognitionem pervenimus, ANNALIBUS noſtris reſervavimus Inſerendos: quoniam eorum Virorum aut emortualem Annum, ad quem ſint referendi: aut Patriam ipſam, utrum Indigenis, an Alienigenis annumerandi veniant, explorare nondum potuimus. Horum verò neutrum obſtabit, quô minus Locum in Annalibus inveniant: qui non ERUDITOS tantum, verum etiam ſub aliis Nominibus Memorià dignos complectetur, & INDIGENAS, & ALIENIGENAS SILESIOS.

XVII.

Quod ſi DEUS noſtris Conatibus porro favens, in exponendis SILESIORUM ERUDITORUM, ſeu INDIGENARUM, ſeu ALIENIGENARUM Vitis pergere conceſſerit: Tempori nos ſervientes, in poſterum Sileſios, quamvis Eruditos, præſertim eminentes, quibus non præter Cauſam in Eruditis Locus parum commodus videbitur, ab Eruditis ſeparatos, ad alios, in noſtris Annalibus, transferemus.

XVIII.

His noſtrorum SILESIORUM Vitis ſubjunximus ſex Indices. Primus Prænominum, Secundus Cognominum Alphabeticus eſt: quoniam olim Eruditi frequentius Prænominibus,

bus, quam Cognominibus innotescere solebant. Tertius Geographicus Patrias: Quartus Chronologicus Annos Mortium: Quartus Librarius Scripta: Sextus Memorabilia comprehendit.

XIX.

Ita SILESIOS diu jacentes pro virili tandem non nihil ereximus. ERUDITOS Eruditis æstimandos præbemus. INDIGENAS etiam exteris, ALIENIGENAS etiam nostris Terris utiles ostendimus. SCRIPTORES adduximus, à quibus provenerunt consignanda Scriptoribus. Id ERUDITI præstant Populis, ut Cives, nec ad Mortem vivi procurrant, & mortui redeant in Vitam. Vratislaviæ Silesiorum, Die Februarii XV, Anno M. DCC. VII.

DE SI-

DE SILESIIS INDIGENIS ERUDITIS.

CAPUT I.

Cur Rem Literariam SILESII, Ab Anno ante CHRISTUM natum 333, Ad Annum CHRISTI 965. posthabuerint.

I.

SILESII, vetus GERMANORUM Populus, maxime sub QUADORUM & LYGIORUM, quorum natio ELYSII fuerunt, Nominibus, Bello clarus, ad Eruditionem sero pervenerunt, partim Occasionis, partim Voluntatis Defectu: quoniam diu, si Armis, etsi non Literis, excellerent, satis habuerunt.

Ante CHRISTUM natum.

II. Nam [quod in nostris Antiquitatibus de SILESIORUM MAIORIBUS, & annotatum, & demonstratum reperitur] Anno, ante CHRISTUM natum 333, Olympiadis 112, secundo, Archonte Athenis

Evæneto, cum ALEXANDER MAGNUS, ille maximi Græcorum Imperii Conditor, ad Danubium accederet, QUADI Marcomannis, hoc est, Moravis, ad Orientem: Sarmatisque, Iazygibus quidem, hodie Hungaris, ad Meridiem: Bastarnis autem, hodie Polonis, ad Occidentem proximi, Terram in Germania postremam possidebant. Tum vero Sapientiam in ultimis Progenitoribus Hebræis, olim conspicuam, dudum à degenerantibus Posteris subversam, necdum à Vicinis reparatam, nec QUADI, nec LYGII, à Græcis Advenis [nunquam subacti] capere potuerunt.

III. IULIUS CÆSAR, Cn. Pompejo Magno iterum, M. Licinio Crasso Consulibus, Anno Urbis 698, ante C. N. 53, primus inter Romanos in Germaniam Rheno transgressus, Sicambros QUADIS LYGIISque longinquos: iisdem propinquos SUEVOS, quorum Pars QUADI & LYGII erant, Cn. Domitio Calvino, M. Valerio Messalla Consulibus, Anno Urbis 700, aute C. N. 51, debellabat. At nec Sicambros, nec Svevos Romanis subjiciens, nihil, quod SILESIORUM Eruditioni serviret, vel afferebat, vel efficiebat.

Post CHRISTUM natum

SÆCULO I.

IV. Post hæc SILESIORUM Reges, quanquam crebra cum Romanorum Imperatoribus Negotia, tum Belli, tum Pacis Temporibus, subeuntes atque conficientes: tamen ab Ingeniorum meliore Cultura fuerunt alieniores.

V. Primum, inter antiquissimos, sub AUGUSTI Cæsaris Imperio, cujus Initium, post Iulium Cæsarem occisum, in Annum Urbis 709, ante C. N. 42, incidit, MAROBODUUS Natione Marcomannus, QUADORUM, LYGIORUM, aliorumque Populorum Germanicorum Rex, suis ad Eruditionem Autor esse potuisset. Nam ille non Ratione, quamvis Natione, barbarus Juvenis, nescio qua Opportunitate, qua Intentione, Romam profectus, vbi ab Augusto indulgenter habitus, Romanæ quandam, & Reipublicæ Disciplinæque, sic Prudentiæ Linguæque Notitiam sibi comparaverat, ex Italia in Germaniam, circiter Annum Urbis 762, Christi 10, rediit. Sed, quantum investigare potuimus, in Re Literaria divulganda propagandaque nihil aggressus est: quem M. Junio Silano, L. Norbano Flacco Consulibus, Anno Urbis 771, Christi 19, ab Armi-

nio Cheruſcorum Rege victum, & Gratia TIBERII Cæſaris, ad quem confugerat, in Italia per XVIII. Annos Ravennæ conſeneſcentem, donec Anno Urbis 789, Chriſti 37, Fatis concederet, fortaſſis amiſſum Regnum ad Fundamenta in Studiis humanioribus ponenda impediverit.

VI. Deinde Marobodui Succeſſor CATUALDA, Gente Gothica Germanus, QUADORUM & LYGIORUM Rex, quandam cum DRUSO, Imperatoris TIBERII Filio, novies in Germaniam miſſo Legato, Familiaritatem inierat : ſed huic nullum in Literis Momentum debebat, Anno Urbis 772, Chriſti 20, Regno pulſus.

VII. Porro Catualdæ Succeſſor VANNIUS, Natione Quadus, QUADORUM & LYGIORUM Rex, Imperatoribus TIBERIO, CALIGULA, CLAUDIO, parem in Modum, Doctrinam ex diuturno cum Romanis Commercio nullam vel ſibi arripuit, vel ſuis tradidit: quamvis per Annos XXX. retento Regno, quod Anno Urbis 797, Chriſti 45, amittebat.

VIII. Præterea Vannii Succeſſor SIDO, QUADORUM & LYGIORUM Rex, quanquam Imperatoris Veſpaſiani contra Vitellium in Bello Auxiliator, Anno Urbis 821, Chriſti 69, reportabat Germanis ſuis ad Romanam quidem Armaturam quoddam, nullum vero ad Literaturam Incitamentum.

SÆCULO II.

IX. MARCO ANTONINO Imperatore, QUADI feliciſſimis Armis Sedem in ſuperiore SILESIA veterem, ad inferioris Pannoniæ Fluvium Granuam extendebant: Romanas intra Italiam Urbes Aquilejam obſidebant, Opitergium deſtruebant. FURTIO Rege, QUADI Germanis cæteris aduerſus Romanos in Bello Marcomannico, quod Punicis æquatur, Auxilia ferebant: à Romanis autem Anno Urbis 928, Chriſti 176, magis profligati, quam devicti, ad ultimum Pace donati, nondum aſſequebantur, quô Mentes ad manſuetiora Studia converterent. Nec iisdem vacabant, Rege prius ARIOGÆSO, quem Imperator M. Antoninus in Exilium ejiciebat: deinde GAVIOMARO, quem Imperator Antoninus CARACALLA trucidabat.

SÆCULO III.

X. GALLIENO Imperatore, QUADI cum Sarmatis Pannoniam, Romanorum Provinciam, Anno Urbis 1017, Chriſti 265, invadebant & diripiebant; quô Succeſſu, non Libris, ſed Gladiis reddebantur

propensiores. Imperatore PROBO, Regem SEMNONEM habentes LYGII, à Romanis Cladem passi, cum Pacem justis Legibus obtinuissent, ad Ultionem inhumanioribus, non humanioribus ad Quietem Artibus studebant.

SÆCULO IV.

XI. Imperatore CONSTANTIO II, Constantini Magni Filio, QUADI Romanam Fortitudinem, non Eruditionem amplexi, Romanas Provincias: Anno Urbis 1107, Christi 355, Valeriam, id est, Styriam: & Anno Urbis 1110, Christi 358, utramque Pannoniam, Moesiamque secundam, id est, Bulgariam depopulabantur. Constantius Imperator QUADOS Rege VIDUARIO gaudentes, aliquandiu ad Pacem, non ad Doctrinam efficiebat proniores. Mox enim tanto sæviores, VALENTINIANO I Imperatore, QUADI cum Sarmatis iterum Pannoniam devastabant, Anno Urbis 1106, Christi 364.

XII. GRATIANO Imperatore, QUADI acriores Romanorum Hostes, neque Castra præsidiaria in suis ad Danubium extensis Terris exstructa, nec in Marcelliniano Præfecto iniquissimum Fallaciæ Documentum, quo Regem QUADORUM GABINIUM peremerat, ferre poterant. Ideo in Vindictam solito vehementius exardescentes, Romanorum Provinciam Valeriam irrumpebant, Urbem Sirmium oppugnabant, Legiones duas propemodum totas delebant, Anno Urbis 1126. Christi 373.

XIII. Hanc Romanorum Stragem ulturus Imperator VALENTINIANUS II, Victoria feroces QUADOS, quibus opponendas Copias per continuos æstivos tres Menses, in Illyricorum Urbe Carnunto, præparaverat, ingentibus Damnis afficiebat. Sed cum nihilo secius obstinatissimos, & intra Fines suos ne Munimenti quidem, adeo non Imperii Romani patientes sentiret, intra celebre Quadorum Oppidum Bregetionem, Anno Urbis 1127, Christi 375, ex Ira in Morbum & Mortem incidebat.

SÆCULO V.

XIV. PER tot Sæcula Viribus, simul Romanorum enervatis, simul Germanorum adauctis, QUADI & LYGII, rarô Annorum Fato, ab Hostibus, potissimum Romanis, ne semel quidem prorsus subacti, adeo non sub Provinciæ Formam redacti, vt Animos Literis applicare possent, adhuc

inter Vicinos, partim Germanos, partim Sarmatas, utrosque rudes, quò liberiores, hoc incultiores vixerunt. Nam in Romanis Eruditionem Fortitudinemque, Vinculo salutari consociatas, notaverant quidem, non tamen illam in Regiminis Munimentum, cum hanc in Subiectionis Remedium æmulari gaudebant. Hinc contenti porro erant, si Ferro se formidabiles Adversariis, Posteris nobiles facerent, auream que Libertatem, cujus semper tenacissimi fuerant, nunquam sic amissam, ut in integrum non restituerent, ad extrema defensam, potius Manuum, quam Rationum Præsidio retinerent.

XV. Tamen, ut est humanis sua Vicissitudo, QUADI & LYGII sæpius rejectam Servitutis Notam, duro Necessitatis Telo repellendo impares, tandem admittere, quamvis ad brevissimum Tempus, cogebantur. Nam Viribus, non Animis, deficientes, Imperatore VALENTINIANO III, Anno Urbis 1203, Christi 451, validiores Romanis Oppugnatores experiebantur Hunnos, ATTILA Rege potentissimos, post magnam Imperii Romani Partem devastatam & oppressam, Germanis, præsertim Septentrionalibus adimentes Libertatem. Ita vero SILESII, quod à Romanis potuissent, ab Hunnis ne poterant quidem obtinere quicquam Eruditionis.

XVI. Post Attilam, Anno Urbis 1206, Christi 454, exstinctum, Reliquiis Hunnorum statim depulsis, QUADI & LYGII tanto æquiorem in Modum ferebant Libertatis semel amissæ Pudorem, cum post Imperatorem MORMYLLONEM Augustulum, Barbaris Romam, antea ter captam, iterum occupantibus, Anno Urbis 1228, Christi 476, Exsulem, ipsis Terrarum Dominis, ROMANIS universum in GERMANOS aliosque Populos Occidentale subtraheretur Imperium. Quo Pacto fiebat, ut simul ad Eruditionem Janua SILESIIS clauderetur.

SÆCULO VI.

XVII. QUADORUM LYGIORUMque Societas, cui patrius avitusque Libertatis Amor sub Pectoribus adhuc invictus resederat, se, quibuscunque potuerat Modis, ab omni Hunnorum, imo, quantum scire datur, peregrinorum Imperio vindicauerat: In cujus Felicitatis Stabilimentum, Imperatorem in Oriente MARCIANUM Amicum sibi reddiderat: cum SLAVOS, Sarmaticum Populum, à prioribus Quadorum, & Lygiorum vicinis Sarmatis, & Jazygibus, & Bastarnis diversos, LECHO Duce, nihil

hil Eruditionis, multum Fortitudinis, plus Roboris afferente, circiter Annum Christi 550, Advenas exciperet: incertum, Armis, ut Hostes: quod vero similius est: an Beneficiis, ut Hospites. Id certum, ex eo QUADOS & LYGIOS cum SLAVIS Societatem iniisse: quam multis Sæculis, sæpe dispari Habitu Eventuque coluerunt. Eam in Exercitationibus nostris de SILESIORUM REBUS, ab Anno 550 ad 1170 evidentem in Modum exposuimus.

XVIII. Hinc QUADI & LYGII cum SLAVIS, sub communi Regiminis Forma connexi, Germanicis Majorum suorum, Quadorum & Lygiorum, Nominibus amissis, novum, sed [quod in Antiquitatibus de SILESIORUM NOMINIBUS probabile monstravimus] ex ELYSIORUM, qui Natio LYGIORUM erant, Appellatione subortum Vocabulum SILESIORUM consecuti sunt: quo eos tanquam GERMANOS, à SLAVIS, tanquam SARMATIS, ad Slavorum aliorum Discrimen, Nomine POLONORUM signatis, Posteritas separavit: quanquam SILESII etiam sæpe SLAVI, quod Slavis vel adhærerent, vel adhæsissent: sæpius POLONI, quod Imperii Polonici Populus evasissent, dicti reperiuntur: etsi revera nec SLAVI, nec POLONI, sed GERMANI.

XIX. Cæterum ex QUADIS LYGIISque compositi Sæculo sexto SILESII, cum Sarmatis Slavis POLONIS conjuncti, Lechitas Ethnicos Duces, ab Eruditione prorsus alienos, nacti, quod valuerunt ad eam Iter ingredi?

SÆCULO VII.

XX. LECHUS Primus, SILESIORUM cum Polonis conjunctorum DUX, omnino barbarus, circiter Annum 600 vivis exemptus, progeniem nullam reliquerat: cum SILESII, per Annos 80, incertum, quo Statu gaudentes, tandem circiter Annum 680, ad Polonorum Exemplum, Gubernatoribus PALATINIS, quos Slavi Vojevodas nominant, parentes, maximè discordibus, excusso Peregrinorum Consortiô, ad avitam Germanorum redirent Libertatem: nihilo secius procul adhuc à Scientiarum Primordiis, sub Exitum Sæculi VII.

SÆCULO VIII.

XXI. Anno circiter 710, SILESII pro Palatinis Ducem CRACUM recipiebant, Cracoviæ Conditorem, non Doctrinæ Cultorem: cujus

cujus Successoribus, LECHO II, VENDA, LESCO I, in Imperitia perseverantibus, nullam Ingenia per humaniores Disciplinas colendi nanciscebantur Occasionem : donec sub Imperium in Occidente Romanum, ad GERMANOS Anno 801, translatum, ad Gentis suæ Progenitores antiquissimos revocabantur.

SÆCULO IX.

XXII. In Germanis enim primus Romanorum Imperator CAROLUS MAGNUS, Francorum Rex, Populorum Slavicorum, à quibus Germaniæ Pars bona possidebatur, prævalidus Adversarius, per Filium Carolum SILESIOS, Ducem LESCUM II habentes, in Prælio ad Viadrum Amnem superatos, Romano Germanorum Imperio tributarios reddebat. Post illa SILESIOS, etsi LESCO II, POPIELO I, POPIELO II, PIASTO, SEMOVITO, tanquam suis Ducibus: tamen ipsis etiam Imperatoribus, LUDOVICO PIO, LOTHARIO, LUDOVICO II, CAROLO CALVO, LUDOVICO III, CAROLO CRASSO, ARNOLPHO, tanquam summis Principibus suis, partim Subjectione, partim Obligatione connexos fuisse, Fides Historiæ loquitur, Silesiæque Conditio indicat. Quo Temporum Tractu SILESIIS non deerat commodus ad Germanorum Literas, Christianorumque Doctrinas, sed negligebatur, Aditus.

SÆCULO X.

XXIII. Sic toti adhuc in Armis, à Literis abstinebant SILESII, sub Ducibus quidem suis LESCO IV, & SEMOMISLAO, ad MIESLAUM I: Imperatoribus autem Romanis, LUDOVICO IV. CONRADO, HENRICO I, ad OTTONEM I, Annum 964: non, ut olim, excusabiles. A Literarum enim tam humanarum, quam Divinarum Notitia, qua plures intra VicIniam Germani se jam exornaverant, divertebantur Slauorum, quos imitabantur Moribus.

CAPUT II.

De SILESIORUM in Re Literaria Progressibus, Ab Anno 965 ad 1165.

I.

TAndem SILESII, cum eorum Dux MIESLAUS Primus, Anno CHRISTI 965, Die Martii V, Christianis Sacris initiatus, in Matri-

trimonium Dambronicam, Polonis Dambroucam, BOLESLAI I, Bohemorum Ducis Filiam, Christianam Virginem, non Maritum, nisi Christianum, recepturam, sibi coniunxisset, rejectis Paganorum Idolis, verum Generis humani DEUM cognitum amplectentes, Superstitionem in Pietatem, Ignorantiam in Peritiam convertebant.

II. GOTHOFREDUM, Germanici non tantum Nominis, verum etiam Stemmatis Sermonisque Virum [quorum alterum Probabilitas, alterum Necessitas vero simillimum facit] Patriâ Romanum, certe Româ in Silesiam à Johanne XIII, Pontifice, missum, Anno 965, SILESII accipiebant Episcopum, Oppidi Smogræ, quod intra Ducatum Vratislaviensem hodie Pagus est, Incolam. Ibi Scholam primus excitabat: quam, post eum, Anno 983, laudabiliter & Provincia & Vita sua defunctum, in Episcopatu Successor Urbanus, Romanus, in ampliorem melioremque Statum provehebat: instructus & Libris, & Doctoribus, quos Româ secum adduxerat, vt felicius Latinis simul & Sacris, & Literis consuleret. Ita SILESIAM reddit urus urbanam, urbanam reddebat Scholam suam, donec Fatis concederet Anno 1005.

SÆCULO XI.

III. Post hæc SILESII, sed tardo Gradu, quemadmodum ad Christianismi, sic ad Eruditionis Augmentum procedebant. Nam eorum Ingenia, quô diuturnior, eô valentior peregrinorum eorumque Barbarorum Asperitas induraverat. Præterea crebris adversus Bohemos, Moravos, Lusatos, Saxones, Pomeranos, Borussos, Hungaros & alios, Bellis Polonicis impediebantur: intentiores Victoriis, quibus potior Armorum, quam Literarum, & Amor, & Usus est. Ad hæc, vt solent rudes plus Exemplis quam Rationibus obsequi, Duces habebant post Mieslaum I, duos, BOLESLAUM I, & MIESLAUM II, non aliam colentes Sapientiam, nisi quam Mentibus vel nativa Solertia, vel Experientia certa suggerit.

IV. Primus inter Silesiorum cum Polonis conjunctorum Duces CASIMIRUS, Mieslai II, ad Studia inepti, Filius, è Rixa, cui Cæsaris OTTONIS III, Saxonum Ducis, Soror erat Genitrix, susceptus, domi Germanos Puer, Juvenis Gallos Parisiis Præceptores adeptus, SILESIIS Eruditionem illustri Exemplo suo amabiliorem faciebat: quibus ab Anno 1041 ad 1058 præfuit.

V. Testem adducemus Joannem Longinum, Cognomine Polonico Dlu-

Dlugossum, Cracoviensem Canonicum, in Historia Polonica, Lib. II. ad Annum 1026. de Mieslao II: *Et quoniam Filius suus CAZIMIRUS jam Ætatis Annum septimum agebat: Primo Pater illum Literis applicat, & Viros graves Doctores Adolescenti adhibet, ut illustratus Scientiarum Lumine, ad gubernandam Rempublicam Polonorum instructior ingeniosiorque invaderet. Hic autem ex Principum Poloniæ Sanguine primus deprehenditur, qui Doctrinam Literarum Dolabro amplius nobilitavit & polivit. Cæteros enim priscos Principes Poloniæ in discenda Literarum Scientia nusquam constat exercitatos fuisse.* Ibidem ad Annum 1038. *CAZIMIRUS Filius Miecslai Polonorum Regis, qui & Carolus nominatus est, dum in Parisiensi Schola integro Biennio Studiis Operam, Matre Regina RICKSCHA Impensas largas ministrante, dedisset, & plures Coætaneos suos, tam Ingenio & Arte, quam Forma excederet, cœpit apud universos Opinione & Fama celebris haberi.*

SÆCULO XII.

V. Jam, quis aut primus, aut inter primos, Indigena SILESIUS eruditum se Documentis publicis monstraverit, exponere, difficillimum est. Plurima Silesiorum Monumenta, & picta, & sculpta, & scripta, frequentibus Bellorum Injuriis, Incendiorumque Casibus deleta sunt. Neque licuit nobis omnia cum in peregrinis, quo direpta pervenerunt, tum in Silesiacis Curiarum Archivis, Monasteriorum aliisque Bibliothecis perquirere: quamvis multiplex propterea nos exercuerit Labor.

VI. Id nobis persuaderi nondum patimur, illis duorum Sæculorum spatiis, ab Anno 965, ad 1165, e SILESIIS neminem Doctrina conspectiore Nomen suum reddidisse clarum. Non enim commovemur Argumento, quod a SILESIORUM Episcopis, tam longo Temporum Intervallo exteris petitum, opponi potest in contrarium. Ii fuerunt quidem ab Anno 965, ad 1002, Itali: Gothofredus, Urbanus, Clemens, Lucilius, Leonhardus, Timotheus, Hieronymus: Sed quos Silesiis jam Christianæ Pietatis Elementa per duos Ecclesiæ non Latinæ, sed Græcæ Monachos, Cyrillum & Methodium, Slavici Sermonis, per Silesiam illa Ætate cogniti, peritos, assecutis provida Romani Pontificis Cura per suos Asseclas præfecit. Italis ab Anno 1002, ad 1181, successerunt Poloni: Iohannes Accipiter, Petrus Vulpinus, Zyroslaus Rosa: sed quos Silesiis prætulit Propensio Ducum, e Polonico Sanguine progenitorum, tam Polonos, quam Silesios regentium. Videlicet tum intra Silesiam

erat per Italos quidem extendenda Romanæ Poteſtatis Amplitudo: per Polonos autem confirmanda Slavicæ Nationis Prærogativa. Non igitur eſt, cur inde colligatur, nullum adhuc inter SILESIOS Eccleſiaſtico Gentis ſuæ Gubernaculo fuiſſe parem.

VII. Accedit huc, quod primis poſt Literarum Culturam in Sileſia Sæculis, generali Notione vocarentur etiam GERMANI, maxime SILESII, longam cum Polonis Societatem colentes. Quare dubium vix eſt, olim, cum a Polonis raro diſtinguerentur Sileſii, multos in Sileſiis, non Incolas ſolum, verum Indigenas etiam doctos adſcriptos fuiſſe doctis Polonis.

VIII. His judicamus imputandum Cauſis, quod inter SILESIOS ad CHRISTUM converſos, primis duobus Sæculis neminem inveniamus, qui Eruditionem, pro illorum Temporum Genio, magis Eccleſiarum, quam Rerumpublicarum Rectoribus neceſſariam, vel in Theologis ſpectabilem commendabilemque fecerit, ab Anno 965, ad 1563. ex quo frequentiores ad Rem Literariam Sileſii contendebant.

IX. Nam BOLESLAUS III, Cognomine Polonico Crivouſtus, Latino Distortus, ex Piaſti Polonorum Sileſiorumque Ducis electi Stemmate ſubortus, poſt plures antehac electos, hæreditarius Sileſiorum cum Polonis conjunctorum Dux, poſtremo Vitæ, Chriſti 1139 Anno, cunctas Imperii Polonici Provincias hæreditarias inter Filios ſuos diſtribuerat: ex quibus Natu maximus VLADISLAUS II. in Germania quidem Sileſiam, in Polonia vero Cracovienſem, Siradienſem, Lancicienſem, Provinciam acceperat. In Exſilium à Fratribus Anno 1146 depulſus, Anno 1159 exſtinctus, reliquerat ex Adelheida [non Chriſtina, ut plerisque dicitur] Cæſarum Germanicorum, Henrici IV. Filia, Henrici III. Nepte, Conradi II. Pronepte, Filios tres, intra Poloniam quidem natos, at intra Germaniam educatos, utrobique potiſſimum Genitricis Cura, Germanicis Præceptoribus inſtructos, Scientiis neceſſariis ornatos, Germanicis & Moribus & Juribus excultos. His non illiteratis Capitibus Anno 1163 SILESIA non plane quidem à Poloniæ Vinculo ſeparata, ſed tamen peculiaribus hæreditariisque Ducibus, nova Libertate, non niſi Auguſtos Germanicos ſuperiores agnoſcentibus, ſubjecta, poſt Diviſionem, Anno 1169. peractam, media quidem BOLESLAO Procero, ſuperior autem MIESLAO, inferior CONRADO Loripedi [quem ob Cruris Nævum Pater Regi-

mini

mini subtrahendum, Monasterio præparandum, Anno 1150, peculiariter Marquardo, Abbati Francorum Fuldensi erudiendum commiserat] obtingebat. Quorum, pro Temporum illorum Statu, conspectioribus delectati Studiis SILESII, tanto illustriorem in Modum addicti potius erant Literis; quam Armis.

CAPUT III.

Ad Annum M. C. XCVIII.

FRANCISCUS PRAUDITA

Eques.

VITA.

I.

Sunt, quibus non SILESIUS, sed POLONUS creditur. Hos in eam Sententiam deflexit Joannes Dlugossus in Historia Polonica, Lib. VI. ad Annum 1181, de Zyroslao Vratislaviensium Episcopo locutus. *Cui*, ait, *Franciscus*, *alias Franco*, *succedit*, *Favore Boleslai Alti Ducis Wratislauiensis*, *à Petro secundo Gnesnensi Archiepiscopo confirmatus & consecratus: Qui alio Nomine SUANKO appellabatur POLONUS*, *Genere nobilis*, *de Domo & Familia PRAWDITARUM*. At ibi, vel More Scriptoribus antiquis usitato, Silesios Polonis annumerante, POLONUS dicitur: vel, quod multo verisimilius, pro POLONUS legendum est POLONIS. Nam SILESIUM fuisse, Dlugossus ipse luculenter indicat in Chronico de Vratislaviensibus Episcopis, quod MStum possidemus, Num. XVII. *Vir*, inquiens, *gravis*, *humanus*, *Iuris peritus*, *& Linguam Teutonicam callens: Natione siquidem SILESITA erat*, *Genere nobilis*, *de Domo & Familia PRAUDITARUM*, *qui Leonem ex Muro coctili prodeuntem pro Insigni deferunt*, *ducens Stirpem*.

II. Non dubitandum igitur, quin fuerit omnino SILESIUS, & Indigena quidem, hoc est, Parentibus in Silesia Germanis, iisque Silesiis natus. De quo Autores in Chronicis Silesiacis MStis plures consentiunt: a quibus non dissentiunt, Ioachimus Curæus in Episcoporum

porum Silesiacorum Catalogo, Annalibus addito: Nicolaus Polius in Silesiæ Chronico ad Annum 1181. Nicolaus Henelius in Breslographia, Cap. VI. Iacobus Schickfusius in Silesiæ Chronico, Lib. III. Cap. II. Num. XVII. Societatis Iesu Vratislaviense Collegium in Episcoporum Vratislaviensium Fama posthuma, Num. XVII. Gotfridus Ferdinandus Buckisius in Prolegomenis ad Silesiorum Historiam Ecclesiasticam, Cap. II. §. III. Cæterum, de PRAUDITARUM Familia Polonica, quam ex Silesiaca progenitam non vana Conjectura docet, in Orbis Polonici, quo Sarmatarum Arma repræsentat, Tomo II, Simon Okolskius agit.

III. PRAUDITA noster Prosapiam suam Fortitudine nobilitatam, Eruditione majorem in Modum nobilitabat: potissimum Peritia Iuris excellens. Ideo facile Canonicis Vratislaviensibus ex Merito adscriptus, Gravitatem Humanitate singulari temperare solitus, se partim amabilem, partim venerabilem cuivis reddebat.

IV. Eum BOLESLAUS Cognomine PROCERUS, post recuperatam Anno 1163 Silesiam, Dux Vratislaviensis, in Terrarum suarum eo felicius Regimen, pro Cancellario assumebat Anno 1165.

V. Ex eo, variis Modis, tam Latini, quam Germanici Sermonis Beneficio, maxime Virtutum Ornamentis, Existimationem insignem assecutus, Anno 1181, altius emergebat. Nam hujus Anni secundo Aprilis Die, Vratislaviensis Episcopus Zyroslaus Cognomine Rosa, Gente Polonus, vivis excedebat. Ei Successorem dabat, non tantum Canonicorum Consensus, ex quibus, post Italos, non nisi Polonus (certè, pro Polono, non Germano, non Silesio habitus) Episcopus erat designatus: verum etiam ipsius Boleslai Ducis Autoritas, qui sola Polonus Origine, toto Germanus Animo, Silesios non amplius posthabendos statuebat.

VI. Ipsis Maji Calendis electus PRAUDITA noster Vratislavià Gnesnam discedebat. Ibi solenniter in Templo Episcopalem Dignitatem Potestatemque confirmatam, per Archiepiscopum Gnesnensem, Petrum Secundum, præsente Posnaniensium Episcopo Arnoldo, suscipiebat.

VII. In Ecclesiæ suæ Commoda intentus, Vratislaviensibus Canonicis Decimas ex duabus Villis, intra Diœcesin Cracoviensem sitis, Monasterio Michoviensi proprias, honesto Juris Usu acquirebat.

VIII. Ha-

VIII. Hactenus in Silesia quoque, non tantum in Polonia Bohemiaque, Sacerdotes, nemine prohibente, Uxoribus legitimis adhæserant. Id non amplius ferendum ratus Cœlestinus III Pontifex Romanus, Anno 1197, per Cardinalem Petrum Capuanum Sacerdotibus SILESIIS multis adimebat Conjugium, omnibus Cœlibatum præcipiebat.

IX. Hoc inter antiquissimos indicat Joannes Dlugossus in Historia Polonica Lib. VI. ad Annum 1197: *Petrus, Tituli S. Mariæ in Via lata Diaconus Cardinalis, Capuanus vulgariter nuncupatus, à summo Pontifice Cœlestino Tertio, Legatus de Latere, ad reformandam Ecclesiam Polonicam destinatus, venit in Poloniam: qui Cracoviensem Civitatem ingressurus, à Fulkone Cracoviensi Episcopo, & omnium Ecclesiarum Processione, magno Honore susceptus est. Primam Congregationem Cracoviæ, alteram in Lubcza agens, deinde Gnesnensem, WRATISLAVIENSEM, Plocensem, Posnaniensem, Wladiensem, Chelmensem, & Lubucensem Diœceses se transferens, id præcipuum in Ecclesia reformanda sibi Curæ assumserat: quatenus Presbyteri à Mulieribus & Concubinis abstinentes continentem & castam, & quæ Laicos ædificare posset, ducerent Vitam: cum plures ea Tempestate Sacerdotes Uxoribus, velut Iure legitimo, uterentur. Cujus Usus Corruptelam Cardinalis ipse summo Studio à Polonica eliminavit & abrogavit Ecclesia, & Presbyteris Uxores accipere, & tenere, sub gravissimis Pœnis interdixit.*

X. Idem Memoriæ prodiderunt, Matthias Michovius in Historiis Polonicis ad Annum 1195. Martinus Cromerus de Polonorum Rebus Lib. VII. ad Annum 1197. Salomon Neugebauerus in Historia Polonica Lib. III. ad Annum 1195. Joachimus Curæus in Silesiorum Annalibus ad Annum 1197. Iacobus Schickfusius in Silesiæ Chronico Lib. I. Cap. XXII. & Lib. III. Cap. II. Stanislaus Sarnicius in Annalibus Polonicis, Lib. VI. ad Annum 1140. de Silesia locutus: *Addam tamen hic Annotatiunculam quandam ex Chronico Wratislaviensi, quam, cum ibi Hospes essem, in summo Templo inveneram descripseramque. Valterus, inquit, nonus Episcopus Wratislaviensis, ordinatus est Anno Domini 1148: & Tempore huius Episcopi, Poloniæ Canonici & Sacerdotes habuerunt Uxores legitimas: & facti sunt Generi & Soceri Nobilium: & erat magna inter Clerum & Nobiles Concordia. Tempore dicti Episcopi ædificata est murata Ecclesia S. Johannis Wratislaviæ. Hæc ad Verbum bona Fide descripta sunt.* Ibidem ad Annum 1195: *Dum æstuat Polonia civilibus Bel-*

lis, venerat huc Capuanus, elaboravitque ſolicite in abrogando reſcindendoque Matrimonio Sacerdotum: quod ad eum Diem in Uſu retentum fuerat. Autor eſt Dlugoſſus, Lambertus Schafnaburgenſis, ac etiam ipſe Martinus Cromerus id multis Verbis adſtruit. Michovienſis id de Concubinis intelligi vult: ſed Dominus Cromerus & de Uxoribus legitimis adjecit, idque ex Sententia Dlugoſſi, qui expreſſe Uxores nominat. Quod verum eſſe, Chronicon Wratislavienſe comprobat, ſuperius à me adductum.

XI. Tum PRAUDITA, ſimul & Divini, & Civilis Iuris intelligentiſſimus, peculiarem conſequebatur Materiam, in qua Vires Ingenii periclitaretur: diſſentientibus à Pontifice Romano plurimis. Cuius cætera quoque Sacra, quæ tum invitis commendabantur, imo imperabantur, inter Initia repudiabant.

MORS.

XII. Non diu poſtea ſuperſtes, conſumtis inter Curas Epiſcopales Annis XVII, ſæpe cum imbecilli Valetudine luctatus, Anno 1198, exſpirabat. Nactus eſt in Vratislavienſium Cathedrali Templo Sepulcrum.

SCRIPTA.

XIII. Qua Mente noſter PRAUDITA hoc Inſtitutum exciperet, teſtabatur quodam brevi, ſed egregio *de Clericorum & Laicorum Matrimoniis*, Opuſculo: cuius hunc invenimus ſolum in Mſto Sileſiæ Chronico Titulum.

SÆCULO XIII.

CAPUT IV.

Ad Annum M.CC.I. Diem XXII. Januarii.

IAROSLAUS DUX

Vratislavienſis.

VITA.

I.

Est, cur IAROSLAUS inter Sileſios Indigenis adſcribi mereatur: ſi non ob Patriam, certè ob Patrem. Num intra Sileſiam fuerit natus, in dubio eſt. Paterno Stemmate, quod ſuam Originem à Piaſto, Sileſiorum cum Polonis conjunctorum Duce, trahit, procreatus, Vladis-

laum

laum II, Boleslai III Filium, Silesiorum, Cracoviensium, Siradiensium, Lanciciensium Ducem, Avum: Adelheidam, Cæsarum Germanicorum, Henrici IV. Filiam, Henrici III Neptem, Conradi II Proneptem, Aviam: Boleslaum cognomine Procerum, Patrem habuit: quem ab Anno 1169, ad 1201, Ducem Mediæ Silesiæ Vratislaviensem, omnino Germanicorum Silesiæ Ducum Lignicensium & Bregensium Progenitorem fuisse constat.

II. Ex eo IAROSLAUS, intra prius Conjugium, Matre Wenceslava, Duce Russica, non, vt Iohannes Schrammius & Iohannes Pistorius in Genealogicis, Joachimus Curæus & Jacobus Schickfusius in Chronicis tradunt, primo, sed secundo genitus, circiter Annum 1150, primam Lucem aspexit: adeoque jam Anno 1178, seu virilem, seu virili proximam Ætatem attigerat. Idque Pater Boleslaus ipse validissimo Testimonio confirmat in Privilegio, quod Leubusino Monasterio dedit, Anno 1178 in Lignicensium Urbe scripsit, hisque claudit Verbis: *Verum, ne quis in posterum hæc infringere Ausu temerario præsumat: Et ne quis Res vel Possessiones præfati Monasterii quolibet Modo vel Fraude diminuat: Sigilli mei ea communi Impressione & Appensione ad præsentem Paginam adhibitis idoneis Testibus: quorum Nomina sunt hæc: BOLESLAUS & IAROSLAUS Duces, Filii mei: & MIESLAUS Dux de Ratibor, & CONRADUS Frater ejus, Dux de Glogavv.*

III. Inierat Boleslaus, IAROSLAI Pater alterum, Anno 1167, cum Adelheide, Comitis Sulzbacensis Filia, Gertrudis, quam Imperator Conradus III. duxerat, Sorore Matrimonium. Ex ea susceperat Barbatum, cum quo IAROSLAUS dissidebat: & Literis, & Armis, ad Patris Exemplum, applicatus. Arma prius contra Silesios, deinde contra Polonos adhibebat: nondum, vt arbitramur, Canonicus, certe nondum Episcopus.

IV. Boleslai Poceri Frater Conradus Loripes, inferioris Silesiæ Dux Glogoviensis, Anno 1178, sine Liberis Mortem obierat. Hujus Terras Boleslaus Procerus occupabat solus, excluso Fratre suo Mieslao, Silesiæ superioris Duce Ratiborensi. Nascebatur hinc Bellum inter Fratres Boleslaum & Mieslaum, Anno 1179. Tum IAROSLAUS, non tam Patris, quam Novercæ jam inveterato Fastidio, à quibus se minus in Pretio haberi, consanguineoque Fratri suo Henrico Barbato inferiorem Silesiam destinari dolebat: se Patruo Mieslao aduersus Patrem Boleslaum con-

conjungere non verebatur. Boleslaus Fratri & Filio impar, amisſis non nullis Urbibus, Bresla, Brega & aliis, non tamen ex tota Silesia, cujus Urbes, Glogoviam, Crosnam, & alias retinuerat, depulſus, Pacem cum utroque tandem inibat. Filium maxime Niſſensi Territorio in Proprietatem conceſſo placabat.

V. Poſt hæc Caſimirus, Boleslai ex Adelheida Filius, in Exſilium acto Fratre Mieslao Sene, Dux Polonorum creatus, è vivis Anno 1194 deceſſerat. Tum Fulconis, Epiſcopi Cracovienſis, Conſilio & Impulſu, eligebatur à Polonis Dux Leſcus Albus, Caſimiri, quanquam nondum maturus Imperio Filius: poſthabitis, non Mieslao Sene tantum, ſed etiam ipſius, ex Fratre Vladislao II, Nepotibus, Boleslao Procero Vratislavienſium, & Mieslao Oppolienſium: illo inferioris, hoc ſuperioris Silesiæ Ducibus. Quamobrem omnium, quos Injuria notatos cenſebat, Ducum, non ſuo tantum Nomine, ſtimulatus IAROSLAUS, Mieslao Seni, Patruo magno, Polonos debellanti, Auxilia ferebat: in ultimo Prælio Victor.

VI. IAROSLAUS ideo, ut neque Patri, neque Fratri amplius Formidinem Moleſtiamque ſuſcitaret, ab Armis ad Literas revocatus, Vratislavienſem Canonicum agebat, ſpe conſequendi Epiſcopalem Dignitatem. Eam, Boleslai Patris prævalido inter Canonicos Imperio adjutus, Anno 1198, Calendis Juniis electus obtinebat: mortui Franciſci PRAUDITÆ Silesii ſucceſſor: eo Pacto junctis ſub eodem Capite ſimul & Politicis, & Eccleſiaſticis Prærogativis, omnium primus SILESIORUM & Dux, & Epiſcopus.

VII. Canonicis Admiſſione parum gratus, Poſſeſſione ſatis exoptatus fiebat. Non, cum ſacris Honoribus receptis, Odiis profanis depoſitis, alebat in Patrem, Novercam & Fratrem Priores Indignationis Radices. Adverſus hos Invidia compulſus, Beneficentia recreabat Canonicos.

VIII. Nondum ſub Infula primum Annum tranſegerat, cum Niſſenſem Provinciam univerſam in perpetuam Hæreditatem Epiſcopatui conferens, ita conſuleret, ut tam Juribus, quam Divitiis optimo reſponderet Ducatui.

IX. Quo id fecerit Animo, Scriptores cum editi, tum inediti quoque diſſentiunt. Quidam vel commendant, vel excuſant: certè non culpant: quibus Conſenſu Patris feciſſe dicitur. His annumerandi

ſunt,

ſunt, Matthias Michovius in Polonorum Hiſtoria, Lib. III. Cap. XXX. Georgius Crugerius in ſacris Pulveribus, ad Diem Januarii XII. Contra, quibus ex iniquo in Patrem atque Fratres Odio feciſſe creditur, id perperam actis eximere non poſſunt. Inter quos eſt Joachimus Curæus in Annalibus de Epiſcopis Num. XVIII. Jacobus Schickfuſius in Chronico, Lib. II. Cap. II. & Lib. III. Cap. II. Num. XVIII. Secundum quos referendus eſt ad illud Hominum Genus, de quo Ambroſius in Commentario ad Lucam, Lib. VIII. Cap. XVIII. *Multi, ut prædicentur ab Hominibus, Eccleſiæ conferunt, quæ ſuis auferunt: cum Miſericordia a domeſtico progredi debeat Pietatis Officio.*

X. Præterea Zyroslao II. Vratislavienſi Epiſcopo, qui Monachis, quam Canonicis indulgentior, Decimas Lignicenſes Vratislavienſi Eccleſiæ Cathedrali ſubtractas, Cænobio Leubuſienſi donaverat, contrarius, has Epiſcopali Menſæ propenſior reſtituebat: Canonicis, quam Monachis addictior: ne ſic quidem placens omnibus.

XI. Id commemorat ſimpliciter, ut Hiſtoricus, Ioannes Dlugoſſus, Canonicus Cracovienſis, in Chronico de Vratislavienſibus Epiſcopis MSto, Num. XVIII. *Abſtulit*, inquiens, *& Leubenſi Monaſterio Decimarum manipularium in Diſtrictu Lignicenſi, quam Anteceſſor ſuus fecerat Zyroslaus ſecundus, Donationem, & illam penitus irritavit.* Non citra notabilem Affectum recenſet in ſacris Pulveribus, è Societate Jeſu, Georgius Crugerius, ad Januarii XXII Diem, de Jaroslai Munere Niſſenſi, quo Vratislavienſem Epiſcopatum ditaverat, locutus: *Sed*, inquiens, *de ſuo famoſe liberalem, quem eapropter nunc laudavimus, neſcio quo Genio in Anteceſſorem ſuum Zyroslaum eo Nomine II. apud Wratislavienſes itidem Epiſcopum, præpoſtere ſane parcum, ac prope injurium, quomodo non vituperem? Leubenſi ſcilicet Cænobio, a Benedictinis recenter ad Ciſtercienſes adverſo, ſub ipſam ejus Eccleſiæ Dedicationem à Boleslao Alto, totius Sileſiæ Ethnarcha, ac prædicti Monaſterii Fundatore, itemque à Loci novo Abbate, conſentiente inſuper ſuo, id eſt, Cathedralis Eccleſiæ Capitulo, Decimas omnes manipulares, in Territorio Lignicenſi, in cruda Radice conſurgentes, ac ad ſuam Menſam Epiſcopalem pertinentes, Zyroslaus omnino donaverat. Hanc Prædeceſſoris Munificentiam, eo, quod per eam Menſa ſua imminueretur ſolito amplius, reſcidit Jaroslaus, irritamque eſſe voluit.*

MORS.

XII. Silesiæ Canonicis, quam Ducibus acceptior IAROSLAUS, non nisi per Triennium Episcopus, Anno Ætatis LI, Christi 1201, non XI, ut Georgius Crugerius refert, sed X Calendas Februarii, ut Joannes Dlugossus in Historiis Polonicis, & in Episcoporum Vratislaviensium Vitis commemorat, hoc est, Die XXII Januarii, claudebat Vitam: nullo quidem Scripto, miro tamen Ingenio, maxime Nissensi Dono, inter Silesiorum Episcopos seræ Posteritati memorabilis. Vratislaviensium in Cathedrali Templo sepultus jacet.

CAPUT V.

Ad Annum M. CC. XXXXII.

CESLAUS ODROVASIUS

Steinensis.

VITA.

I.

CESLAUS noster diversis Cognominibus, in antiquis recentioribusque Monumentis reperitur denotatus. Quantum ex Indiciis non vanis perscrutari potuimus, Germanicum ab ODERA Fluvio, qui Polonis ODRA vocatur, & DOLIO, quod Germanis VAS dicitur, ODERVASII gessit, quod in ODROVASII transiit Vocabulum. Hoc (ut ex innumeris Exemplis constat) pro Temporum illorum More, magis magisque Literarum Sarmatica Licentia mutatum, mireque corruptum varias suscepit Formas. Ideo legitur appellatus, non tantum ODERVASIUS, verum etiam ODROVASIUS, vel Odrovvasius, vel Odrovvazius: ODROVANSIUS, vel Odrovvansius, Odrovvanzius: ODROVONSIUS vel Odrovvonsius. His enim Cognomentis designant Ceslai nostri Prosapiam, præter Anonymos in MStis Codicibus, Ioannes Dlugossus in Historia Polonica, Lib. VI. ad Annum 1218. Abrahamus Bzovius in S. Hyacinthi Vita, Cap. VIII. in ejusdem Propagine Cap. I. & IV. in Annalibus Ecclesiasticis ad Annum 1222. Num. XVI. Simon Okolskius in Orbis Poloni, quo Sarmatarum Arma repræsentat & declarat,

clarat, Tomo II. Simon Starovolſcius in Sarmatarum Monumentis Cracovienſibus, & Sprovianis. Petrus Ribadeneira de Sanctorum Vitis, ad Auguſti Diem XVI.

II. Natus eſt, non in Polonia, quemadmodum plerique tradunt, veterem Conſuetudinem ſequentes, qua, propter Sileſiam tum Poloniæ cohærentem, Sileſii Polonis annumerabantur: ſed intra Sileſiam, in Oppolienſi Ducatu, Polonis propinquo, per quem Odera Fluvius dilabitur: Oppido non primario, OPPOLIA, ſed obſcuro, quod nobilitavit, STEINA: cui ad Amnem Steinam Locus eſt. Id Monaſteriorum Sileſiacorum Antiquitates MStæ, quas vidimus, indicant: cum quibus conſentiunt, quæ noviſſimus Rerum Sileſiacarum Scriptor, Illuſtriſſimus Michael Joſephus Fibiger, ſupremus Crucigerorum per Sileſiam & Poloniam Magiſter, ad Nicolai Henelii renovatam Sileſiographiam, Cap. VII. §. CXLII. ex Archivis annotavit. Ideo Ceslaus ſæpius Polonus, quam Sileſius: ſæpius Oppolienſis, quam Steinenſis vocatur. Videantur, quæ proferemus de Hyacintho, Germano Ceslai Fratre, Cap. VI. §. 1.

III. Editus eſt in Lucem Anno 1180, Patrem nactus Illuſtrem, Euſtachium Odrovaſium, Konskii Poſſeſſorem: quem non nulli Equitem, alii Comitem vocant.

IV. Liberalibus in Sileſia Studiis præparatus, apud exteros in Gallia Pariſienſem, in Italia Bononienſem Academiam perficiendis eligebat. Hinc, ob ſingularem & Theologicarum Rerum, & Canonicorum Jurium Scientiam ſolennes Honores in publicum Teſtimonium reportabat.

V. Reverſus in Sileſiam, mox in Poloniam digrediebatur ad Ivonem Odrovaſium, Saulis Odrovaſii Filium, Patruum ſuum, Canonicum Cracovienſem, Leſconis Albi, Cracovienſium & Sandomirienſium Ducis Cancellarium. Quo Patrono fretus, Canonicis Eccleſiæ Cracovienſis adſcribebatur: etiam Cuſtodiæ Sandomirienſis Munere, quod Prælatura nominari conſuevit, donabatur.

VI. Tum Cracovienſium Sacris Epiſcopus præerat Vincentius Cadlubco, ille Polonicarum Hiſtoriarum antiquiſſimus Scriptor, inter editos primus: Curas Otiis, Moleſtiam Quiete mutaturus, Monachus ex Epiſcopo futurus. Huic Succeſſorem Ivonem Odrovaſium, Anno 1218, deſtinabat Cracovienſium, & Dux Leſco Albus, & Canonicorum

Collegium. Ivo effecturus, ut horum Suffragiis Calculum Honorius *III*, Pontifex Maximus, adjiceret, ipse Romam discedebat, Anno 1219, assumtis in Consortium Patruelibus, Ceslao & Hyacintho Germanis Fratribus Odrovasiis. Ea Tempestate Dominicus Natione Hispanus, intra Ecclesiam Romanam, celeberrimus novi Monachorum Ordinis Conditor, Ceslaum nostrum spectata Vitæ Sanctimonia, divulgata Miraculorum Frequentia sic commovebat, ut Anno 1220, pro Cracoviensi Canonico Monachus Dominicanus, ex Italia in Poloniam rediret: ubi deinceps Ivo Cracoviensium Episcopus passim Dominicanorum excitatis Monasteriis ampliavit Societatem.

VII. CESLAUS exstructo apud Cracovienses Ordinis Dominicani Cænobio, in Bohemiam cum aliquot Sociis Anno 1222, migrabat Pragam. Hinc, multis à Bohemorum Rege Præmislao Beneficiis ornatus, Silesiæ Caput, Vratislaviam ingrediebatur: cujus Episcopo Laurentio, parum Literis exculto, per Ingenium satis eruditum, se commendabat.

VIII. Post Dominicum Anno 1221, mortuum, Anno 1226, Laurentius Vratislaviensium Episcopus, mutabat S. Virginis Monasterium in S. Adalberti Cænobium: idque Monachis Dominicanis, quos a concionandi creberrimo Exercitio Sæculum recentius Prædicatores usitatiore Vocabulo appellat, committebat. His præficiebat Priorem primum, nostrum Ceslaum. Ea conspectiorem postea Dignitatem sustinebat, per Bohemiam, Silesiam, Moraviam inter Provinciales Secundus.

IX. Magnis, ut Virtutibus, ita Miraculis claruisse dicitur, quorum Documenta multa non pauci commemorant Rerum à Sanctis gestarum Autores. Unum referemus, quod ad Silesiorum Historias pertinet. Anno 1241, Tartari obsidentes Arcem Vratislaviensem, in quam Cives combustis Oppidi Ædibus, se cum melioribus Bonis receperant, Ignea in Cælo Columna territi, sævientibus in Terra circum circa delapsis Flammis abigebantur. Id generatim piis omnium Precibus Silesii attribuunt: ex quibus Ioachimus Curæus in Annalibus ad Annum 1241: *Tartari devastata Polonia accesserunt ad Vratislaviam, paulo ante Ferias Paschatis. Urbs, quæ parum munita erat propter recentem Conflagrationem, a Civibus fuit deserta. Importata sunt Bona in Arcem, Domus vero inflammatæ. Cinxerunt Obsidione Arcem Tartari, sed frustra. Nam precantibus piis dicuntur Flammæ & Fulgura ex Cælo cecidisse, &*

Tartaros

Tartaros late ambusſiſſe atque terruiſſe. Ita divinitus repulſi ſunt Scythæ ab Arce Vratiſlavienſi Precibus piorum. Nicolaus Polius in Hemerologio Sileſiaco, ad Diem I. Aprilis: de Vratiſlavia, cum eam Tartaros invaſiſſe dixiſſet: *Die Stadt war nach erlittener Feuersbrunſt, noch wenig von Holtzwerck erbauet und befeſtiget: darzu nicht ſonderlich volckreich, und wider feindlichen Anlauf nicht genugſam verwahret. Derowegen die Burgerſchafft und Einwohner die Stadt verlaſſen, ihre beſte Sachen auf das Schloſs und des Herzogs Sitz, auf des heiligen Creutzes Burg, hart an der Oder, auf dem Thumb gelegen, itzund S. Martin genand, zuſammen getragen und geſluchtiget, und die leere Stadt, damit ſie der Feind nicht mœchte zu ſeinem Vortheil brauchen, ſelbſt in Brand geſtecket. Umb das Schloſs haben ſich die Tartarn hefftig angenommen, dafur gelagert und ernſtlich geſturmet. In ſolcher Noth haben die bedrengten Chriſten [darunter CESLAUS der erſte Prior des Kloſters zu S. Albrecht auch geweſen] mit weinen und klagen zu Gott ængſtlich geſchryen und andæchtig gebeten, um gnædige Hulffe und Errettung: darauf iſt eine fæwrige Seule am Himmel erſchienen, davon es weit und fern ſehr lichte worden. Darob die Tartarn ſehr erſchrocken, ſich eines ſchædlichen Feuerwercks aus dem Schloſſe befurchtet, und am Oſtermontage eilend aufgebrochen, abgezogen und auf Legnitz verrucket ſind. Etliche ſchreiben, das Fewerflammen vom Himmel herunter gefallen ſind, die unter den Tartern herumb gelauffen, ſie verſenget, gebrennet und erſchrecket, und alſo von des Schloſſes Belagerung verjagt und abgetrieben haben.*

X. Hoc ipſum unius CESLAI Precibus adſcribunt Poloni: ex quibus Matthias Michovius in Polonorum Chronico, Lib. III. Cap. XXXIX. de Tartaris: *Et in Wratislaviam perrexerunt, quam ſimiliter, ut Cracovienſem, deſertatam Habitatoribus, ſed & conflagratam Habitationibus reperientes. Cives & enim Wratislavienſes Pavore conſternati (fere omnibus relictis, pretioſioribus duntaxat feſtinè raptis) Fugam inierunt: quod Gentes Ducis Henrici videntes, deſcenderunt, & opes cum Victualibus in Arcem inducentes, Urbem cum Tectis ejus Flammis exuſſerunt. Tartari in Urbe nihil reperientes, Caſtrum vallarunt, & poſt aliquot Dies Obſidionem ſolventes, (ut ajunt, Orationibus & Lachrymis CESLAI, Prioris, Ordinis Prædicatorum, & Fratrum ejus in Caſtrum admiſſorum) depulſi receſſerunt.* Martinus Cromerus de Polonorum Rebus Lib. VIII. ad

ad Annum 1241: *Tattari vero continuato Cursu ad Wratislaviam, quod Oppidum Oræ illius primarium esse acceperant, festinarunt: verum id incensum repererunt. Oppidani namque cognito Adventu Barbarorum, Munitione Oppidi diffisi, Supellectili suo, Frumento, & Commeatu cætero in Arcem comportato, id reliquerant: Milites vero, qui in Præsidio Arcis erant, vacuum, ne Hostibus Prædæ vel Receptaculo esset, incenderant. Quamobrem indignati Tattari, Arcem obsederunt. Sed frustra consumtis Diebus aliquot, cum obsessi ad longiorem etiam Obsidionem perferendam non imparati esse viderentur, irrito Cæpto inde similes fugientibus abierunt: divino, ut postea compertum est, Ostento perterriti, quod fuit hujusmodi. CIESLAUS unus de Comitibus Ivonis Episcopi Cracoviensis, Romæ divi Dominici Vitæ Institutum professus, præerat Conventui Vratislaviensi apud divi Adalberti, & ad primum Tumultum cum cæteris Sodalibus in Arcem confugerat. Eo igitur jugibus Precibus & Lachrymis DEI Misericordiam & præsentis Periculi Depulsionem implorante, ecce, Columna ignea cælitus apparuit, & Stativa Tattarorum, omneque Territorium ingenti atque terribili Fulgore collustravit. Hoc Miraculo barbari perterrefacti, nihil cunctati Obsidionem solverunt.*

MORS.

XI. Annis LXII superstes, XVI in Adalbertino Vratislaviensium Cænobio Prior, suum obiit Diem Anno 1242. Ibi sepultus, hoc à Posteris Monumento legitur honoratus: *Beatus CESLAUS, Natione Polonus, Patriâ Oppoliensis: unus de primis Fratribus, qui receperunt istum Locum pro Conuentu, Anno M.CC.XXVI. Secundus Provincialis Poloniæ, Vir magni Meriti apud Deum: qui quatuor mortuos suscitavit, & hanc inclutam Urbem Vratislaviam ab incursu Tartarorum suis Orationibus liberavit Anno M.CC.XXXXI. innumeris Miraculorum Generibus tam in Vita, quam post Mortem usque in hodiernum Diem coruscans. Obiit Anno M.CC.XLII. hic in Ecclesia sepultus.* Elogio pari condecoratur apud Suidnicenses in S. Crucis Templo, ad Effigiem: *Beatus CESLAUS, Natione Polonus, Frater S. IACINTI, S. Dominici Discipulus, secundus in Polonia Provincialis, & Conventus Ordinis Prædicatorum, ad S. Alberti Vratislaviæ, primus Prior, unus de primis Fratribus, qui receperunt istum Locum pro Conventu, Anno Domini M.CC.XXVI. Vir magni Meriti apud Deum, & innumeris Miraculorum Insigniis in Vita &*

post

post Mortem coruscans, inclitam Civitatem Vratislaviensem ab Incursu Tartarorum suis Orationibus liberavit. Anno Domini M.CC.XLII. ibique sepultus.

CAPUT VI.

Ad Annum M.CC.LVII. Diem XVI. Augusti.

HYACINTHUS ODROVASIUS

Cantiensis.

VITA.

I.

VEteri More, qui Polonos ex Silesiis facit, Polonus plerisque dictus, revera non fuit. Omnino Silesius, quo Silesiæ Loco sit natus, in Controversiam duci potest. A non nullis pariter, ut Germanus Frater CESLAUS [de quo jam egimus] Steinam in Oppoliensi Ducatu Oppidum Patriam habuisse traditur. Id, præter alios, innuit Leander Albertus Bononiensis, Prædicatorum Ordinis Monachus, in Opere, quo Res illustrium Virorum, Ordini suo addictorum, exponit, Libro V, in Hyacinthi nostri Vita, quam Anno M.D.XVI, apud Bononienses scripsit: cum *Silesiam* quidem *Poloniam*, *Steinam* vero, qua Germani Voce *Lapidem* indicant, *Saxum* appellat: *Hiacinthus*, inquiens, *ex Oppido Poloniæ Saxo, nobili Stemmate Originem duxit.*

II. Contra sunt, iique potiores, secundum quos, non in Oppoliensium, sed in Vratislaviensium Ducatu: non intra Steinam, sed intra Villam, quam *Camiensem* vocant, in Lucem est editus. Inter hos eminet Clemens VIII, Pontifex Romanus, in Bulla de nostro HYACINTHO, Sanctis adscripto, cum Annus M.D.XCIV ageretur, edita: quam in Laërtii Cherubini magnum Bullarium Romanum, ab Angelo Maria Cherubino, Angelo Lantusca, & Ioanne Paulo Romano continuatum, relatam invenimus, Tomo III. Num. XXVII. Ibi, §. XI. *Natus igitur*, ait, *est B. Hyacinthus in Polonia, in Villa, quæ Camiensis appellatur, Wratislaviensis Diœcesis.*

III. At in Vratislaviensi Ducatu reperitur Villa nulla, cui Nomen sit vel *Camia*, vel *Camium*. Camencium in Monsterbergensi Ducatu, Diœ-

Diœcesi Francosteinensi, Monasterium est. Quantum igitur maxime probabilis Conjectura nostra potest assequi, natalis Locus HYACINTHO fuit non *Camium*, sed *Cantium*, Oppidum, quod intra Ducatum Vratislaviensem, tribus ab Urbe Vratislavia Milliaribus, ad Vistricum Amnem jacet, hodieque Juri Episcopali subjacet.

IV. Patrem Eustachium Odrovasium, Konskii Possessorem seu Equitem, seu Comitem, nactus, Anno 1183 introibat in Vitam. Ingenium Literis non vulgarem in Modum exornare gavisus, sacræ simul Theologiæ, simul Jurisprudentiæ Notitiis supra multos eminebat. Testes sunt: Leander Albertus in Hyacinthi Vita: *Is quidem Ætatis suæ Initio bonis Præceptoribus traditus est erudiendus: & tantum profecit, ut brevi Condiscipulos ac coætaneos in literaria Palæstra plures superaverit.* Clemens VIII, Pontifex Romanus in Bulla, cujus Mentionem supra fecimus, §. XI: *Ineuntis Ætatis Tempus iis primum Literis, quibus Ætas illa informari solet, impertivit. In quibus, cum tantum profecisset, quantum ad altiorem Disciplinam capessendam satis sibi esse videbatur, Animum statim ad Theologiæ & Juris Canonici Studia adjunxit: magno sane & admirabili cum Fructu, ut qui non multo post Cracoviensis Ecclesiæ Canonicus factus, ita inter Ordinis sui Viros excelluerit, ut propter eximiam Eruditionem, cum præclara & insigni Pietate conjunctam, tanquam ardens Lucerna cæteros clarissimos Virtutum suarum Lumine collustraret.*

V. Per Patruum Jvonem Odrovasium, Polonorum Cracoviensis Ducis Lesconis Albi Cancellarium, Canonicumque Cracoviensem, in Cracoviensium Canonicorum Collegium evectus, cum eodem, jam in Vincentii Cadlubconis Locum, designato Cracoviensium Episcopo, & Ceslao, Germano Fratre, Canonico Cracoviensi, Romam Anno 1219 perveniebat. Ibi non difficulter ab ipso recentis Ordinis Patriarcha Dominico in Familiaritatem admissus, Prædicatoribus Monachis conjungebatur.

VI. Roma digressus, in Itinere Civitatem Carinthiæ Frizacensem cum Sociis suis ingressus, intra sex Mensium Tempus, ibi Cœnobium Ordinis sui construebat. Cracoviam reversus, in ea quoque Monasterium excitabat splendidissimum. De quo Petrus Ribadeneira in Opere, quod de Sanctorum Vitis conscripsit, ad Augusti XVI Diem: cum Hyacinthi Adventum in Urbem Cracoviensem narravisset: *Actu tum cogitatum fuit de totius Urbis Ecclesia amplissima & nobilissima ei tradenda, pone quam Monasterium poneretur ac fundaretur. Atque hunc in finem delectum fuit*

fuit SS. Triados Templum, quod, secundum Cathedrale, erat omnium amplissimum. Huic S. Hyacinthus inclytum adjunxit Cænobium, quod Patruus ejus Episcopus Ornamentis, Calicibus, Crucibus, Iconibus, aliaque ad divinum Cultum pertinente Supellectile instruxit. Sed & ipse Populus admodum S. Hyacintho devotus, omnia necessaria novo Monasterio suppeditabat: quod adeo magnificum fuit ac inclytum, ut aliqui Regum Poloniæ suis id Mausolæis elegerint. Pari Felicitate quatuor Cænobia in aliis Locis Ordini suo deinde condidit.

VII. Post hæc barbaris in Oriente Populis, partim ad Christum salvatorem convertendis, partim sub Romani Pontificis Potestatem redigendis studebat. Ducem in Russia Kioviensem Valdomirum, Græcis, non Romanis, Sacris addictum, Doctrinis Cerimoniisque suis propensum reddere frustra conabatur. De quo Petrus Ribadeneira Loco, quem indicavimus supra: *Noster S. Hyacinthus Iter ad Orientem promovit, ingressusque Russiam, qua Meridiem spectat, ad Ducatum Chion pervenit, & in Urbe Chiovia Evangelium prædicavit: ubi Rei Christianæ prorsus eximiam navavit Operam, & insigne Cænobium exstruxit, quod Honori gloriosissimæ Cælitum Reginæ, suæ singulari Patronæ dicavit, & Dominus sui Servi Conciones multis Miraculis illustravit. Præterea multos ibidem sustinuit Ærumnas & Persecutiones, quod Ecclesiæ Catholicæ Romanæque Veritatem doceret ac propugnaret adversus Ducem Valdomirum, tunc Rerum potientem, Græcorum Cerimoniis ac Ritibus oppido addictum. Unde, cum Princeps ille timeret, ne forte S. Hyacinthus sua Vita Doctrinaque illos Populos ad Obedientiam Fidemque Apostolicæ Sedis reduceret, omnem, quod ajunt, Rudentem movit, quo Virum sanctum suis exigeret Provinciis.*

VIII. Miraculis, quæ vivus, quæ mortuus, potissimum a Morte jam oppressos ad Vitam revocando, edidisse creditur, recensendis Lectorem non defatigabimus. Ea proferunt, præter alios multos, Clemens VIII, Pontifex Romanus in Bulla sæpius citata, §. XIV & XV. Leander Albertus in Hyacinthi Vita. Abrahamus Bzovius in Hyacinthi, Thaumaturgi Poloni, Vita, & in ejusdem Hyacinthi Propagine: in Annalibus Ecclesiasticis ad Annum 1239. Num. XIII. ad Annum 1257. Num. XII. Petrus Ribadeneira de Sanctorum Vitis, ad Augusti XVI Diem. Bohuslaus Balbinus in Miscellaneis Bohemicis, Decade I. Lib. IV. Parte I. §. XLVIII.

MORS.

IX. Cracoviam reversus, cum in Polonia per Annos XXXX Rectorem Ordinis sui Provincialem egisset, Die XVI. Sextilis, Anno Ætatis LXXIV, Christi 1257 Animam exhalabat. In Suidnicensium Templo S. Crucis ad Imaginem HYACINTHI reperitur hæc Inscriptio: *B. IACINCTUS, Natione Polonus, Genere nobilis, tandem veniens Cracoviam, Ecclesiam S. Trinitatis, ab Ivone Episcopo Cracoviensi sibi oblatam accepit, & Conventum pro Fratribus ædificans, ibidem in Domino feliciter requiescit. A. D. 1257.*

X. Quantum Poloniæ, non Silesiæ tantum, Ornamentum habitus olim fuerit: quantam ille dudum sepultus Reverentiam, seris etiam Posteris præsertim inter Polonos superstitem, retinuerit, prælustria Indicia prodiderunt. Nam, ut alia Silentio prætereamus, eum solenniter Sanctis annumerandum plures Polonorum Reges Pontificibus Romanis, Sigismundus I. Leoni X, Clementi VII, Paulo III. Stephanus Gregorio XIII. Sigismundus III. Sixto V. & Gregorio XIV. sed nequicquam commendaverunt. Tandem, ut Polonorum Votis satisfieret, Sigismundus III, Rex a Clemente VIII Pontifice, obtinebat: a quo HYACINTHUS [cujus Sepulcrum singulariter a Polonis honorari, Clemens ipse, missus ad Regem a Pontifice Nuncius Cardinalis, in Cracoviensium Urbe conspexerat.] annuo Festo, Sextilis XVI Die, (quo Hyacinthus e vivis excesserat,) omnibus Ecclesiæ Romanæ subditis colendus statuebatur, Die XVII Aprilis, Anno 1594. Cui Sententiæ subscribebant XXXXI Cardinales, Episcopi VI, Presbyteri XXVIII, Diaconi VII. quemadmodum Bulla, cujus aliquoties supra meminimus, indicat.

CAPUT VII.

Ad Annum M. CC. LXX. Diem XXIV. Aprilis.

VLADISLAUS DUX Vratislaviensis.

VITA.

I.

Silesiorum Duces Vratislavienses, BOLESLAUM Procerum, Proavum: HENRICUM I. Barbatum, Avum: Hedvvigem, Meraniorum

niorum Principis Filiam, quam Pontifex Romanus Sanctis adscripsit, Aviam: HENRICUM II. Pium, cui magnum illud adversus Tartaros in Silesia Prælium, Anno 1241 Vitam ademit, Gloriam adauxit, Patrem: Annam, Ottocari Bohemorum Regis Filiam, Matrem, rara Originis Felicitate consecutus erat.

II. Jam tum hoc agebatur, ne, quamvis amplum, Silesiæ Gubernaculum, pluribus commissum Ducibus, Potentiam suam nimis sentiret imminutam. Ideo ex Henrici II. Filiis, Seniores HENRICUS III. & BOLESLAUS Calvus, Imperio Patrio: Juniores, CONRADUS & VLADISLAUS Ecclesiastico Regimini destinabantur: natu minimus, non Armis, sed Literis Stemmati suo Decus novum additurus, ad extremum eo ascendebat, ut fieret inter Fratres Loco maximus.

III. Applicatus a Pueritia Studiis, Ætate pares, imo superiores, Ingenio strenuo, Labore continuo vincebat: potissimum in Italia potioribus scientiis erudiendus Gymnasio Patavino traditus. Ibi, quanquam & Princeps, & Adolescens, rarum Diligentiæ, rarius Castimoniæ fuit Exemplum. Vir egenus Filiam suam, elegantissimam Virginem, VLADISLAO in Amoris secreti Delicias offerebat: Spe Muneris, quod in Dotem abiret, ad honestum Matrimonium. VLADISLAUS Puellam, ne liberioribus quidem Oculis excipiendam, adeo non Affectibus indulgentioribus prosequendam censebat: cæterum repudiatam, Dono largiore, quod in Remedium Incontinentiæ pulchrius, ad legitimas Nuptias sufficeret, simul castigabat, simul erigebat; illustris Continentiæ privatô, sed quod Fama publicum fecit, Documento. Id commendant Nicolaus Henelius in Silesia Togata MSta, Lib. I. Cap. I. Georgius Crugerius in sacris Pulveribus ad Aprilis Diem XXIV. Bohuslaus Balbinus in Rerum Bohemicorum Epitome, Lib. III. Cap. XV. & in Miscellaneis Bohemicis, Decade I. Lib. IV. Parte II. Tit. XXIV.

IV. Dignus, qui Sacris præesset, Anno 1257, intra Bohemiam, in Philippi Carinthiorum Ducis remoti Locum, constituebatur Ecclesiæ Pragensis Wissehradensis [quam nonnulli, aut Weissengradensem, aut Vissegradensem vocant] Præpositus, Episcopali Potestate, quam sibi connexam tenet. Quo Munere laudabiliter per Septennium defungebatur.

V. Anno 1265, Die X Aprilis, in Bavarico Germaniæ Circulo, decedebat e vivis Otto Episcopus Passaviensis, quem vel Pataviensem vel Batavensem alii nominant. Hujus a Canonicis Successor eligebatur VLADISLAUS. Ob id Romam evocatus, singularem Clementis IV. Pontificis Gratiam Studiis atque Virtutibus suis obtinebat. Eo Tempore, satis opportuno Casu, imbecillis Senex, Juvaviensium, id est, Salisburgensium Archiepiscopus Ulricus Provinciam suam Ecclesiasticam deponebat. Quo Pacto acquirebat Pontifex Romanus peculiare Jus, citra Suffragiorum Prærogativam, Canonicis usitatam, pro suo Arbitrio, Salisburgensem Archiepiscopatum conferendi, per se, non per alios electo. Eum proinde, cum Pontifex Vladislao destinaret, VLADISLAUS efficiebat, ut Passaviensis Episcopatus quondam suo, cum alibi, tum intra Patavinam Academiam Præceptori, Petro Magistro, Canonico Vratislaviensi, eruditissimo Viro, per Pontificem conferretur. Sic VLADISLAUS ad Ecclesiasticam Dignitatem, perpetuo Legati Romani Pontificii Splendore conspicuam emergebat, XXVII Salisburgensis Archiepiscopus, Frisingensi, Ratisbonensi, Passaviensi & Chimensi præpositus.

VI. Quæ diximus, in majorem Fidem confirmabimus ipsius Clementis IV, Pontificis Romani Verbis, ex Literis ad Vladislaum nostrum, Die X. Novembris, Anno 1265, Perusii scriptis: quas Henricus Stero in Annalibus [ab Henrico Canisio in Antiquæ Lectionis Tomo I. editis] ad Annum 1265, repræsentat: Philippus Labbeus & Gabriel Cossartius in Conciliorum Tomum XI, Partem I. inde Bohuslaus Balbinus in Miscellaneorum Bohemicorum Decadem I. Librum IV, Partem II, sub Titulum XXIV transtulit. *Sane*, inquit, *venerabilis Frater noster ULRICUS quondam SALTZBURGENSIS ARCHIEPISCOPUS, rectæ Considerationis Meditatione advertens, quod ipse, qui jam vergens in Senium, multa proprii Corporis Debilitate gravari dicitur, in commisso sibi Plebis Gubernaculo, variis de Causis se fructuose gerere, sicut erat expediens, non valebat, ac proprium & subditorum Periculum reformidans, Zelo Charitatis, quo erga Ecclesiam suam vigebat, inductus, ne Occasione suæ impotentiæ, Gregem suum inimicus Insidiator invaderet, vel Ecclesiæ Salzburgensi Utilitatibus per Dispensatoris Invalitudinem forsitan deperiret, ipsius Ecclesiæ Regimine elegit sponte cedere: per Literas & Nuncium specialiter supplici à nobis deposcens Instantia, ut Cessio-*

Cessionem ipsius, quam sic offerebat spontaneus, de Benignitate Apostolicæ recipere dignaremur. Nos autem tam ipsius Archiepiscopi Quieti & Commoditatibus providere, quam ejusdem Ecclesiæ occurrere Periculis opportuna Diligentia intendentes, Cessionem ipsius duximus admittendam. Per hujusmodi vero Cessionem in Manibus nostris factam, eadem Salzburgensis Ecclesia, Pastore vacante, Ordinationem illius nobis specialiter reservantes, inhibuimus expresse Capitulo Saltzburgensi, ne ad Electionem seu Postulationem aut Nominationem aliquam procederent de Archiepiscopo illa Vice: ac decrevimus nihilominus irritum & inane, si quid contra Inhibitionem hujusmodi contingeret attentari. Post quædam: *Unde nos laudabiles Actus tuos, quibus de Virtute in Virtutem proficiens in Oculis Hominum, a tuæ Juventutis Primitiis, te gratum reddere studuisti, delectabiliter in Animo revolventes, ac redolentis tuæ Famæ Suavitate, quæ publico prædicatur Testimonio, quod claram serenissimorum Tuorum* NOBILITATEM NATALIUM, STUDIIS *ac* OPERIBUS *nobilitare satagis virtuosis, Odorem acceptabilem sentientes, in te generosum ac Benedictionis Filium direximus Oculos Mentis nostræ. In quo te ipsi* SALTZBURGENSI *præficiendo* ECCLESIÆ *noster non indigne Spiritus requievit, Spem grandem ac Fiduciam obtinentes, quod, cum sis multorum* PRINCIPUM CONSANGUINITATE *& Affinitate subnixus,* LITERA *sufficienti donatus, gratus* MORIBUS, *Conversatione placidus, Vitæ* HONESTATE *conspicuus, aliisque* VIRTUTIBUS *multipliciter insignitus, in Spiritualibus nihilominus* PROVIDENTIAM, *ac in Temporalibus* DISCRETIONEM *obtinens: Ecclesia eadem per tuam Potentiam & Circumspectionem fructuosam ab instantibus Periculis efficaciter eruetur, a futuris præservabitur salubriter: & non solum in bonis suis Juribus, Immunitatibus & Libertatibus magnifice defensabitur, verum etiam optatæ Felicitatis & Prosperitatis Augmentum spiritualiter & temporaliter ad Pacem & bonum Statum subditorum sibi Cleri & Populi, divina favente Clementia, consequetur. His itaque digna Meditatione pensatis, Ecclesiæ prælibatæ, cujus in hac Parte Profectum potissime attendimus, speciali volentes Diligentia providere, de Fratrum nostrorum Consilio & Apostolicæ Potestatis Plenitudine in Nomine Domini, non obstante Defectu, quem in Ordinibus pateris, & Ætate, te tunc* PRÆPOSITUM WISEGRADENSIS ECCLESIÆ, CAPELLANUM *nostrum, prælibatæ* SALTZBUR-

BURGENSI ECCLESIÆ in ARCHIEPISCOPUM præfecimus & Pastorem, Curam & Administrationem illius tam circa spiritualia quam temporalia totaliter committentes. Idem Pontifex Romanus in Literis ad Petrum, Canonicum Vratislaviensem, electum Episcopum Passaviensem, Die XXIV Novembris, Anno 1265. Perusii scriptis: *Sane PATAVIENSIS ECCLESIA Pastoris Solatio destituta, dilecti Filii Capellani ejusdem Ecclesiæ pro futuri Electione Pontificis, ut est Moris, Die ad eligendum præfixa, convenientes in unum, Spiritus sancti Gratia invocata, dilectum Filium WELODIZSLAUM (VLADISLAUM) nunc SALTZBURGENSEM electum, tunc CAPELLANUM nostrum, & ECCLESIÆ WISEGRADENSIS PRÆPOSITUM, in eorum Episcopum unanimiter & concorditer postularunt, & Postulationem hujusmodi præsentantes, illam admitti cum Instantia postularunt. Nos quidem postulatæ Personæ, de cujus Probitate multa Laude digna relata nobis fuerant, nec non & de illius Meritis certam volentes Notitiam obtinere, eundem electum ad nostram duximus Præsentiam evocandum: qui velut Obedientiæ Filius se nostro Conspectui præsentavit. Licet autem postmodum inspecta electi ejusdem laudabilium Copia Meritorum, de quibus tam per communis Famæ Præconium, & multorum Fide dignorum laudabile Testimonium, quam etiam per Experientiam Facti nobis evidenter constitit, Postulationem prædictam, velut de Persona sufficienti & idonea canonice celebratam deliberassemus admittere: interim tamen venerabili Fratre nostro ULRICO, quondam SALTZBURGENSI EPISCOPO, pro eo, quod ipse in commisso sibi Plebis Gubernaculo variis de Causis se utiliter gerere, sicut erat expediens, non valebat, Cessionem suam Archiepiscopalis Regiminis nobis per speciales Literas & Nuntium offerente, illamque a nobis admitti cum Instantia postulante, nos tam ipsius ARCHIEPISCOPI Quieti & Commoditatibus providere, quam SALTZBURGENSIS ECCLESIÆ occurrere Periculis, opportuna Diligentia intendentes, Cessionem ipsius duximus admittendam. Recepta hujusmodi Cessione nos attendentes, quod nobis Ecclesia ipsa, quæ currentium Dierum faciente Malitia multis Periculis est exposita, virtuosi ac potentis indigebat Cura Rectoris, ipsum electum eidem SALTZBURGENSI ECCLESIÆ in ARCHIEPISCOPUM præfecimus & Pastorem. Demum vero, ne PATAVIENSIS ECCLESIA, quæ præpositi Pastoris carebat Solatio,*

prolixio-

prolixioris Vacationis Detrimenta sentiret, studiose vacavimus ad exquirendum Virum talem, qui ad ipsius Ecclesiæ Regimen idoneus haberetur. Vnde nos ad Personam tuam, quam nostræ Benevolentiæ Plenitudinem assecutam Odor Famæ nobis reddit acceptam, cum sufficiens tibi Literarum Scientia suffragetur, & habearis Vir Vitæ laudabilis, & Conversationis honestæ, Morum Honestate decorus, Discretionis Maturitate conspicuus, clarus Meritis & alias in Spiritualibus & Temporalibus circumspectus, nostræ Considerationis dirigentes Intuitum, ac sperantes, quod Virtutibus desursum tibi traditis insignitus, ipsam PATAVIENSEM Ecclesiam feliciter dante Domino, gubernabis, ipsaque utilis Gubernationis munita Præsidio salubriter præservabitur à noxiis, & optatis Prosperitatis affluet Incrementis: in Nomine Domini, te tunc ECCLESIÆ VRATISLAVIENSIS CANONICUM, ipsi PATAVIENSI ECCLESIÆ de Fratrum nostrorum Consilio & Apostolicæ Plenitudine Potestatis præficimus in EPISCOPUM & Pastorem.

VII. VLADISLAUS Româ Salisburgum, Anno 1267, digressus, ipso S. Trinitatis Festo, ut Archiepiscopus, solenniter consecrabatur: præsentibus, quibus præerat, Frisingensium, Ratisbonensium, Passaviensium & Chimensium Episcopis. Gregorium, Patriarcham Aquilejensem, ab Alberto in Carinthia Gorcensium Comite captum, certis Legibus in Libertatem vindicabat. Res omnes Archiepiscopatui suo ad Incrementum servientes, non in Carinthia solum, sed etiam in Bavaria, Styria & aliis Locis, ut fideliter, ita feliciter expediebat.

VIII. Non diu Salisburgi commoratus, in Silesiam revertebatur. Ibi, Anno 1266, die V. Decembris, amiserat Fratrem HENRICUM III. Vratislaviensium Ducem: cujus per Testamentum designatus erat relicto Filio, HENRICO IV. Probo Tutor. HEDWIGEN Aviam suam, Anno 1243, Die XV. Octobris, mortuam: post Annos, non XXIII, sed XXIV; non Anno 1266, Die XIV. Novembris, ut in Silesiæ Chronico Lib. II. Cap. IV. Jacobus Schickfusius, eumque sequentes narrant, sed, ut ipsa Bulla Pontificia docet, quam in Laertii Cherubini Bullario Magno, Tomo I, reperimus, Anno 1267, Die Martii XXVI, â Clemente IV. Pontifice Romano Sanctis adscriptam, prima Festi Solennitate, quod in Octobris XV. Diem incidebat, colendam, Præsentia suâ dignam judicabat.

IX. Eodem 1267 Anno, Die Martii XXX, Mortem obibat THOMAS

MAS I. Cognomine ZAREMBA, Natione Polonus, Episcopus Vratislaviensis. Quicquid Redituum debebatur hujus electo, sed non confirmato successori THOMÆ II. Zarembæ Polono: id Clemens IV. Pontifex Romanus Vladislao nostro, quem mira Indulgentia prosequebatur, percipiendum concedebat. His de Causis per quatuor Annos in Silesia subsistebat, præfectus Vratislaviensium Ducatui Tutor, Episcopatui Administrator.

X. In Prebnicensium Silesiæ Monasterio ad Sepulcrum HEDWIGI Aviæ suæ Sacellum construi, seu jusserat, seu permiserat. Hujus Fundamento primum ipse Lapidem supponebut, Die XXVIII. Aprilis, Anno 1268. Cæterum Officii sui Partes, cum Ecclesiasticas, tum Politicas, ita semper implebat, ut simul Antistes, simul Princeps, omnino prudens, justus, beneficus agnosceretur tam Exteris, quam Silesiis.

MORS.

XI. Quo Fato, quo Loco fuerit exstinctus, in Dubium vocari potest. Multis Venenô, quod vel ab Amicis, vel à Cognatis, suum aut Commodum, aut Gaudium ex VLADISLAI Morte, propter Hæreditatem, quam Silesiis subtrahere, Salisburgensibus attribuere cogitaverit, exspectantibus, intra Silesiam hauserit, non ibi, sed imminentis fatalis Necessitatis Sensu, mox inde profectus, Salisburgi mortuus creditur. In hæc consentiunt, Autor Inscriptionis, quam Salisburgensis Tabula, Vladislaum repræsentans, continet: Otto Richea (id est, Otto Aicher,) in Theatri funebris Parte I. Scena II. Epitaphiis Episcoporum Salisburgensium, Num. XXIX exhibet. Wiguleus Hundius in Metropoli Salisburgensi, Episcopo XXXVII. Iohannes Steinhænserus, Salisburgensis, in Chronico Salisburgensi Germanico MSto, ad Annum 1270. Andreas Brunnerus in Boicis Annalibus Lib. XIV. Cap. VIII. ad Annum 1270. Johannes Adlzreitterus in Annalibus Boicis, Parte I. Lib. XXIV. Cap. XXIII. Franciscus Duckherus in Salisburgensi Chronico, Archiepiscopo XXVII. Bohuslaus Balbinus in Miscellaneis Bohemicis, Decade I. Lib. IV. Parte II. Titulo XXIV.

XII. At est, cur his exteris Testibus plena Fides habenda non sit. HENRICUM III. Ducem Vratislaviensem, Vladislai Fratrem, Veneno peremptum, in veteribus Silesiorum Monumentis reperiri, Joachimus Curæus in Annalibus ad Annum 1266. & Jacobus Schickfusius in Chro-

Chronico, Lib II. Cap. V. referunt: addunt vero, quia Febre maligna perierit, Obitum Veneno imputavisse rudiores. Qui VLADISLAUM ipsum Veneno sublatum narraverit, è Silesiis cognitum habemus neminem.

XIII. Præterea incertum est, num VLADISLAUS suam Hæreditatis patriæ Portionem HENRICO III. Fratri possidendam contulerit, an vero administrandam commiserit. Hinc, posterius statuentes, narrant, Silesios Equestris Ordinis alios HENRICO Duci, alios VLADISLAO Archiepiscopo addictos fuisse: quorum Dissidium effecerit, ut Vladislai Amatores HENRICUM, Osores VLADISLAUM Veneno trucidarent. Inter omnes, quos consuluimus, hoc indicantes, antiquissimus est Joannes, quantum conjicere possumus, Natione Polonus, Chronici de Polonorum Rebus Latini Autor, quod Anno 1359. absolvit: Ludovicus Silesiorum Dux Bregensis Anno 1360. in Bibliothecam suam recepit. Illud in Membrana scriptum Chronicon hæc de Henrico & Vladislao Fratribus commemorat: *HENRICUS vero usque ad ipsum Vitæ suæ Punctum* (Finem) *cum VLADISLAO jam Salczburgensi electo in una Sorte permansit: quæ tunc in Fine Vitæ ejus per Vim Militum* (Equitum, id est, Ordinis Equestris Hominum, quos Ætas illa Milites vocabat) *qui ipsum intoxicari fecerunt, & VLADISLAO adhærebant, in duo divisa fuit. Et dum HENRICUS videret, se Morti proximum, Filium suum Quartum Fratri suo VLODISLAO in Fœdere primæ Sortis & Consortii commendavit.* Ibidem post pauca: *Defuncto VLODISLAO Archiepiscopo Salczburgensi similiter intoxicato à suis Slesiensibus; & in Salzburg sepulto, Filiolus ejus & Consors HENRICUS Quartus adhuc Puer, Wratislaviensis Terræ peroptimè locatæ Gubernacula suscepit.* At nec inde satis constat, num, quod accidere potuit, acciderit. Georgius Crugerius in sacris Pulveribus, ad Diem XXIV. Aprilis, cum idem Factum ex Danielis Weleslavini Bohemica Historia retulisset his Verbis: *Veneno acceleratam eidem* (Vladislao) *Mortem, Weleslavinus asserit:* subjungit: *Sed quis credat de Silesiis vel Salisburgensibus tantum Nefas?*

XIV. Aliud occurrit, unde colligi possit, illud sive Salisburgensium sive Silesiorum Facinus, aut suspectis, aut falsis annumerandum. Nam inter Scriptores, qui Vladislai Mortem commemorant, Veneni, quô ille sublatus sit, Mentionem nullam faciunt: Exteri quidem, Henricus Ste-

ro, Temporibus, quibus Vladislaus vixit, proximus, Anno 1300. ſuperſtes, in Annalibus ad Annum 1270. Johannes Gvalterius (id eſt, Janus Gruterus) in Chronicorum Chronici Tomo I. Epiſcopis Salisburgenſibus ex Johanne Alberto Widmanſtettero recenſitis, Num. XXXVI. Sileſii vero, ut quosdam Codices MStos, quos inſpeximus, Silentio tranſeamus, Joachimus Curæus in Annalibus ad Ann. 1267. Jacobus Schickfuſius in Chronico, Lib. II. Cap. V. Nicolaus Polius in Hemerologio ad Aprilis diem XXIV. Nicolaus Henelius in Sileſia Togata MSta, Lib. I. Cap. I. Gotfridus Ferdinandus Buckiſius in Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Prolegomenis, Cap. II. §. XII. Fridericus Lucæ in Memorabilibus Parte II. Cap. II.

XV. Accedit huc, quod in Exteris errent omnes, VLADISLAUM Salisburgi mortuum ſtatuentes: quem Sileſii Vratislaviæ mortuum commemorant. Hos genuinam Mortis, qua defunctis ille fuerit, Notitiam vtique conſecutos, poſthabito Veritatis Studio, ſuppreſſiſſe, Probabilitati non reſpondet.

XVI. Cæterum, VLADISLAUS omnino Vratislaviæ mortuus, die XXIV Aprilis Anno 1270. Salisburgum transvehebatur: vbi ſepultus in ſummo Templo ad Aram Deiparæ Virginis jacet.

CAPUT VIII.

Ad Annum M. CC. LXXXI.

MARTINUS STREPUS,

Cognomine vulgari POLONUS, Troppavienſis.

VITA.

I.

MARTINUS verò Stirpis nobilis Cognomine dicitur STREPUS. Id ei dant, Simon Starovolſcius, Polonus, in Cenſura de Scriptoribus Polonicis, Cap. XIII. Ludovicus Jacobus Carolus, Burgundus, in Pontificia Bibliotheca, Lib. II. STREMPUS quidem appellatur Guilielmo Cavio, Anglo, at perperam: Errore, quantum videtur, non Typographi, ſed Autoris: cujus ita vocat illum Chartophylax Eccleſiaſticus,

tam

tam Londiniensis Anno 1685, quam Lipsiensis Anno 1687, editus: & Historia Scriptorum Ecclesiasticorum Literaria, Londinensis Anno 1688, Genevensis Anno 1693, emissa: Sæculo XIII, ad Annum 1277.

II. Ad Temporum, quibus vixit, Morem, abjectô Familiæ Vocabulô, multiplex aliunde Cognomentum nactus est.

III. Nam primum reperiuntur, quibus MARTINUS SCOTUS nuncupatur. Inter hos sunt, Jacobus Philippus Forestus, Bergomensis, Eremitarum Ordinis Monachus, in Chonicorum Supplemento, quod Anno 1485. Brixienses ediderunt, ad Annum 1252. Hartmannus Schedelius, Norinbergicus, quod Anno 1493. Norinbergenses publicaverunt, de Viris doctis sub Clemente IV. Pontifice Romano claris. Paulus Langius, Cygnæus, Ordinis Benedictini Monachus, in Chronico Citicensi, quod Anno 1515 scripsit, ad Annum 1267. Henricus Oræus, Assenheimensis, in doctorum Virorum Nomenclatore. Autores, non tantum Additamenti, quod Vincentii Bellovacensis Episcopi Speculo Historiali subjungitur; sed etiam, qui Centurias Historiarum Ecclesiasticarum condiderunt, Johannes Wigandus, Andreas Corvinus, Thomas Holthuterus, in Centuria XII. Cap. X.

IV. Sed non ideo Natione SCOTUS est habendus. Nam Scotum vocantes nescio quis primus sola Nominum Convenientia decepit. Celebre Chronicon & MARTINUS SCOTUS [Anno 1086 mortuus] & MARTINUS STREPUS conscripsit. Quos incircumspectior Cura non distinguens, dum hujus Prænomen ad illius Cognomen addidit, MARTINUM SCOTUM procreavit.

V. Deinde sunt, quibus MARTINUS CARSULANUS vocatur. Inter hos Agmen ducit Raphael Maffæus Volaterranus. Nam is Martino Patriam Carsulos, Urbem, quam recentiores Cascinam usurpant, in Umbria, Provinciarum Italicarum vetustissima sitam, primus adscripsit in Urbanis Commentariis, Lib. XXI. & XXII. Eum sequuntur, Johannes Balæus, Anglus, Ossoriensis apud Hibernos Episcopus, in Autorum Catalogo, quorum Testimoniis in prioribus novem Centuriis, de Britanniæ Scriptoribus, est usus: & in Innocentii V. Romani Pontificis Vita, quam Centuriæ IV, Capiti II, subjunxit. Aubertus Miræus, Brabantinus, Antverpiensium Decanus, in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis, Cap. CCCC.XIII. Guilielmus Cavius in Locis §. I. citatis.

VI. Hinc aliis MARTINUS natali Solo CARTULANUS creditur. Inter hos ſunt, Ludovicus Jacobus Carolus in Pontificia Bibliotheca Lib. II. Hippolytus Marraccius, Italus, Regularium S. Virginis Clericorum Sacerdos, in Mariana Bibliotheca Parte II.

VII. Aliis vero MARTINUS Patria CORSULANUS exiſtimatur. Inter hos ſunt Philippus Labbeus in Philologica Diſſertatione, quam ad Roberti Bellarmini de Scriptoribus Eccleſiaſticis Librum, compoſuit, Tom. II. Johannes Gotfridus Olearius in Abaco Patrologico.

VIII. Plerisque MARTINUS noſter Polonus audit. Inter hos reperitur Radulphus Columna, Canonicus Carnotenſis, in Tractatu de Imperii Romani Translatione, Cap. I. & VIII. Marſilius Menandrinus Patavinus in Tractatu de Imperii Romani Translatione, Cap. II. & X. Johannes Nuſſienſis, Canonicus Auguſtinianus, in Chronico magno Belgico, Johannis XXI, Romani Pontificis Rebus, ad Annum 1276. Leander Albertus, Bononienſis, Prædicatorum Ordinis Monachus, de ſui Ordinis illuſtribus Viris, Lib. III. Plures, in primis recentiores, allegare quid attinet? Nam quotocuique non ita nominatur, poſtquam ipſius, præſertim Chronicon, ex MStis editum in publicas privatasque Bibliothecas, ſub Nomine MARTINI POLONI tranſiit?

IX. Hoc MARTINI vulgatiſſimum Cognomentum in Opinionis ſuæ Fundamentum aut unicum, aut primarium convertunt, quibus Gente POLONUS eſſe judicatur. Inter hos ſunt Robertus Bellarminus in Libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis. Simon Starovolſcius in Centuria de Scriptoribus Polonicis, Cap. XIII. Johannes Gerhardus in Patrologia. Thomas Lanſius in Conſultatione de Europæ Principatu, Oratione pro Polonia. Gerhardus Joannes Voſſius de Hiſtoricis Latinis, Lib. II. Cap. LX. Guilielmus Cavius, non in Hiſtoria Scriptorum Eccleſiaſticorum Literaria, ſed in edito prius Eccleſiaſtico Chartophylace, ad Annum 1277. Paulus Freherus in Virorum clarorum Theatro, Parte I. Sectione II. ad Annum 1279.

X. His, quod mireris, ſubſcribunt etiam, qui MARTINUM Patria, ſeu CARSULANUM, ſeu CARTULANUM, ſeu CORSULANUM cenſent, §. V. VI. & VII. citati: præter Guilielmum Cavium, qui Mentem ſuam poſtea mutaviſſe videtur: Hippolytus Maraccius, Philippus Labbeus, Johannes Gotfridus Olearius.

XI. Qui-

XI. Quibusdam nihilo secius appellatur MARTINUS BOHEMUS. Inter hos est Johannes Aventinus in Bojorum Annalibus, Lib. VII. Hinc Martinum Gente Bohemum declarant Autores Historiarum Ecclesiasticarum Magdeburgenses, in Centuria XIII, Cap. X.

XII. At omnes, quorum meminimus, de MARTINI Patria dissentientes, errant: nisi quod eum Natione vel SCOTUM, vel ITALUM fingentes, nimis in falsum decurrunt: a vero minus abeunt, vel POLONUM, vel BOHEMUM statuentes.

XIII. Nam MARTINI Temporibus SILESIA tota Polonico Imperio, cujus Pars erat, adhuc cohærebat: si Ducatum OPPAVIENSEM, aliis TROPPAVIENSEM nominari solitum, excipias: quem, post Mieslaum II. Oppaviensem Ducem, Anno 1240. exstinctum, Wenceslaus Bohemorum Rex subegerat. De quo agunt Martinus Cromerus in Polonorum Rebus, Lib. IX. Jacobus Schickfusius in Silesiæ Chronico, Lib. II. Cap. XXXVIII.

XIV. Quare MARTINUS, quamvis POLONUS, neque BOHEMUS, ob natalem, cum Provinciam SILESIAM, modo non universam POLONIS adhuc conjunctam: tum OPPAVIENSEM & Ducatum, & Urbem BOHEMIS jam subjectam, eodem Jure, quo plerisque POLONUS, aliis BOHEMUS & dictus, & creditus est. Sed OPPAVIAM, etsi BOHEMORUM Ditionis, tamen SILESIORUM Regionis Urbem, MARTINO Patriam fuisse, jam demonstrandum est.

XV. Primum in Monumentis, quæ Sigismundus Franciscus, Austriacorum Archidux reliquit, & Imperator LEOPOLDUS Hæres Oeniponte Viennam, Anno M. DC. LXV. transferri curavit, Chronici, quod MARTINUS composuit, Codex Chartaceus, Anno 1457. scriptus, ubi se BOHEMUM profitetur, cui Patria OPPAVIA contigerit, hoc Principio spectabilis est: *Incipit Chronica Martiniana. Quoniam scire Tempora summorum Pontificum Romanorum ac Imperatorum, nec non & aliorum Contemporaneorum suorum quam plurimum inter alios Theologis ac Viris peritis expedit, Ego Frater MARTINUS Ordinis Prædicatorum, Domini Papæ Pœnitentiarius & Capellanus, de Regno BOEMIÆ oriundus, Patria OPIMENSIS, ex diversis Chronicis ac Gestis summorum Pontificum ac Imperatorum, præsens Opusculum per Annos Incarnationis Domini, ab ipso summo Pontifice IESU*

CHRISTO & ab Octaviano, primo Augusto sive Imperatore, per Pontifices & Imperatores descendendo, usque quartum Honorium Papam deduxi, inclusive. Ibi vero, ne MARTINUM, qui vocandus OPPAVIENSIS erat, perperam OPIMENSEM appellatum esse dubites, in Erroris hujus Remedium, alius in eadem Cæsaris Bibliotheca Membranaceus emendatiorque Codex MStus eadem clarius exponit: *Chronica de summis Pontificibus & Imperatoribus, ex diversis Gestis ipsorum, per Fratrem MARTINUM, Domini Papæ Pœnitentiarium & Capellanum compilata. Quoniam scire Tempora summorum Pontificum ac Imperatorum, nec non & aliorum ipsorum Contemporaneorum, quam plurimum inter alios Theologis ac Jurisperitis expedit, Ego Frater MARTINUS Ordinis Prædicatorum, Domini Papæ Pœnitentiarius & Capellanus, de Regno BOEMIÆ oriundus, Patria OPPAVIENSIS, ex diversis Gestis summorum Pontificum & Imperatorum, præsens Opusculum per Annos Incarnationis Domini, a primo Pontifice JESU CHRISTO, & ab Octaviano Augusto per Pontifices & Imperatores descendendo, usque ad Clementem Quartum Papam deduxi inclusive.* Præterea superest in eadem Bibliotheca Cæsarea Chronicon MARTINI, quod Anno 1574. Suffridus Petrus Antverpiæ publicavit, & cum antiquo Carthusiani Monasterii Gamingensis Codice MSto Richardus Streinius, Austriacus Baro Suarzenavius, Consiliarius Cæsareus, olim contulit, suaque manu passim Annotationibus reddidit aut melius, aut auctius. In eo MSto, quemadmodum Streinius observavit, exstitit: *Ego Frater MARTINUS de Regno BOEMIÆ oriundus, Patria OPPAVIENSIS.* Testis eorum, quæ commemoravimus, est Petrus Lambecius in Commentariis, quos de Bibliotheca Vindobonensi Cæsarea scripsit, Lib. II. Cap. VIII.

XVI. Quare tanto minus dubitare par est, quin Ioannes Aventinus MARTINUM BOHEMUM, quem OPPOMENSEM nominat, debuerit OPPAVIENSEM dicere, cum in Bojorum Annalibus, Lib. VII. scribit: *Atque hæc ego ex MARTINO BOIEMO OPPOMENSI transtuli.*

XVII. Accedit huc, quod dudum MARTINUS inter SILESIOS OPPAVIÆ natos relatus sit. Pro Teste nobis est Basilius Ioannes Heroldus, ille plurimorum Librorum & fidus, & clarus e MStis Editor, in Literis ad Elisabetam Anglorum Reginam, Anno 1559, Basileæ

ſileæ ſcriptis, Mariani Scoti noſtrique Martini Chronico præmiſſis. *Adjecimus*, ait, *ipſi* (Mariano Scoto) *MARTINUM Sarmatam, quem non nulli POLONUM, alii OPPAVIA ex SILESIA oriundum eſſe contendunt.*

XVIII. Sic ab Erroribus MARTINO Patriam vindicavimus: jam Ordinem quoque vindicabimus. Dicitur MARTINUS CISTERCIENSIS Polydoro Virgilio de Rerum Inventoribus, Lib. IV. Cap. IX. & Onuphrio Panvinio in Annotationibus ad Baptiſtæ Platinæ Pontifices Romanos, Sylveſtrem II. Præterea MARTINUS Polonus CISTERCIENSIS appellatur Ioanni Baptiſtæ Ricciolo in Reformatæ Chronologiæ Indice, quo Inſigniores poſt Chriſtum natum Homines recenſet.

XIX. Cauſam indicant, qui Monachum Ordinis CISTERCIENSIS ſtatuunt: Jacobus Philippus Foreſtus Bergomenſis in Chronicorum Supplemento ad A. C. 1252. Paulus Langius in Chronico Citicenſi, ad Annum Chriſti 1267. Onuphrius Panvinius in Annotationibus ad Baptiſtæ Platinæ Pontifices Romanos, S. Petrum & Johannem VIII. Hiſtoriarum Eccleſiaſticarum Autores, Centuria XIII. Cap. X. Leonardus Coquæus in Antimornæo, id eſt, in Confutatione Hiſtoriæ, quam Philippus Mornæus de Papatu ſcripſit, Antidoto contra Oppoſitionem XXXI. Chryſoſtomus Henriquezius in Menologio Ciſtercienſi, ad Sextilis Diem XVIII. Georgius Calixtus in Tractatu de Clericorum Conjugio, ad Sæculi XIII. Annum XV. Carolus Viſchius in Bibliotheca de Ciſtercienſis Ordinis Scriptoribus. Joannes Hallervordius in Spicilegio de Hiſtoricis Latinis.

XX. Sed Monachus quidem, non autem CISTERCIENSIS Ordinis fuit. Nam PRÆDICATORUM, id eſt, DOMINICANORUM Ordinis Fratrem ipſe MARTINUS ſe nominat in Chronico: cujus MStos Codices Bibliotheca Viennenſis Cæſarea ſex, unum Vratislavienſis Rehdigeriana poſſidet: in quorum Prooemio: *Ego*, inquit, *Frater MARTINUS Ordinis PRÆDICATORUM.* Has etiam Voces MARTINUS adhibet in Præfatione Chronici, quod Anno 1616. Colonienſes ediderunt. Ordinis etiam PRÆDICATORUM dicitur in Decreti Margarita, quam Anno 1561. Pariſienſes, Anno 1595 Veneti publicaverunt. Videantur, quæ protulimus §. XV.

XX. Id-

XXI. Idque suis Testimoniis antiqui confirmant Scriptores, a quibus PRÆDICATORUM Ordinis Monachus vocatur: Nicolaus II. Pontifex Romanus in Literis Anno 1278. Viterbii, decimo Calendas Junii scriptis. Autor Inscriptionis sepulcralis: quam proferemus §. XXXII. Antoninus Florentinus Archiepiscopus in Historiis, Titulo XXIII. Capitulo XI. §. II. Johannes Trithemius de Scriptoribus Ecclesiasticis, Cap. DC. His consentiunt recentiores, Suffridus Petrus in Literis, quas Martini Chronico præmisit, ad Ægidium Heynsium Anno 1573. scriptis. Abrahamus Bzovius in Ecclesiasticis Annalibus ad Annum 1278. Num. XXII. & ad Annum 1281. Num. XVI. Johannes Fabricius in Præfatione, quam Martini Chronico præmisit. Simon Starovolscius in Centuria de Scriptoribus Polonicis Cap. XIII. Stephanus Damalevicius in Archiepiscopis Gnesnensibns, Num. XXII. Aubertus Miræus in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis, Cap. 413. Ludovicus Jacobus Carolus in Pontificia Bibliotheca, Lib. II. Philippus Labbeus in Dissertatione Philologica de Scriptoribus Ecclesiasticis, quos Robertus Bellarminus attigit, Tomo II. Johannes Gothofredus Olearius in Abaco Patrologico. Augustinus Oldoinus in Athenæi Romani Catalogo Autorum, qui de Romanis Pontificibus scripserunt. Gvilielmus Cavius in Scriptorum Ecclesiasticorum Historia Literaria, ad An. 1277. Johannes Jacobus Hofmannus in Lexico Historico-Geographico-Chronologico-Poëtico-Philologico. Paulus Freherus in Virorum Eruditione clarorum Theatro, Parte I. Sect. II. ad Annum 1279.

XXII. Non vulgaris in suo Prædicatorum Ordine Monachus, quia Romani Pontificis a Confessionibus arcanis, Sacrisque domesticis erat. Id MARTINUS duobus in Operibus commemorat. In Chronici Prooemio publicatus Codex Basileensis: *Ego MARTINUS Domini PAPÆ PÆNITENTIARIUS & CAPELLANUS.* Antverpiensis: *Ego Frater MARTINUS Domini PAPÆ PÆNITENTIARIUS & CAPELLANUS.* Coloniensis: *Ego Frater MARTINUS, Ordinis Prædicatorum, Domini PAPÆ PÆNITENTIARIUS.* Parisiensis, secundum Interpretationem Gallicam: *le Frere MARTIN PENANCIER & CHAPPELLAIN du PAPE:* id est: *Ego Frater MARTINUS PÆNITENTIARIUS & CAPELLANUS PAPÆ.* In Decreti Margarita: cujus in Prologo, secundum Editionem Lugdunensem, Parisiensem, Venetam, exstant: *Ego*

Frater

Frater MARTINUS *Ordinis Prædicatorum*, *Domini* PAPÆ PÆNITENTIARIUS & CAPELLANUS.

XXIII. Quamobrem MARTINUM *in Curia Pœnitentiarium* Antoninus Florentinus Archiepiscopus in Historia, Titulo XXIII. Capitulo XI. §. II. *Urbis Pœnitentiarium* Raphael Maffeus Volaterranus in Urbanis Commentariis, Lib. XXI. *Romanorum Episcoporum Piacularium* Johannes Aventinus in Bojorum Annalibus Lib. VII. appellat.

XXIV. Quin ad Præsulis Honores ascenderit, extra Controversiam est. Eum vocant generatim EPISCOPUM, Joannes Nussiensis in magno Chronico Belgico, de Joannis XXI. Romani Pontificis Rebus, ad Annum 1276. & Joannes Trithemius in Libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, Cap. 550. ARCHIEPISCOPUM Leander Albertus de Viris Prædicatorum Ordinis illustribus, Lib. III. Robertus Bellarminus in Libro de Scriptoribus Ecclesiasticis. Joannes Henricus Alstedius in Chronologico Thesauro, Chronologia XLVII. Joannes Gerhardus in Patrologia. Speciatim Neapolitani Regni statuunt CONSENTINUM EPISCOPUM Radulphus Columna in Tractatu de Imperii Romani Translatione, Cap. VIII. Suffridus Petrus in Literis, quas Martini Chronico præmisit, Anno 1573. scriptis. Abrahamus Bucholcerus in Chronologico Indice ad Annum 1278. Elias Reusnerus in doctorum Virorum Indice Chronologico. Joannes Gualterius in Chronicorum Chronico, Tomo IV, Ecclesiastico-Politica Chronologia, ad Annum 1278. Christianus Matthias in Theatro Historico de Viris sub Imperatore Rudolpho I. claris. CONSENTINUM ARCHIEPISCOPUM Onuphrius Panvinius in Autorum Catalogo, quem Chronico suo Ecclesiastico præmisit. Matthias Flacius in Libro de Imperii Romani Translatione. Simon Schardius in Libro de Principum Electorum Origine, Cap. II. Ludovicus Lavaterus in Tractatu de Spectris, Parte II. Cap. II. Johannes Wolfius in Lectionibus Memorabilibus, Centuria XIII. ad Annum 1282. Philippus Mornæus in Historia de Papatu, Oppositione XXXI. Thomas Dempsterus in Elencho Scriptorum, quos suo ad Joannis Rosini Antiquitates Romanas Auctario præmisit. Joannes Fabricius Cæsar in Literis ad Hilgerium Cremerium Anno 1617. scriptis, quas Martini Chronico præmisit. Georgius Calixtus in Tractatu de Clericorum Conjugio, ad Sæculi XIII. Annum XV. Aubertus Miræus in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis Cap. 413. Martinus Zeilerus in

Opere de Hiſtoricis, Parte I. & II. Johannes Andreas Quenſtedtius in Dialogo de Virorum illuſtrium Patriis. Carolus Viſchius in Bibliotheca de Ordinis Ciſtercienſis Scriptoribus. Samuel Marcſius in Animadverſionibus ad Davidis Blondelli Quæſtionem, an Fœmina ulla inter Leonem IV. & Benedictum III. Romanos Pontifices media ſederit.

XXV. At qui MARTINUM Archiepiſcopum CONSENTINUM ſtatuunt, Errore ducuntur. Etenim ARCHIEPISCOPUS quidem, non autem in Italia CONSENTINUS, ſed in Polonia GNESNENSIS deſignatus fuit. Hoc evidenter patebit ex iis, quæ mox in medium afferemus §. XXIX.

XXVI. MARTINI, quemadmodum Cognomen, Patria, Ordo, Epiſcopatus, ſic etiam Tempus, quo vixit, in dubium venit. De quo maxime diſcrepantes Sententiæ propemodum in totius Sæculi Diſcrimen excurrunt: ex variis Chronici, quod MARTINUS ſcripſit, Appendicibus ortæ. Quamobrem nos, ut errantium Opiniones omnes uno Labore ſubvertamus, Ætatem MARTINI veram, ipſi Mortis Anno reſpondentem, quem exploratiſſimum habemus, luculenter indicabimus.

XXVII. MARTINUS jam Vir erat, non tantum ſub Friderico II. qui Romanum Imperium ab Anno 1212, crebris Fortunæ Varietatibus, ad Annum 1250. geſſit: ſed etiam ſub ejus Filio Succeſſore, Conrado IV, qui pares Viciſſitudines paſſus, Anno 1254. exſpiravit. Quibus Cæſaribus, Innocentius IV. Romanum Pontificem ab An. 1243. ad 1254. agebat. Quare MARTINUM Ingeniis ſub Innocentio IV. claris adſcribunt, Jacobus Philippus Foreſtus Bergomenſis in Chronicorum Supplemento ad Annum 1252. Polydorus Virgilius de Rerum Inventoribus Lib. IV. Cap. IX. Cæſar Baronius in Annalium Eccleſiaſticorum Tomo X. ad Annum 996. Num. LXX. Ejusdem Romani Pontificis Pœnitentiarum fuiſſe tradunt, Onuphrius Panvinius in Annotationibus ad Baptiſtæ Platinæ Pontifices Romanos, Johannem VIII. Chriſtophorus Gewoldus in Commentario de Septemviratu, Cap. III. §. 5. Robertus Bellarminus in Libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis. Joannes Henricus Alſtedius in Chronologico Theſauro, Chronologia XLVII. Johannes Gerhardus in Patrologia. Georgius Calixtus in Tractatu de Clericorum Conjugio, ad Sæculi XIII. Annum XV. Gerardus Joannes Voſſius de Hiſtoricis Latinis Lib. II. Cap. LX. Aubertus

tus Miræus in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis, Cap. 413. Martinus Zeilerus in Opere de Historicis Parte I. Joannes Andreas Quenstedtius in Dialogo de Virorum illustrium Patriis. Carolus Vischius in Bibliotheca de Cisterciensis Ordinis Scriptoribus. Davides Blondellus in Examine Quæstionis, an Fœmina ulla inter Leonem IV. & Benedictum III. Pontifices Romanos media sederit. Marcus Zuerius Boxhornius in Historia Universali ad Annum 842. Joannes Hallervordius in Spicilegio de Historicis Latinis.

XXVIII. Post hæc MARTINUS ampliorem Famam consequebatur, cum ab Anno 1254. ad Annum 1273. Germanis esset Interregnum. Hujus Temporibus Innocentius IV. Pontifex Romanus Anno 1254. vivis ereptus, Alexandrum IV, habebat Successorem: cujus Dignitatem Urbanus IV. consequebatur. Eum Anno 1264. exstinctum Clemens IV. excepit, Anno 1265. Viterbii coronatus: ubi Sede fixa, nunquam ingressus Romam, Anno 1268. mortuus est. Hujus Clementis Ævo MARTINUM Hartmannus Schedelius in Norinbergensi Chronico assignat. Cum quô Paulus Langius consentit, cum in Citicensi Chronico Scriptoribus, Anno 1267, celebribus adjungit.

XXIX. Ultimam Vitæ Partem MARTINUS transegit sub Rudolphi I. Romani Cæsaris Imperio, cui ab Anno 1273, ad 1291, præfuit: Romanique Pontificis Clementis IV. Successoribus. Nam post eum Roma Pontifices accipiebat, Anno 1271. [postquam Cardinales Triennium exceptis Mensibus tribus, in Capitis Electione dissidentes consumsissent] Gregorium X. Anno 1276. Innocentium V. & Hadrianum V. eodem Anno defunctos: Anno 1277. Johannem, qui nonnullis XX. aliis XXI. dicitur: non nisi Menses VIII superstitem. Hujus Successor Nicolaus III. MARTINUM nostrum, quem Pœnitentiarum & Capellanum habebat, Anno 1278 Die Maji XXIII. Literis Viterbii scriptis, declarabat ARCHIEPISCOPUM in Polonia GNESNENSEM.

XXX. Id, præter alios, duo Scriptores Natione Poloni confirmant. Abrahamus Bzovius, Prædicatorum Ordinis, in Ecclesiasticis Annalibus, ad Annum 1278. Num. XXXII. de Nicolai Pontificis Romani Gestis: *Quod etiam in Archiepiscopo Gnesnensi in Polonia effecit, dum post diuturnas inter electos Discordias, duobus rejectis, Fratem MARTINUM POLONUM, Ordinis Prædicatorum, Pœnitentiarium & Capellanum suum,*

ſuum, Archiepiſcopum Gneſnenſem creauit Viterbii, decimo Calendas Junii. Simon Starovolſcius Eques in Centuria de Scriptoribus Polonicis, Cap. XIII. *MARTINUS POLONUS, Ordinis Prædicatorum Profeſſus, de nobili Familia STREPORUM apud Nicolaum III. Pontificem Romanum Pœnitentiarius.* Paucis interpoſitis: *Cum & ſummo Pontifici ſupra dicto, & ſuis in Patria Principibus magnopere gratus eſſet, in Gneſnenſis Eccleſiæ Archiepiſcopum, poſt Philippum de Domo Vieniavitarum, Anno Domini 1278. ſublimatus fuit. Quo Tempore Sedes illa, ob frequentes ſummorum Pontificum Mortes, ſex Annis ex integro vacavit.*

XXXI. Tum Polonorum Gnesnenſis Archiepiſcopus, & antiquiſſimus, & primarius, tanquam omnium Epiſcoporum, ad Poloniam, Poloniæque connexas Provincias ſpectantium, Metropolitanus, etiam Epiſcopum Sileſiæ Vratislavienſium, quoniam ea Polonis adhuc cohærebat, ſuæ Poteſtati ſubjectum habebat. De quo agunt, Matthias Michovius in Poloniæ Chronico, Lib. II. Cap. I. & Lib. III. Cap. LXII. Martinus Cromerus in Opuſculo de Polonia (quod Alberto Krantzio, cujus Vandaliæ ſubjunctum, citra Nomen Autoris, reperitur, non nulli perperam tribuunt) Lib. I. Stanislaus Lubienskius de Civili Motu in Polonia, Lib. IV. Jacobus Schickfuſius in Sileſiæ Chronico, Lib. III. Cap. I. & II.

MORS.

XXXII. Tantam ſuſcepturus Dignitatem Potentiamque MARTINUS, jam Roma confirmatus & inauguratus, in Poloniam quidem cogitabat, ſed non perveniebat. Quo cum tenderet, intra Italiam, Vitam Bononiæ finiebat. Ibidem in Dominicano Templo ſepultus, hanc ſepulcralis Lapidis conſequebatur Inſcriptionem:

HIC JACET FRATER MARTINUS POLONUS, ORDINIS PRÆDICATORUM, ARCHIEPISCOPUS GNESNENSIS. Quam Ævo ſuo adhuc ſuperſtitem novit Abrahamus Bzovius in Eccleſiaſticis Annalibus ad Annum 1278. Num. XXXII. cujus ibi ſunt hæc: *Obiit Bononiæ, dum ad Eccleſiam concederet ſibi commiſſam, in Templo Divi Dominici, ante Aram majorem, ſecus Sacellum Divi Thomæ ſepultus.*

XXXIII. Annum, quo Animam ediderit, MARTINO diuerſum Au-

Autores adscribunt. Anno 1278, Diem suum obiisse colligit ex prolatis Bzovii Verbis Gerardus Joannes Vossius, de Historicis Latinis Lib. II. Cap. LX. In hujus Sententiam eunt, Petrus Lambecius in Commentariis de Bibliotheca Vindobonensi Cæsarea Lib. II. Cap. VIII. Joannes Hallervordius in Spicilegio de Historicis Latinis. Gvilielmus Cavius in Tabulis de Doctoribus & Scriptoribus Ecclesiasticis, Sæculo XIII. Num. LI. Caspar Sagittarius Introductione in Historiam Ecclesiasticam, Cap. VII. §. XIX.

XXXIV. Anno 1279. mortuum, Simon Starovolscius narrat in Centuria de Scriptoribus Polonicis, Cap. XIII. Eum sequuntur, Ludovicus Jacobus Carolus in Bibliotheca Pontificia, Lib. II. Hippolytus Maraccius in Bibliotheca Mariana, Parte II. Stephanus Damalevicius in Archiepiscopis Gnesnensibus, Num. XXII Johannes Jacobus Hofmannus in Lexico universali. Paulus Freherus in Virorum Eruditione clarorum Theatro, Parte I. Sectione II. ad Annum 1279.

XXXV. In hoc Bivio dubius, utrum Iter sit tutius, Anno vel 1278, vel 1279. defunctum censet Philippus Labbeus in Ecclesiasticorum Scriptorum Bibliotheca Chronologica: & in Dissertatione Philologica de Scriptoribus Ecclesiasticis Tomo II.

XXXVI. Hos omnes Abrahamus Bzovius, Rebus Anno 1278. gestis, Obitum MARTINI, quoniam Occasio ferebat, admiscens, in Errorem duxit. Martinum enim nostrum Anno 1281, quô Rudolphus I. Imperator octavum, Martinus III. Pontifex primum egit, è vivis abiisse narrat in Annalibus Ecclesiasticis ad Annum 1281. Num XVI: *Eodem Anno*, inquiens, *MARTINUS POLONUS, Archiepiscopus Gnesnensis, Ordinis Prædicatorum, ex Italia ad Ecclesiam sibi commissam revertens, Bononiæ defunctus, & in Ecclesia Divi Dominici pone Sacellum S. Vincentii sepultus est.*

SCRIPTA.

I.

XXXVII. Inter Opera, quæ composuit, eminet *Chronicon:* in quo Res cum Civiles, tum Ecclesiasticas commemorat. Hoc veteres (vt recentiores Silentio transmittamus) solo MARTINI Vocabulo Autorem indicantes allegant: Nicolaus Trivettus in Chronico, quod Lucas Dacherius in Patrum Spicilegiis edidit, Tomo VIII. ad Annum 1264.

Radulphus Columna in Tractatu de Imperii Romani Translatione, Cap. II. Marsilius Menandrinus Patavinus in Pacis Defensore, Parte II. Cap. XXII. & XXV. Ludolphus Bebenburgius in Tractatu de Romanorum Regni & Imperii Juribus, Cap. II. III. IV. XI. & XII. Antoninus Florentinus in Chronico, Titulo VI, Capitulo I, §. VI. Antonius Rosellus in Monarchia, id est Libro, quem de Imperatoris & Pontificis Romani Potestate scripsit, Parte II. Cap. XX. Baptista Platina de Romanis Pontificibus, in Johanne VIII. & XII. Silvestro II. Joannes Laziardus in Historiæ universalis Epitome, Lib. III. Cap. CXLIX. Joannes Nussiensis in magno Chronico Belgico, ad Annum 793. 1097. 1239.

XXXVIII. Editum est Basilii Johannis Heroldi Studio, Mariani Scoti Chronico subjunctum, Basileæ per Jacobum Parcum, Joannis Oporini Sumtibus, Anno M.D.LV. in f. Quam vero depravatum Heroldus Chronicon Martinianum ediderit, exponit Suffridus Petrus in Literis eidem Chronico præmissis ad Ægydium Heynsium, Abbatem Everbodiensem, Anno M.D.LXXIII. scriptis: *Cum MStum Codicem*, inquiens, *nactus essem Chronici hujus Martiniani, & cum excuso diligenter expensum deprehendissem Vetustatis esse tantæ, ut vel ex Autographo ipso, vel ex minime vicino certè descriptum esse non dubitarem, Manum admovendam duxi. Cum illud ita accisum, ita truncatum, ita conspurcatum prodierit, ut ab Autore suo sic fuisse conscriptum nemo credat: omnes fateantur, Ecclesiam ex eo debitum Fructum nunquam percepisse.* Post quædam: *Quantum autem huic Autori restituendo nostra Industria contulerit, non difficulter judicabit, quisquis hanc Editionem cum priori illa contulerit. In illa enim, si Rerum traditarum Defectum consideres, Lacunas uti turpissimas, ita infinitas invenies: si Temporum Confusionem spectes, nihil verum, nihil sincerum reperies. Si Orationis Spurcitiem toto opere expendas, nihil horridius, nihil incultius, nihil magis barbarum excogitaveris.* Iterum post quædam: *Adde igitur his jam tantis Temporum Confusionibus Barbarismos ac Solœcismos: adde Orationis Squalorem intolerabilem: adde denique Rerum Defectum continentem: adde Sententias truncatas, Narrationes mutilatas: adde Veritatem suppressam & supposita Mendacia: & quid invenies, quô commendari Editio ista prior queat?*

XXXIX. Idem proinde Chronicon multis locis & auctius, & emen-

emendatius, cum suis Annotationibus Suffridus Petrus emisit Antverpiæ, per Christophorum Plantinum, M.D.LXXIV. in 8. In hac Editione Petrus, quid præstiterit, in Literis jam citatis indicat. *Damus igitur*, ait, *hoc jam Chronicon tertia fere Parte locupletius, quam hactenus excusum fuit: ac damus quidem ex mutilato integrum, ex confuso certum, ex barbaro Latinum. Nam & orationis squalorem, Præsidio MSti Codicis, magna ex Parte detersimus, & Temporum Certitudinem restituimus, & Lacunas infinitas explevimus, ita, ut & Rerum Cognitione ad plenum instrui, & Temporum Fide niti, & Dictionis Horrore saltem non offendi Lector posset.*

XL. At ne sic quidem Chronicon hoc satis expolitum credidit Joannes Fabricius Cæsar: quod, plurimis omissis, Compendio simillimum, ex MSto peculiari, publicavit Coloniæ Agrippinæ, per Gerhardum Grevenbruchum, M.DC.XVI. in f. De qua Editione Fabricius in Literis ad Lectorem: *Nulla igitur*, ait, *suppositititiorum & spuriorum istorum, quibus hactenus editi Libri redundant, Additione facta, cæteris omnibus, etiam iis, quæ vel levis tantum Pretii esse, aut etiam Solæcismum sapere videbantur, retentis, Autorem, candide Lector, candide publicamus.*

XLI. Cœterum, ejusdem Chronici Partem, quæ Romanorum Pontificum vitas continet, Ludovici Lavallii, quem Castillonium & Fruddontium Toparcham habuit, Jussu, Sebastianus Mammerotius Suessionensis Gallico Sermone donavit: quo edita reperitur Parisiis, per Antonium Verardum, non multô post Annum M.D.III. in f.

XLII. Præterea superest idem Chronicon in Germanicam Linguam conversum, in Membrana scriptum: quod, vt diligentissimus veterum Autorum Scrutator, Caspar Sagittarius Introductione in Historiam Ecclesiasticam, Cap. VII. §. XIX. refert, Coburgi celebrem ICtum, Consiliarium Saxonicum, Johannem Ludovicum Zolmannum, Possessorem habuit. Est huic Chronico Initium Christus natus, his verbis: *Wanne es sich wol fuget, und nutze ist, zu wissen den Meistern von der Gœttlichen Kunste und andern gelerten Lueten die Zit und die Getat der Rœmischen Keyser und der Pebste: So han ich Bruder MERTIN Penitencier, und ein Caplan unsers heiligen Vaters des Pabstes, dis gegenwertig Buch gedacht zu nemen uz manigerleye Cronicken von der Tat und der Zit der Keyser und der Pebste: und wil es machen in ein Puch, nach der Jarzal*

unsers

unsers Herrn Jesu Xri. Pro fine Additamentum est alienum, ad Res sub Clemente V. gestas extensum, his Verbis: *Bi den Ziten war der Templer-Orden zerstœret, und der Keyser Heinriche ward vergeben mit dem Sacrament von einem Munche Prediger-Ordens, der sin Bychtiger was, und starb, und ward begraben ze Pyse in dem Munster.*

XLIII. Principium Martiniani Chronici duplex, alterum à Christo nato petitum invenitur. Vtrumque Principium exhibent MSti Codices, in quibus Pars prior quidem Res præcipuas Gentium, maximè Romanorum, ante Christum natum memorabiles complectitur: posterior autem Vitas Romanorum & Pontificum, & Imperatorum exponit: quorum primus inter illos Christus, inter hos Augustus est. Secundum eos MStos Codices integrum publicavit Chronicon Basilius Joannes Heroldus & Suffridus Petrus: qui Partem priorem in tres Libros divisit, posteriorem Libro quarto attribuit. Contra, quidam MSti Codices Partem priorem non habent. Secundum eos pro MARTINI Chronico Partem non nisi posteriorem edidit Joannes Fabricius Cæsar.

XLIV. Hinc de MARTINI Chronico in diversas Sententias eunt Censores. Partem priorem genuinum agnoscere videntur, Marsilius Menandrinus Patavinus, ex eâ Locum producens, in Libro de Imperii Romani Translatione, Cap. II. & Antoninus Florentinus Archiepiscopus, dum à Roma condita Chronicon Martinianum incipere docet in Chronicis suis Titulo XXIII. Capitulo XII. §. II. Suppositiitiam verò judicant, Johannes Fabricius in Præfatione, quam Martini Chronico præmisit. Leo Allatius in Opusculo de Joanna Papissa, Cap. VII. Petrus Lambecius in Commentariis de Bibliotheca Vindobonensi Cæsarea, Lib. II. Cap. VIII. Quorum ideo Calculus non temere damnandus est, quod nec MSta meliora priorem Partem contineant, nec ipse MARTINUS in Procemio Chronicon suum ab Orbis Exordio, sed à Pontifice Christo, & Augusto Cæsare conscriptum indicet.

XLV. Finis Chronici ejusdem multiplex invenitur. Nam primo id Codices quidem in Clementis IV. Romani Pontificis Excessu, Anno 1268, terminant. Talis est, quem Joannes Fabricius edidit, Codex: cujus in Procemio leguntur hæc: *Ego Frater MARTINUS Ordinis Prædicatorum, Domini Papæ Pœnitentiarius ex diversis Chronicis ac Gestis summorum Pontificum & Imperatorum præsens Opusculum per Annos Incarnationis Domini, à primo Pontifice Jesu Christo, & ab Octaviano Augusto,*

gusto, per Pontifices & Imperatores descendendo, usque ad Clementem IV. Papam deduxi inclusive. Cum eo tria conveniunt MSta, quibus Bibliothecam Cæsaream Viennensem instructam refert Petrus Lambecius in Commentariis Lib. II. Cap. VIII. Præterea Gabrielis Naudæi MStum: de quo Philippus Labbeus agit in MStorum Librorum Bibliotheca nova, Supplemento V.

XLVI. Deinde Martini Chronicon progreditur ad Annum Gregorii X. Pontificis quartum, Rudolphi I. Cæsaris secundum, Christi 1264. Tale fuit MStum, quo Joannes Aventinus est usus. *Atque hæc ego*, inquit in Bojorum Annalibus Lib. VII, *ex MARTINO Bojemo Oppomensi transtuli. Is proximus horum Temporum Scriptor, Piacularius Romanorum Episcoporum fuit: Vitas Pontificum & Imperatorum Romanorum Res gestas ad alterum RODULFI Cæsaris Annum deduxit.*

XLVII. Nec ab eo multum abit Cæsareum MStum, in Gregorii X. Pontificis Obitu, Anno Rudolphi I. Cæsaris quarto, Christi 1276 [nisi quod Gregorii X. Vitam recentior Manus addidit] finitum. Nam, ut Loco dicto Petrus Lambecius commemorat, in Prologo reperiuntur hæc: *Ego MARTINUS Ordinis Prædicatorum, Domini Papæ Pœnitentiarius & Capellanus, ex diversis Chronicis ac Gestis summorum Pontificum & Imperatorum, præsens Opusculum, per Annos Incarnationis Domini, a primo Pontifice Jesu Christo, & ab Octaviano Augusto, per Pontifices & Imperatores descendendo usque ad GREGORIUM Papam X. inclusive.*

XLVIII. Porro MARTINI Chronicon in Codicibus aliis extenditur ad Iohannis XXI. Pontificis, quem Nicolaus III. excepit, Obitu, Anno Rudolphi I. Cæsaris quinto, Christi 1277. Tales sunt Codices, Anno M.D.LIX. per Basilium Joannem Heroldum, & Anno M.D.LXXIV, per Suffridum Petrum editi: quorum in Præfationibus extat: *Ego MARTINUS, Domini Papæ Pœnitentiarius & Capellanus ex diversis Chronicis, & Gestis summorum Pontificum & Imperatorum, præsens Opusculum, per Annos Incarnationis Domini, ab ipso Pontifice Jesu Christo, & ab Octaviano primo Augusto, sive Imperatore, per Pontifices & Imperatores descendendo, usque ad JOHANNEM vigesimum primum Papam deduxi inclusive.* Cum his tres in Viennensium Cæsarea, unus in Vratislaviensium Rehdigeriana Bibliotheca MSti Codices

consentiunt. Et in ejusdem Pontificis Excessu Martinianum Chronicon finiri, testatur Ptolemæus Lucensis, Anno 1342 superstes, in Ecclesiastica Historia [quod Opus in Bibliotheca Vaticana MStum superest] Lib. XXIII. Cap. XXIV. ut Odoricus Raynaldus in Ecclesiasticis Annalibus refert ad Annum 1277. Num. XIX.

XLIX. Huc usque Pontificum Imperatorumque Romanorum Vitas MARTINUS, Anno 1281 mortuus, si non descripsit, describere tamen potuit in Chronico. Huic postea subnexæ dispares Appendices, quæ Procemio MARTINI retento, juniores Pontifices insertos habuerunt, Lectoribus errandi Materiam dederunt.

L. MARTINI enim Chronicon in nonnullis Codicibus ad Honorii IV. Pontificis Mortem, Annum Rudolphi I, Cæsaris XVI, Christi 1287, producitur. Talis Codex MStus Cæsareus, in cujus Exordio leguntur: *Ego Frater MARTINUS Ordinis Prædicatorum, Domini Papæ Pænitentiarius & Capellanus, de Regno Boemiæ oriundus, Patria Opimensis, ex diversis Chronicis, ac Gestis summorum Pontificum ac Imperatorum præsens Opusculum per Annos Incarnationis Domini, ab ipso summo Pontifice Jesu Christo, & Octaviano primo Augusto sive Imperatore, per Pontifices & Imperatores descendendo, usque Quartum HONORIUM Papam deduxi inclusive.* Cujus Notæ Libris MStis decepti, Chronicon Martinianum in Honorio IV. Pontifice Romano finiri statuunt, Onuphrius Panvinius in Annotationibus ad Baptistæ Platinæ Pontifices Romanos, S. Petrum. Gilberdus Genebrardus in Chronographia, Lib. IV. ad Annum 1285. Robertus Bellarminus in Libro de Scriptoribus Ecclesiasticis. Johannes Gerhardus in Patrologia. Aubertus Miræus in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis, Cap. 413. Carolus Vischius in Bibliotheca de Cisterciensis Ordinis Scriptoribus. Johannes Henricus Hottingerus in Bibliothecario, ubi Martinianum Chronicon in Anno 1285. terminari statuit, Lib. III. Cap. II. Joannes Baptista Ricciolus in Chronologiæ Reformatæ Indice, qui Homines post Christum natum insigniores recenset.

LI. Horum Vestigiis inhæsisse videntur, qui MARTINUM circiter Annum 1285 vixisse putant: inter quos est Christophorus Gevvoldus in Commentario de Septemviratu, Cap. III. §. XLI. Maximè, qui MARTINUM circiter Annum 1290, decessisse tradunt: inter quos est Davides Blondellus in Examine, cui famosam de Joanna Papissa Quæstionem subjecit.

LII. Quin

LII. Quin etiam Chronici Martiniani reperiuntur Codices, in quibus Appendix excrevit ad Annum 1320. (quo Johannes XXII. Pontifex Romanus Thomam Episcopum Herefordensem Anglicum Cœtui Sanctorum adscripsit: Ludovicus V. Bavarus Cæsar Annum Imperii septimum transegit. Talis est in MStis unus, quem Bibliotheca Viennensis Cæsarea possidet: & inter editos est, quem Basilius Joannes Heroldus in Lucem prodire jussit.

LIII. Hoc, alterius Autoris Additamentum, ipsius MARTINI Laborem putantes, ideo Martinum Anno 1320, vixisse commemorant. In quibus Nomina sua profitentur, Raphael Maffeus Volaterranus in Urbanis Commentariis Lib. XXI. & XXII. Joannes Trithemius in Libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, Cap. 550. Suffridus Petrus in Literis, quas Martini Chronico præmisit, Anno 1573, scriptis. Jodocus Coccius in Scriptorum Catalogo, quem Thesauro suo Catholico præmisit. Joannes Carolus Florimundus Rœmundus in Errore populari, hoc est, Joannæ Pontificis Romani Fabula Cap. II & III. Jacobus Gordonus in Opere Chronologico, ad Annum 1318.

LIV. Hactenus in Medium allatis, MARTINI partim obitum, quem ad Annum 1281. retulimus; partim Chronicon, quod ille non ultra eundem Annum extendere potuit, spectantibus, non est, ut obstare judices, MARTINUM inter eos, ex quibus Chronicon suum concinnavit, Scriptoris diu post Martinum superstitis GERVASII facere Mentionem in Prooemio: *Compilavi autem præsens Opusculum ex Chronicis Damasi Papæ de Gestis Pontificum: item ex Chronicis Orosii de Gestis Imperatorum: item ex Chronicis Pauli Diaconi Romani Cardinalis: ex Gestis utrorumque: item ex Chronicis Richardi Cluniacensis Monachi: item ex Chronicis GERVASII.* Nam GERVASIUS quidem RICOBALDUS Ferrariensis, Ecclesiæ Ravennatis Canonicus, Anno 1292, Historiam scripsit: ut Hieronymus Rubeus in Historia Ravennate Lib. VI. ad Annum 1292. commemorat. Imo Vitas Romanorum Episcoporum a S. Petro ad Bonifacium VIII, Annum 1300, exposuit: ut Raphael Maffeus Volaterranus in Urbanis Commentariis, Initio Lib. II. & Ludovicus Jacobus Carolus in Pontificia Bibliotheca, Lib. II. referunt.

LV. Sed potuit Ætate MARTINI clarus hic GERVASIUS ante Chronicon a Martino compositum, quandam Chronici sui Partem edere: cui reliqua deinde subjunxerit.

LVI. Accedit huc, quod MARTINUS, cum ex GERVASII Chronico suum adauctum narrat, GERVASIUM TILBERIENSEM, Henrici II Anglorum Regis Nepotem Anno 1210 celebrem, intelligere potuerit: quem Historiarum Monumenta, cum alia, tum etiam illud, quod de Otiis Imperialibus, ad Imperatorem Ottonem IV. scripsit, reliquisse constat. De quo videatur Joannes Balæus in Centuria III. de Britanniæ Scriptoribus, Cap. LVIII.

LVII. Hæc MARTINI, tot Cognominibus, per tot Patrias designati, cum ad Ætatem, tum ad Chronicon pertinentia conciliare non valentibus, præbuerunt Ansam, ex uno duos faciendi MARTINOS Polonos. Hoc laborant Errore, Josias Simlerus in Conradi Gesneri Bibliotheca. Historiarum Ecclesiasticarum Magdeburgensium Conditores in Centuria XIII, Cap. X. Carolus Vischius in Bibliotheca de Cisterciensis Ordinis Scriptoribus. Ferdinandus Ughellus in Italia Sacra, Tomo IX, Cusentinorum Archiepiscopo XVIII.

LVIII. Cæterum MARTINUS, ut propemodum nihil habet, quod non in dubium vocetur: sic maxime propter Chronicon dissimillimis Judiciis obnoxius, aliis Opprobrium, aliis Encomium debet.

LIX. Primum contemnitur ob Simplicitatem, Credulitatis Procreatricem, in veris falsisque discernendis Acumine carentem: ideoque Fabulas Historiis admiscentem: præterea Temporum Momenta posthabentem. Hos ex Chronico Nævos satis patere statuunt Objurgatores. Massilius Menandrinus Patavinus in Defensore Pacis, quem ad Imperatorem Ludovicum Bavarum, adversus Romani Pontificis usurpatam Jurisdictionem scripsit, Parte II. Cap. XXV: *Quamvis MARTINUS, ubi legit de Leone X, quod Romani ex prava Consuetudine petebant ab Imperatore Pontificem sibi dari: Consuetudinem confessus, quod verum concedimus: pravam tamen Autoritate propria dicens, quantum potens, justificare Usurpationes prædictas Romanorum Pontificum, & Iura Principum sive humani Legislatoris obfuscans, magis Homini, quam Deo & Veritati placere nisus, non verum dicit. Sed hujus Rei Ortum & Mysterium sibi clausum fuisse demonstrat.* Robertus Bellarminus in Libro de Scriptoribus Ecclesiasticis ad Annum 1250: *Fuit MAR-*

MARTINUS Vir simplex, & Fabellas pro Historiis obtrudit. Lib. I. de Imperii Romani Translatione, Cap. XI. adversus Matthiam Flacium: *Qua Fronte audes MARTINUM Polonum diligentissimum Temporum Supputatorem appellare, quem constat omnium fere Historicorum fuisse negligentissimum?* Ibidem, cum Martini plures Errores Chronologicos indicavisset: *Itaque MARTINUS Polonus, diligentissimus scilicet supputator Annorum: tam Pontificum, quam Cæsarum Annos ut plurimum perperam disponit.* Vincentius Contarenus in Variis Lectionibus, Cap. XII: *MARTINUM Polonum cum Risu miror scribentem in Chronico suo, in Circuitu Romæ esse Milliaria XXII, præter Transtiberim & Leoninam Civitatem, cum quibus dicitur habere XLII, Milliaria. Scio enim Chronicum illud multis esse refertum Somniis & anilibus Fabulis: quas nemo, opinor, dixerit esse ab antiquis. Quare nec temere illi Fidem habeo, neque habendam censeo, præsertim in hac Re, in qua mendacem prodit ipse se se, & , tanquam Sorex, Indicio suo perit.* Antonius Possevinus in Apparatu Sacro, Tomo II: *Historiæ sua plures admiscuit Fabulas, ac si Historiæ probatissimæ fuissent.* Alfonsus Ciaconius de Pontificum Vitis, ad Leonem IV. cum Narrationem de Papa Fœmina protulisset, ad Annum 855: *At quis non videt, Commentum hoc a MARTINO excogitatum, sine ullo Autore, citra Verisimilitudinem confictum?* Nicolaus Serarius de Moguntinis Rebus Lib. I. Cap. XLII §. XLI: *Tertius* [de Joanna Papissa Scriptor] *est sæpe nominatus MARTINUS Polonus: qui Homo fuit, ut apparet, simplex, non magna in veris aut falsis dijudicandis Autoritate, Rumoribus nimium credulus: prout pluribus probat in Platinam Onuphrius.* Joannes Baptista Ricciolus in Chronologiæ Reformatæ Indice, quo Personas insigniores post Christum natum recenset: *MARTINUS Polonus Cistercienfis scripsit Chronicon usque ad Annum 1285. sed sine Delectu & Fabellis respersum.*

LX. At primum veremur, ut hi Censores solertioribus persuadeant, eo Sæculo, quod inter Eruditos Ingeniis præclaris non destituebatur, MARTINUM, quamvis aut imprudenter simplicem, aut simpliciter credulum, &, quod inde colligas, seu nullo, seu exiguo Judicio præditum Hominem, tamen Romani Pontificis & Pænitentiarium, & Capellanum, Imperiique Polonici, quod Viris Doctrina præstantibus jam exornatum erat, tot Ecclesiis, tot Episcopis præpositum fuisse pri-

marium Archiepiſcopum Gnesnenſem? Deinde multum intereſt, utrum Intellectus, an Affectus Sententiam pronunciet, quæ Scriptorem damnat totum: etſi ob Nævos aliquos, ſeu per Imperitiam, ſeu per Incuriam admiſſos culpandum.

LXI. Sanè, quanti Pretii Chronicon, quo MARTINUS præcipuam Nominis Claritatem conſecutus eſt, olim fuerit, MSta copioſa demonſtrant: in quibus etiamnum intra Bibliothecas Europæ nobiliſſimas: Angliæ Cantabrigienſem Benedictinam, & Oxonienſem: Auſtriæ Viennenſem Cæſaream: Belgii Ultrajectinam: Bataviæ Lugdunenſem: Brabantiæ Antverpienſem & Lovanienſem Martinianam: Boruſſiæ Regiomontanam Aulicam: Flandriæ Brugenſem Tredianam: & Tornacenſem Cathedralem: Franconiæ Fuldenſem: Galliæ Pariſienſem Regiam, Thuanam, Naudæanam: Tholoſanam Archiepiſcopalem: Italiæ Romanam Vaticanam: Miſniæ Lipſienſem: BrunſuigæHelmſtadienſem: Thuringiæ Ienenſem Academicam: Sileſiæ Vratislavienſem Rehdigerianam ſupereſt: ut alias multo plures Silentio prætereamus: quarum partim MSti, partim editi nobis hoc patefaciunt Indices. Pro Teſtibus pauciores ſufficiant, Thomas Iameſius in Oxonienſis Bibliothecæ, quam Thomas Bodlejus inſtituit, Catalogo. Fridericus Spanhemius in Bibliothecæ Lugdunenſis Batavicæ Catalogo, de MStis Latinis, Num. XXIX. & CLXXXVII. Idem in hiſtorica Diſquiſitione de Papa Fœmina, Cap. XIII. Philippus Labbeus in MStorum Librorum nova Bibliotheca, Parte I. Supplemento IV. & V. Petrus Lambecius in Commentariis de Bibliotheca Vindobonenſi Cæſarea, Lib. II. Cap. VIII. Ioſephus Quesnelius in Bibliothecæ Thuanæ Catalogo. Joannes Hallervordius in Spicilegio de Hiſtoricis Latinis. Caſpar Sagittarius Introductione in Hiſtoriam Eccleſiaſticam, Cap. VII. §. XIX.

LXII. Quo frequentius igitur, antequam Typothetarum Ars inveniretur, Martinianum Chronicon Manu deſcriptum Literarios Theſauros auxit: eo crebriores, magnâ Librariorum vel imperitorum Audacia, vel temerariorum Negligentia, Mutationes in deterius obiit. De quibus Suffridus Petrus in Literis ad Ægydium Heynſium, Abbatem Eberbodienſem, Anno M. D. LXXIII. ſcriptis, quas Martini Chronico præmiſit: *Quoniam Typis nondum repertis Manu deſcribendum erat, id, quod optimis quibusque Autoribus uſu venit, in hoc etiam accidit, ut aliorum Imperitia, aliorum Negligentia, aliorum Malevolentia propoſitum Exemplar*

plar de Integritatis Gradu deturbarit: quorum Erroribus identidem repetitis & conduplicatis, tandem MARTINO nihil esset reliquum in Chronico, præter Nomen suum conspurcatum Vitiis alienis.

LXIII. In tantâ certè Chronici Martiniani Varietate, quam editi MStique Codices invicem comparati Lectoribus indicant, satis apertum perspicuumque fit, ab aliis, maxime junioribus, passim vel omissa, vel addita, quæ MARTINUM Autorem non habere, nisi meliores Codices prodessent, tamen Rationes evidentes docerent. Quid multis? Exstat, quod MARTINO Famam nullo Iure labefactatam, non in integrum modo restituit, sed in majus etiam provehit, Chronicon MStum, quod in Vaticana Bibliotheca reservatur, & antiquissimum, & integerrimum à publicatis Exemplaribus diversissimum. De quo Ferdinandus Ughellus in Italia sacra, Tom. IX. Cusentino Archiepiscopo XVIII: *In eo nihil de quatuor majoribus Regnis, Urbis Romanæ Exordio: nihil de Urbis Portis, Plateis, Templis, Regimine, aliisque Fabulamentis, quibus Chronicon illud malè audiat, pessumque abeat Autoris Nomen: sed omnia plana & recta. Ex quo manifestum est, quæ sub MARTINI Nomine vel Typis, vel Scripto circumferuntur, ab Integritatis suæ Gradu deturbata aliorum Imperitia vel Negligentia, utinam non Malevolentiâ fuisse. Unusquisque enim, quæ ipse digna Memoria judicabat, addidit, erasitque, quæ sibi indigna lectu videbantur.* Videlicet MARTINUS noster, Eventu seu pari, seu deteriore, quô Eusebius Pamphili, suum Posteris transmisit Chronicon: de quo mirum in Modum per Librarios depravato conqueruntur Joannnes Ludovicus Vives, Melchior Canus, Cæsar Baronius: quorum Judicia protulimus in Libro de Byzantinarum Rerum Scriptoribus Græcis, Parte I. §. 305. 307. 308.

LXIV. Præterea sunt, qui Chronici Martiniani Codicibus etiam publicatis suum stabiliunt Decus, quanto mitiores, tanto æquiores aliis Censores. Basilius Joannes Heroldus in Literis, quas ad Elisabetam Anglorum Reginam Anno M.D.LIX. scripsit, Mariani Scoti Chronico præfixis: *Adjecimus ipsi* (Mariano) *MARTINUM Sarmatam quem nonnulli Polonum, alii Oppavia ex Silesia oriundum esse contendunt. Quem quidem in Temporum Supputatione per aliquot Ætates Catholici Scriptores, & maximè Pontificii [licet quidam absque Ratione acerbius in ipsum evehantur] secuti sunt. Est enim Autor in describendis Institutionibus, & Constitutionibus recensendis diligens, Varietate jucundus: Brevitate autem*

tem non adeo inutilis mihi visus est. Matthias Flacius in Libro de Imperii Romani Translatione: *Sunt verò isti duo* (Matthæus Palmerius & Martinus Polonus) *vel diligentissimi Supputatores Temporum.* Suffridus Petrus in Literis, quas ad Ægydium Heynsium Abbatem Eberbodiensem, Anno M.D.LXXIII scripsit, Martini Chronico præmissis: *Usus Chronici hujus multiplex est: quem ignorare Studiosus non debet. Primum Diligentia Autoris fecit, ut hic multa Compendio tradantur, quæ alibi diffusè tractata fuerant. Fecit etiam, ut hic exstent, quæ alibi non facile reperiantur: quod aut prorsus interciderint, aut certè in Lucem nondam prodierint, ex quibus ea sumsit. Fecit deinde, ut ab Exordio Mundi ad Christum, & à Christo porro ad Annum usque 1320. habeamus Continuatam Annorum Seriem, & ad eandem Seriem Regnorum præcipuorum Æras tam accuratè digestas. In primis enim duobus Libris omnia, quæ ab Exordio Mundi ad Christum usque contigerunt, succincta Methodo perstringit. In quibus illud notatu dignissimum est, quod, cum omnia velut in Epitomen redigat, quæcunque Latinis ac Græcis & Hebraicis Historiis de Babylonico, Macedonico, Carthaginiensi & Romano Imperio ad illum usque Diem tradita reperiuntur: tum hæc singula ubique tam accuratè ad Æram Populi Judaici accommodet, ut, cum aliunde Rerum gestærum Veritatem mutuetur, ex Literis sacris mutuetur Lucem Temporum, quâ veluti clarissimo quodam Sole pretiosissimam Supellectilem suam illustret. In posterioribus deinde duobus pari Solertia, non modo, quid in Ecclesia, quid in Imperio Romano, sed etiam, quid extra Imperium, quid extra Ecclesiam, à Christo nato per 1320 Annos acciderit, recenset. Erit igitur hic Autor usui, non solum iis, qui multorum Sæculorum Res intra & extra Ecclesiam gestas Compendio discere cupiunt: sed etiam iis, qui, quicquid legerint, Memoriæ firmandæ gratia, velut in Locos quosdam communes referre desiderant: unde, cum opus sit, repetant, & ad præsentem Usum accommodent. Hic enim eâ Methodo Chronicon suum disposuit, ut Classes appositissimas Historiis annotandis suppeditet: utpote, qui Res gestas ante natum Christum ad quatuor Regnorum continentem Seriem referat: & post Christum natum ad Pontifices & Imperatores accommodet: quos una Pagina complexus, mirabiliter sibi mutuo opposuit, ut continuo Successu Ecclesiasticæ & seculares, sacræ & profanæ Historiæ digerantur: quô ad Locorum communium Rectitudinem nihil fieri potuit expeditius.* Simon Starovolscius in Centuria de Scriptoribus Po-

Polonicis, Cap. XIII: *Chronicon* (reliquit Martinus) *summorum Pontificum atque Imperatorum Romanorum summa Latini Sermonis Venustate ac Puritate comprehensum.* Odoricus Rainaldus in Ecclesiasticis Annalibus ad Annum 1277. Num XIX: *Notatur Censura à Cardinale Bellarmino, atque ex eo à Possevino nimiæ nimirum in vetustorum Temporum scribenda Historia Simplicitatis, ut qui Fabellas nonnullas pro veris asserat. Cæterum illum in Temporum suorum pangenda Historia Rerum gestarum Veritati consentire, experti sumus.*

LXV. Ad peculiarem Chronici, quod MARTINO debemus, Æstimationem à nonnullis refertur, in eô septem Principum Germanicorum quibus Romanum Imperatorem eligendi Jus convenit, Mentionem omnium primam, eamque claram & distinctam reperiri. Quod Cæsar Baronius Cardinalis Lectoribus suis quô frequentius, hoc efficacius in Ecclesiasticis Annalibus imprimendum judicavit ad Annum 996. Num. 69. 70. & 71.

LXVI. Restat unum, cæteris multo grandius, per quod MARTINUS Chronico suo maximum in plurimorum Animis Odium attraxit: Narratio ibi obvia de Johannis VIII, Romani Pontificis Partu: quam primus aut finxerit, aut divulgaverit. Hanc ei Notam inurunt graves Accusatores, Viri Doctrinâ celebres. Onuphrius Panvinius, Eremitarum Ordinis, de Pontificum Vitis, Lib. I. Pontifice CXIV. ad Annum 855: *Post Leonem à quibusdam recentioribus, quorum Autor & Antesignanus est MARTINUS Polonus, Mendaciorum loquacissimus, in Ordine Romanorum Pontificum ponitur Joannes quidam, quem Septimum appellant, Natione Anglicum, eamque Fœminam fuisse asseruit.* Et in Annotationibus ad Baptistam Platinam de Romanis Pontificibus, Johanne VIII. de Martino Polono: *Ab hoc igitur haud multum occupato, sed potius simplici Scriptore Johannis Fœminæ Fabulam, omnes, quotquot post eum scripserunt, hausere.* Robertus Bellarminus, Cardinalis Presbyter, de Romano Pontifice, Lib. III. cap. XXIV: *Omnes* (similiter loquuntur) *alii Historici, qui plurimi sunt, usque ad MARTINUM Polonum, qui fuit quadringentis Annis posterior isto ficto Johanne VIII. Et ipse primus hujus Johannis VIII. meminit, contra Fidem omnium Antiquorum. Ab ipso autem acceperunt Platina & cæteri recentiores.* Andreas Dusaussajus, Ecclesiæ Romanæ Protonotarius, in selectis Dissertationibus de mysticis Galliæ Scriptoribus: Apologiæ, quam pro Vindiciis Areopagiticis Hilduini Sandionysiani

ſiani compoſuit, Cap. X. Reſponſione ad Argumentum XII: *Cæterum Onuphrius, Autorem primum hujus Fabellæ* [de Joanna Papiſſa] *MARTINUM exiguæ eſſe Autoritatis, modicæ Fidei, at magnæ Simplicitatis Scriptorem, per Inductionem multorum Exemplorum patentium demonſtrat.* Stephanus Damalevicius in Archiepiſcopis Gneſnenſibus Num. XXII: *Magnam Laudem Eruditionis conſecutus eſt ſuâ Ætate, ob Jus in Epitomen redactum, ac Vitas ſummorum Pontificum ac Imperatorum editas: conſecuturus majorem ſerâ Poſterorum Memoriâ: niſi Figmentum illud de Joanne Papa VIII. in Vitas Pontificum inſeruiſſet: quod ita rudi commentus eſt Minerva, ut tot abſurdis in hac una Fabula commiſſis, Exiſtimationem Doctrinæ turpiter contaminaverit.*

LXVII. At enim MARTINUS, cujus poſtulatur, Criminis non prius habendus eſt Reus, quam in eo Perverſitas voluntaria demonſtretur. Num, qui dudum conſignata, plurimisque, non tantum ſibi, comprobata referunt, etiamſi falſa commemorent, ideo, quia Mendacia proferunt, modo non ſua, ſed aliena proferant, mendaces ſunt? Annon commune Fatum Hiſtoricos etiam veri ſtudioſiſſimos plerumque manet, ut in eorum Codicibus diſplicentia pro Figmentis habeant obſtinati Lectores?

LXVIII. Sane Injuriam MARTINO faciunt, quibus ille Narrationis de Johanna Papiſſa vel Inventor, vel primus Scriptor eſſe judicatur. Nam, primum ab ea Culpa, cujus arguitur quidem, non autem convincitur, MARTINUM abſolvunt, & plures & æquiores Judices, non minus Scientiâ nobiles: qui nec in Autographo [quod, an usquam exſtet, nobis exploratum non eſt] nec in aliis, tum antiquioribus, tum etiam melioris Notæ MStis, de Johanna Papiſſa Mentionem inveniri gaudent. Inter quos eſt Cæſar Baronius, Presbyter Cardinalis, in Eccleſiaſticis Annalibus, Tomo X, ad Annum 853. Num. LVII. Severinus Binius, Canonicus Colonienſis, in Notis ad Ticinenſe Concilium, Anno 858. celebratum: quod in Conciliorum per Philippum Labbeum & Gabrielem Coſſartium Pariſiis editorum Tomo VIII. reperitur. Joannes Fabricius Cæſar, Canonicus Gladbachenſis, in Literis ad Hilgerum Cremerium Abbatem, Anno 1616. ſcriptis: quas MARTINI Chronico præmiſit. Abrahamus Bzovius in Eccleſiaſticis Annalibus, ad Annum 1278. Num. XXXII. Leo Allatius, Vaticanæ Bibliothecæ Cuſtos, in Opuſculo de Joanna Papiſſa, Cap. V. & IX. Ferdinandus Ughellus, Ciſter-

ſtercienſis Ordinis ad Aquas Sextias Abbas, in Italia ſacra, Tomo IX. Cuſentinorum Archiepiſcopo XVIII. Petrus Lambecius in Commentariis de Bibliotheca Vindobonenſi Cæſareâ, Lib. II. Cap. VIII.

LXIX. Deinde MARTINUM innocentem loquuntur Autores eo vetuſtiores: in quorum aut MStis, aut editis Codicibus Fœmina Johannes VIII inter Pontifices Romanos invenitur.

LXX. Omnium antiquiſſimus eſt Anaſtaſius Bibliothecarius Romanus, Anno 855, quo Mulier illa, Johannes VIII extitiſſe dicitur, Romanorum Pontificum vitas Literis committendas aggreſſus. Hoc ipſe docet in Vita Leonis IV, cui poſt Leoninam Urbem, qua Petri Baſilicam clauſit, Anno 852 conditam, precatur longiorem Ætatem. In Anaſtaſii autem Opere, non, ut apud Moguntinos Anno M.DCII Lucem conſpexit: nec, ut apud Pariſienſes in publicum Anno M.DCXLIX. prodiit: ſed, ut in tribus Galliæ MStis, & Regis, & Julii Mazarini Cardinalis, & Jacobi Auguſti Thuani ſupereſt, illius Fœminæ Pontificis Geſta reperiuntur. Teſtis eſt Carolus Annibal Fabrottus in Notis, varias Lectiones indicantibus, ad Anaſtaſii Pontifices Romanos Pariſiis editos: ut de MStis aliis conſentientibus nihil in medium afferamus.

LXXI. Eandem de Johanna Papiſſa Commemorationem, ſeu ex Anaſtaſio, ut Probabilitas innuit, ſeu aliunde notam, profert non tantum Marianus Scotus, Monachus Fuldenſis, Anno 1086 extinctus, in Chronico, Lib. III. Ætate VI. ad Annum 854. verum etiam Sigebertus Gemblacenſis Monachus, Anno 1113 vivis exemtus, in Chronographia ad Annum 854. Præterea Otto Friſingenſis Epiſcopus Anno 1158, mortuus, de Rebus Geſtis Lib. VII. Cap. XXXV. Gotfridus Viterbienſis Presbyter, Anno 1186. ſuperſtes, in Chronico, Parte XX.

LXXII. Jam quô Jure quisquam poteſt imputare MARTINO Rem, quam tot Scriptores ante Martinum, Anno 1281. mortuum, & quos indicavimus, & quos prætermiſimus, in Chronica ſua retulerunt? Nam in ea demum ex MARTINI Chronico tranſiiſſe, quis, nec inſipiens, & Odii Studiique Cauſas procul habens, affirmanti credet, niſi probetur?

LXXIII. Cæterum, ſi Chronicon, quod MARTINUS ſcripſit, eſt nimium ſimplicis: quare Canonici Juris Summa (de quâ mox agemus) quam peritiores Decretorum Margaritam ex Merito appellari judicant, eſt admodum ſagacis Autoris Opus?

II.

LXXIV. Etenim Autorem quoque MARTINUM nostrum habet *Tabula Decretorum Alphabetica:* quæ nonnullis *Tabula Martiniana*, quibusdam *Decreti Margarita* vocari solet, Summamque Juris Canonici complectitur. MSta conservatur in Bibliotheca Viennensi Cæsarea: quod in Commentariis de ea Petrus Lambecius refert Lib. II. Cap. VIII. & in Bibliotheca Regia Parisiensi: ut Philippus Labbeus indicat in MStorum Librorum nova Bibliotheca: Parte IV. Edita reperitur, tribus Gratiani Decretorum Canonicorum Partibus subjecta, Lugduni per Hugonem Portam, Anno M.D.LX. in f. Iisdem Partibus, quas Antonius Monchiacenus Demochares Ressonæus edidit, & Annotationibus illustravit, subjuncta, Lutetiæ Parisiorum, per Guilielmum Merlinum, Guilielmum Desboysum & Sebastianum Nivellium, Anno M.D.LXI. in f. Gregorii IX Decretalium Libris præmissa, Venetiis Anno M.D.XCV. in 4.

III.

LXXV. Tertium MARTINI Opus est *Sermonum de Tempore Liber*: cujus Initium: *Scientes, quia Hora est.* Editus est Argentorati, Anno 1484. in f. Cujus Mentionem faciunt, Johannes Trithemius de Scriptoribus Ecclesiasticis, Cap. 550. Petrus Seguinus in Bibliotheca Cisterciensi MSta: quem ad modum Carolus Vischius indicat in Bibliotheca de Cisterciensis Ordinis Scriptoribus. Aubertus Miræus in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis, Cap. 413.

IV.

LXXVI. Quartum Opus est *Sermonum de Sanctis super Epistolas & Evangelia Liber:* cujus Principium: *Ore Confessio fit ad Salutem.* Editus est Argentorati 1484. in f.

V.

LXXVII. Quintum Opus est *de diversis Miraculis Liber:* cujus Initium: *Quidam Paterfamilias.* Hujus meminit Joannes Trithemius de Scriptoribus Ecclesiasticis, Cap. 550.

VI.

LXXVIII. Sextum Opus est *Descriptio Terræ sanctæ.* Quod Opus in Batavorum Bibliotheca publica Lugdunensi MStum exstat: ut in ejus Bibliothecæ Catalogo Fridericus Spanhemius refert, inter Libros MStos Latinos, Num. XXXIX.

VII.

LXXIX. Septimum Opus eſt Liber, qui *Memorabilia Romæ* vocatur. Is non ita, quem ad modum ab Autore compoſitus eſt, ad Poſteritatem tranſiit: ſi rectè judicant, a quibus eſt lectus. De quo Onuphrius Panvinius in Annotationibus ad Baptiſtæ Platinæ Pontifices Romanos, Johannem VIII: de Martino: *Item Librum, cui Mirabilia Romæ Nomen eſt, conſcripſit: ab alio poſtea gravioribus Mendaciis auctum.*

LXXX. Quid de MARTINO Joannes Trithemius ſenſerit, reperitur in ejus de Scriptoribus Eccleſiaſticis Cap. 550: cui cenſetur *Vir, in Scripturis ſacris ſtudioſus & eruditus, & Sæcularium Literarum non ignarus: in declamandis ad Populum Sermonibus excellentis Ingenii.* Nos, in quibus Veritatis Amor Charitatem Patriæ vincit, jam eruditorum SILESIORUM Res, non Laudes, niſi quatenus has cum illis Neceſſitas connectit, Hiſtoricum in Modum Literis tradituri, quantum judicare poſſumus, inter ſui Temporis Scriptores, quibus politiſſimum, nec antiquiſſimi, nec ſuperioris, nec præſentis Sæculi Genium in Studiis æquare licuit, etſi fortaſſis non in omnibus, tamen in plerisque Monumentis, quæ ad nos incorrupta pervenerunt, aut Gratiam meretur, aut Venia dignus eſt MARTINUS.

CAPUT IX.

Ad Annum M. CC. XCVI. Diem XXII. Februarii.

HENRICUS CRASSUS,

Dux Vratislavienſis.

I.

HENRICUS propter ampliorem Corporis Habitum Cognomento CRASSUS, Sileſiæ Ducum, Boleslai Calvi Filius, Henrici Pii Nepos, Henrici Barbati Pronepos, Boleslai Proceri Abnepos, Patre quidem plurimum deliro, ideoque nonnunquam Sævo, natus: Sed tamen Indolis plane diſparis, ob Prudentiam, Juſtitiam, Clementiam, Civibus Exterisque charus Princeps: Anno 1278, Die XVII. Januarii, amiſerat Patrem, cum ex diviſis Sileſiæ Ducatibus inter Fratres acciperet Lignicenſem & Javorenſem.

II. Patruum Henricum Probum, Ducem Vratislavienſem, minimè Pro-

Probum, a Clientibus Ecclesiasticis, quibus ob Damna illata Reprobus, ad extremum abundanter satisfecerat, Probi Cognomine dignum habitum, Anno 1281 experiebatur Hostem. Ab eo per fallacem Invitationem ad Conventum amicum inter alios Duces captus, non dimittebatur, nisi, quoties poscerentur, suggerendorum XXX Hastatorum Militum Onere suscepto. Neque sic inter Henricos Probum & Crassum, quod mitigabatur, deponebatur Odium. CRASSUS enim Probum Anno 1290 Die XXII Julii, ut divulgabatur, Veneno, sine Liberis, exstinctum, adhuc deprehendebat sibi gravem.

III. Moriturus Henricus Probus, ut in Monumentis antiquis traditur, Ducatum Vratislaviensem, citra Juris naturalis publicique Respectum, posthabito Patruo Conrado, Patruique Boleslai Filio, Henrico CRASSO, in Donum offerebat Episcopo Vratislaviensi Thomæ Secundo. Is Odia Ducum Silesiacorum veritus, quibus fortiter superandis omne suum Robur impar sentiebat, Munus adeo magnum recusare, quam recipere malebat. Hinc Testamento scripto, eundem Ducatum in Hæreditatem Patruo suo, Conrado, Glogoviensium Duci, destinabat. Vratislavienses autem turbulentum rixosumque Conradum repudiabant: cui præferebant HENRICUM nostrum moderatum placidumque Lignicensium Ducem. Conradus igitur exibat, Henrico intrante Vratislaviam. Cujus deinceps Dux communia Commoda Privilegiis potissimum ad Mercaturam spectantibus in majus provexit.

IV. Ex eo semper in HENRICUM nostrum Conradus erat iniquior, Viribus inferior, superior Fraudibus. HENRICUS Pacoslaum Habdanckium singulari gratia prosecutus, Ministrum Aulicum, Homicidii, quo gaudebat & gloriabatur, Reum, Insolentia tumidum, Supplicio capitali subjecerat. Filium Luticum Habdanckium, Patri justas Criminis Pœnas impositas profitentem, Obsequia Juramento ingenua & integra pollicentem, in Fidei Spem firmam erectus, intimis Amicis Consiliariis adscripserat. Ei Vulnus obligatum, non percuratum, ita refricabat Conradus, ut Dolorum potius, quam Beneficiorum memorem Animum in Vindictam periculoso Facinori applicaret. HENRICUS in Balneo ad Arcem Vratislaviensem, prope Viadrum, Corpori suum præstabat Officium. Tum, ad Conradi Votum, qui Conscientiam Rerum omnium habebat, ex improviso Luticus, Comitibus armatis prævalidus, HENRICUM, nihil tale suspicantem, protrahit

nudum

nudum, Pallio contegit, Equo imponit, transportatque Glogoviam. Ibi Conradus, Anno 1293, Die IX Octobris, allatum, in Cavea ferrea totis sex Mensibus miserabiliter clausum tenebat, donec Libertatem XXX millibus Aureis, octoque Territoriis, Namslaviensi, Bernstadiensi, Curciburgensi, Bicinensi, Cunstadiensi, Rosenbergensi, Haynoviensi, Boleslaviensi, datis, redimeret, Anno 1294.

V. Cœterum, HENRICUS, quemadmodum liberali & docili erat Ingenio, sic prævios imitaturus Imperatores, Reges, Duces, Studiis politioribus, præsertim Poëticis, ad excolendum patrium, id est, Germanicum Sermonem, sæpius in Oblectamentum vacabat.

MORS.

VI. Per ultimum Vitæ Spatium, Sensu Molestiarum Carceris continuo, adeoque Morbo lento enervatus, Anno 1296, Die XXII Februarii, decedebat. Vratislaviæ, cujus Amorem Gratia peculiari compensaverat, in S. Claræ Monasterio suum nanciscebatur Conditorium.

SCRIPTA.

VII. Posteritati reliquit *Germanicorum Versuum Volumen* MStum: quod A. M. DC. III. Bartholomæus Schobingerus, JCtus & Patricius Sangalliensis Helvetius possedit. Ex eodem Opere Melchior Goldastus Anno M. DC. IV inter Paræneticos Scriptores antiquos, Insulæ publicatos, suis Animadversionibus ad Tyrolis, Scotorum Regis Parænefes inseruit quosdam Versiculos, pro Temporum illorum Genio satis concinnos, ubi *Herzoge Heinrich von Pressla* nominatur, §. VI. & XXX.

VIII. Id, quod ibi Goldastus attulit, exiguum Specimen quanti Martinus Opitius fecerit, patefacit in Animadversionibus ad Anonymi Poëtæ Rhythmum de S. Annone Coloniensium Archiepiscopo, Num. XVII. *Qui*, ait, *suavissimi Versus eo Tempore, quo Poesis ante aliquot Secula inter Ornamenta Equestris Ordinis non minus erat, atque bellica Virtus, conscripti, impatienter desiderare nos cogunt Principis, a tot Regibus Ortum trahentis, Carmina alia, nequicquam fortasse quærenda. Nam Goldastus ὁ μακαρίτης, semel iterumque a me de his monitus, dubio, me semper Responso dimisit.* At omnino etiamnum HENRICI *Amatoria Carmina* Teutonico Sermone composita: *Liebes-Lieder:* exstare Fidem mihi fecit per Literas nuper Amicus singulariter æstimabilis: a quo MSta possidentur.

SÆCULO XIV.

CAPUT X.

Ad Annum M. CCC. V.

JOANNES HERMANNUS

Lignicensis.

VITA.

I.

PAtriæ Scholam, jam tum pro Literarum illo Statu florentem, nactus Indolis erudiendæ salutarem Officinam, sic deinceps in studiis alibi emergebat, ut Honores Ævo suo raros, ideoque majoris æstimabiles, quos Juris Canonici Doctor merebatur, ex Academia reportaret. Ea Doctrinarum Notitia cum se commendavisset Vratislaviensibus Episcopis, obtinebat, ut Canonicis tandem Vratislaviensibus adjungeretur: inter quos Ecclesiæ Custos fuit. Cujus Officii Partes indicat Gregorius IX. Pontifex Romanus, Decretalibus, L. I. Titulo XXVII. Capitulo I. & II.

MORS.

II. Ver agebatur Anni M. CCC. V. cum obiret supremum Fatum. Sepulcrum adeptus est in Vratislaviensium Cathedrali Templo S. Johannis. Ubi consecutus est Epitaphium hoc: *Anno DOMINI M. CCC. V. Feria VI. ante Dominicam Palmarum, obiit Venerabilis & eximius Vir, Dominus JOHANN. HERMANN. de Legnitz, Decretorum Doctor, CUSTOS & CANONICUS Ecclesiæ VRATISLAVIENSIS: sepultus cum Genetrice sua. Orate Deum pro eo.*

CAPUT XI.

Ad Annum M. CCC. XVIII.

CASPAR ROHRAVIUS

Eques.

VITA.

I.

NObilis Stemmatis Decus illustrabat confirmabatque nobilis Eruditionis Copia, non tam privati, quam publici Juris & Cultor & Admini-

miniſtrator. Nam ob eam inter Sileſios clarum Conradus, Henrici III. Cognomento Fidelis, Glogovienſium & Olsnenſium Ducis, Filius, Olsnenſium Dux, Regimini ſuo, quod primus in Olsnenſium Urbe excitabat, (ideo Conradus, quanquam Stirpe ſua Quintus, vocatus Primus) applicabat, conſtituebatque Cancellarium.

MORS.

II. Bene diſpoſitis Olsnenſium Rebus, per Decennium Principi ſuo fidus charusque Conſiliarius, Die Sabbathi, poſt Feſtum, quo Chriſti Aſcenſio celebrari ſolet, apud Olsnenſes Anno M. CCC. XVIII. è Vita migrabat.

CAPUT XII.

Ad Annum M. CCC. XIX. Diem XXIII. Septembris.

HENRICUS WIRBENUS,

Comes.

VITA.

I.

Comitum horum Familia, quos diſſimilibus Vocabulis, quidam *Wirbenos*, alii *Wirbenavios*, alii *Wirbnanos*, alii *Wirbnæos* appellando, indicare conſueverunt, a Wirbena Vico ſuum Cognomentum accepit: ut Joannes Dlugoſſus in Vratislavienſium Epiſcoporum Vitis MStis, Num. XXIV narrat. Is autem Vicus in qua Provincia ſitus aut fuerit, aut ſit, non invenire potuimus. Id Antiquitates multiplices docent, Wirbenos multis abhinc Sæculis in Polonia, Bohemia, Sileſia Comites fuiſſe claros.

II. Henricus noſter a Wirbenis Sileſiis Originem ſuam duxit. Ex iis Fratres, Stephanus I. Andreas, Stephanus II. & Franciſcus, Comites in Suidnicenſium Urbe Monaſterium S. Virginis Mariæ condiderunt: quod Laurentius Epiſcopus Vratislavienſis A. 1214 conſecrabat: ut Inſcriptio teſtatur, quam Cap. III. §. II. in medium attulimus. Stephani Senioris Filius Stephanus III. cum Filio Andrea perierunt in prælio, quod Henricus II. Sileſiorum Dux Vratislavienſis & Lignicenſis A. 1241, cum Tartaris prope Lignicium habuit. Andreæ Frater Johannes

in Silesiæ Ducum Henrici III. & Henrici IV. Terris Aulisque multum Autoritatis consecutus, gravissimis Rebus gerendis adhibebatur. Hujus Johannis ex Henrico Filio Nepos fuit Noster Henricus.

III. Possessiones Patrias duobus Fratribus totas concedens, avitis pares, Literis acquirere gaudebat. Prius Canonicus, deinceps, post Joannem Romkam, Anno 1301, Die Novembris XIX, Rebus humanis ereptum, Episcopus Vratislaviensis Anno 1302, Die II Februarii electus, ut ferebat illorum Temporum Mos, a Gnesnensi Polonorum Archiepiscopo Jacobo Stympha solenniter consecrabatur.

IV. Insignis Existimationis apud Silesios universos, Henrici V. Silesiorum Ducis Vratislaviensis & Lignicensis, Anno 1296 exstincti, Filiorum Ducum, Boleslai Bregensis, Henrici VI. Vratislaviensis, & Vladislai Lignicensis, post Boleslaum Svidnicensem Ducem, Henrici V. Fratrem mortuum, constituebatur Tutor.

V. Anno 1303, Sacro Pentecostes Festo, Gerhardi II. Moguntinorum Archiepiscopi Consensu, Elisabetam, Præmislai Polonorum [quibus Richsa dicitur] Principis Filiam, Wenceslai Bohemorum Regis Uxorem, in Pragensium Aulico Templo Reginam coronabat.

VI. Vir erat industrius & liberalis, Amatorque tum Splendoris, tum etiam Voluptatis. Quibus, ad Desiderium implendum, Thesauros Pupillorum suorum impendebat. His tandem ad sui Tutelam progressis, quoniam nihil propemodum reddere poterat, neque paucas, neque parvas subibat Ærumnas.

MORS.

VII. Tutelæ nondum satisfecerat, cum Naturæ satisfaciebat, Anno 1319, Die XXIII Septembris: adeo pauper, ut Justa Funeri solvenda suggereret ipsum Canonicorum Collegium ex publico Ærario Impendia. Corpus in Vratislaviensium S. Johannis Cathedrali Templo quiescit: ubi hoc est adeptus Monumentum:

Cœtus Angelici consortes sint, pie Christe,
Præsulis HENRICI, quem Marmor contegit: iste
Septembri Mense, prope Finem, cæsus ab Ense
Occidit heu Morti, solvens sua debita Sorti.
ANNO M. CCC. XIX.

SCRIPTA

SCRIPTA.

VIII. Anno 1305, Die Novembris, Synodum apud Vratislavienses celebrabat. Hujus *Constitutiones* habemus per Martinum Episcopum Vratislaviensem Anno 1584 editas Vratislaviæ, in 4.

CAPUT XIII.

Ad Annum M. CCC. XX. Diem VIII. Februarii.

JOANNES MUSCATA,

Eques Vratislaviensis.

VITA.

I.

NAtus in Silesiorum Vratislaviensi Ducatu Eques, minime contentus avito Clypeo, cujus in Campo cœruleo glauca novem Lilia promicabant, sed adventitio oblectatus magis Animi, quam Corporis Munimento, Ingenium exercebat perficiebatque liberalibus Scientiis. Harum enim Proprietatem Possessioni Agrorum præferebat: in publicum Testimonium declaratus Philosophiæ Doctor.

II. Sacris Studiis sua devoverat: quorum Ope jam intra Poloniam majorem, in Lenciciensium Ecclesia Munus Archidiaconi sustinebat: cum in altius Fastigium ascendendi consequeretur Viam. Procopius Ruthenus, Episcopus Cracoviensis XXIII, extremum Vitæ Spiritum ediderat. Sequentis Anni 1296, Die XXI Martii ab omnibus Canonicis Cracoviensibus, quorum Suffragiis concordibus Bonifacius VIII. Pontifex Romanus, primus ille Jubilei Romani Conditor, subscribebat, eligebatur Successor, Episcopus Cracoviensis XXIV.

III. Eo Tempore Poloni, post Præmislaum violento Fato exstinctum, sibi Regem præfecerant Vladislaum Locticum: quo non habebant inter suos Ducem potentiorem. Ab eo, priusquam coronaretur (diu enim Solennitas ea regia differebatur) MUSCATA pro Cracoviensi Ecclesia obtinebat Jurium, non veterum Confirmationem tantum, sed novorum etiam Perpetuitatem. Ad hæc donabatur XXX Jugeribus Agrorum in Suburbiis Cracoviensibus, qui Tractus Polonicum Biscupiæ Nomen habet. Hinc non paulo ditior, Episcopatui suo ad-

debat emtas geminas Villas Tromkium & Darcycam, prope Visliciam Urbem.

IV. Prosperum inter Initia Ecclesiasticum Regimen una perturbabat Cracoviensis Regionis Urbs Sandecia. Depulso Vladislao Loctico, assumtus Wenceslaus Bohemorum Polonorumque Rex, ad Urbem in Cracoviensi Palatinatu Sandeciam veterem, interjecto unius Milliaris Spatio, ad Donajeci & Bialæ Amnium Confluentem excitaverat Sandeciam novam, intra Ditionis Episcopalis Cracoviensis Terram. Ne quid Episcopi Reditibus decederet, Episcopatui conferebat Bieciam universam, id est, Castrum, Oppidum, Territorium, in perpetuam Possessionem.

V. MUSCATA Germanus, Agnatis, Affinibus, Amicis in Cracoviensium Provincia destitutus, vicinum Poloniæ minoris Abbatem Tinecensem ad Vistulam perpetuum Canonicum Cracoviensem, singulari Amore prosecutus, dignum censebat, cui Terram Biecensem curandam committeret. Hungari propinquum Finibus suis Oppidum Biecam, paucos Incolas, incautos Præfectos habere conscii, nocturno Impetu capiebant. Id non ferendum ratus Vladislaus Rex, Biecam mox recuperabat: Episcopo Cracoviensi, tanquam minus aut fido, aut circumspecto Custodi eripiebat: Regiæque Potestati subjiciebat totam Biecensem Provinciam, in qua nihil Episcopo relinquebat, præter Paræciæ, cum Biecensis oppidanæ, tum paganæ Rosenbergensis Ecclesiasticum Jus.

VI. Inde MUSCATA geminum obtinebat, ut Damni Levamentum, sic Doloris Lenimentum. Ab Hungarorum Rege Ladislao Urbem, Arcem, Terramque Plochensem, Sandeciæ proximam, in Donum accipiebat: & a Tinecensi Abbate, cui Pontifex Romanus in Jus vocato, Compensationem amissorum imperaverat, per amicam Litis Compositionem, in Satisfactionem, quæ pro Rerum Statu æqua videbatur, Villam Præcycam, prope Visliciam Urbem.

VII. Post hæc gravem Polonia Mutationem subibat, Wenceslaus Bohemorum Polonorumque Rex, Anno 1305, Pragæ Bohemorum moriebatur. Hæres igitur Filius Wenceslaus, Poloniam invadere conabatur, sed Olomucii Moravorum trucidabatur A. 1306. Hinc plurimis è Polonia discedentibus Bohemis, Vladislaus Locticus e Polonis Asseclas subinde plures nactus, ad recuperandum Poloniæ Regnum Nervos intendebat

tendebat omnes. MUSCATA, prius Regi Wenceslao, cui non adhærere non poterat, excusabiliter addictus, ob id tamen Vladislao invisus, non difficulter conciliabatur. Ab eo Terram Biecensem promittente non citra Fiduciam exspectabat.

VIII. Interea vero, dum Vladislaus Rex, nondum receptus ab omnibus, Adversarios Armis sub Obsequium adigit: Cracovienses, quos Vladislaus impositis Oneribus nimiis à se tandem alienos reddiderat, Alberto Advocato Autore stimulati, ad Boleslaum, Silesiorum Oppoliensem Ducem, Anno 1213, deficiunt. Huic tradunt Urbem, non Arcem, quam defendentes, cum Boleslaus oppugnaret, Vladislao reservabant. Vladislaus armatus Cracoviensibus imminens, Boleslao per Legatos ad Pacem converso, Iram in Defectores tanto liberius effundebat. Tum Defectionis arguebatur Episcopus ipse MUSCATA noster, maximè, quoniam erat Silesius. Ideo suspectum vehementer affligebat: cui, quanquam innocenti, promissum Territorium Biecense nunquam reddendum statuebat. De quo Matthias Michovius, Canonicus Cracoviensis, in Poloniæ Chronico, Lib. IV. Cap. VIII. extremo: *Joannem MUSCATAM, Episcopum Cracoviensem, insimulatum, licet false, quod Slesita esset, Tradimenti prædicti conscium fuisse, Odio & Intentione Captivitatis persecutus est. Nec eum ad Possessionem Castri & Districtus Biecz ab Hungaris jam resignati, admisit.*

IX. Quin eo Vindictæ progrediebatur Vladislaus, ut MUSCATAM in Villa sua Cunovia, per Toporos, Familiam nobilem, capetet, Custodiæque Molestiis subjectum aliquandiu teneret. Eas cum evaret, MUSCATA prius inter Silesios, deinceps inter Bohemos agebat Exsulem.

X. Ab Anno 1315, dira Poloniam vexabat prius Fames, postmodum hinc orta Pestis, ad Annum 1317. Hujus Triennii Malis paulo verecundius ad Animum revocatis, Vladislaus per sagaces Interpretes ad extremum tantopere commovebatur, ut ea Pœnam crederet Malorum, quibus insontem MUSCATAM, Defectionis accusatum, non convictum, affecerat. Quamobrem totus in Pœnitentiam mutatus, Episcopatui Cracoviensi non tantum ablata vel restituebat, vel restituenda pollicebatur, verum nova etiam conferebat Bona: quæ Privilegiis amplissimis stabiliebat. Tam redditis, quam reddendis addebat Chencinense Castrum & Oppidum cum decem Villis. Ipsos Episcopi Persecutores

ſecutores perſecutus, nihil omittebat eorum, quæ graviter læſo abunde ſatisfacerent.

MORS.

XI. Omnibus tam Hoſtium Inſidiis, quam Ærumnarum Aculeis fortiter Animo ſuperatis, non diu fruendis amplius erat reſtitutis Honorum Opumque Copiis. Per XXV Annos Epiſcopus, cum Cracoviæ viveret, Paralyſi tactus, Anno M. CCC. XX. Die VIII. Februarii decedebat.

XII. Prope Cracoviam, Monaſterium Ciſtercienſi Ordini ſacrum, Mogilenſe, quod Clara Tumba nominatur, ſibi delegerat, in quo requieſceret. Ibi Sepulcrum hac Inſcriptione condecoratum nactus eſt: quam Simon Starovolſcius, & in Sarmatarum Monumentis, & in Cracovienſium Antiſtitum Vitis legendam exhibet:

JOANNES MUSCATA,
Ego fui Gente SILESIUS,
Philoſophiæ DOCTOR,
Et PRÆSUL CRACOVIENSIS.

Mihi Tineczenſis ABBAS BIECZ Oppidum & Caſtrum amiſit, Damnumque reſarciens, Eccleſiæ meæ Cracovienſi Przesliczam Villam dedit, Jure compulſus, ter denis Jugeribus emtis. Suburbium Cracovienſe, BISKUPIE, fundavi, Villasque propè Wieliczkam, Darszyce & Trapki, Eccleſiæ Cracovienſi emi. Me Nobiles de Domo Topory, in Villa Cunenſi comprehenſum, captivum detenuerunt, evadensque Captivitatem, Exilii paſſus ſum Anguſtias, ſubordinante mihi hoc Malum Rege Poloniæ, VLADISLAO Lokietek. Plus enim VENCESLAO Regi Bohemiæ, Regnum Poloniæ faviſſe creditus ſum, quam Lokietkoni. VENCESLAO autem Rege Bohemiæ in Olomoncz occiſo, VLADISLAUS me ſibi omnibus Modis reconciliare ſtuduit. Privilegia nova Cracovienſi Eccleſiæ, mei Gratia, conceſſit, antiqua confirmavit: Peleiszka cum Villis reſtituit: pro Damnis CCC. Marcas Argenti mihi dedit: Captivatores meos per me excommunicatos, à Gratiâ, Curiâ, & Regno ſuo removit: donec Satisfactione mihi data, per me ſunt abſoluti.

Vivens elegi mihi hic Sepulturam, Cracoviæque moriens, VIII. Februarii, hoc ſub Lapide ſum ſepultus, Anno Domini M.CCC.XX. Præfui Eccleſiæ Cracovienſi Annis XXIV. In Ordine Epiſcoporum XXIV.

XIII.

XIII. His Christophorus Katskius, Philosophiæ Doctor, in Cracoviensium Episcoporum Vitis, quas Joannes Cæsarius edidit, & Insignia præmisit, & Hexastichia subjecit:

Pluribus hunc adversa Malis Sors obruit, atque
Immerito clausit Carcere Pontificem.
Hinc etiam orbatæ sunt multa illata Cathedræ,
Qualia non alio Tempore Damna tulit.
Pleraque deinde ad eum redeunt. Has lubrica Rebus
Sors affert nobis & Deus ipse Vices.

CAPUT XIV.

Ad Annum M.CCC.XXVI.

VITUS HABDANCKIUS,

Eques.

VITA.

I.

JAm Sæculo XI. nobilis Scarbeciorum Prosapia, dubium, intra Poloniam, an intra Silesiam, quæ tum etiam Polonia dici consveverat, orta florebat. Ex eâ quidam progenitus, Anno 1109, fiebat Legationis Comes primarius, quam Boleslaus III. Silesiorum Polonorumque Dux ad Imperatorem Henricum V. cum Silesiorum Glogoviam obsideret, mittebat. Henricus Vires suas tam Silesiis, quam Polonis facile subigendis monstraturus, ingentem ostendebat Thesaurum. Eum Scarbecius contemnendum ratus, adjecto Annulo suo augebat: *Auro*, inquiens, *jungemus Aurum.* Henricus hanc Irreverentiam blandioribus Verbis castigaturus, ad Germanum Germanica Lingua dicebat: *HAB DANCK*: id est, *AGO GRATIAS.* Ex eo Scarbecius vocabatur HABDANCKIUS: â quo HABDANCKIORUM Gens per Silesiam diffusa in Poloniam denique transiit.

II. Isto Silesiorum Habdanckiorum Stemmate progenitus VITUS noster antiquum Nobilitatis Decus exornabat Cultura Literarum: quâ merebatur Vratislaviensium Canonicorum Collegio adscribi. Tum in eo vivebat etiam Lutholdus Wirsus, Polonus, egregiam inter suos Existi-

Existimationem ob Eruditionem Prudentiamque, consecutus. Cui Dotibus & nativis & acquisitis HABDANCKIUS, si non præferendus, certe par erat.

III. Quamobrem, post Henricum Wirbenum, Episcopum Vratislaviensem, Anno 1319, Die Septembris XXIII, vivis exemtum, dissidebat eô magis Vratislaviense Canonicorum Collegium: cujus Pars Vitum, Pars Lutholdum mortuo Successorem, Die XXV Decembris, eligebat. In electis, Honore novo uterque gavisus, neuter privari se patiebatur: maximè, quoniam Electoribus in Sententia sua firmis, neuter alteri cedebat Dissensus.

IV. Non enim amplius Silesii poterant obstinatam Polonorum Insolentiam ferre, quâ ducti Episcopatum Vratislaviensem Silesiis denegatum, plerumque Polonis attraxerant. Tum enim jam numerabantur inter Vratislavienses Episcopos Poloni XIV, Silesii tantum III.

V. Lis Pontifici Romano Johanni XXII subjecta, toto Septennio mirum in Modum agitata, sub difficillimo hærebat Judice: cujus hæc Sententia denique finiebatur: *Juris esse naturalis, ut Indigena præponatur Alienigenæ, cum pares sunt, maximè, cum Indigena præcellit Alienigenam.* Ita fiebat, ut VITUS Silesius Lutholdo Polono antepositus evaderet Victor.

MORS.

VI. At non diu hac Prærogativa lætabatur VITUS, vix tot Diebus Vratislaviensis Episcopus, quot Annis Spem hujus Potestatis Honorisque nutriverat: strenuus Dignitatis suæ Stator. Nam post Decretum Pontificium, quo declarabatur Episcopus, acceptum, octavo Die, Victor Lite, victus Morte, novum Prærogativæ consequebatur Genus A. 1326, antegressus in Sepulcrum, in quod fuit Adversario subsequendum.

CAPUT XV.

Ad Annum M.CCC XXXXI. Diem X. Aprilis.

NANKERUS OXIUS,

Eques Oppoliensis.

VITA.

I.

Nobili Oxiorum Stemmate, quod in Clypeo Securim gerit, intra Ducatum

catum Oppolienſem progenitus, non Armis ſed Literis Ætatem primam impendebat, quibus reliquam ſimul exornaret, ſimul conſumeret.

II. Evehentibus Scientias Virtutibus illuſtris ad Decani Munus inter Canonicos Cracovienſes aſcenderat: cum Epiſcopus Cracovienſis, Joannes MUSCATA Mortem obiret, Die VIII. Februarii, Anno 1320. Tum Polonorum Rex Vladislaus Locticus Cracovienſes Canonicos urgebat, ne differrent neceſſariam deſignandi Epiſcopi Curam. Ab his e Collegio ſuo electum NANKERUM, tanquam Oſoris ſui MUSCATÆ cum popularem, tum familiarem Amicum, Initio faſtidiebat: poſtea multis Rationibus, modeſtisque Precibus victus, recipiebat. Eodem igitur Anno 1320, NANKERUS obtento Johannis XXI, Pontificis Romani Conſenſu, a Janislao, Gnesnenſium Archiepiſcopo, in Eccleſia Lencicienſi conſecrabatur.

III. Primus Officii novi Labor erat, per inteſtina Polonorum Diſſidia, quæ Diſciplinam Provinciæ Cracovienſis Eccleſiaſticam, diu Exſule MUSCATA Epiſcopo, proſtratam, utiliſſimis Legibus erigere, quibus ſtantibus, in Cracovienſi Epiſcopatu per longum Tempus firma ſtetit Salus.

IV. Templum Cathedrale Cracovienſe, cui magnum Incendium, Anno 1306, Interitum attulerat, conditis a Polonorum Rege Boleslao Diſtorto Muris anguſtis deſtructis, ita reparabat, ut etiamnum Amplitudine Formaque ſua moretur Spectatores. In tantum Opus, quod Anno 1320 aggrediebatur, Pecunias ex totius Ordinis Eccleſiaſtici Cracovienſis Reditibus collectas impendebat: quibus in Supplementum addebat multos e vacantium Sacerdotiorum Salariis, ſpeciatim ex Liberalitate Canonicorum, maxime ſua, congeſtos Nummos. Inde Monumentum, quod Simon Starovolſcius in Sarmatarum Monumentis exhibet, in Cracovienſi Cathedrali Templo S. Stanislai ſupra Portam conſpicuum:

DEO Optimo Maximo
Beatæ MARIÆ Virgini
SS. Patronis.

Eccleſiam hanc igne abſumptam NANKERUS Sileſius, Epiſcopus Cracovienſis in hanc Formam reſtituit. Reliqui poſtea Succeſſores Epiſcopi, & Ca-

& Capitulum, cum ex communi, tum vero quidam ex privato Censu adornavere Anno Domini M. CCC. XX.

V. Anno 1325, Aldonam, Gedimini, magni Lithuanorum Ducis Filiam, Vladislai Loctici Regis Filio, sedecim Annorum Juveni Casimiro, in Matrimonium recipiendam, Christianis Sacris amplectendis præparabat, eamque postea solenniter Cracoviæ baptizabat.

VI. Juris Ecclesiastici, quo peritior, eo tenacior, Potestatibus RegimenPoliticum tenentibus cedere, nisi cum extrema Necessitas juberet, non solebat. Idpræcipitis Animi Rex Vladislaus Rex aliquando perferre non docilis, obstinatiori NANKERO incutiebat Colaphum. Tum mire patiens NANKERUS, quanquam, ut Servus, non, ut Episcopus, a Rege tractatus, ne pro Manu Gladium Percussoris sentiret, importunum Facinus tolerare, quam vindicare, salutarius esse judicabat: non immemor, quemadmodum olim Cracoviensis Episcopus Stanislaus, ille Cracoviensis Cathedralis Templi Patronus, Boleslaum II. Cognomento Audacem, Polonorum Ducem, Diris devovere, nihil veritus, ad Aram, ipsa Ducis perierit Dextera. Hoc Eventu monitus, non tam metui, quam metuere, suum esse: procul a Rege, procul a Periculo esse videbat: in Occasionem, qua plus Libertatis acquireret, intentior.

VII. Silesiorum Vratislaviensis Episcopus Henricus Wirbena, sicut, & plures, & sagaciores statuunt, Silesius, Anno 1319 finierat Vitam. Hinc per Canonicorum Discordiam, Episcopus ab aliis Lutholdus Wirsus Polonus: ab aliis Vitus Habdanckius Silesius eligebatur Successor. Neutra dissidentium Pars alteri cedere sustinebat. Ideo Lis summo Tribunali subjiciebatur: ex quo Johannes XXII, Pontifex Romanus, Sententiam, post transactum Septennium, pronunciabat: Vito, non Lutholdo Episcopatum esse conferendum. Eo Diebus octo gavisus Victor, in Sepulcrum deponebatur victus, A. 1326.

VIII. Posthabitis aliis, NANKERUS expetitus, quem Juris Ecclesiastici Defensorem Fama declaraverat, tanto pronior Cracoviensem, quem sex Annis, totidem Mensibus gesserat, cum Vratislaviensi Episcopatu, citra Difficultatem consentiente Pontifice Romano, permutabat. Beatior tum evasisset, si potuisset esse moderatior. Aere, non ingenio mutato, intra Silesiam in Superiores nihilo mitior, imo vehementior deprehendebatur.

IX. Ab Anno 1169, ad 1327, Silesia Duces habuerat, neminem, nisi Romanum Germanorum Imperatorem, superiorem agnoscentes: Societatem cum Polonis, sed Imperio pari, quod nulla, nisi quam ipsi condiderant, Lege circumscribebatur, colentes. Diffidentes cum a Polonis, tum a se ipsis, Joannes Lucenburgicus, Bohemorum Rex, sub Imperii sui Consortium, non Armis, sed Blandimentis & Promissis, per Decennium, ab Anno 1327, ad 1337, tantum non omnes trahebat: quos, per mutuum Fidei Pactum, non, ut Rex, subjectos, sed, ut Silesiorum Dux Supremus, tanquam Patronus Clientes, sub Tutelam recipiebat, contra Polonos & alios Adversarios defensurus. Ea Silesiæ Mutatio periculosissima Silesiis pluribus, non prudentioribus, arridebat, ita Germanicam Silesiorum Libertatem, hactenus à Polonis oppugnatam, post hæc a Bohemis opprimendam prævidentibus. Inter hos NANKERUS, Silesiacorum tam Provincialium, quam Ecclesiasticorum Jurium intelligentissimus eminebat. Quare Johannem Regem, cujus Artes Dominatrices non ignorabat, Anno 1337, post Henrici VI. Vratislaviensium Ducis Mortem, Hæreditario Vratislaviensem Provinciam occupaturum, tanquam Silesiis, non daturum, sed erepturum Beneficia, digressum in Silesiam contuebatur invitis, & dolentibus Oculis.

X. Tum Johannes primum Potestatis suæ Documentum Silesiis præsens edebat. NANKERUS ad extremos Silesiæ Fines, Poloniæ vicinos, Arcem Milicensem, tam Situ, quam Opere satis munitam, pridem Vratislaviensi Episcopatui subditam, possidebat. Eam Johannes immenso Desiderio affectabat, Promissis nullis, nullis Precibus impetrabilem ab Episcopo, in Ecclesiæ Jura, posthabitis etiam summis Periculis suis, defendenda irrevocabiliter propenso: quo Autore, Militibus, Cibis, Armis, cœteris Obsidioni commodis abundanter instructam, difficulter expugnabilem, Archidiaconus Canonicusque Vratislaviensis, Henricus Wirbenus Curis suis commissam tenebat.

XI. Johannes igitur, a Viribus, quibus diffidebat, in Fraudes conversus, instruebat Legatos, Arte superaturos, quod Marte vix superabile videbatur, Castrum. Hos, ut Amicos, Specie Colloquii, quo Certamen finiretur, in Arcem receptos, Wirbenus, cum Moram ex composito Sermonibus traxissent, in Humanitatis specimen, ad Prandium invitatos retinebat, quicquid restabat.

bat, eo facilius expedituros. Tum Vini, ut sapientissimus, sic appetentissimus, non Sarissis, sed Lagenis, quas secum assumserant, in Regis Partes, quem miris ob Indulgentiam Præconiis evehebant, quo mitior, eo tandem proclivior evadebat. Contra, nisi Deditionem faceret, extrema Regem omnino tentaturum, persuasus, ne summam pro Clementia Violentiam subiret, Arcem, licet in ea plurimis, quibus ad Hostem abigendum, neque Commeatus, neque Fortitudo, nec aliud quicquam deerat, repugnantibus, propinquo in Castris Regi subjiciebat. Johannes hoc Pacto multos graviter, NANKERUM implacabiliter, offendebat: propemodum vincentibus dextera sinistris Judiciis. Hanc enim Arcem, ut Johannes in Silesiorum Commodum, ad cohibendas Polonorum Incursiones, Deditione justa obtentam: sic NANKERUS pro Silesiorum Freno, quo Jugum alienum rejecturos Vis coërcere posset, nefaria Proditione captam, uterque probabili Ratione divulgabat.

XII. Mox NANKERUS Johannem in Castris adhuc persistentem, Literis acriter monebat, ut restitueret Arcem occupatam, neque Famam Regiam Posteris Rapina Ecclesiastica notabilem, transmitteret. Johannes, quanquam Efflagitationibus, & crebris, & severis defatigatus, Arcem nunquam redditurus, pro qua Satisfactionem offerebat, solito vehementius exacerbabat NANKERUM.

XIII. Ideo tandem NANKERUS, Gratia Romani Pontificis, cui suam in tuendis Ecclesiasticis, & Juribus, & Consuetudinibus, & Permissionibus Scientiam, Industriam, Constantiam, singulariter probaverat, fretus, assumtis Canonicis quatuor, Apetzcone Scholastico, Ottone Domino, Conrado Schalcovio, Petro Bilcaco [cœteris Metu aversis] etiam, ne privatus agere videretur, quod, ut Episcopus agere non dubitabat, Episcopali habitu ornatus, audacem audacter aggrediebatur, commorantem in Vratislaviensium S. Jacobi (quod S. Vincentii hodie dicitur) Monasterio Regem Johannem. Ibi Custodibus, Regem necessariæ Consultationi deditum esse, dicentibus, &, ut suam Regi Præsentiam indicarent, frustra solicitatis, fortissimo ipse Pugno Januam pulsabat. Ne tum quidem admissus, ab ipso Rege, post Horæ Spatium, se Colloquio vacaturum, per Nuncium respondente, gravius irritabatur. Sed non prius, quam intromitteretur, quieturus, iteratis subinde Vicibus Januam pulsare non cessabat. Rex non tam importuno

Episcopi

Episcopi Animo, quam opportuno Aulici Consilio victus, Pulsatori Aditum patere jubebat.

XIV. NANKERUS Dextra Crucem, Sinistra Schedulam tenens, ut Arcem redderet, ter admonebat. Id facere nolentem, non Regis sed Raptoris Nomine compellatum, austeris Verbis castigare non satis habebat: Ecclesiastico etiam Anathemati subjiciebat: hoc est, Christianis exemtum, Plagis & temporariis, & æternis obnoxium pronunciabat, non absolvendum, nisi prævijs Pœnitentiæ publicæ Signis, promtum Arcis Restitutorem. Rex, ut erat Humanitatis sæpe Cultor, sæpius Simulator, Episcopalem Insolentiam Modestia Regia perferebat: ideoque Facinus enorme, non Vinculo, non Supplicio, sed Contemtu solo puniebat.

XV. Episcopus a Rege digressus, in Conclavi proximo Senatores Vratislavienses habebat obvios, Regem inverecundius habitum conquerentes. Ex his ad Episcopum primarius Consul: *Sic tu*, inquiebat, *Sacra misces profanis, &, politicum obtenturus, Ecclesiasticum adhibes Jus: quod nisi cum in Abusum convertitur, emendat, non condemnat Animos? De quo certas, id requirit alium, non te Judicem, Jura sua, quicunque Sacerdotis Personam gerunt, in temporariis Rebus Imperio Regio debent. Huic subditus, Homo, Christianus, Episcopus, quoties vel non remittit, ut debet: vel, ut non debet, exprobrat, toties infert Injuriam. Johannes Vratislaviensibus & Senatoribus, & Civibus, pro suo, cæterisque simul Silesiis pro summo Duce jam susceptus, tibi non habetur Princeps?* Tum Episcopus: *Vester*, ait, *non meus est Princeps: cui meus Episcopatus* (adhuc Polonorum Gnesnensium Archiepiscopo subjectus) *non subest. Cur reverear, quem Regulum, non Regem habetis? Vos æquales Prævaricatores, æqualem Animadversionem promeritos, Anathemati pari subjicio.*

XVI. His cognitis Rex, cur Episcopo *Regulus*, non *Rex* habeatur, solicitus erat: quibusdam censentibus, ideo Regem non haberi, quoniam Bohemorum Rex, non Regium, quod revera supremum sit, Jus habeat: Romano Imperio, cujus Pars Bohemia sit, utique subditum: aliis, aliud ab Episcopo intendi judicantibus. Ab eodem clam per Exploratores, certior fiebat, se propterea *Regulum* haberi, quoniam Exemplo cæteris Regibus Christianis omnibus inusitato, Regnum Bohemicum Archiepiscopo destituatur, a quo Rex solenniter coronari possit.

Tum enim Pragensis Episcopatus nondum in Archiepiscopatum mutatus: ideoque Bohemorum Rex Johannes ab Archiepiscopo Moguntino coronatus erat: cujus demum Filius Imperator Carolus IV primus à suo Pragensium Episcopo, quem in Archiepiscopum evexerat, Rex Bohemorum coronabatur.

XVII. Unum illud *Reguli* mordax Vocabulum sic cruciabat Johannem, ut, quanquam inter Initia lenior, ad extremum asperior, cum omnibus Asseclis Canonicis, & aliis Clericis Episcopum Vratislavia discedere juberet: Seditioni Materiam subtracturus.

XVIII. Paucissimis tangit hæc Imperator ipse Carolus IV. Bohemorum Rex, Johannis Filius, in Commentario de Vita sua: quem Marquardus Freherus inter Bohemicarum Rerum Scriptores edidit: *Deinde*, inquit, *ivi cum Patre meo Wratislaviam. Episcopus vero Loci illius erat Patri meo inobediens, propter quod Pater meus commotus, abstulit eidem Castrum Miletz. Ipse vero ea de Causa excommunicavit Patrem meum, Pater autem meus expulit eum una cum Clero de Civitate.*

XIX. NANKERO cum suis ad Nissenses digresso, Vratislavienses Principio Dissensus, alios Episcopo, alios Regi addictos exercebat. Posterior Pars Suffragiis & majoribus, & pluribus premebat priorem: quam Rex ad publicum Dei Cultum peragendum adigebat. Conspirantes ad ultimum concordibus Animis, quibus, Ecclesiam esse non Episcopi, sed omnium, quorum & Rex, & Episcopus, præcipua quidem, tamen Pars sint, Conscientias liberas Episcopo subjacere, non persvaderi poterat, ab eo clausa Templa reserabant: residuisque paucioribus Presbyteris, non Episcopo, verum Senatui Populoque parentibus, gaudentes, Sacris ordinarium in Modum vacabant.

XX. NANKERUS interea durior Johanni, quanquam solicitatus, nulla Conditione placabilis, nec Arcem Milecensem recuperabat, & Episcopalium Bonorum maximam Partem amittebat. Nam ea, cum Rebellium Sacerdotum Rebus, Johannes omnibus Silesiorum Ducibus occupandi Jus dederat: à quô cœteris abstinentibus, Boleslaus Bregensium Dux, quô indigentior, eô dissolutior, Urbes, Pagos, Decimas, & quicquid Adversariorum Clericorum erat, cujus potiri poterat, sub Potestatem suam redigebat. Ideo peculiariter ab Episcopo declaratus

Eccle-

Ecclesiasticorum Hostis, eam Censuram, ad Regis Exemplum, tanquam inane Fulgur, spernebat.

XXI. His præpotentibus Inimicis NANKERUS impar, per Romanum Pontificem terribilis, omne Robur infringere conabatur. Ille NANKERI Anathema comprobabat, cui superaddebat suum, dirioribus Devotionibus acutum: omnem omnibus Veniam denegabat, nisi ablata Clericis omnia redderent. Sed tantum aberat, ut deprimeretur, ut potius excitaretur Minis Rex. Nam Regiô circa Res profanas Imperiô circumcisurus Pontificiam Potestatem, Conditor erat Legis, *ne quis Fundus intra Silesiam in posterum, seu privato, seu publico Emtionis Jure transiret ad quemquam Clericorum.*

XXII. Tamen NANKERUS Propositi sui adhuc tenacissimus erat. Nissam vocatum, Johannem Schwenckfeldium, Ordinis Dominicani Monachum, intra Silesiam Pontificium Hæreticæ Pravitatis Censorem, Ingenii subtilioris Hominem, Rationibus speciosis commovebat, ut adeo stabilem Vratislaviensium Contumaciam, quâ Obsequium Episcopo recusarent, in gravissimum Criminis Genus, quod Hæresis vocatur, converteret. Id Schwenckfeldius Vratislaviam profectus præstabat: ut Hæreticos, nisi tandem NANKERO satisfacerent, apud Romanum Pontificem accusaturus Vratislavienses. At, quô se Fulmini etiam huic subtraherent innocentes, Consilium inveniebant. De quô plura dicemus Cap. XVI. §. V.

XXIII. Interim eodem in Statu Vratislavia, Ducem suum Johannem Regem imitata, cum Anathema, ne Pontificium quidem, quô Episcopale confirmabatur, in Temporariis attendendum crederet, per Quadriennium perseverabat. Tum de Vratislaviensium Rebus Fama circumferebat vulgare Dicterium, sicut in quodam MSto legitur:

Tempore NANKERI furit Exsecratio Cleri.
Tempore JOHANNIS sibi quisque est Papa quotannis.

Videantur de Silesiorum Rebus Ecclesiasticis ad hoc Tempus spectantibus Cap. XVI. §. V.

XXIV. Ita, quô severior, eô infelicior Ecclesiasticæ Libertatis Assertor NANKERUS erat: cujus neque Doctrinis, neque Virtutibus, ob quas Posteris celebrari meretur, Affectus respondebat: alios, non se ipsum gubernare cupidus. Ideo NANKERI etiam Opera, singularem Pietatem præ se ferentia, in quibus magnum Ecclesia Romana

mana Monumentum ponit, commendantes, Acta cum Johanne pauciores probant, plures improbant. Cui Sententiæ faciunt Fidem inter alios, Joannes Dlugossus in Historia Polonica, Lib. IX. ad Annum 1341. & in Episcoporum Vratislaviensium Vitis MStis. Num. XXVI. Matthias Michovius in Poloniæ Chronico. Lib. IV. Cap. XXII. & XXIII. Abrahamus Bzovius in Ecclesiasticis Annalibus ad Annum 1341. Num. VII. Henricus Spondanus in Ecclesiasticis Annalibus ad Annum 1337. Num. IV. Odoricus Raynaldus in Ecclesiasticis Annalibus ad Annum 1344. Num. LXV. Simon Starovolscius in Cracoviensium Antistitum Vitis, Num. XXV. Georgius Crugerius in sacris Pulveribus, ad Aprilis X. Diem. Bohuslaus Balbinus in Arnesti Pragensium Archiepiscopi Vita, Cap. II. & in Miscellaneis Bohemicis Decade I. Lib. IV. Parte II. Titulo XXXI. Gothofredus Ferdinandus Buckisius in Prolegomenis ad Historiam Silesiorum Ecclesiasticam, Cap. III. §. VIII. & IX. Autores Famæ Posthumæ Vratislaviensium Episcoporum, Num. XXVI. Nicolaus Henelius in Silesiographia Renovata, Cap. VIII. §. XXXVI.

MORS.

XXV. Exterius Fama per Contemtum sinistrâ, interius vanâ sine Viribus Irâ vehementer afflictus NANKERUS, Languore tandem fatali corripiebatur: quem Veneno ad Johannis Mandatum, per Fraudem hausto Amatores Episcopi, Regis Osores, adscribebant. Morbo superatus, in Urbe Nissa, Die X. Aprilis, Anno M. CCC. XXXXI. exspirabat. Vratislavia Corpus Episcopi sui, cum quo in Gratiam non redierat, custodiendum recipiebat in S. Johannis Cathedrali Templo: ubi rudem minime rudis Episcopus hanc Inscriptionem nactus est sepulcralem:

Præsul NANKERUS electus Cracoviensis
Occidit hic verus, translatus Wratslaviensis.
Mille trecentenis Annis primo quadragenis,
In Festo Pascæ. Deus hunc super Æthere pasce.

M. CCC. XXXXI.

XXVI. Ob Episcopi sui ad Mortem implacabilis Animam solicitas Plebis Animas in Solatium docebat Fœmina, sibi Cantilenas perceptas, quibus Angelorum Cohors, traducens NANKERI Animam, in

in Cœlo triumphaverit. Id vero erat, ut credulis Gaudium, ita cæteris Commentum.

SCRIPTA.

XXVII. NANKERI geminas reperimus *Ecclesiasticas Constitutiones:* quarum priores Cracoviensis Episcopus, incertum, quo Tempore: posteriores Episcopus Vratislaviensis Anno M. CCC. XXXI. condidit. Priores in Cracoviensium Archivis MStas superesse Fama perhibet: posteriores Martinus, Episcopus Vratislaviensis, in Ecclesiæ Vratislaviensis Statutis Synodalibus antiquis edidit Vratislaviæ, Anno 1585. in 4.

CAPUT XVI.

Ad Annum M. CCC. XXXXI. Diem XXVIII. Septembris.

JOANNES SCHVVENCKFELDIUS,

Eques Svidnicensis.

VITA.

I.

INtra Svidnicensem Ducatum, Equestri Stemmate progenitus, ingenuis Studiis Animum, sacris Operibus Vitam Juvenis destinabat. Ordinis Prædicatorii Monachus, Theologiæ Magister, ob Scientiam Prudentiamque singularem, raro in Patria Muneri, quod Ecclesiasticus Silesiæ Status eo Sæculo requirebat, præficiebatur.

II. Tum in Germania Proceres dissidebant, post electum ab aliis Ludovicum Bavarum, ab aliis Fridericum Austriacum Imperatorem. Johannes XXII, Pontifex Romanus, Initio neutrum, deinde Fridericum Augustis adscribebat. Hujus Victor Ludovicus in Italia Gibellinos contra Gvelphos, id est, Cæsareanos contra Pontificios, incitabat: ideo Anathema Pontificium reportabat. Quo irritatus Ludovicus, non Imperatorem Romanum Romano Pontifici, sed Pontificem Romanum Romano Imperatori subesse persvasus, Johanne XXII depulso, Nicolaum V. constituebat Pontificem. Eo turbatissimo Ecclesiæ Romanæ Statu, Imperatores, Reges, aliosque Politicum Regimen gerentes, Potestati Ecclesiasticæ nulli, ne Pontificiæ quidem Romanæ subditum esse, Scriptis publicis docebant: præter alios, Marsilius Menandrinus Patavinus,

tavinus, Consiliarius Bavaricus: Guilielmus Occamus, Anglus, Monachus Franciscanus, Professor Parisiensis: Michael Cæsenas, Ordinis Minorum Magister Generalis: quorum Opera per Simonem Schardium & Melchiorem Goldastum, inter hujus Generis alios Autores edita repeririuntur.

III. Eadem Ætate nonnulli Romanam Ecclesiam Meretricem Babylonicam, & Romanum Pontificem Antichristum esse profitebantur. Horum Doctor fuerat Petrus Joannes Olivus, Patriâ Sirignanus, Natione Gallus, Ordinis Minorum Monachus, Libris potissimum S. Johannis Apocalypsin explicantibus, per Germaniam celebris: Anno 1297. mortuus. De quo agunt, Lucas Waddingus in Ordinis Minorum Annalibus Tomo II. ad Annum 1278. & *1297*. Abrahamus Bzovius in Ecclesiasticis Annalibus ad Annum 1325. Num. IX. Henricus Spondanus in Ecclesiasticis Annalibus ad Annum 1278. Num. XX: ad Annum 1297. Num. VII: ad Annum 1325. Num. VI.

IV. Sub idem Tempus ex Gallia in Germaniam novus Monialium Beguinarum Ordo pervenerat. Is Sententias potissimum circa Humanam Animam, & Presbyteros Deifices, Romanis Pontificibus invisas, Hæresibus annumeratas, propagabat. De quibus agunt, Thomas Cantipranus (Anno 1270. superstes) in Bono universali de Apibus, Lib. II. Cap. XXIX §. XL. Cap. XXXVIII. §. II. Cap. LI. §. XII. Conradus Montanus Puellaris in Libello contra Begehardos & Beginas, quem Jacobus Gretserus in Scriptoribus contra Waldensium Sectam edidit. Johannes XXII. Pontifex Romanus, in Extravagantibus Tit. VII. Capitulo unico, de Religiosis Domibus Speciatim Petrus Coëns in Historica Disquisitione, quam de Origine Beghinarum, & Beghinagiorum scripsit.

V. Vtraque dissentientium ab Ecclesiæ Romanæ Sacris, cum Olivorum, tum Beguinarum Religio reperiebatur circa Sæculi XIV Medium, in Silesia penes nonnullos, maximè Vratislavienses. Tum enim Silesii, sub Johanne Bohemorum Rege, cui se nuper, à Polonis recedentes subjecerant, cum in eum NANKERUS Episcopus (de quo diximus in præcedentibus) Anathema dixisset, ejectusque cum Asseclis suis omnem Potestatem amisisset, ad cœterorum Germanorum Exemplum, Libertatem arripiebant, in dubium vocandi Res Ecclesiasticas, Clericis hactenus per Obsequium creditas. Id Abrahamus Bzovius, in Cracoviensium S. Trinitatis Cœnobio MStum de Johannis nostri Rebus Librum secutus,

secutus, refert in Annalibus Ecclesiasticis, ad Annum 1341. Num. VIII. *Rege Joanne, ad eum, quem diximus, Modum in Episcopum NANKERUM & reliquos Ecclesiasticos debacchante, persvaserat ê proxima Bohemia, Petri Joannis Piranensis (qui postea ex Sententia Clementis VI. Pontificis Maximi, exhumatus, & Flammis exustus fuerat) WRATISLAVIAM impius Error, infandaque Hæresis contra Ecclesiam Catholicam ejusque sacros Hierarchas. Namque, connivente Rege, præter alias Blasphemias, in Compitis & Circo, profani Homines Suggestibus excitatis, Babylonis magnæque Meretricis Nomine, intelligendam esse Catholicam Romanamque Ecclesiam contendentes, illam etiam Ecclesiam carnalem, Bestiam, & Satanæ Synagogam: summum vero Pontificem Antichristum vocabant.*

VI. Revocandis proinde Silesiis sub Romani Pontificis Obsequium Benedictus XII. præficiebat Hæreticæ Pravitatis Inquisitorem Johannem SCHWENCKFELDIUM. Is præcipuè Vratislaviensibus, Regem suum imitantibus, Anathema, quod NANKERUS Episcopus in eos etiam dixerat, Romanusque Pontifex approbaverat, nihil facientibus, Monitor sedulus, Hortatorque gravis erat, ne Pontifici Romano repugnare perseverarent.

VII. Peculiariter stimulatus à NANKERO, cum quo Nissæ Consilium inierat, ut uno Labore suam Pontificisque Romani Causam expediret, Vratislavienses omnes ad Concionem à se pomeridianis Horis de Materia singulari habendam invitabat. Ingens adveniebat Civium Numerus: quibus, Rem ante cognitam, Pacem cum NANKERO, cum Romano Pontifice colendam, exquisitis Argumentis commendabat. Callidô ad assequendum denique Scopum Inventô, Culpam Obsequii denegati præcipuam imputabat Senatoribus, non Civibus: inter se paucissimos plurimosque commissurus: Spe facilem reportandi à discordibus Victoriam.

VIII. At Exspectationi Successus non respondebat: Cives nihil contra Senatores audebant. Hinc SCHWENCKFELDIUS ipse Judicem in Senatores acturus, ex iis ad se vocabat in Hospitium nonnullos, qui cœterorum Personas sustinerent: ad interrogata responderent: in cognitis & judicatis acquiescerent. Nihil tale facturos Senatores, in Curia consociatos, adit SCHWENCKFELDIUS: non Episcopo NANKERO satisfacturos, declarat Hæreticos; quos repetito

tito Anathemate Romanus Pontifex ſit è Chriſtianorum depulſurus Conſortio. Sed ne ſic quidem movebat conſtantiſſimos: ſatis certos, Inferioris Juri deeſſe Valorem, quod Juri Superioris eſt contrarium: imperata non tam ad ſe, quam ad Regem Johannem, cujus ad Mentem cuncta fecerint, pertinere videntes.

IX. Rex, in cujus Notitiam pervenerant, Acta legitimo Judicio ſubjecturus, accuſatum, ſed non convictum, Senatum Populumque Vratislavienſem, quem inſontem ſciebat, ab Hæreſis Nota vindicaturus: Pragam evocabat, præter SCHWENCKFELDIUM, è Canonicis Henricum Præpoſitum, & Apetzconem Scholaſticum: ex Vratislavienſibus Provincialem Capitaneum, Conradum Falckenhanium & quosdam Senatores. Omnibus Pragam ingreſſis, Rex auditurus proponenda Litigii Momenta, Judicium differebat in proximum Tempus.

MORS.

X. SCHWENCKFELDIUS apud Pragenſes, ob Silentium & Quietem, remotius ab Hominum Frequentia Monaſterium S. Clementis elegerat ſuis Meditationibus in Habitaculum. Ibi altero Die Simulator Latro Peccata confeſſurus, Veniam impetraturus, SCHWENCKFELDIUM perturbat, Libris ob habendam Concionem ſacris addictum. Tempore, quod ſit opportunum, redire juſſus: *Sic*, ait, *Mole Criminum oneror, ut Mora longior Animam in Deſperationem præcipitatura ſit. Paſtoris eſt Culpa, qui Deum Vindicem non veritus, perituram Ovem non ſervare cupit, cum poteſt.* Excitatus his SCHWENCKFELDIUS in Locum ſecretum abit, Officio ſuo defuncturus. Mox cum ille conſediſſet, occurrit è Latebris alius, Homicidii perpetrandi Socius. Tum inermem ſtrictis Gladiis excipiunt, tribusque Vulneribus conficiunt: ſtatimque Fuga ſibi conſulunt.

XI. Patefacta Cædes in Suſpicionem Vratislavienſes trahebat, pridie liberius contra SCHWENCKFELDIUM diſertos. Ideo Rex non prius eos dimittebat, quam Juramento præſtito, ſe tanti Facinoris nec Autores, neque conſcios. Elapſis propemodum Menſibus ſex, Lignicii capiebantur, qui Tormentis ſubjecti, hoc etiam inter alia Scelus, quô SCHWENCKFELDIUS interierit, à ſe patratum confitebantur. Addebant: cum ideo Dux Lignicenſis Otmuchoviam eos ad PRECISLAUM, Nanckeri Succeſſorem, Epiſcopum Vratislavienſem,

vienſem, transmiſiſſet, a Senatoribus quibusdam Vratislavienſibus, quorum Nomina proferebant, incitatos fuiſſe Nummis, ut quocunque Modo perderent SCHWENCKFELDIUM. Id Teſtes infames, num ex vero dixerint, an vel in Vratislavienſium Odium, vel in Pœnarum Levamentum finxerint, non habemus exploratum.

XII. Has rerum commemoratarum Circumſtantias, quas ex optimis Antiquitatibus MStis protulimus, nonnulli pervertunt. SCHWENCKFELDIUM a Civibus Vratislavienſibus tumultuantibus ex S. Adalberti Monaſterio extractum crudeliter in Via publica peremtum eſſe, Bohuslaus Balbinus in Miſcellaneis Bohemicis, Decade I. Libro IV. §. LVII. ex Abrahami Bzovii Propagine S. Hyacinthi, narrat. *Wratislavienſes*, ait, *per Populi Tumultum, Monaſterii, in quo B. Joannes* (Schvvenckfeldius) *degebat, ad S. Adalbertum Portas effringunt, B. Joanni Manus injiciunt, per Civitatis Vicos & Plateas proſtratum trahunt, tandem multis Ictibus confoſſum, Cerebro eliſo occidunt immaniter.* Quæ, cum propemodum quot Verba, tot Mendacia contineant, ibidem Balbinus ipſe pro ſuſpectis habet, num probet, an reprobet, dubius.

XIII. Certe Vratislavienſes SCHWENCKFELDIUM in Urbe commorantem, ne læſerunt quidem, adeo non trucidaverunt. Ideoque Bzovius Narrationem, quam Anno 1606 in Hyacinthi Propaginem tranſtulerat, Veritati non reſpondere convictus, in Eccleſiaſticis Annalibus Anno 1618 editis, ad Annum 1341 Num. VIII. mutatam refert. *His* [Pontificiam Poteſtatem contemnentibus Vratislavienſibus] inquit, *cum ſe JOANNES Inquiſitor, pro ſuo Munere juxta & Zelo oppoſuiſſet, & una Feſtivitatum, in conferta Populi Multitudine, in Platea publica, malignantium Dolos retexiſſet, Malitiamque ſuffudiſſet Adverſariorum, ac proinde Apologia pro ſacris Rebus & ſacratis Viris dicta, eo Rem adduxiſſet, ut pro conciliando Rege, & pro Sacris Urbi reſtituendis, proque toto Negotio conficiendo, Pragam a Clero, Senatu Populoque Vratislavienſi meliore mitteretur: Pragam veniens, in Conſpectum ac Colloquium Regis adductus, Menſaque Regia ſemel dignatus, ubi Spem totius Controverſiæ ex Sententia Animi componendæ feciſſet, Mortem violentam ſubivit.*

XIV. Ultimis Bzovius, quibus SCHWENCKFELDIUM Pragæ, non Vratislaviæ ſublatum, rectiſſime tradit, ſubjungit, de quo tamen, ut indicavimus, dubitari poteſt: SCHWENCKFELDIUM per Sica-

Sicarios, a quibusdam Senatoribus Vratislaviensibus subornatos, Pragæ violentam Mortem passum. *Duo*, inquit, *Sicarii, ab Hæresi infectis quibusdam Senatoribus VVratislaviensibus Pretio conducti, Mane post Convivium Regale: ad S. Clementis, ubi tunc JOANNES Inquisiter diversabatur, venientes, per Speciem secretioris Confessionis faciendæ, JOANNEM ex Cubiculo ad Claustrum evocarunt, seductumque in Partem, Gladiis & Pugionibus, primo Ictu in Mamillam sinistriorem, altero in Scapulam, reliquis in reliquas Partes Corporis datis, confoderunt.*

XV. Cœterum Anno M. CCC. XLI. Die XXVIII Septembris SCHWENCKFELDIUM Pragæ trucidatum indicat vetus Inscriptio Suidnicensium in S. Crucis Templo, ad Schwenckfeldii nostri Effigiem:

Beatus JOHANNES de SWENKINFELT, Magister in Theologia, de Conventu Suidnicensi, per WARTISLAVIENSEM & LUBICENSEM (Lubussensem *) Diœcesin Inquisitor, Processum fecit egregium contra Capputiatas Moniales, quæ Sectam struebant BECKHUARDARUM. Hic Tempore NANCER. Episcopi Wratislaviensis, propter Expulsionem Cleri de VVRATISLAVIA, & Dissensionem inter Regem & Episcopum sedandam, Pragam abiit: ubi propter Officium, quod gerebat, Martyrio coronatus est, Anno Domini M. CCC. XXXXI. In Vigilia Michaelis.*

CAPUT XVII.

Ad Annum M. CCC. LXXIII. Diem I. Aprilis.

JOANNES SCHADLANDIUS, Bregensis.

VITA.

I.

DE JOANNIS nostri neque Cognomento, neque Patria consentiunt Scriptores. Reperitur enim dictus aliis SCHADENLANDUS, aliis SCANDELANDUS, aliis SCHADEBANDUS. Ubi natus

natus sit, Albertus Krantzius sibi non esse cognitum fatetur, in Metropoli, Lib. VIII. Cap. XII. FRISLANDUM credunt, Henricus Pantaleo in Prosopographia, Parte II. ad Annum 1370. Achilles Gasserus in Augustanis Annalibus, Episcopo LI. Henricus Buntingius in Brunsvicensi Chronico, Hildesheimensi Episcopo XXVII. Quibus Caspar Bruschius, cum in Hildesheimensibus Episcopis Num. XXXVII. Joannem nostrum e COLONIA scribit ortum, contrarius est: quoniam Frisia non habet Coloniam.

II. At hos decepit veterum Codicum Scriptura deterior, ut ex SCHADLANDO facerent FRISLANDUM: & e COLONIA censerent ortum, qui provenerat e POLONIA, id est, e SILESIA: quam sub iisdem Ducibus olim Poloniæ connexam, priscis Autoribus Poloniam dici constat. Hinc vera pervertens in falsa mutavit Hippolytus Maraccius, Italus, cum Joannem nostrum Cognomento BREGENSEM, Patria SILESIUM, Natione POLONUM in Bibliotheca Mariana censet, quam Romæ publicavit Anno 1648.

III. Ingenio capacissimo, primis in Patria Studiis excultus, Philosophiam in potioribus Scholis tractabat. Theologiæ Doctor in Coloniensium ad Rhenum Academia creabatur, ibi Monachorum Prædicatorum ingressus Ordinem. Romani Pontificis Legatus Causas mulctas feliciter agebat: maxime Johannis Wiclefi, Angli, Doctrinam Romanis Sacris contrariam, in Germaniæ Provinciis passim approbatam, & Scriptis & Factis oppugnando, severus Hæreticorum Inquisitor. Inde non difficulter, in Præmium, diversis præficiebatur Episcopatibus.

IV. Primum in Borussia, inter Culmenses Episcopos, Jacobo, quem Annus 1359 e Vita migrare jusserat, succedebat. Cujus Mentionem faciunt, Caspar Schultzius in Rerum Prussicarum Historia, Culmensium Episcoporum Indice, Num. X. Christophorus Hartknochius in veteri & nova Prussia, Parte II. Cap. V. Num. IX. & in Prussorum Historia Ecclesiastica Lib. I. Cap. III. & in Dissertatione XIV in Prussorum Rebus §. XI. Pro *Culmensi* vocat *Tulinensem* Episcopum Leander Albertus, Italus, de Prædicatoribus Lib. III. Quem Errorem non animadvertit Abrahamus Bzovius, Polonus, in Ecclesiasticis Annalibus ad Annum 1402, (quo Vitam Schadlandius non extendit) Num. XX.

V. Deinceps in Brunsvicensium Ducatu, inter Hildesheimenses Episcopos, post Henricum III. Anno 1362 exstinctum, occupabat Sedem: Eru-

Eruditione ſingulari promeritus. De qua, Loco dicto, Albertus Krantzius: *Hildesheimenſi deinde Eccleſiæ præfuit per ea Tempora inſignis Vir, undecunque natus, JOANNES. Nam niſi aut inſigniter doctus, aut nobiliter natus, ad illum Epiſcopatum pervenire non potuit. Præfuit autem ſolis Annis quatuor.*

VI. Hildesheimium ingreſſus, ſemper Literis addictiſſimus, ſtatim de Libris ſolicitus erat, Bibliothecam Epiſcopalem perluſtraturus. A Comitibus in Armamentarium, Inſtrumentis bellicis repletum, traductus percipiebat: *Hos Epiſcoporum Hildesheimenſium eſſe Codices, quibus ipſum oporteat deditum eſſe, contra Vicinos, Epiſcopalia Bona direpturos.* Proximi enim duo Epiſcopi, a diſſentientibus & electi, & defenſi, Bellum per XIV Annos geſſerant. Præterea diſſidentes inter ſe Duces Brunſvicenſes Hildesheimenſibus non indulgebant Securitatem.

VII. Proinde, quo appetentior Qvietis, eo impatientior Perturbationis, non diu Hildesheimii ſubſiſtebat. Romam digreſſus, omne Studiis Tempus impendebat. Ibi tranquille transactis aliquot Annis, a Pontifice Romano, tum adhuc intra Galliam, apud Avenionenſes hærente, commodiorem Lucubrationibus ſuis Locum expetebat. Talem putabat futurum, quem Anno 1368. impetrabat, Epiſcopatum ſimul & Auguſtanum, & Wormatienſem.

VIII. Auguſtam Anno 1369 pervenerat, cum præter Opinionem, jam inter Initia ſentiret Difficultates. Libertatem propugnando Eccleſiaſticam, irritabat civilem Poteſtatem: durabilemque ſuggerebat mutuis Odiis Materiam, Senatoribus & Civibus diſplicens, ipſis denique Canonicis & Monachis exoſus reddebatur. Gregorius XI. Pontifex Romanus imponebat extraordinarium Tributum: quod Archiepiſcopi, Moguntinus, Trevirenſis & Colonienſis recuſabant. Ipſe, non eorum ſecutus Exemplum, quia decernebat ſolvendum, amittebat priorem Aſſeclarum ſuorum Gratiam.

IX. Obtenturus igitur placidiorem Vitam, Rebus pretioſis tacite congeſtis aſſumtisque, Wormatiam Anno 1372 migrabat. Ibi Auguſtano depoſito, Wormatienſi retento Epiſcopatu, reſiduum Ævi Tempus breve conſumebat.

MORS.

X. Calendis Aprilis, Anno 1373 Wormatiæ mortuus, Confluentiæ ſepeliebatur in Prædicatorum Ordinis Monaſterio, ad dexteram Tem-

Templi Aram: ubi nactus est hoc Epitaphium: *Hic jacet Dominus JOANNES SCHADLAND de COLONIA* (legendum, POLONIA, id est, Silesia) *Magister Theologiæ, Inquisitor Hæreticorum, Episcopus Ecclesiarum, Culmensis, Hildesheymensis, Wormatiensis & Augustensis: Ordinis Prædicatorum: qui obiit Anno Domini M. CCC. LXXIII.*

SCRIPTA.

XI. SCHADLANDIUM Opera scripta Posteris reliquisse tradunt, Leander Albertus de illustribus Prædicatorum Ordinis Viris. Lib. III. & Caspar Bruschius in Episcopis Wormatiensibus.

XII. Inter illa primum est, *de S. Trinitate Volumen.* Secundum est, quod *in Sanctorum Honorem Sermones* comprehendit. Tertium est, quod in *Beatæ Virginis Mariæ præcipua Festa Conciones* complectitur. Horum meminerunt, Antonius Possevinus in Apparatu Sacro, Parte II. & Hippolytus Maraccius in Bibliotheca Mariana, Parte I.

CAPUT XVIII.

Ad Annum M. CCC. LXXVI. Diem VI. Aprilis.

PRECISLAUS POGARELLA,

Eques Monsterbergensis.

VITA.

I.

TAm Prænomine, quam Cognomine, diversum in Modum formato, nuncupatus invenitur. Dicitur enim aliis *Prædislaus*, aliis *Prætislaus*, aliis *Preceslaus*, aliis *Pretislaus*: iisque dissimiliter vel *Pogrella*, vel *Pogrellus*, vel *Pogorelecius*, vel *Pogorolecius*, vel *Pohorzelecius.*

II. Familiâ Crimalium statuit Martinus Cromerus, de Polonorum Rebus Lib. XII. ad Annum 1341. Quem Abrahamus Bzovius sequitur in Ecclesiasticis Annalibus ad Annum 1341. Num. VII. At errant, Gentem alienam POGARELLÆ nostro adscribentes: quem Silesiorum nobili

bili POGARELLARUM Genere, plus quam tribus ab hinc Sæculis claro, natum fuiſſe, Monumenta vetuſta confirmant.

III. Patrem nactus erat Habersdorfii Poſſeſſorem, in Monſterbergenſium Ducatu, intra Diœceſin Francoſteinenſem, Die V. Maji editus in Lucem. Literas in Patria cultas, in Italia conſpectioribus Incrementis perficiebat: etſi jam virilem ingreſſus Ætatem: in Bononienſium Academia Studiis adhuc deditus, quamvis Canonicus Vratislavienſis.

IV. NANKERUS, Epiſcopus Vratislavienſis (de quo egimus Cap. XIII.) e vivis abierat Die X. Aprilis, Anno 1341. Tum Canonici Vratislavienſes Suffragiis concordibus POGARELLAM, Die Maji quinto, Natali ſuo, eligebant Epiſcopum. Erat eo Tempore, propter antiquam Sileſiæ cum Polonia Connexionem, Vratislavienſis Epiſcopatus adhuc Gneſnenſi Archiepiſcopatui ſubjectus. Quamobrem Caſimirus III. Polonorum Rex, Gneſnenſi Præſuli Conſecrationem prohibere nihil veritus, id omnibus Nervis agebat, ne POGARELLA Sileſius ſedem occuparet, quam Polono deſtinabat.

V. Johannes, Imperatoris Henrici VII. Lucenburgici Filius, Bohemorum Rex, hoc, intra Sileſiam, Provinciam ſuam, Submiſſione ſpontanea nuper acquiſitam, non ferendum eſſe ratus, per Filium Carolum IV. (deinceps Imperatorem) efficiebat, ut POGARELLA Romam profectus, a Benedicto XII. Pontifice Confirmationem Anno 1342, Die V. Maji, obtineret: magno Sileſiorum, inprimis Clericorum, majore Johannis Regis Commodo. Is enim novum intra Sileſiam Imperium ſuum corroboraturus, quod neque Polonis, Societatem diſſolutam conquerentibus, neque Sileſiis, amiſſam Libertatem ingemiſcentibus, arridebat, POGARELLAM, eruditum & prudentem Virum, cujus Autoritas utroque Titulo multum valebat, Conſiliis ſuis Adjutorem, ſingulari Charitate, cui Beneficentia Pondus maximum addebat, propenſiſſimum reddebat.

VI. Primum POGARELLÆ fuit Opus, inter Johannem Bohemorum Regem eique conſentientes Vratislavienſes, cum Vratislavienſibus Canonicis, ob Arcem Milicenſem, ſub NANKERO Epiſcopo ſuſcitatum eradicare Diſſidium. Id feliciter Niſſæ componebat, cum ibi Johannes, per Filium Carolum IV. reſtitueret Epiſcopatui Vratislavienſi ereptum Milicenſe Caſtrum. In ampliorem POGARELLÆ Gratiam, Johannes Epiſcopo & Eccleſiæ Vratislavienſi, non tantum

Bonorum

Bonorum omnium, ab Henrico I. II. III. IV. V. & VI. aliisque Silesiorum Ducibus, acceptorum Possessionem stabiliebat: verum etiam, ut Defensor, contra omnes Adversarios Reges, Duces, Comites, Barones, Auxilium promittebat. Id docent etiamnum exstantes Epistolæ duæ: quarum priorem Parisiis Anno 1342, Die IV. Octobris: posteriorem Vratislaviæ, Anno 1345, Die XIII. Augusti, maxime propitium in Modum, Johannes scripsit.

VII. Boleslaus III. Lignicensium & Bregensium Dux obæratus, Anno 1341, Diœcesin Grotkoviensem, in Bregensi Ducatu sitam, Episcopo Vratislaviensi vendebat. Huic Emtioni facilis Johannes Bohemorum Rex subscribebat: cum POGARELLA Grotkoviensem Provinciam, Johannis Feudum, se Johannis Vasallum, Juramento in Fidei & Obedientiæ Firmamentum, profiteretur: itaque Johannis Potentiam in Silesia proveheret. Videantur, quæ proferemus §. XI.

VIII. Johannes Anno 1346, in Prælio adversus Anglos pro Gallis perierat. Filius Carolus IV. Die V. Septembris, Anno 1347, coronatus Bohemorum Rex, Vratislaviam Anno 1348, Die V. Novembris, tanquam supremus Silesiæ Dux, intrabat. Eum, in Cathedrali Templo Sacris vacaturum, ad Insulæ Johannææ Pontem obvius POGARELLA cum Canonicis Oratione Latina excipiebat.

IX. Carolus IV. post Ludovicum Bavarum mortuum, Anno 1350 Imperator creatus, POGARELLAM, cujus Dotes satis perspexerat, celsius evehebat. Hic enim, ab illo in Aulam Regiam Pragensem receptus, posthæc agebat Imperii Romani Cancellarium, Gerlaci, Principis Electoris, Archiepiscopi Moguntini, per Germaniam Archi-Cancellarii, Vicarium. Id e Literis publicis patet: (I.) Anno 1382, Die XII. Maji, Pragæ scriptis, Archiepiscopo Pragensium in temporalibus Potestatem conferentibus: quas Bohuslaus Balbinus in Miscellaneis Bohemicis, Decade I. Lib. VI. Parte I. Num. XXXIX, edidit: *Datum Pragæ, per Manus venerabilis Preczlai, Wratislaviensis Episcopi, Aulæ Regiæ nostræ CANCELLARII, Vice Venerabilis Gerlaci, Moguntini Archiepiscopi, Sacri Imperii per Germaniam ARCHICANCELLARII. Anno M. CCC. LII. Indictione V. Quarto Idus Maji.* (II.) Anno 1355, Die 6. Octobris, Pragæ scriptis, nova Bohemorum Statuta irrita facientibus: quas idem Balbinus in iisdem Miscellaneis Decade I. Lib. VIII. Volumine I. Parte I. Num. XLVI. refert: *Testes hujus Rei sunt, illu-*

illustris Rudolphus Senior, Saxoniæ Dux, Sacri Imperii Archimarschalcus: venerabilis PREZLAUS Wratislaviensis, Aulæ nostræ Cancellarius. (III) Anno 1355, Die 9 Octobris, Pragæ scriptis, Silesiam & Lusatiam Provincias indivisibiliter Bohemiæ conjunctas declarantibus: quas Melchior Goldastus Imperialium Constitutionum Tomo I. & Commentariorum Bohemicorum Appendici, conjunxit: Bohuslaus Balbinus dicto Lib. VIII. Vol. I. Parte I. Num. XLIX legendas exhibet: *Testes hujus sunt, venerabilis Ernestus Pragensis Archiepiscopus: illustris Rudolphus Senior, Dux Saxoniæ, Sacri Imperii Archimarschallus, Avunculus noster, ac venerabilis PRETZLAUS, Vratislaviensis, CANCELLARIUS Aulæ nostræ.*

X. Id Cancellarii Munus POGARELLA primus è Silesiis administravit, omnino laudabiliter. De quô Nicolaus Henelius in Silesia Togata MSta Lib. I. Cap. III: *In quo* (Munere) *PRECISLAUS fidam Cæsari navavit Operam, multasque ac graves Reipublicæ Partes sibi mandatas, magna cum Prudentiæ & Integritatis Laude sustinuit.*

XI. Nec in eô Dignitatis Gradu POGARELLA substitit. Nam ab eodem Imperatore Carolo IV, Bohemorum Rege, cum ei tanquam Vasallus, ob Territorii Grotkoviensis Possessionem, Homagium præstitisset, SILESIÆ PRINCEPS Ligius, hoc est, Feudi Jure subjectus, declarabatur: imo, quoniam Ecclesiastico jam tum Politicus Status postponebatur, cœteris Silesiæ Principibus præponebatur. Id nos ipsius Caroli Epistola docet, quam Die XIII. Decembris, Anno 1355, Vratislaviæ scripsit: Unde, cum nondum, quod sciamus, edita sit, in tanti Beneficii, quo Vratislaviensis Episcopus gaudet, Notitiam certiorem paulo plura proferemus. *Cum*, ibi Carolus inquit, *bonæ Recordationis, illustris BOLESLAUS, quondam Dux Sleziæ & Dominus Bregensis, dum viveret, Oppidum GROTKOW cum Terra, Districtu, Munitionibus, & omnibus & singulis Granitiis, Metis, Circumferentiis, Juribus & Pertinentiis suis, quod, quos, & quæ â claræ Memoriæ Illustri quondam JOHANNE Boemiæ Rege, Genitore nostro carissimo tenebat in Feudum, Animo deliberato, sano etiam Fidelium suorum accedente Consilio, venerabili PRECZLAO Wratislaviensi Episcopo, PRINCIPI & CANCELLARIO, nec non Capitulo ejusdem Ecclesiæ, devotis nostris, ritè vendiderit: & ipsi, & Wratislaviensis Ecclesia prædicta, in Possessione dicti Oppidi & Pertinentium ipsius fuerint, multo jam Tempore retro acto, ac idem Oppidum*

& ejus

& ejus Pertinentias à præfato Genitore nostro, tanquam Rege Boemiæ & superiore Feudi Domino, in Feudum & justo ac legitimo Titulo Feudi, Jure, More ac Consuetudine Feudi acceperint: sibique, tanquam Regi Boemiæ præstiterint Homagii, Obedientiæ & Fidelitatis Juramentum: & demum nostris Temporibus, post felicem Coronationem nostram, ad Regnum Boemiæ, præfati Episcopus & Capitulum Wratislaviensis Ecclesiæ, Animo deliberato, non per Errorem aut improvidè, sed omnium communi accedente Voto pariter & Consensu ipsis ob hoc pluries personaliter in Capitulum convocatis, præfatum Oppidum GROTKOW cum Terra, Districtu, Munitionibus, & omnibus, & singulis Juribus & Pertinentiis suis, suo & Ecclesiæ Wratislaviensis Nomine, à Nobis, tanquam ipsorum Patrono & Domino, nec non Rege Bohemiæ, & ejusdem Regni & Coronæ Hærede legitimo, & prædicti Feudi Domino, in Feudum, ac veri & justi Feudi Titulo susceperint, Nobisque & Coronæ Regni Boemiæ præstiterint, prout veri Vasalli, vero, ordinario, legitimo & justo Feudi Domino, Jure tenentur obedire, Subjectionis, Homagii & Fidelitatis debitum & solitum Juramentum: ac etiam promiserint, Virtute & Vigore ejusdem Juramenti, per eos solenniter & legitime præstiti, pro se & Successoribus suis, & Ecclesia Wratislaviensi, in perpetuum nobis, tanquam Boemiæ Regi, Hæredibus & Successoribus nostris Boemiæ Regibus, & ejusdem Regni Coronæ, tanquam veris, ordinariis, naturalibus, hæreditariis & legitimis Dominis suis, Occasione dictorum, Oppidi, Terræ, Districtus & Dominii GROTKOVIENSIS & Pertinentiarum ipsius, tanquam veri & legitimi Vasalli, parere, obedire, & intendere in omnibus simpliciter, ad quæ Vasalli Dominis suis hæreditariis, superioribus & legitimis obligari noscuntur de Consuetudine, vel de Jure: ac etiam promiserint, Virtute & Vigore Juramenti præfati, pro se & Successoribus suis, Nobis & Regibus Boemiæ, qui pro Tempore fuerint, Dominis & Patronis eorum, quod, quotiescunque Regem Boemiæ, Dominum & Patronum ipsorum mori continget, quod tunc Episcopus Wratislaviensis, qui pro Tempore fuerit, una cum melioribus Prælatis, Ecclesiæ Nomine, & Vice sui & Capituli, ad Coronationem futuri Regis debebunt accedere, & ibidem coronato Rege, statim ab ipso Oppidum præfatum, Terras, Districtum & Pertinentias in Feudum suscipere, & Tempore Susceptionis, hujusmodi innovare Juramentum expressatum superius. Ac ipse EPISCOPUS, qui pro Tempore fuerit, velut alii PRINCIPES LIGII: Capitulum vero, velut Vasalli Regni & Co-

& Coronæ Boemiæ, omnia facient, quæ juxta Privilegia & Consuetudines Regni & Coronæ Boemiæ facere tenebuntur.

XII. Ita simul & Episcopus, & Princeps, & Cancellarius, incertum, Honoribus an Opibus auctior, Episcopatum Vratislaviensem Accessionibus & magnis, & multis, etiam postea splendidum beatumque reddidit. Huic enim, præter Grotkoviensem Provinciam, pro Principatu habitam, non modo Wansenam, ad Fluvium Olaviam Oppidum, eoque spectantes Villas, à Nicolao Monsterbergensium Duce consecutus: sed etiam præcelsum Castrum Javernicium, quod S. Johannis Mons hodie dicitur, eique conjunctum Oppidum, à Boleslao Svidnicensium Duce nactus, ad Rem attentus Emtor, addebat. Silentio præterimus Pagos ab Equitibus obtentos, Fundos ad Utilitatem majorem dispositos, Operum Structuras sub meliorem Formam redactas. Inde provenientibus POGARELLÆ Divitiis respondebat, non tantum in Ornamenta, verum etiam in Beneficia Proclivitas.

XIII. Omnium, quæ Cogitationibus Æstimationem, Oculis Delectationem suscitare possunt, studiosissimus, Domum Mensamque suam, potissimum Aras Ædesque sacras, Argento, Auro, Margaritis, Gemmis, aliisque nitentium Rerum Copiis mirum in Modum condecorabat.

XIV. Vratislaviæ Cathedralem Basilicam Muris aptioribus, vermiculatis Operibus nitidam fecisse non contentus, ad eam quoque parvum Ædificium condidit, quod aliis B. Virginis Sacellum, aliis Chorus posterior appellatur: in quo Sacerdotum Mansionariorum instituit Collegium, Reditibus egregiis dotatum, Psalmis cantandis destinatum. Nissæ fuit Autor Societatis Pauperum XII. Laicorum: quibus, ut Victus quotidianus, annuus Amictus porrigeretur, in Proprietatem attribuit Munificentiæ suæ Scaturiginem.

XV. Præterea, si nonnullis credimus, GOTHOFREDUM, inter Silesiorum Episcopos primum, Smogrensem, Vratislaviensium Antesignanum, cujus tenuior Felicitas deinde multô plenior, tanquam ex Fonte suo Rivus, ad cœteros transierit, dignum censuit, qui Sanctis adscriberetur: eique propterea Diem, quo peculiariter honoraretur, selegit. Hoc Jacobus Schickfusius in Silesiæ Chronico, Lib. II. Cap. II. Num. XXVII. & Fridericus Lucæ in Silesiæ Memorabilibus, Parte II. Cap. I. Num. XXVII. commemorant; sed errant.

XVI. POGARELLA Diem Maji quintum, quem Vetustas GOT-

HAR-

HARDO, Trajectensi Episcopo sacrum esse voluit, Natalem suum, quô Vratislaviensis Episcopus designatus erat, ideo Memoriâ geminâ prosequendum, Officio duplici quotannis colendum, annua Donorum Distributione solennem Posteritati fecit. De quô Joannes Dlugossus in Episcoporum Vratislaviensium Vitis MStis, Num. XXVII: *Electus* (Episcopus) *fuerat quinta Mensis Maji Die: in quâ illum ferunt natum fuisse, & Genitrici suæ revelatum exstitisse, ut Beatum GOTHARDUM Puer tunc ex ea natus in speciali haberet Cultu & Veneratione, multa Bona ejus Patrocinio consecuturus.* Ibidem post quædam: *GOTHARDUM etiam, Genitricis suæ Jussioni obediens, singulari colens Devotione, Festum ejus sub duplici* [Officio] *in Vratislaviensi Ecclesia agi, & tam Prælatis & Canonicis, quam Vicariis spirituales Distributiones illo Die ordinavit & fundavit.*

XVII. Sublimiore Spiritu, moderatiore tamen Affectu, ob Eruditionem, Prudentiam, Liberalitatem simul & amabilis, & venerabilis, tam Exteris, quam suis erat. Pro Impendiorum ingentium Copia, relinquebat Thesaurum satis magnum, ex quô Gregorius XI. Pontifex Romanus triginta Nummorum aureorum millia in Ærarium suum transtulit: ex Reditibus Episcopalibus, donec Successor (in septimum Annum dilatus) eligeretur, sibi octo Millia per singulos Annos pactus. Cœterum POGARELLÆ nostri & Laboribus perpetuis, & Succesfibus prosperis, EPISCOPATUS VRATISLAVIENSIS opulentissimus, post illa Præconio Famæ publico AUREUS dici consuevit.

MORS.

XVIII. Episcopatui, quem florentissimum reddiderat, conservaverat, reliquerat, feliciter Annis XXXV, providentissimus omnium Director, præfuerat, cum Otmuchoviæ, quod amœnum Regionis Grotkoviensis Oppidum, in Oblectamentum frequentare solebat, affligeretur Febre: quâ superatus, Naturæ satisfaciebat.

XIX. Anno M.CCC.LXXVI, exstinctum esse, consentiunt, quos consuluimus, omnes: præter alios, Joachimus Curæus, Jacobus Schickfusius, Nicolaus Henelius, Gothofredus Ferdinandus Buckisius, Fridericus Lucæ. Discrepant autem de Die, quo decesserit, nonnulli. Tradunt enim mortuum Die XXV. Martii: Joannes Dlugossus in Vratislaviensium Episcoporum Vitis MStis, Num. XXVII. Georgius Crugerius

rius in ſacris Pulveribus ad Martii XXV. Diem. Die XXVII. Martii mortuum narrat Vratislavienſe Jeſuitarum Collegium in Epiſcoporum Fama poſthuma, Num. XXVII. At Die Aprilis VI. defunctum ex vero ſtatuunt, Nicolaus Polius in Hemerologio, & Johannes Henricus Cunradus in Sileſia Togata. Id enim Pogarellæ confirmatur Epitaphio.

XX. Solenniter Conditorio tradebatur, quod, ex Marmore candido, in Vratislavienſium Cathedrali Templo, Beatæ Virginis Capella, (quam Manſionariorum Sacellum Matthias Michovius Lib. IV. Rerum Polonicarum, Cap. XXXIII. nominat) Reliquiis ſuis exſtruxerat. Ibi reperitur hæc Inſcriptio: *Anno Domini M.CCC. LXXVI. VI. Die Menſis Aprilis, obiit Reverendiſſimus in Chriſto Pater & Dominus, Dominus PRECESLAUS de POGRELLA, Epiſcopus hujus Eccleſiæ, & Fundator Capellæ. Orate pro eo Deum.* Quibus ibidem ſub Inſignibus additur: *PRECESLAUS de POGRELLA, Epiſcopus Wratislavienſis: Temporum ſuorum Felicitas.*

SCRIPTA.

XXI. POGARELLÆ noſtri, quas invenimus, partim editas, partim ineditas *Epiſtolas Latinas*, ſecundum Temporum Ordinem, quibus compoſitæ ſunt, recenſebimus.

XXII. Primam, Anno 1342, Vratislaviæ ſcriptam: *qua Sileſiorum Duces Epiſcopusque Vratislavienſis, Johannem Bohemorum Regem, pro ſuarum Terrarum, tanquam Feudorum, Domino & Patrono ſuo agnoſcunt:* edidit Pragæ, Anno 1688, Bohuslaus Balbinus in Miſcellaneis Bohemicis, Decade I. Lib. VIII. Volumine I. Parte III. Num. VI.

XXIII. Secundam, Anno 1344, Die XXIII. Novembris Vratislaviæ ſcriptam; *qua ſe, tanquam Vaſallum, Terram Grotkovienſem, tanquam Feudum, a Bohemorum Rege coronato ſuſcepturum teſtatur:* ibidem edidit Bohuslaus Balbinus Num. XIV.

XXIV. Tertiam, Anno 1358, Die XXIV Julii Vratislaviæ concinnatam, *de Caſtris duobus ad Epiſcopatum Vratislavienſem pertinentibus, Fridbergenſi emto, & Milicenſi vendito:* in Membrana ſcriptam Bibliotheca Vratislavienſis Rehdigerana poſſidet.

XXV. Quartam, A. 1358, poſt S. Martini Feſtum, Vratislaviæ compoſitam: qua *de Bonis ad Menſam Epiſcopalem pertinentibus* agit: in Membrana ſcriptam Bibliotheca Vratislavienſis eadem poſſidet.

XXVI. Quintam, A. 1358. Die XXIX Novembris ſcriptam: *qua Grot-*

Grotkoviensem Silesiæ Provinciam, a Johanne Bohemorum Rege, in Feudum Episcopatui Vratislaviensi concessam testatur: edidit Bohuslaus Balbinus Loco dicto, Num. XIII.

XXVII. Sextam, Anno 1358, Die XXX. Novembris Vratislaviæ compositam: *qua speciatim Ducatum, Civitatem Ecclesiamque Vratislaviensem Regi Bohemorum inseparabiliter subjectam profitetur:* in Membrana scriptam Bibliotheca Vratislaviensis Rehdigeriana possidet. Nescio quis D. R. Anno 1619, Posonii edidit, LXX Rationibus Polonos a Bello dehortantibus, additam Num. XI. Bohuslaus Balbinus Loco dicto edidit Num. VII. In Germanicum Sermonem conversam Friedericus Lucæ transtulit in Silesiæ Memorabilium Partem II, Cap. VI.

XXVIII. Septimam, Anno 1359, Vratislaviæ compositam: *qua, post Carolum IV. Bohemorum Regem, sine Liberis masculis mortuum, ejus Fratri Johanni, Moravorum Marchioni, tanquam Feudorum Ecclesiasticorum Silesiacorum Domino, subjectum se futurum, pro se, suisque Successoribus, promittit:* in Membrana scriptam Bibliotheca Vratislaviensis Rehdigeriana possidet.

XXIX. Octavam, Anno 1367, Die 17. Augusti, Vratislaviæ scriptam: *qua Regem Bohemicum Ducatui, Civitati Ecclesiæque Vratislaviensi legitimum Dominum esse profitetur:* Bohuslaus Balbinus in Miscellaneis Bohemicis Dec. I. Lib. VIII. Vol. I. Parte. III. Num. VIII. edidit.

CAPUT XIX.

Ad Annum M. CCC. XCVIII. Diem XII. Decembris.

HENRICUS DUX Lignicensis.

VITA.

I.

HEnricus, Silesiæ Ducum Wenceslai Filius, Boleslai Nepos, Henrici Obesi Pronepos, Dux Lignicensis, pro Sæculi Genio, ne Fratribus Hæreditates faceret nimium tenues, Sacris devotus, Studiis applicabatur. Inter Vratislavienses Canonicos receptus, assequebatur Decani Munus.

II. A. 1389, Johannes CROPIDLO, Dux Silesiorum Oppoliensis, (de quo agemus Cap. XX.) Vladislaviensem in majore Polonia Episcopatum cum Archiepiscopatu Gnesnensi permutabat. Tum, Vladislai IV Polonorum Regis, & Urbani VI Pontificis Romani Consensu, HENRICUS in Johannis Locum evehebatur.

III. Ad Exemplum Eorum, quibus Libertatis, Otii, Voluptatisque Fiducia per Generis Indolem connascitur, in sustinendis Ecclesiæ Curis, potissimum ad Episcopalium Bonorum Augmenta spectantibus, remissior erat: sæpius ad suos in Patriam redire solitus. Ideo cum minus placeret Canonicis, non nullas ad suam Mensam pertinentes Decimas, Anno 1393 liberaliter conferens, satisfacere conabatur.

IV. Eodem Anno 1393, HENRICUS ad Vladislai IV. Polonorum Regis cum Semovito Masoviorum Duce litigantis, Partes transibat. De quo Martinus Cromerus de Polonorum Rebus, Lib. XV: *Per idem Tempus HENRICUS Episcopus Vladislaviensis in Fidem Vladislai Regis concessit. Ultrone autem, an Vi adactus, non comperimus: ac ne illud quidem, cur aut quando a Rege defecerit: nisi quod verisimile est, cum Cujaviam Rex & Regina Ziemovito Masoviorum Duci, Hypothecæ Nomine tradidissent, eum quoque cum Cujaviis Ziemoviti Fidem secutum fuisse.*

V. Dispendium, quod in Bello inter Vladislaum IV. Polonorum Regem & Vladislaum Oppoliensium Ducem, in Dobrynensi Terra pertulerit Vladislaviensis Episcopatus, præter Martinum Cromerum, exponit Stephanus Damalevicius, Canonicus Vladislaviensis, in Vladislaviensium Episcoporum Vitis, Num. XXVI. Henrico nostro maxime Bona Clericorum temporaria posthabita parum æquus.

MORS.

VI. Inter graves Poloniæ Turbas, in Silesiam digressus HENRICUS, Die XII. Decembris, Anno 1398, Vratislaviæ moriebatur. Ibi sepulcrum consequebatur in S. Johannis Cathedrali Templo, ad Aram magnam: propinqua condecoratum Tabula ærea: cujus hæc Inscriptio:

Anno Domini M. CCC. XCVIII. 12. Die Mensis Decembris obiit Reverendissimus in Christo Pater, DN. HENRICUS, Dei Gratia Episcopus Wladislaviensis, Dux Silesiæ Lignicensis. Orate pro eo.

CAPUT

CAPUT XX.

Ad Annum M. CCCC. XVI. Diem XXIV. Martii.

JOANNES OTTO,

Monſterbergenſis.

VITA.

I.

URbem Monſterbergenſem, quam Ducatus ab ea dictus Monſtergenſis Caput agnoſcit, Patriam habuit. Quamobrem, pro Sæculorum ſuperiorum More, qui abjectum Familiæ Cognomentum aſſumto Patriæ Vocabulo plerique Viri docti permutabant, JOANNES aut MONSTERBERGENSIS, aut MONSTERBERGIUS non nullis appellatur. Ita vocant eum, Anonymus Autor, qui de Lipſienſis, Witebergenſis & Francofurtenſis Academiarum Scriptoribus Centuriam nobis reliquit, a Joachimo Joanne Madero editam, Cap. I. Wolfgangus Juſtus in Opuſculo de Academiis, Cap. LVII. & LXIV. Zacharias Schneiderus in Lipſienſi Chronico, Lib. VI. Samuel Meigerius in Hiſtoriarum Nucleo, Lib. I. Cap. XXX. Stephanus Ritterus in Coſmographia Proſometrica, Lib. IV. de Lipſia.

II. Natus eſt circa Sæculi decimi quarti Medium: & Bohemis Sileſiæ conterminis, & Miſnicis Bohemiæ finitimis in Emolumentum: quorum Academiis, Pragenſi Stabilimenta provexit, cujus inter Initia Spiritum primum traxit: Lipſienſi Fundamenta ſuppeditavit, cujus inter Incrementa Spiritum extremum edidit.

III. Nam, ut illius Temporis Res, ad noſtri OTTONIS Statum penitus cognoſcendum, e Principiis ſuis, rectius, quam vulgo recenſentur, breviter delineemus: Academiam Bohemorum Pragenſem Carolus IV, Romanorum Imperator, Bohemorum Rex, Anno 1347, condebat. Id Clemens V. Pontifex Romanus in Literis eodem Anno, Die XXV. Januarii, Avenione ſcriptis, eandem Academiam confirmantibus, docet: quas Martinus Volckmannus in Univerſitatis Pragenſis Gloria, Encomio III, Lectoribus exhibet.

IV. Errant igitur, qui Pragenſem Academiam tardius conditam memorant. Cui natalem conſtituunt: (I.) Annum M. CCC. XLIX: Wernerus Rolevinckius in Temporum Faſciculo ad Annum 1349. (II.) Annum M. CCC. LVII. Joannes Gualterius, ſeu, qui verus Autor eſt, Janus Gruterus in Chronici Chronicorum Tomo IV. (III.) Annum M. CCC. LX. Joannes Trithemius in Hirſaugienſis Monaſterii Chronico, ad Annum 1360. Joannes Fridericus in Academiæ Lipſienſis Panegyrico ſæculari, quem Anno 1609 edidit. Sethus Calviſius in Opere Chronologico, ad Annum 1360. Chriſtophorus Helvicus in Theatro Hiſtorico, ad Annum 1360. Joannes Henricus Alſtedius in Theſauro, Chronologia XXX. (IV.) Annum M. CCC. LXI: Matthias Michovius in Poloniæ Chronico, Lib. IV. Cap. XXI. Abrahamus Bucholcerus in Chronologico Indice, ad Annum 1361. Jacobus Gordonus in Opere Chronologico, ad Annum 1361. (V.) Annum M. CCC. LXVI: Odoricus Raynaldus in Annalibus Eccleſiaſticis, ad Annum 1366.

V. Nec eſt, ut eandem Academiam forſan ſero inauguratam putes. Nam eodem Anno 1347, Die VI. Aprilis, Hora XXI. inauguratam refert Adamus Huberus, Pragenſium Academiæ Profeſſor, in Programmate, quod Pragæ publicavit Die XIII Januarii, Anno 1612. Et jam Conditam ipſe Conditor Anno 1348, tam doctis, quam docendis publice commendabat: ut ex ipſius Literis, eo Anno, Die VII Aprilis, Pragæ ſcriptis, conſtat.

VI. Feliciter conſtitutam, & poſt LX Annos jam in Europa florentiſſimam, gemina Diſcordiæ Materies, publicus partim Veritatis, partim Poteſtatis Amor, ad Interitum, certe ad Decrementum redigebat. Ea Mutatio mirum OTTONI Pragenſium Profeſſori Academico Fatum attrahebat.

VII. Joannes Wiclefus Anglus, Philoſophus & Theologus ſcriptis per Angliam aliasque Terras celebris, multa, quibus Eccleſia Romana communem Aſſenſum conciliaverat, Erroris damnabat. Anno 1387 [cujus Diem ultimum habuit ſupremum] velut Optionem ſibi, Dogmatibusque ſuis Hæredem conſtituturus, Johannem Huſſum Bohemum, ne cognitam Veritatem Silentio diſſimularet, Literis admonebat. Huſſus tacitis in Conſcientia Stimulis per Annos plures agitatus, tandem Indulgentiis, quibus Bonifacius IX Pontifex Romanus, Jubilæum Feſtum Anno 1400 Pragenſibus indictum commendabat, excitatior,

& Wi-

& Wiclefianis ex Anglia Libris, quos primus intra Bohemiam Hieronymus Pragensis tum divulgabat, confirmatior: cum esset eodem Anno Sacerdos & Concionator Bethlemitici Pragensium Templi creatus, ille Religionis Capita, quæ Wiclefus in medium attulerat, per Angliam pressa, non oppressa, primus in publicum Anno 1401 revocabat, & in Orationibus ad Populum comprobabat: consentientibus maxime Bohemis, dissentientibus potissimum Germanis.

VIII. Hæc quô diffusius, eô clarius exponunt, ipse Johannes Hussus in Operibus suis Anno 1558 editis. Martinus V. Pontifex Romanus in Bullâ, quâ Joannis Wiclefi & Joannis Hussi Doctrinam damnat, Anno 1417, Constantiæ publicata: quæ, cum alibi, tum etiam in Bullarii magni Romani, quod Laertius Cherubinus edidit, Tomo I: & in Conciliorum, quorum Acta Philippus Labbeus & Gabriel Cossartius ediderunt, Tomo XII invenitur. Gobelinus Persona in Cosmodromio, Ætate VI. Cap. LXXXVI & XCV. Henricus Knightonus de Anglicarum Rerum Eventibus Lib. V, ad Annum 1382. Tomas Walsinghamus in Historiis Anglicis ad Annum 1377. Æneas Sylvius in Historia Bohemica, Cap. XXXV. Jacobus Picolomineus in Commentariis de sui Temporis Rebus, Lib. VI. Antonius Bonfinius de Hungarorum Rebus Decade III Lib. II. Huldericus Mutius in Germaniæ Chronico, Lib. XXVII. ad Annum 1414. Joannes Aventinus in Bojorum Annalibus Lib. VII. Joannes Lagiardus in Historiæ universalis Epitome, Lib. III, Capitulo 269. Joannes Cochlæus in Hussitarum Historia, Lib. I. Joannes Balæus de Scriptoribus Britannicis, Cent. 6. Cap. I. Matthias Flacius in Veritatis Testium Catalogo, Num. 286. Joannes Amos Comenius in Ecclesiæ Slavonicæ Historia, Cap. XXIV. Adrianus Regenvolscius in Slavonicarum Ecclesiarum Historia, Lib. I. Cap. IV.

IX. Hoc ipsum inter Bohemos & Germanos ex sacrorum Diversitate natum Odium potiores ex Jurium Discrepantia Vires capiebat. Diu Pragensis Academia Germanos aut Rectores, aut Decanos coluerat, quos creandi Potestas Bohemica quidem unum, Germanica vero triplex Suffragium, ad Caroli Regis Conditoris Legem, habebat. Eam non suo, sed Popularium suorum Nomine, quorum Orator erat, Hussus Anno 1408, undecimo Die Maji, cum esset Academicorum Magistratuum suscipienda Cura, censebat mutandam: cujus Ratio, per Temporis Rationem mutata, Germanis unum, Bohemis tres Calculos destinaret. Id

Æquitati par : id Æqualitati, quam inter Pragensem & alias Academias, unicum Suffragium Exteris permittentes, Carolus esse voluisset, convenientissimum statuebat. A dissidentibus ad supremum Litis Arbitrum Wenceslaum, Caroli Filium, Bohemorum Regem, provocabatur.

X. Rege diu Responsum differente, Bohemiam Germani plurimi deserebant: Pars sub Exitum 1408, Pars sub Initium 1409. Anni. Sexdecim Mensibus Controversias cum Academicis Ecclesiasticas certatim expositas in Aula speculatus Wenceslaus Rex, cum Sophia Conjuge sua, Joannis Bavarorum Ducis Filia, non mediocriter favebat HUSSO: cujus Sententiis Pontificiam Potestatem, Doctrinamque Romanam oppugnantibus ipsemet oblectabatur. Harum Sententiarum Asseclas è Bohemis plures, Amore dignos: Adversarios, è Germanis plurimos, Odio dignissimos ratus, Literis, Die XXVII Septembris, Anno 1409, exaratis, Jus trium Suffragiorum adimebat Germanis, Bohemis attribuebat. Eo Judicio, quod Octobris XIII Die publicabatur, offensi Germani, cum Professoribus Auditores, quorum Numerus ingens, XX Millium, aliis XXIV Millium, aliis XXXX Millium fuisse dicitur, omnes Pragâ discedebant.

XI. Quæ diximus, narrant Gobelinus Persona in Cosmodromio, Ætate VI. Cap. XCV. Joannes Cuspinianus in Romanis Cæsaribus, de Wenceslao. Joannes Aventinus in Annalibus Bojicis, Lib. VI. Joannes Dubravius in Historia Bohemica, Lib. XXIII. Wenceslaus Hagecius in Chronicis Bohemicis, ad Annum 1409. Martinus Boreggkius in Chronicis Bohemicis, ad Annum 1408. Zacharias Theobaldus de Bello Hussitico, Parte I. Cap. V. Christophorus Walpurgerus in Husso combusto, non convicto, Parte I. Matthæus Dresserus in Historiarum Millenario VI. Parte II. Bohemorum Rege XII, Wenceslao. Anonymi Autores in Historia de Bohemicis Persecutionibus, Cap. VIII. §. VIII. Bohuslaus Balbinus in Rebus Bohemicis, Lib. IV. Cap. IV.

XII. Noster OTTO, cui liberalium Artium Cognitio Titulum Magistri: Rerum Theologicarum, quibus Philosophicæ tum misceri solebant, Notitia Dignitatem Doctoris in Academia Bohemorum Carolina pepererat, fideliter ibidem omnis Generis Literas Scientiasque multis Annis professus: pauló ante, quam immensum totius Athenæi Corpus dissolveretur, in Philosophorum Collegio Decanus: eò Famæ progressus

greſſus erat, ut Eruditionis Copia, pro ſui Temporis Habitu, præcellentiſſimus diſcentium Rex, docentium Princeps haberetur. Id præter alios, Anonymus in Centuria de Scriptoribus Academicis, Cap. I. indicat, cum eum Pragâ diſcesſiſſe narrat: *ubi in Studio Pragenſi magno cum Auditorum Proventu multa & in Philoſophia, & vario Genere Scibilis docendo legendoque ſummam Gloriam aſſecutus eſſet, adeoque in Scholaſticis emineret, ut facile Pragenſium Magiſtrorum Princeps exiſtimaretur.*

XIII. Inter Academica Litigia ſtrenuus antiqui Juris Aſſertor, cum Teutones Zechicis ſuccumbere videret, quô clarior, eô plures ex Magiſtris & Doctoribus, in primis ex Auditoribus Comites adeptus, ſub Anni 1409 Principium, voluntarius Exſul in Miſniam commigrabat, ibique Studiorum ingenuorum Diverſorium intrabat, mox in Domicilium converſurus, Lipſiam.

XIV. Tum Miſnenſibus præerant Marchiones Fridericus [cui poſtea Dignitas Septemviri, Bellicoſique Cognomen acceſſit] & Guilielmus, Saxonum Duces, Fratres. His opportunum Academiam excitandi Conſilium afferebat copioſus Hoſpitum Adventus: ſeu duo, ſeu tria eorum Millia fuerint.

XV. Nam priorem Numerum indicant, Joannes Nauclerus in Chronico, Generatione XLVII. Albertus Krantzius in Metropoli, Lib. XI. Cap. VIII. Joachimus Camerarius in Hiſtoria de Fratrum in Bohemia & Moravia Eccleſiis. Joannes Cochlæus in Huſſitarum Hiſtoria, Lib. II. extremo. Guolfgangus Juſtus in Opuſculo de Academiis, Cap. LVII. Georgius Fabricius in Saxoniæ Rebus Memorabilibus, â Filio Jacobo Fabricio editis, Lib. II. ad Annum 1408. Petrus Opmeerus in Opere Chronologico, ad Annum 1409. Jacobus Middendorpius de Academiis, Lib. V. Tobias Heidenreichius in Lipſienſi Chronico, ad Annum 1409. Poſteriorem Numerum indicant, Æneas Sylvius in Hiſtoria Bohemica, Cap. XXXV. Jacobus Picolomineus in Commentariis de ſui Temporis Rebus, Lib. VI. Antonius Bonfinius de Rebus Hungaricis, Decade III. Lib. II.

XVI. Id Saxoniæ Ducibus arreptum Propoſitum fortiter provehebant ex Pragenſibus Magiſtris maximè noſter OTTO & Joannes HOFMANNUS, Sileſii: quibus in Auxilii Partem Vincentius GRUNERUS Miſnicus accedebat. Horum Inſtituto facilis Alexander V. Pon-

Pontifex Romanus, per Literas Pisis nono Septembris Die scriptas, annuebat. Igitur exsecuturi, quod maturandum arbitrabantur, prædicti Saxonum Duces, eodem Anno 1409, RUPERTO Romanorum Imperatore, Lipsiensem Academiam Feria secunda, post Dominicam primam, quà Christi celebratur Adventus, Decembris altero Die, solenniter inaugurabant.

XVII. Hunc Inaugurationis & Annum, & Diem cognovimus ex Literarum, quibus Saxonici Duces Academiam fundaverunt, Clausula: *Cujus Ordinationis Pronunciatio facta fuit Anno Domini M.CCCC.IX. secunda Feria, post primam Dominicam Adventus Domini, Hora quasi nona, in Refectorio Canonicorum Regularium Cænobii S. Thomæ in LIPZK: præsentibus serenissimis Principibus prænominatis, una cum Episcopis, Prælatis, Magistris, ad hanc faciendam rogatis specialiter & vocatis.* Quamobrem errant, quos sequi noluimus, alium Inaugurationis hujus vel Annum vel Diem statuentes, Georgius Fabricius in Originibus Saxonicis Lib. VII. & in Memorabilibus Saxonicis Lib. II. ad Annum 1409. Martinus Boregkius in Chronico Bohemico ad Annum 1409. Stephanus Ritterus in Cosmographia Prosometrica, Lib. IV. Petrus Cutsemius in Saxonia Catholica, de Friderico Bellicoso Paulus Eberus in Calendario, & Nicolaus Reusnerus in Diario Historico ad Novembris XII Diem. Matthæus Dresserus in Historiarum Millenario VI, Parte II. Episcopo Mersepurgico XXXVIII. Zacharias Theobaldus de Bello Hussitico, Parte I. Cap. VI. Tobias Heidenreichius in Chronico Lipsiensi ad Annum 1409. Joannes Baptista Ricciolus in Chronologia reformata. Bohuslaus Balbinus Lib. IV. Rerum Bohemicarum, Cap. IV.

XVIII. Eadem Academia Joannem OTTONEM, quem inter XLVI Magistros & Doctores, è Pragensibus receptos, Indici suo primum inscripserat, ipso Natali suo primum Rectorem accipiebat.

XIX. Id docet Index Academiæ Lipsiensis Rectores continens, quem Chronicis suis Lipsiensibus inseruerunt Tobias Heidenreichius & Zacharias Schneiderus. Idque confirmant Testimoniis suis, præter alios, Anonymus Autor in Centuria de Scriptoribus Academicis, Cap. I. Martinus Boregkius in Chronico Bohemico ad Annum 1409. Joannes Fridericus in Academiæ Lipsiensis Sæculari Panegyrico. Zacharias Theobaldus de Bello Hussitico Parte I, Cap. VII. Samuel Meigerius

rius in Historiarum Nucleo, Lib. I. Cap. XXX. Martinus Volckmannus in Universitatis Pragensis Gloria, Encomio X. Davides Peiferus de Lipsiensium, Rebus Lib. III. §. XV. His accedunt Ottonis Epitaphia, quæ proferemus §. XXVIII. Non igitur dubium, quin erret Bohuslaus Balbinus, cum Johannem HOFMANNUM Academiæ Lipsiensis Rectorem primum fuisse scribit, in Rerum Bohemicarum Historia, Lib. IV. Cap. IV.

XX. Eodem 1409 Anno fuit OTTO etiam in Lipsiensium Academia, prius explorandis, postea creandis Artium Magistris & Philosophiæ Doctoribus præfectus Procancellarius primus primi Cancellarii, Waltheri Kœckritii, Episcopi Martisburgensis. Romanus enim Pontifex Alexander V. in Literis Academiam Lipsiensem confirmantibus, Anno 14 9. scriptis, Cancellarium designaverat Episcopum Martisburgensem. Tum vero, cum Academiæ fiebat Inauguratio, Præsul Martisburgensis erat Waltherus Kœckritius: non Nicolaus Lubecanus, Anno 1411, electus: quem primum Cancellarium fuisse Matthæus Dresserus male statuit, Lipsiensem Academiam demum Anno 1411 conditam memorans in Historiarum Millenario VI. Parte II. Mersepurgensium Episcopo XXXVIII.

XXI. Cæterum, in eadem Academia noster OTTO publicus Theologiæ Professor erat; ubi septimum in Anum egregia Diligentiæ Doctrinæque suæ Documenta Germanis & Exteris, in novam Scholam novum discendi Fervorem afferentibus, edebat.

XXII. Anno 1410, Saxonici Duces, Lipsiensis Academiæ Conditores, ibidem majus Principum Collegium Magistris Doctoribusque Lipsiensibus erigebant. Hujus Collegii Collega, si non primus, at inter primos fuit OTTO.

XXIII. Anno 1414, Romanus Pontifex Joannes XXII, quem alii XXIV, vocant, ex Misnensium Episcopatibus Honorem Reditumque Canonicorum sex assignabat totidem Professoribus in Academia Lipsiensi Theologicis atque Juridicis: eosque Canonicos designandi Jus Collegiis non Canonicorum, sed Academicorum committebat. In horum etiam Beneficiorum Partem assumtus OTTO Canonicus Misnensis creabatur.

XXIV. Auctas non Avaritia, sed Temperantia Divitias, non tam privatis, quam publicis Commodis destinabat, in Monumentum intentus,

tus, ex quo Fructum perpetuum caperet Posteritas. Nummis ad hoc suis addebat collectos: non in Bohemia: Sicut Johannes Fridericus in Academiæ Lipsiensis Sæculari Panegyrico tradit: quem Tobias Heidenreichius in Chronicis Lipsiensibus: Martinus Zeilerus in superioris Saxoniæ Topographia: Nicolaus Henelius in Silesia Togata Lib. IV. Cap. II. sequuntur: sed in Silesia. Id enim MSta Silesiorum Chronica, quæ consuluimus, indicant: cum quibus consentiunt Zacharias Schneiderus in Lipsiensibus Chronicis, Lib. III. & VI. Davides Peiferus in Originibus Lipsiensibus Lib. III. §. XV.

XXV. Peculiari Collegio, in quinque Collegarum Silesiorum Gratiam, construendo, non tantum emtam in Lipsiensium Urbe Domum, Beatæ Virginis Sacello vicinam, præparabat: verum etiam suum in Silesiæ Ducatu Lignicensi Pagum Megalotincium [qui tandem à Collegis venditus in alia Bona conversus est] attribuebat. Id Collegium, imminente Fato supremo, cum videret, à se non absolvi posse, Joannis HOFMANNI Suidnicensis [de quo plura commemorabimus, Cap. XXV.] Industria perfici curavit. Cum Ottonianum dici posset, Beatæ Virginis est dictum: quod in Misnensium Academia Silesiis eximium & Ornamentum, & Subsidium ad nostra Tempora superest.

MORS.

XXVI. Ita bene meritus meriturusque vivis eximebatur Anno M.CCCC.XVI. Die Martii XXIV. Præter Monumentum illud, quo suam in Lipsiensium Academia Memoriam ipse Posteris per liberalem Manum commendavit, per alios diversis honoratus est Epitaphiis.

XXVII. Primum in Autoris Anonymi Centuria de Scriptoribus Academicis Lipsiensibus, Wittebergicis & Francofurtanis reperitur, Cap. I.

Ille ego, qui pridem Pragensi lætus in Urbe
Ingens Theologus, Doctor & Artis eram:
Quique prior Studii posui Fundamina LIPZIS,
Hic jaceo, tenui Carne sepultus Homo.

XXVIII. Secundum, quod Salomon Stepnerus Inscriptionibus Lipsiensibus inseruit, Num XCVII. extat in Lipsiensium S. Pauli Templo: Tabula lignea:

LIPSIDOS en doctæ Primus fuit ille Palæstræ
RECTOR, quem facie parva Tabella refert.
Posteritas hinc grata Locum assignare Cathedræ
RECTORIS voluit pro Pietate Viro.

Anno DNI M.CCC.XVI. in Vigilia Annunciationis Virginis MARIÆ, obiit Venerabilis Dn. MGR. JOH. OTTO MUNSTERBRG. S.Theol. PROFESSOR hic sepultus. Orate pro eo.

XXIX. Tertium, quod idem Stepnerus in suis Inscriptionibus, Num. DVII. refert, in Lipsiensium S. Nicolai Æde, ad Chorum in Lapide sepulcrali superest:

Anno DNI M.CCCC.XVI. in Vigilia Annunciationis Beatæ MARIÆ Virginis, obiit Vir venerabilis, Magister JOHANNES de MONSTERBERG. sacræ Theologiæ PROFESSOR & CANONICUS Misnensis.

XXX. Quartum, quod ibidem Stepnerus Num. 1557. exhibet, in majore Principum Collegio invenitur:

JOHANNES OTTO de MUNSTERBERG. Silesius, SS. Theologiæ PROFESSOR, FUNDATOR Collegii Beatæ Virginis, primus hujus Academiæ RECTOR, obiit Anno Christi M.CCCC.XVI. Dn. Henningus GROSSIUS Sen. Civis & Bibliopola F. F. Anno. M.DC.XII.

SCRIPTA.

XXXI. Inter Opera, quæ Johannes OTTO scripsit, primum continet *Orationes ad Clerum.* Secundum continet *Quæstiones Magisteriales.* Tertium est *Veteris Logicæ Commentariorum Liber.* Quartum est *Novæ Logicæ Commentariorum Liber.* Qvintum est *Commentariorum in Proprietates Logicas Liber.* Sextum complectitur *Commentariorum in Petri Lombardi Sententias Libros quatuor.*

CAPUT XXI.

Ad Annum M. CCCC. XIX. Diem VI. Octobris.

WENCESLAUS DUX
Lignicensis.
VITA.

I.

WENCESLAUS, Silesiæ Ducum, Wenceslai Filius: Boleslai, ex Margaretha Wenceslai Bohemorum Regis Filia, Nepos, Dux Lignicensis, Matrem habuit Annam, Casimiri Teschinensium Ducis Filiam: quæ raro Exemplo jam XXXXIII Ætatis Annum ingressa, primum Fœcunditatis Specimen edidit. Inter quatuor Fratres primogenitus, Ordini sacro destinatus, ad regendam Ecclesiam necessariis Studiis præparabat Ingenium.

II. Jam Literis, quantum pro Sæculi More satis erat, ornatus, naturali Stemmatis Beneficio evehebatur ad Episcopatum Lebusianum, olim Polonis subjectum, ad Viadrum, in Brandenburgicorum Marchia. Dissidio ibi, quod cum Polonorum Rege Casimiro III. agitaverat, Anno 1368 in Pacem converso, defungebatur.

III. Post Præcislaum Episcopum Vratislaviensem, Anno 1376. mortuum, cum Ecclesiæ Romanæ Pars Urbanum VI: à Romanis, Pars Clementem VII: ab Avenionensibus electum, pro summo Pontifice coleret, Episcopo destituebatur Vratislaviensis Ecclesia: cujus interim septimum in Annum Administrator erat Lebusiensis Episcopus WENCESLAUS.

IV. Anno 1382, WENCESLAUS noster concordibus Canonicorum Suffragiis eligebatur Vratislaviensis Episcopus. Lebusianum igitur Episcopatum Canonico Johanni Kitlitzio relinquebat. In eam Mutationem consentiebat quidem Urbanus VI. Pontifex Romanus: non autem Imperator Romanus Wenceslaus, Bohemorum Rex, Silesiorum supremus Dux. Hic enim Vratislaviensibus Episcopum, pro Silesio Duce, Baronem Bohemum Dubanum, citra probabilem Causam præponere nihil verebatur: indignantibus plerisque Silesiis, Wences-

laum

laum in Consiliis suis non Originem Potestatis respicere, quam ipsius AvusJohannes, Bohemorum Rex, ut Silesiorum Dux summus, a Silesiæ Ducibus ex liberrimo Arbitrio acceperat: præsertim, cum tanti æstimaret Dissensum suum, ut severum in Modum Collegio Sacerdotum interdiceret, ne quid e Fundis novo Episcopo WENCESLAO cederet. Tamen in ea Re, cujus Æquitas cuique patebat, Canonicorum Pars minor Regi, major Pars Episcopo parebat. Id proximus his Temporibus Scriptor Johannes Longinus Cognomine Polonico Dlugossus, Canonicus Cracoviensis, in Chronico MSto, de Vratislaviensibus Episcopis, Num. XXIX indicat: *Provisionem* (qua Wenceslaus Vratislaviensi Ecclesiæ dabatur Episcopus) *Wenceslaus Boemiæ Rex, siquidem absque sua voluntate & Consensu procurata fuerat, plurimum odiens, & pro ea rescindenda multiplices impendebat Conatus, inhibens Prælatos & Canonicos Vratislavienses, atque interdicens sub gravissimis Pœnis, ne præfato Wenceslao Episcopo Castrorum & Civitatum Ecclesiæ Vratislaviensis Possessio quomodolibet traderetur: probisque autem Prælatis & Canonicis Vratislaviensibus Jussionem Regis implentibus: ac contra Provisionem & Censuras Wenceslai se Appellatione tuentibus: a Parte tamen majori & saniori pro Pontifice habitus, Possessionem Castrorum & Civitatum Ecclesiæ Vratislaviensis, nequicquam Rege interveniente, accepit.*

V. Tandem Wenceslaus Rex, potentiorem WENCESLAI Episcopi Patronum, Pontificem Romanum, veritus: Urbani Pontifici non inurbanus Rex futurus, desinebat exigere, quo per Regiam Potestatem Autoritas Pontificia vilesceret. Nihilo tamen secius Dignitati suæ consulturus, a Collegio Canonicorum obtinebat, ut in Pœnam, ob Contumaciam, non tantum Pecunias Patri Carolo creditas condonarent, sed his quoque magnam Æris Copiam superadderent. Vratislavienses Senatores, qui Regis Sententiam defenderant, in quoddam Doloris Lenimentum, Canonicis amissos Nummos ingemiscentibus, obligabat, ut in posterum quisque Consul novus præstaret Canonicorum Collegio Juramentum, se nihil, quo Ecclesiastica Libertas Utilitasque violetur, esse concessurum.

VI. Anno 1385, Urbanus VI. Pontifex Romanus, intra Neapolitani Regni, quod antiquis ad Insulæ Siciliæ Discrimen, Sicilia cis Pharum nominatur, Provinciam Apuliam Dauniam commorabatur. In hujus amœnissimo Castro Luceria, Consistorio publico WENCESLAUM

 UM

UM nostrum inter alios Germanos, Die VII Januarii, referebat in Cardinalium, non Diaconorum, sed Presbyterorum Numerum. Wenceslaus autem Honorem Cardinalis, quanquam eminentissimum, quem multi per Preces quærunt, oblatum repudiare, quam recipere, majus esse judicabat. Id, huic Actui præsens Auditor, Theodoricus Niemus, Pontificis Romani Secretarius refert, in sui Temporis Schismatibus, Lib. I. Cap. XLIII: *Die vero sequenti, post Festum Epiphaniæ Domini, me præsente, ad Pronunciationem multorum novorum Cardinalium, ipse in præfato Castro* (Luceria) *in publico Consistorio, exorsus est Sermonem: & quem tunc fecit, hic erat. Lætare Germania: nominans eos, inter quos erant Coloniensis adhuc vivus, & Maguntinensis atque Trevirensis, Archiepiscopi, & Arnoldus Leodicensis, defuncti: nec non VENCESLAUS URATISLAVIENSIS, Episcopi: ac Dominus Petrus de Rosenberg nobilis Genere, & honestæ Conversationis Presbyter, de Regno Boemiæ natus. Qui tamen unanimiter post longam Deliberationem inter se habitam, omni Ambitione semota, hujusmodi Cardinalatus Honorem acceptare noluerunt: licet idem Dominus Papa Archiepiscopis & Episcopis præfatis Ecclesiarum sibi commissarum Administrationem in Spiritualibus & Temporalibus, quoad viverent, eis etiam non petentibus, conservasset.* Hujus Rei meminerunt etiam nonnulli e recentioribus. Onuphrius Panvinius in Romanorum Pontificum Epitome: *Anno Christi M. CCC. XXCV. Pontificatus Anno septimo. Die VII. Idus Januarii, Luceriæ Christianorum in Regno Neapolitano, PP. Urbanus VI. fecit tertiam duodecim Cardinalium Ordinationem, Octo Presbyterorum, & quatuor Diaconorum, qui fuerunt:* (I.) *Ludovicus Archiepiscopus Moguntinus, Germanus, Presbyter Cardinalis.* (II.) *Fridericus, Archiepiscopus Coloniensis, Germanus, Presbyter Cardinalis.* (III.) *Cuno, Archiepiscopus Trevirensis, Germanus, Presbyter Cardinalis.* (IV.) *Arnoldus, Episcopus Leodiensis, Germanus, Presbyter Cardinalis.* (V.) *WENCESLAUS, Episcopus VRATISLAVIENSIS, Germanus, Presbyter Cardinalis.* (VI.) *Petrus de Rossemburgh Boemus, Protonotarius Apostolicus, Presbyter Cardinalis. Hi sex Cardinales præcedentes Dignitatem Cardinalatus accipere noluerunt.* Bohuslaus Balbinus in Miscellaneis Bohemicis, Decade II. Lib. I. Cap. IX: *WENCESLAUS Episcopus WRATISLAVIENSIS, ex Prosapia Ducum Brigensium, Cardinalis renunciatus: sed is ad primum Nuncium recusavit Honorem.*

VII. In-

VII. Inter Fratres, poſt Boleslaum & Henricum, amittebat Rupertum, Anno 1390, ut plerique narrant: nonnullis diſſentientibus, quibus demum circiter Annum 1406. Rupertus mortuus creditur. Nullus horum Fratrum reliquerat Prolem maſculam. Ita WENCESLAUS Lignicenſem Ducatum naturali Hæreditatis jure conſequebatur. Nolebat cum Epiſcopatu Vratislavienſi copulare Ducatum Lignicenſem: quem in Familia ſua, niſi per Filium, retinere non poterat: hunc autem procreare non permittebat imperatus etiam Epiſcopis Cælibatus. Totum igitur Lignicenſem Ducatum, non citra Wenceslai, Bohemorum Regis, tanquam Sileſiorum ſupremi Ducis, Conſenſum, donabat Ludovico, Henrici Bregenſium Ducis Filio, in Cognatis ſuis proximo. Tum Henrici Frater Ludovicus, ſe poſthabitum, & indoleſcebat, & conquerebatur: eodem Patre, quanquam non eadem Matre natus: pari Sanguinis Propinquitate, Juris Valore, conjunctus.

VIII. Hinc ad Iram concitatus Wenceslaus Ludovicum, Henrici Fratrem, durioribus excepit Verbis: quæ Vratislavienſis Epiſcopalis Cancellarius, Wenceslaus Cromerus in Epiſcoporum Vratislavienſium Vitis MStis, Partem maximam perditis, profert. *Annon*, inquiebat Epiſcopus Wenceslaus, *Fratrum meorum Hæreditatem Jure adii? An non Ducatus iſte in Bonis eſt meis? Quid igitur impediet, quo minus eum vel Fratri tuo, vel Tibi, vel alteri donem? Quod ſi negaretur, miſerrima foret Patrum familias Conditio, quibus de Facultatibus ſuis conſtituendi Poteſtas nulla eſſet. Nullo igitur Merito de Injuria, qua nulla affectus es, conquereris. Memento Sileſiæ Ducatus ampliſſimos fuiſſe, dum Lignicenſis, VVratislavienſis & Glogovienſis unius Imperio Principis ſubeſſent. Nonne in Stirpes & Capita, ſicut Occaſio & Fortunæ tulit Varietas, diſpertiti ſunt? Nonne multa ab eo Tempore in aliorum venerunt Poteſtatem? Quorum omnium, ſi Tibi, Henrice, Succeſſionem integram reſervatam ſtatuere velis, næ toto errare Cælo, & parum ſano regi Conſilio mihi videris. Jam quis fueris, etiam te reticente novi: nec illud clam eſt, ex æquo Hæreditatem paternam tecum Ludovicum diviſiſſe; ſed eæ fuerunt Patris tui Facultates: Bona hæc mea ſunt; in quæ cur ullum Tibi concedam Jus, haud video. Quin meam hanc in Fratrem Liberalitatem Favore proſequi debebas, quo memor Stirpis, quæ me genuit, in Fratrem tuum, meam Beneficentiam teſtatus ſum. Quod ſi deceſſerit Frater, ſine Hærede maſculo, quis niſi Tu, aut Liberi tui Hæredes*

des erunt? Itaque Henrice, si Fata velint, nil remorabitur, quin tuo factum Commodo sentias, ubi Fortunæ exspectato Eventu, paulo post te eadem, qua nunc Frater tuus gaudet, Felicitate frui animadvertes.

IX. Ad Silesiæ Principum Monitiones tamen multo lenior WENCESLAUS ita Ludovicum & Henricum Fratres conciliabat, ut iis e Lignicensi Ducatu Goldbergam ea Lege concederet in Proprietatem, ut solus Possessor alteri Fratri sex Florenorum millia numeraret: sine Liberis autem moriturus alteri Fratri, vel ejus Liberis, in Hæreditatem relinqueret.

X. Anno 1409, ad Concilium in Italiæ Provincia Tuscia Pisanum, de tollendo inter duos Pontifices Maximos, Romanum quidem Gregorium XII, Avenionensem autem Benedictum XIII, Schismate: quorum depositorum in Locum Alexander V. eligebatur: invitatus noster WENCESLAUS non veniebat: eo tamen Legatum mittebat. Id annotatum reperimus in Actis Concilii Pisani, quæ Lucas Dacherius in Spicilegiorum Tomo VI. Parisiis edito: & Philippus Labbeus Gabrielque Cossartius in Conciliorum ibidem editorum Tomo XI. Parte II ad Annum 1409 repræsentant. Ubi legas, sub Titulo: *Sequuntur Episcopi, qui miserunt suos Ambassiatores & Procuratores:* post multorum aliorum Nomina: *LANCESLAUS* (pro WENCESLAUS) *VRATISLAVIENSIS.*

XI. Anno 1410, quemadmodum in Cognati sui Joannis Cropidlonis, Oppoliensium Ducis, Episcopi Vladislaviensis Gratiam, in Senatores Civesque Vratislavienses, insolentior fuerit: dicemus Cap. XX. §. XIII.

XII. Splendoris, quem Liberalitas nutrit, Prodigalitas ornat, studiosissimus priores Abundantia Pompaque vincebat, & Dux, & Episcopus. Nihil hoc Vitæ Modo Episcopalibus Reditibus decedere contentus, eos de Patrimonio suo adaugere supersedebat: maxime propterea excusabilis, quoniam obligabatur peculiari Pacto inter Wenceslaum I, Wenceslai II, Episcopi Patrem, & Ludovicum I, Ludovici II Avum inito, ne quid Fundorum ex Lignicensi Ducatu ad alios, nisi Duces Hæredes, ullo Donationis jure transiret.

XIII. Anno 1417. Episcopatum Vratislaviensem, cui per XXXV Annos præfuerat, consentientibus Canonicis, Martino V. Pontifici Romano, sponte sua reddebat, jam Senex grandævus, consumturus reliquum

quum Ætatis in Otio, cui Oppidum Otmochoviam commodissimum adhibebat. Ibi ad S. Nicolai Ædem, Collegium pro Canonicis, ad quod Bartholdus Fulschlusselius, Vratislaviensium S. Ægidii Præpositus, quondam ipsius Wenceslai Episcopi Archiater, Vir locupletissimus, Impendia justamque Redituum Copiam per Testamenti sui Tabulas destinaverat, Anno circiter 1386 conditum, non tantum aureis gemmeisque Muneribus, sed etiam ad Episcopalem Mensam pertinente Villa Henrichsdorfio ditabat.

MORS.

XIV. Biennio apud Otmochovienses intra Quietem transacto, e vivis excedebat, Die VI. Octobris, Anno M. CCCC. XIX. sepulcrum in S. Nicolai Templo, sed minus stabile consequebatur. Nam inde Corpus, Anno 1430, propter Hussitarum Excursiones, multis Ædibus Sacra Romana colentibus Interitum afferentes, Jussu Johannis IV. Vratislaviensis Episcopi, transferebatur Nissam in Suburbium, quod Urbs vetus appellari solet, ad S. Johannis Templum. Post hæc in S. Jacobi Templum, quod intra Urbem Nissam est, collocabatur.

SCRIPTA.

XV. Historiarum Amator committebat Orango Canonico Laborem conscribendi Res Silesiorum, maxime Ducum. At is, cum ad Boleslaum usque Procerum, mediæ Silesiæ Ducem Vratislaviensem, Anno 1169 constitutum, Anno 1201. mortuum, maxime Ducum Familias in Tabulas retulisset, eas continuandi Consilium abjiciebat.

XVI. Inter ipsius Wenceslai Opera primum *Constitutiones de variis Rebus Ecclesiasticas* complectitur. Eas in Cathedralis Vratislaviensis Ecclesiæ Statutis Synodalibus antiquis Martinus Episcopus Vratislaviensis edidit Vratislaviæ Anno 1585. in 4.

XVII. Secundum, quod Anno 1416 publicavit, est *jus Ecclesiasticum:* Germanis *Das Kirchen-Recht:* revera non Ecclesiasticum, sed Politicum, aut, si mavis, Juridicum: quod Partem maximam de Conjugum & Liberorum Hæreditatibus in Oppidis & Prædiis Episcopali Jurisdictioni subjectis agit. Id totum Jacobus Schickfusius in suum Chronicon Silesiacum, Anno 1625, editum, transtulit: ubi Lib. III. Cap. XXXIII. reperitur.

Caput XXII.

Ad Annum M. CCCC. XXI.

JOHANNES CROPIDLO,

Dux Oppolienſis,

VITA.

I.

JOHANNES, Sileſiæ Ducum, Boleslai IV. Filius, Boleslai III Nepos, Dux Oppolienſis, ob Cæſariem luxuriantem, Aſpergillo ſimilem, Cognomine Polonico dictus CROPIDLO, imitatus Temporis ſui, cum Sileſios, tum alios Germanicos Duces, per Literas, Eccleſiaſticis Spartis ornandis conſecratas, emergere ſtudebat.

II. Adhuc intra Bononiam Studiis addictus, quanquam Scepuſienſis Hungarorum Eccleſiæ jam Præpoſitus, per legitimam Ætatem nondum Epiſcopalis Regiminis adminiſtrandi capax erat: cum Poloniæ majoris Eccleſia Poſnanienſis Epiſcopo deſtitueretur. Poſnanienſes Canonici concordibus Suffragiis vacuam Sedem Nicolao Nalencio, inter Canonicos Cantori Gnesnenſi, Scholaſticoque Poſnanienſi deſtinabant: inconſulto Ludovico, Polonorum & Hungarorum Rege: cujus ideo perturbatum Animum Vladislaus, Sileſiorum Oppolienſium Dux, Hungarorum Palatinus, eo facilius commovebat, ut Operam Poſnanienſium Canonicorum prorſus irritam declararet: ſuo unius Arbitrio deſignaturus Epiſcopum Poſnanienſem.

III. Tum Romanorum Pontifex Urbanus VI. per Schiſma inter Italos & Gallos electus, (cujus Adverſarius Avenionenſium Pontifex Clemens VII. erat) id agebat, ut Regna Polonorum Hungarorumque ſub Obſequio retineret. Quamobrem Urbanus Pontifex Ludovico Regi facillimus, Anno 1382, die Junii IX, concedebat, Nicolao rejecto, Poſnanienſibus Epiſcopum præficere CROPIDLONEM, Vladislai Oppolienſium Ducis, ex Fratre Boleslao IV. Nepotem: quem Urbanus ipſe Romanus Pontifex, propter Albam in Cœruleo Inſignium Campo Aquilam (cui conſimilem in ſuo Clypeo habebat) tanquam Cognatum, Nepotibus ſuis adſcripſerat.

IV. Lu-

IV. Ludovicus Hungarorum Polonorumque Rex, Anno 1382, Die XIII Septembris, excesserat: duas Filias Mariam & Hedwigen relinquens. Hinc Poloni Mariam, mox Hedvvigen sibi Reginam eligebant. Ea, dum Jagellonem Lithuanum, Maritum, Polonorum Regem acciperet, interim Vladislaus Oppoliensium Dux, agebat in Polonia, non Vocabulo quidem, tamen Imperio Regem. Huic opportunus accidebat Excessus Sbylati, Episcopi Vladislaviensis in majori Polonia: quem Annus 1383. Dies XXXI Julii, ad plures abire jusserat. Tum Canonici Vladislavienses, Die II Augusti, eligebant Successorem Trojanum, Præpositum Posnaniensem. Eum Archiepiscopus Gnesnensis Bozenta confirmabat, sed non consecrabat: a Semovito Masoviorum & Cujaviensium Duce, cujus sine Consensu Trojanus ex Acervorum Familia electus erat, prohibitus. Sic Vladislao iterum patebat Occasio stabiliendi regium circa Episcopos creandos Jus. Consiliis enim suis efficiebat, ut, Trojano posthabito, Urbanus VI Romanus Pontifex non difficulter consentiret in CROPIDLONEM Posnaniensem, Libertate pari constituendum Vladislaviensem Episcopum, Anno 1384. Parum aberat, ne Canonicis Vladislaviensibus, Valorem Suffragiorum suorum propugnantibus, CROPIDLO repudiaretur: nisi Frenum injecisset Urbani Pontificis Romani, & Vladislai Oppoliensium Ducis, post Regem Ludovicum extinctum in Polonia dominantis, Autoritas. Ita primus intra Poloniam Episcopus ex suo transferebatur in alterum Episcopatum CROPIDLO.

V. Poloni Anno 1386. Jagellonem Lithuanum, e Pagano Christianum, Hedvvigis Maritum, Die Februarii XVII, recipiebant Regem, Vladislaum IV. dictum. Sub eo Gnesnensis Archiepiscopus Bozenta Mortem Anno 1389, Die XXVI Decembris, obibat. CROPIDLO priores Artes, quibus & Posnaniensem, & Vladislaviensem Episcopatum obtinuerat, ad impetrandum Archiepiscopatum Gnesnensem, sed non pari Successu, adhibebat. Neglectis Canonicorum Calculis, posthabito Regis Consensu, non vulgarem in Modum, sed unius Bonifacii IX, Romani Pontificis, cui Fratres Duces Oppolienses subdiderant Stimulum, Decreto efficiebant, ut ipse quidem Gnesnensem Archiepiscopatum, Cognatus autem Henricus, Lignicensium Dux Episcopatum Vladislaviensem occuparet.

VI. Vladislaus Rex hoc sui Contemtu exacerbatus, Henricum admitte-

mittebat, CROPIDLONEM persequebatur. Inde CROPIDLO nihil retinebat, nisi Titulum, quo gaudebat, Archiepiscopi Gnesnensis, cui nullus Canonicorum parebat. Regis jussu, per Sbigneum Brecium, Regni Marescalcum, captus, omnibus Fortunis exutus, in Exsilium dimissus, inopem agebet Vitam: Genio indulgere solitus, & Dux, & Episcopus.

VII. In has Miserias depressus, Auxiliatrice Manu Bonifacii IX, Romani Pontificis, non erigebatur: qui Polonorum obstinatos Animos lenioribus Monitis nequicquam conatus flectere, durioribus Minis terrere non sustinebat: ne multo ferociores a se Romano, ad Avenionensem Pontificem Petrum Lunam deficerent. Ubique desertus, a Crucigeris Germanis, in Borussia Pomeraniaque dominantibus, quos, etsi Polonorum Inimicos, dudum amaverat, Subsidia quædam Vitæ consequebatur.

VIII. Post hæc, in Pomerania per Bonifacii IX. Romani Pontificis Providentiam, Episcopatui Caminensi præfectus dicitur. Id tradunt, Martinus Cromerus de Polonorum Rebus, Lib. XV. Abrahamus Bzovius in Ecclesiasticis Annalibus, ad Annum 1391. Num. VI. Stephanus Damalevicius in Vladislaviensium Episcoporum Vitis, Num. XXV. Nicolaus Henelius in Silesia Togata MSta, Lib. I. Cap. V. Fridericus Lucæ in Silesiorum Memorabilibus, Parte V. Cap. I. extremo.

IX. At est, cur in dubium vocetur. Caminensibus Canonicis, quem Bonifacius IX. P. R. commendaverat, non receptum commemorat Daniel Cramerus in Ecclesiastica Historia Pomeranica, Lib. II. Cap. XXXI. Plane Silentio præterit Johannes Micrælius in veteri Pomeriana, Lib. III. Parte II. Cap. LIII. ubi de Caminensibus Episcopis agit.

X. Multis Annis Exsul CROPIDLO, cum Vladislaviensium Episcopus Henricus Anno 1398. e vivis abiisset: ejusque Successor Nicolaus Anno 1402. in Archiepiscopatum Gnesnensem, post Dobrogostium mortuum, translocaretur: Sedem olim amissam Spe complecti non audebat: in solum Episcopatum Vladislaviensem recuperandum intentus. Hunc CROPIDLONI Vladislaus IV. Polonorum Rex invidebat: alteri Bonifacius IX. Pontifex Romanus denegabat. Ita, cum nec Bonifacio Vladislaus, neque Vlasdislao Bonifacius cederet, Vladislaviensis Ecclesia per Biennium carebat Episcopo.

XI. Tandem Vladislaus Rex non tam in Bonifacii Pontificis, quam in

in Boleslai & Bernhardi Ducum Oppoliensium, Capridlonis Fratrum, Gratiam, CROPIDLONI permittebat Reditum ad recipiendum Vladislaviensem Episcopatum, Anno 1404.

XII. Post hæc CROPIDLO Alexandrum Vitoudum, magnum Lituaniæ Ducem, Jocis maxime jucundis & ingeniosis, Amicum familiarem & liberalem sibi reddiderat. Eum quanti æstimaret, in Convivio patefaciebat, quo Vladislaus IV. Polonorum Rex Sigismundum Romanorum & Bohemorum Regem brevi coronandum excipiebat. Tum omnibus tandem ad fœcundos Calices hilariter disertis, per Occasionem Laudis, quam & Sigismundus, & Vladislaus affectabant: *Ego,* inquiebat, *si tenerem divinitus concessam Potestatem, serendi Reges: nullos Sigismundos, nullos Vladislaos, plurimos Vitoudos sererem.* Tantam Licentia Vini excusabat in madido Audaciam.

XIII. Cæterum inter Polonos præcipuam Nominis sui Memoriam Prælatis & Canonicis Vladislaviensibus perenni Lege commendavit, Autor Redituum auctiorum, seu præsentibus, seu absentibus exhibendorum, maxime propter Doctrinarum Accessiones in Academia commorantibus. Qua Constitutione, cui Anno 1410, Dies Maji primus, Initium dedit, etiamnum Vladislaviensis Episcopatus gaudet. Testis est Vladislaviensis Canonicus, Stephanus Damalevicius in Vladislaviensium Episcoporum Vitis, Anno 1642. editis, Num. XXVII.

XIV. Anno 1411 adversus Senatum Vratislaviensem insolentior erat. CROPIDLONIS Frater Boleslaus & Bernhardus, Oppoliensium Duces, Curribus impositas Civium Vratislaviensium Merces violenter interceperant. Hujus Injuriæ nondum obliti Senatores Vratislavienses, cum in eos acerbius loqueretur CROPIDLO [ad Regis Johannis, quem offenderat, Mentem] Die VI. Decembris, in Curia detinebatur. Id non ferendum ratus Wenceslaus Episcopus Vratislaviensis, Ecclesiasticum Anathematis Fulmen, ad cœlestia referendum, ad terrestria deflexurus, in Vratislavienses, Captivitatis postulatos, dirigebat: innocentesque Cives ab Ædium sacrarum Aditu prohibebat; donec Anno 1412. Lis ea componeretur.

XV. In Libertatem vindicatus CROPIDLO plus Juris arrogabat sibi matrimonialibus in Causis, cum Alexandrum Vitoudum, magnum Lithuaniæ Ducem, cum Affine, Sponsum, sine Romani Pontificis Con-

Consensu, declararet in Ecclesia Conjuges: quod Lithuanorum Vilnensis Episcopus præstare non sustinuerat.

XVI. Silesiis Monumentum reliquit in Oppoliensium Ducatu, cognomini Oppido, suis Impendiis, additum insigne Castrum. Exteris majorem in Modum innotescebat ab Anno 1414. ad 1418, inter Legatos à Polonorum Rege Vladislao IV. ad Constantiense Concilium missos, Pars eorum, qui Romano Pontifici Johannni XXIII. deposito Successorem dabant Martinum V: Johannem Hussum Bohemum declarabant Haereticum, Flammis delendum.

MORS.

XVII. Honoribus auctior, Anno 1418. Vladislaviam reversus, jam senex, medio Anni 1421. Vere Mortem obibat. Conditus est intra Silesiam, in Oppoliensium Oppidi Templo, quod Fratrum Prædicatorum Ordinis est.

Caput XXIII.

Ad Annum M. CCCC. XXXXIIII.

HENRICUS THYMIUS, Freistadiensis.

VITA.

I.

IN Glogoviensium Ducatu sitam Urbem, à Libertate Nomen Germanicum quidem Freistadii, Græcum vero Elevtheropolis consecutam, habuit Patriam. In Silesiæ Scholis ad meliores Literas eo rectius capiendas excitatus, Misnensem ingrediebatur, etsi recentem, tamen florentem Academiam Lipsiensem: In ea Philosophicis addictus, quibus Theologica Sæculum illud miscebat, tantum proficiebat, ut, in publicum & Præmium, & Testimonium renunciaretur Magister, adeoque Jus docendi obtineret. Id quamdiu in Juventutis Utilitatem adhibuerit, non habemus exploratum.

MORS.

II. Diutius in Studiis laboraturus, ad Quietem vocabatur Anno 1444.

1444. In Lipsiensium S. Nicolai Templo sepultus, hoc Epitaphio (quod in Salomonis Stepneri Lipsiensibus Inscriptionibus, Num. 516. reperitur) donatus est:

Anno M.CCCC.XXXXIIII. Obiit Magister HENRICUS THYME de Freyenstadt: cujus Anima requiescat in Pace, Amen.

CAPUT XXIV.

Ad Annum M.CCCC.XXXXIV. Diem XI. Septembris.

NICOLAUS WEIGELIUS, Bregensis.

VITA.

I.

SUnt, quibus creditur, certè vocatur Polonus. Inter hos est Zacharias Schneiderus in Lipsiensi Chronico: ubi vero inter Philosophici Collegii Decanos, Num. XXIV. Polonus dicitur, non quod fuerit Polonus, sed quod Silesii quondam cum Polonis conjuncti, propterea pro Polonis habiti fuerint: maxime quod etiamnum à Lipsiensibus Silesii ad Polonicam Nationem referri soleant. Certe Silesium fuisse, tum aliunde constat, tum etiam luculenter indicat Anonymus illius Temporis Autor in Centuria de Scriptoribus Lipsiensibus, Wittebergicis & Francofurtanis, Cap. XVIII. *Nicolaus WEIGEL*, inquiens, *SLESIUS Natione, Patria BREGENSIS.*

II. Anno circiter 1395. natus, omnium Studiorum capax, raro per illud Saeculum Exemplo, ingenium & Philosophicis, & Theologicis, & Juridicis exornabat: quorum Specimen multiplex in Lipsiensium Academia dedit: maximè, cum Auditores suos pleniorem in Modum eruditurus, Disputationibus exerceret, non tantum, quibus Materias Philosophiæ primarias comprehendebat; verum etiam, quibus subtiliores Theologiæ Controversias explicabat: speciatim, quibus præcipua Jurium, tam Civilum, quamCanonicorum Momenta proponebat.

III. Tot-Scientiis varias in Lipsiensium Academia Dignitates promeritus, Artium Liberalium Magister; cum S. Mariæ Virginis, tum etiam

iam majoris Principum Collegii Collega; Philoſophici Collegii Decanum Anno 1423: Academiæ Rectorem Anno 1421, & 1427. agebat. Intra Sileſiam erat Eccleſiæ ſimul & Vratislavienſis & Lignicenſis Canonicus. His deinceps acceſſerunt Honores alii: de quibus mox dicemus.

IV. Tum ſimul depravata Pontificum Romanorum Curia, ſimul invicta Bohemorum Huſſitarum Eccleſia multis in Europa Diſſenſionibus Materiem afferebat. His tollendis Baſileenſe Concilium deſtinabatur, Imperatoris SIGISMUNDI Præſentia, doctiſſimorum Virorum Frequentia, omnium Aſſeſſorum mira Concordia ſpectatiſſimum: aliis quoque Nominibus in Autoritate magna ponendum. De quibus agunt, Julianus Cardinalis, in Literis ad Eugenium IV. Pontificem Romanum: cujus in Baſileenſi Concilio Legatus erat, Die Junii quinto, Baſileæ ſcriptis; & Æneas Sylvius de Baſileenſis Concilii Geſtis, Lib. II.

V. In eo magni Momenti Concilio WEIGELIUS non tantum Academiæ Lipſienſis, verum etiam Ducum Saxonicorum, Friderici II. Electoris, & Gvilielmi III. Fratrum: præterea Epiſcoporum, Martisburgenſis Johannis Boſſenii, & Miſnenſis Johannis, cum is è Concilio diſceſſiſſet, Legatus erat. Quibus ibi Rebus interfuerit, Operamque ſuam impenderit, paucis delineabimus.

VI. Concilium illud Anno 1431, Die XIV. Decembris, quo prima Seſſio habebatur, inchoatum, admirabilia ſuſcipiebat. Anno 1432, Die XV. Februarii, Seſſione II. ad Concilii Conſtantienſis Exemplum, omnem Romani Pontificis & Doctrinam, & Poteſtatem generali Concilio ſubjiciebat. Quam Sententiam Romanus Pontifex Eugenius IV, Martini V. Succeſſor, non ferendam ratus, Baſileenſe Concilium vel Bononiam transponere, vel omnino diſſolvere conabatur. Sed Mandatis Pontificis Baſileenſes Patres minimè parendum cenſebant, Eugenio, cum Seſſio III, Die XXIX. Aprilis haberetur, Monitores, ut Concilium nec immutare ſuſtineret, & ipſe cum Cardinalibus intraret. Accedere ſuperſedentes cum Pontifice Cardinales, Seſſione VI, Die VI. Septembris, Contumaciæ poſtulabant: & Seſſione VIII. Die XVIII. Decembris, Pœnis graviſſimis afficiendos, niſi Obſtinationem Obedientia vinceret, iterum Baſileam vocabant. At nullius, ne ipſius quidem Imperatoris Rationibus Precibusque movebatur Eugenius, Cardinalium Voluntates Arbitrio ſuo devinctas tenens.

VII.

VII. Horum Speculator WEIGELIUS, Approbator variorum Decretorum erat, quibus Basileense Concilium Autoritatem & suam, & Conciliorum aliorum contra Pontificem Romanum muniebat: maximè cum idem Concilium, Æquitate singulari compulsum, per Legatos in Bohemiam missos, Hussitis etiam Laicis, intra Bohemiam & Moraviam viventibus, consecratum Eucharistiæ Calicem, & potissima Religionis Capita, cum Annus 1433. Dies Novembris ultimus ageretur, Pragæ concedebat, Iglaviæ confirmabat Anno 1436. Die Julii V. De quibus agunt, Æneas Sylvius in Epistola CXXX. Christianus Urstisius in Basileensi Chronico, Lib. I. Cap. XI. XII. XV. XVIII. XXIII. Zacharias Theobaldus in Bello Hussitico, Parte I. Cap. LXXIX & LXXX.

VIII. Post hæc novum eidem Concilio Negotium objiciebatur, cui suam WEIGELIUS applicabat Curam. Imperium in Oriente Constantinopolitanum à Turcis in Angustias summas redactum Auxilia quærebat à Christianis in Occidente Principibus, olim sæpius nequicquam expetita, quoniam Græci Romanos Pontifices, quorum neque Jura, neque Dogmata probabant, semper in Obstaculis habuerant. Ad Opem igitur tandem impetrandam, in extremis extrema tentaturi Constantinopolitani, Johannes Palæologus Imperator, & Josephus Patriarcha cum Assedis, ad Concordiam inter Græcos & Latinos Ecclesiasticam, intra Concilium stabiliendam, quam essent ipsi præsentes amplexuri, se propensissimos, tam Basileensi Concilio, quam Romano Pontifici profitebantur. Quamobrem, & illud, & hic maxime laborabat, ut Partibus suis Græcos attraheret.

IX. Iidem Græci ad Iter in longinquam Europæ Provinciam suscipiendam subsidia desiderabant. Hæc ut eo facilius Advenis exhiberi possent, Basileense Concilium Indulgentias passim commendandas Anno 1436, Die XIV. Aprilis, Sessione XXIV, statuebat. *Et cum ad ipsam Synodum*, dicitur in illo Decreto, *propriis Expensis tam procul de Partibus Orientalibus Græci proficisci nequeant, Opus fuit, ut Expensas in veniendo, standoque & redeundo necessarias, & quasdam alias pro Tuitione Civitatis Constantinopolitanæ, ne Imperatore absente, à Turcis forsan expugnari posset, pollicemur. Et, quanquam hujusmodi Impensæ non nullis graves viderentur, nos tamen animadvertentes, quantus Dei Honor & Profectus Ecclesiæ, quanta Exaltatio Fidei Orthodoxæ, quantum Incrementum Nominis Christiani, quot millium Animarum Salus, quantaque Ulti-*

Utilitas & innumerabilia Bona Populo Christiano hinc forent proventura, non solum ipsas Impensas, sed & Personas proprias fore exponendas, dignum esse judicavimus, Spem ponentes in Domino, cujus Negotium agitur, & in Caritate ac Devotione fidelium, qui, dum talia intellexerint, Subsidiis & Auxiliis opportunis non deerunt. Ibidem post quædam: *Licet autem ex Debito Christianæ Professionis quisque ad hoc sanctum Negotium pro Viribus contribuere ac subvenire obnoxius sit: nihilominus, ut eo libentius omnes faciant, quo se hic & in futuro Sæculo peramplius remunerandos fore intellexerint: decrevit hæc sancta Synodus, universalem Ecclesiam repræsentans Sponsam Christi, affluenter aperire spirituales Thesauros, quos ipse Salvator ascendens in Cœlum sibi reliquit. Omnibus igitur Christi Fidelibus utriusque Sexus, qui ad hoc sanctum Opus tantum contribuerint, quantum quisque una integra Hebdomada pro suæ Personæ ac Familiæ, si eam habuerit, Refectione exponit: vel, si de propriis viveret, exponeret; religiosis quoque, pro quibus suus Conventus, aut Superior, vel alius juxta prædictam Rationem erogaverit, omnium Peccatorum suorum, de quibus Corde contriti & Ore confessi fuerint, Autoritate omnipotentis Dei, & de ejus Misericordia confisa, illam plenariam Remissionem impartitur semel in Vita, & semel in Mortis Articulo, quam Ecclesia concedere solet omnibus euntibus Romam Tempore Jubilei, vel Cruce signatis ad Recuperationem Terræ sanctæ Passagii generalis, & in Retributione Justorum Salutis æternæ pollicetur Augmentum.* Iterum post quædam: *Jubet insuper eadem sancta Synodus, ut, habita hujus Decreti Notitia, omnes Diœcesani in Cathedralibus, Collegiatis & Parochialibus, in quibus eis visum fuerit, ac etiam generales Ordines Mendicantium in Conventualibus Ecclesiis eis subjectis, mox disponant, quatenus Verbum Dei per Prædicatores idoneos ad Populum annuncietur, prædictas Indulgentias publicando, & fideliter exhortando ad Subsidium in tam piissima Causa impendendum, quibus Prædicatoribus & Prædicationem audientibus, ac etiam omnibus aliis, qui circa prædictam Æstimationem Subsidium aliquod vel Auxilium in hac Re dederint, centum Dies de injunctis Pœnitentiis singulis Vicibus in Forma Ecclesiæ relaxat.* Iterum post quædam: *Datum in Sessione publica hujus sanctæ Synodi solenniter celebrata in majori Ecclesia Basileensi, XVIII. Kalendas Maji, Anno à Nativitate Domini M.CCCC.XXXVI.*

X. Has

X. Has pro Græcis sub Ecclesiæ Romanæ Consortium, postea Dominium, redigendis, à Concilio inventas & comprobatas Indulgentias Anno 1338. WEIGELIUS, non Friburgi, quod in Alsatiæ superioris Regione Brisgavia situm est: ut Guilielmus Eisengreinius in Testium Veritatis Catalogo, & Antonius Possevinus in Apparatu sacro indicant: Sed Freibergi, quod Misnensium est Oppidum: imo per universam Misniam Provinciamque Magdeburgensem, Legatus Concilii publicabat & commendabat. Testem habemus ipsum WEIGELIUM in Opere, quod de Indulgentiis composuit, & MStum adhuc exstat. In hujus ad Johannem HOFMANNUM, Misnensem Episcopum, [cujus ab eodem Concilii digressi Legatus erat] Prologo exstant hæc: *Reverendo in Christo Patri ac Domino, Domino JOANNI, Dei Gratia, Misnensis Ecclesiæ Episcopo, Domino suo gratioso, & Benefactori benignissimo, NICOLAUS WEYGIL, Artium Liberalium Magister immeritus, sacræque Theologiæ, Baccalaureus formatus, Ecclesiæ Wratislaviensis & sancti Sepulcri Dominici Legnicensis Canonicus, Salutarem septimplicem sperans Indulgentiam, utilisque Hominis Felicitatem deifice adipisci. Reverende Pater & Domine gratiose: Sacra Synodus Basileensis, in qua, post ejusdem vestræ Paternitatis â dicta Synodo Discessum, Locum & Vices tenui, licet indignus & insufficiens ut Verbis utar Isaiæ Prophetæ ad annunciandam ejus sanctam intentionem mansvetis & devotis Christi Fidelibus per Provinciam Magdeburgensem & vestram Misnensem Diœcesin misit me, ut mederer Consolationis Verbo contritos Corde & prædicarem captivis per Reatum Culpæ Indulgentiam: Indulgentiam, inquam, datam omnibus Corde contritis & Ore confessis, contribuentibus pro facto Reductionis Græcorum: florigera Prata Catholicæ Scripturæ peragrans, quæ egregiis Studiis latè & undique patescunt: juxta id Sapientis: Aperta sunt Prata: scilicet Scripturarum: & apparuerunt Herbæ virentes: Oculos scilicet Cordis recreantes, ut Indulgentiis præfatis sine quacunque Ratione persæpe contradicentibus & de Autoritate quoque dandi eas per generale Concilium dubitantibus responderem, paratumque me constituerem.*

XI. WEIGELIUS, ad conquirendas pro Græcis Pecunias, per Magdeburgicas Misnicasque Terras Indulgentiis defunctus, Concilio se probabat: cujus deinde majoris Momenti Rebus consulebat, expeditus Ora-

Orator, prudentiſſimus Suaſor, adverſus Eugenium IV. Pontificem Romanum, Concilio ſemper contrarium.

XII. Eugenius enim, quemadmodum liberaliores ipſe divulgaverat Indulgentias, ita copioſiores obtinuerat Nummos, exſequendis Conſiliis ſuis applicandos. Baſileenſe Concilium ſuo unius Arbitrio ſubjecturus, Ferrariam, opportunam Græcis Urbem, transferendum Literis publicis Bononiæ ſcriptis, Anno 1437, Calendis Octobribus, indixerat: non Concilio Romanum Pontificem, ſed Pontifici Romano Concilium ſubeſſe, non Decreto, ſed Facto, Patribus Baſileenſibus demonſtraturus. Hi tamen à Sede ſua dimoveri ſe non patiebantur: Omne Conciliorum Regimen in unius Romani Pontificis Manu poſitum, negantes. Conſtantinopolitanorum & Imperator, & Patriarcha, cum aliis Græcis quanquam moniti, ne Ferrariam, ad ſolos Romani Pontificis Amicos, ſed Baſileam, vel aliam in Urbem, quo Baſileenſe Concilium, in Conſtantinopolitanorum Gratiam, Sponte ſua commigraturum erat, ad Occidentalis Eccleſiæ primarium Corpus accederent: tamen amplioribus a Pontifice Romano Subſidiis & Promiſſis victi, Anno 1438, Martii Die IV, Ferrariam perveniebant, ibique Concilio intererant. Id, cum Peſtilentia non diu ferret, Florentiam eodem Anno extremo translatum, Anno 1439, Die Julii VI, cum præſentibus Græcis, Romani Pontificis univerſalem in Eccleſia Principatum approbantibus, Concordiam inibat, lubrico Fundamento nixam, ideoque mox diſſolutam. Quæ diffuſius expoſita reperimus potiſſimum in Scriptoribus Græcis, Laonico Chalcocondyla de Rebus Turcicis Lib. VI: etiam iis, qui Concilio Florentino interfuerunt, Georgio Scholario de Spiritus Sancti Proceſſione adverſus Latinos, Cap. ultimo: & Sylveſtro Syropulo in Concilii Florentini Hiſtoria, Sectione IX.

XIII His irritati Factis Baſileenſes Patres, quorum Pars WEIGELIUS erat, tandem Autoritatis, quam Eugenius affectaverat, impatientes, Pontificem Romanum, Concilia ſuo Arbitrio celebrandi, transferendi, diſtrahendique Facultatem non habere pronunciabant: Eugenium Anno 1439, Die Junii XXV, Seſſione XXIV, turpiſſimornm Criminum damnabant, & ab Eccleſiæ Gubernaculis removebant: *Eadem*, inquientes, *ſancta Synodus, pro Tribunali ſedens per hanc ſuam Sententiam definitivam, quam fert in his Scriptis, pronunciat, decernit & declarat: Gabrielem prius nominatum, Eugenium IV. Papam & fuiſſe & eſſe notorium*

torium

torium & manifestum contumacem, Mandatis seu Praeceptis Ecclesiae universalis inobedientem, & in aperta Rebellione persistentem, Violatorem assiduum, atque Contemtorem sacrorum Canonum Synodalium, Pacis & Unitatis Ecclesiae Scandalizatorem notorium, Simoniacum, perjurum, incorrigibilem, Schismaticum, a Fide devium, pertinacem Haereticum, Dilapidatorem Jurium & Bonorum Ecclesiae, inutilem ac damnosum ad Administrationem Romani Pontificii, omni Titulo, Gradu, Honore & Dignitate se reddidisse indignum. Quem propterea eadem sancta Synodus a Papatu & Romano Pontificio ipso Jure privatum esse declarat & pronunciat, ac ipsum ab iisdem amovet deponit, privat & abjicit; decernendo nihilo minus contra eundem, ad Exsecutionem etiam aliarum Juris Poenarum, ad quas haec eadem sancta Synodus hac eadem sua Sententia ipsum condemnat, ulterius fore procedendum: ac eidem inhibet, ne deinceps pro Papa vel Romano Pontifice se quovis Modo nominet, seu gerat: omnesque Christicolas ab ipsius Obedientia, Fidelitate ac Juramentis & Obligationibus eidem quomodolibet praestitis, absolvit, & absolutos esse declarat.

XIV. Inter hujus Decreti Autores (ut annotatum in Monumentis, partim MStis reperitur) WEIGELIUS, Facundiam Solertiamque suam crebris Orationibus, Rationibusque solidis ostendens, se multis admirabilem, omnibus amabilem faciebat: maxime Ludovici Cardinalis, Episcopi Arelatensis Sententiam saepius & comprobans, & illustrans. Quam vero Sententiam Ludovicus foverit, tum aliunde constat, tum ex his non inevidenter colligi potest, quae consignavit Æneas Sylvius (ipse postea Romanus Pontifex Pius II.) de Basileensis Concilii Gestis, Lib. I. extremo: *Necessariumque illud fuisse Decretum* (Ludovicus) *asseruit, ad reprimendam Romanorum Pontificum Ambitionem, qui se supra universalem Ecclesiam extollentes, omnia pro Libidine sua se posse arbitrabantur, ne post hac Ecclesiam unus Homo, nunc Bononiam, nunc Florentiam: rursus Bononiam, mox Ferrariam, & deinde iterum Florentiam (ut Eugenius attentavit) traduceret: utque deinceps Romani Pontifices paululum Animum a temporalium Solicitudine Rerum retraherent: qui, ut ipse vidisset, nequaquam de spiritualibus cogitarent.* Caeterum, in Eugenii IV. Locum, eodem Anno 1439, Die Novembris XV, Felix V. Pontifex Romanus creabatur a Concilio, quod Anno 1442 finiebatur.

XV. Incertum, Concilio adhuc præsens, an ex eo jam digressus WEIGELIUS Johanni HOFMANNO Silesio, Misnensium Episcopo, suum de Indulgentiis Opus perlegendum emendandumque transmittebat, vel sub Exitum 1140, vel sub Initium 1441. Anni. Tum, etsi Professor Lipsiensis, tamen adhuc Baccalaureus erat. Quamobrem ab Hofmanno, quem Operis oblati propensissimum Æstimatorem habebat, Impendia suppeditaturo, graviter urgebatur, ut Brevi Baccalaureum in Doctorem Theologiæ converteret. Id ex Literis, quas Hofmannus ad Weigelium Anno 1441, Die Martii XXXI, intra Misniam, Stolpenæ scripsit. Eas de Indulgentiis Operi conjunctas reperimus: in quibus exstant: *JOANNES, Dei Gratia, Misnensis Ecclesiæ Episcopus, inter sacræ Theologiæ Professores postremus, venerabili Magistro NICOLAO WEYGEL, in eadem sacra Theologia Baccalaureo formato, Collegii nostri Beatæ Mariæ Virginis & almæ Universitatis Studii Lipicensis Ecclesiarum Canonico, nobis singulariter recommisso, sincerissimeque Dilecto Salutem.* Ibidem post quædam: *Hæc, inquam, Sacrosancta Synodus* (Basileensis) *pro magnis Ecclesiæ Utilitatibus, juxta Concilii Constantiensis Determinationem, in Spiritu Sancto legitime congregata, universalem Ecclesiam repræsentans, in vos & Personam vestram, Vices nostras pro tunc gerentem, Votum suum, jubente eodem Spiritu, securius transfudit.* Quibus ibi post multa subjungit hæc: *In Vinculo sincerissimæ Caritatis Vos admonemus, imo si fas est, Mandato paterno & Affectu Pietatis præcipimus & mandamus: quatenus in his sic studiosius, sicque operosius agatis, ut etiam sub paucorum Mensium Spatio, pro recipiendis Insigniis Doctoralibus vos disponatis: atque sic Fasciculus unicus sub Gradu Baccalaureatus vestri feliciter collectus, Doctorali vestra Approbatione in multiplicatum Manipulorum felicius tenorescat Acervum, cæterorum Doctorum in Ecclesia Dei laborantium Numero felicissime aggregaturus. Paratissimi nempe sumus, ut, sicut ad Cursum vos maturaliter olim in minoribus & magis quieti præsentavimus: ita pro capessendis Magisterii in sacratissima Theologica Scientia Apicibus per Bireti Impositionem nunc Senio confecti, Turbinibusque diversarum Adversitatum, justo Dei Iudicio, excellenter agitati, Laboribus & Expensis minime parcendis curabimus possibiliter habilitare.* Sub Finem: *Datum in Castro nostro Episcopali Stolpen, Die ultima Mensis Martii, Anno Domini M. CCCC. XLI.*

XVI. Quin

XVI. Quin WEIGELIUS Desideriis HOFMANNI mox satisfecerit, non est dubium: quoniam in antiquis Monumentis passim non tantum Theologiæ Professor, sed Theologiæ Doctor etiam dictus reperitur. Laboriosissimus Vir, Arte longa Vitam breviorem sibi reddebat: Tantus Heluo Studiorum, ut Animi Cura propemodum omne Corporis Robur enervaret, Valetudinis negligentissimus. Nam recuperatas exiguo Somno parcoque Cibo Vires mox debilitabat: cum & justo diutius post Somnum Meditationibus inhæreret, & justo citius post Cibum Libris accumberet.

MORS.

XVII. Nondum vel attigerat, vel impleverat Ætatis Annum quinquagesimum, cum apud Lipsienses e vivis excederet, Die XI. Septembris, Anno 1444. Nicolaus Carthusiensis Monachus in Carmine, quod Weigelii de Indulgentiis Operi præmisit, cum viveret, Amicus.

Hanc Collecturam NICOLAUS & ipse MAGISTER,
Collegit WEYGIL, sapiens SLESITAque DOCTOR
Apographiæ: bene custoditur in Annis
Anno Milleno, Quadringentis quoque junctis,
Et Quadragesimo quarto bene mortuus exstat.

Ibidem post quædam:

O Deus immense, cur doctos subtrahis Orbi?
Hic bene fecisset permulta docendo, legendo:
Ipse Senex non erat: melioribus is stetit Annis.

XVIII. Conditorium Lipsiæ consecutus est in S. Nicolai Templo hoc Epitaphio, quod Salomon Stepnerus in Lipsiensibus Inscriptionibus Num. 1807. exhibet: *Anno M. CCCC. XXXXIV. XI. Septembris, obiit venerabilis & eximius Vir, S. Theologiæ PROFESSOR, MAGISTER NICOLAUS WEYGIL. de Pregda, Collegii majoris Collega, Canonicus Ecclesiæ Vratislaviensis, hic sepultus.* Videatur Epitaphium Fratris Casparis Weigelii, quod proferemus Cap. XXXI. §.3.

SCRIPTA.

XIX. Inter Opera, quæ scripsit, Primum *Orationes varias, potissimum Theologicas*, in Basileensi Concilio habitas, complectitur. Secundum est *de veteri Arte Logica Liber.* Tertium est *Commentariorum de Proprietatibus Liber.*

XX. Quar-

XX. Quartum est, cujus supra meminimus, *de Indulgentiis Tractatus, in quinque Partes, Capitula LXXIX divisus.* Eum Bessario Trapezuntinus, Archiepiscopus Nicænus, ob fidelem in Concilio Florentino pro Ecclesia Romana Operam, per Eugenium IV, Romanum Pontificem, Collegio Cardinalium additus, describi Romamque transferri curavit, suæ Bibliothecæ conjungendum. De quo Anonymus Autor in Academicis Scriptoribus Cap. XVIII: *Superat cuncta, illa, quæ inscribitur immensi Voluminis summa de Indulgentiis quæ incipit: Reverendo in Christo Patri: qua Indulgentiarum Vim Modumque ita metitur, ut in ea Materia (Pace aliorum dicam) nulli secundus de Mundo habeatur.* Idem Tractatus in Vratislaviensium Rhedigeriana Bibliotheca reperitur MStus. Multo plura composuit; quorum Argumenta nondum in Notitiam nostram pervenerunt.

CAPUT XXV.

Ad Annum M. CCCC. XXXXV. Diem XX. Aprilis.

JOANNES MASCHKO,

Sprottaviensis,

VITA.

I.

IN Glogoviensium Ducatu, ad Fluvium Boberum, sitam Urbem Sprottaviam habuit atriam. Ex ea vicinas ingressus Scholas, cum ad celsiora præparavisset, Ingenium Academicis Studiis apud Lipsienses accommodabat. Ibi non Philosophiæ tantum Magister, etiam Theologiæ Baccalaureus declaratus, in Beatæ Virginis Mariæ Collegio diligentem utilemque Collegam agebat.

MORS.

II. Ibidem multo plura tentaturus, consumtis per Studia viribus, Fato supremo quiescere jubebatur, Die XX. Aprilis, A M.CCCC.XLV. In S. Pauli Templo sepultus, hoc Monumentum (quod Salomon Stepnerus in Lipsiensibus Inscriptionibus ad Num. 1808, retulit) nactus est:

Anno

Anno M. CCCC. XXXXV. Die XX Aprilis, obiit honorabilis Vir, Magister NICOLAUS MASCHKO de Sprottavia, S. Theologiæ Baccalaureus, Collega Collegii Beatæ Virginis.

CAPUT XXVI.

Ad Annum M. CCCC. XXXXVI.

JOANNES BRASIATOR, Francosteinensis.

VITA.

I.

OB Patriam in Ducatu Monsterbegico Franckesteinium Oppidum, ad Amnem Steinam, quibusdam nominatur JOANNES FRANCKENSTEINIUS. Ex Patriæ Scholis ad Peregrina Lycea progressus, tandem novam eamque clarissimam Literis & humanis, & Divinis Academiam Lipsiensem, in Eruditionis, quam sibi comparaverat, Supplementum adhibebat. Ibi Studiis jam, pro Sæculi Genio, satis excultus, omnium primus Theologiæ Doctor, Anno 1410. creabatur.

II. Post hæc, Ordinis Prædicatorum Monachus, ad potiores Dignitates Ecclesiasticas evehebatur. Vratislaviam pro Sede consecutus, in S. Adalberti Monasterio Vicarium & Reformatorem agebat. Cum Wiclephitarum & Hussitarum Doctrina per Bohemiam in Silesiam propagata non nullos passim Asseclas invenisset, a Romano Pontifice constituebatur Hæreticæ Pravitatis, per Diœcesin Vratislaviensem Inquisitor. Denique pluribus Industriæ Scientiæque Documentis conspicuus, Poloniæ Prior Provincialis declarabatur.

MORS.

III. Intra Poloniam Silesiamque, tum Factis, tum etiam Scriptis Famam consecutus, Vratislaviæ subibat Mortem, Anno 1446. Nactus est in Memoriam Inscriptiones. In Vratislaviensium S. Adalberti Monasterio:

Frater JOANNES de FRANCKENSTEIN, primus Doctor Theologiæ Universitatis Lipsiensis, Vicarius & Reformator hujus Wratislavien-

tislaviensis Conventus, Hæreticæ Pravitatis Inquisitor per Diœcesin Wratislaviensem, Prior ac Provincialis Poloniæ. Scripsit super Pentateuchum: super Sententias: Sermones Magistrales, ad Clerum, de Tempore & Sanctis per totum Annum, cum pluribus aliis: Tractatum de Officio Inquisitionis: de Imitatione Christi: & alia multa. Obiit Anno M. CCCC. XXXXVI.

In Suidnicensium Cœnobiali Templo S. Crucis, ad Brasiatoris Effigiem: *Frater JOHANNES BRASIATOR, de Conventu Franckensteinensi, MAGISTER in Theologia, Vicarius & Reformator Conventus Wratislaviensis, Hæreticæ Pravitatis per Diœcesin Wratislaviensem Inquisitor, ac Prior Provincialis Poloniæ. Scripsit Librum de Imitatione Christi, & alia plurima. Obiit Anno M. CCCC. XLVI.*

SCRIPTA.

IV. Præter illa, quorum Argumenta non habemus cognita, Posteritati reliquit hæc Opera: quæ distinctius ex Antiquitatibus MStis recensebimus Primum *Sermones Magistrales:* Secundum *Sermones ad Clerum:* Tertium *Sermones in Evangelia Dominicalia & Festivalia de Sanctis per totum Annum*, continet. Quartum est *de Hæreticorum Erroribus Liber.* Quintum est *de Inquisitionis Officio Tractatus.* Sextum est *de Christi Imitatione Tractatus.* Septimum est *in Petri Lombardi Sententiarum Libros quatuor Commentarius.* Octavum est *in Mosis Pentateuchum Commentarius.*

CAPUT XXVII.

Ad Annum M. CCCC. XLVII. Diem IX. Augusti.

CONRADUS,

Dux Olsnensis.

VITA.

I.

CONRADUS noster, ex Boleslai Proceri, Silesiorum Ducis, Stemmate Piastæo genitus, Olsnensium Ducum Conradi Nepos, Conradi Filius, in tribus Fratribus Conradis natu major, ideoque Cognomento SENIOR,

SENIOR, ad Fratrum Conradi Albi & Conradi Junioris Discrimen, nuncupatus, Episcopatum Vratislaviensem, quem Wenceslaus Dux Lignicensis Martino V. Pontifici Romano resignaverat, Anno 1417, ad Imperatoris Sigismundi, Bohemorum Regis Desiderium, obtinebat. Eodem Anno, Die S. Vincentii, XXII. Januarii, non in Vratislaviensium, sed in Otmochaviensium Templo per solennem Consecrationem Actionibus Episcopalibus initiabatur.

II. Literis non ultra Mediocritatem politus, tantum Eruditionis tamen possidebat, quantum Necessitas requirebat. In aliis posthac suppleturus, quicquid in se ipso desiderabat, doctis, maxime Silesiis, hactenus Æstimationem justam non assecutis, peculiari Lege consulebat. Tum Silesiorum Paucitatem in omni Clericorum Ordine superabat insolentior Exterorum Multitudo. Ideo etiam in Episcopis eligendis, quoniam inter Canonicos tantum non semper Indigenas Suffragiis Alienigenæ vicerant, primum Italorum, deinde Polonorum potior Ratio in quintum Sæculum habita fuerat. Eam Consuetudinem, quam in primis ob indignos admissos, iniquam judicabat, deleturus, æquum faciebat Decretum, ne quis deinceps ullam in Vratislaviensi Ecclesia Provinciam consequeretur administrandam, nisi aut Silesius, aut Testimonio Academico declaratus, seu Theologiæ, seu Juris, seu Medicinæ Doctor. Hanc Constitutionem approbabat Canonicorum Vratislaviense Collegium, ipsumque Concilium Basileense confirmabat.

III. Bohemis, non amplius Polonis, addicta Silesiâ, cum Gnesnensis Polonorum Archiepiscopus, cui Nomen Alberti erat, Episcopatum Vratislaviensem, tanquam olim suæ Jurisdictioni subjectum, perlustrare cogitaret, id CONRADUS non ferendum ratus, impediebat, ne Albertus, quanquam non Sponte sua, sed Martini V. Pontificis Romani Jussu, alienum ageret Negotium.

IV. Silesiis omnibus religiosum Sanctorum, præsertim Hedvvigis, Cultum, quem cum Hussitis sentientes, tanquam Deo, cujus Honori proprium maximumque Pretium, derogaret, displicentem, fastidiebant, vehementiore Conatu præcipere nihil veritus, repugnantibus Bilem graviter commovebat. Hinc multi, non tantum plebeji, verum etiam nobiles irritati, partim se Bohemis Hussitis, crebras in Silesiam Excursiones facientibus, consociantes, partim Marte suo, in Adversarios sæviebant:

viebant: inde, non Bellatorum, sed Prædonum Cognomen ab Hostibus reportantes.

V. Cœterum, ab omni Fastu alienus, in admittendis promtus, in audiendis patiens, singulari Mansuetudine faciebat se plurimis, imo cuivis amabilem: in quo, plus Mores Animi, quam Corporis Nævos apud æquos Censores valere, patebat. Erat enim Habitu minus grato, brevis & crassus, lippus & balbus. Difficilem Principis Episcopique Mixturam ita sustinebat, ut interdum Libertas Principis, non aboleret quidem, tamen elevaret Episcopi Gravitatem. Quo Pacto fiebat, ut rarius posthabitis Voluptatibus, ad Leges, præsertim humanas, quamvis Ecclesiasticas, Vitam suam non semper examussim componeret. Quo pertinet, cum Propensionem in Fœminas præponeret Librorum Studio, qui suos Amatores nunquam redamant. Liberalitas, cui studebat, in Abundantiam proclivis, cum Limites suos egressa degeneraret, habebat, cur videretur circumspectioribus excusabilis, non detestabilis Prodigalitas. Certe Incommoda sæpius temperabat Commodis.

VI. Anno 1419, Territorium Cantiense, quod Ducum Olsnensium erat, consentientibus, & Imperatoris Sigismundi, Silesiorum supremi Ducis, Consensu, pro Nummis, quos suis Fratribus obtulerat, Episcopatui attrahebat, tum restituendum, cum Æris Summa redderetur. Quo deinceps mutato Pacto, Cantiensis Terra in Episcopi Canonicorumque Proprietatem, Anno 1471, transiit. Præterea Ielcium Castrum, quod ab Olaviensium Duce Ludovico emerat, Anno circiter 1433, Bonis Episcopalibus addidit.

VII. Nec immunis unquam fuit a Belli Calamitatibus, quas Bohemi aliique Vindices tum Mortis, qua Concilium Constantiense Johannem Hussum exstinxerat, tum etiam Veritatis, quam ille professus erat, Flammas Flammis, Mortem Morte punituri, partim etiam Silesiorum Terris, potissimum Romanorum Sacrorum Asseclas Possessores habentibus, inferebant. Ideo, cum mallet carere paucis, quam omnia perdere, prudenter Bonorum Ecclesiasticorum Partem quandam aut oppignorabat, aut vendebat, ne totum amitteret Corpus.

VIII. Otmuchoviensium Arcem Anno 1429 amittebat: Ecclesiam oppressam Anno 1430, dolebat: Arcem Urbemque difficulter Anno 1435 recuperabat: iterum ereptam, Anno 1443, a Bohemis Pecunia victis, ad priorem cum Ecclesiasticis Terris Connexionem revocabat.

IX. His

IX. His aliisque Modis Ærarium enervantibus defatigatus CONRADUS, neque suum Genium defraudaturus, & Episcopalia Bona conservaturus, pro Temporum illorum Statu Reditibus non Impendiorum Oneri respondentibus, minime contentus, Episcopatum Creditoribus subinde pluribus faciebat obligatum.

X. Eum à tot Debitis, tot inde natis Querelis tandem liberaturus, Canonicis reddebat, Damna per novum Præsulem, præsentia quidem dissoluturis, futura vero depulsuris. At, cum intenta Vitæ Subsidia non ad Votum assequi posset, depositum Episcopale Pedum, stimulantibus Fratribus, invitis Canonicis, connivente Pontifice Romano, resumtum, quamdiu spirabat, retinebat.

MORS.

XI. Morti proximus, Anno 1423, magnum evadebat Periculum. Pedes à Ponte protulerat, qui trans Viadrum in Insula positus erat, cum fractus complures submergeret Homines, Processionem continuaturos. Post illa diu superstes, cum Episcopatui per Annos XXX præfuisset, Vitam Anno 1447, Die Augusti IX, in Ielciano Castro finiebat. Corpus in Vratislaviensium Cathedrali Templo tradebatur Conditorio.

SCRIPTA.

XII. Ingenio satis ad liberales Artes apto, maxime *Poetica* & *Musica* delectabatur. Qua ductus inveniebat plurimas, easque non contemnendas Cantilenas. Quarum vero nihil in nostram Notitiam pervenit.

XIII. Clericorum suorum depravatis Moribus emendandis, Anno 1446, in Vratislaviensium Episcopali Curia celebrabat Synodum. Hujus *Decreta* reperiuntur antiquis Ecclesiæ Cathedralis Vratislaviensis Statutis Synodalibus, quæ Martinus Episcopus Vratislaviensis collegit, addita, Vratislaviæ, Anno 1585, edita in 4.

CAPUT XXVIII.

Ad Annum M.CCCC. LI. Diem XXVI. Martii.

JOANNES HOFMANNUS,

Svidnicensis.

VITA.

I.

INtra Svidnicium, in Cognomine Ducatu primariam Urbem, XIV. Sæculo decurrente natus, pro Temporis sui Genio, magnam in humanioribus, majorem in sublimioribus Studiis Operam fixerat, cum Artium Liberalium Magister, cum Theologiæ Doctor in Pragensium Academia crearetur. Quibus Honoribus conspicuus ibidem Professor Juventutem virilem singulari Successu docebat.

II. Illo Ævo, cum Joannis WICLEFI Angli Doctrinam, Ecclesiæ Romanæ contrariam, Joannes HUSSUS Bohemus Literis sacris respondere, Pragensibus ostendere sustineret: Dissensus inter Viros eruditos, magis magisque Vires nactus, aliam postea dissidentibns afferebat Odii Materiam. Hinc, ab Anno 1401, Germanos Bohemi, Bohemos Germani persequebantur. Tum HOFMANNUS noster in Germanis eminens, Causam suæ Partis fortiter defendebat.

III. Præerat Athenæo Pragensi Gubernator, ultimus è Germanis, Henningus BOLDENHAGENIUS: quemadmodum Joannes Fridericus in Academiæ Lipsiensis Panegyrico Sæculari tradit: omnino in Errorem [ignoramus, quo Duce] prolapsus.

IV. Nam, si meliores audimus Testes, fuit Academiæ Pragensis, ante Multitudinem Docentium atque Discentium incredibilem, sub Anni 1408. Exitum, & 1409. Principium, Rixis fatalibus dissolutam postremus è Germanis Rector HOFMANNUS. In quam Sententiam eunt, præter alios, Joannes Cochlæus in Hussitarum Historia Lib. I. & Lib. VI. Georgius Fabricius in Originibus Saxonicis, Lib. VII. & in Saxoniæ Memorabilibus, Lib. II. ad An. 1408. & in Urbis Misnensis Annalibus Lib. II. ad An. 1413. Martinus Boregkius in Chronico Bohemico, ad Annum 1409. Matthæus Dresserus in Historiarum Mil-

Millenario VI. Parte II. Misnensium Episcopo 36. Stephanus Ritterus in Cosmographia, Lib. IV. de Lipsia. Bohuslaus Balbinus in Rebus Bohemicis, lib. IV. Cap. IV. Georgius Crugerius in Regni Bohemici Pulveribus sacris, ad Diem Martii XXVI.

V. Sicut igitur HOFMANNUS Potestatem in Academicos Cives præcipuam possidebat: ita semper in suorum Auxilia vigilantissimus, nocturno periculosissimoque Motu, qui plurimis Germanis Exitium minabatur, Autoritate sua Ludolfum Meystermannum, Magistrum Saxonem, jam vulneratum, sævientium Manibus ereptum protegebat, cœterisque Germanis Securitatem reddebat.

VI. Cum Germanis, Anno 1409 Praga discedentibus, Lipsiam concedebat. Ibi, cum FRIDERICUS & GVILIELMUS Saxonici Duces, quos ipse, cum Joanne OTTONE Silesio, & Vincentio GRUNERO Misnico, prudentissimis Rationibus incitaverat, eodem Anno Academiam condidissent, Professoribus Academicis adscribebatur. Eam Provinciam, ut illa postulabat Ætas, sic administrabat, ut Facundia promtus, Doctrina copiosus, omnibus, & Philosophiam, & Theologiam tum in unum Corpus associari solitas, subtiliorem in modum percipere cupidis satisfaceret: Itaque non modo Philosophus, verum etiam Theologus consummatissimus existimaretur.

VII. Hanc ei Laudem non invident, Anonymus in Centuria de Lipsiensibus, Wittebergicis & Francofurtanis Scriptoribus. Cap. XVI: ubi vocatur Vir, *in dicendo sua Ætate singularis, Artium & Philosophiæ indefessus Perquisitor, Theologus consummatissimus.* Georgius Crugerius in Regni Bohemici Pulveribus sacris, ad Diem Martii XXVI: *Sui Sæculi in Germania, præterquam profana, divina insuper Theologiæ Scientia excultissimus habebatur.*

VIII. Lipsiensis Academiæ primus, Anno 1409, Rector, non, ut Bohuslaus Balbinus in Rebus Bohemicis, Lib. IV. Cap. IV. narrat, è Silesiis Joannes quidem, non autem HOFMANNUS Svidnicensis, sed OTTO Monsterbergius erat: ut Cap. XVIII diximus: & Academicos Rectores complexus Index, quem Lipsiensibus Chronicis Tobias Heidenreichius & Zacharias Schneiderus inseruerunt, ostendit. Anno 1413, Rectorem ibi noster HOFMANNUS octavum agebat: mox ad Honores multo ampliores evehendus.

IX. Eodem 1413. Anno, Die Junii XXIII, ut Georgius Fabricius in Ur-

Urbis Misnensis Annalibus, Lib. II, ad Annum 1413. refert, claudebat Vitam Rudolphus PLAUNICIUS, Episcopus Misnensis: quem aliquanto citius, Anno 1411, mortuum, Martinus Boregkius in Bohemiæ Chronico, ad Annum 1411. narrat: longe tardius, Anno 1427, mortuum Paulus Langius in Citicensi Chronico, ad Annum 1427. commemorat.

X. Plaunicio Misnenses Canonici, cum mire prius dissensissent, tandem planè consentientes, Successorem dabant JOANNEM IV. HOFMANNUM, primum ex Lipsiensibus Theologiæ Professoribus Misnensem Canonicum, Oratione svavissimum, Actione prudentissimum.

XI. Sunt, quibus Anno 1413, Episcopus creatus statuitur. Inter hos id Zacharias Schneiderus, in Lipsiensi Chronico, Lib. III. asserit. At eos in Errorem forsan duxit Georgius Fabricius obiter inspectus. Is Plaunicium Anno 1413, IX. Calendas Julias, mortuum, in Urbis Misnensis Annalibus, ad Annum 1413, tradit. Addit postea de Misnensibus Canonicis: *Cum igitur septem Menses acerbis Animis contendissent, tandem Joannem HOFMANNUM, Sveidnicii in Silesia natum, Theologiæ in Lipsiensi Academia Professorem & Canonicum Misnensem, suffragiis communibus nominant.* Inde colligas HOFMANNUM, non 1413, sed 1414, Anno, declaratum Episcopum.

XII. Quotus in Misnensibus Episcopis fuerit, Historicorum Narrationes discrepant. Fuit enim XXXVI: ut referunt, Paulus Langius in Chronico Citicensi, ad Annum 1427. Mattthæus Dresserus in Historiarum Millenario VI. Parte II. Episcopo Misnensi XXXVI. Gabriel Bucelinus in Germania sacra, Parte I. in Episcopis Misnensibus. At XXXVIII. fuit: sicut indicant, Georgius Fabricius in Misnensis Urbis Annalibus, ad Annum 1413. Nicolaus Reusnerus in Præsulum Misnensium Catalogo. Petrus Albinus in Provinciali Chronico Misnensi, Titulo XXI.

XIII. Tum Ecclesiam Romanam in tres Partes mirum in Modum distrahebant totidem Capita, Benedictus XIII, Gregorius XIII, Joannes XXIII, Romani Pontifices: quisque suos in Populis Asseclas nacti: de Gubernaculis, quibus universis singuli gaudebant, singuli cum cœteris certantes. Horum Præsulum omnium, & Doctrinam & Regimen damnantes Bohemi, Joannem Hussum sequentes, Sacra sua per vicinas Provincias, in primis

mis Moraviam, longe lateque propagabant. Cujus Schiſmatis Memorabilia proferunt, Theodoricus Niemus in Hiſtoria de Joannis XXIII, Pontificis Romani Vita: quam Henricus Meibomius primum edidit. Baptiſta Platina in Pontificum Romanorum Vitis. Joannes Marius in Libro de Schiſmatibus & Conciliis, Parte III. Cap. XIII. Anonymus in Paralipomenis ad Conradi Urſpergenſis Chronicon, Annum 1415. Joannes Lydius in Caſtigationibus ad Gabrielis Prateoli Conciliorum Hiſtoriam, Concilium XC. Thomas Zechorodus in Marte Moravico, Lib. IV. Cap. IV. Ipſa Concilii Conſtantienſis Acta, quæ Philippus Labbeus & Gabriel Coſſartius ediderunt, Tomo XII. Seſſione XI.

XIV. In tot tantisque Diſſidiis, Animos Chriſtianos ad Concordiæ prioris Conſtantiam revocaturus SIGISMUNDUS Romanorum Imperator, Concilium intra Conſtantiam Urbem celebrandum indicebat: quod ipſius etiam Cæſaris Præſentia, Principum, Comitum, Baronum, Equitum, non tantum Patriarcharum, Cardinalium, Epiſcoporum, Abbatum, aliorumve numeroſiſſima Copiâ ſplendidiſſimum erat.

XV. Eò FRIDERICUS Saxonum Dux, Hortatu Cæſaris, mittebat Epiſcopos ſuos, NICOLAUM Martisburgenſem, GERARDUM Naumburgicum, noſtrumqe JOANNEM Miſnenſem. Hic, nec ſibi, nec ſuis defuturus, in neceſſarium Impendiorum Supplementum, Henrico Oderano, Abbati Veterocellenſi Noſſam Oppidum vendebat, Collegioque ſuo Pecunias extraordinaria Promtitudine conferendas imperabat: quantas ex Miſnenſibus Epiſcopis nullus à Canonicis exegerat. Ne ſic quidem malè: quoniam reſiduas duobus Pagis, Wilsdorfio & Smolino emendis augendisqe conſumſit.

XVI. Ingreſſus Concilium, cui dedit Annus 1414, Novembris XVI. Dies Initium, HOFMANNUS tanto magis Patribus congregatis eximium oſtendebat Judicium ſuum, quanto gravioribus, & Controverſiis expediendis, & Decretis condendis aderat: ex quibus in Exemplum nonnulla proferemus: quæ partim editis, partim MStis Actis debemus.

XVII. Primum ipſe Calculo etiam ſuo approbabat Legem, qua Concilium omnem Pontificum Romanorum Doctrinam Poteſtatemque Conciliis generalibus ſubjiciebat. Eam Legem, Anno 1415, Seſſione V, Die VI. Aprilis, omnium Nomine publicabat Andreas, Poſnanienſis

Episcopus electus, Jagellonis, seu, quemadmodum Christianus vocabatur, Vladislai IV, Polonorum Regis Legatus: *Hæc*, inquiens, *sancta Synodus Constantiensis, Generale Concilium faciens, pro Exstirpatione istius Schismatis, & Unione & Reformatione Ecclesiæ Dei in Capite & in Membris ad Laudem omnipotentis Dei, in Spiritu Sancto legitime congregata, ad consequendum facilius, securius, liberius, Unionem & Reformationem Ecclesiæ Dei ordinat, definit, decernit, & declarat, ut sequitur. Et primo declarat, quod ipsa in Spiritu Sancto legitime congregata, Concilium Generale faciens, & Ecclesiam Catholicam repræsentans, Potestatem à Christo immediatam habet, cui quilibet cujuscunque Status vel Dignitatis, etiamsi Papalis exsistat, obedire tenetur, in his, quæ pertinent ad Fidem dicti Schismatis & Reformationem dictæ Ecclesiæ in Capite & Membris. Item declarat, quod quicunque, cujuscunque Conditionis, Status, Dignitatis, etiamsi Papalis, qui Mandatis, Statutis, seu Ordinationibus aut Præceptis hujus sacræ Synodi & cujuscunque alterius Concilii Generalis legitime congregati, super præmissis, seu ad ea pertinentibus, factis vel faciendis, obedire contumaciter contemserit, nisi resipuerit, condignæ Pœnitentiæ subjiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia Juris Subsidia, si Opus fuerit, recurrendo.*

XVIII. Præterea noster HOFMANNUS eodem Anno 1415, Die Maji XXIV, Sessione XII, præbebat Assensum Decreto, quo Concilium Pontifices Romanos, Benedictum XIII, Gregorium XII, Joannem XXIII, ab Ecclesiæ Gubernaculis prorsus removebat. Id Decretum Martinus, Episcopus Atrebatensis publicabat his Verbis: *Item statuit, decernit & ordinat dicta* [Constantiensis] *sancta Synodus pro Bono Unionis Ecclesiæ DEI, quod nullo unquam Tempore reeligatur in Papam Dominus Balthasar Cossa, nuper Joannes Papa XXIII: nec Angelus de Corario, Gregorius XII: nec Petrus de Luna Benedictus XIII, in suis Obedientiis sic nominati. Et, si contrarium fieret, id sit ipso Facto irritum & inane: nullusque cujuscunque Dignitatis vel Præeminentiæ, etiamsi Imperiali, Regali, Cardinalatus vel Pontificali Dignitate præfulgeat, eis vel eorum alteri contra hoc Decretum ullo unquam Tempore obediat, seu adhæreat, sub Pœna fautoriæ dicti Schismatis & Maledictionis æternæ: ad quas contra Præsumtores, si qui in posterum fuerint, etiam cum Invocatione Auxilii Brachii sæcularis & alias rigide procedatur. Datum Constantiæ, Provinciæ Moguntinensis, in Sessione publica, in*

majori Ecclesia, solenniter celebrata, Die Mercurii XXIX, Mensis Maji, Anno Domini 1415. Indictione VIII.

XIX. Eodem 1415 Anno, Die Julii VI, Joannes HUSSUS, Ecclesiasticis Romanorum Placitis Autoritatem divinam nequicquam opponere gavisus, Hæresis à Concilio damnabatur, Flammisque consumebatur. Id noster HOFMANNUS, cum Pragæ commoraretur, ab Husso Privilegiis Germanorum Academicis Autoritatem Regiam opponente victus, incertum, quo Animo, perferebat. Cæterum, ne Joannis HUSSI, quod à pluribus Injustitiæ postulabatur, Supplicium VRATISLAVIENSIBUS, in deteriorem Partem acceptum, ab Ecclesiæ Romanæ Consortio discedendi Materiam præberet, pium justumque Synodus Constantiensis demonstrare conabatur Literis ad WENCESLAUM, Ducem Lignicensem, Episcopum Vratislaviensem, eique subditos Clericos, Anno 1415, Die Julii XXVI, exaratis. Quas Constantiæ scriptas, non universas quidem, tamen magnam, si non maximam Partem in medium profert Joannes Cochlæus, Norinbergensis, Canonicus Vratislaviensis, in Hussitarum Historia, Lib. III.

XX. Quemadmodum HOFMANNUS hoc intra Concilium, cui Annus 1418, Dies Aprilis XXII, Finem attulit, Personam suam egerit, præter alios, annotaverunt, Joannes Cochlæus in Hussitarum Historia Lib. I: *Magister Joannes HOFMAN, qui tunc Rector erat Universitatis, postea Episcopus Misnensis factus, in Concilio Constantiensi præclara Eruditione insignis inter Episcopos illius Temporis enituit.* Quibus Verbis utitur Abrahamus Bzovius in Annalibus Ecclesiasticis, Tomo XV, ad Annum 14 8. Num. XIX. Matthæus Dresserus in Historiarum Millenario VI, Parte II. Episcopo Misnensi XXXVI: *Adfuit in Concilio Constantiensi, vbi Fama & Celebritate Nominis omnes Theologos superavit.*

XXI. Ita Nominis sui Claritatem majorem HOFMANNUS ad Misnicos reportabat, ad Silesios transmittebat: ex quibus in Concilio sederant HENRICUS IV. Rapoldus, Henrici VIII. Passeris Filius: & RODULPHUS, Joannis Filius, Henrici VIII. Passeris Nepos, Duces Saganenses: Anno 1415, Die XVII. Aprilis, Sessione VI: Die II. Maji, Sessione VII: Die XIII Maji, Sessione IX. Die XIV Maji, Sessione X: Die XV Maji, Sessione XI: Die XXIX Maji, Sessione XII. Pro quibus eidem Concilio subscripsit Theodoricus Cintembergius, Ubra-

bracensis Episcopi Cancellarius, eodem 1415 Anno, Calendis Novembribus, Sessione XX.

XXII. Constantiâ Domum reversus HOFMANNUS frequentibus suorum Damnis experiebatur, Joannis HUSSI & HIERONYMI Pragensis, Bohemorum Vitam, non Famam, non Doctrinam exstinctam: cujus Propagatores Bohemi, Moravis aliisque Sociis freti, *se duorum Martyrum Sanguini, dum possent, Adversariorum innumerabilium Sanguine parentaturos: Ferro Servitutem â Conscientiis temerariam depulsuros: Ferro Libertatem in sacris integram defensuros, conjuraverant.* Dictis Facta respondebant, cum pro Christi Calice Christianis Laicis negato pugnantes, Duce Joanne Trosnovio, quem altero privatum oculo Ziskam, id est, Coclitem, Bohemi vocabant, strenuis Armis ubique Locorum invaderent Hostes suos. Hanc Bohemorum ardentem Iram in acriores Ignes suscitabant, Martinus V. Pontifex, & Sigismundus I. Imperator Romanus, in Hussitarum delendum Nomen conspirantes. Pontifex quidem, Anno 1420, Calendis Martiis, omnibus Christianis Hussitas opprimentibus aut oppressuris spondebat liberalem Peccatorum Veniam. Imperator autem, cum Apoplexia Wenceslaum Bohemorum Regem sustulisset, fraterni Regni cupidus, sed à Bohemis repudiatus, cujus Fidem Husso publice datam, publice violatam conquerebantur, Specimen Husitis daturus, in quos Arma præparabat, Joannem Krasam, Civem Pragensem, quia Constantiensi Concilio, tanquam in Ecclesiam: & Romano Imperatori, tanquam in Rempublicam injurio, Autoritatem audace Lingua subtrahere, nihil erat veritus, Anno 1420, intra Silesiæ Caput, Vratislaviam, quam Die Januarii VI. intraverat, Equis ex Urbe tractum Flammis redigebat in Cineres, Die Martii XXIV. Ibidem Cives, [post seditiosos Senatorum Interfectores, Suppliciis aut sublatos, aut territos] universos, ne Doctrinam Hussiticam vel amplecti, vel propagare studerent, graviter admonebat: quibus ad Hæreticos exstirpandos etiam Ferdinandus Episcopus Lucensis, Martini V. Pontificis Romani Legatus, Hortator assiduus erat. Inde Sigismundus Cæsar, ingentibus Silesiorum Auxiliis, XV Duces, in quibus Henricus Rapoldus Saganensis, Concilii Constantiensis Assessor, eminebat, continentibus, ipsisque Friderici & Guilielmi Fratrum, Marchionum Misnensium Copiis instructus, contra Husitas in Bohemiam contendebat. De quibus agunt, Æneas Sylvins in Historia Bohemica,

Cap.

Cap. XXXVIII & XLIV. Joannes Cochlæus in Hussitarum Historia, Lib. IV & V. Georgius Fabricius in Originibus Saxonicis, Lib. VII. Jacobus Schickfusius in Silesiæ Chronico, Lib. I. Cap. XXXII. Zacharias Theobaldus de Bello Hussitico, Parte I. Cap. XXVIII. & sequentibus. Thomas Zechorodus in Marte Moravico, Lib. IV. Cap. IV.

XXIII. Tanto Cæsaris Apparatui Propositoque Robur suum opponentes Bohemi, prospero suorum, nullo Cæsareanorum Successu, insolentiores, postea crebis Excursionibus Misnenses invadebant: & in primis Episcopum Misnensem, HOFMANNUM nostrum, HUSSI, non modo Pragensem, sed etiam Constantiensem Inimicum vehementer affligebant: qui Cladem ab Hostibus maximam, Anno 1429, sentiebat, cum Procopius Rasus & Petrus Malticius, Hussitarum Duces universam Misnensium Provinciam Cædibus, Rapinis, Flammis devastarent.

XXIV. Victores Hussitas, cum Felicitatis suæ Gloria Doctrinam Hussiticam extendentes, omnibus Adversariorum suorum Terris, Bohemicis, Moravicis, Austriacis, Hungaricis, Silesiacis, Lusaticis, Marchicis, Misnicis, Thuringicis, Variscis, Franconicis, Bavaricis, Palatinis molestissimos, tandem Viribus majoribus oppugnandos ratus Martinus V. Romanus Pontifex, per Julianum Diaconum Cardinalem Indulgentias universis Hussitarum Persecutoribus pridem oblatas, Anno 1431, Die Januarii X, renovatas exhibebat. Consimiles per eundem Julianum, in Germania Legatum suum, Eugenius IV. Pontifex Romanus, in Norinbergensibus Imperii Romani Comitiis, ubi de Bohemis Hussitis eradicandis agebatur, eodem Anno publicabat.

XXV. Is Julianus Literis eodem Anno, Die Martii XX scriptis, HOFMANNUM, Nomine Romani Pontificis Eugenii IV. admonebat, ut Indulgentias Hussitis exitiales, singulis Diebus sacris, quam diu Bellum gereretur Hussiticum, intra Misnensem Episcopatum, in Templo prælegi commendarique juberet.

XXVI. Id, quo Pacto fuerit exsecutus, hac Epistola docet HOFMANNUS. *JOANNES, Dei & Apostolicæ Sedis Gratia, Episcopus Ecclesiæ Misnensis, universis & singulis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Rectoribus Ecclesiarum Parochialium, ac eorum Loca tenentibus Prædicatoribus per Diœcesin nostram Misnensem ubilibet constitutis, Salutem & sinceram in Domino Charitatem. Literas*

ras Reverendiſſimi in Chriſto Patris & Domini, Domini JULIANI, Apoſtolicæ Sedis per Germaniam Legati, recepimus: quarum Tenorem Vobis una cum præſentibus transmittimus, noſtro Sigillo ſigillatum, earumque Vigore ac Apoſtolica Autoritate, nobis in hac Parte conceſſa, & Vobis & veſtrum cuilibet, in Virtute ſanctæ Obedientiæ, diſtrictius ſub Excommunicationis Pœna, præcipiendo mandamus: Quatenus quilibet veſtrum, ipſius Literas, earumque Tenorem ſive Mentem, ſingulis Diebus Dominicis & Feſtivis, coram Populo veſtro publicare materna Lingua curetis, Populum ad aſſumendum Crucem, ad proficiſcendum contra damnatos Hæreticos, exhortemini: ac earundem Literarum debitæ Exſecutioni fideliter & diligenter intendatis. Cum autem de idoneis ordinandis Confeſſoribus, qui Scientiam habeant debite inter Peccata diſcernendi, attentius circumſpicere expedit, tales, de quorum Idoneitate & ſufficienti Scientia veriſimiliter confidimus, in Locis ſubſcriptis ad audiendum Confeſſionem ſibi confiteri, & Operam poſſibilem ad hoc ſanctum Negotium exſequendum præſtare volentium, & Abſolutionis Beneficium, ſecundum Formam Eccleſiæ ſanctæ, impendendum, conſtituimus & ordinamus: Eisdem ſic ordinatis Confeſſoribus injungentes, ut Deum pro Oculis habentes, ſic prudenter ſibi injunctum, in hoc Negotio Fidei, Officium exſequantur, ut in abſolvendo Formam Eccleſiæ obſervent, Limites ſibi traditæ Poteſtatis non excedant, & Saluti proficiant Animarum. Datum Stolpen, Anno Domini M. CCCC. XXXI. Feria tertia poſt Dominicam Jubilate, noſtro ſub Sigillo.

XXVII. Præter Huſſitas HOFMANNUS Terris ſuis graves Adverſarios experiebatur Barones Birkios Daubanos, in Prædam & Cinerem omnia Villicorum convertere ſolitos: ad Arcem Lomam, Hoënſteinenſi propinquam, Domicilium nactos. At eos ita coërcebat, ut è Vicinia decedentes, Mulbergum ad Albim, quod emerant, in Sedem tutiorem ſibi deligerent.

XXVIII. Beatæ Virginis Collegium Lipſienſe, cujus Fundamenta Joannes OTTO Monſterbergius poſuerat, ab eo, cum Mortem obiturus eſſet, ſibi commendatum. HOFMANNUS ita ſuis perficiebat Sumtibus, ut in eo quidam e Sileſiis Ephori certis Reditibus annuis etiamnum gaudeant.

XXIX. De Sileſiorum in hoc Collegium recipiendorum Numero, quem aut OTTO, aut HOFMANNUS intenderit, Diſſenſus reperitur.

ritur. Nam eorum sunt *Quatuor:* ut Zacharias Schneiderus in Chronico Lipsiensi narrat Lib. VI. *Quinque:* Sicut commemorant, Joannes Fridericus in Academiæ Lipsiensis Panegyrico Sæculari. Tobias Heidenreichius in Lipsiensi Chronico. Martinus Zeilerus in superioris Saxoniæ Topographia, de Lipsia. Nicolaus Henelius in Silesia Togata MSta, Lib. IV. Cap. XVIII. *Sex:* ut Stephanus Ritterus in Cosmographia, Lib. IV. de Lipsia refert.

XXX. Ecclesiasticæ Disciplinæ studiosus, non ferebat impune Mores pravos. Quamobrem, Anno 1448, cum in Lipsiensium Afrano Cænobio Canonicus Regularis Rem Divinam, non regulariter, sed enormiter facturus, sic ad Aram accessisset, ut oculis nullum Officium Temulentia concederet: HOFMANNUS assumto in Negotii Partem Joanne Falckenhaynio, ejusdem Monasterii Præposito, neglectis Legibus sacris Observantiam instaurabat.

MORS.

XXXI. Per ipsos XXXV Annos Præsul Misnensis, admodum senex, inter Ævi sui doctissimos, Anno 1451, Die Martii XXVI, Rebus humanis eximebatur.

SCRIPTA.

XXXII. Inter Opera Literaria, quæ Posteritati reliquit, Primum est *in Dialecticam Commentarius.* Secundum est *in quasdam Philosophiæ Partes Commentarius.* Tertium est *de Christi Jesu Pueri Inventione Liber.* Quartum est *de Beatæ Virginis Mariæ Præsentatione Liber.* Quintum est *Quæstionum Theologicarum cum Solutionibus Liber.* Sextum sunt *de Missæ Officio & Actionibus omnibus Libri VI.* ad Fridericum & Guilielmum Fratres, Marchiones Misnenses. Septimum sunt *in Vincentii de Mundi Fine Tractatum Commentarii.*

XXXIII. Ad hæc Scripta, quæ, Curis aliis nimium distractus, satis elaborare non poterat, communibus Studiis absolvenda, Joannem Melcerum, Theologum Lipsiensem, in Vratislaviensium Civitate commorantem, ad se vocaverat. Sed huic Consilio non respondebat Eventus. Ad HOFMANNUM contendenti Melcero Misnenses Urbes, Stolpena Morbum, Dresda Mortem, Pirna Tumulum afferebant.

CAPUT

CAPUT XXIX.

Ad Annum M. CCCC. LII. Diem XXIV. Augusti.

JOANNES ELGOTHUS,

Eques Namslaviensis.

VITA.

I.

IN Vratislaviensium Ducatu, Namslaviensium Diœcesi, etiamnum superest ELGOTHUM Pagus, Equitum olim Sedes, unde Cognomen ELGOTHORUM acceperunt. Ex iis JOANNES, cujus Prosapiam non invenimus annotatam, Studiis addictus, se, pro sui Temporis Habitu, satis æstimabilem in Modum nobilitavit: per quæ Dignitatem geminam est consecutus, & Juris Canonici Doctor, & Cracoviensis Canonicus.

MORS.

II. Supremum obiit Fatum Anno 1452, Die XXIV Augusti. Sepultus in Cracoviensium S. Stanislai Basilica, Monumentum ibidem hoc nactus est: *Hic jacet venerabilis & egregius Vir, Dominus JOANNES de ELGOTH, Decretorum Doctor, Scholasticus & Canonicus Cracoviensis. Obiit sub Anno Domini Millesimo, Quadringentesimo, Quinquagesimo Secundo. XXIIII. Mensis Augusti.*

CAPUT XXX.

Ad Annum M. CCCC. LVI. Diem III. Februarii.

PETRUS NOVACUS,

Nissensis.

VITA.

I.

IN Territorio Nissensi Pagus NOVACUM, plerisque NOVAGUM dictus, PETRUM nostrum progenuit: unde NOVACI Cogno-

Cognomentum nactus eſt: humili plebejaque Familia: cui Splendorem magnum primus per Literarum conſpicuam excellentemque Culturam intulit.

II. Juris Canonici Doctor, inter Canonicos Vratislavienſes ad Præpoſiti Munus aſcenderat: quibus ſe Prudentia quoque, non tantum Eruditione, potiſſimum Induſtria commendabat.

III. CONRADUS, Epiſcopus Vratislavienſis, Dux Olsnenſis, Anno 1447, Die IX Auguſti, e vivis abierat. Tum Canonici Vratislavienſes novum deſignaturi Epiſcopum, quo ſe converterent, dubii hærebant. Epiſcopatus enim adeo grande contraxerat Æs alienum, ut ab eo niſi per Epiſcopum aut maxime divitem, aut minime prodigum, ſingulari Munificentia Prudentiaque liberari non poſſet.

IV. Sub Electionis Principium intendebant opulentum: cujus Liberalitas debitam Creditoribus Pecuniam ſolveret. Hac ſpe prius expetebant JOANNEM, Laurentii ZAREMBÆ, Poloni, Caſtellani Siradienſis, Capitaneique Vielunenſis, Filium; cujus Pater Honore gaviſus, Onere gravatus, Invitatoribus dabat Repulſam. Mox Theodoricum WEINRICHIUM, Cracovienſem, in Patria celebrem Sacerdotem, ad Suſceptionem Dignitatis ſollicitabant per Joannem Lautſchœlerum, Vratislavienſem Canonicum. At huic etiam deerat Voluntas, etſi non deerat Facultas impendendi Nummos ſuos, quos augere, quam minuere malebat. Ita, cognominatum aureum Epiſcopatum, Auro juvandum, repudiabant, quos Auri non tam Honor exornabat acquiſiti, quam oblectabat acquirendi Amor.

V. Quamobrem ab Exteris ad ſuos converſi Electores, Die V. Septembris, conſentientes, Collegam ſuum NOVACUM, tum Officialem Generalem, cenſebant dignum Epiſcopatu, a Nominibus factis per Solutionem vindicando: quam, licet non Pecunia, ſed tamen Parſimonia Curaque ſua præſtiturus ſit.

VI. Cujus, ſeu Epiſcopi, ſeu Archiepiſcopi fuerit, ad Sileſiorum Legem conſecrare NOVACUM, in dubium vocari poteſt. Nam Sileſii, dudum a Polonis ſeparati, cum Bohemis Societatem inierant: quam Joannes Bohemorum & Caſimirus Polonorum Rex ſic approbaverant, ut ex eo nihil Juris amplius in Sileſiam Regi Polonorum ſupereſſet. Adhæc Vratislavienſis Epiſcopatus ſpeciatim Bohemorum Regem agnoverat Dominum Patronumque ſuum, per Literas Anno 1342, & 1358,

& 1358, Vratislaviæ ſcriptas: quas Bohuslaus Balbinus edidit in Miſcellaneis Bohemicis, Decade I. Lib. VIII. Volumine I. Parte III. Epiſtola VI & VII. Quare NOVACUS a Bohemorum, non a Polonorum Archiepiſcopo inaugurari debuerat.

VII. Tamen, quo Jure, non ſatis exploratum habemus, NOVACUS a Vincentio Kochio, Archiepiſcopo Gnesnenſi, tanquam Metropolitano, a quo Canonici Vratislavienſes, Andreas Schola & Jaroslaus Kanckolouskius pro Collegio ſuo Approbationem Electionis obtinuerant, per Joannem, Suffraganeum ſuum, Epiſcopum Nalurienſem, Die XXII Octobris, ſolenniter in Templo Vratislavienſium Cathedrali declarabatur Epiſcopus.

VIII. Idque conſignatum reperitur in Diplomate, quod intra Poloniam in Oppatoviano Gnesnenſis Archiepiſcopi Caſtro, Anno 1447, Die Octobris X compoſitum, exſtat. Præterea Joannes Dlugoſſus, Canonicus Cracovienſis [Anno 1480 mortuus] annotavit in MStis, tum Hiſtoriis Polonicis, Lib. XIII. ad Annum 1447. tum etiam Epiſcoporum Vratislavienſium Vitis, Num. XXXI.

IX. Hæc Canonicorum Vratislavienſium Acta minus placebant Sileſiæ Ducibus: ex quibus Hoſtem NOVACUS experiebatur Guilielmum, Oppavienſium Ducem, Armis Epiſcopalia Prædia devaſtantem: poſt Clades non paucas denique Vladislai, Teſchinenſium & Glogovienſium Ducis Auxilio Pacem adeptus.

X. Non decipiebat NOVACUS Exſpectationem: cui, per exiguum Temporis Spatium, Induſtria Solertiaque, pro virili, ſatisfaciebat, oppignoratos Pagos redimendo, Eccleſiaſticisque Bonis, quantum licebat, inſtar optimi Patris, conſulendo.

XI. Anno 1450, Vratislavienſes Jubilæum Feſtum, quod Nicolaus V. Pontifex Romanus indixerat, celebrabant. Ille, cum Baſileenſe Concilium Laicis etiam Poculum in Euchariſtiæ Sacramento porrigendum ſtatuiſſet, ſolicitus, ne plures in Sileſia Doctrinis Huſſiticis clam, quam palam, addicti, a Romana Eccleſia Defectionem partim ſtabilirent, partim proveherent: ideo ad Sileſios etiam, non tantum ad Bohemos, Polonos & Hungaros, mittebat Joannem Capiſtranum, Aprutium Italum, Monachum Franciſcanum, Bernhardini Senenſis Auditorem, cum XXX Ordinis Bernhardiniani Fratribus: Hominem diſertum, Artibus Perſuaſionem facilem efficacemque facientibus inſtructiſſimum. Is paſ-

Is passim, maxime Vratislaviensibus offerebat Criminum Veniam, non tamen nisi XII Mensibus durabilem, Pecuniis Ecclesiæ Romanæ sacris, iisque modicis, Dimidium Sumtuum, si Peregrinatores Romam pervenirent, expendendorum adæquantibus, compensandam. Tenacioribus in Levamentum salutare prohibebat Luxuriam, Vestitu, Potu, Cibo, Ludisque turpiter multa consumentem: quibus adhærentes Voluptatibus Censor severus crebris publicisque Concionibus increpabat. Nemo Capistranum magis, quam NOVACUS in omnibus adjuvabat: post hæc Silesiis vel parum cognitas, vel prorsus ignoratas Pietatis Formas in Ecclesiam introducens.

XII. Tales erant plurium, tandem omnium Sanctorum Feriæ: potissimum ad S. Hedwigis Reliquias, in Trebnicensium Monasterio colendas Peregrinatio: inprimis, Panem consecratum, tanquam Salvatoris Corpus, circumportandi adorandique, solis antea Cænobitis usitatus Ritus: Peccatoribus credulis Oblectamenta quidem, scrupulosis Hussitis autem Fastidia: neutris afferentia Solatium: cum à Bohemis Hussitis Sacra sua defendere conantibus, Silesia non tantum Armis oppugnaretur, verum etiam Libris erudiretur.

XIII. Turcis, post Constantinopolin Anno 1453 occupatam, longè lateque grassantibus, & in Pannonia Sedem affectantibus, Preces publicas instituebat adversus barbaros Christianorum Hostes. Hac Pietatis Cura NOVACUS se Vratislaviensibus omnibus probabat.

XIV. Monetæ studiosissimus, à Bohemorum Rege Ladislao Jus cudendæ consequebatur. A Pontifice Romano Privilegia duo, ad S. Joannis Vratislaviensem Insulam, Episcopo subjacentem, spectantia obtinebat. Prius ibi Cerevisiam Suidnicensem vendendi Consvetudinem confirmabat. Posterius ibidem Habitatores, pro esculentis, poculentis, & Materiis ad Structuras pertinentibus, liberos à Vectigalibus declarabat.

MORS.

XV. Otmuchoviæ, cum Episcopatui per IX Annos præfuisset, fato supremo decedebat, Anno 1456, Die III. Februarii. Solenniter eiusdem Mensis IX Die tradebatur Sepulcro in Vratislaviensium S. Johannis Cathedrali Templo: cujus in majore Choro ad Aram reperitur hoc Epitaphium: *Reverend. in Christo Pater, Dominus PETRUS, Deigratia Episcopus Wratislaviensis, obiit Anno Domini M.CCCC.LVI. Mensis Februarii Die III.*

SCRIPTA.

XVI. Oſor Vitiorum Nævorumque paſſim etiam Clericis adhærentium, celebrabat Vratislaviæ Synodum: cujus Legibus Clericos ad Obedientiam juſtam, Forum æquum, honeſtam Vitam, poſthabendam Mulierum Societatem, præſcriptam Miſſarum Actionem & alia Officiorum Genera fideliter exſequenda revocabat. Ea *Decreta* reperiuntur in Cathedralis Eccleſiæ Vratislavienſis Statutis Synodalibus antiquis, per Martinum Epiſcopum Vratislavienſem edita Vratislaviæ, 1585. in 4.

CAPUT XXXI.

Ad Annum M. CCCC. LXII.

CASPAR WEIGELIUS,

Bregenſis.

VITA.

I.

NAtione POLONUS, à nonnullis habitus, non erat: intra Bregenſem Ducatum in Henrici Pago natus: propterea Polonis annumeratus, quoniam SILESIIS quondam Reipublicæ Polonicæ conjunctis, etiam poſtea ſeparatis Nomen Polonorum adhærebat. Nicolaum WEIGELIUM [cujus Vitam Cap. XXII. expoſuimus] Germanum Fratrem, natu majorem, in Studiis ſecutus, conſimiles Honores conſequebatur: eô (quem Annus 1444 exſtinxerat) ſuperſtes.

II. Philoſophiæ Magiſter & Profeſſor in Academiæ Lipſienſis Collegio Philoſophico Decanum agebat Anno 1439, & 1441. Eidem Academiæ, ut Rector, præerat, Anno 1442. Ibidem poſtea Theologiæ Doctor & Profeſſor: tandem Eccleſiæ Vratislavienſis Cathedralis Archidiaconus creabatur.

MORS.

III. Cum Philoſophiæ, tum etiam Theologiæ, quas perpetuo Vinculo Ætas illa connectebat, pro ſui Temporis Statu, ſtrenuus Propagator, humanis Rebus eripiebatur Anno 1462. Cum Fratre NICOLAO com-

commune Monumentum apud Vratislavienses in Cathedrali Templo S. Joannis, ante Sacristiam, ab Agnatis excitatum, adeptus est hoc:

CASPARI WEIGEL, hujus sacratissimæ Ædis Archidiacono, & NICOLAO Canonico, Fratribus Germanis, iisdemque sacræ Theologiæ Professoribus, ex Pago, quem HENRICI Villam appellant, oriundis, Viris summa Virtute & Ingenio atque Doctrina singulari, Agnati bene merentibus Eruditionis & Pietatis Monumentum posuerunt. Obierunt, CASPAR minor natu Wratislaviæ, M.CCCC.LXII. NICOLAUS Lipsiæ M.CCCC.XXXXIIII.

SCRIPTA.

IV. A nostro WEIGELIO *quædam Volumina* composita, nonnullis è Chronicis MStis annotavimus. Cujus autem fuerint Argumenti, non ibidem additum invenimus.

CAPUT XXXII.

Ad Annum M.CCCC.LXIV. Diem III. Septembris.

ALEXIUS THYMIUS,

Freistadiensis.

VITA.

I.

THymiorum Freystadiensium plures in Eruditis fuerunt. HENRICI meminimus Cap. XXI. Alterius HENRICI faciemus Mentionem Cap. XL. ALEXIUS intra Silesiam in Glogoviensi Ducatu non tantum natus, verum etiam Literis applicatus: intra Lipsiensem Academiam superiora Studia colebat. His acquirebat ibidem Honores, quos Philosophiæ Magistris & Medicinæ Baccalaureis Academica Potestas conferre solet.

MORS.

II. Ascensurus ad celsiora Conatibus, impediebatur Fatis: quibus concedebat Anno 1464, Die III Septembris. Apud Lipsienses, ut Sepulcrum, ita Monumentum æreum in S. Nicolai Templo adeptus est hoc:

Anno Domini M.CCCC.LXIV. Die III. Mensis Septembris, obiit venerbbilis Vir, Magister ALEXIUS THYME, de Freyenstat, in Medicina Baccalaureus. Orate Deum pro eo: Amen.

CAPUT XXXIII.

Ad Annum M.CCCC.LXVI.

THEODORICUS BURGSDORFIUS;

Eques.

VITA.

I.

THeodoricus noster Cognomentô in multiplices Formas converso designatus reperitur. Eum vocant BURGSDORFIUM, Paullus Langius in Chronico Citicensi, ad Annum 1463 Gabriel Bucelinus in Germania sacra, Parte I. Episcopo Naumburgensi XXXIII. BOXDORFIUM, Joachimus Fellerus in Bibliothecæ Lipsiensis Paulinæ Librorum MStorum Catalogo. BUCKENDORFIUM, Tobias Heidenreichius in Lipsiensi Chronico, Rectore LX. BUCKENSTORFIUM, Vratislaviense MStum, cujus postea Mentionem faciemus. BUCKINSDORFIUM, Zacharias Schneiderus in Lipsiensi Chronico, Lib. VI. Rectore LX. BUCKSDORFIUM, Anonymus in Centuria de Scriptoribus Lipsiensibus, Witebergicis & Francofurtanis, Cap. XXI. Paulus Freherus in Virorum Eruditione clarorum Theatro, Parte II. Sectione IV. ad Annum 1439. BURCKSDORFIUM, Zacharias Schneiderus in Lipsiensi Chronico, Lib. VI, Decano III. BUXDORFIUM, Petrus Albinus in Misnensium Provinciali Chronico, Titulo XXI. Episcopo Naumburgensi XXXVI. Cyriacus Spangenbergius in Nobilitatis Speculo, Parte II. Lib. XI. Cap. XII. Tobias Heidenreichius in Lipsiensi Chronico, ad Annum 1464.

II. Antiquum & nobile Majoribus suis Genus debuit. Hujus ex Armis Splendori Decus ex Literis additurus, Ingenium excellentissimum Philosophicis, Juridicis, Theologicisque Studiis applicuit: unde Laudem Viri consummatissimi reportavit. Anonymus supra citatus in Centuriæ suæ Cap. XXI: *Vir celeberrimæ Laudis, Ingenio præstans, in omni Philosophi-*

sophico Studio consummatissimus. Paulus Langius in Citicensi Chronico, ad Annum 1464: *Vir per omnia in Sæcularibus Literis imbutissimus, & Divinarum Scripturarum Cognitione nobiliter instructus, Philosophus & Theologus, nec non Canonista præstantissimus.*

III. Docendis agendisque Rebus, Beneficio Naturæ magno, maximo Industriæ Conatu, præter cæteros habilis, jam utriusque Juris Doctor creatus, apud Lipsienses Professor, Anno 1439 Rector Academicus LX fuit. Utramque Juris Scientiam Professor publicus, & Juridici Collegii Ordinarius, id est, perpetuus Decanus, ingente Fama, Fructu pari Auditoribus per Annos XXIV tradidit. Ibidem Argentum Fœnori locavit, ut Inopiæ Subsidium quotannis XL Florenos Misnenses quidam Juvenis Academicus acciperet.

IV. Anno 1463, Die Septembris XXIX, Georgius HAUGWICIUS, Eques, Naumburgensium in Misnia Episcopus electus, duodecim Dies Officio functus, Vita ipsa defungebatur. Huic, eodem Anno, intra Mensem Octobrem, BURGSDORFIUS noster, ob Eruditionis Integritatisque Magnitudinem, Ingenii Consiliique Copiam, Successor declaratus, solenniter Anno 1464, Die Dominica, post S. Bartholomæi Festum, Episcopus Naumburgensis consecrabatur THEODORICUS III.

V. Sunt, quibus Citicensis, &, quod mireris, cum Naumburgensis, tum etiam Citicensis Episcopus fuisse dicitur. Is Error inde subortus est, quod Episcopatus Citicensis Anno circiter M.XL, Naumburgum translatus, postea nominatus fuerit Naumburgensis. Quam Mutationem, vel ignorantes, vel non attendentes, ex unô geminum fecerunt Episcopatum.

MORS.

VI. Quo BURGSDORFIUS Anno exstinctus fuerit, occurrit, cur dubitetur. Eum Anno 1471 decessisse scribit Gabriel Bucelinus in Germaniæ sacræ Naumburgensibus Episcopis. At decepit Bucelinum Langius, non, ut par erat, inspectus: qui non omnia suos ad Annos refert. Hic enim, cum in Chronico Citicensi ad Annum 1464 commemoravisset, Paulum II. Pontificem Romanum, Anno 1471 mortuum: additis: *ut etiam infra eodem* (1471) *Anno dicetur amplius*: mox subjungit, *Eodem Anno* (non 1471, sed 1464) *Fridericum Archipræsulem* Magde-

Magdeburgensem defunctum: tandem annectit: *Eodem Anno* (1466: cujus Mentionem in præcedentibus ad Annum 1463 & 1464 fecerat) *Theodoricus Episcopus noster obiit.* De quo dixerat ad Annum 1463: *Mortuo Georgio in ejus Locum, tanquam bene meritus suffectus est, in quo præfuit eleganter & inculpate Annis tribus. Obiit enim Anno Domini 1466: de quo infra.* Eundem Annum 1466 BURGSDORFIO fatalem attribuit Matthæus Dresserus in Historiarum Millenario VI, Parte II. Episcopo Naumburgensi XXXVI.

SCRIPTA.

VII. In Operibus Literariis, quæ composuit, Primum est, *Orationum Scholasticarum Liber.* Secundum est, *Conciliorum Volumen* ingens. Tertium est, *Lecturarum in Decretalia Liber* grandis. Quartum est, *Commentariorum in Jura Municipalia Liber.* Quintum est, *Additionum super Saxonum Speculo Liber.*

VIII. Sextum Titulis denotatur diversis. Nam id vocat *in Saxonum Jura Repertorium* Paulus Langius in Chronico Citizensi ad Annum 1463. *In Saxonum Speculum Remissorium*, Autor Centuriæ, qui Scriptores complectitur, Cap. XXI. *Registrum des Land- Gerichts, Lehn-Rechts und Weichbildes*, Joachimus Fellerus in Bibliothecæ Lipsiensis Paulinæ MStorum Librorum Catalogo. Id etiam Vratislaviensium Bibliotheca publica Rehdigeriana Germanico Sermone MStum possidet: cujus in Clausula reperiuntur hæc apposita: *Collectum est præsens Remissorium per venerabilem ac egregium Virum, Dominum THEODORICUM de BUCKENSDORF, utriusque Juris Doctorem eximium, Juridicæ Facultatis in Universitate Liptzensi Ordinarium, propria Manu Originalia inspiciendo sic,* quod *absque Dubio omnes Remissiones positæ in suis Locis inveniuntur.* Ibidem post quædam: *Finitum est præsens Remissorium per JOHANNEM KREBS de Nurmbergk, Anno Domini M. CCCC. LXVIII. in Vigilia Vigiliæ Nativitatis Christi.*

CAPUT

CAPUT XXXIV.

Ad Annum M. CCCC. LXXI. Diem XXV. Februarii.

BENEDICTUS HEGENWALDIUS, Boleslaviensis.

VITA.

I.

CUm in Patria, tum in exteris Locis per Literas excultus eo tandem Honoris ascendebat, ut Cathedralis Ecclesiæ Vratislaviensis adhiberetur peragendis Officiis Canonicus Vicarius.

MORS.

II. Ne Majorem consequeretur Dignitatem, Morte prohibebatur: quam obibat Anno 1471, Die XXV Februarii. Sepultus est in Vratislaviensium S. Johannis Cathedrali Templo: ubi condecoratus hoc Epitaphio fuit: *Anno Domini M. CCCC. LXXI. in Die S. Matthiæ Apostoli obiit honorabilis Vir, Dominus BENEDICTUS HEGENWALD, de Boleslavia, Vicarius Vratislaviensis. Orate pro eo. Deus propitius esto mihi Peccatori.*

CAPUT XXXV.

Ad Annum M. CCCC. LXXIII.

JOANNES CANTIUS, Cantiensis.

VITA.

I.

CAntium, in Vratislaviensium Ducatu Oppidum Episcopale, progenuit nostrum JOANNEM: unde, suppresso Familiæ Cognomento accepit Patriæ Vocabulum. Adolescens ex Silesia in Poloniam discedebat, partis Studiis majus Augmentum additurus in Cracoviensium Academia. Sedulus ibi Rerum Philosophicarum Theologicarumque Scrutator, Anno 1415, Philosophiæ Magister, postea Professor creabatur:

tur: ter Philoſophici, quod Cracovienſibus Artiſticum vocatur, Collegii Decanum agebat.

II. Declaratus Theologiæ Doctor, interpretabatur S. Pauli Epiſtolas: deinde Scholaſticam, id eſt, Philoſophiæ mixtam Theologiam, quam Petrus Lombardus in Sententiarum Libris & Thomas Aquinas in Theologiæ Summa docent, Auditoribus, quorum magnam Copiam habere ſolebat, explicabat. De quibus Conatibus Simon Starovolſcius in Scriptorum Polonicorum Centuria, Cap. XVI: *Illoque*, ait, *ſane Doctrinam ſuam nemo aut in Scholis doctius interpretatus eſt, aut copioſius in Concionibus, addam & efficacius, enarravit.*

III. Sanctimoniæ ſtudioſiſſimus, quicquid ad eam pertinere judicabat, mirabili Novitatis Studio arripiebat. Cracovienſi tum Profeſſioni, tum Parochiæ propterea renunciabat, ne, quoniam utriusque copioſis Negotiis omnibus vacare non valebat, expediendorum Partem alteri committere cogeretur. Ita liber, tum rariore Martyrii Gloria ductus, Hieroſolymam petiturus, pro Mahumede Chriſtum commendat in Via Turcis. Quo magis Corpus exerceret Patientia, non tantum quater Romam proficiſcebatur, verum etiam ſæpius Flagris ſe caſtigabat, in Laſciviæ violentum Remedium: quam excitari, non ſupprimi Flagris, ſagaciores quidam e Phyſicis contendunt.

IV. Veracitatis Amator, inſolentius a Mendacio, Mendaciique ſimulacro abhorrebat. Hinc Peregrinator Prædonibus, quicquid Bonorum habebat, offerre juſſus, dabat Nummos, quorum ſe plures non tenere conteſtabatur: oblitus eorum, quos intra Veſtem interiorem conſervabat reconditos. Horum poſtea memor, Spoliatores in Fugam converſos revocabat: Falſiloquii Veniam orabat: Reſiduo, velut in Culpæ quandam Pœnam, Sponte ſua donabat. Eo Facto in Reſipiſcentiam Fures adactos, Emendationem Vitæ pollicitos, ablata reſtituiſſe, cum narrant, tum etiam credunt, qui multis etiam mortuum Miraculis claruiſſe commemorant, Vitæ Cantianæ Scriptores, Petrus Scarga, Simon Starovolſcius, Adamus Opatovius.

MORS.

V. Apud Cracovienſes, admodum Senex, Anno 1473. exſpirabat: cui Sepulcrum in S. Annæ Templo marmoreum Jacobus Clepardienſis, Canonicus Cracovienſis condebat. Ibi leguntur hæc: *Depoſitum JO-*

ANNIS

ANNIS CANTII, Theologiæ Doctoris: quem in Beatorum Numerum relatum, & Vita sanctissime acta, & tot post Mortem edita Miracula testantur. Satis colueris, si fueris imitatus.

VI. Sanctum vocat Simon Starovolscius in Polonia, de Cracovia: *Sanctus quoque JOANNES CANTIUS Academicus, Vir uti eximia Vitæ Sanctimonia, sic & præstanti excellens Doctrina apud S. Annam quiescit.* De quo Joachimus Curæus in Silesiorum Annalibus ad Annum 1473, hæc scribit: *Cracoviæ eo Anno mortuus est celebris Theologus Silesius JOANNES CANTIENSIS. Is, & ob Doctrinam sua Ætate, & Vitæ Sanctimoniam, fuit clarissimus, ita, ut eum Polonia pro Numine post Mortem adoraverit, & multa ipsi Miracula, Pontificia nempe, adscripserit. Fuit ejus Apophthegma memorabile, commonefaciens de Modestia:*

Conturbare cave: non est placare suave.
Infamare cave: nam revocare grave.

SCRIPTA.

VII. Inter ea, quæ Literis consignavit, Opus primum est, *Sermonum Liber.* Secundum est, *in S. Matthæum Commentarius tribus Libris.* Eos Cracoviensis Academiæ Bibliotheca suis MStis addendos, Posteritatique conservandos statuit.

CAPUT XXXVI.

Ad Annum M. CCCC. LXXVII. Diem XVIII. Augusti.

AMBROSIUS JENCOVICIUS,

Eques.

VITA.

I.

JENCOVICIORUM, quos etiam JENCKWICIOS, JENCOVITIOS & JENCKWITZIOS dictos, antiqua Monumenta nos docent, in Silesia Gens nobilis plus quam tribus abhinc Sæculis clara fuit. Inde, progenitus LAURENTIUS, Poslanicii Dominus,

minus, ex Barbara Weigelia Filios suscepit PETRUM & AMBROSIUM nostrum. Hic tum Virtutibus egregiis, tum ingenuis etiam Studiis, tam Philosophicis, quam Theologicis Genus suum nobilitabat. In cujus Laboris Præmium creatus Philosophiæ Magister, consequebatur in Vratislaviensium S. Johannis Cathedrali Ecclesia Dignitatem Canonici; quam Meritis peculiaribus in majus provehebat.

MORS.

II. Apud Vratislavienses Anno 1477, Die Augusti XVIII, vivere desinebat: in quorum Cathedrali Templo, ante hujus Valvas, Meridiem versus, intra Columnæ Lapidem, ad Sinistram conspicuum, honoratus est hoc Epitaphio: *Magister AMBROSIUS JENKWITZ. H. E. C. sub ista Porticu, quam ipse Tecto, Testudine & Picturis ornavit, Sepultus est. Anno. M. CCCC. LXXVII. Die XVIII. Augusti.*

CAPUT XXXVII.

Ad Annum M. CCCC. LXXVIII. Diem. XVI. Junii.

PRIMISLAUS,

Dux Oppaviensis.

VITA.

I.

ORiginem suam miro Casu ex Bohemorum Regis Ottocari Stemmate consequebatur. Ottocarus Margaretham, Friderici, Ducis Austriaci Filiam, Imperatoris Henrici VI. Viduam, impotentis Animi Conjugem, cum ab ea frequenter Sterilitatis accusatus esset, refutaturus, ad Experimentum, quo Litigium tandem dissolveretur, provocabat. *Tu*, inquiebat, *è tuo Gynecæo Puellam mihi complectendam concede. Tum Prolem ex me conceptam intra Tempus Annuum si non ediderit, tu viceris: ego vicero, si ediderit.* Acceperat oblatam Virginem Austriacam. Inde suscipiebat decimo Mense Filium Nicolaum: quem postea Ducatu intra Silesiam Oppaviensi donabat Hujus Nicolai Filius Nicolaus, Nepos Primislaus, Pronepos PRIMISLAUS noster inter quinque Fratres postremus, Animi placidi, Studiis apti, pro Paupertatis

tatis Remedio dudum invento, Sacris destinabatur, Honores Opesque Stirpem suam non dedecentes promerituris: ut eo plus Hæreditatis ad propagandum Stemma relinqueret Fratribus.

II. Ad Ecclesiasticam igitur Stationem, in qua privatam Quietem publico Regimini præferebat, se, cum alibi, tum in Viennensium Gymnasio per multiplicem Doctrinam fideliter præparabat. Huic Spei non plane quidem, tamen inter Initia non nihil respondebat Eventus. Receptus inter Vratislaviensis Ædis Cathedralis Canonicos ad vicinum S. Crucis Templum Cantor, erudita Simplicitate contentus vivebat: quam singulari Prudentia condecorabat.

III. Jodocus Vratislaviensium Episcopus, Anno 1467, e Vita excesserat. Tum ad PRIMISLAUM, qui succederet, omnium Canonicorum, apud quos Autoritate valebat, Suffragia propendebant. Ab hoc autem Proposito revocabat illos maxime Casimirus, Polonorum Rex: quibus per Nuncios Rudolphum Episcopum Laventinum [cui propter Borussicum Bellum, in suam Regis Gratiam, Ordinum Perniciem, compositum favebat] quamquam Exterum Beneficioque nullo Silesiis cognitum, commendare nihil verebatur. Potissimum Casimiri Desiderio Vim addebat ipse Romani Pontificis Pauli II. Consensus. Ita PRIMISLAUS, quanquam Princeps, quanquam Silesius, quanquam dignus, posthabebatur. Tamen hanc Existimationis Jacturam æquo Animo perferebat.

MORS.

IV. Anno 1478, Die Junii XVI, vivis eripiebatur. Sepultus in Vratislaviensium S. Johannis Insula, S. Crucis Templo, nactus est hoc Epitaphium. *Illustris Princeps, Dominus PRIMISLAUS, Dux Oppaviæ Senior, Canonicus majoris & hujus Ecclesiæ, & Cantor hic tumulatus. Obiit Anno Domini M. CCCC. LXXVIII. 16. Junii. Qui in Pace quiescat.*

CAPUT XXXVIII.

Ad Annum M.CCCC.LXXIX. Diem XV Junii.

THEOPHILUS BERGMANNU,

Glogoviensis.

VITA.

I.

JUrisconsultus, partim Eruditione, partim etiam Virtute clarus, potissimum Eloquentia promtus à Johanne Saganensium Duce Consiliariis adjungebatur. Huic Muneri per Annos in Aula multos, ut fideliter, ita feliciter præfuerat: ideo charissimus Principi, cujus Secretorum prope solus habebat omnium Conscientiam. Id erat Invidiæ diuturnum & Irritamentum, & Pabulum in Aulicorum nobilium, quibus præferebatur, Animis. Quare tandem Insidiis opprimendum statuebant, quibus Potentia formidabilem, Honor intolerabilem fecerat.

II. Ad Matthiam, Hungarorum Regem, ob Bellum cum Alberto Marchione Brandenburgico finiendum, à Johanne Duce missus, in Aulam redierat. Tum speciosis Accusationibus, quas Osores Calumniatoresque finxerant, obnoxius, importunam Principis, multa perperam, imprudenter, crudeliter agere soliti, sentiebat Iram. Ne auditus quidem, adeo non convictus, in Sprottaviæ Turrim, Anno 1479, Die Junii XIII, conjiciebatur. Ita subito Impetu Amor Ducis summus in summum Odium convertebatur.

III. Potu Ciboque privatus, intra Noctem intempestam, Die Viti, hoc est, XV. Junii, traductus extra Oppidum, præsentibus non nisi duobus Spectatoribus, Innocentiam suam testatus, & Ducis Sævitiam detestatus, Carnifici Caput amputandum porrigere jubebatur. Eo Facinore Joannes Judex injustus, quem Adulatores ob id prædicabant, tum placebat sibi, non placiturus, neque summo in Cœlis, neque justo in Posteris Judici: quem Principis non Facta, sed recte facta mutant in Laudatorem.

CAPUT

CAPUT XXXIX.

Ad Annum M. CCCC. LXXXIII.

MARTINUS LINDENERUS,

Lesnicensis.

VITA.

I.

INtra Ducatum Oppoliensem, ad Viadrum, religiosis Peregrinationibus celebre jacet Oppidum, Leisnicium, quod aliis Leisnigium dicitur. Ibi natus LINDENERUS Stirpem Literis evehebat. His acquirebat Honorem peritis Canonici Juris Doctoribus conferri solitum. Ei accedebat inter Canonicos Vratislavienses in Cathedrali Templo Dignitas Archidiaconi, qvam Eruditioni supra multos facundiori debebat.

II. Synodi II. Vratislaviensis, quam Rudolphus Episcopus Vratislaviensis, Anno 1475, celebravit, Promotor erat. Id testatur Synodus ipsa in Statutis suis: *Constituit autem sua Paternitas* [Rudolphus, Episcopus] *in eadem Synodo Promotorem Synodi venerabilem Virum, Dominum MARTINUM LINDENER, Decretorum Doctorem, Canonicum Ecclesiæ majoris Vratislaviensis: qui locavit Prælatos.*

MORS.

III. Disertissimo Viro perpetuum Silentium Mors imponebat, Anno 1483. In S. Johannis tamen Cathedrali Vratislaviensium Templo hæc ad Posteros ex Tabula etiamnum loquitur:

Ex LEISNIG genitus MARTINUS LINDNER in OPPOL,
Archidiacon & hic Canonicus jaceo.
Canonico Juri studui Doctoris Honore
Clarior excolui Castra decora Virûm.

Mor-

Mortalis nam nemo juvat se mortuus ipsum:
Dum Locus est Meriti, ferte Salutis Opem.
Anno Domini M.CCCC.LXXXIII.

CAPUT XXXX.

Ad Annum M.CCCC.LXXXIV. Diem III. Novembris.

HENRICUS THYMIUS,

Freystadiensis,

VITA.

I.

IMitatus Nominis Generisque sui Cognatos, Vitam consecrabat liberalibus Artibus ingenuisque Scientiis colendis, quas intra Lipsiensem Academiam, ut didicerat, sic docebat Philosophiæ Magister, & Professor in S. Virginis Collegio Collega. Ibidem Anno 1472, Academicum Rectorem: Anno 1477, Philosophici Collegii Decanum agebat, S. Theologiæ Baccalaureus & in Ecclesia Lusatorum Gorlicensi ad S. Sepulcrum Canonicus: tandem in Silesiorum etiam Ecclesia Lignicensi Canonicus.

MORS.

II. Morte consumebatur in Lipsiensium Academia, cum Annus 1484, Dies III. Novembris ageretur. Ibi sepultus in S. Nicolai Templo Epitaphium nactus est æreum. *Anno Domini M. CCCC. LXXXIV. Die III. Mensis Novembris obiit venerabilis Vir, Magister HENRICUS THYME de Freyenstat, sacre Theologie Baccalaureus formatus, Collegii Sancte Virginis Collegiatus, & Ecclesie Legenicensis Canonicus hic sepultus. Orate pro eo.*

CA-

CAPUT XLI.

Ad Annum M.CCCC.LXXXIX. Diem II. Junii.

MICHAEL NISSENSIS,

Nissensis.

VITA.

I.

IN Monte, Glacensem ad Urbem, olim stetit S. Virginis Mariæ Monasterium, Canonicis Regularibus Augustinianis proprium: cujus Autor fuit Ernestus, Archiepiscopus Pragensis: de quo agit Bohuslaus Balbinus non tantum in hujus Ernesti Vita, Lib. III. Cap. V. §. VI: Sed etiam in Miscellaneis Bohemicis, Decade I. Lib. III. Cap. V. §. VI.

II. Inter hujus Cænobii Præpositos, Jacobo successit, Anno 1456, MICHAEL, intra Nissensem Civitatem natus: unde NISSENSIS Cognomentum, pro Temporum illorum More, consequebatur.

MORS.

III. Huic Muneri cum per Annos XXXIII, magna Cura præfuisset, non citra Gloriam posthumam è vivis excedebat Anno 1489, Die Junii II.

SCRIPTA.

IV. *De Glacensis Monasterii*, cui Præpositus erat, *Rebus, ab Anno 1350, ad 1488, Chronicon* [quod maxime Bohuslaus Balbinus in suis Libris sæpius allegat, interdum etiam commendat,] composuit. Id MStum vetustâ Litera superest in Glacensium eodem quidem Cænobio: sed quod in Collegii Formam redactum Societas Jesuitarum jam possidet.

CAPUT XLII.

Ad Annum M.CCCC.LXXXIX. Diem - - Decembris.

JOANNES BOECKENSCHLOERUS, Vratislaviensis,

VITA.

I.

JOANNES noster Cognomento nullo designatus invenitur, apud Wiguleum Hundium in Metropoli Salisburgensi, Archiepiscopo LVI. Dodonem Richeam, id est, Ottonem Aicherum, in Theatri Funebris Parte I. Scena II. Salisburgensium Archiepiscopo LVI.

II. VITESIUS Cognomento appellatur Ignatio Duckhero in Salisburgensium Archiepiscoporum Chronico, Num. LI. Errat vero Duckherus, cum ex duobus unum facit JOANNEM: quorum utrumque Matthias Hungarorum Rex, intra Hungariam ex Varadinensi Episcopo, Strigoniensem Archiepiscopum: Joannem Vitesium Hungarum Anno 1464: nostrum Joannemm Silesium, illius Successorem, Anno 1472, constituit. De quo dicemus §. VII.

III. Nostrum JOANNEM, tandem Salisburgensem Archiepiscopum, inter Silesios Vratislaviensem fuisse, non diffitetur Ignatius Duckherus. Idque tradunt, Autor Salisburgensis Chronici MSti, quod in Vratislaviensium Bibliotheca Rehdigeriana reperitur, ad Annum 1482. Nicolaus Polius in Silesiæ Chronico MSto, ad Annum 1482. Nicolaus Henelius in Silesia Togata MSta, Lib. I. Cap. XII. Quem in Togata Silesia sua MSta sequitur Joannes Henricus Cunradus.

IV. Marcus, quem non nulli, vetustius Vocabulum retinentes, BOECKENSCHLOERUM, alii BECKENSCHLAERUM cognominant, Vratislaviensium prius Senator, postea Consul, denique Ducatui Præfectus erat. In quibus postremam summamque Provinciam [quam olim Capitanei Provinciales nominati alternis Annis suscipiebant] Anni 1439 paucis Mensibus primis administrabat: post Albertum, Marchionem Brandenburgicum, & Joannem Seidlicium, Anno 1440 recipiebat. Hunc Marcum non humilis, sed eminentis, si forsan non Generis,

neris, tamen Dignitatis Virum Joannes noster habuit Patrem : quem ad celsiora semper ascensurus imitari gaudebat.

V. Ad hunc Scopum JOANNI serviebat, non Armorum, sed Literarum, neque vulgaris, sed intentior graviorque Cultura : cui Facilitatem Promtitudinemque suggerebat excitatum atque sagacissimum Ingenium. Idque multis, tam Scientiis, quam Linguis elaboratum instructumque satis feliciter omnibus Rebus applicabat.

VI, Hungarorum Regi Matthiæ, cum Fortitudinem, tum etiam Sapientiam in Deliciis habenti commendatus, ita se probabat, ut splendidis Muneribus, insignem Autoritatem requirentibus, maxime dignus haberetur. Quare citra Difficultatem aliis prælatus, in Pannonia creabatur primum Quinqueecclesiensis Præpositus, deinceps Agriensis, mox Varadinensis Episcopus.

VII. Anno 1471, Joannes VITESIUS Hungarus Archiepiscopus Strigoniensis ad plures abibat. De quo agunt Antonius Bonfinius in Hungarorum Rebus, Decade IV. Lib. I. & III. Gerhardus Roo in Austriaca Historia Lib. VI. ad Annum 1457. Huic Joanni Joannes noster BOECKENSCHLOERUS Silesius, Anno 1472, ab Hungarorum Rege Matthia Successor dabatur: de quo ibidem Bonfinius Lib. III. ad Annum 1472: *JOANNI Metropolitæ Strigoniensi, Sclavonico Genere nato JOANNES Alemannus*, [Germanus Silesius] *Varadiensis Antistes, Regi* [Matthiæ] *quam familiarissimus plane, successit.*

VIII. Anno 1476, Pannonicum, & Regnum, & Archiepiscopatum deserebat: incertum, Metu Regis Hungarici Matthiæ, cui suspectus videbatur, an Nutu Imperatoris Friderici III, ad quem confugiebat, impulsus. Rogatus, quamobrem id fecisset, respondebat: *In Austriam me jussit abire longum Syrma, quo in Hungaria Monachus caudatus Pulveres trahit.* Is erat in Episcopatu relicto Successor Joannes Cardinalis Aragonius, Beatricis Reginæ Pannonicæ Frater : quem in Aula plus valere, non pati poterat.

IX. Divitias ex Hungaria in Austriam copiosissimas ad Imperatorem attulerat : cujus in Aula commorabatur, donec Viennensium Episcopatum consequeretur. Hinc majore Friderici III. Cæsaris Gratia provehebatur ad Salisburgensem Archiepiscopatum : cui Bernhardus Anno 1482, Die XIV. Januarii, renunciabat.

X. Hujus Ecclesiæ Gubernaculum supremum adeptus, alienum

Æs, cujus ingens Magnitudo erat, dissoluturus, Ærario Sacro per Vectigal novum ex Sale consulebat. Civibus Salisburgensibus ab Imperatore Jus singulis Annis Consules creandi obtinebat.

XI. Pacem, quam cum Canonicis coluerat, post Bernhardi Archiepiscopi supremum Fatum, Anno 1487, enervabat exstinguebatque Dissidium: quia mortui Vestes ex Consuetudinis Jure poscentibus denegabat. Hoc enim Facto irritati plerique faciebant Secessionem ad Christophorum Ebronem, olim Præpositum, id Temporis, quoniam, cum Bernhardus JOANNI Archiepiscopatum cederet, inter Fridericum Imperatorem & Matthiam Reges dissentientes, non illi, sed huic adhæserat, e Canonicorum Collegio depulsum, Mühldorfii Exsulem: eumque sibi Archiepiscopum eligebant. Quorum tamen omne Consilium, omnis Opera nihil valebat.

XII. JOANNES in Archiepiscopatu firmus, Legationem suscipiebat geminam, expediturus Causam unam. Nam ut optatum Friderico III. Imperatori Successorem Filium Maximilianum Archidiaconum Austriacum efficeret, prius ad hunc in Burgundiam, deinceps ad Imperii Romani Proceres peragebat Iter: quibus persuadebat, ut illum Anno 1486 crearent Romanorum Regem. Nihil per Impendia, quorum ingentem adhibuerat Summam, nihil Salisburgensis Ecclesiæ Bonis abstrahebat. Quin ea multiplicaturus, collapsa reparabat, nova construebat Ædificia. Præter Infulam Gemmis exornatam, & alia, præsertim aurea & argentea Vasa, quibus intra Hungariam Thesaurum suum auxerat, Ærario Archiepiscopali relicta, Crucem auream Gemmis coruscantem, cujus non Pretium, sed Aurum solum quingentos Aureos excedebat, Summi Templi Choro in gratam sui Memoriam donabat.

MORS.

XIII. Præfuerat Salisburgensium Archiepiscopatui septem Annis, undecim Mensibus, cum Ictericus & Hydropicus Morbis superatus, Anno 1489, nescio qua Decembris Luce, Mortem obibat.

CAPUT

CAPUT XLIII.

Ad Annum M. CCCC. XCII.

NICOLAUS KREULIUS,

VVartenbergensis,

VITA.

I.

PAtriæ Cognomento quibusdam WARTENBERGICUS, aliis WARTENBERGENSIS, corrupte WARTENBURGENSIS vocatur: quo modo eum appellat Æneas Sylvius in Epistola CVI. Familiæ Cognomento plerisque dicitur KREULIUS. Inter quos est Nicolaus Henelius in Silesia Togata MSta, Lib. X. Cap. I. Nonnullis mutata Litera vocatur CREULIUS. Inter quos est idem Sylvius ad Joannem Trœsterum, Epistola CCCXVIII. & CCCLXII. ad Salisburgensem Archiepiscopum, Epist. CCCLXI. ad Joannem Lauterbachium, Epist. CCCLXIII. ad Dominum Rosenbergium, Epist. CCCLXIV. ad Electum Vratislaviensem, Epist. CCCLXVI.

II. Literis tum magis magisque florentibus intra Silesiam potissimum apud Vratislavienses, insigniter excultus, per Bohemiam in Italiam progressus, se non Eruditione tantum, sed etiam Dexteritate, quibus & Industria & Promtitudo respondebat, Æneæ Sylvio, (tandem Pio II. Pontifici Romano) amabilem faciebat. Ab eo Præceptor dabatur Francisco, quem ex Æneæ Sylvii Sorore Laudomia Nannius Todeschinus, postea Picolomineus dictus, genuerat, felicis Ingenii Puero, Studiis liberalibus excercendo: quem deinde Cardinalem, denique Pontificem Romanum Pium III. Sors celsissima constituit.

III. Æneas, tum Romani Pontificis Felicis IV, mox Imperatoris Friderici III. [a quo Lauream Poeticam acceperat] Secretarius, cognitis KREULII Dotibus, eum familiariter in Amicitiam recipiebat: & aliquando Illecebras, quibus vincendis se non esse fatebatur, sentientem, a culpabilis Amoris Obsequio per Literas, Remedium optimum indicantes, revocabat: quas etiamnum reperimus in Epistolis centesimam sextam.

IV. Post hæc KREULIUS Æneæ, jam Episcopi Senensis Cardinalis, assumtus Capellanus, crebris defungebatur Expeditionibus. Anno 1457, ex Urbe Romana missus, Sigismundo Salisburgensium Archiepiscopo, a quo Æneas cum in Germania commoraretur, Beneficiis multis affectus erat, cum Romanæ Curiæ, tum etiam reliquas Italorum Res patefaciebat. Inde progressus in Bohemiam, Ulricum Rosenbergium Dynastam Senem, quem Æneas, cum Viennæ viveret, Amicum habuerat, ob Filium Henricum, Burggravium Pragensem, amissum Solatiis erigebat, secretarumque Rerum Notitia instruebat.

V. Æneæ tandem, adhuc Cardinalis, Opera KREULIUS Vratislaviensibus Canonicis adscriptus, eodem Anno 1457, ex Italia in Silesiam revertebatur Vratislaviam. Ibi Æneæ Literas, Romæ scriptas, non tantum Henrico SÆNFTLEBENIO, Silesio, Imperatoris Friderici III. Consiliario, Ecclesiæ Vratislaviensis Cathedralis Decano: verum etiam JODOCO Rosenbergio, Bohemo, Vratislaviensium Episcopo reddebat: Narrationibus, quas expositurus erat, plenam Fidem conciliantibus.

MORS.

VI. Post hæc diu superstes inter Canonicos Vratislavienses vixit: ex quorum Collegio in Sepulcrum Senex Anno 1492 transferebatur: ad quod in Vratislaviensium S. Johannis Cathedrali Templo memorabile Monumentum hoc est consecutus. *D. O. M. S. Franciscus PICOLOMINEUS, Sacræ Romanæ Ecclesiæ Diaconus Cardinalis Senensis, Nicolao KREUL. Wartenbergensi, Canonico Wratislaviensi, Viro integerrimo, Fide erga se incredibili, Officio singulari Charitate plus quam paterna: a quo Puer sanctissimis Moribus & Exemplis institutus, prima Literarum Rudimenta didicerat: tam raræ Pietatis memor Alumno Beatæ Memoriæ absens faciendum curavit. Anno Domini M. CCCC. LXXXXII.*

SCRIPTA.

VII. Si non fallit Chronicon Silesiæ MStum, unde nobis quædam excerpere licuit: KREULIUS *Rerum suo Tempore notabilium Breviarium* consignavit: de quo nihil amplius invenire potuimus.

CAPUT

CAPUT XLIV.

Ad Annum M. CCCC. XCII. Diem XVI. Octobris.

GEORGIUS NOVAGUS,

Eques.

VITA.

I.

NUm ex NOVACI, quem NOVAGUM etiam dictum esse constat, Vratislaviensis Episcopi Familia fuerit ortus, non habemus exploratum. Equitibus Silesiis annumeratum in quodam MSto invenimus. Certe Vir eruditus, &, quod priscis Temporibus validum Eruditionis Testimonium erat, Philosophiæ cui Theologia connecti solebat, Magister fuit. Hunc enim Titulum adeo non Equites tum fastidiebant, ut etiam Barones, imo Comites inter Ornamenta sua reponerent: ut illustria Veterum Exempla docent.

II. In Studiorum, quæ coluerat, Præmium, obtinebat, Honores Vratislaviensis Canonici, non tantum in Collegiato S. Crucis, verum etiam in S. Johannis Cathedrali Templo.

MORS.

III. Anno 1492, Die XVI. Octobris exanimabatur: cujus Epitaphium ad S. Sepulcrum in S. Johannis Æde superest hoc: *Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Nonagesimo secundo, Die XVI. Mensis Octobris obiit venerabilis Vir, Dominus Magister GEORGIUS NOVAG. S. Johannis & S. Crucis Ecclesiarum Vratislaviensium Canonicus, hic sub Rosa tumulatus. Orate Deum pro eo.*

CAPUT XLV.

Ad Annum M. CCCC. XCVI. Diem XIX Septembris.

JOHANNES SCHOBERUS,

Lignicensis.

VITA.

I.

LIteris addictus maxime Canonica Jura docentibus, quibus magna tunc ideo accedebat Existimatio, quoniam per eas etiam vel mediocris Conditionis Homines ascendere poterant, ex Merito creabatur Decretorum Ecclesiasticorum Doctor. Hinc alias prius Dignitates, ad ultimum Canonici Vratislaviensis, cum ad S. Johannis Cathedrale, tum etiam ad S. Crucis Collegiatum Templum consequebatur.

MORS.

II. Defunctus laudabiliter Officiis suis, Fato supremo persungebatur Anno 1496, Die XIX Septembris. Sepultus in S. Johannis Templo, ad tertiam Capellam, hoc in Columna Monumentum nactus est: *Anno Domini M. CCCC. XCVI. Die XIX. Septembris, obiit venerabilis & egregius Decretorum Doctor, Dominus JOHANNES SCHOBER. de Legnits, majoris S. Johannis & S. Crucis Wratislaviensium Ecclesiarum Canonicus. Hic jacet sepultus. Orate Deum pro eo.*

CAPUT XLVI.

Ad Annum M. CCCC. XCVIII. Diem II. Junii.

CHRISTOPHERUS THYMIUS,

Freystadiensis.

VITA.

I.

INgenio ad Industriam, Animo ad Tranquillitatem propenso erat. Lipsiam Studiorum Officinam nactus, ab Artibus liberalibus Disciplinisque

nisque Philosophicis, quibus Philosophici Magistri sibi Lauream comparaverat, ad Res Theologicas Diligentiam convertebat: in quibus acutissimus judicabatur. Ibi majoris Principum Collegii Collegiatus, Anno 1455, Philosophicus Decanus XCIII: Anno 1458, Rector Academicus XCIX fuit.

II. Post hæc Freystadiensis Ecclesiæ Parochus, Eruditionem, Integritatem Modestiamque suam probabat omnibus potissimum Henrico X. Glogoviensium Duci, Clementiâ Civibus exoptatissimo, charus. Cum eum Patronum Anno 1467, Die Novembris XI, exstinctum, amisisset, ex Patria Lipsiam, quam pro Patria colebat, repetebat. Ibi Theologiæ Doctor & per Annos XXV Professor, Canonicusque Ziticensis, reliquum Vitæ Spatium consumsit.

MORS.

III. Admodum Senex, Anno 1498, Junii II, mortuus, in Lipsiensium S. Nicolai Templo sepultus, geminum adeptus est Monumentum: Ligneum quidem alterum hoc:

Heic Pietas Probitasque, Fides quæcunque per Urbem
A Superis data CRISTOFERUS ecce jacet.
Qui SLESIÆ genitus FREISTEDTI Doctor ab Urbe
THIMONUM Generis, dum sibi Vita fuit.

Anno M. CCCC. XCVIII. Secunda Junii obiit: cujus Anima quiescat in Pace. Alterum vero Æneum hoc: *Anno M. CCCC. XCVIII. obiit eximius Vir, Doctor CHRISTOFFERUS THYME de Freyenstatt, Sacræ Theologiæ Professor: hic sepultus.*

SCRIPTA.

IV. Inter Opera, quæ Posteritati reliquit, Primum est, *Recommendationum Liber.* Secundum est, *Orationum Liber ad Clerum.* Tertium est, *in Petri Lombardi Sententiarum Librum Secundum Commentarius* magnus: Distinctiones omnes in Quæstionum Formam redactas continens. Quartum est, *in S. Matthæi Evangelium magnus Commentarius.*

CAPUT XLVII.

Ad Annum M. D.

BARTHOLOMÆUS SCHEUERLINUS, Vratislaviensis.

VITA.

I.

PAtre Bartholomæo SCHEUERLINO, quem Vratislavia Senatorem Anno 1466 accepit, ubi etiam Consulatum gessit, Anno circiter 1470 natus, perficiebat Ingenium Literis, tum intra Silesiam, potissimum apud Vratislavienses; Incrementa capientibus. His pro Ætate satis ornatus, ad Vratislaviensis Canonici Munus in S. Johannis Templo Cathedrali provehebatur: Itaque Collega fiebat Germani Fratris natu majoris Johannis: qui jam inter Vratislavienses Canonicos Officialis, Generalisque Vicarius in Spiritualibus erat.

MORS.

II. Nondum Ætatis Annos XXX expleverat, cum amitteret Vitam, extremo Sæculi Decimi Sexti Anno, id est, 1500. Sepulcro fuit donatus intra S. Johannis Cathedralem Vratislaviensium Ædem: in qua Johannes Frater ipsi condidit Monumentum hac Inscriptione signatum:

BARTHOLOMÆO SCHEWERLIN. Bartholomæi SCHEWERLIN. Consularis Viri Filio, Alumnoque Wratislaviensi, ac hujus Basilicæ D. Johannis Baptistæ Canonico: qui nondum XXX. Annos natus humanæ Legi parere jussus, post Integritatis suæ Fidem & Obsequia apud Venerabile Capitulum collocata, præsidente in Episcopali Cathedra Reverendissimo Principe JOANNE IV. Antistite Wratislaviensi, Animam Salvatori reddidit. JOANNES SCHEWERLIN. Canonicus & Officialis Wratislaviensis, Vicariusque in Spiritualibus Generalis, Germano Fratri suo, bene merenti, ex Testamento hoc poni jussit, Anno Salutis Christianæ M. CCCCC.

SÆCULO

SÆCULO XVI.

CAPUT XLVIII.

Ad Annum M. D. II.

JOANNES REIMBABIUS, Eques.

VITA.

I.

EX nobilissima REIMBABIORUM, quos non nulli REINBABIOS appellant, Prosapia, cujus Posteritas diu in Olsnensi Ducatu Sedem habuit, genitus, Stemmati suo Decus Eruditionis addebat.

II. Romam Adolescentiæ suæ Magistram consecutus, in diuturnam melioris Fortunæ suæ Fabricam convertebat. Judicii Romani, quod Rota nominatur, Assessor, Pontificum Aulis potissimum Marco Barbo, Cardinali, Aquilejensium Patriarchæ, qui Pontificis Pauli III. Nepos erat, plusquam XXX per Annos, Officia præstiterat, cum in Patriæ Solum reverteretur. Ibi Vratislaviensium in Templis, & Cathedrali S. Johannis, & Collegiato S. Crucis Canonicum egit.

MORS.

III. Senex Anno 1502 decedebat, ab Hæredibus intra Breslensem S. Johannis Ædem Cathedralem, Sacellum Bogurskianum, Posteris commendatus hoc Epithaphio: *JOANNI REIMBABE, ex REIMBABENSIUM Familia oriundo, hujus ac S. Crucis Ecclesiarum Canonico, qui teneris ab Annis Curiam secutus Romanam, & varios ibidem volvens Casus in Romanorum Pontificum Aulis, quarum ipse Assecla fuit, deinde apud Marcum BARBUM Cardinalem S. Marci, Patriarcham Aquilejensem, ac Pauli III. Romani Pontificis Nepotem vario Obsequiorum Ordine, triginta & amplius Annos complens, ad suas Fortunas perlatus, cum omni Devotione, ac Vitæ Integritate, post quotidianam fere Missarum Celebrationem, tandem hic apud suos Sacerdos venerabilis jam Senio confectus moritur. Executores Testamentarii Defuncto hoc bene merenti poni jussere, Anno Christianæ Salutis M. CCCCC. II.*

CAPUT XLIX.

Ad Annum M. D. II. Diem XVIII. Novembris.

NICOLAUS TAUCHMANNUS,

Nislensis.

VITA.

I.

Literis, quas Ingenio sequendas elegerat Puer, non ad utiles solum Scientias, verum ad Ecclesiasticas etiam Dignitates emergebat Vir, Honoribus Academicis exornatus, Canonici Juris Doctor, tandem in Vratislaviensium S. Johannis Cathedrali Templo inter Canonicos Scholasticus.

MORS.

II. Anno 1502. Die XVIII. Novembris, non inglorius Vratislaviæ mortuus, in eodem Templo sepultus, hoc decorabatur Monumento:

Bene merito & egregie docto Domino NICOLAO TAUCHMAN. de NISSA, Juris Pontificii Doctori, Scholastico & Canonico Ecclesiæ huius Wratislaviensis, Viro omni Laude dignissimo. Anno Domini M. D. II. Die Novembris XVIII. H. S. F. V.

CAPUT L.

Ad Annum M. D. IV.

BARTHOLOMÆUS MARIENSIS

Patscoviensis.

VITA.

I.

PAtscoviam, olim Monsterbergensis, tum Episcopalis Juris Oppidum, Patriam: honestos, sed tenuioris Sortis Parentes nactus, ingenuis Studiis, potissimum Astronomicis & Medicis, denique Juridicis,

erat

erat deditus: quorum Ope, Vratislavienſibus in S. Joannis Cathedrali Æde Canonicis adſcribebatur.

MORS.

II. Anno 1504. humanis Rebus exemtus, in eodem Vratislavienſium Templo Sepulcrum, & hoc Epitaphium eſt adeptus, ad Imaginem Chriſti aſcendentis in Cœlum:

Qui modo cæleſtes Studiis conſcendit in Arces,
Æthereæque Plagæ ſæpe notavit Iter:
Herbarum fuerat pariter Florumque peritus,
Seminis & Medici, quo capit æger Opem:
Ex PATZKAW genitus, Cineres atque Oſſa Sepulcro
BARTHOLOMÆUS in hoc nunc MARIENSIS habet.
Sidera ſcandentem fac Te, pie Chriſte, ſequatur
Functus, ad ingeniti Regna beata Patris.

CAPUT LI.

Ad Annum M. D. IV. Diem XXX. Martii.

SEBALDUS HUBERUS,

Vratislavienſis.

VITA.

I.

INter Studia primarium ſibi delegerat Medicum, cujus in Præmium Academicos Honores reportaverat in Patriam. Huic probus, fidelis, felix Poliater, in quantum Civibus Salutem, in tantum ſibi Famam ſemper augebat.

MORS.

II. Ætatis Annum 46 agebat, cum ſentiret ipſe, non Mortem Medicis exſtirpabilem eſſe, Die XXX Martii, Anno 1504. In Eliſabethano Vratislavienſium Templo quieſcit, ubi per hanc Inſcriptionem innoteſcit Poſteris:

In Tabula.

Pectus & Ingenium cui contingit atque beati
Conjugii Soboles, Formæ Domusque decens:
Libera magnificæ data cui, nec inhospita Mentis
Gratia, qui potuit ferre Salutis Opem.
Quem sibi tam subito Plebes suspirat ademtum,
Primoresque dolent, & gemit æger inops.
Mole sub hac, Senii Spes ô malè fida, quiescit,
Raptus, ubi Vitæ vix Iter it medium.
Sed Deus è Terris [unde optima quæque repente
Subtrahit] hunc etiam sustulit ante Diem.
Qui legis hæc; Si charus erat, dic: Vive SEBALDE.
Sin minus: at Requiem captet ut heic, patere.
Obiit Anno 1504. 3. Calendas Aprilis.

In Saxo.

Insignis ac honoratissimus Medicinæ Doctor, SEBALDUS HUBER, de hac Urbe, deque cunctis Mortalibus, ejus Opem deposcentibus, quam optime meritus, heic situs est. Vixit Annos sex supra quadraginta. Obiit Anno Salutis. M. D. III. III. Calendas Aprilis.

CAPUT LII.

Ad Annum M. D. IV. Diem XIX Maji.

NICOLAUS KRIBELIUS,

Vratislaviensis.

VITA.

I.

KRIBELIORUM in Vratislaviensium Urbe non obscurum quondam Genus Industria redditurus magis conspicuum, liberales Artes prius in Patria, postea in Academia colebat: quarum Doctor creabatur. His accesserat Morum Honestas: quibus Vratislaviæ tandem obtinebat in S. Joannis Cathedrali Templo Dignitatem Canonici.

MORS.

MORS.

II. Non male functus Officii sui Partibus Annum 1504, Diem XIX Martii, fatalem habebat. Intra dictum Cathedrale Templum, ante Sacellum secundum, à Testamenti Exsecutoribus honorabatur hac Inscriptione:

NICOLAUS KRIBEL. Wratislaviensis, Artium Doctor, & hujus Sancti Templi Canonicus: cujus Vitæ Integritas Generis Claritudini maxime cessit. M.D.IIII, Maji XIX. Die, Hominem exuit: quem Exsecutores per venerabile Capitulum Deputati, hoc Monumento pientissime sunt prosecuti.

CAPUT LIII.

Ad Annum M.D.IV.

LUCAS EISENREICHIUS,

Vratislaviensis.

VITA.

I.

ANnno 1430, Patricio Sanguine progenitus, Eruditione singulari condecoratus, Virtutibus Famam, Meritis Gratiam Procerum, ipsorum Principum, imo Regum obtinebat.

II. Anno, 1464, in Collegii Senatorii Vratislaviensis Ordinem receptus, prima Dexteritatis prudentissimæ Documenta edebat; non suis, aut solis, aut præcipuis, sed publicis Utilitatibus intentus: non liberalior Verbis quam promtior Factis. Ob quam simul raram Juris Solertiam, simul Probitatis Constantiam, quoddam velut Oraculum habebatur.

III. Casimiro, Polonorum Regi gratus, Anno 1466, Testis assumebatur ad illud Pacis peculiare Pactum, quod Poloni cum Ludovico Erlichshausenio, Teutonici Ordinis Magistro, post Bellum Borussicum XIII. Annis gestum, apud Thorunienses inibant.

IV. Eodem 1466 Anno, cum Vratislaviensium Episcopo Rudolpho & Henrico Domnigkio Senatore, contra Georgium Podibradium, Bohemorum Regem, M.DCCC. Equites auxiliares Matthiæ Hungarorum Regi, Silesiorum supremo Duci, Olomucium in Moraviam afferebat.

V. Concordibus Collegarum Suffragiis, Anno 1468, eligebatur Vratislavienſium & Civitati, & Ducatui Præfectus: qui Nomen Capitanei ſuſtinere ſolet. Ea tum erat annua Poteſtas. Eandem adminiſtrandam iterum, Anno 1471, ſuſcipiebat, & 1472 retinebat. Anno 1575 acceptam, per continuos Annos XII geſtam, Anno 1487 deponebat, quam deinceps Henrico Dominigkio Senatus committebat.

VI. Anno 1479, inter ipſum & Rudolphum Epiſcopum ob Viadrum & Olaviam, circa Terrarum Vratislavienſium & Epiſcopalium Limites, conjuncta Flumina, Diſſidiô exercebatur. Imo cum Senatoribus cæteris Eccleſiaſtico Fulmine quidem, ſed Cancellos ſuos transgreſſo, ideo inani, percutiebatur.

VII. Hactenus Sileſiæ publicus Status admodum perturbatus erat. Anno 1469, pro Georgio Podibradio, Bohemorum Rege, Vratislavienſes cum plerisque Sileſiis cœteris Matthiam Hunniadem, Hungarorum, etiam quorundam Bohemorum Regem, ſibi Ducem ſupremum conſtituerant. Armis de Bohemia certaverant, præter Podibradium & Matthiam, Vladislaus, Caſimiri Polonorum Regis Filius, cui quidam Bohemi Sceptrum, Matthiæ ſubtractum, tradiderant. Ita Sileſii Clades, & ab Hungaris, & à Polonis: ab his etiam Obſidionem Vratislavienſes ſuſtinuerunt.

VIII. Inter has diuturnas Ærumnas EISENREICHIUS nunquam non Patriæ ſuæ fidus, à Rege Podibradio alienus, Anno 1487, per Literas in Vratislavienſium Curia, Die XIV. Maji, publicatas, in Præmium conſequebatur Honores, quibus Matthias Rex afficiebat Conſiliarios ſuos.

IX. Grandævus jam Senex Perſonam Capitanei, quô meliorem neque Civitas, neque Ducatus Vratislavienſis Gubernatorem inveniebat, etſi parum propenſus, in Salutem communem Precibus Votisque victus, Anno 1502, recipiebat: eundemque Magiſtratum Anno 1505, Humeris ſuis patiebatur imponi: quem decies novies geſſit.

X. Vir erat, quo intelligentior Juris, eo retinentior Æquitatis. Ad rectæ Rationis Normam, ſalutaris Legis Animam, pio Temperamento, rectè ſuſcepta Præmiis commendabat: perperam commiſſa Pænis opprimebat: quævis ſub Cancellos ſuos redigere conſvetus. Libertatis Amicus, Imperio ſuo civiliter ſubditos, nunquam ſerviliter tractan-

ctandos judicabat, amari, quam timeri, Præfectis tutius, subjectis salubrius esse ratus: quoniam indelebilem Amor, Timor exstirpabilem facit Obedientiam. Ita fiebat, ut summis & imis charus, imitabile boni Regiminis Exemplum Posteris relinqueret.

MORS.

XI. Annos LXXV, Menses VI, Dies VII, transegerat, cum Ætatis suæ finiret Tempus: Anno 1506, Die VI Maji. Post Labores continuos Quieti longæ traditus jacet in Vratislaviensium Elisabetano Templo: ubi tanto Viro, plenum ingenuæ Simplicitatis Epitaphium additum:

Anno Domini M. D. VI. pridie Nonas Maji, obiit honestus LUCAS EISENREICH. hujus Reip. Senator. Vixit Annos LXXV. Menses VI. Dies VII.

Omnem qui Studio sibi Senatum
Et Plebem Probitate junxit omnem,
Hic LUCAS Patriæ Decus quiescit.
Nemo non bonus invidet sepulto.

XII. Id aliter dispositum Initio erat tale:

Qui Reges sibi, Principes, Senatum,
Et Plebem Studio Fideque junxit,
Hic LUCAS Patriæ Caput quiescit,
Tutor, Deliciæ, Parens, Amorque.
Nemo non malus invidet sepulto.

Sed, quanquam nihil â vero abhorrens continebat, tanquam gloriosius nec mortui modestissimo Genio satis congruens, mutari jubebant Funeris Curatores.

XIII. Et fuerunt in Posteris Lectores, quibus capi non potuit ultimus Versus:

Nemo non bonus invidet sepulto.

At Sensum habere justum potest, si benignum habet Interpretem, *Nemo non*, id est, *Omnis Bonus invidet* sepulto: id est, *dolet* mortuum ideoque sepultum. Quis enim antiquæ Latinitatis gnarus nescit, cum Invidia nulla sit, cui non subsit Dolor, *invidere*, pro, *dolere*, dici?

SCRIPTA.

XIV. *De sui Temporis Rebus*, potissimum â se gestis quoddam scripsit *Diarium*. Hoc num adhuc alicubi supersit, nobis haud constat.

CAPUT LIV.

Ad Annum M.D. VII. Diem XI. Februarii.

JOANNES GLOGOVIENSIS,

Glogoviensis.

VITA.

I.

Silesiorum Glogoviensis Ducatus, sub Ladislao Bohemorum Rege, supremo Silesiorum Duce, transiit a Bohemis ad Polonos, a Polonis ad Bohemos rediit. Anno 1491, ad compositas inter Bohemos & Polonos in Pactis Leges, Ducem accepit, pro Ladislao Joannem Albertum, Ladislai Fratrem: post hæc Ladislaum, in cujus Potestatem Anno 1498 revertebatur: Anno 1500 pro Ladislao Sigismundum, Joannis Alberti Fratrem: Anno 1506, cum Sigismundus Polonorum Rex, Joannis Alberti Fratris, post Alexandrum Fratrem, Successor electus esset, Ladislaum recepit. De quibus Glogoviæ Mutationibus agunt, Matthias Michovius, Lib. IV. Chronicorum Polonicorum, Cap. LXXIX. Martinus Cromerus de Polonorum Rebus, Lib. XXIX. Cap. XXX. Jacobus Schickfusius in Chronico Silesiaco, Lib. IV. Cap. XXXI.

II. His Temporibus, quæ Fratres, Bohemis & Polonis Reges, Glogovianis Duces, imperare viderunt, JOANNES, ab Urbe Glogovia, cui debebat Ortum, in Ducatu Glogoviano primaria, GLOGOVIENSIS cognominatus, & Factis, & Scriptis claruit. Patriæ causâ, pluribusque Nominibus Polonico Regno devinctum, Simon Starovolscius Polonus, quanquam Silesium agnoscit, tamen inter Scriptores Polonos, de quibus Centuriam composuit, Cap. XXXIX. numerat.

III. Eruditione, pro Sæculi sui Dotibus, rarâ, Dignitatem, Philosophiæ Magistris debitam, & doctis, & indoctis tum magnam, in Cracoviensi Polonorum Academia consecutus, ibidem publici Professoris Personam gerebat. Id Athenæum Acumine Judicii, quo præcellebat, multis Documentis patefacto, Rerumque plurimarum Scientiis, quas supra Vulgus Eruditorum coluerat, feliciter divulgatis, tam illustrabat, ut Polonis aliis-

aliisque Doctrina sua commendatissimum redderet, Advenasque diu teneret, quos semel attraxerat.

IV. Ideo ex facili Famam singularem obtinebat, quâ Judice, si non primarius, certe primariis annumerandus, inter Literatos eminere statuebatur. Simon Starovolscius, cum JOANNIS nostri Artes Scientiasqe multiplices recensuisset: *Quæ omnia*, inquit, *ille ita Calamo suo illustravit, ut omnium pene Eruditorum Oculos solus illa Tempestate in se converterit.* Post quædam: *Quicquid uno Verbo ad Philosophiam exactè cognoscendam spectare videbatur, id totum Notis illustravit.* Nicolaus Zoravius:

Felices quis vos Arabes non dixerit Auro,
Ture vocat claros non quis odorifero?
Sed tamen haud sitis Commentatore superbi:
Alter AVERROES nam GLOGOVITA fuit.

V. Ex Silesiis, publicas in Cracoviensium Civitate Personas sustinentibus, intimum habebat Amicum, MICHAELEM Vratislaviensem, Philosophiæ Magistrum, majoris Collegii, quod Artistarum nominatur, Collegam. Cum extrema Vitæ Spatia conficeret, Cracoviæ Sacerdos Canonicus ad S. Floriani Templum erat. Cæteris Meritis suis pro Fastigio superaddidit Ædificium, quod magnis Sumtibus in Juventutis Gratiam, liberalibus Artibus commodiorem in Modum addiscendis, apud Cracovienses â Fundamentis exstruxit.

MORS.

VI. Constans Cracoviensium Amator, etsi Provinciis, ad quas evocabatur, alibi suscipiendis, non destitutus, apud eos supremum obibat Diem XI. Februarii, cum Annus 1507. ageretur.

SCRIPTA.

VII. Quia non satis habebat, in medium afferre, quibus Auditores doceret vivus: condebat etiam Monumenta, quibus Lectores doceret mortuus: ex quibus Philologus, maxime Philosophus, etiam Theologus, & laboriosus, & ingeniosus agnoscitur. Inter ea

Primum: *Grammatica Latina Libris duobus.* De quâ Simon Starovolscius: *Varia Eruditione & Judicii Acumine, inter sui Ævi doctos Viros inclaruit, ut, si vel solam Grammaticam illius Discursu, quo nemo*

ante eum usus, Libris duobus conscriptam videas, mireris Industriam, probes Laborem.

Secundum: *Interpretatio compendiosa Donati minoris de Orationis octo Partibus.* Edita est Lipsiæ per Jacobum Thannerum, A. 1510: Cracoviæ 1515. in 4.

Tertium: *de Arte Poetica Liber.*

Quartum: *de Arte Rhetorica Liber.*

Quintum: *Quæstiones in Aristotelis Artem Rhetoricam.*

Sextum: *Quæstiones in Aristotelis* περὶ ἑρμηνείας, *id est, de Interpretatione Liber.*

Septimum: *Quæstiones in Aristotelis & priorum & posteriorum Analyticorum Libros IV.*

Octavum: *Quæstiones in Aristotelis Topicorum Libros VIII.*

Nonum: *Quæstiones in Aristotelis Elenchorum Sophisticorum Librum.*

Decimum: *Quæstiones in Aristotelis Auscultationum Physicarum, seu de Motu Libros VIII.*

Undecimum: *Quæstiones in Aristotelis de Cælo Libros IV.*

Duodecimum: *Quæstiones in Aristotelis de Generatione & Corruptione Libros II.*

Decimum tertium: *Quæstiones in Aristotelis de Anima Libros III.*

Decimum quartum: *Quæstiones in Aristotelis parva Naturalia:* id est, parva de naturalibus Rebus Opuscula: de Sensu & Sensili Librum: de Memoria & Reminiscentia Librum: de Somno & Vigilia Librum: de Somniis Librum: de Somni Divinatione Librum: de Animalium Motu Librum: de Vitæ Longitudine & Brevitate Librum: de Juventute & Senectute, Vita & Morte Librum: de Respiratione Librum: de Animalium Incessu Librum: de Spiritu Librum.

Decimum quintum: *De Physiognomicis Opusculum.*

Decimum sextum: *De Arithmetica Opusculum.*

Decimum septimum: *Introductorium compendiosum in Joannis Sacrobusti de Sphæra Tractatum.* Editum est cum ipso Sacrobusti de Sphæra Libello, Cracoviæ, Joannis Halleri Sumtibus, Anno 1506. in 4. ibidem Anno 1513.

Decimum octavum: *Explicationes perpetuæ in Joannis Sacrobusti de Sphæra Tractatum.* Editæ sunt cum ipsius Sacrobusti Opusculo, Cracoviæ, A. 1506. in 4. ibidem 1513.

De-

Decimum nonum: *Explicationes in Joannis Sacrobusti Computum Ecclesiasticum.*

Vigesimum: *Computus Chirometralis ad unum Cyclum magnum, LXXVI. Annorum: ab Anno 1482 ad 1558.* Editus est Cracoviæ A. 1513.

Vigesimum primum: *De Astrorum Judiciis Opusculum.*

Vigesimum secundum: *Quæstiones in Aristotelis Ethicam.*

Vigesimum tertium: *Quæstiones in Aristotelis Politicam.*

Vigesimum quartum: *Quæstiones in Aristotelis Oeconomiam.*

Vigesimum quintum: *Interpretationes Librorum Sacrorum Sclavonicæ*: quas in Cracoviensium Urbe Joannes Hallerus Impendiis suis edidit.

CAPUT LV.

Ad Annum M. D. X. Diem XXVII. Novembris.

JOANNES SAUROMANNUS, Vratislaviensis,

VITA.

I.

Illa vetus Nobilium Gens, quos plerique SAUROMANNOS, alii SAUROMANOS, alii vel SAUERMANNOS, vel SAURMANNOS appellant, intra Silesiam orta, præclaros, etiam ob Rem literariam Viros, in Emolumenta publica protulit.

II. JOANNES noster Vratislaviam, Silesiæ Caput, illam meliorum Ingeniorum, quemadmodum fœcundam Genitricem, ita liberalem Nutricem, adeptus Patriam, inusitatiore, pro suis Temporibus, Exemplo, ingenuus honorati Patriciique Sanguinis Puer, in Latinas, etiam Græcas Literas propensissimus, Animum non externis, sed internis credebat exornari Bonis.

III. In humanioribus Artibus maximè Poeticam, in severioribus Scientiis Philosophiam, potissimum Theologiam colebat. His Successu conspectiore promicans, ex facili meritoque Sacris initiabatur. Ecclesiam Breslensem Cathedralem Canonicus regebat, Cervimontanam Plebanus docebat; Javorensibus cæterisque Silesiis ob Eruditionem raram Vitamque probam supra multos venerabilis.

MORS.

IV. Mortem obibat, Die Novembris XXVII, Anno 1510. Sepulcrum occupabat in Vratislavienſium Æde Cathedrali, Sacello Sauermanniano, quod eſt Sacrario vicinum: ubi ſupereſt Epitaphium:

Venerabilis Vir, Dominus JOANNES SAUERMAN. hujus Eccleſiæ Canonicus & Plebanus Hirsbergenſis hic conditus eſt: Anno Domini M. D. X. Die XXVII Menſis N.

SCRIPTA.

V. Inter Opera, quæ compoſuit, Primum: *Æſchyli Tragædiarum Græcarum omnium Latina Interpretatio.* Edita Baſileæ, per Joannem Oporinum in 8.

Secundum: *Carmina, quibus Chriſtianæ Pietatis quinque Capita:* Decalogum, Symbolum Apoſtolicum, Orationem Dominicam, Doctrinam de Sacramentis, Baptiſmo & Euchariſtia, complexus eſt. Edita ſunt Lipſiæ.

CAPUT LVI.

Ad Annum M. D. XI. Diem. XVIII. Februarii.

NICOLAUS HAUGWICIUS,

Eques.

VITA.

I.

Ex antiqua Equeſtri, non per Saxoniam Luſatiamque tantum, verum etiam per Sileſiam Literis Virtutibusque nobiliſſima Proſapia genitus, imitaturus Generis ſui ſummos Viros, in Adoleſcentia quidem non vulgariter colebat Eruditionem, poſtea vero Armorum ſtudioſus, ſub Matthia Corvino, Hungarorum Rege, fortem agebat Turcarum Debellatorem. Finita Militia, Libros repetebat, creatusque Vratislavienſium ad S. Crucis Templum Canonicus, Sacris vacabat.

MORS.

II. Invictus Hoſti, Morbo victus, Anno 1511, Die XVIII Februarii ſuccumbebat Morti. Fratrem habebat Wenceslaum HAUGWICIUM,

CIUM, Equitem Auratum: a quo Epitaphium in S. Crucis Templo nactus est hoc:

Nobili Domino NICOLAO HAUGWITZ. de KRANTZ. hujus Sacræ Ædis Canonico, WENCESLAUS Frater, Eques Auratus, Germano carissimo posuit. Obiit Anno M. D. XI. Februarii XVIII.

CORVINO sub Rege tulit qui Vulnera multa
Pro Patria Cineres hic NICOLAUS habet.
SLESIACOS inter Proceres venerabilis olim.
HAUGWITZIAM renovans Strenuitate Domum.
Ad Christi tandem perrexit Transfuga Castra,
Adscriptus sacræ quam bene Militiæ.
Quæque negata fuit sibi Mors per Tela, per Enses,
Gallicus hanc tribuit Nomine Morbus ei.

CAPUT LVII.

Ad Annum M. .D. XVI. Diem II. Aprilis.

JOANNES SCHEUERLINUS,

Vratislaviensis,

VITA.

I.

FAmilia, tum Norinbergensibus, tum etiam Vratislaviensibus nobili, quæ mox SCHEWERLEINORUM, mox SCHEURLIORUM dicitur, natus, Patrem BARTHOLOMÆUM, Vratislaviensium Senatorem Consularem, Anno 1466 in Curiam receptum, Fratremque BARTHOLOMÆUM, Vratislaviensium Canonicum [cujus mentionem, Cap. XLVII, fecimus] quemadmodum Studiis, sic Honoribus æquare non satis habebat, etiam superabat.

II. Scientiis cæteris Legalem præferre solitus, eo Perfectionis Habitu sibi comparaverat, ut in Notitiarum, non acquirendarum Incitamentum, sed acquisitarum Præmium, Doctor utriusque Juris declararetur. Inde multiplicem Sapientiam suam cum honesta Vita conjunctam, sentiebat Instrumentum efficacissimum, in Ecclesiasticis Provinciis

ciis emergendi ad celſiores Dignitates, non tam Genere, quam Eruditione ſupra multos eminens Patritius Vratislavienſis.

III. Agebat enim, non Titulis contentum, ſed Curis deditiſſimum Canonicum Auguſtanum, Tridentinum, Vratislavienſem, Lignicenſem: Archidiaconum Glogovienſem: tandem Epiſcopalis Aulæ Vratislavienſis, ſub JOANNE V. Epiſcopo, a quo in Deliciis habebatur, Vicarium & Officialem in Spiritualibus Generalem: adeo celebrem, ut ipſius Domus, communi Fama Teſte, quoddam continere videretur Oraculum.

IV. Cognatum habebat Chriſtophorum SCHEURLIUM, Patritium Norinbergenſem. J.U.D. & Profeſſorem Witebergenſem. Eum ad Vratislavienſes, cum Saxonicorum Ducum Legatus Negotium in Ducis Monſterbergenſis Aula jam expediviſſet, digreſſum, Colloquio erudito, eoque prolixo incitabat, ut de Sacerdotum & Eccleſiaſticarum Rerum Præſtantia Libellum conſcriberet: quem, Anno 1511 in Academia Witebergenſi recitatum, in Bilibaldi Pirckheimeri Operibus Anno 1610 editis additum reperimus, noſtro SCHEUERLINO dedicatum.

MORS.

V. Diu Fati ſupremi ante ſuum Diem memor, Anno 1497, in S. Johannis Cathedrali Templo, ad ſeptimæ Capellæ minorem Chorum, Sarcophagum ſibi ponebat: in Tabula Poſteris More ſimpliciſſimo ſuum Nomen agnoſcendum relicturus, his Verbis:

JOH. SCHEUERLEIN. Canonicus & Officialis Vratislavienſis, Vicarius in Spiritualibus generalis hunc ſibi vivens Sarcophagum conſtituit. Vult igitur tranſeuntes orare Deum, ut poſt Fata ſua in Pace quieſcat.

Hanc Tabellam Ære & Impenſis ſuis faciendam curavit JO. SCHEWERLEIN. Wratislavienſis, Auguſtenſis, ac Tridentinæ Eccleſiarum Canonicus ſub Anno Domini M. CCCC. LXXXXVII.

Obiit ſub Anno Domini M. D. XVI. Die vero ſecunda Menſis Aprilis.

SCRIPTA.

VI. Non ignarus Rerum ad Eccleſiam Vratislavienſem pertinentium, *de Vladislai Hungarorum & Bohemorum Regis, Sileſiorum ſupremi Ducis, Exactionibus tributariis*, quibus Clericos Vratislavienſes exercebat,

cebat, *Commentarium* consignavit. In eo sacras, ut vocavit, Pecunias nullis profanis Usibus, multo minus Abusibus aulicis applicandas, potissimum Rationibus Legalibus, demonstravit.

CAPUT LVIII.

Ad Annum M. D. XVI. Diem XXIII. Augusti.

NICOLAUS ZEHLERUS,

Vratislaviensis.

VITA.

I.

COgnomento quibusdam vocatur CELER: inter quos est Salomon Stepnerus in Lipsiensium Inscriptionibus: plerisque tamen aut ZELERUS, aut ZEHLERUS nominatur: in quibus reperiuntur Lipsiensium Chronicorum Scriptores, Tobias Heydenreichius & Zacharias Schneiderus.

II. Ad Literas humaniores Fundamentis domi positis, peregri, potissimum in Lipsiensium Academia, superaddebat cum Philosophicis Theologicas Doctrinas. Ibidem propterea liberalium Artium, Philosophicarumque Scientiarum Magistris, etiam Theologiæ Baccalaureis adscriptus, agebat Nicolaitici Templi Doctorem, Philosophiæ Professorem: Anno 1493, & 1495, Philosophici Collegii Decanum: Anno 1498 Academiæ Rectorem.

III. Charus erat doctis magnisque Viris, præsertim Adolpho Martisburgensium Episcopo, Principi Anhaltino: cui non vulgarem sui Existimationem etiam mortuus debebat.

MORS.

IV. Subito Fato, Anno 1516, Die XXIII. Augusti, exstinctus, in S. Nicolai Templo Epitaphium hoc nactus est:

Venerabili Viro, Domino NICOLAO CELER, Vratislaviensi, Artium & Philosophiæ Magistro, & in Sacris Literis graviter erudito, hujus Ædis sacræ olim Prædicatori Beneficiato, cum nuper Anno M. D. XVI. XXIII Die Augusti, repentina Morte infestatus decessisset, Reverendissimus in Christo Pater & illustris Princeps Dn: ADOLPHUS, Episcopus

ſcopus Merſeburgenſis, Princeps ab Anhalt, hoc Epitaphium fieri curavit: cujus Animæ Deus opt. max. propitiari dignetur.

CAPUT LIX.

Ad Annum M.D.XVIII. Diem XXXI. Januarii.

GREGORIUS MORENBERGERUS, Vratislavienſis.

VITA.

I.

IN claris Vratislavienſium Familiis olim Morenbergica ſplendebat. Eam GREGORIUS noſter duobus omnium optimis Ornamentis, Scientia & Innocentia commendabilem faciebat. In Philoſophicis Eruditione Titulum Magiſtri Academicum promerebatur. Probatus in Vratislavienſium Curia JCtus denique Civitatis Secretarius, Induſtria, Modeſtia, Prudentia, Juſtitia, genuinis bonæ Famæ Notis, ſemper Autoritatis plus acquirebat.

II. Illa Ætate ſapiens magnanimusque Vir, Johannes HAUNOLDUS, quem Urbs Ducatusque Vratislavienſis Capitaneum habebat, Autor Senatui erat, ut conderet Literariis Studiis Academiam, Sileſiis omnibus, non Vratislavienſibus ſolis, maxime commodam. Id Conſilium pari Affectu & Succeſſu, præter alios urgebat regebatque noſter MORENBERGERUS, in majus provehendis quibusvis Doctrinarum Generibus addictiſſimus. Hujus ideo in Patriam non inanis erat Conatus, quod ei non reſponderet Eventus. Ii Culpam ſuſtinebant, quibus erat jucundius privatis, quam glorioſius publicis ſtudere Poſteritatis Utilitatibus.

III. Anno 1506, MORENBERGERUS, quibusdam Equitibus Sileſiis Comitibus Iter aggreſſus, a Chriſtophoro Schwarzio, famoſo callidiſſimoque Latronorum Capite, Vratislavienſium Hoſte jurato, captus, hac Lege cum Sociis dimittebatur, ut omnes in nigrum Montem, ad proximum Sacræ Nativitatis Feſtum redirent ſub Prædatoris Poteſtatem. Eos ſuis Promiſſis ſatisfacturos, Artem Arte ſubverſurus Carolus Monſterbergenſium Dux, Vladislai Bohemorum Regis Juſſu, Die

Die Decembris XIX, in Via præreptos Cæsareo Burgo sub Custodiam tradebat. Ex ea Libertati restituebantur Die Januarii VII, Anno 1507.

MORS.

IV. De sui Temporis Rebus præclarum in Modum meritus, Die Januarii XXXI, Anno 1518, Tempus Ætatis suæ finiebat. In Vratislaviensium Elisabetano sepultus, elegantissimo Epitaphio cernitur honoratus. Ibi legas ex Pauli ad Corinthios Epist. I. Cap. XV. 23.

Ἀπαρχὴ Χριςὸς, ἔπειτα οἱ Χριςȣ͂ ἐν τῇ παρȣσίᾳ αὐτȣ͂. *Primitiæ Christus: deinde qui sunt Christi in Adventu ipsius.*

Quas mihi, sancte Pater, dederas ab Origine Mundi
Adduco, & Regni Sceptra resigno tui.
Ambrosius Moibanus.

M. GREGORIUS MORENBERG: Reip. Wratislaviensis Notarius, obiit Anno M. D XVIII. XXI. Januarii.

SCRIPTA.

V. Reliquit *de variis Silesiorum Memorabilibus Relationes* a se consignatas: ignoramus, utrum ab Hæredibus reservatas, an in Curiam receptas.

CAPUT LX.

Ad Annum M. D. XX. Diem XIII. Maji.

MATTHÆUS DAMERAVIUS,

Vratislaviensis.

VITA.

I.

JUvenes sui Temporis alios imitatus, ex Patriæ Scholis ad Lipsiensem Academiam transierat. Ibi acquisitis majoribus Scientiarum Copiis, Philosophiæ Magister & Professor, Theologiæ Doctor & Professor, Collegii majoris Collega, Philosophici Anno 1487. Decanum: Anno 1489. Academiæ Rectorem agebat.

MORS.

II. Anno 1520, Die XIII Maji, apud Lipsienses implebat Vitæ suæ

 Cursum.

Cursum. In eorum Nicolaitico Templo æreum Epitaphium nactus est:

Anno M. D. XX. Dominica Die XIII Maji, obiit venerabilis MATTHÆUS DAMERAW. ex Preslavia, Sacre Theologie Professor, Collegii majoris Collegiatus.

CAPUT LXI.

Ad Annum M. D. XXI.

WIGANDUS SALZA, Eques.

VITA.

I.

Ex Silesiorum, non Lusatorum, Equitum Gente natus, Jacobi SALZÆ, Capitanei Glogoviensis, tandem Vratislaviensis Episcopi, Frater, Patrem habuit Nicolaum SALZAM, intra Silesiæ Lignicensem Ducatum, Diœcesin Lubenensem, Schreibersdorfii Dominum.

II. Prævius Fratri Jacobo, qui natu minor erat, Corpori suo formoso elegantem Animam effecturus, in Adolescentia Vitam consecrabat Virtuti & Eruditioni, potissimum, quæ tam civiles, quam Ecclesiasticas Leges interpretatur. J. U. Doctor, Sacerdotem agebat Canonicus Vratislaviensis ad S. Johannis Cathedralem, & S. Crucis Collegiatam Ædem, Glogoviensis Cantor.

MORS.

III. Ævi sui Tempus finiebat Anno 1521. In Vratislaviensium S. Crucis Templo sepultus, a Germano Fratre Jacobo in Tabula suspensa Monumentum consequebatur, cujus Inscriptio:

Reverend. in Christo Pater & Dominus, Dn. JACOBUS de SALZA, Episcopus Wratislaviensis, in Memoriam & Salutem D. WIGANDI de SALZA, U. J. D. Canonici ambarum Ecclesiarum Wratislaviensium, & Cantoris Glogoviensis, Fratris Germani sui, Tabulam hanc poni fecit Deo Opt. Max. M. D. XXI.

CAPUT XLII.

Ad Annum M. D. XXI. Diem XVIII. Julii.

PETRUS WIRTHIUS,

Leobergensis.

VITA.

I.

ANno 1461. Mense Julio natus, quemadmodum Patriam, illam ad Boberum Fluvium sitam Ingeniorum egregiorum Genitricem Urbem Leobergam: sic in ea Prosapiam Meritis & Honoribus claram Ornamentis suis annumerare potuit. Eam prospero nascendi Fato imputandam Felicitatem propriis emergendi Studiis adauxit: quorum Ope supra Doctorum Vulgus, ad Dignitates Eruditis peculiares ascendit.

II. Dotes suas potissimum in Lipsiensium Academia Literario videndas Orbi exponebat, Philosophiæ Magister & Theologiæ Doctor. Ibi fuit in B. Virginis Collegio Collega, Philosophiæ Professor: Anno 1510, Academiæ Rector. Anno 1514, Philosophici Collegii Decanus, inter alios Johannem Langium, Civem suum, Leorinum, postea Medicinæ Doctorem, Palatinum Archiatrum, Consobrinum suum, creabat Philosophiæ Magistrum. Præterea Ecclesiæ Vratislaviensis quidem Cathedralis Lignicensis, autem Collegiatæ Canonicus erat.

MORS.

III. Romam, incertum, qua de Causa, digressus, ibi cum Annus 1521, Dies XVIII, ageretur, Naturæ satisfaciebat. Ibidem in Campo Sancto marmoreum, quod ei Martinus WIRTHIUS Frater condidit, Monumentum conspicitur:

Reverendo & Clarissimo D. PETRO WIRTH. ex Silesiorum Gente Germano, Patria Lembergensi, Canonico Vratislaviensi & Lignicensi, Collegii B. Virginis in Academia Lipsiensi Collegæ, ex hac Vita in Fide & Confessione Christi ad Cœlestem Patriam evocato, depositis hoc in Loco ipsius Exuviis, MARTINUS Frater Pietatis ergo P. C. Obiit Anno Salutis M. D XXI. Die XVIII Julii, Ætatis LX.

SCRIPTA.

IV. Inter Opera, quæ condidit, Primum: *Davidis Psalterium*, Interprete vulgari *Latinum*, *Notis illustratum*. Id Frater Georgius Wirthius Medicinæ Doctor, Ludovici Hungarorum & Bohemorum Regis Archiater, Decanus Budissensis, aliquandiu in Bibliotheca sua retinuit. Ex ea Johannes Rhamba Typographus Lipsiæ primum Anno 1580 edidit in 12.

Secundum: *Sanctorum, Mosis, Hannæ, Esaiæ, Ezechiæ, trium Puerorum Danielis, Habacuci, S. Mariæ Virginis, Zachariæ, Simeonis Cantica*: & *Apostolicum Nicænum, Athanasianum, Ambrosianum, Augustinianum Symbola Scholiis explicata*.

Tertium: *Latini veterum Ecclesiæ Patrum Hymni*, Diebus festis Sacri, nonnullis *Additamentis declarati*.

Quartum: *Orationes Ecclesiasticæ, per totum Annum*, quas vulgus *Collectas* vocat, *Annotationibus exposita*.

Quatuor hæc Scripta conjunctim publici Juris fecit recognita, Lipsiæ Typographus Abrahamus Lambergius, Jacobi Apelii sumtibus, Anno 1593. in 8.

CAPUT LXIII.

Ad Annum M. D. XXI. Diem XX. Decembris.

PETRUS JENCOVICIUS,

Eques.

VITA.

I.

AMBROSII, cujus Mentionem Cap. XXXVI. fecimus, Patruelis: PETRI ex Anna GROSSINGERIA Filius: NICOLAI, quem Vratislaviensium Curia Senatorem, Ducatus Præfectum habuit, Frater liberalis & elegantis Ingenii, præter humaniores Literas, Ecclesiastica Jura per Triennium in Urbe Roma diligenter colebat: unde Canonici Juris Doctor in Patriam redibat.

II. Ad Patrui Exemplum, Amator privatæ Quietis, nec Conjugii Tædiis, nec Publicis Negotiis oblectabatur. Proinde Sacris Animum ap-

applicabat; quibus inter literaria Studia vacabat, in Collegium Canonicorum Vratislaviensium receptus.

MORS.

III. Laudabiliter Officii sui Rebus defunctus, Mortalitatem cum Immortalitate commutabat Anno 1521, Die XX. Decembris. Simplicissimum in Vratislaviensium S. Johannis Cathedrali Templo Epitaphium adeptus est hoc:

M. D. XXI. D. XX. Decembris obiit venerabilis & eximius Dominus, Doctor PETRUS JENCKWITZ. Canonicus Vratislaviensis.

CAPUT LXIV.

Ad Annum M. D. XXII. Diem XXIX Octobris.

HIERONYMUS SCULTETUS,

Glogoviensis,

VITA.

I.

HUmili loco, sed celso Animo natus, ad Dignitates rara Sorte comparabiles ascendit. Intra Glogoviensem Ducatum in Pago ad cognominem Urbem sito, Gramschucio, primum videbat Lucem, Patre ibidem Prætore: qui Germanis SCHULTZIUS, Latinis SCULTETUS vocari solet. Quamobrem Viri docti, quos Stemma Genitoris fugit, HIERONYMO Filio adjunxerunt SCULTETI Cognomentum. Inter hos reperitur Davides Chytræus in Saxoniæ Chronico, ad annum 1520, & 1524: & Andreas Angelus in Annalibus Marchiæ Brandenburgicis, Lib. III.

II. Ingenio excellens, Scientiis tam Philosophicis, quam Theologicis Eloquentiam conjunxerat: quarum Ope facilis Orator, Disputator subtilis, dexter Consiliarius, nulli secundus, Autoritatem Amoremque non vulgarem sibi conciliabat. Supra cæteros, Patrono gaudebat JOACHIMO I. Electore Brandenburgico, quem Academia Francofurtensis ad Viadrum habuit Conditorem. Hujus in Aula reddiderat Dotes suas plerisque cognitas.

III. Theo-

III. Theologiæ Doctor, intra Lusatiam inferiorem, quatenus Imperio Brandenburgico subjacet, ad Spream inter Cotbusienses Theologos sustinebat Officium Pastoris. Anno 1506, abibat è Vita Joachimus BREDAVIUS, Brandenburgensis Episcopus. Huic Successorem JOACHIMUS Elector dabat nostrum SCULTETUM.

IV. Anno 1517, cum Martinus Lutherus Indulgentias Ecclesiæ Romanæ, quas citra Pontificis Maximi Consensum ex privato Clericorum non nullorum Instituto, venales exponi judicabat, publicè graviter oppugnare nihil vereretur: SCULTETUS noster inprimis de justo miræ Disputationis excitatæ Fundamento solicitus, quodnam illud esset, certior fieri cupiebat. Ideo Lutherus SCULTETO indicabat, se non aliud Theologicarum Controversiarum componendarum agnoscere pro genuino Principio, nisi quod sacras Literas, iisque conformes Canones, Ecclesiasticosque Patres in Præsidium habet. Quod ait eô facilius caperet SCULTETUS, ei Lutherus suas de Romanis Indulgentiis Declarationes Probationesque transmittebat. *Mihi*, ut ad ipsum in Epistola sub Anni 1518, Ver scripta, [quam Johannes Aurifaber inter alias edidit] *id sane omnium absurdissimum videtur, aliquid scilicet in Ecclesia Dei prædicari aut audiri; quod, cum Hæretici expostulaverint, unde Rationem reddamus: & nos non possimus: Christum & Ecclesiam ejus relinquamus illis Ridiculum & Ludibrium. Porro Scholasticis Doctoribus & Canonistis constat, nullam deberi â nobis Fidem, dum suas opinantur Opiniones. Et ut vulgo dicitur, turpe est Juristam loqui sine Textu: at multo turpius est, Theologum loqui sine Textu: non Aristotelis dico (nam hunc plus, valde, nimis, satis loquuntur) sed nostro, id est, Scripturæ sacræ, Canonum, Ecclesiasticorum Patrum.* Ibidem post quædam: *Cum vero tu, optime Præsul, nobis per Misericordiam Christi datus sis hujus Loci Ordinarius (ut vocant) quidem bonos & eruditos non modo diligis honorifice: quod in multis multi plurimum prædicant: Verum pro tua singulari Humanitate & Humilitate, prope usque ad Periculum Pontificalis Dignitatis etiam veneraris & colis:* [*facessat Adulatio;* non Te, *sed Christi Dona in Te prædico*] *justissimum fuit, ut tibi* [*ad quem pertinet hujus Loci Studia inspicere & judicare*] *potissimum offerrem: & Pedibus Tuis primum subjicerem, quicquid id fuerit, quod operor.*

V. SCULTETUS editorum acceptorumque Libellorum quô intentior Lector, eô scrupulosior Censor, non in omnibus cum Luthero sen-

ſentiebat: potiſſimum offenſus Aſſertione, quâ ſupremum Eccleſiæ Romanæ Caput ampliſſima Poteſtatis Prærogativa ſpoliari dolebat. Sed tamen laudabili Veritatis Studio, per Occaſionem, apud Witebergenſes cum Luthero familiariter certabat. De quô Lutherus ad Georgium Spalatinum Anno 1519, die Februarii XII: *Fui cum Reverendo Domino Epiſcopo Brandeburgenſi Witebergæ: & multis mecum, familiariter tamen, expoſtulavit, quod tanta auderem. Intelligo, Epiſcopos nunc tandem ſapere, ſui fuiſſe ſcilicet Officii, quod in me vident præſertim, ideoque non nihil pudere.*

VI. Anno 1520, cum CAROLUS V. electus Romanorum Imperator, Die XXIII Octobris, ſolenniter Aquisgrani coronatus eſſet: SCULTETUS, inter JOACHIMI I. Electoris Brandenburgici, tum ægrotantis, Legatos præcipuus, ſplendidiſſimo huic Actui, non tam Inſpector, quam Comprobator aderat.

VII. Eodem Anno 1520, decedebat è Vita Joannes Slaberndorfius, Epiſcopus Marchicorum Havelbergenſis. Hanc Eccleſiam in poſterum regendam conſentientibus Suffragiis Canonicorum Collegium deſtinabat nobili facundoque Viro, Georgio Blumenthalio, Equiti Marchico Prignicenſi, J.U. Doctori. Jam Electioni peractæ ſubſcribebat quidem Leo X. Romanus Pontifex: JOACHIMUS I. autem Brandenburgicus Elector repugnabat. Is, poſthabito Leonis Decreto, Canonicorumque Collegio, per ALBERTUM Fratrem, Magdeburgenſium & Moguntinorum Archiepiſcopum Cardinalem diſpoſitis Rebus, Anno 1521, magnâ totius Aulæ Pompâ, præficiebat Havelbergenſibus Epiſcopum SCULTETUM, Brandenburgico Epiſcopatu retento, futurum Eccleſiarum duarum Caput, Conſiliarium ſuum: quem familiari Amore proſequebatur eo vehementius, quô penitius agnoverat Doctrinâ, Fide, Prudentiâ, Juſtitiâ, Induſtriâ, Modeſtiâ, Facundiâ præcellentem Virum.

VIII. Eum nihilo ſecius Havelbergenſi Pontificatu privare Blumenthalius conabatur, Litem ſuam Romano Tribunali expediendam ſubjiciens. Ibi ſubtiliter ponderatis Cauſæ Momentis, declarabatur Epiſcopus Havelbergenſis, legitime deſignatus, Jure ſuſcipiendus. Sed tamen, quanquam Victor, blandis Promiſſionibus de conſequendis Leubuſienſi & Raceburgenſi Epiſcopatibus, ad extremum placatus acquieſcebat.

IX. Anno 1521, SCULTETUS in Wormatienſibus Comitiis, coram Imperatore CAROLO V, inter Proceres, tum alios, tum etiam

Brandenburgicos, Martinum Lutherum, jam bene ſibi cognitum, ob Hæreſin à potentiſſimis accuſatam, Dogmatibus ſuis Orthodoxiam aſſerere confidenter auſum, Die XVII, & XVIII, Aprilis, partim conſentiens, partim diſſentiens Auditor admirabatur.

MORS.

X. Non diu par duobus Epiſcopatibus adminiſtrandis SCULTETUS, Havelbergenſem Coadjutorem ſibi conſociabat Buſſonem Alvenslebenium, Equitem, J. U. Doctorem. Anno 1522, Die XXIX Octobris, exſtinctus, Witſtockii ſepeliebatur: in Epiſcopatu Havelbergico quidem Buſſonem Alvenslebenium, Brandenburgico autem Theodorum Hardenbergium, Equitem, Succeſſores nactus.

CAPUT LXV.

Ad Annum M. D. XXIV. Diem IX. Martii.

GEORGIUS WIRTHIUS, Leobergenſis, VITA.

I.

PEtri WIRTHII, cujus Mentionem Cap. LXII fecimus, Frater, Anno 1470 natus, Operam Literis domi facilioribus, gravioribus peregri dedit. Philoſophiæ Magiſtrum Anno 1509 Lipſienſis, Medicinæ Doctorem, Anno 1515, Bononienſis Academia renunciavit.

II. In Sileſiam ex Italia tendebat per eam Provinciam, quæ Scriptoribus vetuſtiſſimis Liburnia, recentioribus Carnia, noviſſimis Carinthia nominari ſolet. In hac, neſcio quibus Remoris detentus, mutatis Conſiliis, & Sedem Rebus ſuis conſtituebat, & Artem Medicinæ, qua cenſebatur, exercere nihil dubitabat. Brevi nobilis Famæ ſuæ Radios in Loca vicina diffuderat, cum in LUDOVICI, Hungarorum & Bohemorum Regis, Aulam deſignatus Archiater concederet. In eâ Perſonam ſuam, felice Curas ſequente Succeſſu, laudabiliter agebat, carus Regi, cæteris etiam venerandus. Imminentis Senectutis patiens Imbecillitatem, appetebat Quietem, Aulam relinquebat, & intra Luſatiam apud Budiſſinos

...os Sacerdotale Munus Decani, quod in Meritorum Præmium Rex LUDOVICUS porrigebat, lætus accipiebat.

III. Ipsius Imaginem intuendam nobis exhibet Janus Jacobus BOISSARDUS in illustrium Virorum Iconibus, Parte IV. Cap. VIII. Vitam, quam Oratione soluta Melchior Adamus in Germanis Medicis, & Nicolaus Henelius in Togata Silesia descripserunt: Poetico Stylo repræsentat Joannes Rivius:

Magnus ut Ingenio, sic clarus Honore Magistri
Egregii primum Jura Locumque capit,
Hic, ubi Musarum Sedem Philyreus Elister
Alluit & rapidus Lipsidos Arva premit.
Posthinc digrediens Italasque profectus ad Oras
Per Medicas Artes sedulus ire parat.
Felsina Doctoris meritâ ornatumque Coronâ
Ad Patrios jussit læta redire Lares.
Hoc Titulo fulgens agitare inglorius Artem
Noluit, Ingenii conscius ipse sibi.
Tum Regi Juveni LUDOVICO Sceptra Bohemo
Qui tenuit, præsto est Pannoniæque simul.
Ergo salutiferæ Medicamina porrigit Artis,
Et reliquis fausta præstitit ille Manu.
Felix ô Hæres ex Fratre GEORGIUS Artis,
Cui parilis simul & Nominis alter adest.

IV. Gorlicii, cum diu aliis confirmavisset, ipse tandem amittebat Vitam nimio Sanguinis Fluxu oppressus, Anno Ætatis LIV, Christi 1524, Die IX. Martii. Conditus apud Gorlicenses hoc adeptus est Epitaphium:

Georgius WIRTH. Leobergensis Silesius, Ludovici Bojemiæ & Pannoniæ Regis Archiater, â quo tandem splendidissimo isto cum Laude & Dignitate perfunctus Munere, Budissinæ Lusatiorum constitutus est Decanus, singularis Meriti ergo. Gorlicii feliciter obiit Anno M. D. XXIV. Ætatis LIV.

Carniolæ Ducibus, Regi dein Pannonis Oræ
Gratus eram medica Doctor in Arte bonus.

SCRIPTA.

V. Otium illud literarium, quo Temporibus extremis delectabatur, in Negotium convertebat, non nullorum *Librorum* Auctor, quos autem, quantum ſcimus, Poſteritas nondum editos vidit.

CAPUT LXVI.

Ad Annum M. D. XXVII.

GEORGIUS SAUROMANNUS,

Eques Vratislavienſis.

VITA.

I.

ANno circiter 1497, in Vratislavienſium Urbe Familia celebri natus, Pueritiam Literis, Armis Adoleſcentiam exercebat. Juvenis utrisque conſpicuus, Ab Imperatore Maximiliano I, cui Fortitudinem ſuam in Bello demonſtraverat, ad Equeſtrem Dignitatem evehebatur.

II. Animo, Studiis manſuetioribus reddito, Curas potiores ad Juris Scientiam in Italia dirigebat. In eam Diſciplinam ſupra Vulgus intelligendam, quo plus Ingenii Laborisque conferebat, eo pauciores Annos impendebat. Quantam ſibi Notitiam comparaviſſet, Honores, quos utriusque Juris Doctoribus Academica Jura tribuunt, illis Temporibus, quia non facile profanabantur, rariſſimi, patefaciebant. Suam vero Legum Cognitionem, quoniam neque totam forenſibus Litigiis applicare cogitabat, neque ſolam civilibus Negotiis publicis ſufficere ſtatuebat: Eloquentia Romana, quæ tum paulo cultior, eoque majoris Exiſtimationis erat, quo minus in Eruditorum Multitudinem, barbaræ Dictionis retinentem, cadebat, & ornandam & ſtabiliendam judicabat.

III. Non multo ante Maximiliani I. Cæſaris Exceſſum Gymnaſii Bononienſis Rectorem agebat. Tum Romam tendentes Franciſcum Sfortiam Barri Ducem, & Bernhardum Gleſſium, Epiſcopum Tridentinum, pauliſper Bononiæ commorantes, multis Benevolentiæ Documentis erga ſe propenſos experiebatur.

IV. Cæterum in eodem Magistratu Seditionem Bononiensem inter Academicos & oppidanos Cives, Autoritate sua Juvenes armatos ad moderatius Consilium revocando feliciter comprimebat. Eam Rem notabilem Georgius Logus in Elegia commemorat, in qua nostrum SAUROMANNUM Filius Julius Clemens Sauromannus alloquitur his Verbis:

Anne hoc prætercam, Romæ qua Docta potensque
Felsina ad exigui Flumina parva jacet:
Gymnasii Princeps illic dum nobilis esses,
Et magna in Populo Seditio orta foret.
Ipse bonis junctus, sævo gliscente Tumultu,
Duxisti Juvenes ad meliora bonos.
Viribus his Cives sunt pulsi ex Urbe nefandi,
Tranquillum amplexi, Te Duce, Pacis Opus.
Concordes Proceres, Musisque addicta Juventus
Arma mala & tristes deposuere Minas.

V. Maximilianus I. Cæsar Æternitate Mortalitatem Anno 1519, Die Januarii XII, commutaverat. SAUROMANNUS, qui tum adhuc Bononiæ subsistebat, Principis tanti Laudes Oratione, quam ipsis Februarii Calendis, tum Francisco Sfortiæ, tum Bernhardo Glessio dedicaverat, divulgabat, in eaque Carolum & Ferdinandum, quos Philippus I. Hispaniarum Rex, Filios, Maximilianus I. Imperator Nepotes reliquerat, ut Germanorum Imperio maxime dignos censebat, sic Augustos futuros augurabatur. Cui Judicio respondit Eventus.

VI. Maximiliano I. Successorem Carolum V. Electores Principes, eodem Anno 1519, Die XXVIII. Junii, dabant. SAUROMANNUS, quemadmodum Maximiliano se commendaverat Manu strenuus Bellator, sic Carolum sibi conciliabat Lingua promtus Orator. Mox Cæsaris Procurator in Romana Pontificis Aula, Res tam prospero Successu tractabat, ut semper Gratiam Cæsaris novam iniret, Pontificis retineret pristinam. Eam SAUROMANNI Provinciam, Tempore Pontificis X. susceptam, sub Hadriano VI. gestam, Clemens VII. variis Beneficiis exornabat.

VII. In Caroli V. Cæsaris Gloriam duas Orationes SAUROMANNUS ediderat. His Applausum tantum consequebatur, ut Christophorum Longolium (non Gallum, quemadmodum nonnulli credunt, sed,

ſed, ut alii ſtatuunt, Belgam) cui magnam, potiſſimum inter Italos, Famam politior dicendi modus pepererat, ſuperare, totius Academiæ Romanæ Conſenſu, prædicaretur: Et Clementis VI. Pontificis Decreto, Jus Romanæ Civitatis adipiſceretur. Eidem Romano Præſuli Sacerdotia præclara debebat, Vratislavienſis Eccleſiæ Cathedralis quidem Præpoſitus, S. Crucis autem Decanus.

VIII. Amicos habebat ſui Temporis celeberrimos Viros: inprimis Stephanum Brodericum, Eraſmum Roterodamum, Paulum Jovium, Petrum Mellinum, Stanislaum Saurum. Quibus acceſſerunt poſtea Literarum, Virtutum, Dignitatum, quibus eminebat, Præcones, Johannes Pierius Valerianus, Franciſcus Faber, Henricus Pantaleo, Johannes Latomus, Caſpar Cunradus, Nicolaus Henelius, præter alios.

IX. Ex his de noſtro SAUROMANNO Eraſmus Lib. XXIII. Epiſt. VI. quam ad Marcum Laurinum, Collegii Brugenſis Decanum, Baſileæ Calendis Februariis, ſcripſit: ubi veteres Amicos recenſet: *Georgius SAUROMANNUS, Præpoſitus Vratislavienſis, Juvenis ad Unguem doctus ac maximis Rebus natus.* Franciſcus Faber in Sabotho, Verſu 1186:

Teſtis honoratæ facundi Opulentia Linguæ
SAUROMANI, Proceres Romæ quem ſæpe loquentem
Obſtupuere, atque Indigenam optavere Quirites.

X. Imo, ſi Qualitatum in Parentibus admirabilium idonei ſeu Teſtes, ſeu Indices poſſunt eſſe Liberi: Julius Clemens SAUROMANNUS Filius naturalis, quem rara, & Corporis Pulchritudo, & Mentis Indoles commendabat, Puer [eodem Patris Laudem, naturaliter promeritam, repræſentavit Spectatoribus Cenſoribusque, quo Genitor, & Morbo, & Anno, cum Matre mortuus] de quo ſeptimeſtri Georgius Logus:

At Laus eſt eadem Pueri, quæ magna Parentis:
Nos tamen inceptum nunc repetamus Iter.
Septimus Infanti eſt Menſis, & eburneus Ordo
In teneri Dentum purpureo Ore nitet.
Dii, quantum eſt Animi in Puero & Virtutis Avitæ
Ignis agit jam tum Pectora in alta Decus.
Non illum videas Fletu, non Fronte moleſtum:
Ludit, & huic Riſus ſemper amœnus adeſt.

Et

Et ludit, ridetque & blando Murmure garrit,
Tanquam aliquid norit dicere, quod voluit.
Arridet blandum Genitori almæque Parenti,
Omnibus arridet Deliciasque facit.
Nimirum Ingenium eſt Illi & Natura benigna,
Et Generis Bonitas emicat in Puero.

Ibidem, paucis interpoſitis:

Quid memorem Formæ Decus, & pulcherrima Dona,
Et flavos Crines, purpureasque Genas?
Brachiaque & teretes Digitos, Oculosque Minervæ?
Quid Pectus niveum Purpureosque pedes?
Atque etiam ingenuas formoſo in Corpore Vires?
Plena etiam in Nervis fortia Membra vides.

XI. Steterat diu firma noſtro SAUROMANNO per florentis Ætatis Annos Felicitas. At nemo ante ſupremum Fatum beatus eſt habendus, & plerumque tanto aſperior Exitus iis contingit, quos recreavit continuus Proſperitatis Succeſſus. Quæ SAUROMANNUM tandem diſcruciaverit & ſubverterit Calamitas, ſuis e Principiis commemorabimus.

XII. Carolus V. Imperator ad Ticinum capto Galliarum Rege Franciſco Victor, Poteſtatis, quam in Italia conſecuturus erat, Oppreſſorem inclementem, Pontificem Clementem VII, a Cæſareanis Partibus ad Gallicas Defectorem expertus, in rupti Fœderis Ultionem, Romani Pontificis Autoritatem per omnes Hiſpaniæ Provincias deleverat: Etiam citra Pontificis Maximi ſupremum Regimen, ſtare Diſciplinam Eccleſiaſticam poſſe, clariſſimum Poſteris Exemplum relicturus. Quamobrem Carolus Borbonius Gallus, Cæſaris in Italia Legatus, veteranas Hiſpanorum Cohortes adventitiis Germanorum Copiis, quas Georgius Fronsbergius Germanus adduxerat, inſigniter adauctas (in Neapolitani Regni Defenſionem, quod Hiſpanis eripiendum Pontifex in Beneficium Franciſco Sfortiæ, Duci Mediolanenſi deſtinaverat, impenſurus) ipſam in Tranſitu Romam, ut hoſtilem, oppugnat. Id acriore quam cautiore Studio dum agit, occumbit. Ducis Morte concitatior, adeo non remiſſior Exercitus, Imperatorem Philibertum Aurangium nactus, victis Propugnatoribus, Die VI. Maji, feliciter Urbem expugnat. Pontifex cum Cardinalibus in Arcem Angelicam profugi Deditione facta, cum

cum ſemet Hoſtibus Die VI. Junii, permiſiſſent, in Cuſtodia tenentur.

XIII. Dictis faciunt Fidem, Autor, qui Conradi Abbatis Urſpergenſis Chronico Paralipomena ſubjecit: unde Narrationem de Roma expugnata ſeorſum Simon Schardius Tom. II. Scriptorum de Rebus Germanicis inſeruit. Franciſcus Guicciardinus in ſui Temporis Hiſtoria, Lib. XVIII. Paulus Jovius in ſui Temporis Hiſtoria, Lib. XXIV. Martinus Bellajus in Commentariis de Rebus Gallicis, Lib. III. Franciſcus Belcarius in Commentariis de Rebus Gallicis, Lib. XIX. Johannes Sleidanus in Commentariis, Lib. VI. Adamus Reiſnerus in Hiſtoria de Frunsbergicis Rebus, quibus ipſe, cum Roma diriperetur, fuit præſens, Lib. IV. ad Annum 1526, & 1527.

XIV. Tum SAUROMANNUS, cum Roma per aliquot Menſes deſpoliata, multis Incolarum Millibus, Clericis atque Laicis, nullo Diſcrimine, trucidatis, Palatiis in Cineres redactis, Sacris in profana mutatis, Religionibus in Ludibrium verſis, notabilem Honoris Auctoritatisque Jacturam faceret, tantæ Cladis Spectator, ipſe non expers Damni fuit. Nam in ea Licentia, quam Militibus Victoria dederat, Indulgentia permittebat, SAUROMANNUS Fortunis omnibus amiſſis, ab Hoſtium, ſemper plures Opes appetentium, Tormentis, ne prorſus opprimeretur, Germanorum Ope, difficulter ſe vindicabat.

MORS.

XV. Exiguum Tempus interceſſerat, cum a Cæſareanis Turmis Lues, quam Annonæ Caritas indies major comitabatur, ad Romanos Habitatores ſe diffunderet. Tum SAUROMANNUS, qui lacero Veſtitu, precarioque Cibo Vitam non nihil prorogaverat, in maxima Rerum inopia, cum tandem oſtiatim Panem fruſtra quæſiviſſet, Peſtis etiam, non Famis tantum Vehementia ſuperatus in Urbis publica Via concidebat: Anno Ætatis XXXI, Chriſti 1527: qui Romæ, qui multis, & illuſtribus & potentibus in ea Viris, crudele, miſerum & humile Funeris Genus attulit, exſtinctus.

XVI. Ita vero infelicibus Literatis, quorum Fata Johannes Pierius Valerianus, Italus, Infelicitatis etiam ſuæ Conſcientia ductus, Libris duobus in felicem Poſteritatis Memoriam, Ævo Clementis VII. Pontificis, conſignavit, SAUROMANNUS abſcribi meruit. De quo Pierius: *Miſerabi-*

ſerabilis, ait, *& Georgii SAUROMANNI Exitus: qui Vir Natione Germanus, ita Literarum Latinarum Nitore Ingenium expoliverat, ut in Academia noſtra* (Romana) *Viri bene elegantis Nomen aſſecutus fuerit: cujus Rei Scripta ejus non pauca, quæ in Hominum Manibus habentur, Teſtimonium exhibent.* Tamen ad SAUROMANNI quandam etiam Felicitatem poſthumam pertinet, in Famæ Conſtantiam, Romanum in Germanorum Templo Sepulchrum & quadruplex in Ædibus Sacris Monumentum: cujus Autores fuerunt, Stanislaus Saurus, Georgius Logus, Canonici Vratislavienſes, & Valentinus SAUROMANNUS, Patruelis, Conſiliarius Cæſareus.

I.

Apud VRATISLAVIENSES,

In Templo S. Crucis.

Supra Imaginem.

GEORGIUS SAUROMANNUS, J.U.D. hujus Eccleſiæ Decanus, & Cathedralis Wratislavienſis Præpoſitus: Divi Caroli V. Imperatoris apud Sedem Apoſtolicam in Urbe Procurator, tam Ipſis Romanis Pontificibus, quam cæteris illuſtribus ac optimis quibusque Viris, ob Virtutem eximiamque & raram Eruditionem juxta charus & jucundus: Obiit Romæ, Annos haud multum XXX egreſſus, a Clemente VII. Papa, Civium Romanorum Albo jam pridem adſcriptus ac magnis honoratisque Sacerdotiis auctus: Ipſe immortale Gentis ſuæ Decus & Ornamentum, M. D. XXVII. Quo Anno Miles Germanus Hiſpanorum Ductu nullo non Crudelitatis Genere Urbem fœdavit.

Infra Imaginem.

GEORGIO SAUROMANNO, Viro celeberrimo, STANISLAUS SAURUS p. conſtantem ob Amicitiam.

II.

In eodem Templo.

G. LOGUS, Protonotarius Apoſtolicus, Imperatoris & Pontificis Autoritate Comes Palatinus, Canonicus S. Johannis, Præpoſitus S. Crucis Wratislavienſis Canonicus Budiſſinenſis doctiſſimo & integerrimo Viro, D. SAUROMANNO, Præpoſito S. Johannis, Decano S. Crucis, & Procuratori in Urbe Cæſareo, Icona hanc ex Roma ſecum allatam, additis, quæ vides, Ornamentis, Amico optimo & chariſſimo p.

Supra Imaginem.

SAUROMANNI Effigiem cernis: Si cernere posses
Eloquium, nullum pulchrius esset Opus.

Juxta Imaginem.

GEORGIUS SAUROMANNUS M.D.XXXVIII.
Tu Mihi sed Formæ fugientis Damna repende.

Infra Imaginem.

Uberibus genuit Me culta Silesia Terris,
Odera qua Breslæ Mœnia amœna rigat.
Florentem Eloquio & Studiis Oenotria Tellus
Educat: exstinctum maxima Roma tenet.

III.

In Æde S. Johannis prope Sacrarium.

D. O. M. M. XLVI.

SAUROMANI Eloquio flecti, nî surda fuisset,
Mors potuit. Nam tres flexerat Ille DEas.
Stamina Mors rupit, frustra tendentibus illis,
Et mæstas Lacrumas vidimus ire DEis.
Flevit Roma ingens inter sua Vulnera & istud,
Et Bello, & dira tunc licet icta Lue.
Nec tantum ex proprio casu sensisse Dolorem,
Funere quam tanti dicitur illa Viri.
Odera & ipse suum flavus ploravit Alumnum,
Inque tuis Nymphæ, celse Silene, jugis.
Te tamen ante alios flevit mæstissimus omnes,
Qui dedit hæc Tumulo Carmina pauca LOGUS.

Viro integerrimo, doctissimo, eloquentissimoque GEORGIO SAUROMANNO, Præposito *S. Johannis, Decano S. Crucis Vratislaviensis, & Procuratori in Urbe Cæsareo,* GEORGIUS LOGUS, Præpositus S. Crucis, Canonicus S. Johannis Wratislaviensis, Consiliarius Regius, arctissimæ Amicitiæ ergo & B. M. P. Periit Romæ in Direptione Urbis. M.D.XXVII.

IV. Apud

IV.

Apud ROMANOS.

In Germanorum Templo S. Mariæ de Anima.

D. O. M. S.

GEORGIO SAURMANNO, *Equiti Germano, Vratislaviensi Præposito, Internuncii Procuratorisque Munere, primum apud Leonem X. mox apud Hadrianum VI. ac demum Clementem VII. Pontiff. Maxx. Divi Caroli V. Augusti Nomine, magna Fidei, Integritatis, ac Sapientiæ Laude functo, cum Amicorum Incuria pluribus Annis sine Monumento fuisset,* VALENTINUS SAURMANNUS *ex Fratre Nepos, Patrui Memoriæ, Virtuti Pietatique dicavit. Anno Domini M.D.L.*

SCRIPTA.

XVII. Inter Opera, quæ condidit, Primum est: *In Epistolam S. Pauli ad Romanos Expositio*: cujus Mentionem Leo Allatius in Diatriba de Georgiis facit.

Secundum est: *Ad Carolum & Ferdinandum, Austriacos Archi-Duces, Oratio funebris in Cæsaris Maximiliani I. Laudem.* Huic Orationi præmisit *Epistolam ad Franciscum Sfortiam, Barri Ducem, & Bernardum Glessium Episcopum Tridentinum,* A. 1519. Calendis Februariis, Bononiæ scriptam. Edita est utraque cum veterum aliquot Panegyricis, quos Johannes Frobenius Typis expressit Basileæ 1520 in 4. In Rerum Germanicarum Scriptoribus, quos Marquardus Freherus publicavit, Tom. II. Francofurti ad Mœnum, 1602 in f. ibidem 1637. in f. In Orationibus, quas de Imperatorum, Regum, aliorumque Vitis Hermannus Kirchnerus emisit, Marpurgi 1610, in 8.

Tertium est: *Ad Christianos Principes de Religione Concordiâque communi Oratio.* Edita est Romæ 1524, in 4.

Quartum sunt: *De Caroli V. Cæsaris Laudibus Orationes duæ.*

Quintum est: *Imperatoris Caroli V. Nomine habita Oratio ad Hadrianum VI, Pontificem Romanum.*

Sextum est: *Ad Stephanum Brodericum Epistola Die XI. Januarii Anno 1526 Romæ scripta.* Edita est in Georgii Logi Poematibus, Viennæ, 1529. in 4.

CAPUT LXVII.

Ad Annum M. D. XXVII. Diem XXI. Julii.

LAURENTIUS CORVINUS,

Noviforensis,

VITA.

I.

STudiis non tantum Philologicis, maxime Poeticis, verum etiam Philosophicis, præsertim Juridicis, excultus, inter Initia quidem in Vratislaviensium & Svidnicensium Urbe docebat: postea Philosophiæ Magister, in Cracoviensium Academia Professorem agebat: ubi Rudolphum Agricolam Juniorem inter alios Auditorem erudiebat.

II. Ex Polonia Breslam digressus, Familiam sibi conditurus, & Domicilium figebat, & Uxorem conjungebat. Ibi non diu commoratus, in Borussiam ad Thorunienses migrabat. Horum in Curia vix per Biennium Notarius, a Senatu & Civibus humaniter tractabatur. Post Gregorium Morenbergerum, Philosophiæ Magistrum, Reipublicæ Vratislaviensis Secretarium Anno 1518, Die XXXI. Januarii, mortuum designabatur Successor.

III. Ideo cum Conjuge Vratislaviam repetebat: de quo Itinere, quod non ineleganter descripsit, inter alia conspecto Sabotho:

Dum loquor, apparent Montis nimbosa sequacis
Culmina, & in summo Turris opaca Jugo.
Paulatim ostentat se Vratislavia celsis
Mœnibus ad Phœbes usque levata Globum.
Hinc gaudente gradu magnæ succedimus Urbi,
Lux ubi in Hesperias prona recessit Aquas.
Et postquam chari reduces gratantur Amici,
Posthabitæ petimus dulcia Tecta Domus.
Hic, ubi septenos OLAVIA piscifer Orbes
Versat, & illisis svave susurrat Aquis.
Hæc mihi Tecta pius multos illæsa per Annos
Conjuge cum chara donet habere DEUS.

IV. Hoc

IV. Hoc in Loco exoptatam consecutus Occasionem, qua Solertiam Ingenii, multarum Rerum Peritiam, & singularem in agendis Prudentiam demonstrare posset, supra Sæculi sui Genium se probabat omnibus, pius & humanus Vir.

V. Tum in Vratislaviensibus Sacris, quæ partim Pontificiorum, partim Evangelicorum Nomen sustinebant, utraque Cultoribus orthodoxa censebantur, incertum, destruendis potius, an erigendis laborare, publicum idque primarium erat Opus. Id CORVINUS, quod ad omnes pertinere videbat, ad suam quoque Conscientiam pertinere satis certus cognitam ex perspectis Erroribus Veritatem cupidus, quanquam Senex, complectebatur. Ad quem Scopum potiores Curas suas dirigebat. Autor igitur erat, ut de Christi Passione Psalmodias, quas vulgus Horas vocat, Anno 1517, institutas, Elisabetanum Templum etiamnum cantet. Ut in Scholis Juventuti salutares Scientiæ fideliter imprimerentur, nihil in se patiebatur desiderari.

MORS.

VI. Humanis Rebus eximebatur Die Julii XXI, Anno 1527: quo Cæsareanum Exercitum Roma suis exitiosum: Domum Austriacam Silesia suis gratiosam experiebatur: Cum Ferdinandum I. Hungarorum & Bohemorum Regem, pro suo Duce summo reciperet: à quo Rerum Ecclesiasticarum emendatarum Libertatem obtinebat integram. Existimationem CORVINI jacentis augebat Luctus non plurimorum tantum, etiam nobilissimorum Virorum, inusitatus: potissimum Johannis METZLERI, quem Vratislaviensium Civitas tum Senatorem in præcipuis, postea Ducatus Capitaneum habuit. Is non verebatur testari, ex Amici Excessu Dolorem suum illo majorem, quo Pater ex charissimæ Filiæ Obitu exercebatur.

SCRIPTA.

VII. In eis, quæ composuit, Primum est, *Carmen de Polonia & Cracovia.* Exstat Tom. I. Corporis, quod de Polonicis Rebus Joannes Pistorius per Sebastianum Henricpetri edidit Basileæ 1582, in f.

Secundum est, *Carmen, quo Prutenis valedicit, & susceptum Vratislaviam Iter describit.* Editum reperitur in Theophylacti Simocati Epistolis Moralibus, Ruralibus & Amatoriis, per Johannem Hallerum, Cracoviæ 1509, in 4.

Tertium est, *Carmen de Silesia & Noviforo.*

Quartum est, *Carmen de Apolline & novem Musis.*

Quintum est, *Carminum aliorum Congeries.* Quæ partim Operibus aliis, partim etiam Germanorum Poetarum Deliciis, quas Janus Gruterus collegit & per Nicolaum Hofmannum edidit Francofurti ad Mœnum, 1612, in 12, addita inveniuntur.

Sextum est, *Idioma Latinum,* id est, puerilium Colloquiorum Liber.

Septimum est, *Hortulus Elegantiarum pro Latinæ Linguæ Studiosis.*

Octavum est, *de Carminum Structura Libellus.*

Nonum est, *ad Claudii Ptolemæi Tabulas Geographia* (nonnullis *Cosmographia* dicta) de Circulis, Climatibus, Ventis, Terrarum Provinciis, Insulis, Maribus, Fluviis, Montibus, aliis, agens: etiam Carmina commemorata de Polonia, Cracovia, Silesia, Noviforo, continens. Primum editam, â Cacographo depravatam esse conqueritur Wolfgangus Weissenburgius. Emendata Lucem vidit, Dominici Marii Nigri Veneti Geographicis Commentariis per Henricum Petrum subjuncta, Basileæ 1557, in f.

CAPUT LXVIII.

Ad Annum M. D. XXX. Diem XX. Augusti.

FRANCISCUS REUSNERUS,

Leobergensis.

VITA.

I.

EX antiqua Leobergicorum Reusnerorum Familia progenitus in Lipsiensium Academia Studiis humanioribus jam defunctus erat, cum Philosophiæ Baccalaureus, Anno 1499, crearetur. Ex eò magis magisque Scientiis excultus, Anno 1502, Sixto Pfeffero Decano in Sedulitatis Præmium renunciabatur Philosophiæ Magister. Tandem obtinebat etiam Honores Theologiæ Doctorem decentes. Tot exornatus Notitiis condecorabatur etiam Dignitatibus Ecclesiasticis: Parochus Svid-

nicensis

nicensis, Vratislaviensis Canonicus & Officialis & Vicarius in Spiritualibus Generalis.

II. In Controversiis, quæ tum inter Pontificos Evangelicosque magnis conatibus agitabantur, probabat eorum Sententiam, qui suis Operibus nihil, omnia Christi Meritis imputantes, sola in DEUM Fiducia & justos, & beatos fieri censebant. Sic ad extremum deserta, quam ipse diu triverat, melior Pastor, omninum tutissimam suis Ovibus monstrabat ineundam Salutis Viam. Ideo primum in Evangelicis Doctorem Svidnicensium statuunt, Nicolaus Henelius in Silesia Togata, Lib. VI. Cap. II. & Jacobus Schickfusius in Silesiæ Chronico, Lib. IV. Cap. XI. etiam Svidnicensium MSti Annales.

MORS.

III. Ætatem traducebat ad Annum 1530, Diem Augusti XX. Sepultus jacet in S. Johannis Templo Cathedrali apud Vratislavienses ad Columnam à Suggestu secundam: ubi leguntur hæc:

FRANCISCO REUSNERO, *hujus Ædis Canonico & Parocho Svidnicensi, ac Officiali Vicarioque in Spiritualibus Generali, Viro Experientia claro, Exsecutores posuere: qui obiit Anno Domini M. D. XXX. Augusti XX Die.*

CAPUT LXIX.

Ad Annum M. D. XXXI. Diem XVII. Januarii.

GEORGIUS LANGENICKELIUS,

Aurimontanus.

VITA.

I.

LIberalium Artium jam bene gnarus, ipsam eô felicius aggrediebatur Philosophiam, cujus postea declarabatur Magister. Tum in Scholis & Templis Evangelici & Pontificii de justo Religionis genuinæ Fundamento in utramque Partem acriter disputabant. Id Nervis omnibus diu perscrutari conatus, denique sacras Literas interno Testimonio Divino satis efficaces, citra humanorum Inventorum Additamen-

mentorumque Traditionem, convertendis ad Christum & in Cœlum traducendis sufficere judicabat.

II. Post Annum 1517, cum per Silesiam Civitates Romanis sacris passim Nuncium remisissent, id Cervimontani statuentes imitandum, Saxonicis Protestantium Doctrinis subscribebant. Harum primum Templo suo præficiebant Doctorem LANGENICKELIUM, Anno 1524.

MORS.

III. In septimum Annum fidus Populi Antistes, ex Laboribus in Quietem avocabatur Anno 1531, Die Januarii XVII. Cum Vratislaviensium Theologo Ambrosio Moibano firmam inierat Amicitiam, â quo divulsus, consequebatur hanc Amoris Tesseram:

Testatur Lacrumis MOIBANUS Funera LANGI:
Pastor erat Populi qui bonus atque pius.
Atque utinam plures habeas nunc Slesia Testes
Christi, qualis erat LANGIUS iste meus.

CAPUT LXX.

Ad Annum M.D.XXXIII. Diem VIII. Novembr.

MICHAEL VRATISLAVIENSIS,

Vratislaviensis.

VITA.

I.

PRo Sæculi sui More, posthabentibus Familiæ Nomen, Loco peregrino, ab Urbe natali accepit VRATISLAVIENSIS Cognomentum: quô denotat eum, præter alios, Hippolytus Maraccius, in Bibliotheca Mariana, Part. II. Nicolaus Henelius in Silesia Togata, Lib. X. Cap. V. Paulus Freherus in Virorum illustrium Theatro. Johannes Henricus Cunradus in Silesia Togata.

II. Domi partam Eruditionis Supellectilem augebat potissimum in Cracoviensium Academia; cui gratissimus fuit Hospes. Ibi Artium bonarum & Philosophiæ Magister, etiam Theologiæ Doctor creatus, non

non vulgares ſuſcepit adminiſtrandas Provincias. Agebat enim majoris Artiſtarum, ut vocari ſolet, Collegii Collegiatum, Philoſophicorum Theologicorumque Dogmatum Profeſſorem: ad S. Floriani Ædem Decanum.

III. Inter Hiſtoricos, quibus Memoriam ſui debet, Simoni Starovolſcio in Centuria de Scriptoribus Polonicis, Cap. XXXI dicitur *perſpicaciſſimi & divini Ingenii.* Artes tantum non omnes humaniores præterea Logicam, Phyſicam, Aſtronomiam, aliasque Scientias, præſertim Theologiam, ſingulari, ut Svavitate, ſic Facilitate, ſuis magno & Concurſu & Applauſu tradebat. Quibus Dotibus Meritisque Nomen inter ſui Temporis eruditiſſimos reportabat.

MORS.

IV. Senex Morte confecit extremum Diem VIII. Novembris, Anno 1533. Sepulchrum nactus eſt in S. Floriani Templo ad ſiniſtrum majoris Aræ Latus: ubi commendatus eſt Poſteris hac Inſcriptione:

Splendida quem tulerat Urbs VRATISLAVIA parvum,
Occulit hunc tandem Regia Croca Senem.
Ingenio multum præcelluit Ille :. Decani
Æde hac in ſacra functus & Officio.
Humanus dignas Animus quot concipit Artes,
Hic tot callebat Numine propicio.
Illius ex Studiis florens Academia gaudet,
Multos quod Fructus Commoda nuncque capit.
Artes condebat nunquam, ſed vertit in Uſus,
Sors fieret Domino major ut Ipſa ſuo.
Scripſit de variis & Commentaria Rebus,
Nunc Manibus verſat quæ ſtudioſa Cohors.
Illius utque ſcias Nomen, chariſſime Lector,
En Deus hoc dederat, quod MICHAELIS erat.
Obiit Anno Domini M.D.XXXIII. Die VIII. Novembris.

SCRIPTA.

V. Inter Opera, quæ compoſuit, Primum eſt, *Introductorium Aſtronomicum de Signorum Naturis & Stellarum Proprietatibus.* Id Johanni TURSONI Vratislavienſium Epiſcopo dedicavit. Editum eſt Cracoviæ, 1507, in 4.

Secundum est, *in Ecclesiæ Romanæ Cantilenas Commentarius.*

Tertium est, *Logices Institutio.*

Quartum sunt, *Naturalis Scientiæ Dubia.*

Quintum sunt, *in Petri Lombardi Sententiarum Libros, Explanationes.*

CAPUT LXXI.

Ad Annum M. D. XXXIV. Diem XI. Septembris.

ANDREAS HOFMANNUS, Crosnensis,

VITA.

I.

PRimis Studiorum Fundamentis in Silesia positis imponebat in Polonia potiores Eruditionis Accessiones. In Cracoviensium Academia Præmium Diligentiæ consequebatur Philosophici Magistri Honorem. Amore liberalis Otii, ad Scientiæ majoris acquirendam Copiam Cænobio ad Oderam intra Silesiæ Wolaviensem Ducatum, Leubusiensi dabat Ordinis Cisterciensis Monachum. Ibi supra cæteros Autoritate prominens, Anno 1498, Die XXVI, Aprilis eligebatur Abbas.

II. Tum acres Hussiticorum Sacrorum Propugnatores crebris per Silesiam Incursionibus grassabantur, potissimum Romanæ Fidei Cultoribus obstinatis Vim inferentes. Ita fiebat, ut gravem Molestiam, Ruinamque magnam pateretur Monasterium Leubusinum: cujus magnanimus, & Defensor, & Instaurator fuit HOFMANNUS.

MORS.

III. Inter has Ecclesiasticas Militaresque sui Temporis Pugnas, exegerat Annos XXXVI: cum Spiritum edere jubebatur, Anno 1534, Die XI. Septembris. In Monasterii Templo ante Presbyterium honoratus est hoc Epitaphio:

Abbas qui recubat hujus sub Tegmine Saxi,
Ut Sibi, sic Nobis Commoda multa dedit.

Id-

Idcirco memores insignem dicimus omnes
Egregiis Meritis esse Patrem Patriæ.
Nomen inexstinctum sibi Jupiter atque perennem
Pro Meritis Vitam conferet Astripotens.

CAPUT LXXII.

Ad Annum M. D. XXXV. Diem XXI. Januarii.

STANISLAUS SAURUS,

Leobergensis.

VITA.

I.

ANno 1469 natus, habuit Avum Bartholomæum SAURUM, Civitatis Leobergensis per ipsos Annos quinquaginta Consulem, Anno 1477. mortuum: Patrem Johannem SAURUM, ibidem Senatorem, eodem Anno exstinctum: Patruum Georgium SAURUM, ejusdem Ordinis Virum, Anno 1497. defunctum.

II. His, quæ diximus (in Nicolai Henelii Togata Silesia Lib. VI. cap. II. corruptis) conciliat Fidem ipse STANISLAUS noster in Monumento, quod Avo, Patri, Patruoque posuit in Leobergensium Templo, ad Columnam VII, a Choro Scholastico:

Honestis ac providis Civibus Bartholomæo SAUR. Patri, qui obiit Anno Domini M. CCCC LXXVII. Die Veneris, XXV. Aprilis, Consulari Honore per L. continuos Annos expleto: Johanni SAUR, ejusdem Ordinis Viro, qui eodem Anno, Die Lunæ X. Martii: & Georgio SAUR, Filiis: qui Anno M. CCCC. LXXXXVII, Die Jovis XIV, Septembris, dum & ipse Magistratum gereret, in hujus Ecclesiæ Gremio sepultis: STANISLAUS SAUR, Decretorum Doctor, Canonicus Wratislaviensis, Avo, Patrique & Patruo Tabellam hanc constituit.

III. Academicum Doctoris Decretorum Honorem, Ecclesiasticam Canonici Vratislaviensis Dignitatem, magna Rerum humanarum divinarumque Scientia obtinuerat: quo eruditior, eo mansuetior, eo gratior, & Collegis suis, & aliis Amicis.

MORS.

IV. Senex ad Annum LXVI progressus, Anno 1535, Die XXI. Januarii, ad Fatum suum veniebat. Ipsius quadruplex in Vratislaviensium S. Crucis Æde Monumentum reperitur. Primum Anno 1515, Ipse ponebat sibi ad Aram: *STANISLAUS SAUR D.D. Canonicus Wratislaviensis F.F. M.D.XV. TIBI CHRISTE JESU, cujus Merito uni omnia debentur ab omnibus, Tabellam hanc STANISLAUS dedicat M.D.XV. Mense Novembri.* XRE ΣΩΤΗΡ ΕΛΕΗΣΟΝ ΕΜΕ. *Christe Soter, miserere mei.* Secundum in majori Capella marmoreum, Anno 1533, sibi excitabat: *Spes Vitæ melioris Solatium est Mortis. STANISLAUS SAURUS vivus sibi F.F. M.D.XXXIII.* Tertium jacenti constituit Hæres Vincentius Hortensius, Canonicus Vratislaviensis: *STANISLAO SAURO, D.D. Canonico Wratislaviensi, qui Virtutis & Eruditionis Splendore ejus Ecclesiæ præcipuum exstitit Ornamentum, VINCENTIUS HORTENSIUS Hæres Testamento relictus F.F. Gratitudinis ergo.* Quartum in sepulcrali Saxo: *LXVI. Ætatis Annum agens SAURUS obiit. Dimidium autem vel etiam minus an vixerit, mortuus etiamnum addubitat. M.D.XXXV. Die XXI. Mensis Januarii.*

SCRIPTA.

V. Hieronymi, Stridonensis Episcopi, cujus omnia perlegerat opera, singularis Amator & Venerator, Sententias præcipuas sub Titulos redactas in Codicis Formam digessit.

VI. Eidem Hieronymo, Anno 1509, in eodem Vratislaviensium S. Crucis Templo peculiare Monumentum excitavit. Quod, cum nondum sit, quantum scio, Typis expressum, subjungam:

D. HIERONYMO Sacrum. STANISLAUS SAUR. D.D. Canonicus Vratislaviensis F.F. M.D.VIIII.

(I.) *Trecentesimo XXXIII. Salutis nostræ Anno apud Stridonem, Patre Eusebio, nobili Viro, HIERONYMUS nascitur.*

(II.) *Donato Grammatico & Mario Victorino Rhetori, Viris doctissimis, erudiendus Puer traditur.*

(III.) Necdum viginti natum Annos summum in omnibus Disciplinis Roma Magistrum eligit.

(IV.) A Liberio Papa Presbyter Cardinalis ordinatus, cunctorum Judicio dignus, summo decernitur Sacerdotio, Ætatis Anno XXIX.

(V.) Pseu-

(V.) Pseudo-Clerici, ut Sanctitatis & Nominis ejus Famam diminuant, per Vestem muliebrem frustra illi conantur illudere.

(VI.) Invidorum evitans Odia, in Orientem Domino militaturus navigat, ac alibi alios in divinis Scripturis doctissimos Magistros adit.

(VII.) Ad cœleste tractus Examen pro Gentilium Lectione Librorum salutifero castigatur Verbere.

(VIII.) Contemplatus per omnem Syriam sanctorum Monachorum Habitacula, in vasta Nemorum solitudine agit Vitam.

(IX.) In Monasterium remeans, hortante Damaso Papa, Scripturas sacras explanat, & Leonem infrenem Sanctitate incredibili domat.

(X.) Incustoditus Asellus abigitur, Cameli a Leone territi dispalantur, Negotiatores, confesso Crimine, Jumenta Precibus redimunt.

(XI.) Orosius Presbyter a Beato Augustino cum Quæstionibus pro discenda Animæ Ratione missus ex Africa venit.

(XII.) In Bethlehem, juxta sanctum Domini Præsepe, plenus Sanctitate & Miraculis centenarius prope moritur.

(XIII.) Augustino apud Hipponem Epistolam ad se meditanti, qua mortuus est, Hora subito Fulgore & incredibili Luce apparet.

(XIV.) Sylvanus Episcopus, Perfidia Sabiniani Hæresiarchæ, ad Mortem compulsus, sanctissimi HIERONYMI Auxilio liberatur.

(XV.) Sabiniani sacrilegum Caput ejusdem Beati HIERONYMI Virtute ultro a sua Cervice revulsum cernitur.

Catholicæ Fidei Adsertori maximo, Divo HIERONYMO Stanislaus SAUR. Decretorum Doctor, Canonicus Vratislaviensis, faciendum curavit, Anno Domini M. D. VIIII. ob Sanctitatis Cultum.

CAPUT LXXIII.

Ad Annum M. D. XXXVI. Diem VI. Martii.

ANDREAS TREIBERUS, Leobergensis.

VITA.

I.

IN Silesia Cervimontani jam Anno 1524, Evangelicam Religionem Georgio Langenickelio, Aurimontano, Pastori suo commiserant in Templo

Templo explicandam & confirmandam. Ad eam, cum rectius cognoscendam, tum firmius amplectendam, cui renascentes Literas necessarias judicabant, Anno 1526, Rectorem Juventuti præficiebant Andream TREIBERUM, pro suo Tempore, satis doctum Virum: per sacras etiam Conciones Populo servire solitum.

MORS.

II. His consociatis Laboribus Decennium laudabiliter consumserat, cum simul & docendi, & vivendi faceret Finem, Anno 1536, Die VI. Maji. Relinquebat Filium Lotharium TREIBERUM, Civem Vratislaviensem. Is Patri Monumentum in Hirschbergensium Parochiali Templo exegit hoc:

EPITAPHIUM honorati Viri, ANDREÆ TREIBERI, Leobergensis; qui pie in hac Rep. obiit Anno Salutis nostræ M. D. XXXVI. VI. Maji: cum Juventuti Scholasticæ Annos X. fideliter præfuisset.

Lux Evangelii cum purior orta refulsit,
Accessitque Decus, quod fuit ante Scholis.
Tradidit hic Pueris Artes TREIBERUS honestas,
Sæpius & Populo Dogmata sancta DEI.

LOTHAR. TREIBER. Civis Vratisl. F. Parenti cariss. Piet. E. P.

CAPUT LXXIV.

Ad Annum M. D. XXXVI. Diem XXIX. Septembris.

GEORGIUS HELMRICUS,

Aurimontanus.

VITA.

I.

ANno 1500, Æstate, Patritio Genere natus, Ingenio expedito, Memoria felice, raro sui Temporis Exemplo, Latinas, Græcas, Hebraicas Literas doctus, ita Scientias utiles imbiberat, ut in Republica Personam & Cathedrariam, & Judiciariam feliciter agere posset.

II. Scholæ Patriæ, quantumvis adhuc Juvenis, Doctor Rectorque fidus, passim Juventutem in Lyceum suum e Locis peregrinis trahebat: præ-

præſertim, quem Wittebergâ ſecum Goldbergam adduxerat, exoptatum catenati Laboris Socium nactus Valentinum Trocedorſium Fridlandum. Cum eo, quem pro Fratre magis quam pro Amico diligebat, incredibiles ſuperabat & Curas & Operas, non citra promeritum Celebritatis Augmentum. Anno 1530, Trocedorſius Wittebergam reverſus Goldbergam Anno 1531 revocabatur ab HELMRICO, ſuperiorem Provinciam ſuſcepturo.

III. Satis enim perſpectis Viri Dotibus, poſt ſeptem Annos, quibus congruenter prudenterque Literario Cætui Præceptor imperaverat, dignus habebatur, qui conſimili Dexteritate Civitatem univerſam gubernaret Conſul. Eam ſic ornabat Spartam, ut Legibus commodis, accuratis Sententiis Monitis ſaluberrimis, gratioſiſſimum in Modum Populo ſe probaret: ad Concordiam Hortator aſſiduus, juſtus in lædentes & læſos, in pauperes liberalis, in Theologos propenſus, humanus in quosvis.

IV. Bono publico à primis Fundamentis conſulturus, Impendiis ſuis egregium apud Goldbergenſes Domicilium exſtruebat inter Docentes atque Diſcentes, Studiis tractandis aptiſſimum. Ita ſe Pietatis Cultorem, Animâ devotum, Linguâ diſertum, Manu ſpectabilem, Civibus in Exemplum oſtendebat.

V. Uxorem, Anno 1525, ducebat quindecim Annorum Virginem, Catharinam, Johannis Strobelii, Bohemi Nobilis, Domô Stromnicia, Glogovienſium Provincialium Cancellarii, ex Anna, veteris Emmerichiorum Civium Gorlicenſium & Laubanenſium Gentis Fœmina, Filiam. Ex eâ Georgium, Joſiam, Eliam, Annam & Marianam procreavit. Inter Amicos ſingulares, præter Trocedorſium, habebat Martinum Girbinium, Medicum Goldbergenſem, & Johannem Heſſum, Theologiæ Doctorem, Vratislavienſem Theologum.

MORS.

VI. Dyſenteriæ Malum paſſus, Langvore ſuperatus, Anno Ætatis XXXVI. Chriſti 1536, Die XXIX Decembris, excedebat. A multis iisque doctiſſimis Capitibus honorifica Monumenta conſecutus eſt. Præcipuum exſtat in Goldbergenſium Templi Parochialis Sacello, ſub Turri:

Has

Hac HELMRICA Domus Crypta sua Funera condens,
Exspectat Reditus Tempora, Christe, tui.

Ad Aræ summæ Latus dextrum, inter pulchrum quadrangulæ Figuræ Lapidem Muro inclusum:

Claro Doctrina & Pietate ornato Viro, Domino GEORGIO HELMERICO, de Ecclesia, Schola & Rep. patria bene merito, Studiorum Conservatori pio, Anno M D XXXVI. in Vigiliis S. Michaelis pie ac placide mortuo, agenti Annum XXXVI. GEORGIUS & JOHANNES Filii F. F.

Ejusdem Lapidis medius Circulus repræsentat Insignium Helmericianæ Familiæ Clypeum: Literis additis: *G. H.* Supra Circulum legitur Sententia: *Justi perpetuo vivent, & apud Deum est Merces eorum. Sap. V.* Ad Circuli Basin:

Vixi, & quem dederas Cursum mihi CHRISTE, peregi,
Præripuit multis me tua Dextra Malis.

In Tabula picta, quæ Christum baptizatum exhibet, prope Sacrarii Fores, ad Pilam:

Abluitur CHRISTUS gelidâ Baptismatis Undâ:
Sanguine sic lotos nos docet esse suo.

Supra eandem Tabulam, in Coronide scutiformi:

Vir pius HELMRICUS præstansque GEORGIUS Arte,
Linguarum clarus Cognitione trium:
Hunc Patriæ Ludum Rector servavit & auxit:
Multa dein vera pro Pietate tulit.
Inde fit in Patria Consul: quo Munere functus,
Ut decuit, moritur: nunc tenet Astra Poli.
Cujus ut in Terris vigeat quoque Nomen Honosque,
Nati cum Generis hæc Monimenta locant.

VII. Præter hæc, non indigna, quæ proferantur, à Viris præclaris, HELMRICO scripta reperiuntur Epitaphia. Primum Georgius ÆMILIUS Mansfeldensis, composuit:

Quisquis ad hæc CHRISTI venies Loca sacra, Viator:
Sume, precor, parvas, dum legis ista, Moras.
Consulis hoc recubant Tumulo pia Membra GEORGI,
Ingenio clari Consilioque Viri.

Qui

Qui primum tenuit Ludi Moderator Habenas,
Hic, ubi GOLDBERGÆ Mœnia clara jacent.
Inde Magiſtratum celebri Virtute capeſſens,
Perpetuus Patria Conſul in Urbe fuit.
Scilicet hanc illi tribuit Reſpublica Curam,
Quod Patriæ verum cerneret eſſe Patrem.
Clauſit in hoc igitur fatalem Munere Vitam,
Ætatis numerans bis tria Luſtra ſuæ.
Illius eximias qui vult cognoſcere Laudes,
Exemplum ſummi cogitet ille Viri.
Namque ſuam celebri Patriam Virtute regebat,
Omnibus & pariter Civibus æquus erat.
Non illi Lites rixoſaque Bella placebant,
Promtior ad placidæ Munera Pacis erat.
Inde fuit cunctis magno dilectus Amore,
Digna quibus juſto Conſule Jura dabat.
Quid loquar, ingenuas quo Pectore juverit Artes?
Quæ fuerit Doctos Cura fovere Viros?
Nam melius Nemo Studiorum noverat Uſum,
Quæ rude nunc Odio Vulgus habere ſolet.
Calluit Hebrææ ſecreta Volumina Linguæ,
Doctaque cum Latio Græcia quicquid habet.
Præcipue Muſis magna Pietate favebat,
Atque Poetarum ſummus Amicus erat.
Condidit & magnis ſacram prope Sumtibus Ædem,
Æterna dignam Poſteritate Domum:
Diſcat ubi natas Studiis melioribus Artes,
Imbibat & Mores parvula Turba bonos.
Utque piis eſſet Domus hæc ſacrata Camœnis,
Fixit ad excelſas hoc Epigramma Fores:
AONIO LEPIDÆ VENIENTES CULMINE MUSÆ
MONTANA GAUDENT URBE DOMOQUE FRUI.
Denique non una Ratione juvabat egenos,
Et miſeris largam ſæpe ferebat Opem.
Nullus ad HELMRICI veniebat Lazarus Ædes,
Munera quin rediens ferret opima Domum.

Tantum Pauperibus præclara Mente favebat,
Maxima quos illi Cura juvare fuit.
Et, licet innumeris Curis grave Pectus haberet,
Non tamen ignarus Relligionis erat.
Præcipueque Deum sincera Mente colebat,
Illius & Verbi perstudiosus erat.
Simplicibus Votis quare te Christe, precamur,
HELMRICI Manes ut tueare pios,
Defunctique Animam summo digneris Olympo,
Possit ut in Gremio tuta latere tuo.
Tu quoque, qui legis hæc, nostris, precor, annue Votis,
Utque Deum possis ista rogare, Vale.

VIII. Alterum, sed aliter, idem Georgius ÆMILIUS elaboravit.

Ille Ego, qui Superûm dum Munere Vita manebat,
GOLDBERGÆ clarus Consul in Urbe fui:
Hic jaceo, placidam capiens per Membra Quietem:
At meus in Cæli Spiritus Arce manet.
Si facit ad veras celebris Prosapia Laudes,
Hac mihi non tenuis Gloria Parte venit.
Et licet illustri natus de Gente fuissem,
Quæ vetus â GALEA DIVITE Nomen habet.
Ex Virtute tamen fueram cui deditus uni,
Moribus & sanctis Gloria major erat.
Cumque mihi Officium Respublica grande dedisset,
Ingenio cœpi clarior esse meo.
Forte rogas, tantos quæ Sors tibi fecit Honores?
Accipe, dum Vitæ Fata revolvo meæ.
Ingenuas Annis didici juvenilibus Artes,
Curaque erat Studiis invigilare bonis.
Hic fuit Hebrææ Ratio mihi cognita Linguæ:
Romaque cum Grajis Martia quicquid habet.
Barba Genas nondum teneras mihi prima tegebat,
Cum mihi sunt patriæ tradita Sceptra Scholæ.
Hic ego quos tulerim, longum est narrare, Labores,
Dum regitur Studio parva Juventa meo.

Hoc

Hoc tamen Officium ſeptem toleravimus Annis,
Viſaque ſunt Curis Tempora longa meis.
Inde ubi juſta Virum me Tempore reddidit Ætas,
Lectus honorata Conſul in Urbe fui.
Et licet invitus tam fortia Munera ſumſi
Idque mihi nimium grande vererer onus:
Ipſe tamen Patriæ potius prodeſſe volebam,
Otia quam Vitæ deſidioſa ſequi.
Publica ſic igitur ſine Crimine Munera geſſi,
Ut dederim Patriæ Commoda multa meæ.
Dumque Magiſtratum commiſſaque Sceptra tenebam,
Summa fuit patriam Cura fovere Scholam.
Hujus erit Meriti Teſtis mihi docta Juventus,
Quæ colit Expenſis ſtructa Lycea meis.
Namque ubi Templa Deo noſtri poſuere Priores,
Quæ videt Heſperias Sol ſubiturus Aquas:
Dedita Muſarum Studiis teneræque Juventæ,
Stat Domus Auſpiciis ædificata meis.
Incolit hanc doctus tenera cum Plebe Magiſter,
Inclita qui ſanctæ Nomina Pacis habet.
(Valentinus Fridlandus Trocedorfius)
Quem precor ut placido cœleſtia Numina Vultu,
Ad Patriæ ſervent Commoda vera meæ.
Denique non ficto venerabar Pectore CHRISTUM,
Cujus in Auxilio Spes mea tota fuit.
Doctoresque pios magna Pietate fovebam,
Cura quibus Chriſti ſpargere Semen erat.
Vana Superſtitio veterum Cultusque profani,
Vindice me, Templis non habuere Locum.
Pro quibus aſſerui veræ Pietatis Honorem,
Quaque volunt Superi Relligione coli.
Semper enim volui Populum ſincera doceri
Dogmata, de ſummi Cognitione Dei.
Hæc mihi Cura fuit Vitam ſuprema per omnem:
Hæc fuit Officii Sarcina ſumma mei.

Quicquid & ad CHRISTI Laudem prodesse putabam,
Effectum summa Sedulitate dedi.
Is quia sæpe sua vivum Bonitate levavit,
Orantique tulit sæpe rogatus Opem:
Nunc quoque respiciat vitali Lumine cassum
Me, precor, & Regnis asserat ipse suis:
Ut procul à Mundo, mortali Carne solutus,
Aurea perpetuæ Tempora Pacis agam.
Jamque Homines miseri, mundanaque Turba, valete:
Evocat ad Sedem me Deus ipse suam.

IX. Tertium consignavit Melchior ACONTIUS, Ursellanus.

Quisquis adhuc Manes venerarís, Amice, Priorum,
Ista, precor, summo Marmore Scripta legas.
Qui Patriæ Columen, qui Spes erat unica nuper,
Hac, subita raptus Morte, quiescit Humo.
DIVITE præclarum de CASSIDE Nomen habebat;
Civibus hoc nullum gratius ante fuit.
Consul enim patria cum sæpe creatus in Urbe,
Nec semel hic illi traditus esset Honor:
Omnia sic gessit Superisque faventibus egit,
Assiduis Curis assiduaque Fide:
Gratior ut Plebi, dubites, an Patribus esset,
Cum pariter gratus Rector utrisque foret.
Nulla sub hoc fregit socios Discordia Cives,
Quæ solet Imperiis sæpe nocere Lues.
Pax erat, & Leges, non Martia Bella, valebant:
Urbsne potest isto majus habere Bonum?
Tristis adhuc igitur passis GOLDBERGA Capillis
Luget, ut amisso Nata relicta Patre.
Dumque celer volvet numerosam CATTUS Arenam,
Egregii flebit Fata Necemque Viri.
Vos quoque, si Superos fas est flevisse, Camœnæ,
Illius Interitu condoluisse puto.
Nam fuit à Puero vestri studiosus Amator,
Ingenio multum, nec minus Arte valens.

Utque reformaret Studiis melioribus Urbem,
Egregia pulchram condidit Arte Domum:
Atque novum tali decoravit Carmine Limen:
Qui mihi non credis, tu, licet, ipse legas:
AONIO LEPIDÆ VENIENTES CULMINE MUSÆ
MONTANA GAUDENT URBE DOMOQUE FRUI.
Neve Juventuti Præses Rectorque deesset,
Sceptra Scholæ doctum jussit habere Virum,
Quem celebrant omnes, quem tota SILESIA novit:
Clara VALENTINUS Nomina dictus habet.
Quid referam sacræ nunc Relligionis Amorem?
Laudibus hic summis Jure vehendus erat.
Verba docebatur Populus cœlestia CHRISTI,
Cum fuit huic Urbis tradita Cura Viro.
Omnia florebant tecum, venerande GEORGI.
Quæ collapsa iterum, te moriente, jacent.
Nobile propterea, Vir maxime, Nomen habebis,
Notaque erunt Patriæ tot Benefacta tuæ:
Aurea dum nitido fulgebunt sidera Cœlo,
Dumque gravis Tellus, dum levis Ignis erit.
Spiritus Ætherea verum tuus Arce fruetur,
In qua summa Pii Gaudia semper habent.
Illic Cælicolis mixtus felicibus ibis,
Et bona speratis uberiora feres.
Irrita ne fiant, his tu, precor, annue Votis,
Qui datus es nobis unica, CHRISTE, Salus.

X. Quartum concinnavit Christophorus PREUSSIUS, Pannonius.

Hic, HELMRICE, jacent tua Membra sepulta, GEORGI,
Nobile GOLDBERGÆ qui decus Urbis eras.
Doctior aut Patria te Consul in Urbe creatus,
Dignior aut tanto nullus honore fuit.
Clarus & illustri cum sis Patre natus Avoque,
Et tuus a celebri Stirpe sit ortus Avus:
Tu tamen antiquum Virtutis Nomen Avitæ,
Ingenii superas Laude perenne tui.

Te Fama celebrat memori GOLDBERGA Patronum:
Gaudet & HELMRICO Tempus in omne suo.
Nam Puer excultus per honestas protinus Artes,
Cœpisti Linguas parvus amare sacras.
Tres igitur docili distinctas Mente Loquelas
Hausisti quovis Rhetor ab Ore potens.
Artibus hinc habilis viridi gravioribus Ævo,
Laudis eras dulci tactus Amore novæ.
Cumque novenarum dederat tibi Turba Sororum
Artes in Patria posse docere bonas:
Tu TROCEDORFIUM Sociumque Ducemque vocasti,
Fecistique tuæ Munus habere Scholæ.
Ast ubi te sanctus Populoque libente Senatus
Inter honoratos legit in Urbe Viros:
Signa reliquisti doctæ sacrata Minervæ,
Natus ad arguti Jura severa Fori.
Aurea pacifici vixerunt Sæcula Cives,
Publica Res operâ dum fuit usa tua.
Nemo Senatorum fuit observantior Æqui,
Nemo gubernavit cautior Urbis Opes.
Tranquillæ placidas Artes Tu Pacis amasti,
Summæ tibi docti Cura fuere Viri.
Pierides nostro contemtas Tempore Musas
Fovisti justa qualibet unus Ope.
Montanaque Scholam Juvenes quot in Urbe frequentant,
Consilio debent Auspicioque tuo.
Namque VALENTINUM Precio Precibusque Magistrum
Duxisti in Patriæ Mœnia celsa tuæ,
Gymnasiumque tuæ struxisti Sumtibus Urbis,
Castalides quod ament incoluisse Deæ.
Tu quoque præcipuo fueras complexus Amore,
Qui spargunt Populo Dogmata sancta rudi.
Principe quos coram tua Lingua diserta potenti
Asseruit veram rite docere Fidem.
Pro quibus Officiis cunctæ tua Tempora Vitæ
Rexerunt summi Numina dextra Dei.

Ergo

Ergo prius gelidus vertet sua Flumina CATTUS,
Inque suas Scatebras flexa redibit Aqua:
Sponte sua tacitum revocabit & ODERA Cursum,
Quam poterit Meritum Fama silere tuum.
At Tuba dum Sonitu divina resuscitet alto,
Molliter hoc recubet Corpus inane Solo.
Spiritus at pictam radiantibus Ignibus Aulam
Incolat in Gremio, maxime CHRISTE, tuo.

XI. Quintum conscripsit idem Christophorus PREUSSIUS.

HELMRICI sita sunt heic Corporis Ossa GEORGI:
Hic tegit exiguus Pectora quanta Lapis?
Quæ fuerit culti Facundia, novimus, Oris:
Quique redundantis Pectoris usque Lepos.
Ille suæ faciles Patriæ dum rexit Habenas,
Mirificus placidæ Pacis Amator erat.
GOLDBERGA fuit & communis in Urbe Patronus,
Omnibus Aonias qui coluere Deas.
Illi magna fuit sacra spargere Dogmata CHRISTI,
Magna Sacerdotes Cura fovere pios.
Quare certa suas referunt si Semina Fruges,
Terra salutiferas ista refundet Opes.

SCRIPTA.

XII. Duo, quorum Autor fuit, Hæredibus reliquit Opera. Prius est, *Orationum variarum Volumen*: posterius est, *Carminum multiplicium Liber.*

CAPUT LXXV.

Ad Annum M.D.XXXVIII. Diem X. Februarii.

BALTHASAR NECHERUS,

Eques Saganensis.

VITA.

I.

IN Saganensium Ducatu (cui Seyfridus NECHERUS, Domo Kuntzendorfius, Anno 1526, Capitaneus præfuit) e Familia Nobilissima

ſima procreatus, Anno 1490, primum aſpiciebat Lucem. Adoleſcentiam Studiis potiſſimum Sacris exornabat: quibus obtinebat ut J. U. Doctor renunciaretur.

II. Non magis Genere, quam Eruditione clarus, Vratislavienſi præcipuorum Sacerdotum Collegio, quod Canonicorum dicitur, adſcribebatur. Sic Officiis cum in S. Crucis, tum etiam in S. Johannis Templo addictus, tranſigebat Vitam.

MORS.

III. Nondum Senem Mors auferebat Anno Ætatis 48, Chriſti 1538, Die Februarii X: Frater Necolaus NECHERUS honorabat gemino Epitaphio. Prius in S. Johannis Æde ſupereſt, ante Sacriſtiam, in orientali Angulo:

Sanctæ qui quondam Crucis, Agniferique Joannis
Et Templi Myſtes hujus & hujus erat:
Præſidium Gentis NECHERÆ BALTHASAR ingens,
Sit quamvis alio conditus ipſe Loco:
Hic tamen atque illic Fratri Monumenta locavit,
Fraterno Frater Pectore NICOLEUS.
Pectore, quo & Meritis dignum perſolvit Honorem,
Et ſancte extremum præſtitit Officium.

BALTHASARIS NECHERI, Canonici utriusque Eccleſiæ Wratislavienſis, in Templo S. Crucis ſepulti Cenotaphium: Ætatis ſuæ XXXXVIII. M.D XXXVIII.

IV. Poſterius in S. Crucis Æde, qua ſepultus jacet, invenitur:

M. D. XXXVIII.
Pontificum Canones, & qui Civilia Jura
Natura ſciret Conſilioque bonus:
Et qui Virtutem Vita ſervaret in omni,
Sinceræ in primis Relligionis amans:
Quique ſacer Genti Flamen Decus eſſet avitæ,
Atque ſuis Morum Regula Flaminibus:
Illius hic recubant ſcelerata Morte peremti
NECHERI Cineres Oſſaque BALTHASARIS.
Ætatis XXXXVIII.

In Saxo.

Venerabili & Clarissimo Domino BALTHASARO NECHER. U. J. Doctori, ambarum Ecclesiarum Canonico, Nobilis NICOLAUS NECHER. ut Fratri carissimo. F. F.

CAPUT LXXVI.

Ad Annum M.D. XXXVIII. Diem V. Maji.

CASPAR URSINUS VELIUS,

Svidnicensis.

VITA.

I.

CAspar VELIUS, honestis, sed obscuris Parentibus, Anno circiter 1493, natus, Cognomen URSINI, quamvis alienum, ob Septentrionalem Plagam, sub URSA cælesti positam, Autore Johanne Cuspiniano, Cæsareo Consiliario, quem Vienna Præfectum, ipse Patronum habebat, eo Pacto assumebat, ut VELII gentilitium, aut omitteret, aut postponeret. De quo VELIUS ad Cuspinianum:

Natus in Arctois ego, CUSPINIANE, SELINGIS,
Asper ubi coluit Rura paterna QUADUS,
Pœne Puer cecini, tibi non nisi Nomine notus,
Carmina Judicio sæpe probata tuo.
Hac mihi Laude sacræ crevere in Carmine Vires:
Instar enim Phœbi CUSPINIANUS erat.
Quæ mihi misisti, illius divina putavi
Verba Dei, docta Verba notata Manu.
URSINI (memini) Nomen mihi dulce dedisti,
Hoc ratus Ingenium commeruisse meum.
Credo equidem non hoc Nomen sine Nomine Divum,
Auspice te, spreto rite priore tuli.
Forsitan ipsa suo natum sub sidere Vatem
Hoc dici voluit Parrhasis URSA Modo.

Eam Nominum Rationem ignoravit Paulus Jovius, cui VELIUS in doctorum Virorum Elogiis Caspar Ursinus VINDELICUS cognominatur, quasi natus in Vindelicis.

II. A domeſticis Auxiliis nudus, Beneficentia Johannis TURZONIS, Epiſcopi Vratislavienſis, Ingeniorum liberalium, quorum Conatibus anguſta Res obſtabat, celebris Nutritoris, fretus, Animum Literis excolebat. Quindecim Annorum Ephebus, Carmina etiam Græca, non Latina ſolum, ſcribebat: quæ tam immaturam Ætatem, Indiciis aut nullis, aut exiguis proderent.

III. In his Studiis acquieſcere poterat, quæ Cultoribus ſuis tum conciliabant exoptabilem Statum, jam fere tantum in reliquarum Diſciplinarum vel Ornatum, vel Inſtrumentum cedunt. Sed Academias, Viennenſem, Romanam, Bononienſem, & alias ingreſſus, præcipuas Curas in Rerum Philoſophicarum, Legumque tam Civilium, quam Eccleſiaſticarum Scientia defigebat. Ibi TURZONIS, cujus Mentionem ſupra fecimus, Autoritate ſimul & Munificentia ſubnixus, familiari doctiſſimorum Virorum Converſatione gaudebat.

IV. Sermonis, tum Latini, tum etiam Græci, qualis in elegantioribus Veterum, præſertim Poetarum Monumentis reperitur, inſtructus Notitia, Temporibus illis rara, conſequebatur Juvenis, ut inter viros Sæculi ſui maximos, quibus refloreſcentium Literarum Honor imputabatur, a multis referretur. In Poeticis exercitatiſſimus, ab Imperatore MAXIMILIANO I. Laurum in ſummorum illuſtrisſimorumque Capitum Conſpectu, capiebat. Ob inſignem Legum Peritiam, ipſis utriusque Juris Doctoribus adſcribebatur.

V. Matthæi LANGI, Suevi, quem Eccleſia Gurcenſis Epiſcopum, Cardinalem Romana coluit, Imperator MAXIMILIANUS I. expediendis graviſſimis Rebus, aut Oratorem, aut Arbitrum præfecerat, a Secretis per Biennium erat: diverſis in Locis, potisſimum ad Epiſtolas Cæſari, Regibus, Ducibus conſignandas utiliſſimus ſemper Comes.

VI. Romæ cum LANGO erat VELIUS, cum Leo X. Pontificatum Maximum gerebat. Hinc digreſſus Oeniponte non nihil commoratus, Auguſtam Vindelicorum intrabat. Inde cum LANGO, Cæſareo Legato, ad Res cum Hungarorum & Polonorum Regibus Fratribus, Poſonii tractandas (quo Cæſar, Negotiis aliis impeditus, accedere non poterat) in Pannoniam contendebat. Hinc Anno 1515, Die XII. Februarii, profectus, Amne Lyco Neoburgum: Danubium ingreſſus, Ingolſtadio Reginoburgum, Paſſaviam, Lyncium, Viennam Die XXIII.

Februa-

Februarii, perveniebat. Tum Reges nondum Posonii convenerant. Quare LANGUS, interim aliud acturus, suis apud Viennenses Partem maximam relictis, inter quos VELIUS erat, in Stiriam concedebat. Austriæ, Carinthiæ, Stiriæ, Carniolæ Proceribus, Pruckii, quod Stiriorum est Oppidum, congregatis, cum Cæsaris Mentem indicavisset, Viennam redibat. VELIUS, porro LANGI Comes, Danubio vectus, Die Martii XXVIII, Posonium appulit: ubi tres Reges, Hungaricus, Polonicus, Bohemicus morabantur: Germani Gallis, Italis, Hispanis, Hungaris, Polonis, Bohemis, Turcis, Moscis, Tartaris permixti conspiciebantur: VELIUS tot Linguas Moresque dissimiles admiratus, Notitiam suam novis Accessionibus perficiebat.

VII. Post hæc, LANGO repetente Posonium, VELIUS subsistebat Viennæ. Mox cum LANGO, Viennensibus reddito, Lyncium ad Cæsarem, de Rebus Posonii gestis certiorem faciendum proficiscebatur: Viennam octavo Die Julii revertebatur, quam Cæsar Biduo post intrabat. Ita vero, cum tres Reges, Polonorum SIGISMUNDUM, Hungarorum LADISLAUM, Bohemorum LUDOVICUM, Hospites MAXIMILIANUS Imperator, benigno Fato, ibidem Die Julii XVII, exciperet: subsequentibus Diebus Amicitiam cum Præsentibus iniret, Fœderibus recentibus stabiliret: Annam, LADISLAI Filiam, Nepotum suorum alteri, seu CAROLO, seu FERDINANDO Conjugem destinaret: Mariam vero Neptem suam in Matrimonium LUDOVICO, Nuptiis solenniter adornatis, conferret: VELIUS satis opportunus Cærimoniarum maxime notabilium Spectator erat. Ea simul Occasione, quam inusitatus Procerum Congressus attulerat, VELIUS utendum ratus, ita se multiplicibus Nationibus intuendam dabat, ut Amicorum adaucto Numero, aut omnino parem, aut non multo imparem Doctrinæ Laudem a diversis summorum Virorum Ingeniis reportaret. Ultima Julii Dies illuxerat, cum tres Viennâ Reges discederent. Diutius ibi VELIUS ob LANGUM, LANGUS ob MAXIMILIANUM Cæsarem subsistebat.

VIII. Tum liberale nactus Otium VELIUS, quæ hactenus contigerant, memorabilia pleraque consignabat Carminibus, Historicus, & Poeta: cujus quædam producemus.

In Epiſtola, quam ad Paulum JOVIUM ſcripſit:

Ex quo me tenet incerta Germania ſede,
Digreſſum Comite Ægidio Tiberinide Roma,
Multa tuli. Primum Pontes dum cunctor ad Æni,
Bis ſua diminuit, bis auxit Cornua Phœbe.
Dehinc Urbs Auguſti retinens a Nomine Nomen
Vindelicis me excepit Agris: cum Principe LANGO
Arva pererravi Rhetorum & Norica vidi
Oppida: Pannoniæ poſtremo læta Viennæ
Mœnia contigimus; bis ſex ego Menſibus illa,
Dum ſequitur Princeps Auguſtum, commoror Urbe.

Quo pertinet, quod ad Stanislaum SAURUM in Epiſtola ſcripſit, cum in ſeptimum Annum ſe Patriam deſideraviſſe dixiſſet:

Namque ubi me LANGO *cum Principe pulchra Vienna*
Excepit, læta tres Cæſar in Urbe volentes
Dum tenuit Reges, illo mihi tempore multum
Crevit Amicorum: queis cum mihi vivere quantum
Suave fuit, ſine eis tantum nunc vivere durum eſt.

IX. Poſt hæc in Bavaria cum LANGO aliquandiu commorabatur. Ab eo prius Belgicas, deinceps per Oceanum Britannicas & Hiſpanicas Terras adire jubebatur. De quo VELIUS ad Fratrem Balthaſarem Sacerdotem Suidnicenſem:

Me tenet herboſis late Bojaria Campis
Nobilis & felix uberis Orta Soli.
Hic ubi frugiferos diſterminat Aënus Agros,
Norica Bojorum Finibus Arva ſecans.
Languenti mœſti cum Principe viximus omnes,
Nunc læti, quoniam fortius ille valet.
Dii melius ſtatuere, redit vis integra Membris,
Et ſua nunc ſolidus roborat oſſa Vigor.
Hujus ad occiduos Juſſu proficiſcar Iberos:
Quam procul à Patria diſſita Terra mea eſt.
Ibitur in Belgas primum, Morinosque videbo,
Et mihi Santonici eſt Ora legenda Maris.
Vaſta per inſanos viſenda Britannia Fluctus,
Multa mihi Terra, multa ferenda Mari.

Immenſo

Immenso errandum Pelago, Germane, priusquam
Bætica conspiciam, quo feror, Arva celer.
Flecte Deos nobis, Aris jam dedite Frater,
Atque pio felix Ore precator Iter:
Ut valeam imposito prudenter Munere fungi,
Mens sit incolumi Corpore sana mihi.
Denique votiva Prece Numina sancta fatiges,
Hora revertendi ne sit adempta mihi.
Hæc facito, quoties sacris operabere Mystes,
Et totum innocuo concipis Ore Deum.

Ad Stanislaum SAURUM:

Nunc tibi sed breviter, Verbisque in pauca coactis,
Quam pote confieri, de me non nulla referre
Constitui, ne tu ignores, qua Sorte Locove,
Vitaque Resque mihi fuerint: me LANGUS Iberos
Mittit ad occiduos, Septembribus ipse Calendis
Longum Iter ingrediar: Populos Urbesque potentes
Belgarum peragrabo, dehinc & Fluctibus atris
Oceani emensis, ad Bætica Litora tendam.
Ergo est in Fatis, patria procul Urbe, sub Axe
Parrhasio longe posita, ad Solem usque cadentem
SAURE, Pyreneos ultra percurrere Montes.

X. At Proposito mutato, nec in Britanniam, nec in Hispaniam discedebat. Iter autem suscipiebat in Helvetiam, Alsatiam, Provincias alias: ipsamque Silesiam peragrabat, dudum videndorum Suorum, Patris, Matris, Sororis, etiam Johannis TURZONIS, Episcopi Vratislaviensis, benefici Patroni sui, Desiderio stimulatus. De quo ad eundem SAURUM:

Me Patriæ Desiderium non vilius urget.
Me canum PATRIS Caput admonet, allicit usque
Et GENITRIX, & blanda SOROR: tum quicquid ad unum
Sanguinis est nostri: magnusque ante omnia THURZO,
Integer & purus Sceleris: cui debeo primum
Hanc Animam, dum quicquid ero, non immemor uni
Acceptum referam. Nobis Duce contigit illo

Aonias pulsare Fores, & Limina Phœbi
Tangere.

XI. Rursus in Austriam reversum, quem MAXIMILIANUS I. Imperator dilexerat, Ferdinandus I. Cæsaris Caroli V. Frater, Hungarorum & Bohemorum Rex amabat. Ab eo VELIUS in Aulam receptus, Orator & Historicus Regius declaratus, variis Legatus adhibebatur Expeditionibus. Ita exercitatus, semperque majoribus habilis, FERDINANDI I. Filio, MAXIMILIANO II. Indole summa prædito, quem Posteritas non immerito inter optimos Imperatores numerat, Fidei suæ commisso, Literis erudiendo, Virtutibusque condecorando præficiebatur. Omnibus in Muniis Exspectationi satisfaciens, clarus Negotiis parvis, Curis magnis clarissimus evadebat.

XII. Neque mireris hanc singularem Prærogativam. Eminebat enim multiplicibus Viri æstimabilis Dotibus, quibus omnium Ordinum Homines in sui vel Amorem, vel etiam Venerationem trahebat: Ingenio excellens, acutus, multiscius: Animo placidus, comis, affabilis: cum Tempus & Locus ferebant, ad edendum Salis & Leporis Specimen, quanto per Solertiam aptior, tanto per Hilaritatem pronior: præterea formoso delectabilique Corporis Habitu. De quo Erasmus Roterodamus Lib. XVII. Epist. IX. ad Stanislaum Turzonem, Olomucensem Episcopum, Anno 1521, scripta: *Ipse VELIUS mihi factus est longe charior, quam ante fuerat ex degustatis Ingenii Monumentis, ob incredibilem Morum Comitatem: cum hoc fere Genus Hominum soleat alienius esse à Sensu communi. Visus est & multo felicior, quam existimaram. Primum ipse Cultus magnificus ac nitidus Fortunam arguit satis lautam. Deinde Corporis Species declarat, rara Numinis Indulgentia, Ingenio felicissimo Domicilium æque felix contigisse.* Joannes ROSINUS:

Ut quondam fuerint vestri Virtute Priores,
Ast dabis & nostris nunc quoque Roma Locum.
URSINI pridem Vatis tibi cognita Virtus.
Vidisti: nullus Corpore Nævus inest.

XIII. Cogitari facilius, quam dici potest, tot in Locis versatus, tot Occasiones aut oblatas arripiens, aut quæsitas inveniens, quantam sibi, cum illustrissimorum Patronorum, tum Amicorum doctissimorum conciliaverit Copiam. Ut alios transeamus in præcipuis, quos colebat, & à quibus colebatur, erant, præter Matthæum *Langum*, Petrus *Bembus*, & Jacobus

Sa-

Sodaletus, Cardinales: Petrus *Bonhomus*, Tergestinorum: Bernhardus *Glessius*, Tridentinorum: Paulus *Jovius*, Nucerinorum: Sebastianus *Sperantius*, Brixinensium: Joannem *Turzonem*, Vratislaviensem, Stanislaum *Turzonem*, Olmucensem: Marcum Hieronymum *Vidam*, Albanorum, Episcopos. Quibus accesserant, Rudolphus *Agricola* Junior, Bonifacius *Amerbachius*, Franciscus *Arsillus*, Richardus *Bartholinus*, Philippus *Beroaldus* Junior, Ludovicus *Blosius*, Lazarus *Bonamicus*, Hermannus *Buschius*, Joannes Capnio *Reuchlinus*, Joannes Maria *Catanæus*, Georgius *Tanstetterus* Collimitius, Johannes *Coritius*, Laurentius *Corvinus*, Valens *Crautwaldus*, Joannes *Cuspinianus*, Johannes *Dantiscus*, Desiderius *Erasmus* Roterodamus, Johannes *Faber*, Johannes *Fruticenus*, Pierius *Graccus*, Johannes *Hessus*, Matthias *Lamprichtius*, Wolfgangus *Lazius*, Georgius *Logus*, Ægidius *Remus*, Beatus *Rhenanus*, Johannes *Rosinus*, Stanislaus *Saurus*, Pamphilus *Saxus*, Maximilianus *Sevenbergius*, Jacobus *Spigelius*, Johannes *Stabius*, Andreas *Stiborius*, Joachimus *Vadianus*, Janus *Vitalis* Panormitanus, Udalricus *Zasius*, Janus *Zuola* Moravus.

XIV. Quanti fuerit ab his æstimatus, eorum Judicia, quibus seu vivum seu mortuum honoraverunt, testantur. Nonnulla proferemus in Medium. ERASMUS Roterodamus (secundum Londinensem Editionem) Lib. I. Epist. XXXVII: ad Ricardum Bartholinum, Perusinum: Anno 1516. scripta: *Mirum, quam ceperint Hendecasyllabi GASPARIS VELII, doctissime Bartholine. Tam erudita Facilitate fluunt omnia, ut facile deprehendas Ingenii Venam, non elegantem esse modo, verum etiam divitem ac benignam.* Lib. V. Epist. XXXIV. ad Joannem Turzonem, Episcopum Vratislaviensem, Anno 1519, scripta: *VELII Carmen legens, quod proxime mihi redditum est, Lucani Tubam audire videor: dignus ille, qui magnos Reges decantet, non Erasmum.* Rudolphus Agricola in Literis ad Ladislaum Bozkovicium, Anno 1517. scriptis: *Nos CASPARUM URSINUM Germanum, Ingenii Acumine, Verborum Copia & Nitore, Literarum tum Græcarum tum Latinarum Peritia insigniter præstantem cur non Jure laudaverimus?* Franciscus ARSILLUS, Medicus Romanus, in Catalogo de Claris Urbis Poetis:

Alta supervolitans URSINUS Tecta Quirini,
GASPAR Parrhasii fertur ab Axe Poli.
Barbariem incultam patriis â Sedibus arcet,
Ducit & Aonias in nova Templa Deas.

Hoc

Hoc Duce Germanas late fluxere per Oras
Attica Romano conflua Mella Favo.

Hermannus BUSCHIUS:

Naturam frustra querimur senuisse tot Annis,
Effœtamque olim Viribus esse suis :
Indole nec prisca spirantes ferre Poetas,
Quique immortali Nomine digna canant.
VELIUS hoc Linguam callens URSINUS utramque
Æmulus en Veterum, Pectore & Arte probat.
Qui, seu forte Elegos, Thalamos seu Carmine Regum,
Seu Satyram, cultum sive Epigramma canit:
Candidius nihil est, nihil est exactius illo:
Felix Deliciis Pagina mille fluit.
Seria sic blandis, sic dulcia miscet amaris,
Urbanus, mollis, salsus, amansque Liber.
Attica huic Pellex, nec non Acheloia Siren
Cesserit & Phœnix, & moribundus Olor,
Græcia Phœbæum Smyrnæ modo jactet Alumnum
Dum libet, & Cygnum Mantua docta suum.
URSINO cantata ferox Germania plaudet,
Finibus immensis, qua populosa sedet.

Georgius LOGUS, Canonicus Vratislaviensis:

URSINUM Musæ, nisi magnus adesset Apollo,
Pierii vellent Agminis esse Ducem.

Alio in Carmine:

Hic URSINUS erit (Phœbei cedite Vates)
Cujus Appollineum Nectar ab Ore fluet.
Hoc Duce Romuleis Germania Vatibus obstat,
Nata Medusæo dum canit Ossa Lacu.
Dicite Pierides castæ : Pataræia felix,
Quo Duce tam fausto contigit Arva Pede?
Næ Phœbus Pater est, Genetrix prius innūba Pallas,
Ubera lactenti Calliopæa dedit.
Mortales certe sublimi Carmine vincit :
Dicite nunc Phœbo, dulcius ille canat.

Johannes ROSINUS:

O Decus, ô nostri Vates doctissime Sacli,
Ornamentum ingens, ô Columen Patriæ.
Tu Latias Germanus Homo sic Carmine Musas
Ornasti, ut Latium debeat omne Tibi.
Gloria Germanis ea rursus parta Camenis,
Concedant magnis ut nihil Ausonidis.

XIV. Parem in Modum exponere supersedemus, quibus VELIUM commendant, Georgius LOGUS in Literis ad Ferdinandum I. Hungarorum & Bohemorum Regem, Anno 1529 scriptis. Paulus Iovius in doctorum Virorum Elogiis. Henricus Pantaleo de Viris Germaniæ illustribus, Parte III. Richardus Bartholinus in Hodœporico, quod de Matthæi Langi Cardinalis Rebus gestis composuit. Georgius Ederus in Rectorum Archigymnasii Viennensis Catalogo, sub Rectore 324, ad Annum 1538. Janus Gualterius, id est, Janus Gruterus, in Chronici Chronicorum Tomo II. Caspar Cunradus in Prosopographia Melica, Millenario I. Johannes Petrus Lotichius in Bibliotheca Poetica, Parte III. Num. IX. Gerardus Joannes Vossius Lib. I. de Sermonis Latini Vitiis, Cap. XVII. Nicolaus Henelius & Johannes Henricus Cunradus in Silesia Togata.

MORS.

XV. Nec quando, nec quomodo decesserit, extra Controversiam est. Nam Scriptores Die quidem Maji quinto, mortuum esse, consentiunt: dissentiunt autem de fatali Anno: quem plerique statuunt 1539. Inter hos sunt, Caspar Cunradus, ejusque Filius, Johannes Henricus Cunradus, Johannes Petrus Lotichius, Nicolaus Henelius. Alii non 1539, sed 1558 Anno, exstinctum commemorant. Inter quos præ cæteris Fidem meretur Georgius Ederus, Cæsaris Ferdinandi I. Consiliarius, cui debemus de Viennensis Academiæ Rectoribus, & sub unoquoque notabilibus Rebus Catalogum, apud Viennenses Anno 1559, Typis expressum: in quo, sub Rectore CCCXXIV, ad Annum 1538, relata invenitur VELII Mors.

XVI. Etiam, quodnam supremi Fati Genus obierit, dubium est. Ab invidis Veneno sublatum non nulli crediderunt; quemadmodum Georgius Ederus commemorat.

XVII. Sicut Fama communior asseruit: Mane, sub Horam VI, Die V. Maji, ex Urbe Vienna digressus, in Danubio periit. Gerhardus Faustus Confluentinus, id est, Georgius Fabricius Chemnicensis in Poetis Germanis:

Antiquis, VELI, non inferiora secute,
Morte tua magnum Dedecus Ister habet.

XVIII. Quâ id Ratione contigerit, dubium est. Sunt, quibus ob inemendabiles asperi Matrimonii Mores, ultimo pessimoque Consilio, mori, quam vivere maluerit. Hadrianus Marius Belga, Geldriæ Zutphaniæque Cancellarius:

Conjugis impatiens Morum se jecit in Istrum,
Et Mortem cupido VELIUS Ore bibit.
Siccine semper eris sacris infesta Poetis
Fœmina, & Orphea non satiata Nece es?
Nec sat erat Sceleris vestri, quod conscius Hebrus
Erubuit, Lacrumis intumuitque suis:
Ni nunc URSINI infames Nece volveret Undas
Opprobrium vestri Danubius Generis?

XIX. At interitus VELII an non etiam potuit Originem habere Casum: cui vehementior intentiorque Cogitatio Ansam dederit; quoniam dormienti, quam vigilanti non nunquam similior, vel stetit, vel incessit? Idque non abhorret à vero: si meditabundus cum quadam Litoris avulsi Parte correptus involutusque fuit Undis. Gilbertus Cognatus in Narrationum Sylva, Lib. VIII. Cap. XXVII: *GASPAR URSINUS Vir optimus & doctissimus, nuper magna bonarum Literarum Jactura, & ingenti totius Aulæ Ferdinandicæ Mærore & Luctu, apud Viennam Pannoniæ, dum Animi Gratia, in Litore Istri Fluvii, qui & Danubius dicitur, deambulat, Parte Ripæ avulsus, absorptusque est.* Huic Sententiæ subscribit Nicolaus Polius in Silesiæ Chronico MSto, ad Annum 1538.

XX. Fortassis alio Casu, vehementiorem Solis Calorem sibi defensurus, Danubium Natator ingressus, periit. Thomas Schramus Suidnicensis, Patriæ Civitatis Prætor, postea Senator, tandem Consul:

Heu mihi! Majus erat, Phœbusque in Corpus anhelum
Plus solito ardentes sparsit ab Axe Comas.

VE-

VELIUS impatiens tum ferventissimus Æstu
Ad rapidas Istri, quam pote, pergit Aquas:
Omniaque exutus, pro Velo & Remige Ligno
Usurus gemina, fecit ut ante, Manu:
Insilit: at Veli haud ultra Remique potentem
Unda furens (an amans Nympha?) repente rapit.
Ah miser, & Vitæ nimium male prodigus aureæ,
Tene Animam infidis credere Vorticibus?

XXI. Ita, cum vera Mortis Causa non explorari posset, FERDINANDI I. Hungarorum & Bohemorum Regis, quod tutius in dubiis est, sequendum statuentis Jussu, repertum VELII Corpus per honestas Exsequias illatum est Terris.

SCRIPTA.

XXII. Multa, sed pleraque parva scripsit. Opusculum Primum est, Anno 1515, ad Joannem Turzonem, Episcopum Vratislaviensem scripta *Epistola, de Maximiliani I. Cæsaris, Sigismundi Polonorum, Ladislai Hungarorum, Ludovici Bohemorum Regis, intra Hungariam prius Posoniensi, deinde Viennensi Conventu.* Edita est in Richardi Bartholini Hodœporico, Viennæ 1515. in 4. In eodem Hodœporico inter Germanicarum Rerum Scriptores, quos Marquardus Freherus collegit, Tomo II. Francofurti ad Mœnum, 1602. in f. ibidem 1637. in f. In Velii Poematibus, per Joannem Frobenium, Basileæ 1522 in 4. In Nicolai Reusneri Itinerario, per Conradum Waldkirchium Typis expresso, Basileæ 1592, in 8.

Secundum est, *ad Mariam Virginem, Dei Matrem, Votum.* Editum est Viennæ per Hieronymum Vietorem, 1517. in 4. Basileæ per Joannem Frobenium, 1522. in 4.

Tertium est, *in Maximiliani I. Cæsaris Mortem, Epicedium.* Editum est Viennæ per Johannem Singrenium, 1519. in 4. In Velii Poematibus, Basileæ 1522. in 4.

Quartum est, *in ejusdem Cæsaris Mortem aliud Epicedium:* quod anniversariam *Næniam* vocat. Editum est, per eundem Singrenium Viennæ 1520, in 4. In Velii Poematibus, Basileæ 1522, in 4.

Quintum est, *ad Erasmum Roterodamum, Genethliacum.* Edi-

tum eſt in Velii Poematibus, Baſileæ 1522, in 4. In Eraſmi Epiſtolis (Lib. 1. Epiſt. XXXVI) Baſileæ 1540. in f. (Lib. 1. Epiſt. XXXVI) Londini 1642 in f.

Sextum eſt, *Sigismundo Polonorum Regi ſcriptum Epithalamium.* Septimum eſt, *Ferdinando Auſtriacorum Archi-Duci ſcriptum Epithalamium.* Octavum eſt, *Leopoldus*, id eſt, *Pæan in Leopoldum Auſtriacorum Archi-Ducem.* Nonum eſt, *Maximiliani I. Cæſaris, & Henrici VIII. Britannorum Regis Laus.* Decimum eſt, *De Caroli V. Cæſaris in Germaniam Reditu Carmen.* Edita ſunt hæc V. Opuſcula in Velii Poematibus, Baſileæ 1622. in 4.

Undecimum eſt, *Variorum Carminum Liber:* quorum (I.) Ad Sigismundum Polonorum Regem de Moſchis debellatis. (II.) De Turzonum Familia. (III.) Ad Stanislaum Turzonem de Fratris Johannis Turzonis Obitu. (IV.) Ad Joachimum Sileſiæ Ducem. (V.) Ad Jeſum Salvatorem, Matrem Virginem, Johannem Baptiſtam. (VI.) Ad Janum Zuolam de edendo Libro Microcosmo. (VII.) Ad Johannem Turzonem Epiſcopum Vratislavienſem. (VIII.) Ad Nicolaum Præſulem. (IX.) Invitatio ad Sodalitatem. (X.) Invitatio Sodalitatis ad Cœnam. Quo referri (XI.) poteſt, Chriſti Profectio in Hieroſolymam: ex Lucæ Cap. XVIII. Conjunctim edita ſunt in Velii Poematibus Baſileæ 1522, in 4.

Duodecimum eſt, *Variorum Carminum Liber*, quæ vocat *Epiſtolas:* (I.) Ad Johannem Turzonem, Epiſcopum Vratislavienſem de Eraſmo Roterodamo. (II.) Ad Paulum Jovium. (III.) Ad Stanislaum Saurum. (IV.) Ad Janum Zuolam Moravum. (V.) Ad Balthaſarem Velium, Fratrem Sacerdotem. (VI.) Ad Theclam Sororem, & Hedvvigin Neptem. (VII.) Ad Joannem Dantiscum Poetam. Hunc Epiſtolarum Librum (inter quas etiam, quam Velius ad Valentinum Krautvvaldum Niſſenſem ſcripſit, reperitur) edidit Rodolphus Agricola, per Johannem Singrenium Viennæ 1517, in 4. Joannes Frobenius (Epiſtolà illà, quoniam deinde Caſparis Schvvenckfeldii Dogmatibus fanaticis Krautvvaldus fuit addictus, ideo forſan omiſſa) in Velii Poematibus Baſileæ 1522, in 4.

Decimum tertium eſt, *Variarum Elegiarum Liber:* quarum (I. II. III. IV.) ad Joannem Turzonem, Epiſcopum Vratislavienſem. (V.) Pro eodem ægroto ad Deum: (VI. VII.) Ad Johannem Cuſpinianum. (VIII.) Ad Marianam. (IX.) De Georgii Tanſtetteri Collimitii Ædibus. (X.) Andreæ Stiborii Tumulus. Editus eſt in Velii Poematibus, Baſileæ 1522, in 4.

Deci-

Decimum quartum est, *Epigrammatum de variis Rebus Liber.* Hunc edidit Rodolphus Agricola, per Johannem Singrenium Viennæ 1517. in 4. & Joannes Frobenius in Velii Poematibus: ex quibus Selectiora quædam in Poetarum Germanicorum Deliciis, Parte VI, Janus Gruterus edidit Francofurti ad Mœnum 1612, in 12.

Decimum quintum est, *Epigrammatum Græcorum in Latinum Sermonem versorum Liber.* Editus est in Velii Poematibus, Basileæ 1522, in 4.

Decimum sextum est, *Monostichorum Liber.* Qui agit, (I.) *De Aboriginum*, id est, primis in Italia *Regibus*: à Jano, qui Regnum in Aborigines orsus est, Anno ante Romam conditam, 577, ante Christum natum 1686: ad Æneam, qui cum Lavinia, Latini Aboriginum Regis Filia Regnum consecutus, in Prælio periit, ante R. C. 424. ante C. N. 1174. (II.) *De Albanorum in Italia Regibus*: ab Ascanio, Æneæ Filio, qui Regnum in Aborigines, Nomine mutato Latinos, nactus Albam Longam in Italia condidit, Anno ante R. C. 399. ante C. N. 1149: (unde Latinorum consuevit Albanorum Regnum dici) ad Numitorem, qui Regnum Albanum amissum recuperabat Anno ante R. C. I. ante C. N. 751. (III.) *De Romanorum Regibus*: à Romulo, qui cum Roma suum Imperium orsus est, Anno ante C. N. 750: ad Tarquinium Superbum, cui Roma subtraxit Imperium, Anno Urbis 245, ante C. N. 506. (IV.) *De Romanorum Viris illustribus*: à L. Tarquinio Superbo, quem Roma primum Consulem creabat Anno Urbis 245, ante C. N. 506: ad M. Catonem Uticensem, qui seipsum occidit Anno Urbis 707, ante C. N. 44. (V.) *De Romanorum Cæsaribus*: a C. Julio Cæsare, qui Romanum Imperium Armis consequebatur Anno Urbis 705, ante C. N. 46: ad Augustulum, qui Romanum Imperium intra Occidentem amittebat Anno Urbis 1228, Christi 476. (VI.) *De Gothorum in Italia Regibus*: ab Odoacro, qui primus è Germanis Rex Italiæ factus est Anno Urbis 1228: ad Thejam, qui Prælio victus a Romanis trucidabatur Anno Urbis 1306, Christi 554: ad Desiderium, quo victo Carolus Magnus Imperator Regnum Longobardorum in Italia destruxit A. C. 774. (VII.) *De Romanorum Imperatoribus Constantinopolitanis*: Ab Anastasio, qui Romanum in Oriente suscepit Imperium A. C. 491: ad Constantinum XII: cui Muhamedes Turcarum Tyrannus, & CPolin & Vitam ademit A. C. 1453. (VIII.) *De Romanorum Imperatoribus Germanis*: a Carolo Magno, qui Romanus Impera-

Imperator creabatur A. C. 800: ad Carolum V. qui Cæsar renunciabatur A. C. 1519. (IX.) *De Turcarum Imperatoribus*: a Mahumede II. quem Othomannum vocat, illo CPoleos Expugnatore, qui Turcarum Sultanus evasit, A. C. 1450: ad Bajazetem II. quem Bossetem nominat, A. C. 1512, exstinctum. (X.) *De Romanis Pontificibus*: a Petro ad Clementem VII. qui Pontifex Romanus creatus est, A. C. 1523. Hic Monostichorum Liber editus est per Johannem Singrenium, Viennæ 1528, in 4. & (Monostichis exceptis de Pontificibus) in Eliæ Reusneri Genealogico Romano, Francofurti ad Mœnum, 1589. in f.

Decimum septimum est, *Distichorum de Romanorum Imperatoribus Latinis, Græcis & Germanis, a C. Julio Cæsare, ad Carolum V, Liber.* Editus est per Hieronymum Vietoren Viennæ 1528. in 4.

Decimum octavum est, *Austriæ Querela de Turcis opprimendis*, ad Germaniam. Edita est Augustæ Vindelicorum per Alexandrum Wissenhornium, 1531.

Decimum nonum est, *Carminum ad Joachimum, Caroli Filium, Silesiæ Ducem Monsterbergensem, Libellus*, nondum editus.

Vigesimum est, *Epistolarum*, (non poeticarum, sed Oratoriarum) *Liber*. Quo pertinent Epistolæ scriptæ: (I.) Ad Lazarum Bonamicum. (II.) Ad Jacobum Spiegelium & Johannem Coritium: Anno 1517, D. 1. Octobris. (III.) Ad Erasmum Roterodamum: A. 1518, D. 20. Junii. (IV.) Ad Matthæum Cardinalem Gurcensem: A. 1519. (V.) Ad Maximilianum Sevenbergium: A. 1520. (VI.) Ad Stanislaum Turzonem: A. 1522. D. 1. Februarii. (VII.) Ad Ferdinandum I. Austriacorum Archiducem: A. 1522. (VIII.) Ad Sebastianum Sperantium: A. 1522. D. 1. Martii. (IX.) Ad Joachimum, Silesiæ Ducem: A. 1522. D. 1. Martii. (X. Ad Petrum Bonhomum: A. 1522. D. 1. Aprilis. (XI.) Ad Bernardum Glessium: A. 1528. D. 20. Martii. (XII.) Ad Antonium Mendossam: A. 1528. D. 20. Octobr. Editas reperimus in Velii Poematibus recensitis, Viennæ 1517. 1519. 1520. 1528 in 4. Basileæ 1522. in 4. In Erasmi Epistolis (Lib. VI. Epist. XXX) Basileæ 1540. in f. Londini 1641. in f.

Vigesimum primum est, *Oratio*, quam in Alba Regali, *cum Ferdinandus Hungarorum Rex coronaretur*, Anno 1527, Die III. Novembris, habuit. Edita est Basileæ 1528. in 4.

Vigesimum secundum est, *Interpretatio Latina Sermonis, quem de*

de Animæ Discessu & altera Vita Cyrillus Alexandrinus Episcopus Græce composuit.

Vigesimum tertium est, *Luciani Samosateni quorundam Græcorum Epigrammatum Latina Interpretatio.* Eam in Luciani Operibus edidit Joannes Bourdelotius per Petrum Ludovicum Feburierum, Parisiis 1615. in f. & Huldericus Frœlichius, per Sebastianum Henricpetri, Tom. IV. Basileæ 1619. in 8.

Vigesimum quartum est, *Epitome Chronicorum Mundi.*

Vigesimum quintum est, *de Rebus Austriacis Historia Decadibus VII:* quam Cæsarea Bibliotheca Viennensis MStam possidet. Hujus fortassis est Pars de Ferdinando I. Historia: cujus meminit Erasmus Roterodamus ad Bilibaldum Pirkheimerum, Lib. XIX. Epistol. L. Anno 1528, scripta. *Regis*, ait, *FERDINANDI Res sat pulchre habent in Ungaria, si liceat per Turcam. Ursinus VELIUS jam conscripsit Librum de Rebus ab eo gestis.*

CAPUT LXXVII.

Ad Annum M.D.XXXVIII. Diem II. Octobris.

JOHANNES METZLERUS, Vratislaviensis.

VITA.

I.

DIversa Cognominis Forma, quibusdam MEZLERUS, aliis vero MECELERUS dicitur. Vratislaviæ, quo Parentes ex Pannonia commigraverant, Patre nobili honoratoque Viro, Johanne METZLERO, nascebatur. Adhuc tener, Anno 1507, illo Die, qui Lucem Margaretæ sacram præcedebat, hoc est, XII. Julii, amittebat simul & Genitorem, & Genitricem: quos unum in Sepulcrum Opportunitas utriusque Fati reponebat.

II. Nescio quibus Ætate prima in optimam Educationem commissus, liberales Artes Puer Amore, mox etiam Industria prosequebatur. Domi præparatus Incrementis peregri acquirendis, in Italiam discedebat.

bat. Inde cum Richardo Croco, Britanno, suo in Græcis Magistro, (quem inter antiquissimos in Germania Literas Græcas Adolescentibus tradidisse constat) Lipsiam perveniebat. Ibi Latinis Græcisque Juridica Studia bono Successu conjungebat. Ibidem Anno 1519, publicus Sermonis Græci Professor, inter Auditores Joachimum Camerarium, multiplici præsertim Græca Literatura præcellentem postea Virum, erudiebat. Is, quanti METZLERUM æstimaverit, Parte II. Lib. IV. Epistola XV, quam ad Joannem Cratonem Anno 1561. scripsit, testatur. *Ego*, inquit, *Literas METZLERI, quas nudius tertius accepi, missas abs te, inter primas collocari studuissem, si ad me perlatæ fuissent citius, adjectas illas quidem uni, quam de compluribus ad me scriptis reperi solam. Sed Loci nullum erit Detrimentum, legenturque illæ etiam in postremis Pagellis non incommode: neque ideo quicquam detrahetur de Existimatione præclarissimi & Splendore summi Viri, Præceptoris & Amici mei observandi, dum vixit: & cujus mortui, cum Reverentia, ut par est, semper soleo meminisse.*

III. Non exiguam Legum Peritiam consecutus, ideoque solenniter J. U. Doctor renunciatus, ex Lipsiensi Academia in Urbem patriam, Anno circiter 1525, revertebatur. Ibi nunquam otiosus, partim forensibus Negotiis, partim Laboribus Gymnasticis addictus erat. Nam, cujus Generis Exemplum ingenuus illius Sæculi Genius admirandum Posteritati relinquere non verebatur: METZLERUS ab Anno 1626, Sponte sua, in Elisabetano Lyceo, aut Scriptores Latinos & Græcos interpretabatur, aut potiores politioresque scientias explicabat. Id præstabat extraordinarius Professor, nulla Præmii Exspectatione, quod vel Civitatis Ærarium, vel discentis Manus, seu porrigeret, seu promitteret: erat enim Patrimonio amplissimo præditus: nulla Eruditionis, cujus nobiliora Documenta dudum ediderat, Ostentatione compulsus. Neque solum Juvenes etiam sæpe Viros, etsi doctos, a doctiore tamen doceri, nequaquam turpe judicantes, in Auditoribus habebat. Quo inusitatioris Humanitatis Specimine, tantum aberat, ut Existimationem suam imminui, ut potius augeri sentiret.

IV. Dictis, ne quis deneget, confirmabimus per idoneos Testes Fidem. Joannes Crato in Joannis Baptistæ Moibani Medici Vita: *Incitabatur autem* (Joannis Baptistæ Pater Ambrosius Moibanus Theologus

gus) *ad hanc Diligentiam, non solum Naturæ Bonitate, & Charitate Patriæ, sed Viri summi, Scientia Juris Civilis, & Dignitate excellentis, ac Græcarum Literarum in primis eruditi Johannis* METZLERI *Exemplo: qui in occupata Vita aliquod Tempus Juventuti erudiendæ dabat, quo vel Rudimenta Græcæ Linguæ, quæ profuerunt plurimis vel Auctores Græcos & Latinos interpretabatur. Conveniebant ad istas liberales Exercitationes non modo Pueri, verum provecta Ætate Viri, Consulares atque Reip. Administratione florentes: quos, cum Adolescentes viderent, solicitè de quibusdam inquirere (non enim, tanquam Calvisius ille, cujus Seneca meminit, doctos se existimabant, quod Eruditione præsentes illis subjecti essent, nec turpe tunc erat fateri, se quædam ignorare) ad Observationis & Attentionis Diligentiam incitabantur. Ac erat ea Beatitudo illius Sæculi & illorum Hominum ista Prudentia, ut nulli facilius publicum aliquem Locum obtinere possent, quam quos Literarum Scientia commendabat. Intelligebant enim optimi & præstantissimi Senatores, quid Momenti ad Res bene administrandas mediocris Doctrinæ Cognitio atque Usus afferrent.*

Ipse METZLERUS in Literis ad Joannem Crotum, Italum, Anno 1527, apud Vratislavienses, die XX. Augusti scriptis: *Cupio Vratislavienses meos ad Literas alacriores reddere. Hæc mihi commodissima visa est Via. Et, ne qua in Parte Rei Literariæ deesset Labor meus, Æstate ista interpretatus sum Orationem pro Dejotaro: Hyeme Libellum de Senectute prælecturus.* Et in Præfatione, quam ad Joannem Rullum & Andream Wincklerum Ludimagistros Vratislavienses, Calendariis Januariis, Anno 1529, scriptam, suis Græcæ Grammaticæ Rudimentis præmisit: *Bonæ Literæ Studiaque item liberalia omnia cum passim egregie contemnerentur: ita ut non in infimo Pietatis Gradu constitisse censeretur, qui ab his alienissimum Animum haberet, his ipsis Temporibus Reliquiæ Studiosorum Vratislaviæ Precibus à me maximis petierunt, sibi ut mea opitularetur Opera, Rudimentis Græcarum Literarum tradendis. Visi sunt mihi nequaquam iniqua petere; sed, quia dudum ei Professioni valedixeram, subdubitavi aliquandiu, quid facerem. Occurrebat etiam illud, Ridiculo me multis futurum, quod ego fere unus Literas adhuc fovendas ostenderem. Tandem tamen Studiosorum & justa petentium Voluntati obsequi, consultius est visum. Secutus itaque Ricardi* CROCI, *Præceptoris mei Rationem docendi Nominum & Verborum*

Declinationes Auditoribus excipiendas dictavi, ſæpe interim ab aliorum Rationibus diſcedens. Quod ſciens & prudens feci, docendi ſimul & diſcendi Facilitatem quærens. Ibidem poſt quædam: *Calumniabuntur, ſcio, nonnulli Inſtitutum meum, indecorum Juriſperito, & in Foro quotidie verſanti, & ad hæc levicula ſeſe demittere, dictitantes. Id ego non magnifacio, qui ſic Animum induxi meum, nihil indecorum eſſe, docere, quod didiciſſe, ſit utile & honeſtum. Quam meam Sententiam compluribus bonis ante placuiſſe video, qui etiam Theologi Grammaticam tractavere. Neque enim Grammatices Præſtantiam, quodque majus quiddam & plane auguſtius ſit, quam vulgo, etiam ab his, qui ſuo Judicio valde ſapiunt, putetur, ignoraverunt.*

V. Nimirum erat illis Temporibus omnis humaniorum Literarum Notitia plenior, præſertim Virtuti connexa, Poſſeſſoribus ſuis, etſi Dotes Honoresque nobiles jam adeptis, non tantum venerabilis, verum ad conſequendas etiam ſublimiores Dignitates conducibilis. Idque monſtravit Exemplo ſuo METZLERUS, qui propter raram Diſciplinarum manſuetiorum Intelligentiam, Ingeniorumque Liberalium Culturam Liberalem in Deliciis a Vratislavienſibus habebatur. Ab iis Anno 1532, Die Cinerum, qui XIV. Februarii erat, in Senatorium Ordinem ea Prærogativa recipiebatur, ut ſtatim Conſularibus adſcriberetur, optimo Eventu. Has enim Muneris ſui Partes ſic agebat, ut Spem Collegarum Civiumque non impleret tantum, ſed & ſuperaret.

VI. Biennium tranſierat, cum inter Senatores ſupremus, Vratislavienſem, ſimul in Civitatem, ſimul in Ducatum acciperet Gubernaculum, utriusque Capitaneus, Anno 1534. Die 18. Februarii, creatus. Tum ampliorem illuſtrioremque Locum, & Proceribus, & Subditis bene conſulendi nactus, Vratislavienſis Urbis Populo peculiarem in Modum ſalutaria ſolerter invenire, fortiter provehere, ſingulariter gaudebat. Omnia, cum Senatusconſulta, tum etiam Plebiſcita juſtum in Corpus redigebat, emendabat, Collegis ſuis proponebat, ut Capita ſingula ſucciſivis Horis ad Æquitatis Prudentiæq; Principia revocarent, &, quicquid Suffragiis pluribus comprobaviſſent, in Legem converterent. Hoc aliisque Modis patefaciebat, imperitis Experientiam formare Judicium multo rectius; tandem videntibus, exercitatiſſimum in Rebus Literariis Caput poſſe non tantum Juvenes in Schola feliciter, verum etiam in Curia Provinciaque fideliter docere Viros, quæ faciunt ad obtinendam conſervandamque civilem Beatitudinem.

VII. Po-

VII. Postremis quatuor Annis Podagra sic fractum habebat Corpus, infracti Hospitium Animi, ut Ædes suas, nisi Lectica portatus, egredi non valeret. Hunc tamen in Pedibus Morbum, in Capite sanus Patientia mira perferre solitus, eo minoribus Molestiis obnoxius sentiebat, quo majoribus abundabat Fortunis. Hinc rogatus aliquando: *Si tuis Votis Optio Potestasque fiat, ut eligas, utrum malis: cum Paupertate Sanitatem, an cum Opulentia Podagram:* cum diu Rem in Animo secum volutavisset, ad extremum, ex Indigentia Curas deteriores suis ex Ægrimonia Doloribus se passurum ratus, confidenter Amicis respondebat: *Valetudine firma, sed egena tolerabilior mihi Podagra dives.*

VIII. Ex nobilissima Uxore Catharina suscepit quidem Anno 1517, Die Januarii VI. Filiam Catharinam, sed altero Die amisit: praeterea Filium Modestinum, Anno 1528, Die Januarii IV: nescio, quamdiu superstitem. Filium e Liberis natu maximum habebat, quem & Chilianum, & Lacherium a Patre dictum reperimus. Huic, in quo decenter educando Spem Curamque ponebat singularem, Præceptores dabat Gymnasii Elisabetani Professores, Andream Wincklerum, Rectorem, & Hadrianum Albinum, Lusatum. Hoc (cum Gymnasticæ Professioni renunciavisset) Ephoro, magis magisque Studiis Juridicis præparandum mittebat Witebergam: postea in Italiam digressurum.

IX. Ille Chilianus, Patre vivo, an mortuo: apud Witebergenses, an Italos fuerit mortuus, incertum videri potest. Patre mortuo, in Italia mortuum credentibus persuasit Christophorus Neander in Oratione, qua dicto Hadriano Albino, J. U. D. Neomarchiæ Cancellario parentavit. *Johannes MECELERUS*, inquit, *U. J. D. Consularis Ordinis in Rep ista* (Vratislaviensi) *Senior Collega, adjunxit ADRIANUM Filio suo unico, quem unice amabat.* Ibidem post quædam, cum Adrianum cum Meceleri Filio Witebergam venisse narravisset: *Cum in hac Academia aliquandiu vixisset, & a Latere Philippi aliorumque doctissimorum, quos ista Ætas tulit, Virorum nunquam discessisset: Animum tandem induxit, jubente & volente D. D. MECELERO, mutato Solo patrio Terras longinquas peragrare.* Iterum post quædam: *ADRIANUS Itineri se accinxit: & in Italiam, Regionem celebrem & copiosam, atque in eruditissimis Hominibus Studiisque Liberalibus adfluentem, profectus est: in eaque celeriter omnibus Ingenii Gloria antecellere cœpit. Sed dum in Discipulo expoliendo omnem Lapidem movet; moritur*

tur is præter omnem Opinionem Æstu Febrique consumtus. Concidit Spes unica Parentis: Oleum & Opera, quod ajunt, periit. Quibus deinde subjicit, unde Matrem, non Patrem Chiliani, cum moreretur, superstitem fuisse colligas.

X. Contra, mortuo quidem Patre, (cujus Obitus in Annum 1538, Diem II. Octobris, incidit) non tamen in Italia, sed in Saxonia, cum adhuc Witebergæ subsisteret, Chilianum exstinctum indicat Philippus Melanchthon Lib. III. Epist. CXXVII. Anno 1539, Die 11. Julii apud Witebergenses ad Johannem Hessum, Theologum Vratislaviensem exarata: *Amisimus*, ait, *MEZELERI Filium, optimæ spei Puerum, sed admodum imbecilli Corpore, ut Eventus ostendit. Invaserat eum Morbus Ictericus: Medici adhibiti sunt, sine Periculo eum ægrotare judicarunt: sed subsecuta Colica & Epilepsia ita afflixit Corpus, ut paulo post Adolescens exstinctus sit. Scio, te & multos bonos Viros in magno Luctu fore. Mihi quoque magnum Dolorem affert hic Casus. Nam & propter Memoriam Patris, & propter ipsius Adolescentis Ingenium diligebam Adolescentem: meque studiose amabat, ac feliciter promovebat.* Ibidem post pauca: *Committo vobis Matrem, ut eam consolemini.*

XI. Hæc cum iis, quæ Chiliani de Morte Nicolaus Henelius, in Silesia Togata, Lib. III. Cap. VI. tradit, quemadmodum concilianda sint, non capere satis possum. Fortassis MStum nostrum non nihil eo Loco depravatum est: neque tanti est Lis, ut eidem diutius immoremur.

MORS.

XII. Ipse Chiliani Pater Johannes METZLERUS, cum se candidum Eruditionis Propagatorem, Virtutis Statorem satis ostendisset, Anno Christi 1538, secundo Mensis Octobris Die, finiebat Ætatem: quo hujus Anno, incertum: XXXIV, si credimus Johanni Henrico Cunrado in Togata Silesia. Ergo METZLERUS Anno 1504 natus, Anno 1519, quo jam Lipsiensis Græcarum Literarum Professor erat, quindecim fuit Annorum Ephebus: ut alia Silentio premamus, quæ Probabilitatis parum habent.

XIII. In Elisabetano Templo nactus est suum Conditorium, & in Tabula prope supremam Aram suspensa, cum Insignibus, quorum Clypeus Leonem partim album, partim nigrum continet, hoc Epitaphium:

CLA-

CLARISS. D. JOANNES METZLER. J.U.D. CONSULARIS ORDINIS IN HAC REP. SENIOR COLLEGA. VIR PRUDENS, FIDELIS ET IN UTRIUSQUE ORATIONIS FACULTATE, LATINÆ ET GRÆCÆ CELERIS DOCTISS. OBIIT ANNO DOMINI M. D. XXXVIII. D. II. OCTOBR.

SCRIPTA.

XIV. Operum, quæ composuit, Primum est, *Grammatica Græca.* Edita est Vratislaviæ, 1529, in 8. Haganoæ per Johannem Secerium, 1533, in 8. Editio utraque continet Johannis METZLERI ad Johannem Rullum & Andream Wincklerum in omnibus consimilem Præfationem, apud Vratislavienses scriptam: nisi quod eidem primum 1529, deinceps 1533, Annus est additus. Ipsa Grammatica porro edita est per Antonium Nigrum, Medicum Brunsvicensem, olim METZLERI Auditorem, locupletata, Francofurti ad Viadrum, Typographo Andrea Eichornio, 1554, in 8. Lipsiæ Typographo Johanne Rhamba, 1580, in 8. Ibidem, Abrahami Lambergii Typis, 1597, in 8. Vratislaviæ, sub Privilegii Cæsarei Prærogativa, in Georgii Baumanni Officina, 1598. in 8.

Secundum est, *Libellus Scholiorum ad Ciceronis Catonem*, id est, de Senectute Librum. Editus est Johannis Secerii Typis, Haganoæ, 1531, in 8.

Tertium est, *Interpretatio Latina Libri, quem Plutarchus de Liberorum Educatione scripsit.* Edita est Francofurti ad Viadrum, 1554, in 8.

Quartum est, *Interpretatio Latina Orationum Olynthiacarum*, quas Demosthenes scripsit. De quibus METZLERUS in Literis ad Philippum Melanchthonem apud Vratislavienses, Anno 1527 exaratis: *Illud, mi Philippe, mihi ægre est: quod Olynthiacas meas nullibi castigaris. Nequeo adduci, ut credam, in eis te nihil reperisse, quod Obelisco confodi debuerit.*

Quintum est, *Epistolarum ad diversos Libellus.* In quibus reperitur Vratislaviæ scripta (I.) Anno 1526, Die XXV. Octobris, ad Joachimum Camerarium, Professorem Norinbergensem. (II.) Eodem Anno, Die XXIII. Decembris, ad Philippum Melanchthonem. Ubi, nescio quis, perperam Vocibus: *Johannes Metzlerus:* adjecit, *Senator primarius.* Tum enim nondum Senator erat. (III.) Anno 1527. Die II. Aprilis, ad eundem. (IV.) Eodem Anno, Die XX. Augusti, ad Johannem

Crotum Italum, (V.) Sine Anno & Die, ad eundem. (VI.) Anno 1628. Die VII. Januarii, ad eundem. (VII.) Anno 1529, Die XV. Maji, ad eundem. (VIII.) Anno eodem, Die XVIII. Maji, ad Anonymum, Ferdinandi I. Hungarorum & Bohemorum Regis, Aulicum. (IX.) Anno 1530, Die XXVI. Julii, ad Julium Pflugium, Equitem Saxonem, tum Canonicum, postea Episcopum Naumburgensem. Hæ omnes editæ supersunt in Eobani Hessi Epistolarum Libro III, quem Joachimus Camerarius Typis Ernesti Vœgelini publicavit, Lipsiæ, 1561, in 8.

CAPUT LXXVIII.

Ad Annum M. D. XXXIX. Diem XXIV. Augusti.

JACOBUS SALZA,

Eques.

VITA.

I.

ANtiquæ magnæque Dignitatis Prosapia est SALZARUM: ex quibus Hermannus SALZA, cum Annus 1210 ageretur, Eques Hierosolymitanus, Ordinis Teutonici per Borussiam inter supremos Magistros quartus, primus Borussorum Paganorum ad Christum convertendorum Oppugnator, Anno 1240 decessit. Hujus Res gestas, & multas, & laudatissimas commemorant, Petrus Dusburgus in Prussiæ Chronico, Parte I. Cap. V. Caspar Schulzius in Rerum Prussicarum Historia, Parte I. ad Annum 1211. & 1240. Johannes Caspar Venator de S. Mariæ Hiesolymitanæ Teutonico Equestri Ordine, Lib. I. Cap. II.

II. Idem Hermannus SALZA, quemadmodum, præter Schulzium & Venatorem, Cyriacus Spangebergius in Nobilitatis Speculo, Parte I. Lib. XI. Cap. IV. narrat, fuit Eques Misnensis. Unde colligas, SALZAS vel Silesios Misnicis, vel Misnicos Silesiis debere suam Originem.

III. Noster SALZA fuit Ortu Silesius Eques, Patre Nicolao SALZA, intra Ducatum Lignicensem, Diœcesin Lubenensem, Schreibersdorfii Domino, e quinque Liberis postremus, Anno 1481, Augusto Mense natus. Ingenio Sapientiæ studiosissimo Juvenis Eloquentiam impri-

imprimis colebat: cui adjungebat Cæsarei Pontificiique Juris Scientiam: ob quam J. U. Doctor creabatur.

IV. Ad Res aulicas provincialesque tractandas jam satis erat habilis, cum se miris Modis LUDOVICO, Hungarorum & Bohemorum Regi probaret. Ab eo Glogoviensium Ducatui gubernando præfectus, strenuum, æquum, & prudentem Administratorem agebat. Hoc per aliquot Annos Regimine laudabiliter functus, abdicabat se, cum Ver Anni 1511 decurreret. Post illa, non tantum Politicarum, etiam Theologicarum Rerum peritissimus, renunciabatur Ecclesiæ Vratislaviensis inter Canonicos Scholasticus.

V. Anno 1519, LUDOVICI Regis Legatus, Ladislao Stenbergio adjunctus, in Francofurtanis Comitiis electum Imperatorem CAROLUM V. Eloquentia Eruditioneque sua non vulgariter afficiebat, præstitisque fideliter Officiis in Amorem sui peculiarem trahebat.

VI. Anno 1520, amittebat Fratrem suum Wigandum SALZAM, J. U. D. Vratislaviensium Ecclesiarum S. Johannis & S. Crucis Canonicum, Cantorem Glogoviensem. Ei ponebat in S. Crucis Æde Monumentum: quod Cap. LXI. §. 3. Lectoribus exhibuimus.

VII. Johannes TURZO, Episcopus Vratislaviensis, Anno 1520, Die Augusti II, vivis eximebatur. Tum Mitram Episcopalem duo expetebant Principes: JOACHIMUS, Silesiæ Dux Monsterbergensis, & ALBERTUS, Dux Cracoviensis Tutelaris, Marchio Brandenburgensis: cui Rex Ludovicus favebat. Canonici, quorum plerique Vratislavienses Ortu erant, Die II. Septembris, eligebant nostrum SALZAM. Eum cœteris, non Stemmatis, sed Eruditionis Gloria præferendum Anno 1521, Die VII. Julii, censebat LEO X. Romanus Pontifex. SALZA Die Julii VII, Vratislaviam, per Svidnicensem Portam cum Pompa ingressus, Friderico Lignicensium Duce, Georgio Marchione Brandenburgensi Comitibus in Cathedrale S. Johannis Templum traducebatur. Ita fiebat, ut concordibus Canonicorum Calculis electus SALZA, Episcopus Vratislaviensis à Suffraganeo Henrico Fulstenio, Die 1. Septembris, solenniter consecraretur.

VIII. Anno 1527, à Silesiis pro LUDOVICI Hungarorum & Bohemorum Regis Successore, summum Ducem FERDINANDUM I. Austriacorum Archiducem, recepturis, neque pauca, & ardua desidesantibus, primus inter Legatos, GEORGIUM Marchionem Bran-

den-

denburgicum, Ducem Carnovienſem, & FRIDERICUM, Ducem Lignicenſem mittebatur: Regique placebat Orator facundiſſimus, modeſtiſſimus Svaſor.

IX. Eodem 1527. Anno, Calendis Majis, FERDINANDUS I. Hungarorum & Bohemorum Rex, tanquam Sileſiorum Dux omnium ſupremus, Homagium à Sileſiis præſtituris auditurus, Breslam intrabat. Tum etiam Sileſiorum Orator SALZA noſter FERDINANDUM Alloquio pulcherrimo excipiebat. Qua Occaſione ſuum iterum Regi de Nota meliore commendabat Ingenium & Judicium.

X. Anno 1529. cum à Turcis Vienna obſideretur, Sileſii Patriam defenſuri, Provincias ſuas dividebant in Partes quatuor: ex quibus tertio Circulo, Terras Svidnicenſes, Franckenſteinenſes, Monſterbergenſes, Niſſenſes, Nimicenſes, Strelenſes complexo, præponebatur ſupremus Director.

XI. Poſt CAROLUM, Ducem Sileſiæ Monſterbergenſem Anno 1536, Die XXXI, mortuum, SALZA noſter à FERDINANDO I. Hungarorum & Bohemorum Rege ſupremus Sileſiorum conſtituebatur Capitaneus. Ita Perſonam ſimul Eccleſiaſticam, ſimul Civilem adeptus, utramque magna Prudentia, Dexteritate, Juſtitia, nunquam non agebat.

XII. Aulam Epiſcopalem Niſſenſem Anno 1525, cum apud LUDOVICUM, Hungarorum & Bohemorum Regem, intra Budenſem Pannoniæ Civitatem hæreret, funditus Igne conſumtam, prorſus novam Impendiis ſuis effecit. Inter FERDINANDI I. Hungarorum Bohemorumque Regis Filiam Eliſabetam, & SIGISMUNDUM AUGUSTUM, Polonorum Regem Conjugiale Pactum in Polonorum Urbe Poſonio, ſtabilivit.

XIII. Majores in ſuis Operibus Virtutes Sileſiis colendas exhibebat. Anno 1527, FERDINANDUS I. Bohemorum Rex, Sileſiorum Dux, Sileſiis præſens, maxime poſt Annum 1530, qui Pontificiorum Evangelicorumque Diſcrimen magnum in Comitiis Auguſtanis patefecerat, non futurus Controverſiarum Judex, quas Concilio Oecumenico dirimendas relinquebat, utrisque Sacrorum diſſidentium Aſſeclis Concordiam præceperat. Tum SALZA, per ſe manſuetus, Regi obſequioſus, Veritatis, Oppugnatores graviſſimos ſentientis, ſupra Clericorum Vulgus, intelligens Præſul, Proteſtantes Sileſios, præſertim Vratislavienſes, licet Incrementa ſemper ampliora ſumentes, ad quos aut tranſire

doctos,

doctos, aut propendere dociles notabat, nunquam vel Insidiis vel Opprobriis læderet: tantum aberat, ut sævus opprimi juberet: in Animarum Certaminibus indecoram, imo impiam esse ratus adhibitæ Violentiæ, non Scientiæ Victoriam.

XIV. Sic autem, quô æquior & mitior, eo charior & honoratior Protestantibus, Odium suorum Adversariorum, inhumana etiam, adeo non Christiana Consilia Irritamentaque suggerentium, nihil formidabat: secretâ Conscientiæ Fiduciâ, suam in dubiis tutiorem Lenitatem Deo Regique suo Pacis Amatoribus, placere contentus. Neque tamen Romanam Ecclesiam ideo deserebat: cujus acerrimis perpetuisque Cultoribus, quicquid Libertatis, Potestatis, Existimationis, Defensionis, Possessionis tueri poterat, & justa & concessa Regiminis sui Lege conservabat: cum cædere nefas est, cedere par esse, persvasissimus.

MORS.

XV. Primum Paralysi, postea Febri superatus, extremum Diem Augusti XXIV, Morte consumebat Anno 1539, in Urbe Nissa. Ibi omnium primus ex Episcopis in S. Jacobi Æde condebatur Calendis Septembribus: quo Die, Cathedram Episcopalem ante XIX Annos ascenderat: marmoreoque Monumento deinde condecorabatur. Post Triennium etiam in Vratislaviensium S. Crucis Templo ad Imaginem consecutus est hanc Inscriptionem:

Reverendiss. olim Patris & Domini, Domini JACOBI de SALZA, Episcopi Wratislaviensis, Effigiem ad vivum expressam, pone Fraternum Monumentum Executores posuere: ipso Nissæ sepulto: M.D.XLII.

JACOBUS â SALTZA, Episcopus Vratislaviensis: Anno M.D.XXXIX. Ætatis LVIII.

Principis â SALTZA si Pectus, ut Ora JACOBI,
Artificis posset pingere docta Manus:
Ut nunc spectato nil cernis honestius Ore,
Cernere sic posses Pectore nil melius.

CAPUT LXXIX.

Ad Annum M.D.XLII. Diem IX Januarii.

FRANCISCUS ZYGLERUS,

Javernicensis.

VITA.

I.

PRimus obscuro Stemmati suo ex Literis Claritudinem attraxit: quarum Auxilio, Virtutibus corroborato, & peritus, & ingenuus evasit Juris-Consultus. Inter Canonicos Vratislavienses & Misnenses Scholasticus & Decanus, non solum Collegarum favorem, ipsius etiam Episcopi Vratislaviensis Balthasaris PROMNICII Gratiam peculiarem promeruit.

MORS.

II. Vir humanissimus, nihil humani à se alienum ratus, Anno 1542, Die IX. Januarii, ex humanis abibat. Exstat in S. Johannis Cathedrali Vratislaviensium Templo geminum ad ipsius Memoriam Monumentum.

In sepulcrali Saxo.

FRANCISCI ZYGLERI, Scholastici & Canonici hujus Ædis Depositum, sub hoc Saxo universæ Carnis humanæ Resurrectionem exspectantis. BALTHASAR à PROMNITZ, Episcopus Wratislaviensis Amico individuo, Pietatis, Amicitiæ memor poni curavit. Obiit Anno M.D.XLII. IX. Januarii.

In Tabula suspensa.

Reverendo, Nobili Domino, FRANCISCO ZYGLERO à Javernitz, Jurisconsulto, Scholastico, Canonicoque Wratisl. & Misnens. ad S. Crucis Ecclesiarum Decano, ut integerrimo, ita humanissimo, Executor, Amicitiæ ergo P.P. Obiit Anno M.D.XLII. IX. Januar.

CAP.

CAPUT LXXX.

Ad Annum M.D. XLII. Diem XII. Septembris.

PETRUS PROCKENDORFIUS,

Vratislavienſis.

VITA.

I.

JOhannes PROCKENDORFIUS, Familia priſca genitus, ob egregias Virtutes, Anno 1510, Senatoribus Breslicis adſcriptus, Conjugem duxerat ex Patricia Gente Catharinam Stœnichiam, Fœcunditate rara celebrem. Ex ea, præter Filias novem, ſuſceperat ſex Filios, Johannem, Dominicum, Matthæum, Petrum, Hieronymum, Sigismundum.

II. PETRUS Anno 1508 natus, Fratrem DOMINICUM imitatus, Cœlibatum inter Clericos quietum Conjugio inter Politicos negotioſo præferebat. Exoptato igitur Statui Animum præparaturus, in Patria Literis humanioribus pro Tempore ſatis exercitatus, in Lipſienſium Academia ſerioribus Scientiis applicabat Ingenium. Ob eas J.U. Doctor creatus, & Profeſſoribus adjunctus, Anno 1532, Rectorem Academicum agebat.

III. Breslam reverſus, inter Canonicos in duobus Templis S. Johannis & S. Crucis, Amicitiæ ſtudens, Pacis amans, ſe non patiebatur â Viris bonis ſeparari, quorum Religio quidem diverſa, ſed tamen Chriſtiana, reprobat, quod altera probat. Certè, ut Silentio cœteros tranſeam, inviolabilem conſervabat initam ſemel cum Johanne HESSO, qui Pontificius olim fuerat, Theologo Evangelico: quod ex utriusque familiaribus Epiſtolis etiamnum ſuperſtitibus patet.

MORS.

IV. Indolem Doctrinamque ſuam diutius laudabiliter patriis Terris oſtenſurus, Fato præmaturo impediebatur. Huic enim ſuccumbebat Anno Ætatis XXXIV, Chriſti 1542, Die XII. Septembris. Sepulcrum in S. Johannis Cathedrali Templo nactus eſt: ubi ſupereſt à Germanis Fratribus exſtructum Monumentum:

Eximii Petri PROCKENDORF. *Consulis olim Wratislaviensis, Filii, U. J. Doctoris Epitaphium:*

Hoc tibi Defuncti Nomen & Stemma Sepulcrum,
Commonstrat Lector: cœtera pauca tene.
Doctor clarus erat, Lipsensis Sceptra Palæstræ
Nam tenuit: magnis fultus Amicitiis.
Quem, dum divinas meditatur scandere ad Aras,
Mors rapit, & Campos duxit in Elysios.

Nobili, egregio, & undecunque insigni Doctrina prædito Domino PETRO *á* PROCKENDORF. *U. J. Doctori consultissimo, hujus & S. Crucis Ecclesiarum Canonico, Fratres ipsi ex Germana Fide & Posteris hoc imitandæ Virtutis Monumentum posuerunt. Obiit in Pago hæreditario Schosnitz. Anno 1542. XII. Septembris. Anno Ætatis suæ XXXIV. Tu eum, pie Lector, Precibus juva.*

SCRIPTA.

V. Superest *Epistolarum*, quas ad Johannem HESSUM, Theologum Vratislaviensem & alios exaravit, *Volumen* MStum.

CAPUT LXXXI.

Ad Annum M. D. XLV. Diem IV. Septembris.

JOHANNES THIELIUS,

Vratislaviensis.

VITA.

I.

HUmilis Ortu per Literas diligenter cultas, Successu altus evasit: non inusitato Sæclis præsertim vetustioribus Exemplo, quibus pretia Rerum aliter ponderabantur: Hominum Virtute Sanguis, non Sanguine Virtus censebatur. Civis Lanionisque Filius, Anno 1485, natus, supra multos eruditus, semper unam Dignitatem experiebatur alterius Instrumentum.

II. Præ-

II. Præmonstratensis Ordinis Monachus, Cœnobii Zernovvasensis, in Oppoliensium Ducatu ad Malpondam Fluvium, Viadro vicinum Præpositus, Anno 1528 constituebatur Ordinis ejusdem Abbas XXIX, in Vratislaviensium Monasterio Vincentino, quod tum extra Urbem Muris Ornamentisque suis Arx splendidissima videri poterat. Id, cum ingens Turcarum Exercitus, Anno 1529, Viennam obsideret, ne Vratislaviam oppugnaturis Hostibus in commodissimum Præsidium converteretur, è Fundamentis universum destruebatur. Quamobrem THIELIUS Abbatum Suburbanorum postremus, mox Urbanorum in S. Jacobi Monasterio, quod Fratrum Ordinis Franciscanorum erat, & S. Vincentii recipiebat Nomen, fiebat primus.

III. Præterea Nicopolitanus Episcopus, Vratislaviensis Suffraganeus, in utroque tum S. Johannis Cathedrali, tum S. Crucis collegiato Templo Canonicus, Strelensis Monasterii Præpositus, satis Honorum possidebat, quibus alios antecellebat.

MORS.

IV. Ætatem traduxit ad LX, Christi 1545 Annum, Septembris XXIV Diem: quô Gangræna periit, quinque Digitorum in dextero sede Jacturam passus. In Monasterii Vincentini Templo sepultus duabus Inscriptionibus est ibidem honoratus.

Prior est:

JOHANNES THIEL. D.G. Episcopus Nicopolitanus, Suffraganeus & Abbas vigesimus nonus & ultimus electus Monasterii D. Vincentii extra Urbem Vratislaviensem, Præpositus Strelensis: admirandæ Vetustatis, quod horum Temporum Turbine nuper ex Fundamento demolitum est: in cujus Locum surrogati Cœnobii D. Vincentii, intra Mœnia Vratislaviæ primus Abbas confirmatus, Anno susceptæ Curæ XV. Ætatis suæ LX. mortuus M.D.XLV.

Posterior est:

Anno M D.XLV. Die IV. Septembris, obiit Reverendus in Christo Pater D. JOHANNES THIEL. Suffraganeus Vratislaviensis, Abbas XXIX. Monasterii S. Vincentii, Ordinis Præmonstratensis, & utriusque Ecclesiæ Canonicus.

SCRIPTA.

V. In Operibus, quæ consignavit, reliquit de *Monasterio* suo *Vincentino*, & Suburbano & Urbano *Latinam Narrationem.*

CAPUT LXXXII.

Ad Annum M. D. XLVI. Diem XVIII. Octobris.

JOHANNES FUHRENSCHILDIUS, Nissensis.

VITA.

I.

ANon nullis Cognomento Germanico in Latinum mutato ÆGIFER dictus, in Patria prius, tandem in Academia Literis, potissimum Legibus cognoscendis addictus, ad suos J. U. Doctor revertebatur. Inter Canonicos Vratislavienses cum in S. Crucis collegiato, tum etiam in S. Johannis Cathedrali Templo, & in hoc quidem Cantor, Ætatem suam consumsit.

MORS.

II. Anno 1546. Die XVIII. Octobris implebat Vitæ Cursum. In Templo S. Johannis Cathedrali sepultus has est consecutus Inscriptiones:

Prior est:

JOHANNES FUHRENSCHILD. Nissensis, Juris Doctor, Cantor & Canonicus Ecclesiæ Wratislaviensis hoc condor Sarcophago. Pensum meum absolvi: Lampada aliis trado: Resurrectionem Judiciumque futurum exspecto. Obiit Anno M. D. XLVI. XVIII. Octobris.

Posterior est:

Epitaphium Domini D. FUHRENSCHILD. Cantoris hujus & ambarum Ecclesiarum Canonici. Obiit A. D. 1546. D. XVIII. Mensis Octobris. Orate Deum pro eo.

Caput LXXXIII.

Ad Annum M. D. XLVIII. Diem XV. Septembris.

JOHANNES LANGERUS,

Bolckenhanensis.

VITA.

I.

Anno 1494, & 1495, Presbyterum Vratislaviensem agebat. Philosophiæ Magister in Lipsiensium Academia Professor: Anno 1515 Philosophici Collegii Decanus: Anno 1516, totius Academiæ Rector erat. A Pontificiis ad Evangelicos digressus, Anno circiter 1528 susciebat Ecclesiam in Franconia Coburgensem, & docendam & regendam, ut Pastor, Inspector, Præsul, qui Superintendens nominari solet.

II. Quo Ingenio, qua Doctrina fuerit, Johannes Trithemius, Abbas Spanheimensis, indicat in Libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, Cap. 926. & in illustrium Virorum Catalogo, Cap. 204: *Johannes LANGER de Bolckenhan, Presbyter Ecclesiæ Vratislaviensis, Vir in divinis Scripturis studiosus, & eruditus, & sæcularis Literaturæ non ignarus, Ingenio excellens, Sermone compositus, Metro exercitatus & Prosa.*

MORS.

III. Admodum Senex, miris Fatis passim agitatus, cum Ecclesiæ satisfecisset, Naturæ satisfaciebat apud Coburgenses, Anno 1548 Die XV. Septembris.

SCRIPTA.

IV. Inter Opera, quæ composuit, Primum est, de *Censibus & Redemtionibus Liber:* cujus Initium: *Ingenti hodie premor:* ad Georgium Steinium, Steinaviæ Dominum, Svidnicensium in Ducatu Capitaneum scriptus, Anno 1489. Id quod ipse Chronodisticho, sed quo Literam D. inter reliquos Numerorum Indices non retulit:

CeLsa tenens RegnI VngarIæ ReX sCeptra MathIas
TunC Co(d)eX præsens spargitVr Arte foras.

Hujus Codicis Exemplar MStum Thorunio a Martino Opitio missum Nicolaus Henelius accepit.

Se-

Secundum est, *Epistolarum ad diversos exaratarum Liber.*

Tertium est, *Carminum variorum Liber.*

V. Dicitur etiam Fastorum in Pergameno artificialium, qui Computationes multiplices ad Annum 1834 continent, Anno 1500 elaboratorum Autor. De quibus agit Fridericus Lucæ in Silesiacorum Memorabilium Parte II. Cap. II. Num. III.

CAPUT LXXXIV.

Ad Annum M. D. L.

WOLFGANGUS BOCKIUS,

Eques.

VITA.

I.

EX antiquissima Equestri Familia, cui natalis fuit Hermansdorfia Domus, Alberti Filius, Sigismundi Frater, Indolem bonam secutus, non Generis Honore contentus, ad Eruditionis progrediebatur Gloriam. Hujus in Testimonium Academicum recipiebat Titulum, quo J. U. Doctores gaudere solent.

II. Jam Rebus etiam gerendis, non tantum capiendis aptus, FRIDERICO II. Silesiorum Lignicensi Duci receptus inter Consiliarios, tandem Cancellarius, rara simul & Peritia, & Eloquentia multum Laudis, plus Utilitatis attrahebat: ideo Silesiorum Pericles doctis vocatus.

III. Anno 1546, inter Silesios & Bohemos, parem sub uno Capite Societatem colentes, exoriebatur Dissidium. Silesiis Jus erat, non alium patiendi Præfectum Silesiæ supremum, nisi natum Silesium: non admittendi exterum, itaque nullum Bohemum. Id, præter alias Res, uno eodemque Privilegio comprehensas, Bohemi oppugnabant, quoddam in Silesios, Regibus Bohemorum non Bello subactos, sed Pacto addictos, Imperium affectare non veriti. Coram Bohemorum Rege FERDINANDO I. Causam Bohemorum agebat Philippus Gundelius Patavinus. Libertatem Silesiorum defendebat Wolfgangus BOCKIUS. Gundelius jam dudum præmeditato Sermone Bohemis patrocinaturus, Silesiis dominandi revera non justum Privilegium, sed magnum

gnum Desiderium esse, monstrabat. BOCKIUS extemporali Oratione, qua contrariorum Argumentorum Vim supprimebat, nervosa & diserta FERDINANDUM commovebat, ut Potestatem suam relinqueret inviolatam Silesiis.

IV. Præter alios, Testem habemus Franciscum Fabrum, in Notis ad Sabothum, in quo Bockium nostrum appellat Lycotragum, id est, Lupicaprum, Versu 232. *Anno 1546, inquit, præsente FERDINANDO Rege, Oratores olim Bohemiæ conati sunt Silesiæ Privilegium a Vladislao Rege Anno 1498 impetratum, in præcipuis summæ Jurisdictionis, Libertatemque Patriæ attinentibus Articulis convellere. Egit Bohemorum superbam Contentionem D. Philippus Gundelius Pataviensis, Oratione a multis Annis præmeditata. Silesiorum Partes tutatus est D. Wolfgangus BOCK, Eques, Ducis Lignicensis Cancellarius præter omnem Exspectationem ex Tempore, graviter & feliciter, subministrantibus Actioni & Defensioni Vratislaviensibus Argumenta & Privilegia.* Præterea Nicolaum Henelium in Silesiographia Renovata, Cap. X. §. 2. 3. & 4. & in Silesia Togata Lib. II. Cap. XIV. ubi nescio cujus Poëtæ profert hoc Carmen:

SLESIA Servitio quod nostra adserta pudendo,
Est, WOLFGANGE, tuum: facundo Fulmine Linguæ
Dum Patriæ Causam supremaque Jura tueris:
Atque Ore intrepido Sermoni obsistis iniquo.
Nec tanti voluit BOIEMA Potentia, SLESUS
Imperio ut vellet ZECHI audivisse superbo.

MORS.

V. Hoc aliisque Modis de Patria universa non vulgariter meritus Vir, Anno 1550, quo Pestis multos exstinguebat, inter Conjugis & Liberorum Lacrumas, in medio Ætatis Flore discedebat.

CAPUT LXXXV.

Ad Annum M.D.L. Diem XII. Martii.

ANDREAS RUPERTUS,

Saganensis.

VITA.

I.

IN Patria Literis applicatus Puer, reliquam consecrabat Ætatem, Ingenio capiendis apto. Juvenis tam divinorum, quam humanorum intelligens, ducebatur Amore Sacrorum, quæ cum Cœlibatu Quietem, in Negotiis Otia Cultoribus afferunt. Hunc vitæ Scopum in Patriæ Monasterio assequebatur, quod est Ordinis Canonicorum Regularium Augustinianorum, Anno 1217, apud Naumburgenses, Boberi Amnis Accolas, ab HENRICO Barbato, Silesiorum Duce, conditum: deinceps ad Saganenses translatum.

II. In eo diu commoratus Canonicus, post Abbatem Simonem PEZOLDUM, Anno 1544, vivis exemtum, ad conspectiorem Dignitatem assurgebat. Tum Saganensium Ducatus, MAURITIO Saxonum Duci erat subjectus: qui Saganensibus Evangelicis præsens Anno 1540 liberum Religionis Exercitium jam olim permissum confirmaverat: ex quo Templum Saganense, quod Canonicorum antea fuerat, possidentes, Pontificiis prævaluerant. Quamobrem Canonici, varias sub Angustias redacti, Abbatem sibi præficere non sustinentes, Gubernacula sui Monasterii sub Prioris Nomine, committebant RUPERTO, quem & Eruditionis Copia, & Dominationis Prudentia fecerat suis Fratribus commendabilem.

III. Anno 1549. Saganensis Ducatus ex Potestate Saxonica sub Austriacum Imperium redibat. Ideo FERDINANDUS I. Bohemorum Rex, Silesiorum Dux, Legatos Saganum mittebat, Homagium Civium solenniter audituros, Statumque Civitatis aliter dispondituros. Ab his præter alia, RUPERTUS Saganenses Evangelicos, Oppido, incer-

incertum, an Ducatu etiam eliminari cupiebat. Id vero Legati præstare nolebant, ſeu veriti, ſeu cauſati, metuendum, ne Populus ſub Rege pio, Clementiæ ſtudioſiſſimo, primis Præceptis exacerbatus, novo Regimini & Dedecus & Damnum attraheret.

IV. In Solatium tamen Canonici a Regiis Saganenſium Rerum Curatoribus obtinebant Jus conſtituendi Abbatem: cujus Potentia donabant RUPERTUM, præterito Quinquennio Priorem. Huic Electioni, quam Die Septembris XXIV. Canonici peregerant, ſubſcribebat, & FERDINANDUS Bohemorum Rex, & Balthaſar PROMNICIUS, Vratislavienſium Epiſcopus. RUPERTUS aliquandiu quietus, mox importunus Stimulator FERDINANDI & PROMNICII Mandatum impetrabat, quo Saganenſium Capitaneus Fabianus SCHOENAICHIUS, Templum Parochiale Proteſtantibus Saganenſibus eripere, prioribus Poſſeſſoribus reſtituere jubebatur. At ille Fidei, cujus Aſſeclas perſequi debebat, ipſe Confeſſor, imperatam Rem Oblivione voluntaria conterebat.

V. Poſt illa FERDINANDUS Rex jam multo pleniorem Controverſiarum inter Pontificios & Evangelicos Notitiam conſecutus, ambiguum eſt, illis, an his propenſior, iterum iterumque parem utrisque Concordiam præcipiebat. Hinc Saganenſes Evangelici, a Pontificiis ejiciendi, confidentiores, a FERDINANDO expetebant, ut in ſolidius Pacis Stabilimentum, RUPERTO Priori, magis magisque Canonicis deficientibus, non niſi quatuor reſiduos habenti, Abitum in Urbem Naumburgenſem vicinam, unde Canonicorum Ordo ille Saganum pervenerat, præſcriberet, Domicilium Canonicorum Saganenſium vetus occupaturo.

VI. Hoc majoris Momenti Negotium FERDINANDUS Rex Filio ſuo FERDINANDO, Bohemorum Præfecto expediendum committebat. Is vero etiam Moræ Cauſas juſtas prævidens, Judicii ſui Sententiam differebat, quam acceleraturus Canonicorum Votis credebatur.

MORS.

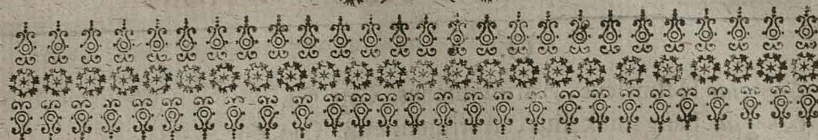
VII. RUPERTUS partim Senio, partim adeo diuturnis Ærumnis, quales Timor & Spes inter se colluctari gaudentes, excitare consveverunt, fractus, Anno 1550, Die Martii XII, exspirabat.

SCRIPTA.

VIII. Inter Acta, quæ consignavit, nescimus, an supersit adhuc *De Monasterii Saganensis Juribus*, adversus novos Hæreticos *Commentarius:* cujus in non nullis Chronicis MStis Mentio fit.

SILE-

SILESIORUM INDIGENARUM ERUDITORUM

INDEX I. PRÆNOMINUM.

G.

H.

I.

SI-

SILESIORUM INDIGENARUM ERUDITORUM

INDEX II. COGNOMINUM.

P.

R.

S.

T.

SILESIORUM INDIGENARUM ERUDITORUM

INDEX III. PATRIARUM.

LESNICENSIS.

LIGNICENSES.

MONSTERBERGENSES.

NAMSLAVIENSIS.

NISSENSES.

Michael

Johannes *Schvvenckfeldius*, Eques, Theologiæ Magister, Ordinis Prædicatorum Monachus, Hæreticorum Inquisitor. Cap. 16.

Caspar Ursinus *Velius*, Juris utriusque Doctor, Ferdinandi I. Hungarorum & Bohemorum Regis, Orator, Historicus, & Filii Maximiliani II. Præceptor. Cap. 76.

TROPPAVIENSES.

Martinus Strepus *Polonus*, Ordinis Prædicatorum Monachus, Pontificis Romani Pœnitentiarius & Cappellanus, tandem Archiepiscopus Gnesnensis. Cap. 8.

Primislaus Dux, Canonicus Vratislaviensis. Cap. 37.

VRATISLAVIENSES.

Johannes *Bœckenschloërus*, Præpositus Quinquecclesiensis: Episcopus Agriensis, Varadinensis, Viennensis: Archiepiscopus Strigoniensis, Salisburgensis. Cap. 42.

Matthæus *Dameravius*, Philosophiæ Magister, Theologiæ Doctor, utriusque Professor Lipsiensis. Cap. 60.

Lucas *Eisenreichius*, Patriæ Senator, Vratislaviensium Ducatui præpositus Capitaneus. Cap. 53.

Henricus Crassus, Dux. Cap. 9.

Sebaldus *Huberus*, Medicinæ Doctor, Patriæ Poliater. Cap. 51.

Jaroslaus Dux, Vratislaviensium Canonicus, tandem Episcopus. Cap. 4.

Nicolaus *Kribelius*, Philosophiæ Magister, Canonicus Vratislaviensis. Cap. 52.

Johannes *Metzlerus*, Juris utriusque Doctor, Professor Lipsiensis, Vratislaviensium Senator, & Ducatui Præfectus Capitaneus. Cap. 77.

Gregorius *Morenbergerus*, Philosophiæ Magister, JCtus, patriæ Civitatis Secretarius. Cap. 59.

Johannes *Muscata*, Eques, Philosophiæ Doctor, Archidiaconus Lanciciensis, Episcopus Cracoviensis. Cap. 13.

Georgius *Sauromannus*, Eques, Juris utriusque Doctor, Imp. Caroli V. apud Romanos Pontifices Orator & Procurator: Vratislaviensium Ecclesiarum Præpositus & Decanus. Cap. 66.

Johannes *Sauromannus*, Ecclesiæ patriæ Cathedralis Canonicus, Hirschbergensis Plebanus. Cap. 55.

Bartholomæus *Scheuerlinus*, Patriæ Canonicus. Cap. 47.

Johannes *Scheuerlinus*, Juris utriusque Doctor, Canonicus Augustanus, Tridentinus, Vratislavienſis, Lignicenſis: Archidiaconus Glogovienſis: Epiſcopalis Vratislavienſis Officialis & Vicarius in Spiritualibus Generalis. Cap. 57.

Johannes *Thielius*, Ordinis Præmonſtratenſis Monachus, Cœnobii Zarnowaſenſis Præpoſitus, Vratislavienſis Monaſterii Vincentini Abbas, Nicopolitanus Epiſcopus, Vratislavienſis Suffraganeus: Strelenſis Præpoſitus. Cap. 81.

Vladislaus, Dux, Præpoſitus Pragenſis Weiſſengradenſis, electus Epiſcopus Paſſavienſis, Archiepiſcopus Salisburgenſis. Cap. 7.

Michael *Vratislavienſis*, Philoſophiæ Magiſter, Theologiæ Doctor, Cracovienſis Collegiatus, Decanus, Profeſſor. Cap. 70.

Nicolaus *Zehlerus*, Philoſophiæ Magiſter, Theologiæ Baccalaureus, Profeſſor Lipſienſis. Cap. 58.

WARTENBERGENSIS.

Nicolaus *Kreulius*, Æneæ Sylvii Cardinalis (poſtea Pii II. Pontificis Romani) Capellanus: Franciſci Picolominei (poſtea Pii III. P. R.) Præceptor: Canonicus Vratislavienſis. Cap. 43.

SILE-

SILESIORUM INDIGENARUM ERUDITORUM
INDEX IV. TEMPORUM.

Mortem obierunt

SÆCULO XII.

Anno 1198.

FRanciſcus PRAUDITA, Eques, Boleslai Proceri, Sileſiorum Vratislavienſis Ducis Cancellarius, Eccleſiarum Epiſcopus. cap. 3.

SÆCULO XIII.

Anno 1201. Die 22. Januarii.

JAROSLAUS, Vratislavienſium Dux, Canonicus, Epiſcopus. cap. 4.

Anno 1241.

Ceslaus ODROVASIUS, Steinovienſis, Canonicus Cracovienſis, Ordinis Dominicanorum [qui Prædicatorum etiam dicitur] Monachus, Monaſterii Vratislavienſis Adalbertini Prior, per Bohemiam, Sileſiam, Moraviam inter Provinciales Secundus. cap. 5.

Anno 1257. Die 16. Auguſti.

Hyacinthus ODROVASIUS, Cantienſis, Canonicus Cracovienſis, Ordinis Prædicatorum Monachus, per Poloniam Provincialis. cap. 6.

Anno 1270. Die 24. Aprilis.

VLADISLAUS, Vratislavienſium Dux, Præpoſitus Pragenſis Weiſſengradenſis, electus Epiſcopus Paſſavienſis, Archiepiſcopus Salisburgenſis. cap. 7.

Anno 1281.

Martinus STREPUS, Cognomine vulgari POLONUS, Troppavienſis, Ordinis Prædicatorum Monachus, Pontificis Romani Pœnitentiarius & Capellanus, Archiepiſcopus Gneſnenſis. cap. 8.

Anno 1296. Die 22. Februarii.

HENRICUS Craſſus, Vratislavienſium Dux. cap. 9.

SÆCULO XIV.

Anno 1305.

Johannes HERMANNUS, Lignicenſis, Juris Canonici Doctor, Canonicus & Cuſtos Vratislavienſis. cap. 10.

Anno 1318.

Caſpar ROHRAVIUS, Eques, Conradi Olsnenſium Ducis Cancellarius. cap. 11.

Anno 1319. Die 23. Septembris.

Henricus WIRBENUS, Comes, Canonicus, Epiſcopus Vratislavienſis. cap. 12.

Anno 1320. Die 8. Februarii.

Johannes MUSCATA, Eques Vratislavienſis, Philoſophiæ Doctor, Archidiaconus Lancicienſis, Epiſcopus Cracovienſis. cap. 13.

Anno 1326.

Vitus HABDANCKIUS, Eques, Canonicus, Epiſcopus Vratislavienſis. cap. 14.

Anno 1341. Die 10. Aprilis.

Nankerus OXIUS, Eques Oppolienſis, Cracovienſium Canonicus, Decanus, Epiſcopus: Vratislavienſium Epiſcopus. cap. 15.

Anno 1341. Die 28. Septembris.

Johannes SCHWENCKFELDIUS, Eques Suidnicenſis, Theologiæ Magiſter, Ordinis Prædicatorum Monachus, Hæreticorum Inquiſitor. cap. 16.

Anno 1373. Die 1. Aprilis.

Johannes SCHADLANDUS, Bregenſis, Theologiæ Magiſter, Ordinis Prædicatorum Monachus, Hæreticorum Inquiſitor, Epiſcopus Culmenſis, Hildesheimenſis, Wormatienſis, Auguſtanus. cap. 17.

Anno 1376. Die 6. Aprilis.

Precislaus POGARELLA, Eques Monſterbergenſis, Canonicus, Epiſcopus Vratislavienſis: Imperatoris Caroli IV. Bohemorum Regis Cancellarius Aulicus: Gerlaci Principis Electoris, Archiepiſcopi Moguntini, per Germaniam Archicancellarii, Vicarius: Dux Sileſiorum Grotkovienſis. cap. 18.

Anno 1398. Die 12. Decembris.

HENRICUS, Lignicenſium Dux, Vratislavienſium Canonicus, Decanus: Vladislavienſium Epiſcopus. cap. 19.

SÆ-

SÆCULO XV.

Anno 1416. Die 24. Martii.

Johannes OTTO, Monsterbergensis, Philosophiæ Magister, Theologiæ Doctor: Pragensium Professor: Lipsiensium Academiæ condendæ Suasor, conditæ primus Rector, Theologiæ Professor: majoris Principum Collegii Collega: Collegii Beatæ Virginis Conditor: Canonicus Misnensis. cap. 20

Anno 1419. Die 6. Octobris.

WENCESLAUS, Lignicensium Dux, Episcopus prius Lebusiensis, deinde Vratislaviensis. cap. 21.

Anno 1421.

Johannes CROPIDLO, Oppoliensium Dux, Præpositus Scepusiensis, Episcopus Posnaniensis, Vladislaviensis, ab Archiepiscopo Gnesnensi depulsus: iterum Episcopus Vladislaviensis. cap. 22.

Anno 1444.

Henricus THYMIUS, Freystadiensis, Philosophiæ Magister. cap 23

Anno 1444. Die 11. Septembris.

Nicolaus WEIGELIUS, Bregensis: Artium Liberalium Magister, Theologiæ Doctor: Lipsiensium in Academia Professor: in S. Mariæ Virginis & majore Principum Collegio Collega: Silesiacarum Ecclesiarum Vratislaviensis & Lignicensis Canonicus: Saxonicorum Ducum Episcoporum Martisburgensis & Misnensis, Academiæque Lipsiensis in Basileensi Concilio Legatus. cap. 24.

Anno 1445. Die 20. Aprilis.

Johannes MASCHKO, Sprottaviensis, Philosophiæ Magister Theologiæ Baccalaureus, in Lipsiensium B. Virginis Mariæ Collegio Collega. cap. 25.

Anno 1446.

Johannes BRASIATOR, Francosteinensis, Ordinis Prædicatorum Monachus, Vratislaviensium in S. Adalberti Monasterio Vicarius & Reformator: Hæreticorum per Diœcesin Vratislaviensem Inquisitor: Poloniæ Prior Provincialis. cap. 26.

Anno 1447. Die 9. Augusti.

CONRADUS, Olsnensium Dux, Vratislaviensium Episcopus. cap. 27.

Anno 1451. Die 26. Martii.

Johannes HOFMANNUS, Svidnicensis, Philosophiæ Magister, Theo-

Theologiæ Doctor: Academiæ prius Pragensis, postea Lipsiensis Professor: Misnensis Canonicus, postea Episcopus: Constantiensis Concilii Assessor. cap. 28.

Anno 1452. Die 24. Augusti.

Johannes ELGOTHUS, Eques Namslaviensis, Juris Canonici Doctor, Canonicus Cracoviensis. cap. 29.

Anno 1456. Die 3. Februarii.

Petrus NOVACUS, Nissensis, Juris Canonici Doctor, Vratislaviensis Canonicus, postea Episcopus. cap. 30.

Anno 1462.

Caspar WEIGELIUS, Bregensis, Philosophiæ Magister, Theologiæ Doctor, Lipsiensis Academiæ Professor: Vratislaviensis Templi Cathedralis Archidiaconus. cap. 31.

Anno 1464. Die 13. Septembris.

Alexius THYMIUS, Freystadiensis, Philosophiæ Magister, Medicinæ Baccalaureus. cap. 32.

Anno 1466.

Theodoricus BURGSDORFIUS, Eques, utriusque Juris Doctor, Lipsiensis Professor, Naumburgensis Episcopus. cap. 33.

Anno 1471. Die 25. Februarii.

Benedictus HEGENWALDUS, Boleslaviensis, Canonicus Vicarius Vratislaviensis. cap. 34.

Anno 1473.

Johannes CANTIUS, Cantiensis, Philosophiæ Magister, Theologiæ Doctor, utriusque Professor Cracoviensis. Cap. 35.

Anno 1476. Die 18. Augusti.

Ambrosius JENCOVICIUS, Eques, Philosophiæ Magister, Canonicus Vratislaviensis. cap. 36.

Anno 1478. Die 16. Junii.

PRIMISLAUS, Oppaviensium Dux, Canonicus Vratislaviensis. cap. 37.

Anno 1479. Die 15. Junii.

Theophilus BERGMANNUS, Glogoviensis, Saganensium Ducis Consiliarius. cap. 38.

Anno 1483.

Martinus LINDENERUS, Lesnicensis, Juris Canonici Doctor, Vratislaviensis Canonicus Archidiaconus cap. 39.

Anno

Anno 1484. Die 3. Novembris.

Henricus THYMIUS, Freyſtadienſis, Philoſophiæ Magiſter, Theologiæ Baccalaureus: Lipſienſis Profeſſor: Canonicus Lignicenſis. cap. 40.

Anno 1489. Die 2. Junii.

Michael NISSENSIS, Niſſenſis, Monaſterii Glacenſis Auguſtiniani Præpoſitus. cap. 41.

Anno 1489. Die - - Decembris.

Johannes BOECKENSCHLOERUS, Vratislavienſis: Præpoſitus Quinqueccleſienſis: Epiſcopus Agrienſis, Varadinenſis, Viennenſis: Archiepiſcopus Strigonienſis, Salisburgenſis. cap. 42.

Anno 1492.

Nicolaus KREULIUS, Wartenbergenſis: Æneæ Sylvii Cardinalis, [poſtea Pii II. Pontificis Romani] Capellanus: Franciſci Picolominei [poſtea Pii III. P. R.] Præceptor. cap. 43.

Anno 1492. Die 18. Octobris.

Georgius NOVAGUS, Eques, Philoſophiæ Magiſter, Canonicus Vratislavienſis, cap. 44.

Anno 1496. Die 19. Septembris.

Johannes SCHOBERUS, Lignicenſis, Juris Canonici Doctor, Canonicus Vratislavienſis. cap. 45.

Anno 1498. Die 2. Junii.

Chriſtophorus THYMIUS, Freyſtadienſis, Philoſophiæ Magiſter, Theologiæ Doctor: Lipſienſis Collegiatus & Profeſſor: Freyſtadienſis Parochus, Ziticenſis Canonicus. cap. 46.

Anno 1500.

Bartholomæus SCHEUERLINUS, Vratislavienſis, Patriæ Canonicus. cap. 47.

SÆCULO XVI.

Anno 1502.

Johannes REIMBABIUS, Eques, Romanæ Rotæ Aſſeſſor, Aulæ Cauſidicus, Marci Barbi Cardinalis Secretarius: Vratislavienſium Eccleſiarum S. Johannis, & S. Crucis Canonicus. cap. 48.

Anno 1502. Die 18. Novembris.

Nicolaus TAUCHMANNUS, Niſſenſis, Philoſophiæ Magiſter, Canonicus Vratislavienſis. cap. 49.

An-

Anno 1504.

Bartholomæus MARIENSIS, Patſcovienſis, Aſtronomus, Medicus, Canonicus Vratislavienſis. cap. 50.

Anno 1504. Die 30. Martii.

Sebaldus HUBERUS, Vratislavienſis, Medicinæ Doctor, Patriæ Poliater. cap. 51.

Anno 1504. Die 19. Maji.

Nicolaus KRIBELIUS, Vratislavienſis, Philoſophiæ Magiſter, Patriæ Canonicus. cap. 52.

Anno 1506. Die 16. Maji.

Lucas EISENREICHIUS, Vratislavienſis, Patriæ Senator, Ducatui Vratislavienſi præfectus Capitaneus. cap. 53.

Anno 1507. Die 11. Februarii.

Johannes GLOGOVIENSIS, Glogovienſis, Philoſophiæ Magiſter, Cracovienſis Academiæ Profeſſor, & S. Floriani Canonicus. cap. 54.

Anno 1510. Die 27. Novembris.

Johannes SAUROMANNUS, Vratislavienſis, Eccleſiæ patriæ Cathedralis Canonicus, Hirſchbergenſis Plebanus. cap. 55.

Anno 1511. Die 28. Februarii.

Nicolaus HAUGWICIUS, Eques, Turcarum Debellator, Canonicus Vratislavienſis. cap. 56.

Anno 1516. Die 2. Aprilis.

Johannes SCHEUERLINUS, Vratislavienſis, Juris utriusque Doctor, Canonicus Auguſtanus, Tridentinus, Vratislavienſis, Lignicenſis: Archidiaconus Glogovienſis: Epiſcopalis Vratislavienſis Officialis & Vicarius in Spiritualibus Generalis. cap. 57.

Anno 1516. Die 23. Auguſti.

Nicolaus ZEHLERUS, Vratislavienſis, Philoſophiæ Magiſter, Theologiæ Baccalaureus, Lipſienſis Profeſſor. cap. 58.

Anno 1518. Die 31. Januarii.

Gregorius MORENBERGERUS, Vratislavienſis, Philoſophiæ Magiſter, ICtus, Reip. patriæ Secretarius. cap. 59.

Anno 1520. Die 13. Maji.

Matthæus DAMERAVIUS, Vratislavienſis, Philoſophiæ Magiſter, Theologiæ Doctor, utriuſque Profeſſor Lipſienſis. cap. 60.

Anno

Anno 1521.

Wigandus SALZA, Eques, Juris utriusque Doctor, Canonicus Vratislaviensis & Glogoviensis. cap. 61.

Anno 1521. Die 18. Julii.

Petrus WIRTHIUS, Leobergensis, Philosophiæ Magister, Theologiæ Doctor, Lipsiensis Professor. cap. 62.

Anno 1521. Die 20. Decembris.

Petrus JENCOVITIUS, Eques, Juris utriusque Doctor, Canonicus, Vratislaviensis. Cap. 63.

Anno 1522. Die 29. Octobris.

Hieronymus SCULTETUS, Glogoviensis, Theologiæ Doctor. Cotbusiensis Ecclesiæ Pastor: Episcopus Brandenburgicus & Havelbergensis. Cap. 64.

Anno 1524. Die 9. Martii.

Georgius WIRTHIUS, Leobergensis, Philosophiæ Magister, Medicinæ Doctor, Ludovici Hungarorum & Bohemorum Regis Archiater: Ecclesiæ Budissinensis Decanus. cap. 65.

Anno 1527.

Georgius SAUROMANNUS, Eques Vratislaviensis, Juris utriusque Doctor, Imp. Caroli V. apud Romanos Pontifices, Leonem X. Hadrianum VI. Clementem VII. Orator & Procurator: Ecclesiarum Vratislaviensium S. Iohannis Præpositus, & S. Crucis Decanus. cap. 66.

Anno 1527. Die 21. Julii.

Laurentius CORVINUS, Noviforensis, Philosophiæ Magister, Cracoviensis Academiæ Professor, Thoruniensis Curiæ Notarius, Reip. Vratislaviensis Secretarius. cap. 67.

Anno 1530. Die 20. Augusti.

Franciscus REUSNERUS, Leobergensis, Philosophiæ Magister, Theologiæ Doctor, Parochus Suidnicensis, Vratislaviensis Canonicus, Episcopalis Officialis & Vicarius in Spiritualibus Generalis. cap. 68.

Anno 1531. Die 17. Januarii.

Georgius LANGENICKELIUS, Aurimontanus, Philosophiæ Magister, Ecclesiæ Cervimontanæ Pastor. cap. 69.

Anno 1533. Die 8. Octobris.

Michael VRATISLAVIENSIS, Vratislaviensis, Philophiæ

 Magi-

Magister, Theologiæ Doctor, utriusque Professor, Templi Floriani Decanus Cracoviensis. cap. 70.

Anno 1534. Die 11. Septembris.

Andreas HOFMANNUS, Crosnensis, Philosophiæ Magister, Cisterciensium Monasterii Leubusiensis, intra Silesiæ Wolaviensem Ducatum Abbas. cap. 71.

Anno 1535. Die 21. Januarii.

Stanislaus SAURUS, Leobergensis, Decretorum Doctor, Canonicus Vratislaviensis. cap. 72.

Anno 1536. Die 6. Maji.

Andreas TREIBERUS, Leobergensis, Aurimontanæ Scholæ Magister. cap. 73.

Anno 1536. Die 29. Septembris.

Georgius HELMRICUS, Aurimontanus, patriæ Scholæ Rector, postea Curiæ Consul. cap. 74.

Anno 1538. Die 10. Februarii.

Balthasar NECHERUS, Eques Saganensis, utriusque Juris Doctor, Vratislaviensium in S. Johannis Cathedrali, & in S. Crucis Collegiato Templo Canonicus. cap. 75.

Anno 1538. Die 5. Maji.

Caspar Ursinus VELIUS, Suidnicensis, Poeta Cæsareus, Juris utriusque Doctor, Ferdinandi I. Hungarorum & Bohemorum Regis Orator & Historicus: Filii Maximiliani II. Præceptor. cap. 76.

Anno 1538. Die 2. Octobris.

Johannes METZLERUS, Vratislaviensis, utriusque Juris Doctor, Professor Lipsiensis: Vratislaviensium Senator: Ducatui præfectus Capitaneus. cap. 77.

Anno 1539. Die 24. Augusti.

Jacobus SALZA, Eques Lignicensis, utriusque Juris Doctor, Glogoviensium Capitaneus Provincialis: Vratislaviensium Canonicus, postea Episcopus: denique Silesiorum supremus Capitaneus. cap. 78.

Anno 1542. Die 9. Januarii.

Franciscus ZYGLERUS, Jauernicensis, Canonicus, Scholasticus, Decanus Vratislaviensis. cap. 79.

Anno

Anno 1542. Die 12. Septembris.

Petrus PROCKENDORFIUS, Eques Lignicensis, utriusque Juris Doctor, Lipsiensis Professor, Vratislaviensis Canonicus. cap. 80.

Anno 1545. Die 24. Septembris.

Johannes THIELIUS, Vratislaviensis, Ordinis Præmonstratensis Monachus, Cœnobii Oppoliensium Zarnowasensis Præpositus, Vratislaviensium tam Suburbani, quam Urbani Monasterii Vincentini Abbas: Episcopus Nicopolitanus, Suffraganeus Vratislaviensis: in Vratislaviensium S. Johannis Cathedrali & S. Crucis Collegiato Templo Canonicus: Strelensis Monasterii Præpositus. cap. 81.

Anno 1546. Die 18. Octobris.

Johannes FUHRENSCHILDIUS, Nissensis, utriusque Juris Doctor: Vratislaviensium Canonicus in S. Johannis, & in S. Crucis Templo etiam Cantor. cap. 82.

Anno 1548. Die 15. Septembris.

Johannes LANGERUS, Bolckenhanensis, Philosophiæ Magister, Academiæ Lipsiensis Professor: Coburgensis Ecclesiæ Pastor, Inspector, Superintendens. cap. 83.

Anno 1550.

Wolfgangus BOCKIUS, Eques, utriusque Juris Doctor, Friderici II. Lignicensium Ducis Consiliarius & Cancellarius: Silesiorum Orator. cap. 84.

Anno 1550. Die 12. Martii.

Andreas RUPERTUS, Saganensis, Canonicorum Regularium Augustinianorum Saganensis Monasterii Prior, tandem Abbas. cap. 85.

SILESIORUM INDIGENARUM ERUDITORUM

INDEX V. SCRIPTORUM.

THEOLOGICA.

Exegetica.

JOhannis *Glogovienfis* Interpretationes Librorum Sacrorum Slavonicæ.
Johannis *Brafiatoris* Commentarius in Mofis Pentateuchum.
Petri *Wirthii* Notæ in Davidis Pfalterium.
Johannis *Cantii* Commentarius in S. Matthæum tribus Libris.
Chriftophori *Thymii* Commentarius in S Matthæi Evangelium.
Georgii *Sauromanni* Expofitio in S. Pauli ad Romanos Epiftolam.

Dogmatica.

Johannis *Sauromanni* Carmina: quibus Chriftianæ Pietatis quinque Capita: Decalogum, Symbolum Apoftolicum, Orationem Dominicam, Doctrinam de Sacramentis, Baptifmo & Euchariftia complexus eft.

Johannis *Schadlandi* de S. Trinitate Volumen.

Johannis *Hofmanni* de Chrifti Jefu Pueri Inventione Liber.

Johannis *Brafiatoris* de Chrifti Imitatione Tractatus.

Petri *Wirthii* Scholia in Sanctorum, Mofis, Hannæ, Efaiæ, Ezechiæ, trium Puerorum Danielis, Habacuci, S. Mariæ Virginis, Zachariæ, Simeonis Cantica.

Ejusdem Scholia in Apoftolicum, Nicænum, Athanafianum, Ambrofianum, Auguftinianum, Symbola.

Ejusdem Annotationes in Orationes Ecclefiafticas per totum Annum, quas Vulgus Collectas vocat.

Homiletica.

Martini Strepi *Poloni* Sermonum de Tempore Opus.
Ejusdem de Sanctis fuper Epiftolas & Evangelia Liber.
Johannis *Schadlandi* Sermones in Sanctorum Honorem.
Ejusdem in Beatæ Virginis Mariæ præcipua Fefta Conciones.

Johannis

Oratoria.

Polemica.

Johannis *Hofmanni* de Miſſæ Officio & Actionibus omnibus, Libri VI.

Legalia.

Henrici *Wirbeni* Conſtitutiones Synodales Vratislavienſes.

Nankeri *Oxii* Conſtitutiones Synodales Vratislavienſes.

Wenceslai, Ducis & Epiſcopi, Conſtitutiones Vratislavienſes de variis Rebus Eccleſiaſticis.

Ejusdem Jus Eccleſiaſticum: das Kirchen-Recht.

Conradi, Ducis & Epiſcopi, Decreta Synodalia Vratislavienſia.

Petri *Novaci* Decreta Synodalia Vratislavienſia de Vitiis Clericorum abolendis.

Theodorici *Burgsdorfii* Conciliorum Volumen.

PHILOSOPHICA.

Univerſalia.

Johannis *Ottonis* Quæſtiones Magiſteriales.

Johannis *Braſiatoris* Sermones Magiſteriales.

Johannis *Hofmanni* Commentarius in quasdam Philoſophiæ Partes.

Logica.

Johannis *Ottonis* Commentariorum in veterem Logicam Liber.

Ejusdem Commentariorum in novam Logicam Liber.

Ejusdem Commentariorum in Proprietates Logicas Liber.

Johannis *Hofmanni* Commentarius in Dialecticam.

Nicolai *VVeigelii* de veteri Arte Logica Liber.

Ejusdem Commentariorum de Proprietatibus Liber.

Johannis *Glogovienſis* in Ariſtotelis de Interpretatione Librum Quæſtiones.

Ejusdem Quæſtiones in Ariſtotelis priorum & poſteriorum Analyticorum Libros IV.

Ejusdem Quæſtiones in Ariſtotelis Topicorum Libros VIII.

Ejusdem Quæſtiones in Ariſtotelis Elenchorum Sophiſticorum Librum.

Michaelis *Vratislavienſis* Logica Inſtitutio.

Phyſica

Physica.

Johannis *Glogoviensis* Quæstiones in Aristotelis Auscultationum Physicarum, seu de Motu Libros VIII.

Ejusdem Quæstiones in Aristotelis de Cœlo Libros IV.

Ejusdem Quæstiones de Generatione & Corruptione Libros II.

Ejusdem Quæstiones in Aristotelis de Anima Libros III.

Ejusdem Quæstiones in Aristotelis parva Naturalia: id est, parva de naturalibus Rebus Opuscula: de Sensu & Sensili Librum: de Memoria & Reminiscentia Librum: de Somno & Vigilia Librum: de Somniis Librum: de Somni Divinatione Librum: de Animalium Motu Librum: de Vitæ Longitudine & Brevitate Librum: de Juventute & Senectute Librum: de Animalium Incessu Librum: de Spiritu Librum.

Ejusdem de Physiognomicis Opusculum.

Ejusdem de Astrorum Judiciis Opusculum.

Michaelis *Vratislaviensis* Dubia scientiæ naturalis.

Mathematica.

Johannis *Glogoviensis* de Arithmetica Opusculum.

Ejusdem Introductorium compendiosum in Johannis Sacrobusti de Sphæra Tractatum.

Ejusdem Explicationes in Johannis Sacrobusti de Sphæra Tractatum.

Ejusdem Explicationes in Johannis Sacrobusti Computum Ecclesiasticum.

Ejusdem Computus Chirometralis ad unum Cyclum magnum LXXVI. Annorum, ab Anno 1482, ad 1558.

Laurentii *Corvini* Cosmographia: id est, ad Claudii Ptolemæi Tabulas Geographia: de Circulis, Climatibus, Ventis, Terrarum Provinciis, Insulis, Maribus, Fluviis, Montibus.

Michaelis *Vratislaviensis* Introductorium Astronomicum de Signorum Naturis, & Stellarum Proprietatibus.

Moralia.

Johannis *Glogoviensis* Quæstiones in Aristotelis Ethicam.

Ejusdem Quæstiones in Aristotelis Politicam.

Ejusdem Quæstiones in Aristotelis Oeconomiam.

Johan-

Johannis *Metzleri* Latina Interpretatio Libri, quem Plutarchus Græce de Liberorum Educatione ſcripſit.

Ejusdem Scholia in Ciceronis de Senectute Librum.

JURIDICA.

Communia.

Martini Strepi *Poloni* Margarita Decreti, hoc eſt, Tabula Decretorum Alphabetica.

Johannis *Langeri* de Cenſibus & Redemtionibus Liber.

Theodorici *Burgsdorfii* Commentariorum in Jura Municipalia Liber.

Saxonica.

Theodorici *Burgsdorfii* Additionum ſuper Saxonum Juris Speculo Liber.

Ejusdem in Saxonum Jura Repertorium: quod aliis, vel Remiſſorium in Saxonum Speculum, vel Regiſtrum des Landgerichts, Lehnrechts und Weichbildes, nominatur.

Sileſiaca.

Johannis *Scheuerlini* de Vladislai, Hungarorum & Bohemorum Regis, Sileſiorum Ducis, Exactionibus Tributariis a Clericis Vratislavienſibus, Commentarius.

PHILOLOGICA.

Grammatica.

Johannis *Glogovienſis* Grammatica Latina Libris duobus.

Ejusdem Interpretatio compendioſa Donati minoris de Orationis octo Partibus.

Laurentii *Corvini* Latinum Idioma, id eſt, puerilium Colloquiorum Liber.

Ejusdem Hortulus Elegantiarum pro Latinæ Linguæ Studioſis.

Johannis *Metzleri* Grammatica Græca.

Rhetorica.

Johannis *Glogovienſis* de Arte Rhetorica Liber.

Ejusdem

Ejusdem Quæstiones in Aristotelis Artem Rhetoricam.

Oratoria.

Theodorici *Burgsdorfii* Orationum Scholasticarum Liber.

Christophori *Thymii* Recommendationum Liber.

Georgii *Sauromanni* Oratio ad Hadrianum V. Pontificem Romanum, Nomine Caroli V. Cæsaris habita.

Ejusdem Epistola ad Franciscum Sfortiam, Barri Ducem, & Bernardum Glessium, Episcopum Tridentinum.

Ejusdem Epistola ad Stephanum Brodericum.

Georgii *Helmrici* Orationum Volumen.

Casparis Ursini *Velii* Austriaca Querela de Turcis opprimendis.

Ejusdem ad diversos scriptarum Epistolarum Liber.

Ejusdem Oratio ad Ferdinandum I. Hungarorum Regem habita.

Johannis *Metzleri* Latina Interpretatio Orationum Olynthiacarum, quas Demosthenes Græce scripsit.

Petri *Prockendorfii* Epistolarum ad Johannem Hessum & alios scriptarum Volumen.

Johannis *Langeri* Epistolarum ad diversos scriptarum Liber.

Poëtica.

Johannis *Glogoviensis* de Arte Poëtica Liber.

Laurentii *Corvini* de Carminum Structura Libellus.

Ejusdem de Apolline & novem Musis Carmen.

Henrici Crassi, Ducis, Germanicorum Versuum Volumen: Liebes-Lieder.

Johannis *Sauromanni* Latina Interpretato omnium Græcarum Æschyli Tragœdiarum.

Georgii *Helmrici* Carminum Liber.

Casparis Ursini *Velii* Genethliacum ad Erasmum Roterodamum.

Ejusdem Epithalamium Ferdinando Austriacorum Archiduci scriptum.

Ejusdem Leopoldus, id est, Pæan in Leopoldum Austriacorum Archiducem.

Ejusdem variorum Carminum Liber.

Ejusdem alius variorum Carminum, quæ vocat Epistolas, Liber.

Ejusdem variarum Elegiarum Liber.

Ejusdem Epigrammatum de variis Rebus Liber.

Ejusdem Epigrammatum in Sermonem Latinum versorum Liber.

Ejusdem Epigrammatum Luciani Samosateni Græcorum Latina Interpretatio.

Ejusdem Carminum ad Joachimum Ducem Monsterbergensem scriptorum Liber.

Johannis *Langeri* variorum Carminum Liber.

HISTORICA.

Universalia.

Martini Strepi *Poloni* Chronicon a C. N. an Annum 1280.

Ejusdem de variis Miraculis Liber.

Nicolai *Kreulii* te Rebus suo Tempore notabilibus Breviarium.

Lucæ *Eisenreichii* de sui Temporis Rebus Diarium.

Casparis Ursini *Velii* Epitome Chronicorum.

Ejusdem Distichorum de Romanorum Imperatoribus Latinis, Græcis & Germanis Liber.

Judaica.

Martini Strepi *Poloni* Descriptio Terræ Sanctæ.

Constantinopolitana.

Casparis Ursini *Velii* Monostichorum de Romanorum Imperatoribus Constantinopolitanis Libellus.

Turcica.

Ejusdem Monostichorum de Turcarum Imperatoribus Libellus.

Italica.

Martini Strepi *Poloni* Memorabilia Romæ.

Casparis Ursini *Velii* Monostichorum de Aboriginum in Italia Regibus Libellus.

Ejusdem Monostichorum de Albanorum in Italia Regibus Libellus.

Ejusdem Monostichorum de Romanorum Regibus Libellus.

Ejusdem Monostichorum de Romanorum Viris illustribus Libellus.

Ejusdem Monostichorum de Romanorum Cæsaribus Libellus.

Ejus-

Polonica.

Germanica.

Sileſiaca.

SILE-

SILESIORUM INDIGENARUM ERUDITORUM
INDEX VI. MEMORABILIUM.

Numerus Romanus Caput, Barbarus Periodum indicat.

A.

Valens

H.

Theo-

Epi-

I.

Caſparem

O.

Hyacin-

P.

T.

Johannes

Pra-

Jaco-

W.

Z.

MARTINI HANKII
DE
SILESIIS ALIENIGENIS ERUDITIS
AB ANNO CHRISTI 1170 AD 1550.
LIBER SINGULARIS.
Additi ſunt ſex INDICES.

LIPSIÆ,
Sumtibus CHRISTIANI BAUCHII,
Bibliopolæ Vratislavienſis. M. DCC. VII.

NOBILISSIMO DOMINO

CASPARI QUESTELIO,

VRATISLAVIENSI,

ICTO,

CELSISSIMI HOLSATORUM DUCIS

PLOENENSIS

CONSILIARIO AULICO & ECCLESIASTICO,

INTER SCRIPTORES SILESIOS

THEOLOGICIS JURIDICISQUE MONUMENTIS

ACQUISITAM PATRIÆ FAMAM EXTENDENTIBUS,

IN EXTERIS ETIAM TERRIS CLARO:

FAUTORI MULTIS DE CAUSIS HONORABILI,

OLIM ET AUDITORI ET CONVICTORI SUO,

MAGNIS STUDIORUM INCREMENTIS ÆSTIMABILI,

HUNC DE SILESIIS ERUDITIS ALIENIGENIS LIBRUM

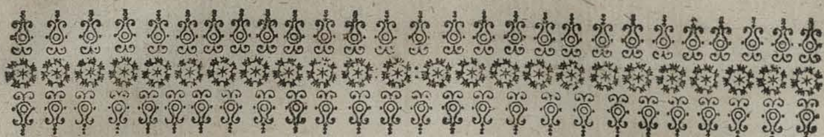
IN VETERIS PROPENSIONIS CONSTANTIAM,

AMORISQUE SINGULARIS MEMORIAM,

SINCERO MENTIS AFFECTU

CONSECRAT

MARTINUS HANKIUS,

PRÆFATIO ad LECTOREM.

I.

SILESIIS eos adjungere par fuit, quos non Patria, ſed Vita reddidit monſtravitque SILESIOS. Patriæ naſcimur, ut vivamus Patriæ. Tum verò etiam Patriæ vivimus, cum non propriæ quidem, tamen communi Patriæ vivimus: id eſt, ſervimus noſtris Popularibus, quorum univerſalis omnium Patria Mundus eſt. Quô naturali Jure fit, ut ubicunque natus, quemque Locum, in cujus Salutem vivit, ſuam efficiat Patriam. Tales SILESIOS, id eſt, ALIENIGENAS ERUDITOS jam Lectoribus exhibemus.

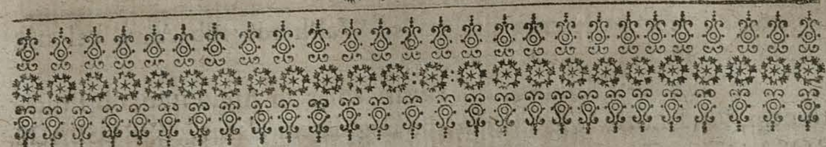
II.

Inter SILESIOS vero ERUDITOS, quemadmodum INDIGENAS ab Anno 1165, ad 1550, peculiaris Codex: Sic ALIENIGENAS hoc Opuſculum ab Anno 1170, ad 550, recenſet. Idque conſimili Forma, quâ illud de Indigenis, compoſitum, videri poterit EXERCITATIONUM noſtrarum de SILESIORUM REBUS, quas ab Anno 550, ad Annum 1170 produximus, quædam velut Continuatio.

III.

Cætera huc ſpectantia, quæ fortaſſis deſiderabit, Benevolus Lector plenius expoſita reperiet in Præfatione, quam SILESIIS ERUDITIS INDIGENIS præmiſimus. A quibus ALIENIGENAS ideo ſeparavimus, ut Lectoribus eo facilius evidentiusque pateat utriusque SILESIORUM Ordinis & Numerus, & Status. Plus Humanæ Societatis habet Provincia, cujus ſimul Indigenis Alienigenæ, ſimul Alienigenis Indigenæ, concorditer ad communes Utilitates intenti, parem in Modum ſerviunt. Vratislaviæ Sileſiorum, Die Februarii XVIII. Anno M.DCC.VII.

DE SI-

DE SILESIIS ALIENIGENIS ERUDITIS.

Post CHRISTUM natum SÆCULO XII.

CAPUT I.

Ad Annum M.C.LXXXI. Diem III. Aprilis.

ZYROSLAUS ROSA,

Eques Polonus.

VITA.

I.

WAltherus ZADORA Polonus Joanni GRYPHO Episcopo Vratislaviensi succedebat Anno 1148: ut in nostris Exercitationibus de Silesiorum Rebus, cap. XI. ad Annum 1148. §. LXV. indicavimus. Quando Waltherus è vivis abierit, non satis certum est. Non, quemadmodum commemoravimus, aut Anno 1170; ut Johannes Dlugossus refert: aut Anno 1176: ut Joachimus Curæus, Jacobus Schickfusius, Fridericus Lucæ, Georgius Crugerius tradunt, emigravit. Nam in vivis adhuc erat Anno 1278: quo Boleslaus Procerus Dux Silesiorum Vratislaviensis & Lignicensis Leubusinum Cœnobium, Monachis olim Benedictinis proprium, Cistertiensibus conferebat: non Vratislaviensi Episcopo Zyroslao [ut, præter alios, Gotfridus Ferdinandus Buckisius in Historiæ Silesiorum Ecclesiasticæ Prolegomenis, Cap. I. §. III. narrat] sed, ut ipse Boleslaus in eodem Privilegio [quod MStum habemus] testatur: *Annuente, nec non rogante Domino WALTHERO, Episcopo Wratislaviensi & ejus Capitulo.*

 Quan-

Quantum igitur perſpicere poſſumus, Waltherus ſub Anni vel 1178 Exitum, vel 1179 Principium, mortuus eſt.

II. Tum inter Canonicos Vratislavienſes ab Anno 1170, ob Eruditionem, Prudentiam Liberalitatemque ſingularem clarus, ZYROSLAUS ROSA, Eques Polonus, Walthero, per Electionem Die XII Martii peractam Succeſſor dabatur: quem Petrus II. Gneſnenſis Archiepiſcopus intra Poloniam in Caliſſienſium Templo Cærimoniis ſolennibus conſecrabat Epiſcopum.

III. ZYROSLAI noſtri, ex ROSARUM Familia, inter Vratislavienſes Epiſcopos ſecundi, erga Ciſtercienſis Ordinis Monachos, quibus Boleslaus Procerus Dux in Terris ſuis Leubuſinum Monaſterium conceſſerat, inuſitatam Munificentiam in Prodigalitatem improvidam convertit Cracovienſis Canonicus, Joannes Dlugoſſus: Cujus in Vratislavienſium Epiſcoporum MStis Num. XVI. hæc ſunt de noſtro Zyroslao Verba: *Hic pro eo, quod â Boleslao Vratislavienſium & Lignicenſium Duce, & Abbate Monaſterii Leubenſis ad idem Monaſterium Leubenſe novis tunc ædificatum Muris invitatus fuerat, omnes Decimas [ut in Privilegiis Fundationis Monaſterii Leubenſis continetur, & expreſſum eſt] manipulares in Territorio & Diſtrictu Lignicenſi ad Menſam ſuam Epiſcopalem, de Jure & Conſuetudine Provinciæ pertinentes, Monaſterio præfato Leubenſi, de Conſenſu Capituli Vratislavienſis, Donationi perpetuæ donat & inſcribit: ſatis improvide & maxime mutilans Menſam Epiſcopalem ſua Prodigalitate.*

MORS.

IV. Quamdiu ZYROSLAUS noſter Epiſcopatui præfuerit, viventibus interfuerit, dubium faciunt diſcrepantes Hiſtoricorum Narrationes. Quantum ê Circumſtantiis colligere licet: duobus Annis Epiſcopus deceſſit Aprilis III Die, Anno 1181. Idque Joannes Dlugoſſus refert, non in Hiſtoria Polonica, ubi, Anno 1170, Epiſcopum creatum: Aono 1181. mortuum tradit: cum Annis undecim ſediſſet, tertio Nonas Aprilis de Febri moritur: Sed in Vratislavienſium Epiſcoporum Vitis MStis, Num. XVI: ubi reperimus hæc: *ſedit Annis duobus, & Anno Domini 1181, tertertia Nonas Aprilis moritur.* Sepultus jacet in Vratislavienſium S. Johannis Cathedrali Templo.

SCRI-

SCRIPTA.

V. Ex Autoris Anonymi Additamentis ad Episcoporum Vratislaviensium Vitas MStis annotavimus, à nostro ZYROSLAO II. *de Decimis Decimarumque Decimis* compositum *Volumen* Posteritati relictum.

SÆCULO XIII.

CAPUT II.

Ad Annum M.CC.VII. Diem XXI. Februarii.

CYPRIANUS,

Eques Polonus,

VITA.

I.

Literis, pro Temporum suorum Habitu, satis cultus, nativo Quietis Amore, Vitam sibi Monasticam eligebat. In Præmonstratensium Fratrum Ordinem receptus, sic emergebat, ut in S. Vincentii Vratislaviensium Cœnobio, quod tum erat suburbanum, non citra Gloriam, summo Abbatis Officio defungeretur, ab Anno 1193.

II. Hinc ad Episcopi Leubusiensis in Marchia Culmen provectus, Personam suam non minus laudabiliter agebat: ideo celebris, cum Vratislaviensis Episcopus Jaroslaus, Anno 1201, Die XXII. Januarii moreretur.

III. Eo Tempore Canonici Vratislavienses Boleslaum Cognomine Procerum, Silesiorum Ducem Vratislaviensem, tanquam Odii, quô Filius Jaroslaus, Episcopus Vratislaviensis, & Patrem, & Fratrem suum consanguineum, Henricum Barbatum, prosecutus erat, Autores, gravem Adversarium sentiebant. Quamobrem ê suo quenquam Collegio ad Episcopatum evehehere non audebant: ne Ducem Boleslaum irritarent, facile subtracturum Episcopatui Bona, quibus, Familiæ suæ ademtis, Jaroslaus Mensam Episcopalem lautissimam effecerat.

IV. Calendis proinde Martiis Electionem, quâ sibi Caput ex sua Ecclesia constituere poterant, convertebant in Postulationem, non tantum Juris possidere, quantum Gratiæ consequi solitam: itaque consentiebant in

in commendatiſſimum Epicopum Leubuſienſem CYPRIANUM, pro Vratislavienſi Epiſcopo recipiendum.

V. Is raro quidem Exemplo, Canonicis Vratislavienſibus nunquam conjunctus, tamen Innocentio III, Pontifice Romano, annuente, Boleslao Duce concedente, quanquam Eccleſiaſticis Regulis contrarium in Modum, ſub Veris Initium, declarabatur Epiſcopus Vratislavienſis.

MORS.

VI. Quando ab hujus Dignitatis Faſtigio in Sepulcrum deſcenderit, plurium Diſſenſus facit dubium. Anno 1217, mortuum eſſe narrant, Joachimus Curæus & Jacobus Schickfuſius, Rerum Sileſiacarum Scriptores. His multo vetuſtior Autor, Joannes Longinus, Cognomine Polonico Dlugoſſus, Cyprianum, cum Vratislavienſi Epiſcopatui per ſex Annos præfuiſſet, Anno 1207. exſtinctum ſcribit, non tantum in Hiſtoria Polonica, Lib. VI. ad hunc Annum: verum etiam in Epiſcoporum Vitis MStis, Num. XIX. Eum, tanquam certiorem Ducem, ſequuntur, Nicolaus Polius in Hemerologio ad Diem XXI. Novembris: Nicolaus Henelius in Sileſiographia Renovata, Cap. VIII. §. XXIX. Collegium Jeſuitarum Vratislavienſium in Epiſcoporum Vratislavienſium Fama Poſthuma. Num. XIX. Georgius Crugerius in ſacris Bohemiæ Pulveribus, ad Februarii XXV. Diem. Fridericus Lucæ in Sileſiorum Memorabilibus, Parte II. Cap. I.

VII. Emortualis etiam, ut Annus, ſic Dies in Controverſiam venit. Nam ultimum defuncto adſcribunt, Diem Februarii XXI, Johannes Henricus Cunradus in Sileſia Togata: Menſis ejusdem Diem XXV, Georgius Crugerius: Diem Novembris XXI, Nicolaus Polius: Menſis ejusdem Diem XXVI, Johannes Dlugloſſus.

VIII. Præterea ubinam ſuum Conditorium, quod in alio, quam in Vratislavienſium Cathedrali Templo, expetiit, adeptus fuerit, in Quæſtionem vocari poteſt.

IX. Id quidem ſatis exploratum, in Leubuſino Templo ad Primariam Aram ſepultum eſſe: cujus autem Leubuſii Templum ſit, dubitatur. Nam hoc Cœnobii, cujus antea fuerit Abbas, quod intra Sileſiæ Walavienſem Ducatum, ad Viadrum jacet, Leubuſinum eſſe, Nicolaus Polius in Hemerologio ad Diem XXI. Novembris, tradit. At inter Sileſiorum Monaſterii ad Viadrum Leubuſini, quod olim Benedictini, jam

jam Cistercienſis Ordinis eſt, Abbates, quos ad Nicolai Henelii Renovatam Sileſiographiam illuſtris Scholiaſtes Michael Joſephus Fibiger ab Anno 1177. ad 1696 recenſet, Cyprianus non invenitur.

X. Quare, cum Cyprianus noſter, qui Præmonſtratenſis, non Ciſtercienſis Ordinis erat Monachus, Leubuſinus ad Viadrum quidem, non autem, quod ſciamus, intra Sileſiam Abbas, ſed intra Marchiam Epiſcopus exſtiterit: credibilius eſt, eum voluiſſe corpori ſuo intra Marchiam, non intra Sileſiam, eſſe Dormitorium.

XI. Nec obſtat, quod CYPRIANUS inter Marchicos Leubuſianos Epiſcopos, quos ex Wolfgangi Juſti Catalogo Andreas Angelus in Annalibus Marchicis Brandenburgicis exponit, deſideretur: quoniam in primis Leubuſianis Epiſcopis Marchicis non omnes, inter quos Cyprianus eſſe potuit, in Poſteritatis notitiam pervenerunt. Ideoque, poſt Wolfgangum Juſtum & Andream Angelum, Davides Chytræus in Epiſcoporum Leubuſienſium Catalogo, quem Chronico Saxonico extremo ſubjunxit, non niſi ab Anno 1200 annotatos repræſentat.

XII. Accedit huc, quod Epiſcopatum Leubuſienſem a Mieslao I. Sileſiorum & Polonorum Duce primo Chriſtiano conditum, Sileſiis ſubjectum, demum circiter Annum 1260, Boleslaus Calvus, Henrici Pii filius, Johanni & Ottoni Marchionibus Brandenburgicis, ſeu Pignoris, ſeu Venditionis Jure conceſſerit: itaque Cyprianus eodem Sileſiorum Epiſcopatu potiri tanto facilius potuerit, circiter Annum 1200. De quibus præter Davidem Chytræum, agit noſter de Sileſiorum Rebus Liber Cap. VII. §. 13. Cap. VIII. §. 108, & 109.

CAPUT III.

Ad Annum M. CC. XXXII. Diem VII. Junii.

LAURENTIUS DOLIVITA,

Eques Polonus.

VITA.

I.

INgenio excitato, & tam Armis, quam Literis apto, has illis tandem præferebat. Vratislavienſis Canonicus Liberalitate clarus, a plerisque Colle-

Collegis, post Cyprianum Episcopum, Anno 1207. Die XXI. Februarii mortuum: Anno 1208, Die Februarii II, designabatur Successor: prono Henrici Barbati, Vratislaviensium Ducis, sub quo adversus Borussos, nondum Christianos, militaverat, Consensu. Solenniter a Gnesnensium Archiepiscopo Henrico I. intra Poloniæ Majoris Calissiensem Palatinatum, in Olobocensis Monialium Cœnobii Templo inaugurabatur.

II. Anno 1214, Die XIII. Septembris, apud Suidnicenses, a Comitibus Wirbenaviensibus exstructum S. Virginis Mariæ Monasterium consecrabat. Id testatur etiamnum ibidem in Templi Choro superstes Inscriptio: *FUNDATORES HUIUS MONASTERII FUERUNT: DOMINUS STEPHANUS DE WIRBENAW, ET DOMINUS ANDREAS, DOMINUS STEPHANUS, ET DOMINUS FRANCISCUS DE WIRBENAW. QUOD REVERENDISSIMUS DOMINUS LAURENTIUS, EPISCOPUS VRATISLAVIENSIS IN HONOREM GLORIOSÆ VIRGINIS MARIÆ CONSECRAVIT, ANNO DOMINI M. CC. XIII. IDIBUS SEPTEMBRIS.*

III. Gratus Canonicis erat, potissimum ob Accessiones Bonis Episcopalibus factas: præsertim per Ujestinum Territorium, quod ab Opoliensium Duce Casimiro impetrabat Anno 1222. Hinc Animo perferebant æquiore Munificentiam, qua Cognatos suos locupletabat: maxime, cum etiam Silesiorum Monasteriis Leubusiensi, Henrichoviensi, Camenciensi per attributas copiosas Decimas consulebat.

IV. Anno 1226, Vincentius, Gnesnensis Archiepiscopus, in S. Blasii Templo Synodum celebrabat. Intra eam miro Casu fiebat, ut LAURENTIUS quodam Prærogativæ Dissidio exerceretur. Nam ibi Laurentio priorem Locum Ivo Cracoviensis Episcopus cedere non sustinebat, ideo recedens. Nequicquam Impetu obtinere conatus, tandem Imperio Romani Pontificis, Grogorii IX, ad quem, olim Sudiorum suorum in Parisiensium Academia Socium, Iter propterea susceperat, impetrabat.

MORS.

V. Corpus validum sanumque, nulla morborum Vi, ne afflictum quidem, adeo non enervatum, miro insperatoque Fato præcipitabat uno eodemque Die, simul in Ægrimoniam, simul in Mortem. Hortorum Ama-

Amator, intra Wolaviensem Ducatum, in Preichaviano Castro nimium quantum oblectatus Rosarum Odore, funestum experiebatur, quem diu salubrem attraxerat. Ita Vitam, quo firmare, quo extendere cogitabat, eô prius debilitabat, mox opprimebat, Anno 1232, Die Junii VII: ut Joannes Dlugossus in Historia Polonica, Lib. VI. ad hunc Annum: & in Episcoporum Vratislaviensium Vitis MStis, Num. XX. refert: Die Junii VIII: ut Georgius Crugerius in Sacris Bohemiæ Pulveribus, ad Diem VIII. Junii, commemorat. Ad Votum Mandatumque suum, in Leubusiensis Monasterii Templo, quod in Silesia reperitur, sepeliebatur.

CAPUT IV.

Ad Annum M. CC. LXVII. Diem XXX. Maji.

THOMAS COSLEROGUS,

Eques Polonus.

VITA.

I.

EX nobili Coslerogorum, qui Polonis Kozlerogi nominantur, [Hircinum Caput in Galea, tres Hastas in Stellæ Figuram transpositas in Clypeo tenentium] Stirpe natus, potiorem in Modum Scientia se nobilitabat. Ea Nomen suum non Silesiis tantum, sed inter Exteros etiam Italis, potissimum Ecclesiasticæ Curiæ Romanæ commendabat.

II. Inter Vratislavienses Canonicos eminens Anno 1232, Die XVIII. Augusti, a plerisque consentientibus, ad Episcopi capiendum Regimen evehebatur. Huic Electioni subscribebat Henricus Barbatus, Silesiorum Dux Vratislaviensis: Episcopalem Solennitatem Vincentius I. Archiepiscopus Gnesnensis addebat.

III. Anno 1248, Innocentius IV. Pontifex Romanus, per Jacobum Leodiensem Archidiaconum, ex Lugdunensi Concilio Legatum, in Poloniam missum, intendebat Pecunias ad Imperatorem Fridericum II. debellandum, per Triennium Ecclesiastico Ærario Romano inferendas. Ideo in Vratislaviensium Urbe Synodus celebrabatur: cui Fulco, Gnesnensis Archi-Episcopus: ex Episcopis, præter nostrum THOMAM, Pan-

Pandrota Cracoviensis, Boguphalus Posnaniensis, Michael Vladislaviensis, Andreas Ploccensis, Nankerus Leubusiensis, Henricus Culmensis, intererant. Ab his, quod expetierat, non difficulter obtinebat Innocentius.

IV. In hujus Ecclesiasticæ Liberalitatis Præmium, a Pontificio Legato, Silesii cum Polonis, tam Clerici, quam Laici, quos hactenus per XVII Dies longius, quam Populos alios, solennis Jejunii, hoc est, a Carnibus edendis abstinendi Lex, duriori Jugo subjecerat, Jus reportabant, postea Jejunio suo Principium dandi, non amplius septuagesimam Dominicam, sed Cinerum Diem: jam penitus transactis Bacchanalibus.

V. Anno 1253, Die Septembris XVII, Innocentius IV. Romanus Pontifex, Stanislaum, Episcopum Cracoviensem, Sanctis adscripserat, Die Maji VIII, quo violenter, cum Annus 1079 ageretur, interfectus erat, annua Festivitate honorandum. THOMAS eam primum Anno 1254. peragendam, inter Polonorum aliorumque Proceres, in Cracoviensium Urbe conspicuos, Præsentia sua condecorabat.

VI. Post hæc suis Antecessoribus Episcopis, Cypriano, & Laurentio, attentior ad Rem THOMAS, olim donatas Leubusiensi & Trebnicensi Monasteriis Decimas, ulterius porrigere, quanquam sæpe monitus, recusabat obstinatissimus: nequaquam concessurus, ut per eas Usibus alienis concessas, Episcopalis Mensa fieret multo frugalior.

VII. Ita vero acres Irarum Flammas Episcopus gravi Cænobiorum illorum Defensori, Boleslao Calvo, Henrici Barbati Filio, Lignicensium Duci excitabat, in magnum deinde progressas Incendium. Dux Armis suis, Episcopus Patronis suis, non nullis Silesiorum Ducibus, confidentes, neuter alteri cedebat.

VIII. Præterea Boleslaus exhausto Bellis continuis Ærario, ad Indigentiam molestissimam redactus, Decimas Episcopo Vratislaviensi quotannis dare solitus, quas venditurus erat, denegabat. THOMAS, etsi rogatus, id pati nolebat. Hinc crescebat eo magis Odium inter Boleslaum & Thomam.

IX. Thomas Anno 1256, in Pagum Gorkam, cujus Possessor Vratislaviensis, ad S. Mariæ Virginis Monasterium in Arena positum, Abbas erat, cum duobus opulentis Canonicis, Boguslao & Eccardo, Iter susceperat, quoddam Templum, prope Sabothum Montem consecraturus

turus. Ibi cum duobus Comitibus Boleslaus, (quem ad id cæteri Silesiorum Duces stimulaverant) copiosis Germanicorum Militum Auxiliis instructus, Die Octobris VI, nudos e Tectis arripiebat, Equis pernicibus imponebat: prius in Arcem Vulajam, mox in Urbem Lignicensem traducebat: captivos e duro Carcere non dimissurus, nisi tandem imperata præstitissent.

X. Fulco, Archiepiscopus intra Poloniam Gnesnensis, tantum Facinus impune transmittendum non arbitratus, Anno 1557, convocata Lanciciam Synodo, Suffragiis conspirantibus, Boleslaum Diris devovebat. At eas Boleslaus inane Fulgur habebat, quod terrere, non ferire solet: in Rebus per se civilibus, quamvis Lege voluntaria mutabilique sub Ecclesiasticam Formam redactis, Censuram nullius Episcopi contra Principem valere, nescio quibus Argumentis persuasissimus.

XI. Proinde Fulco ad majorem ipsiusque Romani Pontificis Alexandri IV. Potestatem conversus, extrema in Boleslaum tentandi, omnes omnium Episcoporum cæterorumque Procerum Polonicorum Vires contrahendi Jus obtinebat: quibus Copias Germanicas Archiepiscopus Magdeburgensis erat conjuncturus.

XII. At, ne Romanis quidem Edictis, tanquam Tonitruis, non Fulminibus, a Proposito suo revocabatur Boleslaus. Interim, dum magnas Res parturiunt indicati Ecclesiasticorum Vindices, THOMAS diuturnis Custodiæ Malis Anno 1257 victus, aliquanto æquioribus Boleslai Desideriis satisfacit: certè promittit, se omnino satisfacturum. De quibus agunt, Martinus Cromerus in Polonorum Rebus Lib. IX. ad Annum 1256. Nicolaus Polius in Hemerologio Silesico, ad Octobris VI Diem: & in Chronico MSto ad Annum 1256. 1257. 1258.

XIII. Anno 1260, Vratislaviensis Monialium Cœnobii, quod S. Claram Patronam veneratur, Die XXI. Septembris, consecrabat Templum ex Ligneo Lapideum.

MORS.

XIV. Multis agitatus Calamitatibus edebat Spiritum Anno 1267. Die tertio Calendas Junias, id est, Die XXX. Maji: ut Johannes Dlugossus, in Vratislaviensium Episcoporum Vitis MStis, Num. XXI: & Nicolaus Polius in Hemerologio ad illum Diem, præter alios, indicant.

dicant. Hinc fortassis natus Error, quô ducti referunt, Die III. Junii mortuum. Sepulcrum in Vratislaviensium Cathedrali Templo nactus est.

CAPUT V.

Ad Annum M.CC.XCII. Diem XI. Martii.

THOMAS ZAREMBA,

Eques Polonus,

VITA.

I.

ERuditione supra multos inter Canonicos Vratislavienses eminens, post Thomam I Coslerogum, Episcopum Vratislaviensem, cuius ex Sorore natus erat, Anno 1267. Die XXX Maji exstinctum, Calendis Augusti eligebatur ipse Vratislaviensis Episcopus.

II. Electus, ideo per Triennium non confirmabatur, quoniam Episcopalibus Reditibus, ad Clementis IV, Romani Pontificis, Decretum, Vladislaus Silesiorum Dux Vratislaviensis, Archiepiscopus Salisburgensis, ad Annum 1270, quo Vitam cum Morte commutavit, gaudebat. Ex eo demum ad Bonorum Episcopalium Proprietatem admittebatur.

III. Anno 1280, cum Dynastis, Castrum Edelsteinam possidentibus, à quibus Cladem subinde passus erat, opportunô Ducis Oppaviensis Nicolai Auxilio, Pacem inibat, Quo Pacto simul, & Castro Edelsteina, & Oppido Zuckmantelio, ad Terras Episcopales connexis, potiebatur.

IV. Ita felix, mox infelix reddebatur. Anno 1284, Henricus IV. Cognomine Probus, Vratislaviensium Dux, Primislao Polonorum Duci Bellum illaturus, â Thoma eique Subditis exigebat Subsidium Pecuniarum. Id ausus negare THOMAS, ab irato Henrico, in Offensionis ex Contemtu Avaritiaque provenientis Ultionem, cunctis Oppidis, Castris, Prædiis, Decimis spoliabatur.

V. Henricum castigaturus Jacobus Gnesnensis Archiepiscopus, Synodo Lanciciana, ob Sacrilegii Turpitudinem, Communione Christiani

Po-

Populi declarabat indignum: omnibusque Locis Henrico ſubjectis, maxime Vratislavienſium Civitati, Sacra prohibebat. Huic Præcepto Sacerdotes omnes parebant, exceptis in Vratislavienſium S. Jacobi Cænobio Franciſcanis Monachis, ſeu Emolumenta ſua reſpicientibus, ſeu, quod probabilius eſt, tales etiam innocentibus Pœnas imponere, ſtatuentibus impium.

VI. Hinc tantô acerbior Henricus in Clericos, quicquid Juris circa publicum Dei Cultum vel habebant, vel habere videbantur, in Hominum non Salutem, ſed Perniciem convertere nihil veritos, paſſim ſæviebat: ipſumque THOMAM in Exilium pellebat.

VII. THOMAS Henricum, Eccleſiaſticis neque Minis, neque Viribus flexilem, Anno 1284, in Concilio Lugdunenſi, quod Martinus II, vulgo IV, Pontifex Romanus celebrabat, de magnis & intolerabilibus Injuriis accuſabat. Eas vero jam Henricus per Legatos ſuos eò miſſos in Examen propoſitas, Concilium, ex Circumſtantiis utrobique ponderatis, partim nullas, partim exiguas, humanoque Modo excuſabiles pronunciabat. Ita cum Henricus Cauſam obtinuiſſet, THOMAS detrahere Concilio Autoritatem, ab Officio ſuo alieniſſimum ratus, Exſul ad Caſimirum Ratisbonenſem Ducem confugiebat: qui propter Adverſarium THOMAM receptum, ſentiebat ipſum Henricum Hoſtem, Ratiboriam Urbem obſidione cinctam, expugnaturum.

VIII. Tandem, quod aliis Conſiliis efficere non valebat, ſolis Precibus THOMAS, ad Henricum in Caſtra progreſſus, obtinebat. Hac in Anguſtiis ſummis jam extremum Periculum metuentis Epiſcopi, & Reverentiâ, &, ne plurimi propter unum perirent, Miſericordiâ mirum in Modum plane mutabatur induratus antea Ducis Animus. Nam THOMÆ proſtrato Veniam petenti pollicitus Henricus ablata reſtituebat, nova conferebat Beneficia, inter ea, Terram & Niſſenſem, & Otmochavienſem cudendæque Monetæ Jus, in Satisfactionem pro illatis Damnis, & in Animæ, tum ſuæ, tum à ſe progenitorum Salutem: ut ipſe luculenter indicat Henricus in Privilegio, quod apud Vratislavienſes, Anno 1290, Die XXIII Junii, condidit, noſque MStum in Vratislavienſium publica Bibliotheca Rehdigeriana vidimus.

IX. Ratiborenſium Hoſpitalitatem [ut ſibi habebat perſuaſiſſimum] remuneraturus, in eorum Caſtro exſtruebat S. Mariæ Virginis Templum: cujus

cujus Sacerdotum Canonicorum Collegio quasdam de ſuis largiebatur Decimas.

MORS.

X. Multis, per Annos XXII, Ærumnis defatigatus, Anno 1292, Die Martii XI, Fatum obibat ſupremum: in Vratislavienſium Cathedrali Templo ſepultus.

SCRIPTA.

XI. Synodum Vratislavienſem habuit geminam: priorem Anno 1279: poſteriorem Anno 1290, Die XXXI. Auguſti. Utriusque *Synodi Conſtitutiones* Martinus, Epiſcopus Vratislavienſis addidit Cathedralibus Vratislavienſis Eccleſiæ Statutis antiquis, Vratislaviæ publicatis Anno 1585, in 4.

SÆCULO XIV.

CAPUT VI.

Ad Annum M.CCC.I. Diem XIX. Novembris.

JOHANNES ROMKA,

Eques Polonus,

VITA.

I.

POſt Epiſcopum Vratislavienſem Thomam II. Zarembam, Anno 1292. Die XI. Martii, amiſſum, Canonici Vratislavienſes dubii hærebant, quem conſtituerent Succeſſorem. Tum erat inter eos Præpoſitus Conradus Gibboſus, Dux Saganenſis: quem nonnulli reſpiciebant. Inter Electionis Formas, quas Jura Canonica probant, neglectis Scrutinii Curis, Compromiſſum Electoribus placebat: quo tribus Canonicis cæteri Epiſcopum eligendi Jus committunt. Poſtpoſito Conrado Præpoſito, eligebatur Die Aprilis XXIV, JOHANNES noſter, in Vratislavienſibus Canonicis maximè Juris Pontificii Notitiâ, Moribusque bonis clarus. Eum, ſingularem Amicum, quem commendaverat, ex Majorum Conſuetudine, Jacobus Stympha, Gneſnenſis Polonorum Archiepiſcopus, conſecrabat.

II. Anno

II. Anno 1295, Die Junii XXVI, in Comitiis Gnesnensibus Polonia Regem sibi perficiebat Primislaum II, majoris Poloniæ Ducem, Primislai I, ex Henrici II, Silesiorum Ducis Filia Elisabeta, susceptum Filium. Huic Solennitati noster Johannes inter Proceres aderat. Anno 1297, Die Junii II, parem in Modum intererat Comitiis Pragensibus, in quibus Wenceslaus II. Bohemorum electus Rex coronabatur.

III. JOHANNES proclivis ad Iram, sed, in Offensarum Remedium, etiam ad Beneficentiam, plurimos, præsertim pauperes, Pietatisque Præcones, sibi reddebat propensissimos. Nihilo secius, quoniam Indigenis Silesiis exterus Polonus antepositus erat, minus erat plerisque gratus, tum Civibus, tum etiam Ducibus.

IV. Ideo, ne à publico quidem Odio semper immunis, aliquando in Via penitus indignum in Modum tractabatur. Hoc ipse narrat in Scripto, quod §. VI. indicabimus: *Sicut*, inquiens, *vobis omnibus, ut credo, incognitum non existit, Malefactores quidam, Diabolo instigante, procedentibus nobis nuper de Nissa, versus Trebnitz, ad Petitionem Dominæ Abbatissæ, & Conventus Loci ejusdem, ut in Die Beati Bartholomæi Apostoli Missarum Solennia celebraremus, ibidem nonnullos Prælatos, Canonicos & Capellanos nostros, qui nobiscum erant in Via, & quasi totam nostram Familiam, Equis, Vestibus, & Rebus aliis spoliaverunt: imo etiam in Personam nostram, non parcendo Dignitati Episcopali & Honori Clericali, tanquam Filii degeneres in Parentem, & in Filios Matris suæ Ecclesiæ, videlicet Sanctæ Dei, non sunt veriti Manus injicere violentas, Vulnus Corpori nostro usque ad Effusionem Sanguinis infligendo.*

MORS.

V. Novem Annis Episcopatu gavisus, Peste correptus, Anno 1301, Die XIV Novembris, excedebat. Sepultus jacet in Vratislaviensium S. Johannis Templo Cathedrali, nactus ibi hoc Epitaphium:

Mille trecen. primo Domini nascentis in imo
Transactis Annis, finitur Vita JOANNIS.
Continet hæc Fossa ROMKAI Præsulis Ossa.
Virgo parens casta, Stertenti in Pulvere, quæso,
Sorde carens asta mihi Mortis, Vulnere læso.

SCRI-

SCRIPTA.

VI. Anno, incertum eſt, quo Synodum Vratislavienſem habebat. Ex eâ per *Epiſtolam ad Sileſios Clericos* [non Anno 1290, quo nondum Epiſcopus erat] ſcriptam, Diris devovebat Clericorum Violatores, quos vocabat Sacrilegos. Ea reperitur inter Cathedralis Eccleſiæ Vratislavienſis Statuta, quæ Martinus Epiſcopus Vratislaviæ publicavit Anno 1585, in 4.

CAPUT VII.

Ad Annum M.CCC.LXXXII. Diem XV. Februarii.

THEODORICUS,

Bohemus.

VITA.

I.

BRodam Bohemorum Urbem, quam Terris ſuis adjectam ſæpius Pragenſis Archiepiſcopus poſſedit, nactus Patriam, primum Philoſophicis Studiis deditus, in Carolina Pragenſium Academia declarabatur Philoſophiæ Magiſter. Poſt hæc Juri Pontificio addictiſſimus in Gallia commorabatur.

II. Ob ſingularem Scientiam inter Vratislavienſes Canonicos receptus, ab Epiſcopo Precislao Vicarius in Eccleſiaſticis aſſumebatur: â Collegis Canonicis Decanus conſtituebatur.

III. Vitæ ſuæ Curſum Precislaus Epiſcopus Anno 1376, Die Aprilis VI, impleverat. THEODORICUS â Canonicis Succeſſione dignus habitus, intra eundem Menſem, Die XXVII, electus Epiſcopus, inter ſui Temporis Romanos Epiſcopos neminem, cujus Autoritate confirmaretur, inveniebat. Gregorius XI Electionem approbare contumaciter recuſabat: Titulo Juſtitiæ, quoniam Imperator Carolus IV. Bohemorum Rex, Sileſiorum Dux, eam Mitram Epiſcopalem alteri è Bohemis conferri cupiebat: revera, Opulentiæ Studio, quoniam Gregorius ingentem appetebat Theſaurum, quem Vratislavienſium partim Epiſcopatus dives, ideo Aureus cognominatus, quotannis acquirit, partim Epiſcopus Precislaus reliquerat.

IV. Interim Ecclesiæ Vratislaviensi Administratorem Nicolaum Majoricensem Episcopum, Prædicatorum Ordinis Fratrem, non tam regendi, quam ditescendi Artificem, mittebat. Is à toto Canonicorum Collegio primum repudiatus offendebatur, deinde Muneribus placabatur. Ne Pacis haberent Turbatorem, Gregorio Canonici dabant ex Precislai Hæreditate tricies mille Aureos: bis mille Aureos, tanquam impositum Ecclesiis Polonicis pro duobus Annis Tributum: mille Aureos, quotannis ex Episcopatu accipiendos, dum Silesia Episcopum consequeretur, promittebant.

V. Anno 1378, pro Gregorio XI ad plures translato, Ecclesia Romana sustinebat geminum Caput, Urbanum VI. & Clementem VII. Urbanus Italis plurimis, Germanis, Hungaris, Lusitanis: Clemens Gallis, Aragoniis, Scotis, & inter Italos Neapolitanis, Pontifex Romanus agnoscebatur: cæteris Populis, utri Sacra sua dirigenda committerent, dubiis. Urbanus Romam, Clemens Avenionem, Gallorum Urbem habebat Sedem.

VI. THEODORICUS Clementem, ad quem Iter susceperat, experiebatur sibi clementem: ab eoque Confirmationem reportabat. Hæc Initio multum, denique nihil valebat. In Silesiam reversurus, adhuc Viator, Ecclesiam Vratislaviensem, ad Gnesnensis Polonorum Archiepiscopi [quem pro suo Metropolitano tum adhuc colebat] Exemplum, Clemente posthabito, Urbano subjectam intelligebat. Ita videbat, inter Pontifices duos, se unius Clementia, non alterius Urbanitate potitum, Spe sua nihil, nisi Umbram pro Re, complexum.

MORS.

VII. Statu proinde suo priore contentus, intra Ecclesiam Vratislaviensem Episcopo carentem, mordacibus per Sexennium Curis enervatus, Anno 1382, Die Februarii XV. Fabulam Ætatis peragebat.

SÆCULO XV.

CAPUT VIII.

Ad Annum M. CCCC. LXVII. Diem XII. Decembris.

JODOCUS ROSENBERGIUS,

Baro Bohemus.

VITA.

I.

ROſenbergii tam Ortu, quam Cognomento, Germani, Roſam in ſuorum Inſignium Clypeo, quem duo erecti Urſi tenent, habentes, quibusdam Roſenſes, aliis Urſini vocantur. Sunt, quibus ab Oppido intra Sileſiæ Ducatum Oppolienſem Roſenberga, cujus vel Conditores vel Poſſeſſores fuerint, appellati creduntur.

II. Terras Italicas ingreſſi, Armis celebres in Bohemia Sedem fixerunt: Literisque partam Stirpis Exiſtimationem auxerunt. Eorum antiquiſſimam Proſapiam, ex qua Vitekius, Crumloviæ Bohemorum, Roſenbergæ Sileſiorum Dominus, Anno 1150, erat: ultimus, Udalrici II, Liberi Baronis, Pragenſium Burggravii, Huſſitarum Perſecutoris, Anno 1461 mortui, Abnepos Petrus Wokus Urſinus Roſenbergius, Familiæ Roſenbergicæ Gubernator, in Bohemia Crumloviæ, in Sileſia Reichenſteinii Oppidorum Poſſeſſor, Evangelicorum Defenſor, ſine Liberis A. C. 1612, Ætatis LXXIII, obdormiſcens exſtinxit.

III. JODOCUS noſter, dicti Udalrici L. B. Filius: Johannis, quem Ladislaus Bohemorum Rex, Sileſiorum Dux Vratislavienſi Ducatui Capitaneum præfecerat, Frater, in Pragenſium Academia multis Sapientiæ Studiis excultus, maxime, cum eloquentiſſimum Oratorem agebat, ut Corporis ſpectabilem, ita Mentis honorabilem oſtendebat Magnitudinem.

IV. Ad celſiora quo magis aptus erat, eo facilius emergebat. Non adeo multos habebat Annos, cum in Bohemorum Regno crearetur intra S. Johannis Hieroſolymitani Ordinem cum Cruce Prior & Stratonicenſis Præpoſitus.

V. Vra-

V. Vratislaviensis Ecclesia suum Episcopum Petrum Novacum Anno 1456, Die III Februarii, amiserat. Tum in Successorem e Collegio suo quendam assumendum omnes Canonici propendebant.

VI. At eos in aliam Sententiam flectebat Ladislaus, Silesiorum Dux, Bohemorum Rex, tam Epistolis, quam Nunciis JODOCUM, quamvis Ætate nondum habili, ad Episcopalem Dignitatem evehere conatus. Hinc, quoniam Regum Desideriis, cum Obsequia non respondent, Imperia succedere solent, sordidam Repulsam Regi dare non audentes, JODOCUM eodem 1456. Anno, Die XIII Februarii, declarabant Episcopum. Defectum Ætatis supplebat Romani Pontificis Calixti III. Potestas: cui JODOCUS Episcopatum Die IX Junii confirmatum debebat.

VII. Ladislaus Bohemorum Rex, Silesiorum Dux, Anno 1457, Die XXIII Novembris, faciebat Vitæ suæ Finem. Tum Bohemis Georgius [quem Gyrzikonem vocant] ab Arce, quam possidebat, Podibradius cognominatus, Baro Bohemus, Regni Gubernator erat. Is a Bohemis, tam Pontificiis, quam Hussitis, electus, Rex Anno 1458, Die Maji VI, coronabatur.

VIII. Religionem colebat Hussiticam: quam mox Apostolicam, mox Catholicam (non Romanam, sed Orthodoxam intelligens) nominabat. Eo Pacto fiebat, ut etiam Pontificiis Pontificius, non Hæreticus, haberetur: ideoque sub Initium Imperatori Friderico II, omnibus Principibus Electoribus, omnibus per Europam Regibus, citra Hæreseos Notam, Rex agnosceretur.

IX. Silesiis, par Bohemorum Regem eligendi Jus possidentibus, Georgius, quanquam Rex Bohemorum solenniter coronatus, pro supremo Duce non statim recipiebatur: maxime, quod essent a Bohemis ad Electionis Actum non adhibiti. De qua Injuria conquerentibus Bohemis, JODOCUS ipse, quanquam Bohemis assentiens, Georgium repudiandum statuebat.

X. Tum Vratislaviensium Potestas, non tam penes Senatum, quam penes Populum residebat. Quare Populum, seu totum, seu Parte maxima sibi addictum habentes, Senatui prævalebant. In Clericis ergo superioribus inferioribusque plurimi, cum Georgium Hussitam Hæreticum clandestinum esse, non privati modo Censores, sed publici etiam Concionatores divulgarent, ex Senatu quosdam, ex Populo plerosque, parum capientes, quid Hæreticus sit, Argumentis speciosis suam in Opi-

nionem trahebant. Ex eo Diſſidiorum Fonte ſcaturiebant Mala; cum quibus diu Sileſii, tum Eccleſiaſticam, tum etiam Politicam Perſonam agentes, præſertim Huſſitarum Oſores, luctati JODOCUM Epiſcopum, ſemper quidem moderatum Pacis Suaſorem, tamen mox Aſſeclam, mox Adverſarium ſenſerunt: quemadmodum ex proferendis patebit.

XI. JODOCUS jam dudum Amicitiam cum Georgio, etſi quondam Udalrici, Patris ſui, tanquam Pontificiorum contra Huſſitas militantium DUCIS, Inimico, apud Pragenſes ſingularem coluerat: incertum, aliis de Cauſis, an, quod ipſe nondum pro Hæreticis haberet Huſſitas. Eam poſtea continuabat cum Georgio Rege, quamvis ob tacitam Hæreſin plerisque Sileſiis, per continuos Clericorum Stimulos, ad Odii Perſeverantiam incitatis ſuſpecto. Hoc enim multis Curis, Nervis omnibus agebat, ut, quantum commode fieri poterat, Sileſii Georgium, jam Regem, omnes pro ſuo Duce, mox Iram in Gratiam converſuro, utrimque mutatis in melius Animis, reciperent. Tantum aberat, ut Georgio Regi, (quemadmodum Zacharias Theobaldus in Huſitici Belli Parte III. Cap. XIV. narrat) Coronam JODOCUS invideret, quà ſe digniorem ſtatuerit.

XII. Ideoque Concordiam inter Sileſios & Georgium, quamvis Huſitam, tanto firmius ſtabiliri poſſe judicabat, quanto ille prudentior & benignior in omnes Huſſitarum Oſores erat: quorum aliquem ob Sacra, licet ſuis contraria, lædi, non patiebatur quidem, adeo non jubebat. Eam ſimul & Modeſtiam, & Juſtitiam Georgii, præter alios, commendat Joannes Cochlæus, Canonicus Vratislavienſis, in Huſſitarum Hiſtoria, Lib. XII. ad Annum 1458: cum Georgium optimis Regibus annumeraviſſet. *Quis enim*, ait, *fuit eo, vel in Conſiliis circumſpectior, vel in Armis expeditior, vel in Judiciis æquior, vel in Regia Poteſtate moderatior? Quamvis enim Huſſitarum Sectæ adhæreret, Catholicos tamen Imperio ſuo ſubjectos, a Sacris & Ritibus Eccleſiæ non arcuit, neque in Sectam ſuam coëgit.*

XIII. Anno 1458, ſub Æſtatis Principium, JODOCUS in ſuo Territorio Pacem inter Sileſios, alios Romanum Pontificem, alios Johannem Huſſum, tanquam Religionis veræ Ducem, propugnantes, compoſiturus, Niſſam Urbem per Inſidias occupabat, armataque Potentia quosdam Incolas (dubium eſt, Pontificios, an Huſſitas) ejiciebat

Ibidem, quo securius, quicquid vellet, agere posset, supra Nissam Fluvium, Arci connectebat Pontem, nunquam non illam intrandi exeundique commodum Instrumentum.

XIV. Eodem 1458 Anno, Georgius Silesios ad Obsequium vocaturus, Glacium, Suidnicium, Javoriam progressus, ideo maxime, quoniam eum Fridericus II, Imperator, jam Bohemorum Regem declaraverat, plerosque non difficiles inveniebat: quos, tanquam Dux supremus, Homagio præstito, in Tutelam suscipiebat: Obstinatissimos expertus Vratislavienses, quos ut Hostes, statuebat debellandos. Tum JODOCUS iis Georgium Hæreticum credentibus iterum iterumque pro Capite summo recipiendum, persuadere conatus, adeo nihil efficiebat, ut potius Odium sibi majus attraheret: nec ad Consultationes publicas postea sibi tutum ad Vratislavienses Iter videret, nisi prævalidum ab iis Præsidium nactus. Tantopere Canonici & alii Clerici, Episcopum ipsum traducere non veriti, Plebem contra Senatores, mitiora probantes, in Contumaciam induraverant.

XV. JODOCUS in periculosa Re, quid susciperet, dubius, quod tutissimum censebat, inibat Consilium. Pium II. Romanum Pontificem, quem Cardinalem, Æneam Sylvium dictum, in veris Amicis, (quemadmodum ipsius ad Jodocum jam electum Episcopum Anno 1457, Die Augusti V. scripta Epistola CCCLXVI. indicat) complexus erat, nulla Itineris Molestia deterritus, adibat: ejusdem secretiori Acta Cognitioni, Agenda Consultationi subjecturus.

XVI. Inter hos quælibet in Georgii Gratiam disponebantur: quem & Pius & JODOCUS in Familiaribus Amicis, cum Pragæ viverent, amaverant. Ideo Pius Georgium neque Calumniis onerandum, nec Obsequio indignum, Vratislaviensibus, Episcopo Jodoco, cæteris Clericis, Senatoribus, Civibus de Nota meliore commendabat per Literas Anno 1459, Die Augusti XVIII, in Mantuano Principum Conventu, ob Turcas oppugnandos habito, scriptas: quas in medium afferendas judicamus. *Pius II. Episcopus, Servus Servorum Dei, venerabili Fratri JODOCO Episcopo, & dilectis Filiis, toti Clero Communitati Vratislaviensi, Salutem & Apostolicam Benedictionem. Venerabilis Frater & dilecti Filii. Quia salva Veritate Catholicæ Fidei, in qua omnino salvamur, summo Desiderio cupimus Occasionem omnem præscindere, per quam ad Bellum & Cædes inter Regem Bohemiæ & vos posset veniri. Ideo, cum* Se-

Serenitas sua nuperrimè ad nos scripserit, missuram se Oratores ad hanc Mantuanam Dietam, opportunum Factum judicaremus, ut vestri quoque illo Tempore adessent unaque Opera, & de Expeditione in Turcas, & de Differentiis vestris, secundum Deum utiliter ageretur : quod, ut faciatis, plurimum svademus. Verum, quoniam intelleximus, esse aliquos vestros, qui multa disseminant, quæ Famam suæ Celsitudinis non parum offendunt: videntes, ex hoc ipso posse gravius aliquod Scandalum exoriri, Devotionem vestram hortamur in Domino, Vobisque nihilominus in Virtute sanctæ Obedientiæ præcipiendo mandamus, ut desistere ab iis Calumniis omnino velitis, & ita vos erga eundem REGEM habere, ea non denegando, quæ sibi debentur de Jure: ut quod ex Partium Concordia quærimus, tentare Armis non habeat. Ipse enim quotidie ad nos scribit, velle se devotum Filium Apostolicæ Sedis esse, & Mandata nostra reverenter suscipere, ac omnia facere & sequi, quæ Principem Catholicum deceant. Quæ nos magis ad hæc vobis scribenda inducunt : Credentes, hanc vestram Modestiam Deo acceptam, & vobis salutarem. Quam ut bonæ mente amplectamini, etiam atque etiam pro Consolatione nostra & Conservatione Status, & bonæ Intentionis vestræ requirimus. Datum Mantuæ, XVIII Augusti, M. CCCC.LIX. Pontificatus nostri Anno primo.

XVII. Has Literas, ex Italia in Silesiam reversus ipse Vratislaviensibus redditurus, Autoritate Pontificia commovere cogitabat, ut, cæterorum Silesiorum Exemplo, Georgium pro Rege Bohemorum tandem suspicerent, eique, tanquam supremo Duci suo, parerent. Vratislavienses autem id præsagientes, â quo adhorrebant, JODOCO, in sui Tutelam, Custodes expetenti respondebant : *Non esse par, ut Oves Pastorem defendant.* Ipse postea JODOCUS è Vratislaviensibus Senatores Lignicium invitabat: qui eò venire supersedebant, Georgium recipiendum svasuro Aurem daturi nullam.

XVIII. Eo tamen vocati è Canonicis & Concionatoribus quidam Collegas suos repræsentare nihil veriti, proficiscebantur. Hos jubebat JODOCUS Rationem reddere, cur Sermonibus Limites suos transgredientibus Populum, in primis Senatum Vratislaviensem, Odio in Georgium repudiandum vehementissimo implerent? Nihil solidi proferentes, declarabat Belli gravissimi Fontes, ex quibus innumeræ Calamitates, tanquam Rivi, mox sint promanaturi.

XIX. Quo Pacto eos, ipsum Romani Pontificis Decretum miris Ar-

Artibus obtentum fictumque statuentes, quamvis graviter increpitos, effusisque Minis summis perculsos, adeo non in Partes suas pertrahebat, ut potius, non tam à se, quam à Georgio alieniores faceret. Quin tanto acriores id, quod JODOCO displicere noverant, cum Asseclis suis exsequentes importuno validoque mobilis Plebis Impetu in Auxilium arrepto, Senatum etiam in moderatiora propendentem corrumpebant.

XX. Silesiis passim, maxime Vratislaviensibus, ad Dissidia suscitatis, JODOCUS à Vratislaviensibus tandem impetrabat securum Aditum in Urbem. Ibi post S. Michaelis Festum, Die XXIX. Septembris celebratum, ex Crucis Area, multis Comitibus in Curiam ductus, quam Clerus, Senatus, Populus impleverant, Epistola Pontificia publicata, disertissimus Orator, quibus poterat, efficacissimis Verbis Autor Vratislaviensibus omnibus erat, ne Capiti Ecclesiastico summo, quod errare non posset, diutius repugnantes, Notam Hæreticorum, quam Georgio inurerent, ipsi recipere sustinerent.

XXI. His Monitis quò minus relinquerent Locum, vetus obstabat Opinio, Georgium esse, non factum, sed natum Hæreticum Hussitam: quem hujus Criminis expertem nimis credulus Pontifex Romanus, à Georgio & JODOCO, inter se conspirantibus Amicis, deceptus, statuerit.

XXII. Pius II. Pontifex Romanus ex Judiciis prævijs jam cognoverat Vratislavienses Georgio reconciliare, difficillimum Opus esse: id aggressuro, in Adjumentum conjungebat duos Legatos, Hieronymum Landum, Venetum, Archiepiscopum Cretensem, & Franciscum Toletanum, Archidiaconum Hispalensem: ad eò facilius componendam inter Georgium & Vratislavienses Pacem. De qua prius apud Pragenses cum Georgio, Die XXVIII. Octobris: postea Die XIII Novembris, apud Vratislavienses cum Senatu & Populo agebant.

XXIII. Vratislavienses multiplicibus Incommodis fracti, ad ineundam quidem cum Georgio Pacem propendebant: Sed tamen, ut tanto melius Conscientiarum Libertati consulerent, Pragam missis ad Georgium Legatis, expetebant in Triennium Inducias: quibus impetratis Georgius Sponte sua Mensem addebat: intra quod Tempus non ab iis exacturus erat Homagium. Hujus Pacti, quod Georgius Literis Pragæ scriptis, Anno 1460, Die XIII Januarii, confirmabat, & Causas & Leges exponunt Petrus Eschenloërus Vratislaviensium Civitatis Notarius (tum missorum ad Georgium Nunciorum Comes) in Vratisla-

viensi

vienſi Chronico MSto, ad Annum 1460: ad eundem Annum Johannes Cochlæus in Huſſitarum Hiſtoria, Lib. XII. Zacharias Theobaldus de Huſſitico Bello, Parte III. Cap. VIII.

XXIV. JODOCUS â Georgio in Societatem Itineris Negotiique cum aliis aſſumtus, Anno 1462, Die Maji XV, Glogoviam ad Viadrum perveniebat. Ibi conditô inter Georgium Bohemorum, & Caſimirum, Polonorum Reges Pacto, de Concordia in poſterum ſtabilienda, mutuisque contra communes Hoſtes Auxiliis præſtandis, Adjutor aderat.

XXV. Induciarum Triennio inter Georgium & Vratislavienſes nondum præterlapſo, jam mutatis Rebus & Animis, Georgius, interea Friderico II. Imperatori aliisque Principibus per Affinitates Amicitiasque junctus, longè potentior, Anno 1462, Die Auguſti X, in Pragenſi Bohemorum Conventu, præſentibus, Pontificio Legato, Fantino Vallenſi, Proceribus Clericisque Bohemicis, noſtroque JODOCO, hactenus non nihil abſconditum de Sacris ſuis, non Romanis, ſed Huſſiticis genuinum Senſum patefaciebat: *Se Libertatem in S. Cœna integra, quæ Calicis Uſu non careat, Bohemis & aliis, quanquam Laicis, â Concilio Baſileenſi, Pontificibus Romanis approbato, conceſſam, Viribus omnibus defenſurum, ad extremum Spiritum.*

XXVI. Id Georgii Factum Pius II. Pontifex Romanus, ex Amico in Adverſarium converſus, & narrat, & damnat in Literis Romæ ſcriptis Die Martii XXIX, Anno 1463: ibi de Georgio, inter alia: *Etiam,* inquiens ad Legatum Fantinum Vallenſem, *proferre veritus non eſt hæc vel in Effectu ſimilia Verba: videlicet: ut nemo deinceps de Fide & Religione mea, Conjugis & Liberorum meorum dubius exiſtat, nunc palam & publice profiteor, chariſſimos Parentes meos in hac Veritate Communionis Calicis utriusque Speciei mortuos eſſe, meque in ea natum, educatum, atque uſque in hæc Tempora vixiſſe, vivereque & mori velle cum Uxore & Liberis meis: aſſerens Communionem illam de Neceſſitate Salutis: Et adjedit: Deo magis quam Hominibus eſſe parendum.* Plenius hæc Jacobus Picolomineus, Cardinalis Papienſis, in Commentariorum Libro VI. exponit: *Palam* (Georgius) *in Conventu* (Pragenſi) *pronunciat: Natum ſe atque altum in Panis ac Calicis Communione: Scire illam divina Lege mandatam, nec velle aut poſſe tantum Præceptum Dei relinquere. Ex Conventis eadem permitti: quæ Conventa nec abrogata ha-*

hactenus sint, nec adimi à Romano Pontifice possint: neque enim supra Evangelium Concilii Potestatem ejus esse. Meritos Virtute sua Boemos, ut ante alias Gentes illa ipsa acciperent, quæ per inanes Minas cum Ignominia dimittenda non sint. Neque enim obstare sibi Jus jurandum, quod in Coronatione susceperit jurasse se Hæresin Regno depellere: Hæresin haud dubie reliquarum Nationum, non Boemicæ esse: atque ideo in eo maxime Jusjurandum præstare, quod invalescere externorum Instituta non fineret.

XXVII. Præterea non tantum quosvis ex Vratislaviensibus ab Obedientia Georgio in posterum præstanda revocat, quorum Pactis omnem Valorem subtrahit: sed Georgium quoque nullis amplius Christianis pro Rege suspiciendum declarat. Id reperimus in iisdem Literis: in quibus Pius: *Animadvertere*, ait, *debitè volentes, ne Error ille sævissimus Arma habens sub Religionis Specie, amplius serpere valeret, & ne fideles Christi, per Subjectionem dicti Georgii, ejus Erroribus valeant maculari: nuper proprio Motu, ex certa nostra Scientia, fidelium prospicientes Salutem: dictos, Clerum, Capitaneos, Consules, Communitates Civitatis Vratislaviensis, nec non Oppidi Namslaviensis, ab Observatione Concordiæ prædictæ, Autoritate Oratorum nostrorum conclusæ, omniumque dependentium & connexorum: Etiamsi ejus Vigore ad Homagium præstandum tenerentur, absolvimus & absolutos fore declaramus.*

XXVIII. Multo vehementior eandem Iram in Literis, ad Imperatorem Fridericum III. eodem Anno 1403, Die XVI Maji exaratis, contra Georgium effundit. *Certum profecto est*, inquit, *eum* (Georgium) *qui seipsum ab Ecclesia Catholica schismatice separat, in Republica Christiana nullam, aut regiam aut aliam posse tenere Dignitatem. Nos quoque, ut fidelem Christi Vicarium decet, eundem pro Ethnico & Publicano, atque abscisso de Corpore Christi Membro, sine ulla Dissimulatione habere tenemur. Ex quo intelligit Majestas tua, nos oportere mandare dictis Vratislaviensibus, ut nobiscum sentiant, & Georgium ipsum Regem esse non posse, nec ut Regi obediendum fore ei, qui de Corpore Christi, se sua sponte præscidit. Neque in hoc quæcunque Pacta ipsis obstare possunt. Sicut enim Mors naturalis Pacta præstandi Homagii dissolvisset: ita non minus hæc abscissio à Corpore Christi (extra quod Christianus, ut Christianus, non vivit) Pacta illa dissolvit. Non enim Vratislavienses à nostris Oratoribus inducti fuere, ut se obligarent, post Triennium & unum Men-*

 sem

ſem, præſtare Georgio Homagium, ut Georgio, ſed ut Catholico Regi. Poſtquam autem Georgius ipſe ſe declaravit, à catholica & univerſali Eccleſia, in Fide & Ritu ſeparatum, Facto patefecit, ſe non eſſe illum, cui à dictis fidelibus Chriſtianis præſtari debeat Homagium, ſed potius mortuum cenſeri: Cui nullus Chriſtianus, etiam qui eidem præſtitit Homagium, obedire tenetur.

XXIX. Tum, quid agendum, deliberaturi Anno 1463, in Vratislavienſium Curia conveniebant Legati Pontificii, JODOCUS, Duces, Senatores. Cum acriter diuque jam certaviſſent, inter Pontificios Legatos Hieronymus, Archiepiſcopus Cretenſis, aſperior, Diſſidia, quibus intra Sileſiam potiſſimum Vratislaviam delendis erat miſſus, magis excitabat, quam opprimebat: JODOCO Tranquillitatem intendenti, quem Venenum Patriæ vocabat, maxime contrarius. JODOCUS Hieronymum Verbis S. Pauli (ad Titum I. 12) ſtatim caſtigabat: *Cretenſes*, inquiens, *ſemper Mendaces*. Ex eo durior Hieronymus, aliquando importunior, Conſiliis, quæ dabat, omnibus ſubſcribere nolentem JODOCUM Fulmine, quo Sacra prohibentur, percutere non dubitabat: quod JODOCUS, ad Romani Pontificis Tribunal provocando, irritum faciebat.

XXX. Romana Deſideria comprobantibus Pius, damnantibus Impius Pontifex, Anno 1464, Die XVI Auguſti, moriens, explenda Succeſſori ſuo relinquebat. Is, Paulus II juratus omnium Huſſitarum Adverſarius, Autoritate, quam Romano Epiſcopo convenire ſtatuebat, Judex ſupremus, præſentibus Cardinalibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliis longè plurimis, tam Magnatibus, quam plebejis, Anno 1465. Die XXIII Decembris, ſolenniter Georgium, tanquam Hæreticum, Regno indignum, omnibus invadendum, opprimendum, exſtirpandum præcipiebat.

XXXI. JODOCUS, Georgium à Pontifice Romano Paulo II. è Cancellis Eccleſiæ proſcriptum, omnium Hoſtium Arbitrio ſubjectum eſſe, cum percepiſſet, non mediocriter triſtis & conturbatus, in Remedium de Mora cogitabat, intra quam Decretum, quod jam publicatum ignorabat, ne publicaretur. Amicum habebat Romæ ſingularem, apud quem Autoritate ſua plurimum valebat, omnium & antiquiſſimum, & potentiſſimum S. Angeli Cardinalem Johannem, cujus Nutu in plerisque Pontifex regebatur. Ad utrumque mittebat Thomam Rhodium, Equi-

Equitem, variis effecturum Argumentis, ut Edicti contra Georgium differretur Publicatio. At ea prius, quam Thomas Romam pervenit, erat peracta. Rudolphum Episcopum Lavantinum in Germaniam mittebat: Anno 1465, Die Novembris IX, Vratislaviam ingressus. Ille primum leniora tentaturus ex facili persvadebat Vratislaviensibus, ut Proceribus Bohemicis adversus Georgium conspirantibus, per JODOCUM in Fœdus recipi cuperent.

XXXII. JODOCUS ex Bohemia redux, cum magno Applausu exceptus, Vratislaviensibus hoc Pactum contra Georgium inituris, in amplissimo Legati Pontificii, Senatorum, Civium, aliorumque Consessu, ne tum quidem, Amore, si non Georgii, certè Pacis, à temperatis Consiliis alienus, æstimandum proponebat: Georgium, satis potentem crescentibus fœderatorum Auxiliis, Doctrinam Hussiticam Bello magis propagaturum, in Vratislaviensibus præcipuos Adversarios suos Canonicos persecuturum: quorum Terris maximum sit allaturus Nocumentum. Hoc Argumento irritatus è Canonicis Nicolaus Tempelfeldius, Theologiæ Doctor, Affectui suo, quem cohiberi non poterat, Frenum laxabat: *Tua*, inquiens, *continua vox: Pax, Pax: quid aliud est, nisi clamantis Lupi vox: Agnus, Agnus. Pace non exstirpantur, sed augentur Hæretici.* Quæ Suffragiis suis alii Canonici comprobabant, addentes: *Suo Judicio, majorem Georgio Hæreticum esse JODOCUM.* Vratislavienses Pontifici Romano magis, quam Episcopo suo parentes, Bellum Paci præferebant. Tum JODOCUS, *si vos*, ajebat, *aut Prælio aut Bello victi senseritis Mala, erunt imputanda non mihi, sed vobis. Utinam sinistri vos Judicii non pœniteat!*

XXXIII. Cœteri etiam Silesii, à Vratislaviensibus discrepantes, quanquam à Pontifice Romano adversus Georgium, cui, tanquam Hæresis quidem accusato, sed nondum convicto, Homagium præstiterant, instigati, nequaquam Fidem suam violare sustinentes, clam cum JODOCO sentiebant: non Georgium debellandum, sed potius defendendum esse statuentes. Idque patet ex Silesiæ Principum ad Paulum II. Pontificem Romanum Anno 1466, scriptis Literis. In quibus, *Nos*, inquiunt, *præfatum Serenissimum & gloriosissimum Regem & Dominum nostrum, tanquam Catholicum & Orthodoxum Principem, reveremur: qui etiam ab aliis S. Romani Imperii Principibus, ut talis habetur & colitur: nec quicquam in omni Vita ejus deprehendimus, nisi quod catholicum Principem*

cipem decet. Sub ejus Tutela nos omnes, Regnique Principes, Pacis & Concordiæ Nexibus colligati, & sub Majestatis suæ Fide, & Obedientia, tranquillam Vitam agentes, tanta Pacis Svavitate potimur, quanta in Hominum Memoria nunquam est visa. Denique sua Serenitas neminem nostrum solicitat, compellit vel inducit, ut alio Ritu vel More vivamus, quam Patres & Avi nostri. Nos igitur attendentes, quo hujusmodi Apostolica Præcepta respiciunt, maximè veremur, ne in nostrum nostrorumque Subditorum vergant Exitium: Sanctitatem Vestram humillime deprecamur, quatenus Postulationibus nostris, pro Conservatione Pacis & Tranquillitatis nostræ, clementer acquiescere, nec vanis Suggestionibus sacratissimas Aures accommodare, neque Fidem præbere dignetur: Processus supra dictos contra piissimum Regem nostrum emissos tollere, vel saltem, Spe felicis ineundi Tractatus, suspendere. Ibidem post quædam: *Hoc etiam Precibus nostris adjicimus: quod si vestra Beatitudo has Preces nostras & Serenissimi Regis nostri, quocunque Zelo vel Suasu ducta contemserit, quod minime speramus, tanquam ab Humanitate & Clementiá penitus alienum: nos nihilo minus, veluti Duces Silesiæ, præfatique gloriosissimi Regis ac incluti Regni Bohemiæ, Principes & Vasalli Ligii, Juramentorum, Regiæ Serenitati præstitorum non immemores, eidem assistere, tanquam fideles & obedientes Regis Regnique Principes, non dubitabimus.*

XXXIV. Hinc majore Conatu, JODOCUS, constanter à Bello contra Georgium alienissimus, Rudolpho, Legato Pontificio, perpendendum proponebat: Periculum magnum toti cum Silesiæ, tum Ecclesiæ, subeundum, si Georgius violenter invadatur: dives, fortis, adeoque potens, ut Defensor Hussitarum, Hostiumque Victor, non tantum debiturus, quam illaturus sit Persecutoribus suis Damnum. Multos è Principibus Regibusque propensos Georgio, partim esse, partim futuros, Romano Pontifici Monitores, ne Potestatis suæ limites transgressus, Regi Sceptrum eripere insolenter audeat: Exemplo pernicioso, quod ad omnes Reges, Romanam Religionem colentes, spectet. Silesios, quos Romanus Pontifex neque Militibus, neque Nummis adjuvare possit, tandem Cladium pertæsos, extrema Necessitate compulsos, Sponte sua, cum Georgio magnam ab Exteris Opem seu consecuto, seu consecuturo, Gratiam inituros: in quibus non exigua Pars Doctrinam Hussiticam clandestino Amore foveat, publice profitendam, hoc si concedat Impunitatis

nitatis Spes, maxime si defendat Regis Autoritas. Efficacius igitur admonendum esse Pontificem Romanum, ne, si perseveret, crudelissimi Belli Autor esse, summum Ecclesiæ Caput in Terris, plus noceat, quam consulat Membris. Consultius esse, dubiam Georgii Oppugnationem in annui Temporis Spatium differre, dum Experientia doceat, quid Georgius interea sit acturus: seu mutet, seu non mutet Animum. Se Fiducia firma niti, Pontificem Romanum Notitia Rerum Silesiacarum meliore ductum, in aliam iturum Sententiam: quam eidem sit, aut ipse suasurus, aut per Nuncium opportuno Fratris Johannis Auxilio, reverenter commendaturus.

XXXV. Non arridebat id Consilium Canonicis, quod deridebant: non verbis amplius, sed Armis cum Georgio certandum esse judicantes. Tum JODOCUS tanto magis plerisque suspectus: *Si nullus*, inquiebat, *superest Paci Locus: In Georgium sæviant Bello, quod equidem Bellatoribus noxium prævideo: seu Paucitatem Silesiorum, seu multitudinem Bohemorum, inter se pugnaturorum respiciam. Num Bohemorum triginta millibus opponent Silesii decem millia? Si nos*, ajebant dissentientes, *Auxilium divinum non deseret, Georgii non triginta, sed sexaginta millia delebimus.* Dictis autem non respondebat Eventus: de quo videatur §. XLI.

XXXVI. JODOCUS, pro Georgio extrema, sed tamen intra Moderationem, suscepturus, per Literas Anno 1466, Mense Januario Scriptas, a Paulo II. Romano Pontifice non satis Rerum conscio, ad ipsum meliore Notitia instruendum provocare, nihil verebatur. Hujus erat Epistolæ Clausula, cum non Vratislaviensibus solis, Georgium repudiantibus, sed aliis etiam iisque majorem Autoritatem habentibus, credendum esse statuisset: *Quapropter, o piissime Domine, o clementissime Pater, o benignissime Pastor, animadvertat, quod hæc non fiant in Fraudem & Dolum, quæ nemini patrocinari debent: sed a Sanctitate vestra non satis informata ad plenius informandum recurritur: non aliud Asylum quæritur, præter Sedem Apostolicam.*

XXXVII. Paulus II. Pontifex Romanus, neque JODOCI, neque Fratris Johannis, tum inter Bohemiæ Proceres potentissimi, Copiarum Regiarum Ducis, Rosenbergiorum, constanter Georgio adhærentium, Placitis subscribebat: ad quorum utrumque, tanquam unum, in Urbe Roma Literas Anno 1467, Mense Januario, exarabat. In iis, *Inducere etiam velis*, ait, *salutaribus Monitis Fratrem: quem miramur & dolemus,*

lemus, in tanta Fidei Necessitate a Catholicorum Baronum ipsi Georgio resistentium Consortio divertisse, & ad Partem Hæretici illius declinasse, ut cum cæteris ab illius Impietatis Jugo Collum subtrahat. Ibidem post quædam: *Ad ipsum Fratrem tuum in præsentiarum non scribimus, sed has nostras, & tibi & illi communes esse volumus.*

XXXVIII. Georgius primum lenior Silesiis, ne, quod intendebant, Bellum susciperetur, ipsam Odii Radicem evellere conabatur. Hussiticam Religionem ab Hæretica Nota publice vindicaturus, in Comitiis Pragensibus Anno 1467, celebratis, non prioribus, quibus JODOCUS intererat, pro Georgio adversus Paulum II. Pontificem Romanum Consilia proponentibus, sed posterioribus, a Pontifice Romano ad universale Concilium provocabat. *Quod si*, ait in Scripto, quod Anno 1467, Die XIV Aprilis, prælegi jussit, *Sanctissimus Pater, in sua Ira permanere, nec sibi temperare voluerit: nos ad universale Concilium, ex Ordine in magna Synodo Constantiensi præfinitum, & per Sacrum Basileense Concilium salubriter confirmatum, & de Decennio in Decennium perpetuis futuris Temporibus celebrandum provocamus, & appellamus.* Tanto hinc acerbior Pontifex Romanus nihil eorum intentatum relinquebat, quibus Georgio Regnum adimi posset. Ideo, per suum in Silesia Legatum, Rudolphum Laventinum, Notam Hæreseos imprimebat omnibus, Georgium Hæreticum seu debellandum negantibus, seu debellare nolentibus.

XXXIX. Tum Georgius Causam suam non amplius Consiliis, sed Armis fortiter acturus, minabatur extrema seu inferentibus seu repellentibus Bellum Silesiis, maxime Vratislaviensibus: quibus ipse JODOCUS, Fulmine Pontificio territus, ad ultimum Hortator erat, ut Vires suas contra Georgium periclitarentur.

XL. Silesii lento ad Bellum Pede progressi, gravesque Clades passi, a Clericis, semper acrioribus civilis Belli Tubis, Impendia nulla consequebantur, Paupertatem suam nunquam non causantibus. Accedebat in Vratislaviensibus inter Clerum, Senatum & Populum Dissensus. Clerici accusabant, præter Episcopum suum, quem clandestinum Georgii Amicnm statuebant, tam Senatores, quam Cives, qui Bello defatigati propendebant in Concordiam cum Georgio ineundam.

XLI. JODOCUS, cæteroquin placidus, & Injuriarum patiens, nimis audacter irritatus, Festo S. Petri & Pauli, Die Junii XXIX, captum S.

Johannis

Johannis Præpositum, Johannem Drusterum, (aliis Troesterum) in Adversariis suis supra cœteros semper importunum, clauso per Vinculum Ore, quo peccaverat, ne Tumultum excitaret, Curru secum traducebat Nissam: hinc in Arcem Edelsteinam, Oppido Zuckmantelio vicinam delatum, retinebat custoditum: frustra pro eo quibusdam & Senatoribus, & Civibus Preces adhibentibus.

XLII. Interea Georgius crebris Præliis Victor, magis magisque formidabilis, Vratislaviensibus serum Pœnitentiæ Dolorem incutiebat. Tum plerique Silesii, mutantes Animum, in Conventibus tam publicis, quam privatis JODOCUM, perpetuum ut Pacis Suasorem, ita Belli Osorem, tanquam futurorum malorum Prænuncium, respiciebant, & tantum non Prophetarum Ordini adscribebant.

XLIII. JODOCUS a suis Hostibus, præsertim Dynastis, Arcem Edelsteinam prope Zuckmantelium Oppidum possidentibus, magnam suorum Redituum Jacturam senserat. Horum Injurias ulturus, Anno 1467. Die XIII Julii, per Insidias, Edelsteinam celeriter occupabat, diripiebat, Ferro Flammisque subvertebat: Unde Spoliorum ingentem Copiam reportabat.

XLIV. Erat, si Dotes Animi æstimes, non vernaculi tantum Bohemici, verum etiam Romani Sermonis, cujus Ope Scientias egregias sibi comparaverat, peritissimus: Germanicæ Linguæ parum gnarus: ideoque Conciones ad Populum, quas Latine habuerat, Germanice alius proferebat. Ingenio Judicioque bono, prudenter itaque Rem in ambiguis periculosisque Casibus agebat, ut simul Existimationi suæ, simul Utilitati publicæ consuleret: eloquentissimus Orator.

XLV. Literatorum singularis Patronus, quorum Merita honorabat, amabat Colloquia, non quenquam temere, nisi eruditum, provehebat ad Ecclesiasticum Beneficium. Pauperes eosque probos, Liberalitate sua, non adjuvare solum, etiam oblectare gaudebat. Convitia plerumque mansuetus perferebat, præsertim plebejorum: quorum Contemtum generosi Contemtu omnium optime puniunt.

XLVI. Corpore procero, Membris crassioribus, selectas Ciborum Delicias, pretiosorum Vestium Nitorem, & quicquid eo pertinet, amabat, non tam sibi, quam aliis placere studens. Ita, pro Sæculi Genio, Rerumque Statu laudatus ab his, ab illis culpatus, suos peragebat Annos.

MORS

MORS.

XLVII. Intra Nissæ Palatium, a se constructum, quod in Sedem sibi commodam elegerat, ex Calculi Doloribus, acriore Mortis Sensu movebatur, ut convocatis Canonicis Terras Episcopales fideliter dirigendas committeret. Hac defunctus extrema Cura, Spiritum edebat Anno 1467.

XLVIII. Vratislavienses, non omnes, sed Rudolphi Pontificii Legati Consilio acerrimo, iniquiores in mortuum, præcipue ob captum clausumque Johannem Drusterum Canonicum, pro quo frustra intercesserant, Corpori Transitum per Urbem Initio denegandum statuebant: mox a Polonis & Bohemis Baronibus, Canonicisque Funeris Curatoribus, victi, quod recusaverant, concedebant.

XLIX. Die XII Decembris, exstinctus, in S. Johannis Cathedrali Vratislaviensium Templo, Die XV Decembris, sepeliebatur. Inde natus quorundam Error, qui Mortis Sepulturæque Diem in unum confundentes, Die Decembris XV, Rebus humanis ereptum narrant. Inter quos vetustissimus est Joannes Dlugossus in Vratislaviensium Episcoporum Vitis MStis, Num. XXXII. Rectius emortualem Diem XII Decembris statuunt, Nicolaus Polius in Hemerologio: Thomas Zechorodus in Marte Moravico, Lib. VI. Cap. VII. Quam Sententiam confirmat ipsum Jodoci Epitaphium, quod in Templo dicto etiamnum reperitur, saxeo Tumulo inscriptum. *Anno M.CCCC.LXVII. Die XII. Decembris, Nissæ obiit Rever. Dominus JODOCUS de ROSENBERG. Episcopus Wratisl. hic sepultus.*

SCRIPTA.

L. Ex JODOCI nostri *Epistolis* passim supersunt in Silesiorum aliorumque Bibliothecis, pleræque MStæ: (I.) *ad Paulum II. Romanum Pontificem:* inter quas reperitur, Anno 1466, scripta, pro Georgio Bohemorum Rege, Vratislaviensibus inviso: eos Georgium accusantes, non solos, sed alios etiam audiendos esse: cujus clausulam §.37. in medium attulimus. (II.) *Ad Rudolphum Lavantinum Episcopum,* Pontificium Nuncium, acriores non nullæ, quibus eum monet hortaturque graviter, ut Georgio Pacem suadeat cum Silesiis ineundam. (III.) *Ad Lectores Protestatio* adversus Rudolphi Lavantini Severitatem intempestivam: quâ Bellum Paci præferre conatus, Silesiis noceat potius, quam consulat, nimius Hussitarum Osor, Romani Pontificis non tam Orator, quam Adorator.

LI. Ho-

LI. Horum Scriptorum, partim Mentionem faciunt, partim aliquid legendum offerunt, Petrus Eschenloerus, Vratislaviensis Civitatis Notarius, in Chronico Germanico, quod de sui Temporis Rebus ab Anno 1440 ad 1478 scripsit, nondum edito. Bohuslaus Balbinus in Rerum Bohemicarum Epitome, Lib. V. Cap. VI. & VIII. Thomas Zechorodus in Marte Moravico, Lib. VI. Cap. III. & VI.

CAPUT IX.

Ad Annum M.CCCC.LXXXII. Diem IX. Januarii.

RUDOLPHUS,

Rudisheimensis Moguntinus.

VITA.

I.

Rudisheimam, Territorii Moguntini Oppidum, Patriam, ibi Henricum Civem Genitorem, Catharinam Genitricem nactus, per Ingenii Capacitatem Industriamque singularem, Literis applicatam, non exiguos sibi Honores attraxit.

II. Maxime Juris Studio deditus, creabatur Decretorum Doctor, Romanæ prius Rotæ, post Cameræ Auditor: Pontificum Romanorum Pii II, & Pauli II, Magister Supplicum Libellorum, qui Referendarius dicitur. Jam Episcopus Italiæ Lavantinus, majoribus Negotiis expediendis adhibebatur. Legationibus crebris, à Pontifice Romano Paulo II. & Hungarorum Rege Matthia I, susceptis, ad Casimirum Polonorum, & Georgium Podibradium Bohemorum Reges: ad generales provincialesque Synodos, interdum satis feliciter, defungebatur.

III. Slavonicarum Linguarum, Hungaricæ, Polonicæ, Bohemicæ, non ignarus, Anno 1465, Mense Januario, à Pontifice Paulo II. ad Hungaros, Polonos, Bohemos, Silesios, Dissidia potissimum ob Georgii Bohemorum Regis, Hussitarum Defensoris Causam, exorta, componere studebat: præcipua nullo, certè parvo Successu, nimius Georgii & omnium Hussitarum Osor.

IV. Ideo Paulus II. R. P. continuis RUDOLPHI Querelis, Contumaciam Hussitarum iisque constanter adhærentium accusantibus, tan-

dem commotus, Georgium, Anno 1466, Die XXV. Decembris, in Romano Cardinalium aliorumque Conventu, S. Petri Basilica, solenniter ad Aram summam, ê marmoreo Suggestu, velut in Tribunali, Judex supremus, declarabat Hæreticum: Bohemico Regno, civilibusque Juribus, omnibus tam Subditis, quam fœderatis deserendum committebat, imo præcipiebat. *Per hanc*, Literas eodem Anno, Die XXIII. Decembris, scriptas recitando, inquiebat, *nostram Definitivam Sententiam, quam in Scriptis ferimus, & de certa Scientia promulgamus, eundem Georgium sive Gersicum, Hæreticum pertinacem, Hæreticorum Fautorem, & Hæresium damnatarum Defensorem, perjurum atque sacrilegum fuisse & esse. Nec non omnes & singulas Sententias, Censuras & Pœnas, â Jure in tales relapsos in Hæresin, perjuros, & Defensores hujusmodi, generaliter promulgamus, damnabiliter incurrisse. Ipsumque propterea Regia, Marchionatus, Ducatus, & si qua præfulgeat alia Dignitate, Dominio, Bonis & Juribus universis privatum, & ab illorum Occupatione & Detentione amovendum: Posteros vero suos ad hujusmodi Regni, Marchionatus, Ducatus, & cujuslibet alterius Dignitatis, vel Dominii, Successionem, Electionem, vel alio quovis modo delatam, vel deferendam, inhabiles fore, Autoritate Apostolica, Tenore præsentium, pronunciamus, decernimus & declaramus: ipsumque & ejus Posteritatem, præfatis & aliis Bonis, omnibus & singulis Dominiis temporalibus sententionaliter privamus, Absolventes eadem Autoritate omnes Principes, Barones, Civitates, Vasallos, Subditos, atque alios confœderatos Liga, vel alio quocunque Vinculo sibi adhærentes aut colligatos, in dicto Regno & alibi exsistentes, ab omni Subjectionis, Homagii & Fidelitatis Juramento, Vinculo & Obligatione quacunque, qua nunc adstricti sunt.*

V. RUDOLPHUS eam Romani Pontificis Sententiam Vratislaviensibus, apud quos agebat, postea cæteris Silesiis, Bohemis, Moravis, Lusatis observandam publicabat: quos ad Obedientiam Minis Terroribusque compellebat.

VI. Anno 1466, Die XIX Octobris, jam tredecim Annis gestum Casimiri Polonorum Regis cum Borussis Bellum, Nomine Romani Pontificis, in Thoruniensium Urbe componebat: non autem, quanquam tentabat, novum excitare poterat, Casimiro Pacem Bohemis Hussitis continuaturo.

VII. Anno

VII. Anno 1467, Die Julii XXI, Vratislavia proficiſcebatur Cracoviam, ubi Georgio Regnum Bohemicum eripiendum, Caſimiro variis argumentis, ſed pariter irrito Labore ſvadebat.

VIII. JODOCUS Roſenbergius, Epiſcopus Vratislavienſis, Anno 1467, Die Decembris XII, Annos ſuos impleverat. Tum Canonicos, Georgio Bohemorum Rege, nondum Sileſiorum Duce ab omnibus agnito, tanquam Hæretico, Autoritate Pontificia, omnibus Imperii Poteſtatibus ſpoliato, ad extremum obtenta ſuis in Rebus plenior Libertas non pariter recreabat. Eam ſecuti, Anno 1468, ad Januarii XX Diem, indictis Comitiis, eligendum ſtatuebant Succeſſorem ex ſuo Collegio Primislaum, Ducem Sileſiorum Oppavienſem, inter Canonicos Cantorem ad S. Crucis Ædem Vratislavienſem. At mox erant, qui Propoſitum hoc ſubvertebant.

IX. Sileſiis iniquior Paulus II. Romanus Pontifex, inter quos etiam in Canonicis taciti Huſſitæ latebant: neque ſatis propenſus Caſimirus Polonorum Rex, per Oratores, Stanislaum Oſtrorogium, Caliſſienſem Palatinum, Jacobum Dombrium, Regium Theſaurarium, Joannem Dlugoſſum Seniorem, illum Rerum Polonicarum Scriptorem nobilem, Canonicum Cracovienſem, Vratislaviam miſſos: præterea ex Bohemicis Proceribus, Huſſitarum Adverſariis, præter alios, Sdenco Sternbergius, offerebant commendabantque Canonicis Electoribus RUDOLPHUM.

X. Plerisque moleſtiſſima erat hæc Solicitatio: quibus ſperatam intercipiebat Libertatem. Sed tamen Schiſma veriti, cujus Occaſione Pontifex Romanus, in Juris ſui Specimen, ſit vel invitis Legatum Clientemque ſuum obtruſurus, XX Suffragiis conſentientibus, RUDOLPHUM Primislao præferebant, Idque Paulo II. P.R. tantopere placebat, ut, citra Moram, Die Aprilis XXV, RUDOLPHUM ex Lavantino faceret Vratislavienſem Epiſcopum: eique nihilo ſecius in poſterum etiam Pontificia Poteſtate Nuncium agere concederet.

XI. Anno 1473. Die Junii IV. majorem Glogoviam primum ingreſſus, Monaſterium Bernhardianum, quod Vladislai Teſchinenſium & Glogavienſium Ducis Uxor Margareta condiderat, conſecrabat.

XII. Non delectatus Cerimoniis, quas olim Conradus & Petrus, Epiſcopi Vratislavienſes, in Synodis habitis comprobaverant, novas intro-

troducebat Leges in Synodo, ad quam, Anno 1473, Die XVIII. Octobris, inchoandam Clericos ſuos invitabat.

XIII. Matthiam Hungarorum & Bohemorum Regem, Sileſiorum Ducem, peractis fideliter feliciterque nonnullis graviſſimis Negotiis, Legatus Pontificius peculiarem Patronum adeptus erat. Ab eo Vratislavienſis Epiſcopus Caſtrum Edelſteinam, Oppidumque vicinum Zuckmantelium, Bonis Epiſcopalibus in perpetuam Poſſeſſionem attribuendum, Anno 1474 impetrabat.

XIV. Ad hæc, ab eodem Rege, nonnullis Juribus Epiſcopalem tum poteſtatem, tum etiam Dignitatem augentibus donabatur. De quibus agit Epiſtola, quam Matthias Rex, apud Ratibonenſes, Anno 1475, Die Martii XII, ſcripſit: Martinus Gerſtmannus, Epiſcopus Vratislavienſis, in poſterioris Synodi, quam Rudolphus celebravit, Actis edidit.

XV. Eam Synodum Rudolphus Anno 1475, Feria II, quæ Dominicam Jubilate nominatam ſubſequitur, celebrabat: in eoque Conventu, ſecundum Cerimonias, quas prior Synodos receperat, diſpoſito, innovatas Conſtitutiones Synodales publicabat.

XVI. Inter Vratislavienſis Eccleſiæ Cathedralis Canonicos Præpoſitus, Petrus Hœpnerus, à Collegis ſuis accuſabatur Religionis Husſiticæ: quam Pontifex Romanus Hæreticam, Georgius Bohemorum Rex orthodoxam cenſebat. Eum de Sacris Senſum, ab Eccleſiâ Romana Diſſenſum, non Errorem Rationibus emendabilem, ſed Crimen Pœnis ſubjiciendum eſſe, Rudolphus interpretabatur. Ideo Hœpnerum quanquam nondum convictum, Eccleſiaſticis Muneribus privabat: idque Factum Sixtus IV. Pontifex Romanus, Anno 1478 comprobabat. Anno 1479, Die X. Septembris, ſolenniter conſecrabat S. Georgii ſuburbanum apud Glacenſes Templum.

MORS.

XVII. Rudolphus, Anno 1482, Iter Niſſam ſuſcepturus, Die IX. Januarii, apud Vratislavienſes Apoplexia repentina correptus occumbebat. Ei poſitum in Vratislavienſi S. Johannis Cathedrali Templo, ubi ſepultus ad Aram primariam jacet, ſupereſt Monumentum.

Miſſus ab Urbe fuit Legatus Præſul in iſtas
RVDOLPHVS Terras: Rhenus eum genuit.

Ex

Ex Lavantina Clero Populoque vocatus
Ecclesia, Meritis accipit hic Cathredram.
Fauste quam tenuit: tetris agitatus in Annis:
In Domino tandem mortuus Astra petit.
M. CCCC. LXXXII.

SCRIPTA.

XVIII. Inter ea, quæ scripsit, reperiuntur (I.) *Citatio ad priorem Synodum Vratislaviensem*, Anno 1473. Die Julii XXXI. publicata. (II.) *Antiquarum Constitutionum Innovationes*, eodem Anno concinnatæ. (III.) *Acta Synodi Vratislaviensis posterioris*, quam Anno 1475. celebravit. Ea omnia in Lucem proferri curavit Martinus Gerstmannus, Episcopus Vratislaviensis, in Cathedralis Ecclesiæ Statutis, Anno 1585. apud Vratislavienses editis, in 4.

XIX. Ejusdem *Epistolas* etiam invenimus, diversis Locis exaratas: (I.) Apud Romanos, Anno 1465, Die XXI. Januarii, *ad Prothasium, Episcopum Olomucensem:* quem Romani Pontificis Nomine monet, ut Copias suas, ad Hynkonem Lichtenburgium, Georgii Bohemorum Regis Adversarium, oppugnandum missas, revocet. (II.) Apud Saltzburgenses, Anno 1465. Die XVIII. Martii, *ad Clericos Austriacos:* quos hortatur, ut eidem Hynkoni Suppetias contra Hussitas Hostes afferant. (III.) Apud Neostadienses Austriacos, Anno 1465, Feria III. Paschatis, *ad dictum Prothasium*, eique subjectos Canonicos, ut Pontificis Romani Mandata præferant Regis Georgii Præceptis: nisi Jacturam æternæ salutis facere malint. (IV.) Anno 1467, Mense Martio, *ad Conradum Ducem Silesiorum Olaviensem.* (V.) Apud Vratislavienses, Anno 1467, Die 24., Aprilis, *ad Olomucenses.* (VI.) Apud Vratislavienses, Anno 1467. pridie sacri Festi, quod Christi Ascensionem in Cœlos colit, *ad Decanum Olomucensem*, ut Georgii Regis Asseclas sub æternæ Calamitatis Pœna dehortetur ab Auxiliis eidem Regi præstandis. (VII.) Apud Vratislavienses, Anno 1467, Die I. Maji, *ad Civitates Olomucensem, Brunnensem, Znogmensem, Iglaviensem.* (VIII.) *Ad Bohemos, Silesios, Lusatos:* quos omnes, ad exsequenda Romani Pontificis Decreta stimulat contra Georgium Solio Regio dejiciendum. (IX. Apud Vratislavienses, Anno 1467. Die XIV Maji, *ad Ordinis Præmonstratensis Abbatem Rhadistensem* ob deserendas Georgii Partes Hussiticas. Harum Epistolarum nonnullas in Lucem protulerunt, Bohuslaus Balbinus, in Rerum

Bohemicarum Epitome, Lib. IV. Cap. VI. & Thomas Zechorodus in Marte Moravico, Lib. VI. Cap. II. & VI.

XX. Præterea composuit majoris Momenti Codices: quos Josias Simlerus in Conradi Gesneri aucta Bibliotheca. & Antonius Possevinus in Sacro Apparatu, recensent: *Commentarios* (I.) *In Mosis Pentateuchum.* (II.) *In Josuæ Librum,* (III.) *In Judicum Librum.* (IV.) *In Prophetam Esaiam.* (V.) *In Petri Lombardi Sententiarum Libros quatuor.* Quibus accesserunt (VI.) *de Tempore Sanctisque Sermones.*

CAPUT X.

Ad Annum M. D. VI. Diem XXI. Januarii.

JOHANNES ROTHUS,

Wemdingensis Svevus.

VITA.

I.

EX humilioribus semper ad celsiora, potissimum Literarum Auxilio, feliciter ascendit. Humaniora Studia, præsertim ad Eloquentiam Latinam directa, Præceptore Laurentio Valla, qui tum in Philologis eminebat, Romæ coluit. Pontificii Juris Notitiam sibi comparabat intra Gymnasium Patavinum. Doctus & facundus Ingenium præcipuis Negotiis Romanis expediendis applicabat. Inde solertior promptiorque, Curis majoribus habilis, celeberrimos Viros, Æneam Sylvium Cardinalem, Franciscum Philelphum Equitem, Baptistam Guarinum Veronensem, Poggium Florentinum & alios sibi reddebat familiares.

II. Ab his passim commendatus, primum LADISLAO, Hungarorum & Bohemorum Regi præstabat Aulica Secretarii Officia. Post Ladislaum, Anno 1457, exstinctum, Imperatori FRIDERICO III, inter Consiliarios Aulicos, agebat Protonotarium. Jam Episcopus Italiæ Lavantinus, Anno 1469, Romam intrantis Cæsaris Comes erat. Ab eodem postea susceptas obibat crebras Legationes, ad Venetos, multosque Principes Christianos. Ita fiebat, ut etiam MATTHIAM Corvinum, Hungarorum & Bohemorum Regem implendis suis Desideriis efficeret propensissimum.

III. Anno

III. Anno 1482, Die Januarii IX, RVDOLPHVS, Rudisheimensis Moguntinus, ex Lavantino Vratislaviensis Episcopus, Apoplexia correptus, Vitam cum Morte commutabat. Tum noster ROTHVS in Vratislaviensium Canonicorum Collegio Decanus erat. Hunc illi, quem potentiore Manu, de Nota meliore MATTHIAS Rex commendaverat, Jus Electionis habentes, in Antecessoris Modum, ex Lavantino Vratislaviensem Episcopum designabant: cujus Adventus, Die Julii XVII, magnam Breslensibus excitabat Solennitatem.

IV. Consecratus Vratislaviensium Episcopus primum Cerimonias, partim deformes, partim etiam superstitiosas, etsi plurium Sæculorum Vetustatem assecutas, suo Tempori, quod liberiore Sacrorum comprobatorum Genio gaudebat, non respondentes, dissentientibus aut Indignationem, aut Ludibrium provocantes, in Templis Viisque publicis conspicuas, vel abolebat, vel emendabat.

V. Deinde solicitus de Bonis Ecclesiasticis erat, seu ad Mensam, seu ad Pompam spectantibus. Villas oppignoratas Episcopatui restituebat: Piscinas reparabat: Opera struebat. In Ædificiis potioribus, Aulam Episcopalem Nissensem a Fundamentis ex Lignea Lateritiam Lapideamque formabat: Arcem Otmochaviensem instaurabat & exornabat. Cætera quoque providus in suas, Suorumque tam Utilitates, quam Oblectationes convertebat: quibus se cunctis approbare studebat.

VI. Nihilo secius, quoniam dissolutiores Mores, æquam Decentiæ Verecundiæque Normam posthabentes pati non poterat, a se prorsus alienos experiebatur plurimos, tum alios Clericos, tum in primis Canonicos, quibus Capitularium Nomen imponi solet, novis Decretis repugnantes, adhærentes prioribus Peccatis. Inter hos Autor Factionis erat Opitius Colo, antehac Johannis Saganensium Ducis Cancellarius, inquietum & obstinatum Caput.

VII. Anno 1486, apud Suidnicenses, in Suburbano S. Nicolai Templo, Aram, Die XX Junii consecrabat. Id narrat ibidem Inscriptio:

Anno Christi M. CCCC. LXXXVI. Martis Die XX. Mensis Junii, per Reverendissimum in Christo Patrem & Dominum, Dn. JOHANNEM, Episcopum Vratislaviensem, consecratum est hoc Altare, in Honore S. Trinitatis, Beatæ Mariæ Virginis, Nicolai

colai, Katherinæ, Mariæ Magdalenæ, Hedwigæ & omnium Sanctorum. Dedicatio Capellæ Dominica Misericordias Domini.

VIII. Silesiis, GEORGIUM Podibradium, quem Bohemi creaverant Regem, repudiantibus, MATTHIAS Hungarorum Rex, pro supremo Duce susceptus, novo Exemplo primus gubernandis universis dederat Præfectum: quem Silesiæ supremum Capitaneum Posteritas nominavit.

IX. Quare post MATTHIAM, Anno 1490, Die IV. Aprilis, exstinctum, Rebus suis Leges - - in posterum salutares condituri, tandem magis concordes, Silesiorum Principes & Ordines in Nissensium Urbe conveniebant. Ibi de supremo Silesiæ Capitaneo eligendo inibant Consilium. JOHANNEM nostrum singulari Peritia & Justitia celebrem, non imparem tantæ Potestati administrandæ statuebant quidem: at, citra Necessitatem Indigenis peregrinum præponere non sustinebant. Mox, ut inter Capita plura fieri plerumque solet, dissidebant: &, in eam Sententiam, in quam paucissimi propendebant, plurimi recusabant ire Victores. Utra denique Pars vicerit, non satis habemus exploratum. Nam in MStis Annalibus invenimus discrepantes Narrationes: fuisse nostro JOHANNI Præfecturam destinatam, sed non oblatam: oblatam, sed non acceptam: acceptam, sed aut redditam, aut ereptam. Certe Anno eodem 1490, Die XI. Novembris, Comitia Silesiorum Vratislaviensia supremum Silesiæ Capitaneum declarabant CASIMIRUM, Teschinensium Ducem.

X. Sub eo Silesii Comitia celebrabant Anno 1497 Nissensia: quibus JOHANNES noster intererat. Ibi nescio cujus Injuriæ Suspicionem arripiens NICOLAUS Oppoliensium Dux in præsentes Assessores denudato Pugione Vindictam intendebat. Eum, ad Aram pro Asylo in S. Johannis Æde profugum, Episcopo permittente, comprehensum læsi lædendique tradebant in publicam Custodiam.

XI. Ita nullum Templum in Patrocinium Injustitiæ convertendum esse ratus JOHANNES, Canonicis Adversariis suis subinde, quod poterat, immorigeris Frenum injiciebat. Iis, quos maxime formidabat, Anno 1501, suum Vicarium, &, cum e vivis abiisset, Successorem, quem Clerici Coadjutorem vocare consueverunt, præficere conabatur. Idque magni Momenti Res ipso fiebat insperato Eventu.

XII. Ne

XII. Ne Silesios irritaret, Alienigena Indigenam respiciebat FRIDERICUM Juvenem, CASIMIRI, Teschinensium Ducis, Silesiorum supremi Capitanei Filium, eo Tempore Studiis apud Bononienses Academicis adhuc inhærentem. Consentiebant omnes Silesiorum Principes & Ordines: iniquiores non tam recipiendo, quam recepto Episcopo Canonici plerique dissentiebant. Hi per Asseclas Osvvaldum Streubingerum & Sigismundum Grossingerum, Canonicos, Anno 1501, Die XIV. Augusti, Vratislavia in Aulam Budensem missos, ipsum VLADISLAVM, Hungarorum & Bohemorum Regem, Silesiorum Ducem supremum, tandem victum, ut Electionem Coadjutoris liberam Capitulo permitteret, suis Partibus attrahebant. Ita JOHANNES, a Proposito suo depulsus, a dissidentibus Silesiorum, & Proceribus, & Canonicis graviter oppugnatus, Episcopus exterus ne ab extero quidem Coadjutore tandem abhorrebat.

XIII. Veteranum Amicum habebat quondam in Patavinorum Athenæo familiarem, Johannem TVRZONEM, Equitem Hungarum, Divitias ex Fodinis metallicis copiosissimas possidentem: qui retentis in Hungaria Fundis suis, in Polonia Sedem apud Cracovienses, sibi delegerat. Hujus Filio Johanni TURZONI, Equitibus & Hungaricis, & Polonicis adscribi solito Stanislai TURZONIS, Episcopi Moravorum Olomucensis Fratri, jam inter Vratislavienses Canonicos Decano, supra cæteros favebat JOHANNES. Eo Patrono subnixus Senior TVRZO ipsis, tam Hungarorum, quam Polonorum Regibus in Pretio habitus, quo liberalior, eo potentior, alieniores, etiam Canonicos, multiplicem Difficultatem opponentes, Argumentis ponderosis superatos, Desiderio suo faciles reddebat. Sic efficiebat, ut rejectis aliis, suo Filio Episcopatum Vratislaviensem, Anno 1502, Die VI. Februarii, Titulo Coadjutoris, Successorisque Privilegio administrandum, nemine prohibente, Canonici conferrent: ne malo Exemplo, Jure nullo, Indigenis posthabitis, Episcopalem Potestatem Dignitatemque committerent Alienigenis, frustra moniti a Silesiæ Principibus & Ordinibus.

XIV. Hoc Insolentiæ Documento graviter irritati omnes Silesii Proceres, Patriæ Libertatis Assertores, quicquid inviti cogerentur ferre, simul & iniquum, & perniciosum esse, VLADISLAO Regi suoque Duci Rationibus solidis evidenter monstrabant: Cæterum, Decreti novissimi, quo Rex Vratislaviensem Episcopatum etiam peregrino permiserat,

miserat, primariam Culpam, non tam Aulicis, quam Clericis imputabant.

XV. VLADISLAVS, ne Dissidiorum hæc inter Silesios, partim civilem, partim Ecclesiasticam Personam agentes prorumpens Flamma in periculosum Incendium assurgeret, ad opprimendas in Tempore Scintillas omnes, totum Negotium committebat solertissimis utriusque Partis Capitibus: SIGISMUNDO, Casimiri Polonorum Regis Filio, Glogoviensem & Oppoliensium Duci: CASIMIRO, Teschinensium Duci, Silesiorum Præfecto summo: ALBERTO Colowratio, supremo Regni Bohemici Cancellario: a quo illa inter Silesios Transactio Colowratensis, etiam Colobratensis nominari solet.

XVI. Per eam, Anno 1504, in Comitiis Vratislaviensibus conscriptam, Johannes TVRZO, Johannis ROTHI, quanquam Exteri, Coadjutor (futurus Successor) jam datus confirmabatur quidem, prohibebatur autem in perpetuum Vratislaviensis Episcopi Electio ex Gente, non Austriacis subdita, si non sit, vel Silesius, vel Lusatus, vel Moravus, vel Bohemus. De quo legi meretur Transactio ipsa Colobratensis, per VLADISLAVM Bohemorum Regem, Silesiorum Ducem supremum, intra Budam, Hungarorum Urbem, Anno 1504, Die VIII. Februarii approbata. Eam mira Contentione quondam de Indigenis, non Exteris, ad Episcopatum Vratislaviensem evehendis agitatam Controversiam luculenter illustrat Caspar Schifordegherus, in Disputationibus ad Antonium Fabrum, Libro III. Tractatu XXX, Quæstione V. VI. IX.

MORS.

XVII. In Nissensium Urbe non multo post Johannes ROTHVS, quemadmodum Discordiæ, sic Vitæ subtrahebatur, Anno 1506, Die Januarii XXI. Sepulcrum in Vratislaviensium S. Johannis Cathedrali Templo, ad Episcopi Precislai POGARELLÆ, cujus in multis fuerat æmulus, Cineres, nactus, hanc Imagini æreæ subjunctam consecutus est Inscriptionem:

Anno M. D. VI. 21. Die Mensis Januarii, obiit Reverend. in Christo Pater, Dominus JOANNES, Episcopus Vratislaviensis, magnus Ecclesiæ suæ Benefactor, & Ædificiorum veterum Instaurator summus: Cui Deus misereatur.

Fulva

Fulva hæc Imago, quam vides Lector, Quarti
JOANNIS est Antistitis.
Saxo abditum Corpus jacet latissimo
Inter Chori Subsellia.
Annalibus Vitam lege: hoc dicam tamen,
Quod nec negarunt invidi:
Vir optimus, doctissimus, prudens, gravis,
Magno omnium Luctu perit.
M. D. VI.

In alia Tabula.

Quartus JOANNES jacet hic: vis cætera dicam?
Non alium vellet SLESIA Pontificem.

JOHANNES IIII. Episcopus Vratislaviensis, vera piorum Pontificum Imago. M. D. XXXII.

SCRIPTA.

XVIII. Ab Ætate prima Literis adsuetus, sæpius Oratorem publice: domi, quoties Otio gaudebat, Lectorem Bibliothecæ copiosissimæ curiosum: interdum etiam Scriptorem agebat. Inter alia, *primarias sui temporis Res* annotavit: quas nondum videre nobis licuit.

XIX. Duas Synodus Vratislavienses habuit: priorem Anno 1496. quæ tantum audiebat & perpendebat Ecclesiasticas Querelas: Posteriorem Anno 1497. in qua *Constitutiones Synodales* condidit. Eas cum aliis Vratislaviensium Cathedralis Ecclesiæ Statutis edidit Martinus Gerstmannus, Vratislaviæ 1586. in 4.

CAPUT XI.

Ad Annum M. D. XVI. Diem V. Aprilis,

HIERONYMUS SUOFHEIMIUS, Gorlicensis Lusatus.

VITA.

I.

PAtriam in Pueritia Ducem ad mansuetiores Literas fidam secutus, in Academia Leges, cum Civiles, tum Ecclesiasticas sibi reddebat familiares. Harum Præsidio munitus, non tantum ad Honores, quos J. U. Doctor impetrat, verum etiam, inter Vratislavienses Canonicos, ad Scholastici ascendebat Dignitatem. Inter Sanctos Apostolum Jacobum, quem singulariter colebat, Vitæ suæ constituebat Solatium.

MORS.

II. Breslæ moriebatur Anno 1516, Die IV. Aprilis. Sepeliebatur ibidem in S. Johannis Cathedrali Templo: ubi Lectoribus innotescit hoc Epitaphio:

Venerabilis & eximius utriusque Juris Doctor, Dominus HIERONYMUS SWOFHEIM. Gorlicensis, Scholasticus & Cantor hujus Ecclesiæ hic situs est. Obiit M. D. XVI. Die quinto Aprilis.

Huic JACOBE pia major Zebedeia Proles
Adsis Præsidio: qui te, dum viveret olim,
Fautorem elegit Vitæ, post Fata Patronum,
Præcipuæque sacrum coluit Pietatis Honore.
Te Duce, fac, videat, quem tu modo clarificatum
Vertice Thaboreo meministi cernere Christum.

CAPUT XII.

Ad Annum M.D.XX. Diem II. Augusti.

JOHANNES TURZO,

Eques Polonus.

VITA.

I.

TURZONUM, quos & THURZONES, & THURSONES, & TURSONES, & TURSOS dici constet, Gens Ortu Pannonica est: cujus Sedes intra Scepusiensem Comitatum diu fuit. Ex eâ Johannes TURZO, Eques Scepudiendis, Fodinarum metallicarum Possessor, â Cupro Argentum Aurumque solitô & citius, & perfectius separandi experientissimus Artifex, ad Opes immensas pervenerat. Is, quoniam Scepusiensis Comitatus, quanquam Regionis Hungaricæ, tamen Polonici Juris, olim per Oppignorationem erat: unde Cracoviam ingressus, Ædes amplissimas inusitatis sumtibus exstruxerat, ibique tandem Consul erat creatus: non tam Hungarus, quam Polonus habebatur: simul Hungarorum, simul Polonorum Regi, quorum sibi Gratiam conciliaverat, subditus. Quamobrem ipsius Filius Johannes TURZO, intra Poloniam genitus, Equitibus non Hungaricis, sed Polonicis annumeratus invenitur.

II. Is potissimum in Academiis Italicis Animum egregiis Studiis, non tantum, pro communissimo Sæculi suiMore, tam Philosophicis, quam Theologicis, verum etiam sub Ævi humanioris Principium, ad Eloquentiam pertinentibus, examussim perfecerat. Ita verò Sacris tractandis aptissimus, in Vratislaviensium Canonicorum Collegium recipiebatur, quorum postea creabatur Decanus. Quin, ut Capite, quod præcedit, commemoravimus, tandem Johannis ROTHI, Vratislaviensis Episcopi Coadjutor Successorque futurus constituebatur, Anno 1502.

III. Auri Argentique dives è paternis Fodinis, Die Julii XXXI, Anno 1505, ab Imperatore Maximiliano I, cui gratus erat, aureæ Monetæ Jus hac Lege consequebatur, ut suis Nummis, præter Imaginem S. Johan-

hannis Baptistæ, curaret Inscriptionem hanc imprimi: MUNUS CÆSARIS MAXIMILIANI.

IV. Ipsam Episcopalem Dignitatem, post Johannem IV. ROTHUM, Anno 1506, Die XXXI. Januarii, mortuum, solenniter, Die sacra, cui Lætare Nomen, Martii XXII, suscipiebat. Huic Festivitati, præter alios, aderant, Germanus Frater, Olomucensis Episcopus, Stanislaus TURZO: Johannes, Episcopus olim Varadiensis, tum Ordinis Bernhardini Monachus: Henricus Fullensteinius Suffraganeus, Opicius Colo Canonicus Vratislaviensis,

V. Anno 1507, in SIGISMUNDI, Glogoviensium & Troppaviensium Ducis, quem suo Fratri ALEXANDRO defuncto Successorem Poloni Regem creaverant, Locum, intra Silesiorum Comitia Bregensia, Præfectus Silesiorum supremus, Die XIV. Aprilis, eligebatur. Eam Potestatem ad Annum 1509 retinebat: quo abdicare jussus, tradebat CASIMIRO, Teschinensium Duci administrandam.

VI. Eodem 1509 Anno, cum Fratre suo Stanislao Olomucensium Episcopo, in Pragensium Urbe, coronabat Die Martii XI. triennem LUDOVICUM, Bohemorum Regem, VLADISLAI, Hungarorum & Bohemorum Regis Filium. Hujus Vladislai Legatus, Anno 1512. Die VI. Februarii, celebratis apud Cracovienses Nuptiis SIGISMUNDI I. Polonorum Regis aderat. Non multô post, erat Proxeneta Conjugii, quod Anno 1515, Die Novembris XXV, FRIDERICUS Dux Silesiorum Lignicensis cum Elisabeta, CASIMIRI Polonorum Regis Filia inibat.

VII. Prodigiorum commentitiorum, præsertim non Sanctorum Cultum, sed Cœnobiorum Lucrum intendentium, gravis Osor, in Vratislaviensium S. Dorotheæ Monasterio Simulacrum Beatæ Mariæ Virginis, cujus Miracula ficta multos deceperant, Calendis Majis, auferri jubebat. Id Monachis summo Studio reposcentibus denegabat constanter: tum etiam, cum prius per Cives, postea per Civium Uxores concupiscerent. Tandem Monachis Fœminisque junctis, durabilique Contumacia, nisi reddito Simulacro, ab Episcopo recedere nolentibus, quasi jam victus, annuere videbatur: sed videbatur. *Quod vos*, inquiebat, *recuperare studetis, ego retinere gaudeo. Ne tamen Spem simul mihi vobisque durior Judex omnem præcidam: de Simulacro diviso Pars vestra sit Adorator Monachus, mea sit ipsa Maria.* Quo Responso ulteriorem Solicitatio-

nem

nem subterfugiebat, Tangit hoc paucis in Hemerologio, pluribus exponit in Chronico MSto ad Diem Maji primum, Annum 1517, Nicolaus Polius.

VIII. Eodem Anno 1317, Martinus Lutherus publicam Ecclesiæ Romanæ cum Doctrinam, tum Disciplinam, non in omnibus quidem, sed tamen in multis Normæ divinæ contrariam, Disputator nulli Adversario cedere docilis, judicare sustinebat. Id pleraque Romano addicta Pontifici Capita Hæreticum pronunciare, nimium properabant. Circumspectior cordatiorque TVRZO, tantum aberat, ut asserta cœco Impetu statim damnaret, ut potius Veritatis Amator ingenuus, in Fundamenta, solicito pioque Desiderio, sine Partium Studio, inquireret.

IX. Ideo ad ipsum Lutherum scribere non dubitabat: à quo de quibusdam fiebat certior. Eam in TURZONE Bonitatem, quâ verum à falso distinguere laborabat, & perspectum in eligendis Rerum Ecclesiasticarum tam Doctoribus, quam Rectoribus, injustum rejicere, justum recipere studebat, Erasmus Roterodamus commendat Lib. XV. Epist. II. quam ad ipsum TURZONEM nostrum apud Lovanienses Anno 1520, pridie Calendas Septembris exaravit. *Gratulor*, ait, *tuæ Ditioni, è cujus Venis Aurum tam elegans ac purum eruitur: sed tu beatior, qui è divinorum Voluminum longè felicioribus Venis, tam avide scruteris Aurum Evangelicæ Sapientiæ, quo locupletes Gregem tuæ Fidei concreditum, velut opulentus quispiam Paterfamilias è divite Thesauro proferens nova ac vetera: multum dissidens ab Episcopis plerisque, qui pulcherrimam Functionis suæ Partem, in sordidos quosdam relegant, nec probatos, nec exploratos: cum ad id Muneris neminem oporteat admitti, nisi quem Eruditio Christiana, quem Morum Integritas, quem Rerum Usus non vulgaris commendet.*

X. Eandem TURZONIS Probitatem agnovit Martinus Lutherus, cum in Literis ad Georgium Spalatinum, Anno 1520, Die Novembris XIV, apud Eulenbergenses scriptis: [quas Johannes Aurifaber Tomo Epistolarum secundo inseruit] benignissimum de mortuo TURZONE tulit Judicium. *Dicitur*, inquit, *constantissimus* [Henricus Schmidbergius] *in Fide Christi decessisse, atque adeo* [*quod illos magna Cruce afficiet*] *meam Doctrinam & observasse, & publice commendasse. Vide ergo Christi Præsentiam. Urget Anti-Christus Romanus, & Satan per ipsum, sed majorem se ostendit, qui in nobis est, eô, qui in Mundo est.*

Eâdem

Eâdem Fide EPISCOPUS VRATISLAVIENSIS obiit, omnium Episcoporum hujus Seculi optimus.

XI. Id vel sola Æquitate maxima TURZO Encomium promeruit, nunquam se commoveri passus, ut in Evangelicos, pro Divino Disputatoris Gladio, inhumanum Persecutoris Gladium arriperet. Hinc evidenter patet, uter in Poëtis contrariis convenientius TURZONI Monitum dederit. TURZO in Gentis suæ Clypeo erectum Leonem priores Pedes extendentem, tribus Rosis subjectis, gessit. Hæc Signa, uterque Sacris suis favens Interpres, alter ad opprimendam, alter ad propagandam Protestantium Religionem tum invalescentem, opportuna Instrumenta censuit. Ad prioris Epigramma, quod Valerianus Jæssitius composuit:

Surge Leo: Spinæque Rosas defendite vestras:
Quas Armis tentat lædere Vespa suis.

Victorinus Raitelasser respondit:

Cede Leo: Leo major adest: â Numine missus.
Spinas Ille tuis subtrahet Ungue Rosis.

XII. Elegantiorum Structurarum Amator Conditorque TURZO, Episcopalem Aulam Vratislaviensem Ligneam in Lapideam convertebat. Ex Arcis Kaltensteinæ dirutæ Materiâ, priscum S. Georgii Castrum ad Jauernicium instaurabat: eique novum, tam ex S. Johannis Baptistæ, quam ex suo Prænomine Vocabulum imponebat, cum S. JOHANNIS MONTEM appellaret.

XIII. Mitis, hilaris, hospitalis, plures voluntariis Beneficiis propensos, quam necessariis Exprobrationibus alienos sibi faciebat. Vir doctissimus, doctissimis Ætate suâ Viris admirabilem in Modum oblectabatur, etiam cum ad Episcopale Solium evectus, Honore supra multos emineret. Tanti æstimabat Erasmum Roterodamum, ut ad eum Oculis subjiciendum ne octo quidem Dierum Iter adire gravaretur. Quod eidem dissvasit Erasmus, Lib. V. Epistola XXXIV: quam Lovani scripsit Anno 1519. Præter alios, Casparem Ursinum Velium, Silesium, Poetam in Amicis suis numerabat: â quo Carminibus, iisque satis & elegantibus, & frequentibus honorabatur.

MORS.

XIV. Lento Virium Defectu, Phthisicis proprio, apud Nissenses. Anno

Anno Ætatis LVI, Christi 1520, Die XI. Augusti, consumtus exspirabat. Ipsius miro Fato, quod aliis malum, aliis bonum Omen habebatur, Corpus ab Incendii fortuiti Flammis correptum & diminutum ægrè vindicabatur: Vratislaviam splendida cum Pompa deportatum, Sacello, quod in S. Johannis Templo Cathedrali, Reliquiis suis destinatum vivus exornaverat, inferebatur. Ibi gemina commendatur Inscriptione: cujus Autores fuerunt Fratres, Stanislaus & Johannes TURZONES: Amicus Georgius Logus, Canonicus.

Prior:

JOHANNI THURSONI, Vratislaviensi Episcopo, & Provinciæ Silesiæ aliquandiu Præfecto, Principi optimo, Religione & Pietate in Deum, Justitia in omnes, singulari Doctrina ipsi exquisita, & Doctorum, quos magna Gratia & Liberalitate prosequebatur, unico Patrono, Stanislaus TURSO, Olomucensis Episcopus, & Johannes TURSO, Plesnæ Dominus, Fratres Fratri charissimo ex Testamento mœsti P.P.

Posterior:

Hoc TURSO tibi Pontifex Sacellum
JANUS condidit, AGNIFER beate:
In quo post Obitum est situs. Meretur
Si Cœlum Pietasque & alma Virtus:
Si Musæ, innocue & peracta Vita:
Si fecisse bonis benigna: tecum
Celsi nunc Sacer Incola ille Olympi,
Cœli perfruitur Bonis beati.

Obiit Nissæ: M.D.XX.II. Aug. Æt. S. LVI. G. LOGUS S.F. 1537.

SCRIPTA.

XV. Anno 1509, à Die XXIV. Aprilis, per Triduum celebrabat Vratislaviæ Synodum de nonnullis Rebus Ecclesiasticis emendandis. Eas TURZONIS *Constitutiones* invenimus editas Norimbergæ 1512, in 4. in Martini Gerstmanni Statutis Vratislaviensibus antiquis, Vratislaviæ 1585, in 4.

XVI. Præterea superest TURZONIS *Epistola*, quam ad Erasmum Roterodamum Anno 1519. Calendis Decembribus, apud Vratisla-

vienses scripsit. Inter Erasmi Epistolas Libro XV. prima, reperitur edita Basileæ 1540. in f. Londini 1642. in f.

CAPUT XIII.

Ad Annum M. D. XXXIX. Diem V. Novembris.

JOHANNES HENCKELIUS,

Leutschouiensis Hungarus.

VITA.

I.

Ex Hungaria in Silesiam perveniebat, cum Johannes TURZO, Eques Polonus, cujus Pater intra Pannoniam Eques Scepuscensis erat, & Polonis, & Hungaris, propter Originis suæ Communionem, conspectiore Modo, præsertim Episcopus Vratislaviensis, faveret atque consuleret. Hujus Ope, jam in publicum Eruditionis Testimonium, solenniter J. U. Doctor creatus, Locum inter Vratislaviensis Ecclesiæ Cathedralis Canonicos impetrabat.

MORS.

II. Anno 1539, Die Novembris V. edebat Spiritum apud Vratislavienses: in quorum Cathedrali Templo S. Johannis, ante majorem Chorum sepultus jacet. Ibi suo Amico singulari Petrus Prockendorfius, J. U. D. & Matthias Auctus, Med. Doctor, posuerunt hoc Epitaphium:

JOHANNES HENCKEL. Layczoviensis, Jurium Doctor, hoc sub Saxo conditus meliorem Vitam exspectat. 5. Novembr. Anno 1539.

Petrus PROCKENDORF, U. J. D. Canonicus Wratislaviensis, & Matthias AUCTUS, Medicinarum Doctor, venerabili & præclaro Viro, Domino JOHANNI HENCKEL. Decretorum Doctori, Canonico hujus Ecclesiæ, Executores F.F. Anno 1540.

Imus

Imus ab hac Vita morientes: nec Mora, ſic vos
Ibitis, in quibus eſt nunc Vita Vigorque manendi,
Ibunt ſic omnes, qui Poſteritate ſequentur.

CAPUT XIV.

Ad Annum M. D. XXXXVII. Diem VI. Januarii.

JOHANNES HESSUS

Norinbergenſis Francus.

VITA.

I.

ANno 1490, Die Septembris XXIII, natus, Johannem HESSUM Civem, & Annam Ulrici GEIGERI Filiam, ob Virtutem honorabiles Parentes habuit. Studiis a primâ Pueritia conſecratus & addictus, Anno 1503, ex patrio in Zviccavienſe Lyceum abibat, cujus Moderator erat Wolfius Guldenius, Philoſophiæ Magiſter. Anno 1506, in Academiam Lipſienſem digreſſus, inter Initia potiſſimum, Philoſophicis vacabat: quibus Theologica deinde ſuperaddebat. Primam Philoſophiæ Lauream ibidem promeritus, Anno 1510, in Witebergenſium Athenæum diſcedebat: ubi Lauream Philoſophiæ ſupremam Anno 1511 conſequebatur.

II. Quicquid hactenus Scientiarum imbiberat, ſuſcipiendo Sacerdotio deſtinabat. Hujus Spe proficiſcebatur in Sileſiam. Anno 1513 Niſſam perveniebat: ubi Johannis TURZONIS Epiſcopi Vratislavienſis Gratiam inibat. Ab eo Secretis conſignandis præfectus, in plurimarum additarum Rerum Sileſiacarum, tam Veterum, quam recentiorum profundam Notitiam penetrabat. Eo Pacto magis magiſque ſacrorum Beneficiorum ſe capacem faciebat.

III. In Politicis etiam, non in Eccleſiaſticis tantum verſatus, arduum Præceptoris Munus oblatum non invitus ſuſcipiebat: duo Ingenia prælustria, Joachimum, CAROLI Monſterbergenſium Olsnenſiumque Ducis, & Jaroslaum, Georgii Baronis SCHELLENBERGII, Carnovienſis

vienſis Dynaſtæ, Filios erudituros. Eos, ad publicum Regimen olim feliciter tractandum, fideliter præparando Biennium in Bohemia conſumebat. Sub Anni 1516 Exitum in Sileſiam reverſus, apud Olsnenſes ad Annum 1518. commorabatur.

IV. Peritiâ ſuâ nondum ipſe contentus, in Italiam diſcedebat, Eruditionis aucturus Copiam, bene ſuſtinendis peragendisque ſublimioribus Eccleſiæ Functionibus neceſſariam. Anno 1519, Die XVIII. Junii declarabatur Bononiæ Subdiaconus: Die IX Septembris, creabatur Theologiæ Doctor, non Bononiæ, ſed Ferrariæ. Subſequentis Anni 1620, Vere, Martii XXIV. Die, Diaconus Romæ fiebat, ſub Leone X, Pontifice Maximo.

V. Interea, dum apud Italos ſubſiſtebat, inter Sileſios, Providentia ſummi benigniſſimique Patroni ſui, Johannis TURZONIS, Epiſcopi Vratislavienſis, abſens renunciabatur Canonicus Niſſenſis, Bregenſis, Vratislavienſis ad S. Crucis Templum. His ab HESSO removendis, & tergeminis, neque paupertinis Dignitatibus, etiam per Inſidias opponebat ſe non nullorum Livor, præſertim Balthaſaris Necheri, Canonici Vratislavienſis. At Vratislavienſis Epiſcopus TURZO, & Olsnenſis Dux CAROLVS, Defenſores prævalidi, quosvis Adverſarios vincebant.

VI. Ita fiebat, ut ex Italia redux HESSUS, Anno 1520, Die, qui S. Trinitatis Vigilia dicitur, ab Henrico Fullenſteinio, Epiſcopo Nicopolitano, Suffraganeo Vratislavienſi, publicis Sacerdotii Laboribus ſolenniter initiarentur, quorum Specimen primum Olſnenſibus, Die Julii VIII. edebat.

VII. Eodem 1520 Anno, Die II. Auguſti, amiſſum in Patronis optimum Johannem TURZONEM, Epiſcopum Vratislavienſem, Dolore magno deſiderabat. At eum mox leniri ſentiebat per ſucceſſorem Jacobum SALZAM, Anno 1521, Die I. Septembris, electum: de cujus Propenſione diu cognita certiſſimus erat. Sub eô, Vratislaviam redire juſſus, inter Canonicos ſuo defungebatur Officio. Quemadmodum igitur ê ſuis Collegis plurimos Scientiâ & Eloquentiâ ſuperabat: ſic Concionibus ad Populum eruditiſſimis efficaciſſimisque provocabat obtinebatque ſupra cæteros inuſitatam ex audientium Applauſu Benevolentiam.

VIII. Tum enim, quanquam nondum satis evidenter patefaciebat, tamen Animis solerter insinuabat, non alium esse Controversiarum, quæ tum Pontificios & Evangelicos gravissimum in Modum exercebant, meliorem Judicem, nisi Codicem sacrum, omnia Christianæ Pietatis & Salutis Capita continentem: ex quo, tanquam ex Fonte Rivus, quicquid in Ecclesiasticis antiquissimis, cæterisque Scriptoribus reperitur, profluxerit, non Scaturiginis Puritatem in Paludis Sordem mutare, si non fraudulenter, at impudenter ausis. Non igitur divinis Dogmatibus Interpretationes humanas, non nisi vanum ex Antiquitate corrupta Præsidium habentes, miscebat: itaque passim renascentis Veritatis promicantes Radios amabili Facundia divulgabat. Præstabat hoc annis millesimum, quingentesimum, vigesimum præcedentibus: quo jam & cum Martino Luthero, & cum Philippo Melanchthone contraxerat Amicitiam: ut ex utriusque constat Epistolis, præsertim ad ipsum HESSUM exaratis.

IX. Hanc de Sacris, quam probabat, Sententiam, Anno 1522, suis Norinbergensibus, ad quos, in Patriæ tandem revisendæ Gratiam, profectus erat, e publicis Cathedris, quo clarius, eo penetrabilius explicabat: adeoque non amplius Pontificiis, sed jam Evangelicis se mutatum adhærere palam profitebatur. Ob id HESSO Lutherus gratulabatur eodem 1522, Anno, Die XXV. Martii data Epistola: *Gaudeo*, inquiens, *te factum Evangelistam. Dominus te augeat & roboret Ministerium tuum in Plenitudinem Fidei & tuæ, & tuorum, qui te audiunt.*

X. Vratislavia non mediocriter commovebatur eo Viri omnibus æstimabilis novo, & Habitu, & Consortio. Pars, sed minor, obstinatiores, maxime potentiores Audaciam detestabantur: Pars, eaque major, faciliores, potissimum doctiores, ingenuitatem commendabant. Hoc eruditissimi Capitis Exemplo stimulati Evangelici tanto expeditius ad Consilium diu intentum, tandem exsequendum progrediebantur.

XI. Jam Anno 1517, Calendis Juliis, Oswaldus Wincklerus, Straubingensis Bavarus, Theologiæ Doctor, Ecclesiæ Vratislaviensis ad S. Mariæ Magdalenæ Templum Pastor, Canonicus in S. Crucis Æde Cantor, exspiraverat. Hoc Munus ambiebant tres, quorum nullus alteri cedebat, obstinatissimum in Modum. Ea Lite Quadriennium consumebatur.

tur. Diutius id non ferendum ratus Senatus Populusque Vratislaviensis, a LEONE X. Pontifice Romano, per LUDOVICUM, Bohemorum Regem, Silesiorum Ducem supremum, expetebat Licentiam Templo suo Magdalenæo eligendi Pastorem. LEO nihil respondebat: quasi consensurus in hoc, ad quod tacebat.

XII. Hinc Vratislavienses Jus, priscis Ecclesiis concessum, a se non alienum esse judicantes, hactenus S. Crucis Vratislaviensem Canonicum, Johannem HESSUM, Anno 1523. Die XIX. Junii, ad suscipiendum Magdalenæi Pastoris Officium vocabant. HESSUS, quid agendum esset, ipsum Jacobum SALZAM, Episcopum Vratislaviensem, consulebat. Is Re ponderata, cujus tum permissæ, tum negatæ, quanquam dubius, Eventus ob Circumstantias notabiles non periculosus videbatur: ad ultimum, neque Conscientiam suam, neque Civitatem Vratislaviensem, quas in Pretio suo habebat, læsurus, pro Sæculi, quo passim Locorum Pontificii Evangelicis Templa permittebant, nondum mutabili Statu, oblatam Parochiam gubernandam HESSO, Amico suo, tantum aberat, ut recipere prohiberet, ut potius suaderet, imo injungeret. Idque primo Verbis expressum mox etiam Literis, Die Augusti XXI, consignatum, in publicam Notitiam pervenire patiebatur.

XIII. Hoc remoto, aliud Obstaculum supererat. CAROLUS, Silesiorum Dux Monsterbergensis, quem Bohemia Præfectum supremum, Lusatia superior Gubernatorem, Ducatus Glogoviensis Capitaneum habebat, Sacris Evangelicis addictus, HESSUM, Terris suis ad Christianas Virtutes a vitiosis Additamentis repurgatas, fideliter Viam monstraturum, tenebat obligatum. Eum tamen, ut erat pius Religionis Evangelicæ Propagator, Vratislaviensibus indulgebat.

XIV. Tum Episcopo HESSUS quidem in Possessionem mittendus, quam Solennitatem recentior Ætas Investituram nominat, Die IX. Octobris, repræsentabatur. At nec Episcopus, nec ipsius Vicarius id Opus peragere sustinebat: uterque Superiorum ex Romanis Asseclis, maxime Romani Pontificis Iram veritus.

XV. Ita liber ab Impedimentis HESSUS, Die Octobris XXI, præsentibus, Ambrosio Jencwicio, Hieronymo Hœrnigio, Nicolao Leubelio, Wenceslao Hœrnigio, Nicolao Reichelio, Nicolao Jenckvvicio, Senatoribus, aliisque, doctis & indoctis, primus in Vratislavien-

laviensibus Templis Evangelicus Theologus intra Sacrarium Ædi Magdalenææ Pastor præficiebatur. Ipsius prima Concio, Die XXV. Octobris, Dominica XXI post Trinitatis, ad Invidiam usque, magna Procerum atque Civium Frequentia excipiebatur.

XVI. Annum 1523, quo hæc contigerunt, Tobias Coberus hoc Versu chronologico indicavit:

HESSE DeI VerbVM pVrIs e FontIbVs affers.

Cæterum, quemadmodum passim erant, qui Vratislaviensibus ob receptam Religionis Sinceritatem, Sacris Pandectis unice conformem, e Locis peregrinis applaudebant: ita speciatim Julius Pflugius, Eques Saxonicus, postea Misnensium Naumburgensis Episcopus, ex Amore, quo HESSUM singulariter prosequebatur, ei gratulabatur per Literas: *Audio;* inquiens, *tibi factum esse Negotium prædicandi Evangelii, HESSE, Amicorum optime. Quod tibi & Vratislaviensibus tuis bene evenire cupio. Fuerit ea Res & tibi & illis Saluti æternæ, si Agnum Christi Fidei tuæ creditum atque commissum colueris quam diligentissime. Is profecto, si semen illud divinum intra sua velut Viscera recondiderit, Fructus feret uberrimos. Atque hoc quanto fuerit præclarius, tanto magis providere debes, ne quid Zizaniæ inter Triticum tuum nascatur. Quod fiet, si Multitudinem a seditiosis Concionatoribus concitatam ad Tranquillitatem plane Evangelicam traduxeris. Sed quid ego ad te ista? Sic mihi persuadeo, te Talento tibi dato optime usurum, ut non dubitem, quin hanc optatissimam Vocem auditurus sis aliquando: Euge bone Serve & fidelis. Reliqua tu nosti.*

XVII. Hanc in Sacris Mutationem Vratislaviensibus exprobrabat Hadrianus VI. Pontifex Romanus Epistola: qua, cum Annus 1523, Dies Julii XXIII, ageretur, exarata, ne priscum Ecclesiæ Romanæ Consortium desererent, persuadere conabatur.

XVIII. Ei Vratislavienses, a se nihil impium, nihil Conscientiis noxium, sed, quod salutare sit, ad divinarum Legum Regulam, susceptum, in Apologia respondebant, qua tum se, tum HESSUM suum defendebant. De Pontificiorum Clericorum Doctrinis & Moribus depravatis locuti: *Quod malum,* inquiunt, *ne Indulgentia nimia, tanquam excetra illa Lernæa Vires acquireret, aut latius serperet, summa cum Diligentia*

ligentia e nostrorum Animis tollere, & ad usque vivam Radicem averruncare studuimus: quærendo scilicet nobis & Ecclesiæ nostræ eum Pastorem, qui incredibili Fiducia & Alacritate Verbum Domini & impervestigabiles ab humana Prudentia Divitias ejus, & Communionem Mysterii, quod erat absconditum a Sæculo, ideo nobis decantabit, secundum Spem nostram, quam in illum habemus repositam in Domino; qui omnibus Innocentia Vitæ & Modestia charus est: qui antea a Reverendissimo Domino Episcopo nostro ad evangelizandi Munus, & nunc quoque a nobis unanimi Consensu vocatus & accersus est, ac electus in Domino, juxta Consuetudinem ab Apostolis vulgatam, & Ecclesia, quæ in Christo est, receptam. Siquidem Ecclesiæ est, vocare & eligere Pastorem: Episcopi autem, sive Presbyteri, Manus imponere. Post quædam: *Juste igitur, vere pium & Christianum Hominem D. Johannem HESSUM Theologiæ Doctorem in Parochum nobis eligimus, ad Ministerium Verbi ante vocatum ab Episcopo: commisimusque ei Curam & vivorum, & mortuorum: ut vivos immarcessibili Fructu Verbi Divini pascat ac nutriat: defunctos vero in Domino pie sepeliat: non ut Prædecessores Parochi, quibus una Opera erat, inhiare Lucro.*

XIX. Post hæc Senatus Populusque Vratislaviensis Partem maximam Evangelicus id agebat, ut civilem durabilemque cum Pontificiis Concordiam colerent: inter quos non pauci de Placitis Romanis dubii, magis magisque propendebant in Evangelicorum Societatem. Ideo, cum Annus 1524 ageretur, in Veritatis majorem partim Agnitionem, partim Confirmationem, tam Pontificiis, quam Evangelicis, placebat, instituere publicam inter utriusque Partis Asseclas Disputationem: cujus erant Positiones: (I.) Sacrarum Literarum Autoritas, cognoscendæ salutari Veritati sufficiens (II) Christi Sacerdotium Missam destruens (III) Civilis Potestas, cum Ecclesiastica Potestate sociabilis (IV.) Conjugium Clericis non prohibitum est.

XX. Hujus Certaminis Locus erat Vratislaviense Monasterium S. Dorotheæ, quod Eremitarum Augustinianorum Ordinis est. Præsidem agebat Johannes HESSUS: cui quoddam in Auxilium aderant Duumviri, Hebraicarum Græcarumque Literarum intelligentissimi, Valentinus Fridlandus Trocedorfius, Goldbergensium Lycei Rector, & Antonius Niger, Vratislaviensis, Philosophiæ Magister, postea Medicinæ Doctor. Respondentis obibat Vicem Die prima Johannes Wunschel-

tius,

tius, postrema Joachimus, ex Minorum Ordine Monachi. Partes Opponentium in se suscipiebant, quicunque volebant: Johannes Metzlerus, J.U.D. Leonhardus Zipserus, Martinus Spornius, Theologiæ Professor, in Vratislaviensium S. Adalberti Monasterio Vicarius, Martinus Scheiterus ibidem Prior, Andreas Schmidius ex Suidnicensium Urbe, Monachi Dominicani, quos Prædicatorum Ordinis vocant. Assessores duo publici Notarii, Antonius Lebius & Sebastianus Heynemannus, Cognomento alio Reysigius, in Commentarios Acta referebant. Laurentius Corvinus, Civitatis Vratislaviensis Secretarius de Sacra Scriptura, Libris cæteris omnibus præferenda, Religionis & unica & optima Regula, eruditam Orationem, additis elegantibus Carminibus, recitabat. Auditores aderant ex Vratislaviensibus Senatores plerique, Cives in Literatis plurimi, Exterorum Nuncii nonnulli, aliorum ingens Multitudo.

XXI. Dies Aprilis XX dabat Initium huic Colloquio, quod duravit, aut per quatriduum, ut Nicolaus Henelius in Silesia Togata, Lib. III. Cap. VIII. refert: aut per Octiduum, sicut Melchior Adamus in Germanorum Theologorum Vitis, & Nicolaus Polius in Chronico MSto ad Annum 1524 commemorant. Tum utrique Disputantium Parti permanere videbatur prior de Sacris, quorum fuerunt Confessores, inexstirpabilis Sensus: tamen postea quorundam mutatus in Umbris Animus, ex Scintillis occultis se diffundebat in apertam Lucem, qua Evangelici gloriabantur.

XXII. Quid de Colloquio eodem Martinus Lutherus, nec actorum, neque patiendorum ignarus, senserit, reperimus in Literis ad Georgium Spalatinum Anno 1524 Die XI. Maji scriptis: *Vratislaviæ Disputatio Joannis HESSI processit feliciter, frustra resistentibus tot Legatis Regum, & Technis Episcopi.* Et in Literis ad ipsum HESSUM, eodem Anno, Die Septembris III, exaratis: *Ascendisti igitur in Navem cum Christo, quid exspectabis? Serenum? Imo Ventum & Procellas, & Fluctus Navem operientes, ut mergi incipiat: Sed hoc Baptismo baptisandus prius es: tum sequetur Serenum, excitato & implorato Christo: qui saltem dormiet aliquando.*

XXIII. Dirigendis emendandisque Vratislaviensium Rebus Ecclesiasticis magna Diligentia intentus, Anno 1525, accipiebat Collegam Ambrosium MOIBANUM Vratislaviensem, Theologiæ Doctorem, quem Vratislavienses Elisabetano Templo præfecerant Pastorem, & doctum, & pium:

pium: quo partim Duce, partim Comite, Vias suis Auditoribus in Cœlum planas, certas & faciles monstrabat: etsi retentis genuino Scopo nihil obstantibus Cærimoniis.

XXIV. Juventutem maturiorem literariam, in Elisabetani Templi Auditorio Theologico, quod in Rehdigeranam Bibliothecam postea mutatum est, ab Anno 1530, latine docuit: ex Libris sacris Ecclesiasten Salomonis, Mosis Deuteronomium, Esaiæ Prophetiam, Davidis Psalmos priores XXI. fidus Interpres absolvit. Sic amplissimum Dotes Virtutesque suas publicis Utilitatibus applicandi Locum nactus, Ingenio circumspectus, Memoria promtus, Lingua disertus, Experientia confirmatus, omnibus se, nisi malis, Humanitate, Justitia, etiam Benignitate probabat. Certe suis non Ore tantum, etiam Manu prævius, Charitatem in egenos Christianam largis crebrisque Donis patefaciebat. Ea porro ductus, Vratislaviensibus persuadebat, ut publicam Eleemosynarum Præfecturam constituerent: cujus inter Administratores Assessor recipiebatur: etiamnum Paupertati salutarem, Civitati honorabilem. Par Beneficentiæ Documentum edebat, cum efficeret Consiliis suis, ut inter Valetudinarios indigis etiam Nosocomium Vratislavienses conderent, quod omnium Sanctorum nominatur. His & aliis Modis adeo charus erat Populo, ut quingenties expetitus ageret Sacri Baptismatis Testem.

XXV. Proinde non multiplicis tantum Doctrinæ Copia, sed laudabilis etiam Vitæ Constantia, tum Silesiis, tum Exteris cognitus, Famam consequebatur inter Viros Eruditione claros egregiam. Quanti fuerit ab eis habitus, simul Indices, simul Testes in Scriptis etiamnum exstantibus Posteritas invenit: præter Episcopos, Comites, Barones, alios: Johannem Apellum, Johannem Brentium, Martinum Bucerum, Joachimum Camerarium, Johannem Cratonem, Johannem Crotum, Eobanum Hessum, Ulricum Huttenum, Johannem Langum Erfurtensem, Johannem Lascum Decanum Gnesnensem, Martinum Lutherum, Philippum Melanchthonem, Johannem Metzlerum, Ambrosium Moibanum, Petrum Mosellanum, Conradum Mutianum, Antonium Nigrum, Bilibaldum Pirckheimerum, Julium Pflugium, Georgium Sauromannum, Georgium Spalatinum, Vitum Theodoricum, Valentinum Fridlandum Trocedorfium, Casparem Ursinum Velium, Bernhardum Ziglerum.

XXVI. Ex tot Autoribus, quid Joachimus Camerarius de nostro HESSO senserit, afferemus in medium ex Literis ad Johannem Cratonem, Anno 1561. Die XXII. Decembris exaratis: quas reperimus Parte II. Lib. IV. Epist. XV. *His autem Epistolis*, ait, *adjungi placuit & Johannis HESSI. Theologi duas Epistolas ad me. Qui Vir qualis fuerit, quâ Naturæ Bonitate, quâ Facultate Ingenii, quâ Studii Industriæque Excellentia, quâ Doctrinæ Copia, ut taceam Sapientiæ, Eloquentiæ & Humanitatis Laudem, & in omni Officio Diligentiam & religiosam Pietatem, & beneficam ac liberalem Operam universis: hæc igitur apud vos & nota, & celebria sunt. Quæ si vellem differendo explicare, novum Opus, idque grande esset texendum. Nunc vero sit, Viri optimi ac sanctissimi & de vestra Civitate bene meriti Memoriam colere.*

XXVII. Consimilia HESSI Encomia supersunt in plurimorum Autorum Epistolis, partim ad HESSUM ipsum, partim ad alios exaratis: quarum MStarum Volumen à Ludovico Camerario, è Belgio acceptum, Johannes Saubertus, Norinbergensis Theologus, in Munus obtulit Nicolao Henelio. Cui postea, non tantum easdem, sed multo plures, etiam ab Episcopis, Vaciensium ad Danubium Stephano Broderico, & Pomesaniensium ad Passariam Erhardo: præterea, Comite Julio Hardeccio, Barone Jano Zuolskio, & aliis, ad HESSUM datas Avtographas, quas Johannes Crato ab HESSI Hæredibus, & aliunde conquisiverat: ex Cratonis autem Bibliotheca impetratas, Affinis Marcus Henricus Peinius, Eques Silesius, donavit: multa illius Temporis Memorabilia, quæ alibi frustra quæras, continentes.

XXVIII. Alio etiam Modo ad Posterorum Memoriam pervenit HESSI Nomen. Jure divino Episcopis etiam [Teste Paulo ad Timotheum III. 2] concessum Matrimonium, sibi non esse prohibitum, certissimus, Anno 1525. tum XXXV. Annorum Vir, Die Septembris VIII. inibat cum Virgine Sara, Stephani Jopneri, Cognomento alio Spiegleri, Senatoris Vratislaviensis è superioribus, Filia. Ex hac suscepit Saram, Annam, Johannem. In mortuæ Conjugis Locum, Anno 1533 sibi conjungebat Virginem Hedwigen, Petri Wahleri, Vratislaviensium Zygostatæ, qui Latinis Libripens dicitur, Filiam: Pauli, Marthæ, Magdalenæ,

 Matrem.

Matrem. Inter Filios Johannem HESSUM, J. U. Doctorem, Silesiorum Ducis Olsnensis Consiliarium: Paulum, Medicinæ Doctorem, Witebergensis Academiæ Professorem reliquit. Inter Filias, in Societatem maritalem accepit Saram, Johannes Aurifaber, tum Philosophiæ Magister Witebergensis, postea Theologiæ Doctor, & Vratislaviensium Ecclesiarum Evangelicarum Pastor primarius: Martham Andreas Butnerus, Medicinæ Doctor: Magdalenam Johannes Nunhartus, Civis Vratislaviensis: Annam Fridericus Staphylus, Osnabrugensis Westphalus, Philosophiæ Magister: qui non tantum piam Conjugem, Anno 1549, (quo Vratislaviam venerat: Anno 1550 ibidem Literarum Græcarum in Elisabetano Gymnasio Professor) Die XVIII Decembris, solenniter assumtam: sed etiam Veritatem Evangelicam, quam diu coluerat, posthabere nihil veritus est malitiosus Desertor.

MORS.

XXIX. Cum per Annos XXIV, Vratislaviensem S. Mariæ Magdalenæ Parochiam feliciter administravisset, ultimumque publicum Sermonem ad Populum Anno 1546, Die Decembris XXI, habuisset, Vitæ suæ multiformis Cursum peragebat, his postremis Verbis: *Ave Domine Jesu Christe:* Anno Ætatis LVI, Christi 1547: Die V. Januarii, ut Nicolaus Polius in Hemerologio indicat: Die VI. Januarii Sacro, ut vocari solet, trium Regum Festo: quemadmodum idem Polius in Silesiæ Chronico MSto, ad Annum 1547 commemorat. Quæ Diversitas inde fortassis est orta, quod Abitus in Tempus nocturnum incidit: hoc autem alii ad priorem, alii ad posteriorem Diem retulerunt.

XXX. Die VI. Januarii, mortuum esse confirmat Epitaphium, quod in S. Mariæ Magdalenæ Templo superest: cujus ad Aram summam sub Albo Lapide jacet: ubi sculptus Librum tenet, Digito ad hæc [Psalmi CXVI, 10.] Verba directo: *Credidi, propter quod locutus sum. Ego autem humiliatus sum.*

JOHANNES HESSUS, Doctor Theologiæ, Pastor Ecclesiæ Dei in hac Urbe, Vratislavia decessit ex hac mortali Vita, Anno M.D.XXXXVII. Die VI. Januarii.

Ἐςὶ Θεῷ λιπαρῶν θυσία χαριεςέρα ἄλλων,
Καί ὀδμὴν γλυκερὰ λοιβὴ ἱεισ᾽ ἀγαθὴν.
Τὴν σοφίαν καθαρῶς ἐυαγγελίοιο διδάσκειν,
Καὶ φωνεῖν ὁσίαις δόγματα Θεῖα φρεσίν.
Τοῖος ΙΩΑΝΝΗΣ ποτὲ ἔνθα διδάσκαλος ἦεν,
Ωι πατρῷα ἔην ΗΕΣΣΟΣ ἐπωνυμία.
Θέσφατα ὃς λαοῖς σπείρων ἐντάλματα Χριςȣ̃,
Πιςὸς ἐὼν δολερὰς ȣ̓ προσέμιξ᾽ ἀπάτας.
Καὶ τίμισεν ἀκιβδήλοις ἀρεταῖς Θεὸν αἰεὶ
Ἐν κραδίῃ πίςιν, σεμνά τε ἤθη ἔχων.
Νῦν ȣ̃ν ἐσ μακάρων ψυχὴν θεὸς ἤγαγ᾽ ὅμιλον,
Ἐνδὲ σορῷ ταύτῃ λείψανα θῆκε πόλις.

Id est:

Est Deo pinguibus Sacrificium aliis,
Et Odorem dulcis Libatio reddens bonum:
Sapientiam purè Evangelii docere,
Et resonare sanctâ Dogmata divina Mente.
Talis JOANNES *quondam hic Doctor erat,*
Cui paternum erat HESSUS *Cognomentum.*
Divina qui Populis seminans Præcepta Christi,
Fidus exsistens, dolosas non admiscuit Fraudes.
Et coluit sinceris Virtutibus Deum semper,
In Corde Fidem honestos Mores habens.
Nunc igitur in Beatorum Animam Deus duxit Cœtum:
In Sepulcro autem hoc Reliquias posuit Civitas.

Phi-

Philippus MELANCTHON:

Ad Imaginem in Magdalenæa Bibliotheca.

Quod Tenebris pulsis & Sæcli Nocte prioris,
Lucem Evangelii clara BUDORGIS habet:
Debet id omne DEO, magnique Laboribus HESSI,
Qui fuit hic Verbi Buccina prima Sacri.

SCRIPTA.

XXXI. Johannis TURZONIS, Episcopi Vratislaviensis olim Secretarius, rariorem Silesiacarum Rerum Notitiam, ex MStis nondum editis haustam, per sui Temporis multiplices Occasiones auxerat. Eam Literis Latinis consignatam vocabat *Silesiam Magnam:* ex qua per Christophorum Henscherum, Syndicum Vratislaviensem, ad Usuram obtentâ, Nicolaus Henelius quædam in Silesia Renovata, Cap. VII. §. 16. Lectoribus obtulit.

XXXII. Præterea de variis Rebus *Epistolas*, cum Latinas, tum Germanicas composuit: adhuc in Bibliothecis tum privatis, tum etiam publicis superstites.

CAPUT XV.

Ad Annum M.D.XXXXVII. Diem XV. Januarii.

CHRISTIANUS FLEISCHERUS,

Golnicensis Hungarus.

VITA.

I.

ORigine paternâ Germanus, Golnicio, quod aliis Gilnicium, aliis Gelnicium dicitur, inter Montanas Urbes sito, in Germaniam digressus,

gressus, positis Studiorum Liberalium Fundamentis adstruebat Protestantium Theologiæ Scientiam. Eâ potissimum Homiletica disertus, Anno 1527 in Vratislaviensium Templo, unde Christophorus Flaschnerus apud Taurinos in Agris Ecclesiæ Pastorem acturus, discesserat, Diaconis adjungebatur. Inter hos Evangelicam Doctrinam fideliter Populo explicare solitus bis ascendebat: denique Locum Archi-Diacono proximum possidebat.

MORS.

II. Muneris sui Partes jam per XX. Annos impleverat, cum Ætatis XLIX Annum ingressus Deo Spiritum reddebat, Anno 1547. Die Junii XV.

CAPUT XVI.

Ad Annum M. D. L.

GEORGIUS FRANCO,

Sternbergensis Moravus.

VITA.

I.

PAtre Silesio, Sternbergam digresso, natus, in Silesia Pueritiam Adolescentiamque Scientiis variis, Ætatem virilem Officiis Ecclesiasticis consumebat. Doctus & pius in Monsterbergensium S. Georgii Templo Diaconus Evangelicam Pietatem propagabat.

MORS.

II. Anni 1550, extremo vere, correptus Morbo, Vitam suam finiebat. In eodem Parochiali Templo sepultus Inscriptionem simplicissimam consecutus est:

Anno

Anno M.D.L. Feria sexta Vigiliæ Trinitatis obiit venerabilis Dominus GEORGIUS FRANCO, Diaconus hujus Ecclesiæ.

SCRIPTA.

III. Præter *Concionum*, quas habuit, *Volumen*, Posteris quoddam *Ecclesiasticarum Rerum Monsterbergensium Diarium* Germanice consignatum reliquit: cujus meminit Autor Anonymus in MSto Silesiæ Chronico, ad Annum 1550.

SILE-

SILESIORUM ALIENIGENARUM ERUDITORUM
INDEX I. PRÆNOMINUM.

SILESIORUM ALIENIGENARUM ERUDITORUM
INDEX II. COGNOMINUM.

SILESIORUM ALIENIGENARUM ERUDITORUM.

INDEX III. PATRIARUM.

GERMANI.

FRANCUS.

Norinbergensis.

LUSATUS.

Gorlicensis.

MOGUNTINUS.

Rudisheimensis.

MORAVUS.

Sternbergensis.

SUEVUS.

Wemdingenſis.

Johannes *Rothus*, Epiſcopus Vratislavienſis. Cap. 10.

BOHEMI.

Jodocus *Roſenbergius*, Baro, Epiſcopus Vratislavienſis. Cap. 8.

Theodoricus, Vratislavienſium Canonicus, Epiſcopus electus. Cap. 7.

HUNGARI.

Golnicenſis.

Chriſtianus *Fleiſcherus*, Diaconus Vratislavienſis. Cap. 15.

Leutſchovienſis.

Johannes *Henckelius*, Juris Utriusque Doctor, Canonicus Vratislavienſis. Cap. 13.

POLONI.

Thomas *Coslerogus*, Eques, Epiſcopus Vratislavienſis. Cap. 4.
Cyprianus, Eques, Epiſcopus Vratislavienſis. Cap. 2.
Thomas *Dolivita*, Eques, Epiſcopus Vratislavienſis. Cap. 3.
Johannes *Romka*, Eques, Epiſcopus Vratislavienſis. Cap. 6.
Zyroslaus *Roſa*, Eques, Epiſcopus Vratislavienſis. Cap. 1.
Johannes *Turzo*, Eques, Epiſcopus Vratislavienſis. Cap. 12.
Thomas *Zaremba*, Eques, Epiſcopus Vratislavienſis. Cap. 5.

SILESIORUM ALIENIGENARUM ERUDITORUM.

INDEX IV. TEMPORUM

Mortem obierunt

SÆCULO XII.

Anno 1181. Die 3. Aprilis.

ZYroslaus ROSA, Eques Polonus, Vratislavienſis Canonicus, poſtea Epiſcopus. Cap. 1.

SÆCULO XIII.

Anno 1207. Die 21. Februarii.

CYPRIANUS, Eques Polonus, Monachus Præmonſtratenſis, Cœnobii Vratislavienſis Vincentini Abbas, Leubuſienſis in Marchia, intra Sileſiam Vratislavienſis Epiſcopus. Cap. 2.

Anno 1232. Die 8. Junii.

Laurentius DOLIVITA, Eques Polonus, Vratislavienſis Canonicus, poſtea Epiſcopus. Cap. 3.

Anno 1267. Die 30. Maji.

Thomas COSLEROGUS, Eques Polonus, Vratislavienſis, Canonicus, poſtea Epiſcopus. Cap. 4.

Anno 1292. Die 11. Martii.

Thomas ZAREMBA, Eques Polonus, Vratislavienſis Canonicus, poſtea Epiſcopus. Cap. 5.

SÆCULO XIV.

Anno 1301. Die 19. Novembris.

Johannes ROMKA, Eques Polonus, Vratislavienſis Canonicus, poſtea Epiſcopus. Cap. 6.

Anno 1382. Die 15. Februarii.

THEODORICUS, Bohemus, Philoſophiæ Magiſter, Vratislavienſis Canonicus, Decanus, Vicarius, Epiſcopus electus, ſed non confirmatus. Cap. 7.

SÆCULO XV.

Anno 1467. Die 12. Decembris.

Jodocus ROSENBERGIUS, Baro Bohemus, Hieroſolymitani Ordinis Prior, Stratonicenſis Præpoſitus: Vratislavienſis Epiſcopus. Cap. 8.

Anno 1482. Die 9. Januarii.

RUDOLPHUS, Rudisheimenſis Moguntinus, Decretorum Doctor, Romanæ Rotæ & Cameræ Auditor, Pontificis Romani Referendarius: primum Lavantinus, poſtea Vratislavienſis Epiſcopus. Cap. 9.

SÆCULO XVI.

Anno 1506. Die 21. Januarii.

Johannes ROTHUS, Wemdingenſis Suevus; Ladislai, Hungarorum & Bohemorum Regis Secretarius: Imperatoris Friderici III. inter Conſiliarios Aulicos Protonotarius: Lavantinorum Epiſcopus: Vratislavienſis Canonicus, Decanus, Epiſcopus. Cap. 10.

Anno 1516. Die 5. Aprilis.

Hieronymus SUOFHEIMIUS, Gorlicenſis Luſatus, Juris utriusque Doctor, in Vratislavienſium S. Johannis Templo Canonicus Scholaſticus. Cap. 11.

Anno

Anno 1520. Die 2. Augusti.

Johannes TURZO, Eques Polonus, Vratislaviensium Canonicus, Decanus, Episcopus: Silesiorum supremus Capitaneus, Cap. 12.

Anno 1539. Die 5. Novembris.

Johannes HENCKELIUS, Leutschoviensis Hungarus, Juris utriusque Doctor, Canonicus Vratislaviensis. Cap. 13.

Anno 1547. Die 6. Januarii.

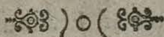
Johannes HESSUS, Norinbergensis Francus, Philosophiæ & Theologiæ Doctor: Johannis Turzonis Episcopi Vratislaviensis Secretarius: Joachimi, Monsterbergensium & Olsnensium Ducis Præceptor: Bononiensis Subdiaconus: Romanus Diaconus: Canonicus Nissensis, Bregensis, Vratislaviensis: Vratislaviensium Ecclesiæ primus Theologus Evangelicus, S. Mariani Magdalenæi Templi Pastor. Cap. 14.

Anno 1547. Die 15. Januarii.

Christianus Fleischerus, Golnicensis Hungarus, Vratislaviensis Templi Magdalenæi Diaconus. Cap. 15.

Anno 1550.

Georgius FRANCO, Sternbergensis Moravus, Monsterbergensium Ecclesiæ Diaconus. Cap. 16.

SILE-

SILESIORUM ALIENIGENARUM ERUDITORUM

INDEX V. SCRIPTORUM.

THEOLOGICA.

Exegetica.

R*udolphi* Epiſcopi Commentarius in Moſis Pentateuchum.
Ejusdem Commentarius in Joſuæ Librum.
Ejusdem Commentarius in Judicum Librum.
Ejusdem Commentarius in Prophetam Eſaiam.

Homiletica.

Rudolphi Epiſcopi de Tempore Sanctisque Sermones.
Georgii *Franconis* Conciones.

Oratoria.

Johannis *Romkæ* Epiſtola ad Sileſios Clericos.

Jodoci Roſenbergii Epiſtolæ: (I.) ad Paulum II. Pontificem Romanum. (II.) ad Rudolphum, Epiſcopum Lavantinum. (III.) ad Lectores contra eundem Rudolphum.

Rudolphi Epiſcopi Epiſtolæ: (I.) ad Prothaſium Epiſcopum Olomucenſem. (II.) ad eum eique ſubjectos Canonicos. (III.) ad Decanum Olomucenſem. (IV.) ad Ordinis Præmonſtratenſis Abbatem Rhadiſtenſem. (V.) ad Civitates, Olomucenſem, Brunnenſem, Znogmenſem, Iglavienſem. (VI.) ad Clericos Auſtriacos. (VII.) ad Conradum, Ducem Sileſiorum Olavienſem. (VIII.) ad Bohemos, Sileſios, Luſatos.

Johannis *Turzonis* Epiſtola ad Eraſmum Roterodamum.

Johannis *Heſſi* Epiſtolarum Volumen.

Polemica.

Rudolphi Epiſcopi Commentarius in Petri Lombardi Sententiarum Libros IV.

LEGALIA.

LEGALIA.

Silesiaca.

Thomæ *Zarembæ* Constitutiones Synodales Vratislavienses.
Rudolphi Episcopi citatio ad Synodum Vratislaviensem.
Ejusdem Innovationes antiquarus Constitutionum Vratislaviensium.
Johannis *Rothi*, Constitutionem Synodales Vratislavienses.
Johannis *Turzonis* Constitutiones Synodales Vratislavienses.

JURIDICA.

Communia.

Zyroslai *Rosæ* de Decimis Decimarumque Decimis Volumen.

HISTORICA.

Universalia.

Johannis *Rothi* de sui Temporis Rebus primariis Liber.

Silesiaca.

Johannis *Hessi* magna Silesia: id est, de Silesiorum Rebus memorabilibus Opus.

Georgii *Franconis* Ecclesiasticarum Rerum Monsterbergicarum Diarium.

SILESIORUM ALIENIGENARUM ERUDITORUM,

INDEX VI. MEMORABILIUM.

Numerus Romanus Caput, Barbarus Periodum indicat.

Da-

R.

W.

Z.

23. Acta der Breßl. Religions-Executions-Comission de A. 1709 die (bey Böhm in Leipzig gedruckt worden.)
24. Gryphii Glogauische Privilegia.
25. Die Beschreibung der Urnen des Töpfelberges von H. Hermann, Pfarrern zu Massel. Maslographia
26. Abraham Hermanns, Pfarrers zu Massel Praxis Heraldo-Mystica, worinnen er von der Oelßnischen Adel. Geschlechten handelt.
27. Buckischs Schlesische Kirchen-Historie.
28. Matthaei Hanki memoriae Pastorum Evangelicorum Vratislaviens. Vrat. Imp. Bauchii.
29. M. Adam Hantke Past. Kleinkirch. Erbaubeschreib. der Bresl. Kirche zu St. Elisabeth Evangel. Pastorum. Bresl. 1714. bey Günthern. Ex Struvii catalog.
30. Catal. der Pfarrkirche zu Maria Magdalena in Bresl. Bresl. ap. eund. ibid.
31. Memoriae Rerum Silesiacarum. Lips. ap. Klosium. Ex Struv. Mss catalog.
32. Stransky de Rep. Bojema.
33. M. Hantke Evangel. Praepositi der Kirche zum H. Geist in Bresl. bey Günthern.
34. Pohlii Hemerologion Silesiae.
35. Christ. Gryphii Trauer Reden.
36. Andr. Gryphii Trauer Reden.
37. Neumanns Reden.
38. Neukirchs alß eines Schlesiers Schriften.
39. Schlesiens fliegende Bibliothec.
40. Der Schlesische Helicon.
41. Die Hallgibelsche Collection Schlesischer Lebensläuffe.
42. Hoffmannswaldauische Gedichte 6. Theile.
43. Hoffmannswaldaus, Lohensteins, Abschatzes, Gryphiorum, Opitzens, Neukirchs, Mühlpforts Gedichte.
44. Lohensteins Arminius.
45. In denen 6. Theilen der Reden vornehmer Herren sind auch unterschiedene Schlesische Sachen inseriret.

46. Der Staat von Schlesien.

47. Diss. D. Rhodii Francofurt. de Scopelismo, ubi quaedam ad Historia Vratislaviensi inspersa

48. Diss: Praes. D. Geillenberg Francofurt. Matthiaski: de Iure Personarum Ducat. Oppoliensis et Ratiboriensis. 1700.

49. Diss. Viteb. D. Leibneri: de terris Iuris Saxonici.

